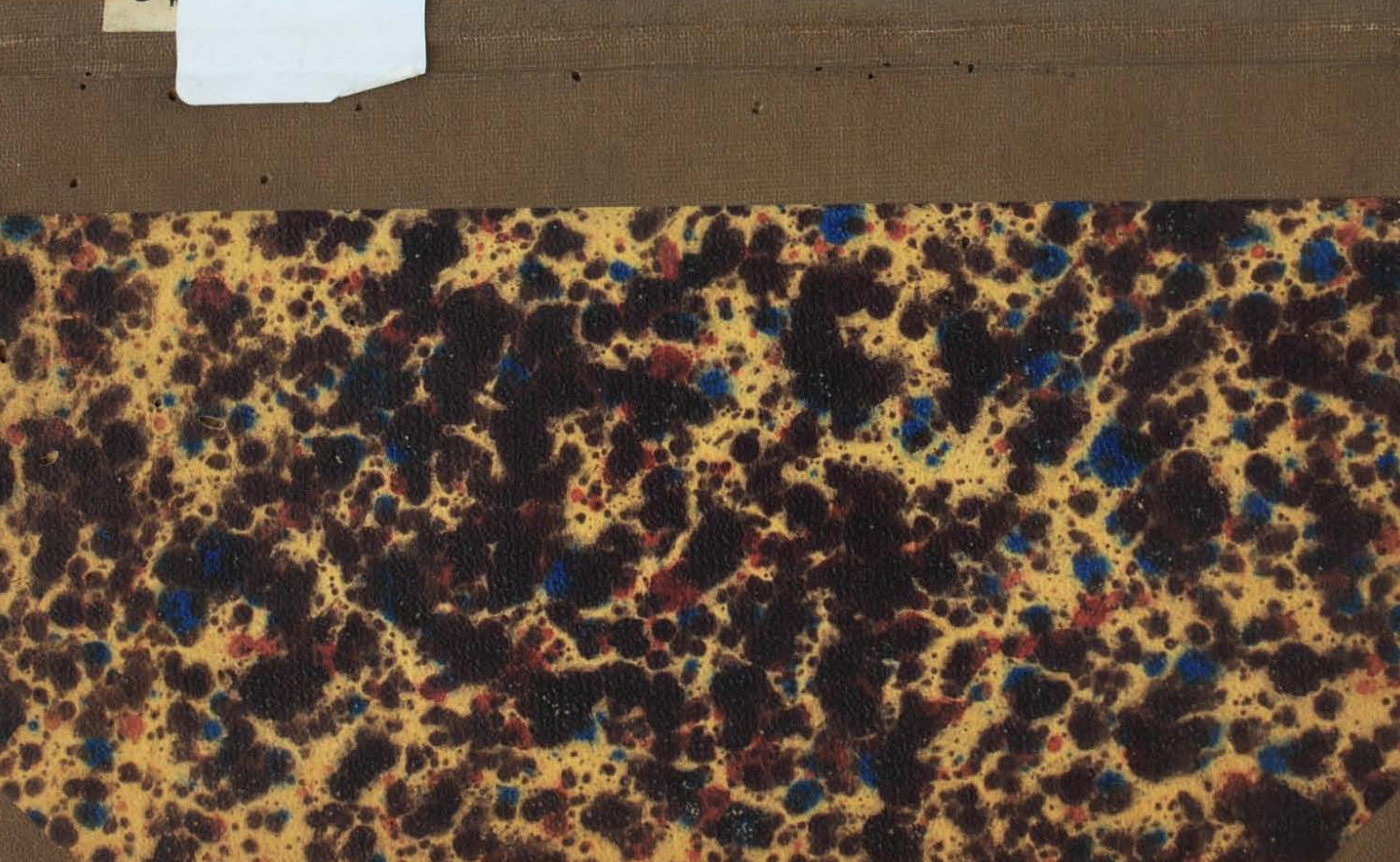

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BOEKBINDERIJ
„GEZOND" v/h TASLIM
KRAMAT 81 PAV — BATAVIA-CENTRUM

Biblioth. Geneesk. Hoogeschool
Vak:
Rub: W W
Nr.:
Doorloopend No. 755

Bibliotheek van
wijlen J. M. H. v. Dorssen,
Gepens. dirig. off. v. gez. 1e kl.

Lembaga Kebudayaan Indonesia
„Kon. Bataviaasch Genootschap
van Kunsten en Wetenschappen"
Perpustakaan
Merdeka Timur 12, Djakarta

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE BIJBEL, DE KORAN EN DE VEDA'S.

Bibliotheek van
wijlen J. M. H. v. Dorssen,
gepens. dirig. off. v. gez. 1e kl.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Steendr. v. J.D. Steuerwald.

Van Hall

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Uitgave van J.J. Wieveringh.

DE KORAN EN DE PSALMEN

VAN

HET EVANGELIE VAN BRITSCH-INDIË

OF

VAN DEN

GODSDIENST DER INLANDSCHE LEERLINGEN ALDAAR.

DOOR

D. C. STUYN PAARVE

MET EEN VOORBERICHT VAN

Professor C. J. PETIT.

Tweede Deel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXII : - 260 no. 2

DE BIJBEL, DE KORAN EN DE VEDA'S.

TAFEREEL VAN BRITSCH-INDIE

EN

VAN DEN

OPSTAND DES INLANDSCHEN LEGERS ALDAAR,

DOOR

D. C. STEYN PARVÉ.

MET EENE VOORREDE VAN

Professor P. J. VETH.

Tweede Deel.

MET PORTRETTEN EN EENE KAART.

HAARLEM,
J. J. WEEVERINGH.
1859.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

GEDRUKT BIJ A. C. KRUSEMAN.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

INHOUD.

HOOFDSTUK I. De opstand te Meerut, Delhi, Agra, Allahabad en in andere plaatsen . . . . . Blz. 1.

Vroegere oproeren onder de inlandsche soldaten. — Aanleiding tot den tegenwoordigen opstand. — Ontwikkeling van den opstand. — Oproer door Mongol Pandy te Berhampore verwekt. — Kolonel Wheler en generaal Hearsey.— Gedrag van kolonel Wheler. — Lucknow. — Proclamatie van sir Henry Lawrence. — Proclamatie van lord Canning. — Het kantonnement te Meerut. — De opstand breekt te Meerut uit. — Opstand te Meerut. — Delhi. — Toestand van Delhi vóór het uitbreken van den opstand. — De opstandelingen uit Meerut naderen Delhi. — De opstandelingen nemen Delhi in bezit. — Gruwelen door de opstandelingen te Delhi gepleegd. — Verhaal van een vlugteling. — Verhaal van den officier van gezondheid Batson. — Drie kinderen voor het oog der moeder vermoord. — Een voorval bij den opstand te Delhi. — Het huis van den heer Morley uitgemoord. — Vlugt van den heer Morley. — Proclamatie aan de inlandsche bevolking. — De inlandsche bevolking tot den opstand aangespoord. — Opstand te Ferozepore. — Opstand te Meean Meer en te Peshawar. — Opstand te Mynpooree. — Opstand te Allahabad. — Christenmoed en vertrouwen. — Het fort te Allahabad belegerd. — Uitvallen der belegerden. — Allahabad heroverd. — Het rijk der Mahratten. — Opstand te Jhansi. Moedig gedrag van kapitein Skene. — Opstand te Agra. —

HOOFDSTUK II. Maatregelen van het Engelsche bestuur in Indie en in Engeland . . . . . Blz. 94.

Calcutta, bij het berigt van het uitbreken des opstands. — Gemoedsgesteldheid der Engelschen in Calcutta. — Handelwijze van lord Canning. — Canning's verdediging van de drukpers-wet. — Oordeel over de drukpers-wet. — Toestand van Calcutta. — Adres van de Engelschen uit Calcutta aan het parlement. — De koning van Oude wordt gevangen genomen. — Request van de koninklijke familie van Oude. — Eerste indruk der tijdingen uit Indie, in Engeland. — Eerste afzending van troepen uit Engeland. — Bededag in Engeland. — De maatschappij tot verspreiding van het Evangelie in Indie. — Beraadslagingen van het parlement. — Voorgestelde wijziging in het bestuur van Britsch-Indie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK III. Delhi door de Engelschen belegerd. Lucknow door de opstandelingen ingesloten. De moord te Cawnpore . . . . . Blz. 128.

Togt van generaal Wilson naar Delhi. — Delhi ingesloten. — Voorzorgen van generaal Lawrence in Lucknow. — Opstand van de inlandsche regementen te Lucknow. — Benarde toestand van generaal Lawrence. — Dood van sir Henry Lawrence. Zijne verdiensten. — Generaal Inglis bevelhebber van Lucknow. — Cawnpore. — Generaal Wheeler neemt voorzorgen. — Brief van mevrouw Ewart aan hare zuster in Engeland. — Brief van kolonel Ewart en van mevrouw Hilderson. — Nena Sahib, peishwa van Bhitoer. — Toestand der Engelschen in Cawnpore. — Onderhandelingen van kolonel Wheeler met Nena Sahib. — Verraderlijke aanval op de bezetting van Cawnpore. — Moord van de mannen uit Cawnpore. — Miss Wheeler's gedrag. Opstand te Futtehgor. — Havelock rukt tegen Nena Sahib op. — Moord aan de officieren te Cawnpore gepleegd. — Slagting der vrouwen en kinderen.

HOOFDSTUK IV. De togt van generaal Havelock tot ontzet van Cawnpore en Lucknow . . . . . Blz. 182.

Havelock's marsch naar Cawnpore. — Gevechten van Havelock tegen de opstandelingen. — Het dorp Oog ingenomen. — Cawnpore door Havelock bezet. — Uit het dagboek van eene vermoorde. — Krijgsbewegingen van den generaal Neill. — Dagorder van den generaal Havelock. — Uittreksel uit The Calcutta Review. — De opstand breekt te Dinapore uit. — Oordeel over generaal Lloyd. — De verdediging van het huis van Boyle. — Togt van majoor Eyre. Havelock rukt op. — Gevechten van Havelock. — Huiszoeking bij een nuwab. — Generaal Outram volgt Lawrence op. — Het Engelsche leger voor Lucknow. — Visioen van Jessie Brown. — Lucknow ontzet.

HOOFDSTUK IV. (*Vervolg*). Delhi belegerd en ingenomen door de Engelschen . . . . . Blz. 223.

Togt tegen Delhi. — Gevechten onder de muren van Delhi. — Toestand van Delhi, tijdens het beleg. — Gevechten op de Boekra-ide-dag. — De bestorming van Delhi wordt voorbereid. — Dagorder van generaal Wilson en voorschriften van lord Canning — De bestorming van Delhi. — Het springen van de Cashmire-poort. — Delhi ingenomen. — Toestand van Delhi na de inneming. — Het Engelsche leger bij het beleg van Delhi. — De koning en twee prinsen van Delhi gevangen genomen. — Vermeestering van het graf van Hoemayon.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK V. CAWNPORE EN LUCKNOW OP NIEUW DOOR DE OPSTANDELINGEN INGESLOTEN EN DOOR GENERAAL CAMPBELL ONTZET . . . . . Blz. 260.

Aanvoer van troepen. — De generaal Campbell benoemd tot opperbevelhebber. — Krijgstogt van generaal Greathed. — Krijgstogt van generaal Grant. — Levensschets van sir Colin Campbell. — Togt van sir Colin Campbell. — Sir Colin Campbell voor Cawnpore. — Krijgsbedrijf van den generaal Windham, te Cawnpore. — Gevechten voor Cawnpore. — De vrouwen en kinderen uit het leger verwijderd. — Loffelijke vermelding van de vrouwen van Lucknow. — Cawnpore ingenomen. — Levensberigt van Henry Havelock.

HOOFDSTUK VI. DE LATERE KRIJGSBEWEGINGEN IN INDIE EN DE MAATREGELEN IN ENGELAND GENOMEN. BESLUIT. . Blz. 289.

De vorstelijke familiën van Oude en Delhi. — Dood van de koningin van Oude. — De koning van Delhi voor den krijgsraad. — Operatiën van sir Colin Campbell. — Gevechten van Walpole en M'Causland. — Gevechten van Whitlock en Rowcroft. — Toebereidselen tot de verovering van Lucknow. — Bestorming van Lucknow. — Inneming van het paleis en de Imambarra. — Lot der bevolking van Lucknow. — Vervolg van den strijd tegen de opstandelingen. — Vervolging der verstrooide opstandelingen. — Verovering van Risbundpore. — Besluit. — Het oordeel in Engeland over de inlijving van Oude. — De heer Vernon Smith verdedigt de inlijving van Oude. — Lastbrief van de bewindhebbers der compagnie aan den gouverneur-generaal. — Oordeel van den heer Russell over de zaken van Indie. — Brief van de bewindhebbers aan den gouverneur-generaal. — Handelingen van den gouverneur-generaal. — Proclamatie van den gouverneur-generaal. — Het parlement verklaart zich tegen de proclamatie van lord Canning. — Lord Ellenborough dient zijn ontslag in. — De heer Vernon Smith in het parlement. — Brief van den generaal Outram aan lord Canning. — Ontbinding van de Oost-Indische Compagnie. — Reglement voor het bestuur van Britsch-Indie. — Terugblik op de Oost-Indische Compagnie. — Fransche en Engelsche wingewesten. — Lord Stanley minister voor de Indische zaken. — Besluit.

BIJLAGE I. DE VERSPREIDING VAN HET CHRISTENDOM IN INDIE. Blz. 373.

Portugesche zendelingen te Goa. — Het Christendom onder keizer Akbar. — Nederlandsche predikanten op Ceylon. — Het Christendom op Ceylon, onder het Engelsche bestuur. — De Deensche zendelingen Ziegenbalg en Plutiho. —

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De zendeling Schwartz en de Deensche zending. — Oprigting van zendelingsgenootschappen. — Het Engelsche bestuur bemoeijelijkt de zendelingen. — De zendingspost te Serampore. — Voortgang van de Evangelie-verbreiding. — De secte der Syrische Christenen. — Woelingen in de Syrische gemeenten. — Het Bisschops-collegie. — Aanmatigingen van de Episcopaalsch-Anglikaansche kerk. — Handelingen van het Algemeene Doopsgezinde Genootschap. — Het Schotsche Zendelingsgenootschap. — De Amerikaansche zendelingen. — Uitkomsten door de Evangelieprediking verkregen. — Bepalingen omtrent huwelijk en echtscheiding. — Roomsch-Catholijke zendingen.

BIJLAGE II. De handel in edelgesteenten . . . . . Blz. 421.

Het zoeken van den diamant. — De voornaamsten der bekende diamanten. — Opbrengst der diamantmijnen. — Het slijpen en de kleur van den diamant. — Het slijpen en zetten van den diamant. — De robijn, de smaragd, de zaphyr, de opaal, de topaaz, de amathyst, de turkois. — Het koopen van edelgesteenten. — Valsche steenen. — De geschiedenis van den Kooh-i-noer.

BIJLAGE III. De vervaardiging van shawls. . . . . Blz. 448.

De ruwe stof en de bereiding. — Het weven. — Echte shawls. — Verschillende soorten van echte shawls. — De voortreffelijkheid der Cashmire-shawls.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bibliotheek van
wijlen J. M. H. v. Dorssen,
gepens. dirig. off. v. gez. 1e kl.

HOOFDSTUK I.

DE OPSTAND TE MEERUT, DELHI, AGRA, ALLAHABAD EN IN ANDERE PLAATSEN.

De volkbeschrijvende en geschiedkundige schets van Britsch-Indie, in het eerste deel van dit werk gegeven, voert ons van zelf tot het oogenblik waarop de thans nog niet geeindigde onlusten uitbraken.

Een militaire opstand was in het Indische leger geene onbekende zaak, ofschoon de gevallen zeldzaam waren en nimmer het uitgebreid en ernstig karakter hadden, dat de tegenwoordige crisis kenmerkt. Tot de vroeger plaats gehad hebbende muiterijen hadden verschillende oorzaken aanleiding gegeven: nu eens was een regement tot openlijken tegenstand vervoerd geworden, omdat het meende verongelijkt te zijn bij het verdeelen van buit of in de betaling der soldijen, dan eens weder omdat de manschappen vreesden voor het verlies van hunne caste.

De voorschriften van de Hindoesche godsdienst verbieden wel is waar haren aanhangers niet zich op zee te begeven en den oceaan te doorkruissen, maar de zeereis maakt de volbrenging van de onderscheidene godsdienstige ceremoniën zoo al niet geheel onmogelijk, dan toch zeer moeijelijk. Zij belet onder anderen de voor den Hindoe onmisbare dagelijksche afwasschin-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gen in geheiligde stroomen, en maakt hem de opvolging der vasten en andere godsdienstige pligten bezwaarlijk. De weerzin, die dit alles den Brahmin tegen de zeevaart inboezemt, wordt nog vergroot door de herinnering aan eene schipbreuk, in 1769 door eenige inlandsche troepen geleden, toen zij van Madras naar Bengalen zouden worden overgebragt. In 1782 zag zich het bestuur zelfs verpligt vier regementen te ontbinden, die eene ongegronde vrees, dat zij over zee zouden worden gezonden, tot oproer gebragt had; en later, in 1789, was lord Cornwallis verpligt, om zich van vrijwilligers te bedienen, ten einde eene expeditie tegen Sumatra te kunnen volbrengen, omdat de Hindoes zich tegen de zeereis verzetteden. Slechts met veel moeite en door beloften van buitengewoon handgeld, verhoogde soldij en, na den afloop der expedidie, extra-batta of campagnegeld, gelukte het hem de gelederen voltallig te maken en den tegenstand der inlandsche officieren te overwinnen. In 1806 brak te Vellore, eene plaats in de binnenlanden van Madras, in een der inlandsche regementen een ernstige opstand uit; door Mohammedaansche zendelingen tegen de Christenen opgeruid, spande dit zamen om al zijne Europesche officieren om te brengen en daarna een in de nabijheid gelegerd Europeesch regement aan te vallen en over de kling te jagen. Deze zamenspanning had in zoo verre gevolg, dat er eene verschrikkelijke slagting onder de officieren werd aangerigt; doch de Engelsche troepen overmeesterden spoedig de inlandsche, of dwongen hen althans de wapens neder te leggen; en eene onverbiddelijk strenge strafoefening trof het kleine getal der opstandelingen, dat aan het hevige schrootvuur der artillerie was ontkomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dezelfde en nog grooter moeijelijkheden ondervond het Bengaalsche bestuur in 1824 te Barrackpore, eene plaats ongeveer vijftien Engelsche mijlen, of vijf uren gaans, van Calcutta, de hoofdstad van Bengalen, en het verblijf van een aanzienlijk gedeelte der beschikbare infanterie in Neder-Bengalen. Destijds was het bestuur in een moeijelijken oorlog gewikkeld tegen Burma, of het rijk der Birmannen, aan de oostelijke zijde van de Bengaalsche golf gelegen. Een gedeelte van het leger, voor dezen oorlog bestemd, was te Barrackpore vereenigd en zamengesteld uit inlandsche infanterie-regementen. Burma voor den Bengalees een onbekend land zijnde, toonden de inlandsche troepen zich gansch onwillig tot den veldtogt, en drie regementen weigerden zelfs volstandig hunne vanen te volgen, tenzij hun overtogt over land plaats vond en hun eene buitengewone veld-soldij werd toegezegd. De bevelhebber weigerde aan deze eischen te voldoen, maar bragt al de troepen die te Barrackpore waren verzameld, en ook de wederspannige regementen, op de paradeplaats onder de wapenen. Aldaar gekomen werden deze drie ongelukkige korpsen in het midden van een carré geplaatst, zamengesteld uit al de Europesche troepen; nu werd den onwilligen nogmaals afgevraagd of zij in hunnen tegenstand en in hunne eischen bleven volharden. Deze vraag eenstemmig bevestigend door hen beantwoord zijnde, werd er onmiddellijk door de Engelsche infanterie en artillerie een moorddadig vuur op hen geopend, dat eene schrikkelijke slagting onder hen aanrigtte. Eindelijk, verpligt om voor de overmagt te bukken, legde het overschot de wapenen neder; doch ook hun werd geene genade verleend, dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nadat het geheele ongelukkige regement was gedecimeerd, dat is: van elke tien man een man doodgeschoten, welk vonnis op de plaats zelve onmiddellijk werd voltrokken.

In 1835 ging het Indische bestuur met betrekking tot de drie legers tot eenen gewigtigen maatregel over, namelijk tot de afschaffing van alle straffen aan den lijve en in het bijzonder van de stokslagen. Later echter, ten tijde van lord Hardinge, werd de straf van stokslagen weder ingevoerd. In 1843, onder het bestuur van lord Ellenborough, sloegen nog eens drie Bengaalsche regementen tot muiterij over; doch de spoedige tusschenkomst van dezen landvoogd dempte dien opstand weldra weder. Van ernstiger aard was de muiterij welke in Scinde uitbrak onder sir Charles Napier, een der verdienstelijkste veldheeren die immer het bevel over een Engelsch leger in Indie hebben gevoerd. Hij zelf schreef daarover later het navolgende: "De laatste en belangrijkste zaak, die ik ten hoogste schadelijk reken voor het Indische leger, is het overwigt dat de castegeest op den inlandschen soldaat uitoefent. Doch in stede van onderdrukt te worden, wordt hij in het Bengaalsche leger aangemoedigd.

"Het leger van Bombay, waarin die geest wordt tegengewerkt, is in beteren toestand dan het Bengaalsche, waarin het steeds de Brahminen waren die elken opstand aanvoerden. Ook de laatste muiterij ter zake van soldij, die, ik mag dit zeggen, zich algemeen door het Bengaalsche leger verspreidde, ofschoon zij slechts in zes regementen uitbrak, scheen alleen door de Brahminen aangelegd te zijn en verder geleid te worden; en het gevaar ziende, ontbond ik met verlof

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van den gouverneur-generaal het 66ste inlandsche regement. Gebruik makende van eene gelegenheid, die het toeval mij aan de hand gaf, stelde ik een regement goorka's (bergvolkeren) daarvoor in de plaats. Had ik dit niet gedaan, dan zou het nutteloos zijn geweest het 66ste te ontbinden, want vele andere regementen stonden nog gereed om tot opstand over te slaan, indien ik hen niet getoond had dat ik andere troepen gereed had om hen te vervangen. De opstandelingen zeiden openlijk: "wacht tot dat wij allen te zamen kunnen handelen." "

In 1852 was op nieuw eene wapening tegen Burma noodig, en bevond zich onder de regementen, die daartoe werden aangewezen, ook het 38ste inlandsche regement. Dit weigerde echter halsstarrig aan de march-order te voldoen, tenzij tegen extra-soldij. De gouverneur-generaal lord Dalhousie deed den onwilligen eene ernstige vermaning voorlezen, waarbij hij verklaarde dat zij van de eer en den roem zouden verstoken blijven die hunne krijgsmakkers in dezen veldtogt zouden inoogsten; doch overigens werden zij ongemoeid gelaten. Men wil, dat deze overdrevene langmoedigheid niet zonder invloed is geweest op de stemming der troepen in den tegenwoordigen opstand.

In den loop van het jaar 1856 was door het Indische gouvernement in het leger eene nieuwe soort van buksen of geweren ingevoerd, welker voortreffelijkheid bij het gebruik in het Engelsche en Fransche leger in de Krim tijdens den laatsten oorlog tegen Rusland was gebleken. Deze vuurwapenen, ingerigt volgens het zoogenaamde stelsel van Enfield of Minié, vorderden het gebruik van eene bijzondere soort van patronen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waarvan het papier soms met varkens- of ossenvet wordt besmeerd. Men zal zich herinneren dat de Mohammedaan, even als de Jood, een onoverwinnelijken afkeer heeft van het zwijn, dat zoowel in de wetten van Mohammed als in die van Mozes een onrein dier geheeten wordt. Daarentegen is de koe of de os voor den Hindoe een voorwerp van godsdienstige vereering, zoodat deze alle aanraking van het bloed en het vet van deze dieren uit heiligen afschuw vermijdt. "De koe is in de oogen van den Hindoe het heilige dier, de zigtbare voorstelling van den Schepper op aarde. Haar leven is niet alleen kostelijk, maar het is de grootste misdaad waaraan een mensch zich kan schuldig maken, dat te ontnemen; daarom is het slagten van eene koe in een Hindoe-dorp steeds het teeken van eene algemeene volksbeweging geweest, en het gouvernement was altijd zoozeer overtuigd van de noodzakelijkheid, om dit vooroordeel te eerbiedigen, dat in de groote steden, waar Europeanen gevestigd waren, steeds een afgesloten grond of tuin, van hooge muren omringd, werd afgezonderd tot bewaring van het rundvee, dat dezen tot voedsel was bestemd. Daarentegen veinsden de Hindoes het bestaan van zulk een grond niet te weten; terwijl alle mogelijke middelen werden bij de hand genomen om het voor hen te verbergen. Eene koe openlijk te dooden was openlijk hunne godsdienst schenden, en deze daad werd mitsdien over geheel Indie verboden."

Voegen wij nu deze omstandigheden bij elkander: dat de patronen vóór zij in den loop van het geweer worden gebragt, door de lippen moeten worden aangeraakt, hetgeen den Mohammedaan met het onreine

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

varkensvet, den Hindoe met het heilige ossenvet in onmiddellijke aanraking brengen moet, dan moeten wij reeds dadelijk overtuigd zijn, dat het Indische bestuur eene onvoorzigtige daad deed met de Enfield-wapenen in te voeren, die bovendien op drie plaatsen in Indie werden vervaardigd en waartoe men gemeene lascars bezigde, Hindoes tot de allerlaagste caste behoorende, hetgeen dus de afschuw van de hoogere casten, om de door hen behandelde patronen aan de lippen te brengen, nog moest vermeerderen.

In het begin van de maand Januarij 1857 trad te Barrackpore een classie of werkman van eene lagere caste in gesprek met een grenadier van het 2de regement, een Brahmin van de hoogste caste, en die eene lotah of pot met water in de hand hield. De classie vroeg hem een dronk, doch werd afgewezen met de opmerking dat de lotah daardoor zou worden ontreinigd. De classie hernam hierop: "Gij laat u veel voorstaan op uwe caste, doch de tijd is gekomen dat de Feringie (Europeanen) u zwijnen- en koeijenvet zullen laten eten, en u tot het Christendom bekeeren. Zie slechts uwe nieuwe patronen." De Brahmin stond als van den donder getroffen. Hij haastte zich het gebeurde aan zijne landgenooten, officieren zoowel als soldaten, mede te deelen, met dat gevolg, dat zich dit met verbazende snelheid door geheel Opper- en Neder-Bengalen verspreidde.

Onmiddellijk deden zich de gevolgen van deze beweging te Barrackpore zelf gevoelen, daar eerst het gebouw van de telegraaf en later andere gebouwen in de asch werden gelegd; en hoewel de daders onbekend bleven, was het blijkbaar dat hier kwaadwilligheid in

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het spel was geweest. Het gerucht omtrent de patronen bleef voor den verdienstelijken kommandant van Barrackpore, den generaal Hearsay, niet verborgen en onverwijld werden door hem de noodige maatregelen genomen om verder kwaad te voorkomen. Hij gaf dadelijk den gouverneur-generaal kennis van de stemming zijner troepen, daarbij opmerkende, dat, ofschoon het gerucht ongegrond was, het evenwel zeer moeijelijk zijn zou om den indruk daarvan weg te nemen, daar de inlandsche soldaten steeds achterdochtig zijn, wanneer er eenige verandering in hunnen toestand wordt gebragt. Op aanraden van de inlandsche officieren zelven, werd aan de sepays vergund zelf hunne patronen te besmeren met bestanddeelen, die zij zelven op de markt zouden kunnen koopen.

Twee omstandigheden hadden echter de sepays reeds terstond tot godsdienstijver en dweepzucht gestemd. Het jaar te voren was een chowkeydar of dorpsbeambte van Cawnpore te Futteygur gekomen, en had aan een zijner ambtgenooten aldaar twee chupatties ter hand gesteld, zijnde ongedegene rijstkoeken, het belangrijkste voedsel van den gemeenen man. Bij de overgave der koeken of brooden beval de chowkeydar te gelijk zijnen vriend aan om een nieuw aantal daarvan te bereiden en met gelijke aanbeveling in andere plaatsen rond te deelen. Dit had plaats, en spoedig was niet alleen de geheele omtrek, maar ook de provincie en het land in beweging gebragt door de omwandeling van deze zendelingen. Te vergeefs trachtte het plaatselijk bestuur deze vreemde vertooning tegen te gaan of te ontdekken wat men daarmede eigenlijk bedoelde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Eene dergelijke beweging en zinnebeeldige handeling geschiedde in de legerplaats. Een onbekend inlander verscheen voor den hoogsten inlandschen officier van het regement, en stelde hem eene pas ontlokene lotusbloem ter hand. De officier gaf de bloem over aan den op hem in rang volgenden officier, en zoo ging dit geschenk van den een op den ander over, tot het alle rangen en gelederen had doorloopen en in handen kwam van den jongsten soldaat. Deze verdween daarop met de bloem en keerde later zonder haar weder. Ook deze geheimzinnige omgang bleef voor de Europesche officieren eene onverklaarbare gebeurtenis.

Lady Falkland, de echtgenoote van lord Falkland, die in 1848 de waardigheid bekleedde van gouverneur van Bombay, verhaalt in een onlangs uitgegeven werk het volgende: "De lotus is de heiligste bloem der Hindoes, en wordt voorgesteld in alle sieraden en metalen vazen, die in de tempels worden gebruikt. In alle gedichten worden daarop zinspelingen gemaakt en het heldendicht zegt, dat de lotus werd geverwd door het bloed dat den god Siva uit de wonden vloeide, hem door den pijl van Kama (Cupido) toegebragt. Deze bloem wordt ook beschouwd als het zinnebeeld van schoonheid, en in de Retavali, de halsband, een stuk geschreven in de twaalfde eeuw, spreekt de held Vasautaka aldus tot zijne beminde: "Mijne geliefde Sagarika, uw aangezigt verspreidt een glans als de maan, uwe oogen zijn als twee lotusknoppen, uwe hand is als die bloem wanneer zij ontloken is, en uwe armen zijn als hare bevallige takken."

Den 10den Februarij ontdekte een inlandsche luitenant van het te Barrackpore liggende 34ste regement,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat er vijf dagen vroeger, bij eene zamenscholing van 300 soldaten, besloten was om tegen hunne officieren op te staan en deze te vermoorden. Daar de schuldigen echter geen gevolg aan hun misdadig voornemen hadden gegeven, werd deze zaak niet verder onderzocht of gestraft. Maar eenige dagen later kwam een klein detachement van hetzelfde regement te Berhampore, alwaar eenige andere regementen gestationneerd waren. De soldaten van dit detachement maakten nu hunne geloofsgenooten met al hunne grieven bekend en deden ook hier het vuur ontbranden. Reeds den volgenden dag weigerde het 19de regement de patronen, die op de parade werden rondgedeeld, te ontvangen; en hoewel men hen deed zien, dat deze patronen geheel volgens het oude stelsel waren vervaardigd, onderwierpen zij zich eerst na lange weigering aan de bevelen, en niet dan nadat zij met eene teregtstelling voor den krijgsraad waren bedreigd. Nog dienzelfden nacht hielden zij eene algemeene, geheime bijeenkomst, ten einde te overleggen hoe zij zich den volgenden dag zouden gedragen; doch overmeesterd door hunne drift wachtten zij den dag niet af, braken de bijeenkomst onder luide kreten af, grepen hunne wapenen en begaven zich naar de paradeplaats.

De kolonel Mitchel, hun bevelhebber, had behalve het muitende regement geene andere troepen te zijner beschikking dan een klein detachement kavalerie en eene batterij artillerie. Doch ook deze beide korpsen bestonden uit inlanders. Niettemin bragt hij deze troepen spoedig onder de wapenen en stelde ze tegenover de opstandelingen in slagorde. Deze, den weêrschijn der toortsen van de getrouw gebleven troepen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

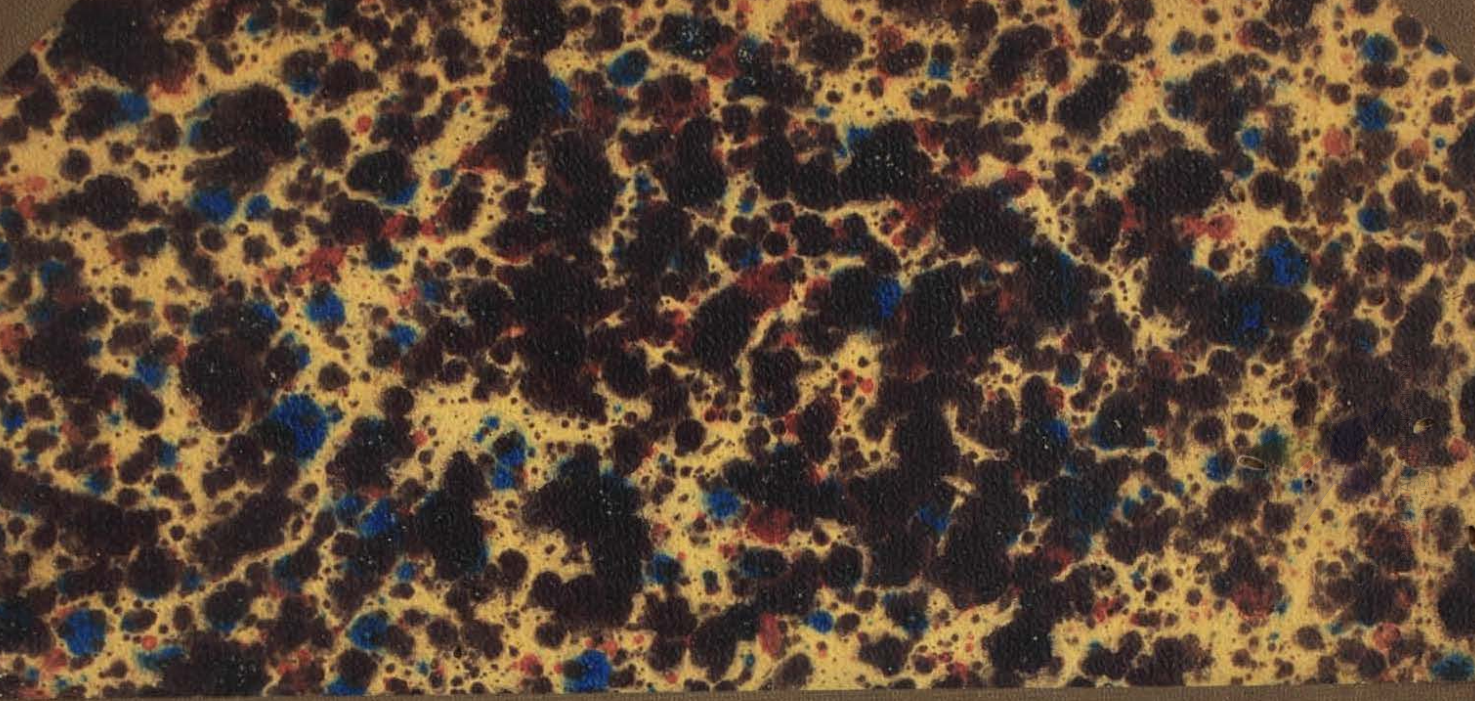

dat er vijf dagen vroeger, bij eene zamenscholing van 300 soldaten, besloten was om tegen hunne officieren op te staan en deze te vermoorden. Daar de schuldigen echter geen gevolg aan hun misdadig voornemen hadden gegeven, werd deze zaak niet verder onderzocht of gestraft. Maar eenige dagen later kwam een klein detachement van hetzelfde regement te Berhampore, alwaar eenige andere regementen gestationneerd waren. De soldaten van dit detachement maakten nu hunne geloofsgenooten met al hunne grieven bekend en deden ook hier het vuur ontbranden. Reeds den volgenden dag weigerde het 19de regement de patronen, die op de parade werden rondgedeeld, te ontvangen; en hoewel men hen deed zien, dat deze patronen geheel volgens het oude stelsel waren vervaardigd, onderwierpen zij zich eerst na lange weigering aan de bevelen, en niet dan nadat zij met eene teregtstelling voor den krijgsraad waren bedreigd. Nog dienzelfden nacht hielden zij eene algemeene, geheime bijeenkomst, ten einde te overleggen hoe zij zich den volgenden dag zouden gedragen; doch overmeesterd door hunne drift wachtten zij den dag niet af, braken de bijeenkomst onder luide kreten af, grepen hunne wapenen en begaven zich naar de paradeplaats.

De kolonel Mitchel, hun bevelhebber, had behalve het muitende regement geene andere troepen te zijner beschikking dan een klein detachement kavalerie en eene batterij artillerie. Doch ook deze beide korpsen bestonden uit inlanders. Niettemin bragt hij deze troepen spoedig onder de wapenen en stelde ze tegenover de opstandelingen in slagorde. Deze, den weêrschijn der toortsen van de getrouw gebleven troepen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

in het water der vijvers ziende schitteren, bleven onbewegelijk; maar de kolonel Mitchel sprak hen stoutmoedig aan, schetste de gevolgen van hunne misdaad, bedreigde hen met het vuur der artillerie en vorderde dat zij dadelijk de wapenen zouden nederleggen. Aan dit bevel weigerden zij aanvankelijk te voldoen; doch gerust gesteld door eenige hunner krijgsmakkers van de andere wapenen, verklaarden zij zich te zullen onderwerpen, mits de artillerie en de kavallerie eerst bevel ontvingen tot den aftogt. Deze gevaarlijke proef werd echter gewaagd, en, hun woord gestand doende, gaven zij hunne wapenen over. Den volgenden dag werden de soldaten van dit regement naar Barrackpore gezonden, waar hun het besluit omtrent hun verder lot zou worden bekend gemaakt.

Doch vóór hunne aankomst was ook dáár het vuur van den opstand weder uitgebroken. Het teeken daartoe werd gegeven door een gemeenen sepay van hetzelfde 34ste regement, dat reeds vroeger aan het muiten was geslagen. Deze sepay, Mongol Pandy genaamd, liep, op den 29sten Maart, onverwachts en gewapend met zijn geladen geweer uit zijn kwartier naar de paradeplaats. Hij riep den hoornblazer toe "appel" te blazen, luidkeels roepende "komt hier sepays, komt hier voor uwe godsdienst, of gij zult spoedig genoodzaakt worden de patronen af te bijten!" Dit gebeurde op geringen afstand van het wachthuis en ten aanschouwe van den inlandschen officier, die de wacht kommandeerde. De Europesche sergeant-majoor Hewson, die dit misbaar hoorde, kwam toesnellen; maar Mongol Pandy legde op hem aan en bragt hem eene wonde toe. De sergeant-majoor riep den inlandschen luitenant toe dat hij de wacht in het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geweer moest brengen, ten einde den schuldige te doen vatten; doch deze officier bleef alles aanzien zonder zijn pligt te doen. Het geraas bragt den adjudant van het regement op de plaats, welke officier eveneens van Pandy een geweerschot ontving. Hierop volgde eene worsteling tusschen de beide gewonde Europesche officieren en eenige inlandsche soldaten, en zelfs nu nog bleef de inlandsche officier bewegingloos. De kolonel Wheler, kommandant van het regement, verscheen eindelijk zelf op de paradeplaats en gaf bevel tot het uittrekken der wacht. Deze kwam nu onder de wapenen, doch weigerde halsstarrig zich van Pandy meester te maken, zeggende dat hij, Pandy, een Brahmin was, dien zij niet mogten aanraken. Tot aller verbazing berustte de kolonel in deze verklaring en begaf zich onmiddellijk naar zijnen chef, den verdienstelijken generaal Hearsay.

Deze wakkere krijgsman riep dadelijk zijne beide zoons, die onder hem dienden, en zijn adjudant, en ijlde naar de plaats van den opstand en naar de weêrspannige wacht. Een der officieren riep hem toe: "zijn geweer is geladen!" "Wat geef ik om zijn geweer", hernam de generaal, en spoorde zijn paard aan. Mongol Pandy den generaal ziende naderen legde zijn geweer op hem aan. Dit ziende zeide de onverschrokken generaal tot zijn zoon: "als ik val, John, loop dan op hem aan en vel hem neder." Maar Pandy veranderde van gedachte, en in stede van op den generaal aan te leggen, rigtte hij het geweer tegen zijne eigene borst en ontving zelf de volle lading.

Een pistool uit zijn holster te voorschijn halende reed de generaal nu op de wacht in, beval de manschappen naar hun post terug te keeren, en dreigde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den eerste die teekenen van misnoegdheid zou geven met eigen hand te zullen neêrschieten.

Mongol Pandy was niet doodelijk gewond en werd later met den inlandschen luitenant veroordeeld en ter dood gebragt. Deze laatste legde bij zijn proces gewigtige bekentenissen af.

De onverklaarbare kleinmoedigheid van den kolonel Wheler had aller verbazing opgewekt en spoedig werd algemeen het gerucht verspreid, dat hij een ijverig werkman was geweest in het vak der evangelieprediking en bekeering. Dit gaf aanleiding, dat hij ter zake van zijne handelingen voor den gouverneur-generaal werd geroepen om zich te verantwoorden. Zijne langmoedigheid in de zaak van Mongol Pandy werd door hem zelven aldus uitgelegd: "Ik gevoelde dat het nutteloos was om de zaak te vervolgen. Een der inlandsche soldaten riep mij toe dat de sepay een Brahmin was en dat niemand hem geweld zou willen aandoen. Ik begreep dat het leven van een Europeesch officier nutteloos opgeofferd zou zijn geworden, indien ik hem bevel had gegeven, om den weêrspanneling te vatten, verliet dus de wacht en ging van het gebeurde verslag geven aan den generaal." Wat zijne bemoeijing betreft met de godsdienstige begrippen zijner soldaten, hieromtrent legde hij de volgende zonderlinge verklaring af: "Gedurende de laatste twintig jaren ben ik steeds gewoon geweest, om tot de inlanders van alle casten over onze godsdienst te spreken, sepays zoo wel als anderen, geen onderscheid makende, daar ook bij God geen aanzien van personen bestaat. Op de groote wegen, in de steden, op de markten en in de dorpen, behalve in de lijnen en bazaars van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

regement, overal heb ik dat onderwerp met hen besproken! Ik heb dit gedaan uit overtuiging dat van elken Christen verwacht mag worden en hem zelfs door de Schrift bevolen is, dat hij de blijde boodschap der zaligmaking aan zijne afgedwaalde medeschepselen zal mededeelen." Op de strenge vraag of hij ook de sepays van zijn eigen regement had getracht te bekeeren, gaf hij te kennen, dat hij "volgens het groote gebod der heilige Schrift te werk ging, door zonder achterhoudendheid tot iedereen te spreken, en dat hij niet twijfelde, ja zelfs zeer zeker was, dat hij de sepays van zijn eigen regement had toegesproken." Hij verklaarde voorts, "dat elk overtuigd Christen het zendelingswerk behoort te verrigten en den heiden moet zoeken te bekeeren, en dat dit de voornaamste zaak is waaraan hij behoort te denken." "In wereldsche zaken," verklaarde hij verder, "was hij gereed de bevelen van zijn aardschen bevelhebber op te volgen; doch in geestelijke zaken moest hij zijn hemelschen meester gehoorzamen." Hij was gereed hiervoor "vervolging te ondergaan" en verwachtte zelfs "voor regeerders en koningen te worden gebragt; doch hierover zou hij zich verblijden, daar hij zelfs beschaamd was dat hij zulk eene koelheid in de dienst van zijn Meester aan den dag gelegd had."

Het zij hier in het voorbijgaan opgemerkt, dat eene bestaande legerorde in Indië aan de officieren verbiedt om zich, hoe dan ook, met de godsdienstige begrippen van hunne ondergeschikten in te laten; en toen bij het gouvernement ter sprake kwam, hoe de kolonel Wheler zich bij gelegenheid van den aanslag van Mongol Pandy gedragen had, gaf lord Canning zijne meening

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aldus te kennen: "Ware het noodig om tot eene beslissing te komen, gegrond op de enkele verklaring van kolonel Wheler zelven, dan zou ik tot geene gunstiger slotsom kunnen komen, dan dat hij volstrekt ongeschikt is, om met het bevel over een regement te worden vertrouwd; maar de zaak is zoo gewigtig, en het wangedrag van kolonel Wheler is reeds op het eerste gezigt van zulk een ernstigen aard, dat ik niet geloof, dat eenige beslissing voldoende kan worden geacht, die niet gegrond is op een volkomen naauwkeurig onderzoek, terwijl hem natuurlijk de gelegenheid moet worden gegeven om zijn gedrag op te helderen en te verdedigen. Ik stel daarom voor, dat de opperbevelhebber van het leger worde uitgenoodigd het gedrag, door kolonel Wheler op den 29en Maart gehouden, te onderwerpen aan een onderzoek van den krijgsraad, of aan zoodanig ander onderzoek als zijne excellentie zal noodig achten."

De handelingen van kolonel Wheler werden later aan het oordeel van een krijgsraad onderworpen; doch dit kon natuurlijk de gevolgen van zijne kleinmoedigheid en van zijn kwalijk begrepen godsdienstijver niet stuiten. Barrackpore was het hoofd-dépôt der infanterie, en slechts een paar mijlen van Dum-dum gelegen, alwaar het hoofd-dépôt der artillerie gevestigd was. De gemeenschap van deze twee plaatsen met alle andere militaire stations in Opper-Bengalen geschiedde dagelijks onafgebroken, zoodat het geen twijfel lijdt, dat van Barrackpore de vonk is opgegaan, die het oproervuur in het geheele Bengaalsche leger heeft ontstoken.

De opgewondenheid, die te Barrackpore heerschte en met zoo veel moeite door den generaal Hearsay

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tot bedaren was gebragt, werd echter op nieuw en niet weinig aangewakkerd toen aldaar, reeds den dag na het zoo even verhaalde, dus den 31sten Maart, het 10de regement van Berhampore aankwam. Het getal der misnoegde troepen werd daardoor tot ongeveer vijf duizend man gebragt. Onverwijld werd echter het 34ste koninklijke of Europesche regement van Chinsurah ontboden; een ander, het 53ste koninklijke regement, rukte van Calcutta aan, en twee detachementen artillerie met twintig stukken werden van Dumdum aangevoerd, terwijl een talrijke troep politiebedienden den overtogt der bruggen afsneed. De bevelhebber Hearsay ontving per telegraaf de magtiging om elken weêrstand krachtig te beletten, zelfs al moesten de drie misnoegde regementen geheel worden vernietigd.

Het pas aangekomen 19de regement scheen echter berouw te gevoelen; van het 33ste waren eenige geheime zendelingen het te gemoet gegaan en trachtten het over te halen om de wapenen tegen de officieren te keeren, doch dit voorstel werd door de manschappen afgewezen. Vóór dat zij het kamp van Barrackpore binnenrukten, was reeds het geheele Europesche garnizoen onder de wapenen gebragt en in slagorde geschaard. Het schuldige regement werd in het midden geplaatst en de gouverments-acte voorgelezen, waarbij het ter zake van wangedrag werd ontbonden. Een oogenblik echter scheen het twijfelachtig, welk besluit door de ontbondene manschappen zou worden genomen. Reeds was de generaal gereed een hevig vuur op hen te doen openen, toen eenige der aanstokers vooruittraden en verzochten, dat hun mogt worden vergund den gou-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verneur-generaal een verzoekschrift om kwijtschelding aan te bieden. De generaal Hearsay verklaarde echter dat het te laat was. Nu legden zij de wapenen neder en werden met behoud van hunne uniform afgedankt, nadat elk hunner vooraf, ten aanschouwe van zijne makkers, de hem toekomende achterstallige soldij had ontvangen.

Het scheen nu dat de opstand in Neder-Bengalen geheel onderdrukt was. Doch spoedig bleek het dat de misnoegdheid ook tot de gewesten van Opper-Bengalen was overgeslagen. Te Agra, Sealkote en Umballa braken bij herhaling branden uit en te vergeefs loofde het gouvernement hooge belooningen uit aan hen die de misdadigers zouden ontdekken en aanwijzen.

Doch het was vooral te Lucknow, de hoofdstad van Oude, dat het gevaar het dreigendste scheen te zullen worden. De ligging van deze stad, hare talrijke bevolking van 300 000 inwoners, en vooral de omstandigheid, dat de koning van Oude eerst onlangs van zijne waardigheid was ontzet en de stemming der bevolking daardoor nog zeer dubbelzinnig was, hadden de noodzakelijkheid doen inzien om daar eene talrijke bezetting in te legeren. Het burgerlijk en militair gezag van Lucknow was vereenigd in de handen van een buitengewonen kommissaris van het gouvernement, den generaal sir Henry Lawrence, gesproten uit een geslacht, waarin, sedert Clive, groote deugden en buitengewone talenten erfelijke eigenschappen schijnen te zijn.

Reeds den 3den April onderschepte men brieven, welke bewezen, dat er eene uitgebreide zamenzwering bestond, waarvan de gevolgen weldra kenbaar werden, toen eenige soldaten van het 7de inlandsche infanterie

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het huis van den adjudant Mecham binnen drongen, en hem zeiden, dat hij zich tot den dood moest voorbereiden. Deze officier werd gelukkig door zijne eigene onverschrokkenheid gered. "Wat zoudt gij door mijn dood winnen?" riep hij zijnen moordenaars toe, "in mijne plaats zou een ander worden benoemd; gij zoudt worden gestraft en de dienst toch niet worden veranderd!" De moordenaars bedachten zich een oogenblik, waarna zij zich verwijderden.

Ondanks het invallen van den nacht liet generaal Lawrence alle Europesche troepen onder de wapenen komen; de artillerie verlichtte met hare brandende toortsen het sombere tooneel. De muiters, ziende dat de artilleristen slechts op het teeken tot vuren wachtten, riepen in doodelijke angst: "vuur niet, vuur niet, wij leggen de wapenen neder!" Men ontwapende hen toen en nam eenige der hoofdaanleggers gevangen, die later teregtgesteld werden.

Den volgenden dag hield generaal Lawrence eene plegtige parade. Alle troepen zonder onderscheid waren vereenigd. De officieren en soldaten, die het komplot hadden ontdekt en aangebragt, werden bij die gelegenheid met eere-wapenen beloond en tot de troepen werd de volgende toespraak gehouden:

"Soldaten! eenige personen verspreiden geruchten, alsof het gouvernement zich wil gaan bemoeijen met de godsdienst van de soldaten. Gij weet allen dat dit eene tastbare onwaarheid is. Gij en uwe voorvaderen weet zeer wel en hebben zeer wel geweten, dat sedert meer dan honderd jaren de godsdienst van uwe landgenooten steeds ongedeerd is gelaten. Degenen onder u, die de overleveringen kennen en de geschiedenis

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van uw land raadplegen, moeten weten dat Alumgier in vroegere tijden, en Hyder Ali in latere dagen, duizenden en duizenden Hindoes met geweld hebben bekeerd, hunne godsdienst geschonden, hunne tempels afgebroken en eene onmeedoogende verwoesting onder hunne huisgoden hebben aangerigt. En beschouwt nu de tegenwoordige tijden! Velen, die hier tegenwoordig zijn, weten dat Runjet Singh nimmer aan zijne Mohammedaansche onderdanen vergunde de vromen tot het gebed op te roepen, nimmer de aghan (inzegening der Mohammedanen) toeliet zich te doen hooren van de hooge minarets, die Lahore versieren, en nog heden ten dage een gedenkteeken zijn van hare groote stichters. Tot in het vorige jaar zou geen Hindoe de stoutheid hebben gehad hier in Lucknow een tempel te bouwen! Dit alles is veranderd. En wie zou zich nu durven bemoeijen met Mohammedanen of Hindoes? Gij ziet dit alles, gij weet het, gij hebt mijne verzekering niet noodig om daarvan overtuigd te zijn. Een gouvernement zoo als het onze, heeft niet noodig zich van bedrog te bedienen. Wat het doet, doet het openlijk ten aanschouwe van God en de menschen. Het is elk oogenblik bereid en in staat, om aanranding van buiten zoowel als binnenlandsche muiterij onder de oogen te zien en te bestrijden. Ons gouvernement zal altijd in zijne weldoordachte voornemens blijven volharden. Het zal altijd zijne onderdanen en zijne soldaten toelaten hunne eigene godsdienst te volgen en God te vereeren zooals hunne voorvaders dit hebben gedaan. Geen ander gouvernement in de gansche wereld behandelt de soldaten zoo als de Compagnie dat doet. Elk dorp, elke gemeente verkondigt dit.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Overal ziet gij de veteranen van uw leger in vrede de ruime pensioenen genieten, die met regt zijn toegekend voor trouw, voor wonden en voor heldendaden. Weest dus op uwe hoede, dat zulk eene weldaad niet door de eene of andere dwaasheid verloren ga! Er is in Indie geen gebrek aan soldaten van elke caste en van elk gewest; want waar ons gouvernement één soldaat oproept, daar treden er vijftig voorwaarts die wenschen in dienst te worden genomen. In de vorige week werden in deze stad drie honderd man gevraagd, en er boden zich drie duizend aan, om de soldij van het gouvernement te verdienen. Ons gouvernement stelt de getrouwen en de ijverigen in dienst en beloont ze; het straft de onverschilligen en ondankbaren."

Alvorens de generaal Lawrence tot deze maatregelen was overgegaan, had hij daartoe van het gouvernement de vergunning gevraagd, in deze weinige maar veel beteekenende woorden: "Ik heb buitengewone volmagt noodig en zal die niet misbruiken." De uitkomst bewees, dat nimmer eene volmagt beter is toevertrouwd geworden dan aan dezen verdienstelijken officier. Den 4den Mei ontving de gouverneur-generaal te gelijk de tijding van het uitbreken en van het dempen der onlusten te Lucknow.

De gelukkige uitslag der strenge maatregelen te Berhampore, Barrackpore en in Oude had den gouverneur-generaal doen zien, dat, waar vast beraden met onverbiddelijke gestrengheid gehandeld werd, de voortgang van het kwaad spoedig getuit was. Hij besloot daarom het 34ste regement, dat zich te Barackpore zoo misdragen had, af te danken, hetgeen zonder weêrstand plaats had. Tevens werd eene proclamatie door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lord Canning afgekondigd, bestemd om de gemoederen in Indie gerust te stellen en de verzekering te geven dat ieders godsdienst volkomen zou worden geëerbiedigd.

Doch niet overal was het militair gezag toevertrouwd aan zulke uitstekende mannen als de verdienstelijke Lawrence; en te meer is het daarom te betreuren, dat deze later zoo spoedig aan zijn land, aan zijne krijgsmakkers en aan zijne medeburgers werd ontrukt, juist op een oogenblik dat zijne onverschrokkenheid, zijne zeldzame burgerlijke en militaire talenten, meer dan immer noodig waren tot het behoud van Lucknow.

Onder de steden waar de geruchten omtrent de besmeerde patronen en de vermeende bekeeringsvoornemens van het gouvernement waren doorgedrongen en ernstig opgenomen werden, behoorde ook Meerut, een der belangrijkste militaire stations in de noordwestelijke provincien, ongeveer veertig Engelsche mijlen of dertien uren gaans van Delhi gelegen. De bezetting van deze stad bestond uit de navolgende Europesche troepen: het 6de koninklijke regement dragonders, een bataillon van het 60ste regement buksjagers, eene batterij ligte veldartillerie en een detachement rijdende artillerie. Het inlandsche gedeelte bestond uit het 3de regement ligte kavallerie, de 11de en 20ste regementen infanterie en eenige sappeurs en mineurs. Ook bevond zich aldaar een depôt jagers, die in de behandeling der nieuwe buksen werden geoefend.

De bezetting van Meerut was buiten de stad gelegerd, in kantonnementen, die den vorm van een lang vierkant of parallelogram hadden, en zich van het oosten naar het westen vijf, en van het noorden naar het zuiden twee engelsche mijlen uitstrekten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De navolgende beschrijving, ontleend aan het verhaal van ooggetuigen, geeft een juist denkbeeld van dit kantonnement. "Aan de uiterste regterzijde, ten noorden, waren de lijnen der rijdende artillerie, bestaande uit kazernen en stallen voor één detachement inlandsche en drie detachementen Europesche artillerie, met eene hoofdstraat en eene markt. Aan de linkerzijde van deze lijnen, en dus ook in het noordelijke gedeelte, waren de huizingen der Europesche infanterie. Deze huizingen stonden op rijen vier of vijf diep, elk ongeveer twintig man bevattende. Zij waren voor eenigen tijd bezet door het 60ste regement buksenjagers. Op ongeveer een kwartier uur gaans afstand, aan de linkerachterzijde van deze huizingen, waren de stallen der Europesche kavallerie, en daar achter de kazernen van dit regement. Deze kazernen vormden het middenpunt van het kantonnement. Daar achter was eene groote ledige strook grond. Regts af, achter dezen grond, was een groote bazaar of wacht, die altijd druk bezocht werd door de grootste vagabonden van Indie, en waarachter, in eene zuidelijke rigting, een aantal kwartieren voor Europesche officieren waren gelegen. Met het gezigt naar Delhi en aan de linkerzijde van het vierkant, waren de lijnen of woningen der inlandsche infanterie, die drie zijden van een vierkant uitmaakten, ter lengte van ruim zeven Engelsche mijlen, zich van de woningen der rijdende artillerie tot aan den tegenovergestelden hoek van het kantonnement uitstrekkende. Digt bij deze inlandsche lijnen liep de weg naar Delhi. De officieren van de Europesche troepen hadden hunne verblijfplaatsen meestal achter hunne eigene regementen. Niet altijd echter werd deze afscheiding in het oog

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gehouden en soms waren de bungalows of op zich zelven staande huizen door elkander gelegen. Dit had vooral plaats in de nabijheid van den reeds beschreven open grond en van de markt, alwaar een groot aantal Europesche ambtenaren en kooplieden waren gehuisvest. De sappeurs en mineurs waren op eenigen afstand van het kantonnement gelegerd, ten einde beter hunne oefeningen en werkzaamheden te kunnen verrigten."

De geruchten omtrent de kwade bedoelingen van het gouvernement hadden Meerut niet alleen reeds zeer spoedig rondgeloopen, maar waren, van mond tot mond gaande, steeds door nieuwe bijvoegsels vergroot. "Het gouvernement," dus wilde men, "had besloten met één slag de casten der Hindoes te vernietigen. Het wilde daartoe al de rijst en het meel op de markten vermengen met de gemalen beenderen van de heilige koe; en eenmaal van het goddelijk dier gegeten hebbende, zouden de Hindoes van zelf verpligt zijn het Christendom te omhelzen."

Den 23sten April hield de bevelhebber van het 3de regement inlandsche kavallerie eene wapenoefening, ten einde zijne manschappen onderrigt te geven in eene nieuwe wijze van laden hunner karabijnen, welke bepaald ten doel had om het afbijten der patronen, en dus de aanraking van de lippen met het verdachte varkens- of koeijenvet, te vermijden; doch ondanks dezen welwillenden maatregel, bleef de tegenstand zijner manschappen voortduren; zijne tent werd des nachts in brand gestoken, en eenige dagen daarna ook het hospitaal door onbekende boosdoeners in de asch gelegd.

Den 6den Mei werd er eene parade gehouden en werden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan het 3de regement patronen uitgereikt volgens het oude maaksel, dat de troepen steeds gebruikt hadden zoolang het Bengaalsche leger had bestaan, en daarmede de nieuwe patronen vervangen, die zulk een afkeer schenen inteboezemen. Maar nu traden vijf en tachtig sepays uit het gelid en verklaarden bij herhaling, dat zij bepaald weigerden zich van de oude zoo wel als van de nieuwe patronen te bedienen. Deze weigering werd onmiddellijk aan den generaal Hewitt bekend gemaakt. Op zijnen last werden de vijf en tachtig weêrspannelingen dadelijk in hechtenis genomen, zonder tijdverlies voor een krijgsraad van inlandsche officieren teregtgesteld en door deze hunne landslieden veroordeeld tot dwangarbeid van tien of een geringer aantal jaren. Reeds den 9den Mei, den derden dag na hun vergrijp, werd dit vonnis voltrokken. Met het aanbreken van den morgen werd de geheele bezetting van Meerut onder de wapenen gebragt en ontvingen de Europesche troepen het bevel om hunne wapenen te laden, ten einde gereed te zijn om elken weêrstand te keer te gaan. Het vonnis werd den schuldigen voorgelezen, waarna zij van hunne uniformen ontdaan en hun de ijzers werden aangeklonken.

Diep was de indruk, welken deze strafoefening maakte. Eenige der veroordeelden hieven smeekende de handen op tot den bevelhebber en riepen om genade, terwijl hunne krijgsmakkers van het 3de regement een onafgebroken stilzwijgen bewaarden, ofschoon innige deelneming op aller gelaat te lezen was. Toen echter hunne geboeide kamaraden het veld verlieten, moesten zij van deze ongelukkigen het verwijt hooren, dat zij slechte broeders waren, omdat zij toegelaten hadden dat het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vonnis was voltrokken. Het bleek later, dat allen hadden gezworen zich daartegen met geweld te verzetten, doch dat het gezigt der geladene stukken en geweren voldoende was geweest, om hen daarvan af te schikken. De veroordeelden werden nu naar eene gevangenis gebragt, die ongeveer een half uur gaans van het kantonnement gelegen was en door inlandsche wachters werd bewaakt.

Dienzelfden nacht hielden de manschappen der verschillende inlandsche regementen eene vergadering, waarin, zoo als later bleek, het plan van den algemeenen opstand werd beraamd.

De volgende dag, zondag de 10de Mei, was reeds grootendeels rustig voorbijgegaan, zoodat een ieder meende dat ook hier de strenge maatregel eene goede uitwerking had gehad, en des middags omstreeks vijf uren maakte zich het Europesche gedeelte der bezetting en van de bevolking gereed tot het bijwonen der godsdienstoefening. Ook het 11de regement buksenjagers stond aangetreden en ongewapend om zich derwaarts te begeven, toen er eensklaps van de lijnen der inlandsche soldaten een kreet opging, en het 3de ligte kavallerie en 20ste inlandsche infanterie woedend uitrukten, naar hunne wapenen grepen en zich in slagorde stelden. Een detachement van het kavalerie-regement reed onmiddellijk naar de gevangenis om hunne krijgsmakkers te bevrijden. De deuren werden zonder eenigen weêrstand van de wachters geopend en al de gevangenen bevrijd. Een inlandsche smid sloeg hun de ketenen af. Deze mannen, verwoed over hunne veroordeeling, ijlden naar hunne vorige woningen, wapenden zich en stegen te paard. Zij begaven zich daarop naar het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tooneel van den opstand, vreeselijk gillende, en den dood zwerende aan elken Europeaan.

Intusschen was het overige gedeelte van het 9de kavallerie en het 20ste inlandsche infanterie reeds dadelijk naar de woningen van het 11de regement inlandsche infanterie getrokken, waar ook reeds de officieren van dit regement waren aangekomen, verschrikt door het schieten en het geraas. Zij vonden aldaar den kolonel Finnis, die zijne ondergeschikten had toegesproken en trachtte hen trouw aan hunne vanen te doen blijven. Het scheen dat hij zijne reeds weifelende manschappen zou behouden, toen de anderen kwamen toeloopen. De muiters, wier handen reeds bevlekt waren met het bloed van hunne eigene officieren, deze weifeling en de reden daarvan bespeurende, vuurden dadelijk op kolonel Finnis. Het eerste schot trof slechts zijn paard, doch onmiddellijk daarop werd hij zelf door verscheidene kogels doorboord. Alle krijgstucht, elk beter gevoel was nu uitgebluscht. De sepays van het 11de regement vergunden eerst wel is waar hunnen officieren zich het leven te redden, maar kort daarop volgden zij meerendeels het voorbeeld van hunne makkers. Nu volgde een tooneel van wanorde, roof, en moord, dat geene pen kan beschrijven. Alle huizen en gebouwen, behalve het hospitaal, werden in brand gestoken. De rookende en brandende kazernen en woningen, het gegil der muiters, het misbaar en geschreeuw der verzamelde menigte, waarvan een aantal mede door het vuur der opstandelingen werd nedergeschoten, maakten dezen donkeren nacht tot een der afschuwelijkste van den ganschen Indischen opstand. De officieren, hunne paarden in vollen galop aanzet-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tende, om de orders naar de Europesche troepen over te brengen, werden door het doodelijk lood getroffen, niet alleen van de opstandelingen, maar ook van de inlandsche wachters, die over de openbare gebouwen waren gesteld. Dames in hare rijtuigen, heeren in tilbury's, die hun huis hadden verlaten zonder eenig kwaad te vermoeden, werden aangegrepen en, zoo al niet dadelijk vermoord, dan toch met eene onmenschelijkheid mishandeld, waarboven de dood te verkiezen zou zijn geweest. Niet alleen de verloste sepays, maar ook andere uit de gevangenis ontsnapte boosdoeners, ten getale van dertien honderd, en bovendien het deel der bevolking, dat "laag gepeupel" mag genoemd worden en altijd medegesleept wordt zoodra er uitzigt op moord en plundering bestaat, namen deel aan den opstand. Overal waar zij zich vertoonden heerschten schrik en wanhoop, en noch een particulier huis noch een openbaar gebouw strekte tot schuilplaats tegen hunne aanvallen.

De meeste huizen in de stad en alle in het militair kampement waren met stroo gedekt en dus ligt ontvlambaar, en hiervan gebruik makende, staken de muiters meestal eerst het dak in brand, om daarna de verschrikte bewoners, die aan dit gevaar ontkomen wilden, terwijl zij naar buiten vlugtten, op te vangen en op eene vreesselijke wijze om het leven te brengen. Zóó vonden vele Europeanen den dood, terwijl andere de slagting gelukkig ontkwamen. Doch geen enkele van deze laatsten kon zeggen, dat hij zijn levensbehoud aan een der aanvallers had te danken. In eenige gevallen werden er zelfs mishandelingen gepleegd, die de pen weigert te beschrijven. Dezelfde sepays, die gedu-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

rende eene eeuw waren getroeteld en de meeste gehechtheid aan den dag gelegd hadden, schenen eensklaps in duivels te zijn veranderd.

Intusschen had er eene onverklaarbare vertraging plaats in het uitrukken der Europesche troepen, en was de nacht reeds gevallen alvorens de karabiniers of dragonders op de paradeplaats van het 11de inlandsche regement aankwamen. Zij vonden daar het 60ste regement buksenjagers en de artillerie, op hen wachtende. Hunne aankomst was het teeken voor den aanval op de muiters, die echter hun vernielingswerk in het kamp reeds volbragt, en den weg naar Delhi ingeslagen hadden, en die zij nu achterna zetteden. De nacht was te donker, en de bewegingen der muiters waren te onzeker, dan dat de Europesche troepen met zekerheid konden handelen. Een gedeelte der opstandelingen werd wel is waar in het woud overrompeld, eenige geweerschoten gewisseld, en ook door de artillerie op de onverlaten gevuurd, doch men oordeelde dat er verder geene afdoende maatregelen konden genomen worden en men voorshands in hetgeen gedaan was moest berusten, daar eenige honderden ontvlugte misdadigers in vrijheid waren, die nog een onberekenbaar kwaad in het kamp konden stichten, zoodat dus vooral daar de aanwezigheid van troepen volstrekt noodzakelijk was. Dit schijnt de reden te zijn geweest dat de opstandelingen in dien nacht zoo traag vervolgd werden. Zooveel is ten minste zeker, dat de muiters niet met belangrijken nadruk werden achternagezet, en dat de troepen, nadat de opstandelingen het kampement hadden verlaten, naar het eerste tooneel van den opstand terugkeerden en daar het bivouak opsloegen. De nacht werd verder

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

doorgebragt met het nemen van voorzorgen tegen een aanval en van maatregelen tot verdediging der plaats, ten einde haar te kunnen behouden ingeval eenige troepen werden verpligt haar te verlaten.

De verschrikkingen van dien ongelukkigen nacht konden bijna door niets worden overtroffen. De muiters waren wel verjaagd, maar de losgebrokene gevangenen en het gemeene volk voltooiden hun afgrijsselijk werk. Wel is waar werden er zoo spoedig mogelijk Europesche schildwachten in verschillende gedeelten van Meerut geplaatst, terwijl het onophoudelijk vuren der jagers bewees dat zij op hunne posten waren; doch zelfs ondanks deze voorzorgen werden vele misdaden gepleegd, zoodat het voor een elk een bange nacht was. Echtgenooten vermisten hunne vrouwen, vrouwen hare echtgenooten; kinderen waren van hunne moeders gescheiden geworden en moeders van hare kinderen. Velen bragten den nacht door, zich geheel verlatende op de trouw van de inlandsche bedienden; en gelukkig was in vele gevallen deze trouw bestand tegen de aanzoeken der boosdoeners.

Aan de trouw van inlandsche bedienden waren onder anderen de kommissaris van het gouvernement, de heer Greathed en zijne vrouw, hunne redding verschuldigd. Hun huis werd het eerst door de sepays aangevallen. Op het eerste alarm vloden zij naar het dak, dat gelukkig plat was, zoodat zij er zich gemakkelijk konden staande houden. De sepays zouden hen daar zijn gevolgd, doch de bedienden hielden vol dat hun meester en hunne meesteres het huis hadden verlaten. De muiters, na alvorens de kamers te hebben doorzocht, dachten eindelijk dat dit werkelijk het geval was.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook de moedige daad van eene aijah of min, in dienst van den kapitein Macdonald en zijne vrouw, verdient vermelding. Zij had het alarm gehoord en zag de met bloed bedekte muiters het huis van haren meester naderen. Zich buiten staat gevoelende om dezen te redden, nam zij twee zijner kinderen op, verborg ze eenigen tijd, en bragt ze later naar eene veilige plaats. Deze twee onschuldige wezens zagen hunne ouders nimmer weder.

De muitelingen vervolgden intusschen ongedeerd hunnen weg naar Delhi, welke stad volgens de laatste telling 25 611 huizen en 9 945 winkels, 261 moskeeën, 188 tempels, 1 Christenkerk, 678 putten en 196 scholen bevatte. De geheele bevolking der binnenstad bedroeg 137 977 zielen, terwijl in de buitenstad nog 22,302 inwoners werden gevonden. Van de bevolking der binnenstad waren 327 Christenen, 66 120 Mohammedanen en 71 530 Hindoes.

Het tegenwoordige Delhi, of de nieuwe stad, is in 1631 gesticht door den keizer Shah Jehan en ligt aan den westelijken oever van de rivier de Jumna. Ongeveer dertig jaren geleden zijn er aanzienlijke geldsommen besteed voor de herstelling der verdedigingswerken of wallen, die de stad omringen en uit licht-grijs graniet bestaan, en welke voorzien zijn van verscheidene bastions of torens, die op kleinen afstand van elkander geplaatst zijn, om het bolwerk te versterken.

Voor den Engelschman is Calcutta in Neder-Bengalen de hoofdstad van Indie; maar voor den inlander is die "stad der paleizen" slechts eene verachtelijke

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aanslibbing, ontstaan door handel en verovering. Al zijne idealen van vorstelijke pracht en grootheid vindt hij verwezenlijkt in de trotsche sterkte van Delhi, in welker nabijheid zich nog zuilen bevinden, van het jaar 325 vóór Christus, waarvan de opschriften nog leesbaar zijn, en andere, die met karakters zijn voorzien, welke het nog niet gelukt is te ontcijferen en die alzoo boven het bereik van menschelijke bevatting en van de wetenschap liggen.

Delhi is niet de heilige stad van ééne enkele geloofsbelijdenis of van ééne enkele dynastie. De gedenkteekenen van den Boedhist, die van den Brahmin en die van den Mohammedaan liggen hier nevens elkander, deels nog in goeden staat, deels verwoest. De Hindoe, de Affghaan, de Rajapoet, de Tartaar, de Mahrat, de Rohilla, hebben hier elk hunne geschiedkundige herinneringen en overblijfselen.

Bijna drie uren gaans lang, ten zuiden van de tegenwoordige stad, op eene barre vlakte langs de zoomen van eene brakke en onbevaarbare rivier, liggen, volgens de overlevering van het volk, de puinhoopen van vijf duizend jaren: de grondslagen en brokken van poorten, karavanseras, moskeeën, grafzuilen uit rooden zandsteen en wit marmer bestaande, en de oude versterkte paleizen der vorsten van verschillende rassen en godsdienst, die van het gezigt beroofd, verminkt, vergiftigd, onthalsd, of onttroond werden, nadat zij korter of langer als echte despoten over een gedeelte van het schoone Indie den schepter hadden gezwaaid, en die, volgens eene oude beschrijving "bouwden als reuzen en hun werk versierden als juweliers." Dit alles ligt dáár ondereen gemengd met de laatste rustplaatsen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van geliefde vrouwen en dochters! En deze plaatsen waren, in de gelukkiger dagen van het hedendaagsche Delhi, het geliefkoosde tooneel van de uitspanningen en de gastmalen der Engelsche inwoners dezer prachtige stad, welker muren een omtrek hebben van drie uren gaans.

Hier woonde, in het paleis van zijne voorvaderen, onder genot van een Engelsch pensioen van 80 000 ropijen 's maands (ƒ 96 000 Ned.), Bahadoer Shah, de vertegenwoordiger van de dynastie der groote Mogols, die eens het geheele schiereiland van Indie aan hunnen schepter hadden onderworpen. De Hindoe zoowel als de Mohammedaan zag tot hem op als tot de éénige bron van alle eer en magt; want nog slechts weinige jaren geleden ontvingen hunne vorsten uit zijne hand hunne plegtige en wettige aanstelling! Van zijn voorzaat verwierf zelfs de veroveraar Clive de oirkonde van zijn gezag over Bengalen, en tot in 1827 nam Engeland geene nieuwe provincie in bezit, zonder van den Mogol de bevestiging daarvan door eene vorstelijke acte van opdragt te verzoeken, ofschoon dit toch eigenlijk niets anders was dan eene ijdele vertooning, een laatste weêrglans van de majesteit en de magt, die eenmaal van den troon des Mogols hadden uitgestraald. Tot in genoemd jaar naderde zelfs de vertegenwoordiger van den gouverneur-generaal hem steeds met gevouwen handen, werden vreemdelingen aan hem voorgesteld als aan den grootsten koning, en gevoelden zij zich gelukkig, wanneer zij door hem werden weggezonden met den killut of het eergewaad. Hij ontving geene brieven, maar slechts smeekschriften, en beantwoordde nimmer een groet. De toestand van de stad,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

die de beide uitersten van morsigheid en weelde vertoonde, was een trouw zinnebeeld van den toestand van het vorstelijke hof. De groote marmeren zalen vielen in één ten gevolge der snel toenemende bouwvalligheid. Kraaijen, sperwers en onreine vogels hadden zich in het mozaïek en het beeldhouwwerk, dat half vernield den grond bedekte, genesteld, en weelderige planten, die langs de muren groeiden, bedekten de uitgesnedene spreuken van den koran. In de groote gehoorzaal staat nog het verhemelte van den paauwentroon, die op elf millioen ponden sterling of honderd twee en dertig millioen gulden was gewaardeerd, en slechts een gedeelte had uitgemaakt van de schatten, welke Nadir Shah naar Perzie had medegevoerd, toen hij in dat zelfde vertrek zijn tulband verwisselde met dien van den overwonnen vorst, Mohammed Shah, en met dezen ruil meester werd van den diamant Koeh-i-noer, dien Mohammed bij deze gelegenheid droeg!

In dat tot een bouwval neigende paradijs van oostersche zinnelijkheid, baadden de nakomelingen van Tamerlan [1] zich nog steeds in grove genietingen. Het vorstelijk gezin, bestaande uit eenige honderden vadsige, diepgezonken, schaamtelooze personen, leefde afhankelijk van den vorstelijken onderstand. Om hen te vermaken vloeiden uit alle oorden van Indie de wonderlijkste goochelaars, de behendigste vogeltemmers en slangenbezweerders, de bekoorlijkste danseressen, de bedrevenste Perzische muzikanten te zamen. Langs den

[1] Wij hebben ten opzigte van dezen merkwaardigen veroveraar de in Europa aangenomene benaming duidelijkheids-halve behouden. Zijn ware naam is Timoer long of Timoer de kreupele.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

muur, aan de buitenzijde van de dewani kass (geheime gehoorzaal) schitteren daar nog op wit marmer, in letters van goud, de door den dichter vereeuwigde woorden: "Indien er een Elysium op aarde bestaat, dan is het hier, dan is het hier!"

Het sybarietische leven van deze wulpsche stad, hare schilderachtige en merkwaardige gebouwen, hare nieuwerwetsche huizen in de voorsteden, met heerlijke tuinen, oranjegaarden en koele gaanderijen, hare werkelooze en weelderige levenswijze hebben menig jong ambtenaar of officier verleid, die vele duizenden Indiers aan zijnen wil had onderworpen, maar zich zelven niet wist te beheerschen, en, medegesleept door die oostersche weelde, zich aan het grove zingenot en de ongebondenheid, welke aan die warmere landen eigen zijn, tot verderf van ligchaam en geest, van tijd en toekomst, overgaf. De oliphanten met geschilderde ooren en zilveren pooten, met hunne rijk uitgedoschte leiders de naauwe straten met hare balkons en jalouzien doortrekkende, herinnerden hem de droomen zijner jeugd, toen hij de oostersche pracht en geheimenissen, waarvan hij had gelezen of hooren vertellen, te vergeefs gezocht had, maar die hij nu hier verwezenlijkt zag. De juweliers en goudsmeden, de vervaardigers van neteldoek, de arbeiders in ingelegd houtwerk en de shawlwevers spreidden hier hunne schoonste voorwerpen ten toon, en verlokten zoo menigen zoon of broeder, om met hartelijke liefde aan moeder of zuster een kostbaar geschenk over te zenden, dat, met blijde erkentelijkheid ontvangen, als een schat weggesloten en alleen bij feestelijke gelegenheden gedragen of als een blijk van de achting en de liefde des schenkers vertoond werd, maar dezen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

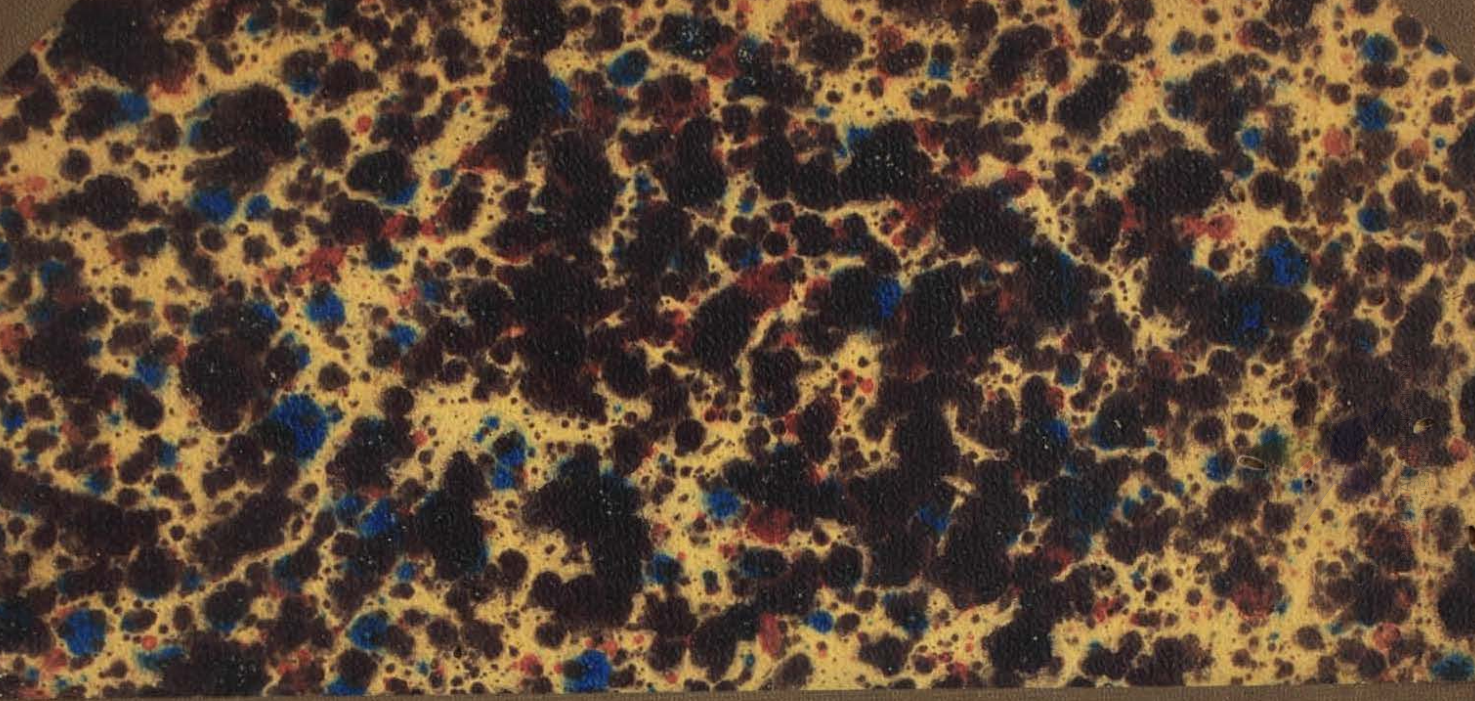

muur, aan de buitenzijde van de dewani kass (geheime gehoorzaal) schitteren daar nog op wit marmer, in letters van goud, de door den dichter vereeuwigde woorden: "Indien er een Elysium op aarde bestaat, dan is het hier, dan is het hier!"

Het sybarietische leven van deze wulpsche stad, hare schilderachtige en merkwaardige gebouwen, hare nieuwerwetsche huizen in de voorsteden, met heerlijke tuinen, oranjegaarden en koele gaanderijen, hare werkelooze en weelderige levenswijze hebben menig jong ambtenaar of officier verleid, die vele duizenden Indiers aan zijnen wil had onderworpen, maar zich zelven niet wist te beheerschen, en, medegesleept door die oostersche weelde, zich aan het grove zingenot en de ongebondenheid, welke aan die warmere landen eigen zijn, tot verderf van ligchaam en geest, van tijd en toekomst, overgaf. De oliphanten met geschilderde ooren en zilveren pooten, met hunne rijk uitgedoschte leiders de naauwe straten met hare balkons en jalouzien doortrekkende, herinnerden hem de droomen zijner jeugd, toen hij de oostersche pracht en geheimenissen, waarvan hij had gelezen of hooren vertellen, te vergeefs gezocht had, maar die hij nu hier verwezenlijkt zag. De juweliers en goudsmeden, de vervaardigers van neteldoek, de arbeiders in ingelegd houtwerk en de shawlwevers spreidden hier hunne schoonste voorwerpen ten toon, en verlokten zoo menigen zoon of broeder, om met hartelijke liefde aan moeder of zuster een kostbaar geschenk over te zenden, dat, met blijde erkentelijkheid ontvangen, als een schat weggesloten en alleen bij feestelijke gelegenheden gedragen of als een blijk van de achting en de liefde des schenkers vertoond werd, maar dezen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zelven vaak een zekeren ondergang had berokkend.

Ofschoon de bevolking in Delhi bijna gelijkelijk verdeeld was in Mohammedanen en Hindoes, was het echter de Islam die hier onbetwist heerschte. Aan den Mohammedaan bleven de namen van Mohammed van Ghiznie, van Tamerlan, van Baber, van Akbar, en van Aurengzebe steeds dierbaar. Uit de zeven poorten aan de landzijde waren de legers uitgetrokken, die den Hindoe aan het Mohammedaansche juk hadden onderworpen; door die poorten waren steeds de paarden en vruchten van Caboel, de wapenrustingen van Oude, de shawls van Cashmire, de schatting van honderden vorsten aan hunne opperleenheer den grooten Mogol, binnen gevloeid. De prachtige gebouwen van Shah Jehan verkondigden de hoogheid van zijne magt, en zelfs nog terwijl het Mogolsche rijk tot zijn ondergang neigde, was door de wetenschap in Delhi een steenen observatorium opgerigt met marmeren toestellen. Hier stond de meest geheiligde moskee, nòg heilig, ofschoon zij een oogenblik door de herstellende hand der Engelschen was ontreinigd geworden; hier leefde de groote moelah of Mohammedaansche opperpriester, met de heiligste derwischen of pelgrims. In deze broeikas van Mohammedaansche onverdraagzaamheid en dweepzucht vereenigden zich uit alle hoeken van Indie de ijveraars, de godsdienstige drijvers, in één woord het laagste gepeupel van bijgeloovige rondzwervers en landloopers. De Engelsche heerschappij had hier weinig sporen gegroefd, behalve in den door de Engelschen herstelden tempel of moskee en in de waterleiding, die almede door de Engelschen bruikbaar gemaakt werd, en waarvoor de inwoners van Delhi zóó dankbaar waren dat zij, toen in het jaar 1820

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor het eerst weder water door de buizen vloeide, daar bloemkransen en edelgesteenten in wierpen en op de uitbundigste wijze hunne erkentelijkheid aan den dag legden. De bedrijvigheid van een toenemenden handel en eene aangroeijende bevolking, die elke nieuwe nederzetting van het Engelsche volk kenmerkt, deden zich ook hier, gevoelen, en de rijk voorziene rivierkaden, de Italiaansche villa's en de verdubbelde waarde van den grond en van de huizen getuigden van de welvaart, die zich begon te ontwikkelen. Vooral ook was Delhi het groote arsenaal of tuighuis der Engelsche artillerie en bezat het een aanzienlijk getal stukken geschut met een daarmede in verhouding staanden voorraad van krijgsbehoeften.

Dit was dus de stad, waarin alles zich vereenigd had, het brandpunt der Mohammedaansche dweepzucht en van de Engelsche beschaving zoowel als van het Engelsche verdedigings stelsel: en dit (onbegrijpelijkst van alles wat onbegrijpelijk is!) was den 10den Mei, bij den toestand waarin het Bengaalsche leger verkeerde, zonder eenige bescherming, zonder één enkelen Engelschen soldaat gebleven!

Op dat oogenblik namelijk bestond de militaire bezetting van Delhi uit de 38ste, 54ste en 74ste regementen inlandsche infanterie en eene batterij inlandsche artillerie. In de krijgsmagazijnen binnen de stad waren 900 000 patronen, twee treinen geschut geheel gereed, en 8 à 10 000 geweren. Het buskruid was op verzoek der inwoners eenigen tijd te voren buiten de stad opgestapeld, en bedroeg ruim 10 000 vaten.

Onmiddellijk na het gebeurde te Meerut, was een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

renbode naar Delhi gezonden, ten einde den bevelhebber, brigadier Graves, daarvan te onderrigten, die zich daardoor in de pijnlijkste onzekerheid gebragt zag wat hij doen moest. Het behoud van Indie hing welligt af van het behoud van Delhi, en deze sterkte was geheel door inlandsche soldaten bezet! Alles hing dus af van de trouw dezer troepen, die in de krachtigste bewoordingen het verraderlijk gedrag van hunne makkers te Meerut afkeurden, en zelfs verzochten om tegen hen te worden aangevoerd. Hierom meende men dus eenige hoop te mogen voeden, dat de stad zou kunnen worden behouden.

Omstreeks vijftien Engelsche mijlen van Delhi ligt eene hangbrug over de rivier, waarover de weg van deze stad naar Meerut loopt. In het drooge jaargetijde is de stroom doorwaadbaar. Aanvankelijk bestond het voornemen om deze brug te bezetten en aldus den voortgang der muiters van Meerut te beletten, doch dit plan werd opgegeven, want het bleek dat de rivier geheel droog was, zoodat de verdedigers van de brug spoedig tusschen twee vuren zouden zijn geraakt. Er scheen dus geen ander middel te zijn, dan Delhi zelf in staat van tegenweer te stellen. Sommige vrouwen en andere ongewapende personen werden naar een toren gezonden, de vlaggestok-toren genaamd, die op eenigen afstand van de stad ligt en voor eene langdurige verdediging geschikt was; doch vele personen ontvingen dit bevel om zich in veiligheid te stellen in het geheel niet en anderen eerst toen het laat was.

De brigadier Graves had alle troepen onder de wapenen laten komen en bragt hun de pligten, die zij aan het gouvernement schuldig waren, onder het oog.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze toespraak werd met luide toejuichingen ontvangen. Nu stelde hij zich aan het hoofd van zijne manschappen en trok daarmede de Cashmire-poort uit. Naauwlijks was hij buiten de poort gekomen, of hij kreeg eene onstuimige menigte in het gezigt, die aangevoerd scheen te worden door ongeveer twee honderd vijftig ruiters van het 3de regement kavallerie, welke in volle uniform, met de medailles, die zij in zoo menigen strijd ter bevestiging van Engelands heerschappij hadden gewonnen, op de borst, maar met woede op het gelaat, in het eerste gelid vooruit galoppeerden. Achter hen, op een geringen afstand, kwam eene massa infanteristen aanstormen, bijna buiten adem doordien zij hunne te paard rijdende makkers in hunnen togt naar Delhi hadden willen volgen. Hunne roode rokken waren geheel met slijk bemorst, terwijl hunne bajonetten van verre in de zon glinsterden. Hunne beweging was vast en hun besluit scheen even vast te staan en niet te wankelen, toen zij de troepen uit Delhi zagen aanrukken. De kavallerie was steeds genaderd en stond spoedig tot voor de bajonetten van het 54ste regement. De brigadier Graves, overtuigd dat het lot van Indie van zijne bevelen afhing, riep nu met luide stem "vuur!" Zijne troepen gehoorzaamden en gaven vuur, doch niet voor dat zij de rigting van hun geweer hadden veranderd, zoodat zij over de hoofden van de kavalleristen heen schoten: geen enkel man viel door dit vuur uit den zadel! Onmiddellijk daarop liepen al de manschappen van het 54ste naar de beide zijden van den weg, aldus hunne officieren ontblootende, die gedurende het vuur achter hen hadden gestaan. De kavalleristen van Meerut draafden nu op deze officieren aan, die nagenoeg allen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

na elkander werden afgemaakt. De kolonel doodde twee dezer onverlaten, en ook de luitenant Frazer deed een van hen sneuvelen, doch beiden vielen daarna door de overmagt van hunne aanvallers. Toen bijna alle officieren, waarvan slechts eenige weinigen in de rigting van Meerut waren ontvlugt, waren nedergehouwen, stegen de kavalleristen af, liepen naar de manschappen van het 54ste, en gaven dezen de hand, waarmede de verbroedering en tevens de afval van de Delhische regementen was tot stand gebragt. "De kavalleristen," dus verklaarde later een ooggetuige, "schenen dol te zijn. Een hunner, een jongeling van achttien jaren, had zich in de voorste gelederen geplaatst en werd vooral opgemerkt doordien hij zijn sabel met woedende gebaren zwaaide, alsof hij dronken van palmwijn was, of wel zijne wraakzucht eene hoogte had bereikt, die aan razernij grensde."

De vereenigde muiters rukten nu, de brug vernielende, die over de rivier voor de stad ligt, naar Delhi op. De brigadier Graves, eenige weinige getrouw gebleven soldaten te zamen trekkende, begaf zich op weg naar den vroeger vermelden vlaggestok-toren, waar een groot aantal vrouwen en weerlooze personen waren verzameld.

Op dit oogenblik deed zich eene ontploffing hooren, zóó sterk en zóó vreesselijk, dat zij tegelijk aanvallers en verdedigers van schrik deed verstijven. Eene daad van onverschrokkenheid en edele zelfopoffering, waarvan de herinnering lang in het hart van elken Engelschman zal levendig blijven, was daarvan de oorzaak. De krijgsmagazijnen waren, zoo als reeds is gezegd, voorzien van een belangrijken krijgsvooraad. Toen de tijding

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

der gebeurtenissen te Meerut zich te Delhi verspreidde, bevonden zich drie personen in het groote magazijn: de luitenant Willoughby, sir T. Metcalfe en de luitenant Forrest. Metcalfe was reeds vroeg op verkenning uitgezonden, doch keerde niet terug. Willoughby, die met het toezigt der magazijnen was belast, liet onverwijld alle toegangen sluiten en deed twee zesponders met schroot laden en op de poorten rigten, ten einde den ingang te verdedigen, waarbij hij geholpen werd door twee onder-magazijnmeesters. Twee andere stukken werden eveneens geladen en aan de binnenzijde van de poorten geplaatst, ten einde te kunnen worden gebezigd, wanneer de twee vorige waren afgeschoten. Eindelijk laadde hij ook nog eenige andere stukken om zoo mogelijk te kunnen dienen, nadat zijn eerste vuur zou zijn gelost.

Naauwelijks waren deze toebereidselen gemaakt, toen een troep muiters zich reeds vertoonde en den verdedigers toeriep, dat zij de poorten zouden openen. Daar deze weigerden, werden er ladders aangebragt en beklommen de opstandelingen den muur. Doch nu werd een vuur uit de stukken geopend, dat eene doodelijke uitwerking onder de opstandelingen deed, hetgeen, ondanks het hevige geweervuur der aanvallers, nog herhaalde malen met gunstig geval plaats had.

Willoughby, bij zich zelven besloten hebbende dat het arsenaal en de voorraad van krijgsbehoeften niet in de handen der aanvallers zouden vallen, had een slang, met buskruid gevuld, tot aan het kruidmagazijn gelegd, met het doel om in het uiterste oogenblik daarvan gebruik te maken. Dit noodlottige oogenblik brak aan. De luitenant Forrest was reeds aan de hand en een der magazijn-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

meesters aan den arm ernstig gewond. En nu, in den uitersten nood, gaf Willoughby het teeken om de vonk in het kruid te leggen; bedaard gehoorzaamde de magazijnmeester Scully het bevel van zijnen kommandant ... en vreesselijk was de uitwerking. Een donkerroode gloed verspreidde zich eenklaps in de lucht en er volgde een slag, die vele uren in den omtrek den grond deed schudden, alle gemoederen met bangen schrik vervulde, en twee duizend opstandelingen, door Willoughby opzettelijk binnengelokt, met het magazijn in de lucht deed vliegen! Zelfs de muren waren tot op den grond toe geslecht. De jonge Forrest had het geluk zich op eenigen afstand door eene kleine poort te redden en ontkwam, ofschoon zwaar gewond; doch de moedige Willoughby was te zeer verminkt, en bezweek korten tijd nadat hij zijne heldendaad had ten uitvoer gebragt,

De ontploffing, die eerst werd verondersteld het gevolg te zijn van een toeval, besliste het lot der verdedigers van den vlaggestok-toren. De weinige sepays die tot nog toe getrouw gebleven waren, maakten zich meester van het voorhanden geschut en keerden hunne wapenen tegen de Engelsche officieren. De brigadier Graves, ziende dat aan geene verdediging te denken was, raadde een elk om zich door de vlugt te redden. Alle beschikbare rijtuigen en paarden werden daartoe in beslag genomen. De vrouwen werden in de voertuigen geplaatst, terwijl de mannen te paard volgden. De wakkere Graves was de laatste, die dit tooneel van schrik en verwarring verliet. Het gelukte eenige dezer vlugtelingen om, langs en door bosschen, te Meerut en eene andere naburige plaats, Kurnaul genaamd, in veiligheid te komen; doch vele anderen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bezweken door vermoeijenis, ontvangene wonden of het verraad der bevolking.

Naauwelijks waren de opstandelingen in Delhi doorgedrongen en meester van de stad, of reeds dachten zij er aan om het Mogolsche rijk weder op te rigten. Zij riepen daarom den bejaarden gepensioneerden vorst tot koning van Delhi uit; doch, begrijpende dat hij reeds te ver in jaren gevorderd was, om die even moeijelijke als gevaarlijke taak alleen te volvoeren, voegden zij hem een raad toe. Aanvankelijk toonde de nieuwe vorst weinig ingenomenheid met deze onverwachte herstelling in zijne waardigheid, doch hij werd genoodzaakt toe te geven aan den algemeenen eisch. Zijne eerste maatregelen waren de aanstelling van een bevelhebber over het leger en van andere ambtenaren en officieren, de verhooging van de soldij voor het leger, en het plunderen van de bank van Delhi.

Het gemeen plunderde en beroofde inmiddels de verlatene woningen der Europeanen. Doch opmerkelijk is het dat de sepays verklaarden, "dat zij niet naar het goed haakten, maar naar het bloed van hunne vroegere meesters, dat zij geen geld maar wraak zochten." Dit werd maar al te zeer bevestigd door hun gedrag. De moeijelijkst uit te denken pijnigingen, de vuigste beleedigingen werden evenzeer mannen, vrouwen en kinderen aangedaan. Mannen werden in stukken gehakt in de tegenwoordigheid van hunne vrouwen en kinderen; vrouwen werden voor de oogen van hare echtgenooten ontkleed, naakt door de stad gegeesseld, op de openbare straten verkracht en daarna omgebragt. Het afsnijden der borsten was de meest gezochte mar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

teling, welke men deze ongelukkigen deed ondergaan; soms, het is verschrikkelijk het te moeten vermelden en de menschheid gruwt er van, werden zij gedeeltelijk gescalpeerd: men sneed het vel rondom den nek door en trok het dan over het hoofd, de rampzalige slagtoffers eener kannibaalsche wraakzucht, verblind door het bloed als zij waren, door de brandend heete straten voortjagende! Alleen den neus, de ooren en de lippen van deze ongelukkige vrouwen af te snijden, en haar geene andere, beestachtiger behandeling te doen ondergaan, waaraan zij bovendien herhaaldelijk waren blootgesteld, mogt nog eene genadige behandeling heeten! En wat de kinderen betreft, gelukkig waren de vaders en moeders die vóór hen vermoord waren: de dood had hen althans verlost van de grievende smart om de afschuwelijke wreedheden te zien, die hunnen kinderen werden aangedaan. Hoe gruwelijk en ongelooflijk het moge schijnen, het is toch eene onbetwistbare waarheid, dat men de onschuldige kinderen bij de beenen van elkander scheurde, en zelfs nog grooter gruwelen aan hunne teedere ligchamen pleegde! Meestal werden hun de teenen en de vingers de eene na de andere afgehakt; maar somtijds werden zij ook naakt aan de brandende zonnestralen blootgesteld en zonder eenige lafenis gelaten tot dat zij òf stierven òf krankzinnig werden. "Wij staken" zegt een der onderscheidene ooggetuigen, aan wien wij dit verhaal letterlijk ontleenen, "vier dorpen in den brand en hingen zeven lumberbars, dorpelingen, op. Een van deze booswichten droeg een gedeelte van een dameskleedje als lijfband. Hij had namelijk eene der Europesche dames uit Delhi gevangen genomen, ontkleed

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en verkracht, en haar, na haar de borsten te hebben afgesneden, op de wreedste wijze omgebragt. Hij zeide dat het hem leed deed niet meer te hebben kunnen doen dan hij gedaan had! Eene andere vrouw, die zich onder eene brug verborgen had, was op dezelfde wijze mishandeld, daarna in kleine stukken gehouwen, en hare klein gehakte overblijfselen waren over het veld verstrooid! Wij vonden een paar laarsjes, blijkbaar van een meisje van zes of zeven jaren afkomstig, met de voetjes, die boven de enkels waren afgesneden, er nog in. Een man, die den laatsten moord in Delhi heeft gezien, daar hij als spion binnen de stad was gedrongen, geeft ons een afgrijslijk verhaal van de toedragt en zegt, "dat de beulen kleine kinderen hoog in de lucht opwierpen en hen dan op de punten van de bajonetten opvingen, of in hun val met de zwaarden doorhakten!"

Vijf van de ruiters uit Meerut hadden zich onmiddellijk na hunne komst te Delhi naar het huis van een Engelschman begeven, dien zij voor zijne deur afmaakten. Daarna bragten zij de vrouwen van zijn huis naar buiten, verkrachtten en doodden haar, en slagtten toen ook de kinderen. Andere troepen zochten overal de vrouwen op die geene gelegenheid gehad hadden om te vlugten, plaatsten deze ongelukkigen op eene rij en doorschoten ze, lagchende om haren schrik, haar gillen en haren doodstrijd! Zes zulke ongelukkige vrouwen waren door de moordenaars bij elkander in dezelfde kamer gevonden. Eene van haar, jong en schoon, verborg zich onder eene rustbank; de anderen werden na elkander op die rustbank gelegd en onthoofd, zoodat het bloed van deze slagtoffers op de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ongelukkige, die zich verscholen had, afdroop. Door een onbeschrijfelijk gevoel van afgrijzen bevangen, uit zij een bangen gil en wordt ontdekt, uit haren schuilhoek gesleept en naar het paleis van den koning van Delhi gebragt. Eene andere rampzalige jonge vrouw, die eerst sedert twee dagen was gehuwd, bevond zich met haar man te Delhi, toen de opstand uitbrak. De booswichten bragten haar voor een der sepays, die tot bevelhebber was benoemd. Zij werd op zijn bevel naakt uitgekleed en met bamboes gegeesseld, totdat zij bewusteloos nederviel. Hierop werd zij op eene onmenschelijke wijze verminkt en, op last van hetzelfde monster, dood gestampt.

Verscheidene Europeanen, men zegt ten getale van acht en veertig, werden, waarschijnlijk op hun eigen verzoek, naar het paleis gebragt, waar zij hoopten van den vorst bescherming te zullen erlangen. Aanvankelijk nam hij hen ook in zijne hoede, doch de ruiters van het 3de regement, wier dorst naar het bloed der Europeanen nog niet was gelescht, rustten niet vóór dat deze allen aan hen werden overgeleverd; en nu werden de ongelukkigen één voor één in koelen bloede vermoord. De ruiters, zegt men, wezen herhaaldelijk naar de sporen der ijzeren ketens, die zij hadden gedragen, en vroegen of zij niet het regt hadden te doen wat zij deden.

Een officier en zijne vrouw werden aan boomen gebonden en nadat hunne kinderen in hunne tegenwoordigheid doodgepijnigd waren, de stukken van hnn vleesch de keel der ouders ingewrongen. Daarna werd de vrouw ten aanschouwe van haren man verkracht, hij zelf verminkt op eene wijze die de kieschheid verbiedt te beschrijven, en daarna beiden ter dood gebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Twee dames, beiden jong en door de booswichten zelven beschreven als "zeer aardig", werden gevat, naakt uitgekleed en aan eene kar gebonden naar de markt getrokken, waar zij afschuwelijk mishandeld werden, ten gevolge waarvan beiden den geest gaven.

Doch wenden wij het oog van deze afschuwelijke, mensch-onteerende tooneelen af naar de weinige gelukkiger vlugtelingen, die er in slaagden aan hunne vervolgers te ontkomen, en in staat waren hunne lotgevallen later zelven te beschrijven. Treffend is onder anderen het verhaal van een jongeling van negentien jaren, in een brief, aan zijne zuster na zijne behoudene aankomst te Meerut geschreven.

"Meerut 1 Junij.

"Wie zou hebben gedacht toen ik u de laatste keer allen schreef, dat zulke verschrikkelijke voorvallen mij nu de pen in de hand zouden doen nemen? Doch door de Voorzienigheid van den Almagtigen God is uw broeder gespaard gebleven in de vreeslijke slagting die te Delhi heeft plaats gehad, en ofschoon hij geheel tot den bedelstaf is gebragt, is hij echter, Gode zij dank, nog levend en gezond. Ach, mijne dierbaarste zuster! mijn behoud is wonderdadig; inderdaad ik kan het zelf naauwelijks gelooven, en wanneer men zich het gebeurde herinnert, is het ook niet te gelooven. En toch zit ik nu hier; dit is eene waarheid. En daar men zegt, dat er eenige kans is, dat een brief Bombay bereiken kan vóór het vertrek van de landmail, schrijf ik u. Er is slechts één andere officier van mijn ongelukkig regement, van allen, die daarin op het oogen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

blik van den opstand dienden, welke deze plaats door de vlugt heeft bereikt, en deze arme jongen, de adjudant Osborne, ligt in het hospitaal met een geweerkogel in zijne dij. Het doet mij echter genoegen, dat drie anderen met eene maand verlof op jagt in de bosschen waren en mitsdien ontkomen zijn. Onder dezen is ook mijn vriend Wheatly. Gij weet dat ik zelf slechts vijf dagen van Cawnpore terug was, toen deze droevige opstand uitbrak.

"Het moet ongeveer vijf uren in den namiddag geweest zijn, toen eensklaps de sepays, die met ons in een klein bastion, de Mainguard, waren, en waarop wij in geval van een aanval gerekend hadden, in elke rigting op ons begonnen te vuren. Een verschrikkelijk tooneel volgde nu, zoo als gij wel kunt begrijpen. Het geluk wilde, dat ik met eenige andere krijgsmakkers eene soort van wal opliep, die naar de officiers-woningen voerde, en van daar onder een regen van kogels in een der schietgaten van het bastion kwam. Het is onbegrijpelijk hoe ik zonder getroffen te worden voortijlde, want onophoudelijk vielen eenigen van ons gewond neder, en dat wel door de hand van hun eigen manschappen. Dit maakt de zaak nog beklagenswaardiger! In het schietgat gekomen vatte ik in eens het denkbeeld op, om van den wal in de gracht te springen en dan te beproeven om aan de andere zijde op te klimmen. In een ander oogenblik zou zulk een sprong eene daad van razernij geweest zijn. Doch juist toen ik trachtte mijn voornemen ten uitvoer te brengen, hoorde ik de kreten van onderscheidene ongelukkige vrouwen, die in het officiers-kwartier waren en om hulp riepen. Ik, en eenige anderen, die zich op dezelfde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijze wilden redden, keerden nu terug, en ofschoon het bijna onmogelijk scheen, besloten wij eene poging te doen om haar te redden. Eenige van deze hulpelooze schepsels waren door kogels gewond. Wij maakten een koord van onze zakdoeken, eenigen van ons sprongen in de gracht en vingen de vrouwen op, om haren val te breken. Doch nu kwam de grootste moeijelijkheid, daar zij aan den anderen kant weder moesten worden opgetrokken. Wij slaagden daarin door Gods hulp, na eene inspanning van een half uur. Dat de sepays ons niet gezien en doodgeschoten hebben, blijft een raadsel. Het moorden ging intusschen zonder ophouden voort, en niets ware gemakkelijker geweest dan ons allen neder te schieten. Doch wij bleven ongestoord, ofschoon elk oogenblik denkende dat wij zouden worden omgebragt, en verhaastten onze schreden naar een huis, dat aan den oever van de rivier stond. Wij kwamen hier veilig aan, kregen van de bedienden wat te eten en te drinken (hun meester, de jonge Metcalfe, was reeds dien ochtend gevlugt), en bleven tot het aanbreken van den avond verborgen. Toen, ziende dat drie kantonnementen in vuur stonden en er in die rigting ook nog steeds gevochten werd, gingen wij naar de rivier en verwijderden ons dus in eene tegenovergestelde rigting, langs de oevers. Het zou te lang zijn, mijne goede zuster! om u te verhalen hoe wij drie dagen en drie nachten in de bosschen rond dwaalden, dan eens gevoed, dan eens mishandeld wordende door de dorpelingen. Eindelijk kwamen wij afgemat, met gewonde voeten en gescheurde kleederen aan een dorp, waar men ons in eene hut plaatste en gedurende vier dagen van voedsel voorzag. Men bragt ook een briefje naar Meerut,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van waar ons een geleide van kavallerie werd te gemoet gezonden, dat ons hier bragt.

"Wij verlieten Delhi met vijf dames en vier officieren, ongerekend ik zelf; doch gedurende ons omzwerven ontmoetten wij twee sergeants-vrouwen met twee kleine kinderen, en nog twee officieren en een koopman. Wij kwamen dus zeventien in getal te Meerut aan. Ach, goede hemel! ik denk nog aan de ontberingen en aan de gevaren, die wij ondervonden! Gewoonlijk trokken wij de rivieren des nachts over, en gingen dan met druipnatte kleederen langzaam voort, ons nu en dan eens een half uur nederleggende; want gij moet u herinneren dat eenige der vrouwen gewond en alle zoo afgetobt en uitgeput waren, dat zij zich naauwlijks konden bewegen. Indien wij mannen alleen geweest waren, zouden wij Meerut natuurlijk in eens hebben bereikt, daar het slechts dertien uren gaans van Delhi verwijderd is; maar wat konden wij met deze ongelukkige vrouwen doen? Soms hoorden wij de dorpelingen overleggen hoe zij ons zouden vermoorden, en den geheelen tijd door verkeerden wij in angst van door de muiters van Delhi vervolgd en afgemaakt te zullen worden. Eens werden wij door de landlieden aangevallen en van alles wat wij bezaten beroofd. Hadden wij de vrouwen toen niet bij ons gehad, dan zouden wij er eerst om gestreden en ons leven duur hebben verkocht, in plaats van onze wapenen over te geven; want gij moet weten dat wij eenige stompe sabels en een geweer met dubbelen loop bij ons hadden."

De heer Batson, officier van gezondheid bij het 74ste regement, beschrijft zijne merkwaardige redding in den volgenden brief.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Maandag den 11den Mei kwamen de ruiters van Meerut te Delhi en koelden hunne wraak in het bloed van het grootste gedeelte der zich aldaar bevindende Europeanen. Het 38ste regement werd met de artillerie onder de wapenen gebragt; doch in dezelfde stemming zijnde als de ruiters van het 3de regement, boden zij geen weêrstand, maar gaven oogenblikkelijk aan hunne officieren te kennen, dat het beter was zoo spoedig mogelijk de vlugt te nemen. De vrouwen waren in eenen toren op den heuvel verzameld. Toen het gevaar kwam opdagen, ging ik naar brigadier Graves, die te Delhi het bevel voerde, en bood mij als vrijwilliger aan, om een brief naar Meerut over te brengen, ten einde den bijstand van Europesche troepen in te roepen. Brigadier Graves gaf mij den brief, en na afscheid te hebben genomen van mijne vrouw en drie dochters en de andere dames, die in den toren waren, ging ik naar mijn huis, trok het gewaad aan van een fakir of pelgrim en verwde mijn gelaat en mijne handen en voeten. Ik begaf mij door de stad naar de schuitenbrug over de rivier; maar daar gekomen vond ik dat die brug afgebroken was. Ik keerde dus terug en trachtte de rivier over eene tolbrug digt bij het kruidmagazijn over te komen. Doch op dat oogenblik had het 3de regement kavallerie van Meerut reeds de kantonnementen ingenomen, terwijl al het volk der naburige plaatsen toestroomde om aan de plundering deel te nemen. De huizen stonden in vlam, en ik wanhoopte er aan om Meerut te kunnen bereiken. Ik ijlde over de paradeplaats en twee malen schoten de sepays op mij. Eindelijk bereikte ik een tuin nabij het kanaal, doch werd daar door eenige dorpelingen aangegrepen en van al mijne kleederen beroofd. Even naakt als bij mijne ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

boorte begaf ik mij op weg naar Kurnaul, hopende de dames en officieren die reeds derwaarts waren gevlugt te kunnen inhalen. Doch naauwelijks was ik een groot kwartier gevorderd, toen ik twee ruiters ontmoette, die blijkbaar van eenen vergeefschen togt tegen de vlugtelingen terugkeerden, en nu met uitgetogen sabels op mij aanreden en mij toe riepen: "Feringhie! hye! maro, maro! (Frank, of Europeaan, wie zijt gij? hier hier!)" Ik nam eene smeekende houding aan, en zeer goed bekend zijnde met de Mohammedaansche godsdienst en de Hindostansche taal vloeijend sprekende, begon ik lofredenen op den profeet Mohammed te houden, tegelijk biddende, dat zij mijn leven zouden sparen, indien zij geloofden, dat Imam Mendhi zou komen om de wereld te regten. Ik riep elke zaak aan, die hun eerbied inboezemde, na eerst een sabelhouw te hebben ontweken door voor hunne paarden neder te vallen. Mijn smeeken vond eindelijk gehoor. Zij lieten mij gaan, zeggende: "Hadt gij geene genade verzocht in naam van den profeet, dan zoudt gij gestorven zijn even als de andere kaffirs (ongeloovigen)."

"Ik was vreesselijk ontsteld en kon mij naauwelijks staande houden, doch ik begreep tevens dat ik de reis moest vervolgen. Ongeveer eene mijl verder ontmoette ik weder eenen troep Mohammedanen, die op mij afkwamen en zeiden: "Hier is een feringhie, doodt den kaffir" Zij sleepten mij naar een dorp, ongeveer eene mijl van den weg afgelegen, en bonden mij de armen achter op den rug; hierop riep een van hen: "Kuriem Bux, ga en haal uw zwaard; wij zullen den kaffir het hoofd afhouwen." Toen Kuriem Bux weg was om het zwaard te halen, dat mij de eeuwigheid moest inzenden, werd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Maandag den 11den Mei kwamen de ruiters van Meerut te Delhi en koelden hunne wraak in het bloed van het grootste gedeelte der zich aldaar bevindende Europeanen. Het 38ste regement werd met de artillerie onder de wapenen gebragt; doch in dezelfde stemming zijnde als de ruiters van het 3de regement, boden zij geen weêrstand, maar gaven oogenblikkelijk aan hunne officieren te kennen, dat het beter was zoo spoedig mogelijk de vlugt te nemen. De vrouwen waren in eenen toren op den heuvel verzameld. Toen het gevaar kwam opdagen, ging ik naar brigadier Graves, die te Delhi het bevel voerde, en bood mij als vrijwilliger aan, om een brief naar Meerut over te brengen, ten einde den bijstand van Europesche troepen in te roepen. Brigadier Graves gaf mij den brief, en na afscheid te hebben genomen van mijne vrouw en drie dochters en de andere dames, die in den toren waren, ging ik naar mijn huis, trok het gewaad aan van een fakir of pelgrim en verwde mijn gelaat en mijne handen en voeten. Ik begaf mij door de stad naar de schuitenbrug over de rivier; maar daar gekomen vond ik dat die brug afgebroken was. Ik keerde dus terug en trachtte de rivier over eene tolbrug digt bij het kruidmagazijn over te komen. Doch op dat oogenblik had het 3de regement kavallerie van Meerut reeds de kantonnementen ingenomen, terwijl al het volk der naburige plaatsen toestroomde om aan de plundering deel te nemen. De huizen stonden in vlam, en ik wanhoopte er aan om Meerut te kunnen bereiken. Ik ijlde over de paradeplaats en twee malen schoten de sepays op mij. Eindelijk bereikte ik een tuin nabij het kanaal, doch werd daar door eenige dorpelingen aangegrepen en van al mijne kleederen beroofd. Even naakt als bij mijne ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

boorte begaf ik mij op weg naar Kurnaul, hopende de dames en officieren die reeds derwaarts waren gevlugt te kunnen inhalen. Doch naauwelijks was ik een groot kwartier gevorderd, toen ik twee ruiters ontmoette, die blijkbaar van eenen vergeefschen togt tegen de vlugtelingen terugkeerden, en nu met uitgetogen sabels op mij aanreden en mij toe riepen: "Feringhie! hye! maro, maro! (Frank, of Europeaan, wie zijt gij? hier hier!)" Ik nam eene smeekende houding aan, en zeer goed bekend zijnde met de Mohammedaansche godsdienst en de Hindostansche taal vloeijend sprekende, begon ik lofredenen op den profeet Mohammed te houden, tegelijk biddende, dat zij mijn leven zouden sparen, indien zij geloofden, dat Imam Mendhi zou komen om de wereld te regten. Ik riep elke zaak aan, die hun eerbied inboezemde, na eerst een sabelhouw te hebben ontweken door voor hunne paarden neder te vallen. Mijn smeeken vond eindelijk gehoor. Zij lieten mij gaan, zeggende: "Hadt gij geene genade verzocht in naam van den profeet, dan zoudt gij gestorven zijn even als de andere kaffirs (ongeloovigen)."

"Ik was vreesselijk ontsteld en kon mij naauwelijks staande houden, doch ik begreep tevens dat ik de reis moest vervolgen. Ongeveer eene mijl verder ontmoette ik weder eenen troep Mohammedanen, die op mij afkwamen en zeiden: "Hier is een feringhie, doodt den kaffir" Zij sleepten mij naar een dorp, ongeveer eene mijl van den weg afgelegen, en bonden mij de armen achter op den rug; hierop riep een van hen: "Kuriem Bux, ga en haal uw zwaard; wij zullen den kaffir het hoofd afhouwen." Toen Kuriem Bux weg was om het zwaard te halen, dat mij de eeuwigheid moest inzenden, werd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

plotseling door de dorpelingen de kreet "dhar dhar" aangeheven. Dit hoorende ijlden de Mohammedanen die mij vasthielden weg, om naar hunne eigene zaken om te zien.

"Ik maakte mij dadelijk uit de voeten en sloeg, gelukkig van aan deze mededoogenlooze wezens te zijn ontkomen, haastig den weg in naar Kurnaul; doch werd nu weder tegengehouden door eenige smids die in het magazijn van Delhi werkzaam geweest waren. Een hunner zeide: "Saheb (heer), wees niet bevreesd; ga met mij naar mijn dorp en ik zal voedsel voor u vinden. Indien gij verder voortgaat, wordt gij zeker door de Mohammedanen vermoord, welke de dorpen hebben verlaten, om overal de feringhie's op te zoeken en om te brengen." Ik ging met den smid naar het dorp, waar ik zeer menschelijk en vriendelijk door de bevolking behandeld werd. De een gaf mij een dhoeti of kleed, de ander eene muts; daarna ontving ik wat melk en inlandsch brood. Gevoelende dat mijn leven gered was, werd ik zoo aangedaan, dat ik naauwlijks spreken kon. Men gaf mij eene slaapplaats, waarop ik mij nederwierp, doch ik kon niet slapen. Ik vertelde hun dat ik geneesheer was, en men betoonde mij nu nog meer oplettendheid.

"Den volgenden dag liet de chowdrie van het dorp mij ontbieden, en was de geheele bevolking te hoop geloopen om den "feringhie doctor" te zien. Ofschoon afgemat, moest ik een aantal vragen beantwoorden en bevindende dat ik volkomen bekend was met hunne godsdienst, taal en zeden, begonnen zij groot belang in mijn leven te stellen en verklaarden dat zij mij zouden beschermen. In dit dorp zijnde hoorde ik dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

doctor Wood van het 38ste inlandsche infanterie-regement ongeveer vijf of zes mijlen van mij af was, in een dorp Summeypore genaamd. Een van dat dorp kwam bij mij en zeide: "Doctor Wood is in mijn dorp. Hij verlangt geneesmiddelen, en daar gij al de inlandsche medicijnen kent, zoo verzoek ik u mij te zeggen wat hem moet worden gegeven." Ik schreef iets voor, maar ik weet niet of de medicijnen ooit tot hem zijn gekomen. Ik hoorde ook, terwijl ik hier verbleef, dat de kolonel Ripley gewond in den ijskelder nabij de paradeplaats lag. Ik verhaalde de dorpelingen dat hij een man van aanzien was, en dat, indien zij hem voedsel en water bragten, het gouvernement hen voor hunne menschelijkheid mild zou beloonen. Zij voorzagen hem gedurende verscheidene dagen van voedsel; maar nadat ik het dorp ongeveer tien dagen had verlaten, hoorde ik dat een der sepays hem in den ijskelder had gevonden en omgebragt.

"Eenige dagen later was ik in het dorp Badrie. Het gerucht liep daar, dat al de feringhie's te Meerut, Umballa en Calcutta waren vermoord, dat de koning van Delhi het bestuur had aanvaard, en dat elk dorp, waar een Europeaan verborgen was, gevaar liep van verwoest, en de inwoners van ter dood gebragt te worden. De inwoners van Badrie werden hierover ongerust en bragten mij gedurende den nacht naar een klein mangobosch, waar ik den geheelen dag alleen werd gelaten en alleen des nachts door den een en ander van de dorpelingen bezocht en van brood en water voorzien werd. Ik kan het gevoel dat ik in dien ongelukkigen tijd had, niet beschrijven. Ik lag den geheelen dag blootgesteld aan de ondragelijke hitte van de brandende zon, en des

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nachts geheel verlaten, terwijl de jakhalzen en andere roofdieren, hunne prooi zoekende, rondom mij zwierven en jankten. Slechts God en ik kunnen weten wat ik heb doorgestaan! Na vijf dagen en vijf nachten in dit bosch te hebben vertoefd, werd ik weder naar het dorp gebragt en in een huis verborgen. Hier bleef ik vier en twintig uren lang opgesloten; wat ik leed door de hitte en door gebrek aan lucht kan in geene taal uitgedrukt worden.

"Nu verspreidde zich weder een gerucht dat er ruiters waren afgezonden, om de feringhie's in de verschillende dorpen op te jagen. Men oordeelde het dus voorzigtig dat ik het dorp onder geleide van een fakir jogie zou verlaten. Deze man zeide, dat ik geen oogenblik langer veilig was in de plaats, waar ik mij thans bevond, maar bood aan om mij te brengen waar ik wezen wilde. Ik begaf mij naar Bursovah en bragt daar den nacht door. De fakir verwde mijne kleederen en gaf mij een rozenkrans tot halssieraad, om ook mij het aanzien van een fakir te geven. Na deze toebereidselen begonnen wij onze pelgrimsreize. Hij bragt mij naar onderscheidene dorpen en liet mij doorgaan voor zekeren Dadoe Puntie Fakir Jogie van Cashmire. In alle dorpen werd ik ondervraagd, maar de Jogische godsdienst en bezweringen kennende, werd ik met veel voorkomendheid behandeld. Sommigen gaven mij geld, anderen voedsel. De Hindoes legden allen de menschelijkste gevoelens jegens de Europeanen aan' den dag, doch de Mohammedanen konden hunne moordzucht niet verbergen.

"In zeker dorp werd ik naar het huis van zekeren Sewah Doss Fakir Kebierie gebragt. Zijn godsdienstig

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wetboek kennende en eenige Kebierie spreuken kunnende opzeggen, werd ik vriendelijk door hem ontvangen. Ik verhaalde hem, dat ik van Cashmire was. Maar de wijze man kon mijne afkomst moeijelijk overeenbrengen met mijne blaauwe oogen, en zeide: "Uwe taal, gebaren, kleeding, zijn allen goed, maar uwe blaauwe oogen verraden u — gij zijt ontegenzeggelijk een feringhie." Ik ontdekte hem daarop wie ik was, maar omdat ik de Kebierie gebeden had geleerd, bleef hij mij steeds op dezelfde vriendelijke wijze behandelen.

"Terwijl ik bij dezen fakir vertoefde kwam daar een Sepay en verhaalde, dat hij brieven naar het militair station te Umballa bragt. Hij bespeurde niet dat ik tot de feringhie's behoorde, maar ik ontdekte hem dat ik een doctor saheb was. Zou hij genegen zijn mijn brief voor den bevelvoerenden officier mede te nemen? dacht ik. Ik waagde het, en gaf hem een' brief, waarin ik diens hulp inriep, en dien hij getrouw heeft overgebragt. Maar een dag gewacht hebbende zonder dat ik bijstand ontving, dacht ik voorzigtiger te handelen, indien ik naar Meerut op weg ging. De bedelaar, die mij tot hiertoe had vergezeld, was bereid mij derwaarts te brengen, en onderscheidene inwoners van het dorp vergezelden ons tot aan eene andere plaats Hurchundpore, alwaar een zekere oude heer Francis Cohen, een landbezitter, woont, die mij met veel hartelijkheid ontving. Ik maakte mij gereed om naar Meerut te gaan, toen ik een' brief van Kaykrah ontving, met het berigt dat eene kompagnie van 100 man, gekommandeerd door kapitein M'Andrews, op mij wachtte om mij naar het hoofdkwartier te Raëe te brengen. De heer Cohen zond mij nu in zijne kar terug, en ik had het genoegen kapitein

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

M'Andrews en luitenant Mew van mijn eigen regement te zien. Ik had 25 dagen in dorpen en bosschen rondgedwaald, en ware het niet dat ik de Hindostansche taal even gemakkelijk als het Engelsch spreek, dan zou ik stellig zijn omgebragt. Ik beschouw mijne redding als een wonder van de Voorzienigheid. Wat ik heb geleden kan ik niet schetsen. Ik leef en ben nu te Delhi met de troepen, terwijl ik den Almagtige hoogst dankbaar ben voor de genade, die hij mij heeft bewezen."

Een der officieren van het Engelsche leger, dat later het beleg voor Delhi heeft geslagen, beschreef de vlugt van de vrouw van een zijner krijgsmakkers in de navolgende bewoordingen:

"Op een der dagen van Augustus kwam in ons kamp een der vele slagtoffers van de laatste gruwelen aan. Het was de jonge, schoone weduwe van een der gesneuvelde officieren, gekleed als eene vrouw uit Affghanistan. Zij was met hare drie kinderen, waarvan het oudste vier jaar was, en eene tante in een huis gevlugt en had daar eene schuilplaats gezocht in den kelder. Bij het uitbreken van den opstand waren beider echtgenooten van Delhi afwezig. Zij verhaalde ons hoe deze wichten den geheelen nacht geduldig en stil waren gebleven, hunne kreten aan haren boezem smorende, en hoe zij bij het aanbreken van den dag de voetstappen van twistende menschen boven zich hoorden en het gestommel op den trap die boven hare schuilplaats was. Door eene achterdeur kwam zij aan den oever; doch hier werd zij tegengehouden door twee Mohammedaansche soldaten, die haar van alles wat zij aan had beroofden. Zij smeekte dat men haar nu zou laten gaan, doch ontving ten antwoord

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

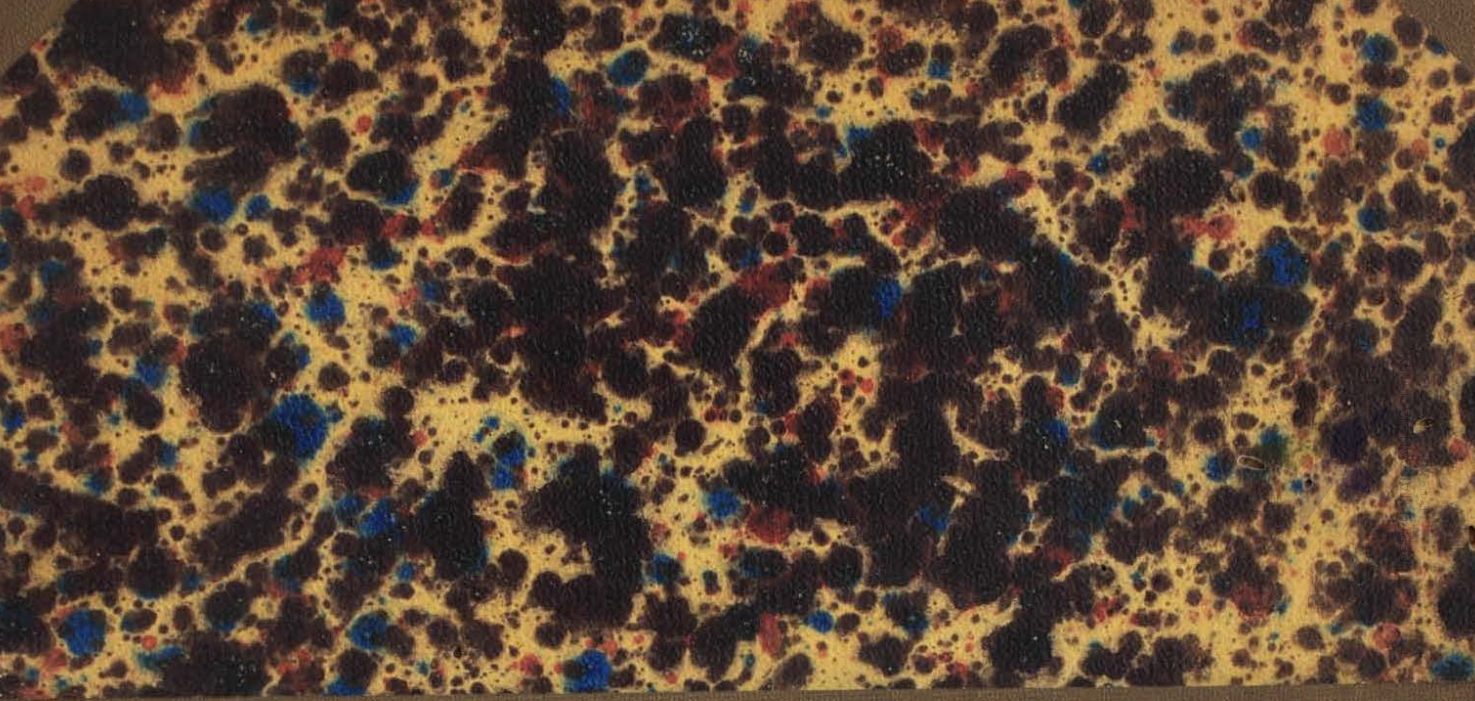

M'Andrews en luitenant Mew van mijn eigen regement te zien. Ik had 25 dagen in dorpen en bosschen rondgedwaald, en ware het niet dat ik de Hindostansche taal even gemakkelijk als het Engelsch spreek, dan zou ik stellig zijn omgebragt. Ik beschouw mijne redding als een wonder van de Voorzienigheid. Wat ik heb geleden kan ik niet schetsen. Ik leef en ben nu te Delhi met de troepen, terwijl ik den Almagtige hoogst dankbaar ben voor de genade, die hij mij heeft bewezen."

Een der officieren van het Engelsche leger, dat later het beleg voor Delhi heeft geslagen, beschreef de vlugt van de vrouw van een zijner krijgsmakkers in de navolgende bewoordingen:

"Op een der dagen van Augustus kwam in ons kamp een der vele slagtoffers van de laatste gruwelen aan. Het was de jonge, schoone weduwe van een der gesneuvelde officieren, gekleed als eene vrouw uit Affghanistan. Zij was met hare drie kinderen, waarvan het oudste vier jaar was, en eene tante in een huis gevlugt en had daar eene schuilplaats gezocht in den kelder. Bij het uitbreken van den opstand waren beider echtgenooten van Delhi afwezig. Zij verhaalde ons hoe deze wichten den geheelen nacht geduldig en stil waren gebleven, hunne kreten aan haren boezem smorende, en hoe zij bij het aanbreken van den dag de voetstappen van twistende menschen boven zich hoorden en het gestommel op den trap die boven hare schuilplaats was. Door eene achterdeur kwam zij aan den oever; doch hier werd zij tegengehouden door twee Mohammedaansche soldaten, die haar van alles wat zij aan had beroofden. Zij smeekte dat men haar nu zou laten gaan, doch ontving ten antwoord

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat zij voor den koning moest verschijnen, en men sleepte haar door den collegie-tuin tot aan de muren van het paleis. Hier was alles in beweging en het tooneel eener helsche ongebondenheid, die de verbeelding te boven gaat. Een geweerschot viel en wel zoo digt bij haar, dat zij de branding van het vuur voelde. Zij gevoelde dat zij getroffen was en viel bewusteloos neder, in hare armen een zieltogend kind houdende, dat door denzelfden kogel doorboord was, welke ook haar in het vleesch was gedrongen. Door bloedverlies verzwakt bleef zij langen tijd voor dood liggen; doch eindelijk hoort zij twee kinderstemmen, die haar maar al te wel bekend zijn, uitroepen: "Wij willen met mama sterven!" De zwakke handjes heffen haar het hoofd op, even als zij vroeger dat van hare kleine lievelingen had ondersteund. Maar terwijl de onschuldige schepseltjes digter naar haar dringen, grijpt een monster haren oudsten lieveling aan — het kleine halsje behoefde zulk een scherp zwaard niet! — één slag — en de kleine is voor eeuwig tot zwijgen gebragt! Één pand bleef haar nu nog over. Zonder krijten had dit, een meisje, zich sterker en sterker aan den moederlijken boezem vastgehecht, en de kwijnende blik der moeder scheen vastgeketend aan dit dierbare kind — haar laatsten schat. Voor de tweede maal viel de sabel neder, doch de wond die hij sloeg, was niet terstond doodelijk. Gedurende zes lange uren riep de arme kleine met een verwond hoofd om "water, water!" maar de stem werd steeds zwakker, en eindelijk sloten zich de oogjes voor altijd. Een priester die alles had aangezien, kwam, toen de nacht was gevallen en het moordzuchtig geraas eindelijk door eene doodsche stilte was vervangen, als een andere barmhartige Samaritaan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de wonden der moeder met zachte olie verkwikken; hij legde haar op eene baar en droeg haar naar zijne woning. De vrouwen van zijn huis verzorgden haar, en gaven haar voedsel en kleeding alsof zij tot het gezin behoorde. Eerst na vele dagen herkreeg zij weder eenige krachten en scheen het leven in haar terug te keeren. Niet alles, dacht zij, was verloren: ofschoon zij hare kinderen had zien sterven, hoopte zij dat althans haar echtgenoot nog gespaard zou zijn gebleven. Zelfs nu nog verkeert zij in dezen waan, en toch moet men gelooven dat zij geheel alleen op de wereld is. Zij verhaalde ons de schriktooneelen in de stad en hoe de sepays ontmoedigd zijn, omdat de opstand zoo weinig voortgang maakt. Eindelijk ontvingen de vrouwen in het huis waarin zij opgenomen werd, vergunning om, bij gelegenheid van een groot godsdienstig feest, op de graven te gaan bidden. Gekleed als eene Mohammedaansche vrouw ging zij in haar gezelschap de poort uit, vond gelegenheid om met eenige van onze Affghaansche vrienden, waarvan eenigen vrij de stad in- en uitgaan, in gemeenschap te komen, en men kwam overeen, dat in den donker eenigen van dezen naar de moskee zouden komen en haar van daar naar het kamp zouden brengen. Zij verlieten nu te zamen die plaats. Tweemalen werd zij door patrouilles bijna ontdekt; doch vroeg in den morgen bevond zij zich eindelijk aan eene van onze buitenwachten. Men zag haar eerst voor een' spion aan; maar spoedig was elke moeijelijkheid uit den weg geruimd, en werd zij door eene dame, die zelve vlugtende was, in ons leger opgenomen."

Niet minder roerend is de beschrijving, die door zekeren heer Morley wordt gegeven van zijne vlugt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Ik en mijn vriend, de heer William Clark, bewoonden een huis van twee verdiepingen op de Cashmire-bazaar. Wij waren beiden gehuwd. Ik had drie kinderen; de heer Clark had er slechts één, doch mevrouw Clark stond op het punt van hem een tweede te schenken. Op den morgen van den 11den Mei maakte ik mij ongeveer ten negen ure gereed om naar mijn kantoor te gaan, toen wij een groot misbaar hoorden en een van mijne bedienden binnen kwam loopen en verhaalde, dat eenige regementen, na vooraf te Meerut alles te hebben vermoord, van daar overgekomen en de stad binnen getrokken waren. Wij wisten niet wat te doen en ik zond mijn tilbury, die ingespannen voor de deur stond, weder weg. Wij wachtten twee of drie uren, toen een andere bediende binnen kwam en ons verhaalde dat alle budmashes, deugnieten, van de stad te zamen hadden geschoold en bezig waren de Europeanen te vermoorden. Hierop begonnen mijne vrouw en kinderen te schreijen. Eenigen der bedienden gingen aan de poort staan, en raadden ons aan om elders eene schuilplaats te zoeken. Ik besloot evenwel om eerst eens naar buiten te gaan en te zien wat er omging, nam een stok en ging de straat op, die geheel verlaten was. Ik wandelde voort, doch ontmoette niemand, ook nog niet toen ik, aan den hoek gekomen, de beide zijstraten inzag. Slechts één werkman stond in zijn winkel. Eenigen tijd stil staande zag ik in de verte iets dat mij toescheen een hoop menschen te zijn. Het was echter op een grooten afstand en ik kon slechts flaauw een geraas en geschreeuw hooren. Veronderstellende dat zij naar mijn huis zouden gaan, sloeg ik hen echter gade.

"Eindelijk hoorde ik een groot geraas achter mij,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en rondziende ontwaarde ik eene groote menigte, die naar de poort liep. Eenigen hadden mij ontdekt en ijlden op mij aan. Ik liep nu links de zijstraat op, daar ik wist dat hier eene kleine laan was, die naar mijn huis leidde. Eenige vrouwen en twee mannen stonden aan de deuren hunner huizen, doch zeiden niets. Ik liep nog steeds voort, toen twee mannen uit eene andere laan naar mij toekwamen. De eene had een zwaard, de andere een rijststamper of lattie. Ik bleef terstond stilstaan, en mij snel omkeerende, gaf ik den man met het zwaard een slag op het hoofd, die hem op den grond deed tuimelen. De andere poogde mij een slag toetebrengen, doch ik bukte en de lattie raakte slechts even mijnen schouder. Ik zwaaide mijn stok en raakte daarmede zijne knie, zoodat hij nederviel, van pijn kermende. Nu zag ik echter dat er veel volk rondom mij verzameld was, en voortloopende kwam ik aan eene plaats waar oude karren en rijtuigen voor een timmermans-winkel lagen en het dak van eene uitstalling op den grond lag, dat juist genoeg opening voor mij liet om daaronder te kunnen kruipen. Ik legde mij neder, kroop zoo diep mogelijk in één en had zoo nog slechts kort gelegen, of ik hoorde vier of vijf menschen voorbij loopen, roepende "idhurie to gya (hij is dezen weg opgegaan)." Ik kon naauwelijks ademhalen.

"Gedurende eenigen tijd kon ik niets meer hooren. Toen begon ik aan mijne arme vrouw en kinderen te denken, en ook aan Clark en zijn gezin. Indien zij vermoord waren! Op deze vreesselijke gedachte besloot ik naar huis te gaan. Ik dacht krankzinnig te worden. Doch nu hoorde ik weder een luid geraas, en eene digte

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

volksmenigte stoof mij ijsselijk schreeuwende en gillende voorbij, de vreesselijkste bedreigingen tegen de Europeanen uitende. Twee of drie vrouwen kwamen uit het huis en stonden digt bij de uitstalling, en een klein kind leunde zelfs daartegen; doch iemand riep haar van boven toe om binnen te komen en het huis te sluiten. Ik lag eenigen tijd stil, want in zulk een staat kon ik elk oogenblik iemand ontmoeten. Doch op nieuw aan mijne vrouw en kinderen denkende, besloot ik tot elken prijs tot hen te gaan, kroop dus onder het dak uit en stond in eens op. Ik hoorde eene vrouw roepen; "k o u n h y, wie is dit?" doch ik gaf geen antwoord en liep naar mijn huis. De straat waarin ik woonde was niet in het midden van de stad, maar nabij de wallen gelegen, en ook niet door b u n i e a's of gemeene menschen, maar door b a b o e's en inlandsche klerken bewoond. Al de boosdoeners waren nu naar het station, buiten de stad getrokken. Ik ontmoette eenige inlanders, die ik gelukkig kende, en zij riepen mij toe: "red u!"

"Eindelijk kwam ik aan den muur van den tuin achter ons huis en trad door eene kleine valdeur binnen. Het was nu ongeveer vier uren. Ik had den geheelen dag onder de uitstalling gelegen en geweervuur gehoord, en eens een verschrikkelijken schok gevoeld, die, zoo als ik later vernam, veroorzaakt was door de vernieling van het kruidmagazijn. Doch, zoo als ik zeide, ik ging den tuin in. Alles was doodstil. Toen ik het huis naderde, zag ik het omringd van gebroken stoelen, glazen, borden, gescheurde boeken enz., die uit de vensters waren geworpen. Een zak met kleederen lag zelfs nog te branden. Ik ging naar de zijde waar de woningen der bedienden waren; doch daar was nie-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mand te vinden. Eindelijk hoorde ik een geluid in den koestal, alsof daar iemand weende. Ik liep derwaarts en vond daar een man, die twintig jaren in dienst van mijn vader was geweest. Ik riep hem bij zijn naam, en toen hij mij ontwaarde kreet hij nog luider, roepende: "O sahib, zij hebben hen allen vermoord — zij hebben hen allen vermoord!" Ik verloor nu alle kracht en bewustzijn en riep: "geef mij water." Hij bragt mij dit uit zijn eigen huis. Ik ging zitten en zeide toen: "zeg mij nu hoe zich alles heeft toegedragen."

"Eerst kon de oude man slechts weenen; daarna zeide hij: "O sahib, toen gij weg waart, zaten de mem-"sahibs (dames) en de kinderen allen te zamen geheel onthutst, want wij konden het geraas en het vuren hooren. De heer Clark haalde zijn jagtgeweer voor den dag en laadde het. Ik vroeg hem of ik de poort zou sluiten, doch hij zeide: "neen, wij hebben niets te vreezen." Doch spoedig drong eene menigte met stokken, zwaarden en lansen gewapend in den tuin. De heer Clark stond op den trap en zeide: "wat wilt gij?" Zij scholden hem uit en zeiden dat zij alle Europeanen wilden vermoorden. Hij ging in huis doch sloot de deur niet; het volk drong naar binnen; de bedienden liepen weg, en ik bleef alleen over. De heer Clark zeide: "neemt alles mede, doch spaart ons leven." Zij scholden hem weder uit, en mevrouw Clark aanziende, zeiden zij: "is dit uwe vrouw?" en lachten. Zij begonnen alles te breken en te vernielen. Mijne mevrouw had de drie kinderen in de zijkamer gebragt en de deur gesloten. De heer Clark was blijven staan, met het geweer achter zich. Dit ziende zeiden zij: "geef ons het geweer." Een van hen ging naar mevrouw Clark, betastte haar in het aangezigt en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

duwde haar eenige onwelvoegelijke woorden toe. Clark sahib riep met eene verschrikkelijke stem: "Gij soer (zwijn)!" en schoot den man dood. Hij wondde daarop een tweeden uit den anderen loop, en begon met het geweer te vechten als of het een lattie of stamper was. Ik begreep toen, dat zij allen, tot den laatsten toe, zouden vermoorden, en trachtte mijne mevrouw nu uit hare schuilplaats weg te voeren; doch het huis was reeds omsingeld. Zij sloegen mij en gelastten mij om weg te gaan, daar zij mij anders zouden vermoorden. Ik ging naar den tuin, en verborg mij achter de heg. Nu hoorde ik een luid geschreeuw en toen wierpen zij alles het huis uit, braken de glasruiten van de deuren en zeiden toen: "laat ons gaan en vernielen!" en allen liepen weg."

"Ik was aanvankelijk geheel verstomd door het verhaal van den ouden man. Ik trachtte op te staan, dat ik slechts met moeite doen kon, en riep hem toe: "kom met mij in huis." Alles was moedwillig vernield en weggeworpen. De tafels waren met bijlen doorgehakt, de buffetten geledigd en alles lag over den vloer verstrooid.

"De kleinste omstandigheid staat mij nog voor den geest, want met die bange vrees, die ons doet terugdeinzen voor eene nog verschrikkelijker ontdekking, bleef ik rondgaan in de voorkamer en dáár alles opnemen. Eindelijk vermande ik mij en trad in de volgende kamer, die wij de zaal noemden, en ik had inderdaad al mijne geestkracht noodig! Juist vóór mij, aan den muur gespijkerd, hing het kleine zoontje van Clark met het hoofd omlaag, terwijl een zwarte stroom bloed langs den muur droop en zich tot eenen grooten, donkeren plas,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan mijne voeten verzamelde. En dezen wreeden dood moeten zij hem voor de oogen van zijne moeder hebben doen sterven! Ik sloot mijne oogen rillende; doch toen ik ze weder opende, viel mij een nog ontzettender schouwspel in het oog: Clark en zijne vrouw lagen dood nevens elkander. Doch ik wil, ik kan dit gezigt niet beschrijven.... ik heb reeds gezegd dat zij reeds ver in hare zwangerschap gevorderd was!

"Ik hoorde een kreet, en naar de slaapkamer, digt bij de zaal gelegen, gaande, zag ik den ouden man, de handen wringende en weenende. Hij stond voor de deur die naar de badkamer leidde. Ik snelde daarheen, maar kon niet binnentreden — ik kon het gezigt van wat mij dáár wachtte, ik kon het denkbeeld niet verdragen, dat ik mijne arme vrouw zou zien, zoo als ik de arme mevrouw Clark had gezien! Ik zette mij neder en legde de handen op de knieën, maar ik weende niet; het was alsof een vreesselijk gewigt mijne hersenen drukte en de tranen belette te vloeijen. Ik weet niet hoe lang ik daar zat. Eindelijk zeide de oude man, dat hij menschen hoorde voorbijgaan en dat ik daar niet veilig was. Ik volgde hem naar zijn huis.

"Het was nu bijna donker. Mijne bedienden zouden waarschijnlijk terugkeeren en ik kon hen niet vertrouwen. Hij zeide mij, dat hij mij dien nacht naar het huis van zijn broeder, aan de andere zijde van de stad, zou brengen, en later trachten zou mij te doen ontsnappen en naar Kurnaul te vergezellen.

"Ik legde mij in zijn huis neder en hij bleef buiten zitten. Niet lang daarna kwam een hoop menschen in den tuin. Zij lachten, schreeuwden en gilden, en verlieten eindelijk de plaats door de valdeur, digt bij de woningen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

der bedienden. Een van hen riep uit: "kerajumasha hye, welk een grap is dit!" De bedienden keerden terug en begonnen te praten over het gebeurde. Weldra had ik reden om mij te verheugen dat zij dachten dat ik dood was, want een van hen zeide dat het zeer verkeerd geweest was de mem-sahib en de kinderen te dooden, en vroeg waar zij nu rosgar, onderhoud, zouden vinden. Maar een ander zeide, dat wij kaffirs waren, en dat nu de koning van Delhi voor hen zou zorgen.

"Omstreeks middernacht kroop ik naar den tuin en trok daar een rok en een sluijer van des ouden mans vrouw aan. Daarna ging ik naar den weg en ontmoette hem. Hij bragt mij naar zijns broeders huis. Langs de straten heerschte een buitengewoon groot rumoer; in de rigting van het magazijn en buiten de muren hoorde ik geweervuur. Toen wij de woning, waar ik heen gebragt werd, naderden, verzocht mijn leidsman mij om aan den hoek te wachten, daar hij eens wilde gaan zien, of er geen gevaar bestond om het huis binnen te treden. Het was zeer gelukkig voor mij dat hij dezen maatregel van voorzorg genomen had, want later bevond ik dat zijn broeder verheugd was door de gedachte dat hij al mijne kleederen zou kunnen behouden, en dat hij zeker geene enkele poging zou hebben gedaan om mij te redden, maar juist het tegendeel.

Ik zat een langen tijd te wachten op mijn geleider, terwijl er vele menschen op en neêr gingen. Hadden zij eens geweten dat er een feringhie op weinig schreden van hen af stond! Ik heb mijn gansche leven dit land bewoond, en toch was ik beducht dat iemand mij zou aanspreken; en in deze ongerustheid moest ik eenen geruimen tijd blijven wachten!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"De morgen brak aan, en ik dacht dat ik den geheelen dag in de stad zou moeten blijven, wat mij niet weinig ongerust maakte. Maar eindelijk kwam de oude man terug, eene koe voortdrijvende, waarop een bundel kleederen was geladen, Hij kwam niet regt op mij aan, maar ging de straat af in eene tegenovergestelde rigting, zoodat ik begon te vreezen dat hij mij aan mijn lot wilde overlaten. Doch ik herinnerde mij welk een oude en getrouwe bediende hij was geweest, en begreep dat hij zoo handelde ten einde de aandacht niet op mij te vestigen. Ik liet hem dus een eindwegs voortgaan en volgde hem toen, en zoo gingen wij voort tot wij de straat, waar zijn broeder woonde, uit waren. Eerst toen stond hij een oogenblik stil en wenkte mij. Ik haalde hem in, en hij zeide mij dat zijn broeder hem niet wilde helpen; dat hij hem daarop had verklaard zelf eene stad te willen ontvlugten, die zoo onveilig was, en dat hij gekomen was, om hem, zijn broeder, van zijn terugkeer naar zijn dorp te onderrigten. Aan de poort werden wij niet opgehouden, want deze stond wijd open. Wij hadden nu drie mijlen den grooten weg gevolgd, toen de oude man zeide dat wij den weg naar Kurnaul moesten inslaan. Daartoe moesten wij een omweg rondom de geheele stad maken. Er waren vele menschen op weg naar Delhi, doch dezen verontrustten ons niet. Wij vorderden langzaam en tegen den avond kwamen wij op den weg naar Kurnaul. Hier was het geheel anders: gansche benden trokken daar met de geplunderde goederen voort. Een troep omringde ons en zeide dat de oude man zeer slim was en eenige kostbare goederen weg bragt. Deze antwoordde echter "zoekt mijnen bundel door." Dit deden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zij, en niets vindende lieten zij ons gaan. Ik gaf toen den ouden man den raad, om, wanneer iemand bij ons mogt komen, te zeggen "gaat, en plundert de feringhie's" en te gekscheren met hetgeen gebeurd was. Dit deed hij en hierdoor werden alle vermoedens van ons afgewend. Den volgenden dag gingen wij vroeg in den morgen, of zelfs kort na middernacht, op reis, en daardoor kon ik de koe alléén berijden.

"Den derden dag hielden wij bij een kleinen tempel stil en hadden ons onder een vruchtboom nedergezet, toen een priester digt bij ons aan een waterpoel ging zitten. De oude man ging eenig voedsel zoeken, en daar ik in de schaduw zat en er een koel, verkwikkend windje ruischte, viel ik in slaap. Toen de oude terug kwam maakte hij mij wakker, waarop de priester zeide, dat hij wist dat ik een feringhie was. Wij baden hem medelijden met mij te hebben en hij antwoordde: "ga, ga, ik doe nimmer iemand leed." Ik was mijne vermomming moede en begon er mij zelfs over te schamen; en meenende dat niemand ons zoo ver van Delhi zou deren, deed ik eenige van des ouden mans kleederen aan. Wij werden dikwijls door de landlieden beleedigd, uitgescholden en nageschreeuwd; doch zij deden ons geen persoonlijk leed. Op zekere plaats zag ik het ligchaam van eene Engelsche vrouw, ergerlijk verminkt, aan den weg liggen en ik werd bijna ziek van afgrijzen en akeligheid, toen ik zag dat een gier met eenen schrillen kreet er op aanvloog. Ik zag ook het lijk van een ander mijner landgenooten, een jongeling van misschien zestien jaren, blijkbaar gedood door een slag met een stok. Ik begroef hem, doch het was slechts een zeer ondiep graf, dat ik hem kon delven! Onderweg hoorde ik dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een gezelschap Europeanen mij op korten afstand vooruit was en deed ik eene vergeefsche poging om hen in te halen. Ik had eenigen tijd te voren aan eene bijzondere ettervloeijing uit mijn been geleden, en dit ongemak verergerde door de buitengewone inspanning en beweging, de hitte en het vuil dat in de wonden kwam, zoozeer, dat ik mij dikwijls met de grootste moeite naauwelijks kon voortslepen. In andere tijden zou ik de pijn niet hebben kunnen uitstaan; maar de liefde tot het leven is een magtige prikkel tot inspanning!

"De goedheid van den Almagtige redde mij. Den zesden dag na mijn vertrek uit Delhi kwam ik te Kurnaul aan, waar ik liefderijk werd opgenomen. De overspanning van den geest, die mij tot nog toe op de been had gehouden, was nu voorbij en had voor eene sterke reactie plaats gemaakt: ik kreeg eene hersenontsteking en ging aan het ijlen. Eerst nu begin ik van de gevolgen van het uitgestane ziels- en ligchaamslijden te bekomen.

"Mijne arme vrouw en kinderen, mijn arme vriend Clark, nooit zal ik die gruwelijk vermoorden op aarde wederzien!"

Wij zouden deze treurige verhalen van ooggetuigen en vlugtelingen met nog vele andere kunnen vermeerderen, die alleen genoeg zouden zijn om een aantal boekdeelen te vullen. Maar wij hebben nog zoovele rampen en gruwelen te beschrijven, dat wij ons verpligt gevoelen ons tot het verhaal der hoofdgebeurtenissen te bepalen.

Zoodra de opstandelingen meester waren geworden van Delhi en den koning hadden uitgeroepen, was hun eerste werk om zich van de medepligtigheid van hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

land- en geloofsgenooten te verzekeren, waartoe men onmiddellijk deze bekendmaking uitvaardigde:

"Aan alle Hindoes, Mohammedanen, burgers en dienaars van Hindostan, zenden de officieren van het leger te Delhi en te Meerut heil en groete!

"Het is wel bekend dat in deze dagen al de Engelschen deze kwade voornemens hebben gekoesterd: eerst de godsdienst van het geheele leger van Hindostan te vernietigen en dan het volk door dwang tot Christenen te maken. Daarom, en uitsluitend ter zake van onze godsdienst, hebben wij ons met het volk vereenigd en lieten wij niet één enkelen ongeloovige in het leven. Wij hebben de vorsten van Delhi weder hersteld, terwijl wij dus op bevel hebben gehandeld, daar wij dubbele soldij ontvangen. Vele honderden kanonnen en een aanzienlijke schat zijn in onze handen gevallen. Het is daarom wenschelijk dat alle soldaten en burgers, die niet verlangen Christenen te worden, zich met één hart vereenigen en moedig handelen, opdat het zaad van deze ongeloovigen worde uitgeroeid. Voor alle koopwaren die geleverd worden, moeten de verkoopers een bewijs van ontvangst van de officieren vragen, en zij zullen er de dubbele betaling voor ontvangen van het keizerlijk-gouvernement. Een iegelijk, die in deze tijden lafhartigheid aan den dag legt, of die ligtgeloovig vertrouwen zal stellen in de beloften van die bedriegers, de Engelschen, zal over zulk eene daad spoedig beschaamd worden; en zich de handen wringende, zal hij dezelfde belooning van hen ontvangen, welke de heerscher van Oude heeft ontvangen. Het is ook noodig dat alle Hindoes en Mohammedanen in deze worsteling vereenigd blijven, en dat zij, de voorschriften van eenige eerbiedwaardige mannen opvolgende, hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eigene veiligheid verzekeren, ten einde de goede orde behouden worde, de arme klassen tevreden blijven en zij zelven in rang en waardigheid verhoogd kunnen worden. Ook moeten allen zoo veel mogelijk deze bekendmaking afschrijven en overal verspreiden. Laten alle ware Hindoes en Mohammedanen wakker en waakzaam blijven, en deze bekendmaking op eene zigtbare plaats aanplakken, doch met voorzigtigheid, opdat zij niet ontdekt worden, en laten zij eerst een slag met het zwaard slaan, alvorens zij haar rondbrengen. De eerste betaling der soldaten van Delhi zal zijn 30 ropyen voor een ruiter en 10 ropyen voor een infanterist. Ongeveer 100 000 man staan gereed, en er zijn dertien vanen van Engelsche regementen en ongeveer veertien standaarden van verschillende gewesten opgeheven voor onze godsdienst, voor God en den overwinnaar. Het is het voornemen te Cawnpore om dit zaad van den duivel uit te roeijen. Dit is wat wij van het leger wenschen."

Onder de talrijke aansporingen tot opstand, die door bijzondere personen werden verspreid, behoort ook de navolgende brief, die door de Engelschen werd onderschept. Het vier-regelig versje, waarmede hij eindigt, bewijst dat de dichterlijke verbeelding van den Oosterling hem zelfs te midden van rampen en oorlogen niet verlaat.

"De officieren van het leger in Delhi aan de officieren van de regementen van Bareilly en Moradabad.

"Indien gij komt om ons te helpen, past het dat, indien gij daar uw voedsel eet, gij hier uwe handen wascht; want hier duurt de strijd met de Engelschen voort, en door Gods goedheid is zelfs ééne nederlaag voor ons zoo goed alsof zij tien nederlagen leden, dewijl

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onze troepen hier in groot aantal bijeen zijn. Het is dus noodig dat gij hier komt, want groote beloonin-gen en hooge rang zullen door den koning der konin-gen, het middenpunt van allen voorspoed, den koning van Delhi, worden weggeschonken. Wij zien begeerig naar u uit, zoo als de vastende man wacht op het teeken van den muëzzin. Onze ooren luisteren naar het gebul-der der kanonnen, en onze oogen, als de oogen van den kasid, bewaken den weg dien gij moet af komen. Nu behoort ook gij deze uitnoodiging als zeer drin-gend te beschouwen en hier te komen, want ons huis is het uwe.

Kom, kom, er is geene roos
Zonder de lente van uwe tegenwoordigheid;
De open knop zonder dauw
Is als de zuigeling zonder melk."

Deze uitnoodiging der opstandelingen vond maar al te gewillige ooren en harten. Dit bleek reeds den der-den dag na den val van Delhi te Ferozepore, eene belangrijke vesting in den Punjaub. Drie regementen inlandsche infanterie, een regement inlandsche kaval-lerie en het 61ste koninklijke regement infanterie maakten daar de bezetting uit. Den 13den Mei vernam de bevel-hebber, dat de inlandsche troepen tot den opstand hadden besloten. Hij zond onmiddellijk een gedeelte van het Europesche regement naar het versterkte magazijn, ten einde dit tegen een aanslag te beschermen. Ook werden alle vrouwen en kinderen derwaarts gezonden. De inlandsche troepen ontvingen bevel om naar de paradeplaats te trekken; doch onderweg bleven zij onverwachts stilstaan, laadden de geweren en ijlden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar het versterkte magazijn. Voor de muren gekomen, traden zij in gesprek met eene kompagnie van het 57ste inlandsche regement, die in het magazijn was, en niet tijdig had kunnen worden verwijderd. Deze manschappen wierpen hun touwen en ladders toe, waarmede ongeveer 300 inlanders de gracht overkwamen en den wal beklommen. Voortgaande poogden zij de binnenpoort te bereiken, die naar het artillerie-magazijn voerde; doch hier werden zij terug gedreven door den kolonel Redmond met eenige Europeanen, die verscheidene opstandelingen doodden en allen noodzaakten om terug te keeren. Eene poging aan de andere zijde even vruchteloos afgeloopen zijnde, keerden de muiters in wanorde terug, werden vervolgd en een aantal afgemaakt. De inlandsche troepen van het 57ste, die in het magazijn waren, doch geen deel aan het gevecht hadden genomen, werden ontwapend en weggezonden. Zij verlieten het kantonnement; doch des nachts keerden zij ten getale van 300 man terug, verdeelden zich in kleine hoopen, en staken den brand in de twee kerken, het hospitaal en eenige afzonderlijke huizen. Den volgenden dag werd het geheele regement ontwapend. Dit ziende bragten de manschappen van het 45ste inlandsche regement hunne wapenen bij de officieren en verklaarden dat zij afgedankt wilden worden, aan welk verlangen gevolg gegeven werd.

Den 15den Mei had de openbare executie plaats van vierenwintig belhamels van het 54ste regement, welke door den krijgsraad waren veroordeeld. Alle troepen, en zelfs de ambtelooze inlanders in het kamp, ontvingen bevel om bij deze strafoefening tegenwoordig te zijn. Nadat de Europesche troepen en de gewapende stadspolicie,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met geladen geweren gewapend, een vierkant hadden gevormd, werden de veroordeelden in het midden van deze ontzagwekkende slagorde gebragt. Een hunner was gewond en moest worden gedragen. Het vonnis werd hun aangezegd en tegelijk verklaard dat zij verzachting van straf zouden erlangen, indien zij tot inkeer kwamen. Twaalf hunner erkenden schuld en gaven eenige inlichtingen omtrent den oorsprong en den voortgang van de zamenzwering; twee anderen werden naar de galgen geleid. Zij gingen de ladders met gelatenheid en zelfs met snelle stappen op, sloegen zich zelven den strop om den hals, en spoedig hadden zij opgehouden te leven.

Na deze executie had er eene andere en nog vreesselijker plaats. De tien overgebleven rebellen waren veroordeeld tot den dood door het kanon. Zij werden voor de monden van het geschut vastgebonden. Terwijl hunne ketenen werden afgeslagen, riepen eenigen: "offert de onschuldigen niet aan de schuldigen op!" Doch twee anderen zeiden: "houdt op met uw gejank, sterft als mannen en niet als bloodaards; gij verdedigt uwe godsdienst, waarom zoudt gij dan om levensbehoud smeken? Sahibs (heeren) — het zijn geene heeren, deze Engelschen; het zijn honden!" Anderen beschuldigden hunne officieren, dat deze den inlandschen kapitein hadden vrijgelaten, die, zeiden zij, de hoofdaanlegger was.

Doch de hagchelijke toestand waarin het Engelsche garnizoen zich bevond, doofde alle medelijden uit, en het verschrikkelijke vonnis werd voltrokken. De veroordeelden werden voor de monden der met los kruid geladen kanonnen gebonden; toen hoorde men eenige doffe schoten en zag men de ledematen in alle rigtingen door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de lucht vliegen, terwijl een stroom bloed voor den mond van het geschut alles was wat van de tien oproerlingen was overgebleven. "De inlanders die dit aanzagen," zegt een ooggetuige, die het ijzingwekkend schouwspel niet alleen beschreven, maar zelfs in teekening gebragt heeft, "beefden niet alleen als de trillende bladeren van een boom, maar veranderden op eene onnatuurlijke wijze van kleur."

"Al mijne bedienden," verhaalde eene dame uit Ferozepore, "gelastte ik om het ijsselijke tooneel aan te zien; en ofschoon ik natuurlijk niet geneigd was om het verhaal aan te hooren, wilde een van hen mij volstrekt alles beschrijven en zeide in gebroken Engelsch: "oh, mem-sahib, veel stukken vleesch vallen op mijne schouders, een mans been....." Hier viel ik hem in de rede en verbood hem het overige te vertellen."

Door eene vergissing (zoo het eene vergissing was!) werd de afgrijsselijkheid van deze strafoefening nog vergroot: eenige stukken geschut waren namelijk in de overhaasting met schroot in stede van met los kruid geladen, waardoor vijf toeschouwers deerlijk gewond werden.

De noodzakelijkheid en te gelijk de goede uitwerking van deze stenge maatregelen, bleken reeds den dag nadat de opstand te Ferozepore was gedempt. Drie infanterieregementen en een regement ligte kavallerie te Meean Meer, eene plaats in de onmiddellijke nabijheid van Ferozepore gelegen, hadden besloten het voorbeeld van hunne krijgsmakkers te volgen, waarvan aan den bevelhebber in het geheim berigt gezonden was; doch de mislukte aanslag te Ferozepore had zulk eenen ontmoedigenden invloed op de zamenzweerders uitgeoefend, dat het den Engelschen gelukte hen zonder wederstand te ontwapenen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Niet zoo gemakkelijk geschiedde dit te Peshawar. Zoodra de militaire gezaghebbers aldaar door den telegraaf berigt ontvingen van het gebeurde te Ferozepore en Meean Meer, besloten zij alle troepen op één punt te vereenigen. Weldra waren te Jhelum twee koninklijke regementen infanterie, eene batterij Europesche artillerie, een korps guides, het 16de regement kavallerie, het 1ste regement sikhs-kavallerie en eene kompagnie sappeurs te zamengebragt. Deze vereeniging gaf niet alleen aan de Engelschen de overmagt, maar stelde hen in staat om, ingeval van oorlog, een geregeld stelsel van taktiek te volgen. Drie inlandsche regementen infanterie en het 5de ligte kavallerie waren misnoegd en hadden besloten den 22sten Mei gezamenlijk te wapen te loopen en al de officieren om te brengen; doch zij werden nog dienzelfden dag ontwapend. Later bleek het dat het oogenblik van die ontwapening niet veel langer had moeten worden uitgesteld, want dat zij had plaats gehad twee uren vóór den tijd, die tot den algemeenen opstand was bepaald. Eenige der ontwapende soldaten verlieten des nachts het kamp, met het voornemen om de naburige stad te verrassen en te plunderen. Zij werden evenwel achterhaald en dertien van hen tot afschrik van de anderen opgehangen, hetgeen ten gevolge had dat daarna niemand zonder vergunning het kamp durfde verlaten. Het bleek ook dat het landvolk met hen in verstandhouding had gestaan, waarbij zich eene omstandigheid voordeed, die het inlandsche karakter ten volle doet uitkomen. Zoolang namelijk de zamenzwering niet ontdekt was geworden en het alzoo nog onzeker bleef of de Europeanen de overwinning zouden behalen, hadden de bewoners der omstreken zich dezen zeer vijandig getoond

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en zelfs geweigerd de gewone benoodigdheden en eetwaren naar het leger te brengen; maar toen de overwinning zich voor de feringhie's had verklaard, bragten zij niet alleen alles weder naar den bazaar van het kamp, maar eenigen gingen zelfs in hunnen ijver voor de goede zaak zoo ver, dat zij aanboden om alle sepays om het leven te brengen tegen eene belooning van *six pence*, zegge zes stuivers Nederlandsch, per hoofd!

Het 55ste regement trachtte later een opstand te bewerken, doch werd hierin verhinderd, ontwapend en eenige manschappen werden op de paradeplaats ter dood gebragt. "Deze parade," schreef later een officier, "leverde een zonderling schouwspel op. Er waren ongeveer 9000 man tegenwoordig, maar omstreeks 4000 die wij wisten dat tot openbaren opstand zouden overslaan indien zij durfden, en 2000 die nog weifelende waren, terwijl slechts op de overige 3000, Europeanen, te rekenen viel."

Den 23sten Mei was ook te Mynpooree, waar twee kompagnien van het 9de inlandsche infanterie-regement en geene andere troepen gestationeerd waren, de opstand uitgebroken. Het gelukte echter den luitenant de Kantzow, wiens leven drie malen in groot gevaar was, de opstandelingen te overreden om de wapens neder te leggen; doch, nadat zij hunne geweren hadden overgegeven, begaven zij zich onverwijld op weg naar Delhi. De gouverneur-generaal keurde later in een brief, die onmiddellijk openbaar werd gemaakt, het gedrag van den jeugdigen officier goed. Deze brief was in de vleijendste bewoordingen gesteld. "Ik heb," schreef lord Canning, "juist in een rapport van den magistraat van Mynpooree het verslag gelezen van uw gedrag, bij gelegenheid van den opstand van een gedeelte van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

9de inlandsche infanterie-regement. Ik heb het met eene bewondering en eerbied gelezen, die ik niet genoeg kan beschrijven. Jong in jaren, en in het begin van uwe loopbaan, hebt gij uwe krijgsmakkers een edel voorbeeld gegeven van onverschrokkenheid, geduld, beleid en bezadigheid, dat velen nuttig kan zijn. Ik verzoek u te gelooven dat ik het nooit zal vergeten."

Het is niet mogelijk alle uitbarstingen van den opstand te beschrijven, die achtereenvolgens in Bengalen en Opper-Indie uitbraken. Geene plaats bleef rustig. Om de belangrijkheid en uitgestrekheid van deze omwenteling te doen zien, zij het genoeg op te merken, dat den 6den Julij de militaire bezettingen van 34 steden of kantonnementen waren opgestaan, en dat ten gevolge daarvan 92 regementen en korpsen of ontwapend en ontbonden waren of wel zelven hunne garnizoenen hadden verlaten. Slechts zelden behielden de muiters de overhand zonder hunne zaak te bezoedelen met den moord van hunne officieren en van alle Europeanen die onder hun bereik kwamen. Van dien dag af kan men zeggen dat het Bengaalsche leger had opgehouden te bestaan; want ongeveer 80 000 man inlandsche troepen hadden hunne vanen verlaten en hunne wapenen tegen de overheid gekeerd. De in opstand geraakte troepen hadden de bezettingen uitgemaakt der navolgende steden en plaatsen: Delhi, Meerut, Umballah, Murdauw, Nusseerabad, Agra, Lucknow, Bareilly, Moradabad, Neemuch, Azinghur, Aboozai, Benares, Allahabad, Hansi, Jansi, Cawnpore, Moeltan, Fyzabad, Jullundur, Shahjehanpore, Roohree, Banda, Gwalior, Calcutta, Barrackpore, Jubbelpore, Nagpore, Jaunpore, Seetapore, Sangor, Nowgong, Futteghur, Indore, Mow en Nowshera.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De opstand te Allahabad ging vergezeld van zulke treffende omstandigheden, dat wij ons niet kunnen onthouden van eene opzettelijke vermelding. Het 6de inlandsche regement, dat hier in bezetting lag, had zich herhaaldelijk aangeboden om tegen de opstandelingen te Delhi te worden aangevoerd, en toen dit verzoek werd geweigerd, gaven de manschappen luide hun leedwezen te kennen over dit bewijs van wantrouwen. Na de parade begaf de subahdar zich naar den luitenant Hawes, die de functie van adjudant van het regement vervulde, en beklaagde zich op nieuw over het aan den dag gelegde gebrek aan vertrouwen. "Kom bij ons," zeide hij, "wij beminnen onze goede meesters, wij zullen hen beschermen; maar wij voelen ons innig getroffen door uwe kwade vermoedens." Hawes en zijne vrouw, welke laatste bij dit gesprek tegenwoordig was, werden zelfs tot tranen toe geroerd door de treffende taal van dezen man, dien zij, even als zijne makkers, beleedigd hadden door ergdenkende vermoedens. Er bleef slechts één middel over, namelijk naar het regement terug te keeren en de soldaten eens hartelijk toe te spreken. Dit deden zij en haalden daartoe ook de andere officieren en dames over.

Toen zij bij het regement kwamen, wachtte hen een tooneel, dat alle harten trof. De mannen die zij onverdiend hadden verdacht gehouden, ontvingen hen met een driewerf herhaald gejuich van hoerah. De inlandsche officieren waren niet in staat hun warm inlandsch bloed te temperen: zij gaven aan de inspraak van hun hart gehoor, vergaten alle tucht, welvoegelijkheid en étiquette, wierpen zich in de armen van hunne Europeaansche officieren, die zoo edelmoedig hun onregt hadden erkend, en kusten hen op de beide wangen. De verzoe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ning was volmaakt en het vertrouwen weder volkomen hersteld. En nog dien zelfden dag rigtten dezelfde mannen van dit inlandsche regement onder dezelfde Europeaansche officieren en dames eene slagting aan, die in wreedheid slechts zelden werd overtroffen!

Reeds den vorigen dag was het berigt ontvangen van de onlusten te Benares en te Lucknow en werden de Engelsche burgers opgeroepen om zich tot eene burgerwacht te vereenigen, den last ontvangende om met hunne vrouwen en kinderen in het fort te gaan slapen, daar men ieder oogenblik de aankomst van opstandelingen uit de naburige plaatsen kon verwachten. Daar dezen echter dien dag niet verschenen, dachten velen dat dit slechts een valsch alarm was geweest. Deze omstandigheid en de begeerte om hunne have en huis tegen dieven te beschermen, deden sommigen besluiten om den volgenden nacht niet naar het fort terug te keeren. Dit fort was bezet door eenige invaliden, de burgerwacht, en vierhonderd sikhs, terwijl de groote poort bewaakt werd door tachtig man van het zoo even beschreven "getrouwe" 6de regement inlanders.

Naauwlijks hadden zij, die in het fort waren gaan slapen, zich op het bed geworpen, toen zij door een hevig geweervuur en het blazen van den hoorn gewekt werden. Zij verkeerden in de meening dat de trouw gebleven sepays hunne makkers uit Delhi bevochten en afsloegen; doch spoedig ontdekten zij de vreesselijke waarheid! Een artillerie-officier, het fort binnen komende, verhaalde hun dat het verraderlijke regement was opgestaan, de kanonnen had vermeesterd en daarmede was vertrokken. "Deze artillerie-officier," dus verhaalde later een ooggetuige, "was het gevaar ont-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

komen en had zich gehaast om eerst den kolonel Alexander te gaan waarschuwen. Deze sprong te paard, en reed met eenige manschappen, die hij in der haast had verzameld, naar de soldaten-woningen; doch in een droogen vijver lagen eenige sepays in hinderlaag en schoten hem door de zijde in het hart. Zijn misvormd lijk werd later binnen gebragt; ik gaf hem een laatsten handdruk, en weende tranen over zijne laatste rustplaats."

Het gedrag van het zesde regement deed natuurlijk de Europeanen in het fort begrijpen, dat de manschappen van datzelfde regement, die de poort bewaakten, niet langer te vertrouwen zouden zijn. Men besloot daarom hen terstond te ontwapenen. Doch de sihks wankelden en men moest nu tot andere maatregelen overgaan. Een enkel oogenblik uitstel kon alles in gevaar brengen. Men voerde dus drie met schroot geladen negenponders aan; de vrijwilligers omsingelden de verraders, die nu hunne wapenen overgaven en daarna buiten het fort gejaagd werden, waardoor de sterkte behouden was.

De Europesche officieren van het 6de regement waren intusschen nog rustig aan een tafel gezeten, toen het oproer uitbrak en de muiters alarm bliezen. Denkende dat de landlieden een aanval hadden gewaagd, liepen zij naar buiten, doch werden weldra van hunne dwaling overtuigd, daar onmiddellijk onder hen eene slagting werd aangerigt, die zoo onstuimig werd aangevangen en voortgezet, dat sommigen nog den tijd niet hadden gehad de zaal te verlaten, toen de dood hen reeds trof. Negen ongelukkige jonge vaandrigs, die te jeugdig waren geoordeeld om geregelde dienst te verrigten en daarom aan het regement waren toegevoegd, werden in de kamer met de bajonnet afgemaakt en acht anderen doodge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

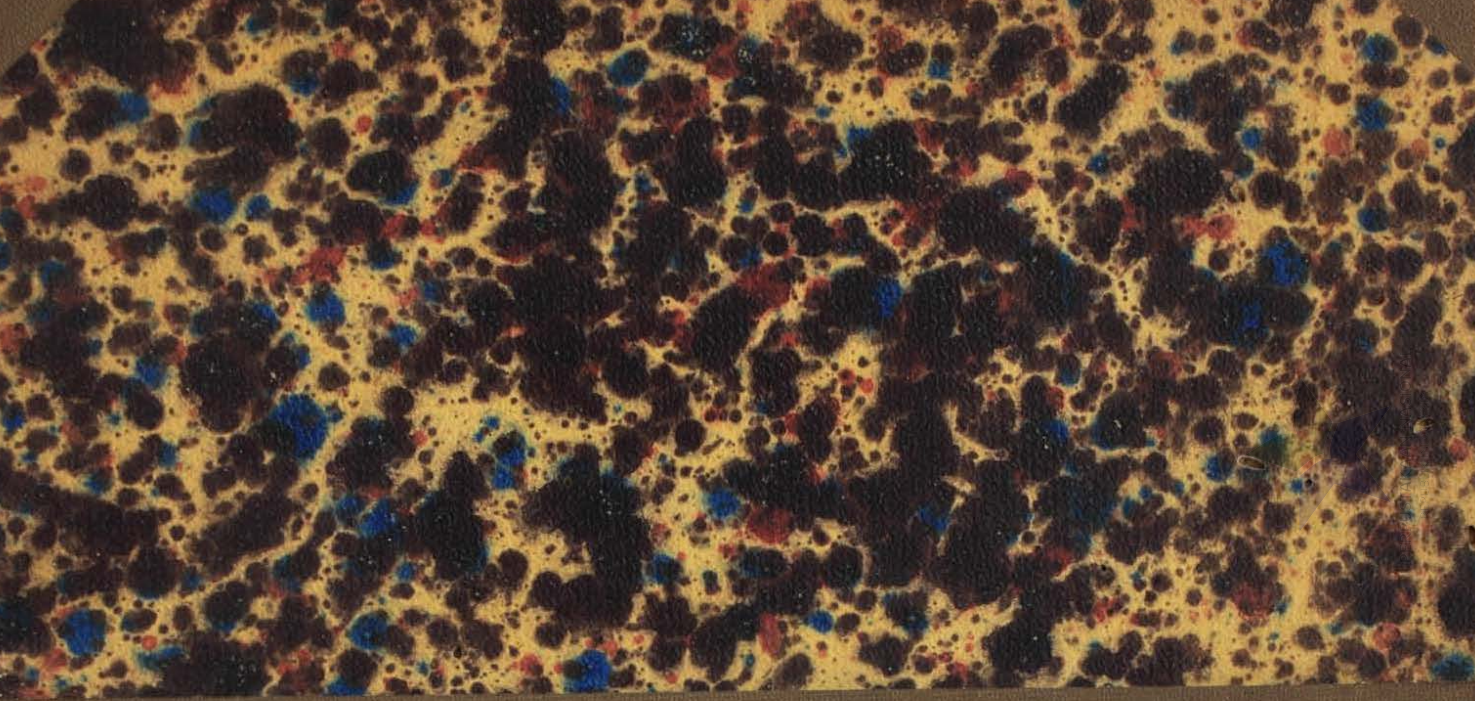

komen en had zich gehaast om eerst den kolonel Alexander te gaan waarschuwen. Deze sprong te paard, en reed met eenige manschappen, die hij in der haast had verzameld, naar de soldaten-woningen; doch in een droogen vijver lagen eenige sepays in hinderlaag en schoten hem door de zijde in het hart. Zijn misvormd lijk werd later binnen gebragt; ik gaf hem een laatsten handdruk, en weende tranen over zijne laatste rustplaats."

Het gedrag van het zesde regement deed natuurlijk de Europeanen in het fort begrijpen, dat de manschappen van datzelfde regement, die de poort bewaakten, niet langer te vertrouwen zouden zijn. Men besloot daarom hen terstond te ontwapenen. Doch de sihks wankelden en men moest nu tot andere maatregelen overgaan. Een enkel oogenblik uitstel kon alles in gevaar brengen. Men voerde dus drie met schroot geladen negenponders aan; de vrijwilligers omsingelden de verraders, die nu hunne wapenen overgaven en daarna buiten het fort gejaagd werden, waardoor de sterkte behouden was.

De Europesche officieren van het 6de regement waren intusschen nog rustig aan een tafel gezeten, toen het oproer uitbrak en de muiters alarm bliezen. Denkende dat de landlieden een aanval hadden gewaagd, liepen zij naar buiten, doch werden weldra van hunne dwaling overtuigd, daar onmiddellijk onder hen eene slagting werd aangerigt, die zoo onstuimig werd aangevangen en voortgezet, dat sommigen nog den tijd niet hadden gehad de zaal te verlaten, toen de dood hen reeds trof. Negen ongelukkige jonge vaandrigs, die te jeugdig waren geoordeeld om geregelde dienst te verrigten en daarom aan het regement waren toegevoegd, werden in de kamer met de bajonnet afgemaakt en acht anderen doodge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schoten. En terwijl deze gruwelijke moord bedreven werd, speelden de inlandsche muzijkanten van hun regement het Engelsche volkslied! Niet alleen woedden de sepays tegen hunne officieren, maar ook vele kooplieden en andere burgers werden gruwelijk omgebragt. Vijftig Europeanen lieten dien nacht in het kamp het leven. De krijgskas werd geplunderd en de gevangene misdadigers werden losgelaten, welke nu het vernielingswerk voltooiden.

Onder de personen, die met hun gezin den moord op eene merkwaardige wijze ontkwamen, bevond zich een Amerikaansche zendeling, de heer Hay. Deze schreef later: "Ongelukkig voor hen dachten velen van de inlandsche Christenen, dat het niet noodig was om hunne veiligheid in het fort te zoeken. Zij werden met de hunnen op last van de moulvie's gevangen genomen, hunne gezinnen opgesloten en aan allerlei beleedigingen en ontberingen blootgesteld, terwijl de inlandsche Christen-leeraren en onderwijzers in de openbare arrestkamer werden geplaatst en daar, ongeveer eene week lang, nacht en dag, bijna zonder eenige lafenis, als iets vreemds werden ten toongesteld. Woeste dweepers zwaaiden telkens hun zwaard over het hoofd van deze ongelukkigen en dreigden hen op de gruwelijkste wijze te verminken, indien zij hun Christelijk geloof niet afzwoeren en het Mohammedaansche omhelsden."

Bij die gelegenheid had eene gebeurtenis plaats, die wij met een onbeschrijflijk gevoel van bewondering, medelijden en ontroering vermelden. Menige traan heeft daarover reeds gevloeid, en wij weten het, menig oog zal door dit verhaal nog worden bevochtigd; de geschiedschrijver zijnde van zoo vele rampen, gruwelen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

afgrijsselijkheden, voelen wij ons echter opgebeurd wanneer wij soms, in tegenstelling daarvan, daden kunnen vermelden, die ons de menschheid in hare edelste en verhevenste grootheid doen aanschouwen, en ons dankbaar doen opzien tot Hem, die ons het onwaardeerbaar voorregt schonk van Zijne openbaring.

Onder de negen vaandrigs, die in de officierskamer door hunne eigene manschappen waren nedergeveld, bevond zich de jonge Cheek. Hij had naauwelijks den ouderdom van zestien jaren bereikt en pas weinige maanden te voren de school verlaten. Ofschoon zwaar gewond, had hij, na een uur bewusteloos te hebben gelegen, zooveel krachten verzameld, dat hij in staat was in den nacht de stad te verlaten en zich in een ravijn te verbergen. Den volgenden nacht kroop hij verder voort, maar kon slechts langzaam vorderen, daar zijne wond, die niet verbonden was, hem eene bijna ondragelijke pijn veroorzaakte.

Des nachts moest hij zich beveiligen tegen het roofgedierte en des daags tegen de niet minder woeste menschen. Aldus kroop hij vier dagen en vier nachten voort, zonder voedsel, zijne eenige lafenis vindende in het brakke water der rivier. Toen begaven hem zijne krachten; hij moest blijven liggen, werd ontdekt en naar Allahabad teruggevoerd. Hier werd hij voor de pas aangestelde hoofden der opstandelingen gebragt. Zoodra hij voor hen, in de zaal van het raadhuis, verscheen, wist hij reeds welk lot hem wachtte. In dezelfde zaal lag een arme man op het folterbed uitgestrekt. Terwijl de ledematen van den ongelukkige door de aan eene spil gebondene koorden werden uitgerekt en ontwricht, verschroeide men met vuur zijne trillende

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voeten. Ook de jonge Cheek werd op de pijnbank geworpen en op dezelfde onmenschelijke wijze gepijnigd. De beklagenswaardige man, wiens schrikkelijk lot hij nu deelde, was een inlandsche Christen-katechizeermeester, die het Mohammedaansche geloof had afgezworen en wien men nu wilde dwingen het verloochende geloof weder te omhelzen. De arme bekeerde man was gewoon geworden de Christenen aan te zien als de meesters van het land; maar dezen waren nu omgebragt, hulpeloos of verspreid: hun eenige vertegenwoordiger hier ter plaatse was de zwakke, zwaar gewonde jongeling, en ook deze kromp onder de schrikkelijkste folteringen weg. Hij had gedacht dat de God der Europeanen en der Christenen de hoogste magt was, die de wereld bestierde naar Zijn wil; hij had zijn vertrouwen gevestigd op den goddelijken stichter van het Christelijk geloof en dezen beschouwd als den bijzonderen beschermer en redder der lijdende menschheid, ook in deze wereld. Maar nergens ontdekte zijn oog eenige hulp, nergens troost of zelfs slechts de minste aanmoediging, om te volharden in den strijd tegen het ongeloof. Het foltertuig werd al scherper en scherper aangewend en de pijn ondragelijker en ondragelijker. Toen begon de wanhoop zich van hem meester te maken. Hij meende dat de God der Christenen hem had vergeten en begon te denken aan de schoone dagen zijner jeugd. Toen had hij geroepen: "Er is slechts één God, en Mohammed is zijn profeet!" en toen was hij altijd vrolijk en gelukkig geweest. Nu had hij Christus aangebeden en onlijdelijk waren de pijnen die hij leed. Hij kon zijn lijden niet langer dragen en smeekte reeds dat men de folteringen zou doen ophouden: eene bede, de voorbode van zijnen afval

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van Christus, — toen hem onverwachts eene zwakke, flaauwe stem in de ooren klonk die hem naauwelijks hoorbaar toeriep: "Ach, mijn vriend, wat er ook gebeure, verloochen den Heer Jezus niet!" Deze flaauwe stem is die van den zestienjarigen jongeling, die zelf aan zulk een vreesselijk lijden is blootgesteld en wien men eveneens wil dwingen het Mohammedaansche geloof te omhelzen. Naauwelijks heeft de vertwijfelde man die woorden gehoord, of het is alsof een nieuw leven in hem ontwaakt. Hij wankelt niet meer; moedig ziet hij zijne beulen onder de oogen en roept hun toe: "dat hij den God der Christenen niet zal afzweren, want dat deze, hij is er zeker van, hem voor zijne trouw hier namaals zal beloonen!"

Neen, niet hier namaals, maar reeds hier, reeds onmiddellijk erlangt hij de gehoopte belooning! Naauwelijks heeft hij de woorden gesproken en is zijn mond weder gesloten, of reeds dringt een detachement fuseliers van Madras de zaal binnen, en velt de beulen voor de voeten van hunne slagtoffers neder. De geredde man wordt van zijne kluisters ontlast. Hij wenscht onmiddellijk naar den jongen Cheek te worden gebragt, om hem te danken, dat hij hem getrouw deed blijven aan zijnen Goddelijken Meester. Doch te vergeefs spreekt hij zijn jongen vriend toe: hij ontvangt geen antwoord. Het hoofd hangt dezen krachteloos op de borst; de oogen, die hem in het uur van vertwijfeling zoo smeekend en bemoedigend hebben aangezien, zijn gesloten; de mond, die hem voor godslastering bewaarde, is verstomd..... de edele jongeling is voor den troon zijns Verlossers de martelaars-kroon gaan ontvangen, die hij een ander had toegezegd!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wij hebben reeds gezien dat het fort van Allahabad door de vastberadenheid van het kleine garnizoen was behouden. De toestand der verdedigers bleef echter hagchelijk: van buiten waren zij omringd door vele duizenden soldaten en opstandelingen, terwijl de trouw der Sikhs, die een gedeelte der bezetting uitmaakten, zeer twijfelachtig was. Ongeveer 70 invaliden maakten de eenige troepen uit, waarop met zekerheid kon worden gerekend, en omstreeks honderd Engelsche vrouwen en een groot aantal kinderen, die binnen het fort waren, vermeerderden de zorgen en de bekommering der verdedigers. Spoedig rees de angst ten top, toen de Sikhs zich van eene aanzienlijke hoeveelheid wijn en andere sterke dranken, die als voorraad voor het leger in het fort bewaard werden, meester maakten. De dronkenschap, losbandigheid en wanorde waren weldra zoo groot, dat de vrouwen zich des nachts niet ter rust durfden begeven. Gelukkig echter dat de Sikhs zich van alle aanslagen onthielden en later zelfs tot rede werden gebragt.

Kort daarop kwam de kolonel Neill met een detachement Madras-fuseliers van Benares aan. Hij aanvaardde dadelijk het opperbevel en, hoewel nog ingesloten zijnde, konden de Engelschen nu herhaalde uitvallen doen, die telkens op groot verlies voor de muiters uitliepen en waarbij zij krachtig ondersteund werden door het stoomschip, dat de fuseliers had aangebragt, en nu diende, om de gemeenschap langs de rivier vrij te houden. Zoodra het detachement van den kolonel Neill door andere troepen van Benares was gevolgd, werden de vrouwen naar Calcutta overgevoerd en daarna

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onmiddellijk besloten om de stad van alle zijden te bestormen. Het geschut van het fort opende het vuur tegen Daragunge, eene der voorsteden aan den regter oever van de rivier en grootendeels bewoond door Brahminen. Na achttien tot twintig losbrandingen, trokken een detachement van het 60ste Madras-fusiliers, veertig man van het 3de regement kavallerie, de eenigen die van dat regement trouw waren gebleven, en drie kompagniën Sikhs uit het fort, veegden alle muitelingen voor zich weg, en maakten alles wat tegenstand bood met de bajonnet af, terwijl de kavallerie de vlugtelingen achtervolgde en nedersabelde. Daragunge was dus in een oogenblik schoon en de Sikhs legerden zich in de nabijheid van het fort. Den 13den en 14den Junij werden bestemd tot een aanval op de andere wijken, waar de opstandelingen zeer talrijk waren, daar zich eene ontelbare menigte gewapende inlanders uit de omstreken en de naburige steden naar Allahabad gespoed had om die stad te verdedigen. Zóó groot was zelfs hun aantal, dat zij spoedig weder op de Engelsche troepen aanvielen en een aanslag op de Sikhs waagden, waarbij zij echter weldra terug geslagen werden. Eenig zwaar geschut, als ook een detachement Madras-fusiliers, werd op de rivierstoomboot Jumma geplaatst, en daarmede de hoofdsterkte der Brahminnen, genaamd Prangureltolah, als ook Duriabad, de hoofdzetel der Mohammedaansche priesters, vernield. Eene groote menigte volks kwam hierbij om het leven.

Een dweepziek priester had in de stad een versterkt werk opgerigt. Dit werd door de Sikhs en vijftig fusiliers aangevallen. Na een hevigen strijd, waarbij twee officieren en verscheidene soldaten sneuvelden, was men verpligt terug te trekken. Doch in de sterkte hadden ongeveer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vierhonderd inlanders in het zand gebeten en dit verlies noopte den priester zijne stelling des nachts te verlaten. Twee stukken geschut, die door het trouwlooze 6de regement waren weggevoerd, vielen hier weder in handen der Engelschen. Den 16den Junij was de geheele stad veroverd.

Eenige dagen later kwam er eene aanzienlijke versterking van Calcutta aan, die echter niet meer noodig zijnde, gebruikt werd tot ontzet van andere plaatsen.

Allahabad leverde na de verovering een deerniswaardig schouwspel op. Waar men het oog ook rigtte, overal zag men puinhoopen en lijken opeengestapeld. Dit schouwspel nam voor de Engelschen niet weinig in afgrijsselijkheid toe, toen zij vele lijken vonden van landgenooten, die bij het uitbreken van den opstand waren omgebragt en aan wien zelfs geene ter aarde bestelling was gegund geworden. Eerst toen kon men zien welk een verschikkelijk lot velen was wedervaren, en hoe groot het aantal was der vermoorde slagtoffers.

Een Engelsch geestelijke, bekend door zijne zachtmoedigheid en barmhartigheid, was door het aanschouwen van deze gruwelen zoo ontroerd en verontwaardigd, dat hij schreef: "Alle Engelschen moeten bekend gemaakt worden met de feiten, anders zouden zij schroomen deze duivelsche opstandelingen de zware straf op te leggen, welke zij verdiend hebben. Geene woorden kunnen de gevoelens van afschuw beschrijven, die de geheele maatschappij in Indië bezielen. De wreedheden door deze booswichten gepleegd, gaan alle geloof te boven!"

Een ander schreef: "De bijzonderheden zijn te ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schrikkelijk om openbaar gemaakt te worden. Een der onmenschelijkheden, die men nog durft te verhalen, werd bedreven aan een Europeschen bediende van de Officierstafel. Deze man werd in kleine stukken gehakt, en de brokken vleesch in de keel van zijne kinderen gestopt."

"Het gemeen," schrijft een ander oogetuige, "en het galgenenaas van de stad hielpen de soldaten bij den opstand. Zij verbrandden een geheel huisgezin levend, van den grootvader af tot de kleinkinderen toe! Anderen werden stuksgewijze vermoord, daar hun de neus, de ooren, de vingers en de teenen achtereenvolgens werden afgehakt. De kinderen — die ongelukkige schepseltjes! — werden voor het gezigt der moeder gedood en daarna de moeders zelven!"

Welk eene uitwerking dit schouwspel en deze mededeelingen op de gemoederen der Engelsche officieren en soldaten uitoefenden, is ligt te begrijpen. Een hunner schreef: "de krijgswet is afgekondigd en de galg buiten de stad opgerigt. Genade is een woord dat wij hebben uitgeschrapt, want inderdaad genade voor hen is de dood voor ons."

"Zeer weinig," dus schreef later een officier uit het kamp voor Delhi: "zeer weinig wordt hier door de officieren en soldaten gesproken over de wreedheden der sepays, en er komt eene ongewone uitdrukking op elks gelaat, zoodra dit onderwerp wordt aangeroerd. Een strakke zamentrekking der lippen en een vurige blik doen zien, dat zoodra de tijd der vergelding zal zijn gekomen, er geen genade zal worden geschonken aan hen, die geene genade hebben betoond. Onze knapen hebben de bajonnetten gekruist en gezworen geen kwartier te zullen geven, en ik smeek God, dat Hij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mij gezondheid en kracht geve tot dat wij met deze booswichten afrekening kunnen houden." Deze gelofte werd later maar al te wel volbragt.

Een der belangrijkste districten van Opper-Indie is het rijk der Mahratten, dat uit verschillende, van elkander onafhankelijke staten bestaat, zoo als Malwa, Gwalior, Indore enz. Herhaaldelijk was het Engelsche bestuur met de vorsten van dat land in oorlog geweest, en zoodra de tegenwoordige onlusten uitbraken, maakte men zich dus bevreesd, dat zij deze gelegenheid niet ongebruikt zouden laten voorbij gaan om de vanen van den opstand op te steken. Bovendien zouden de ligging van deze staten in de nabijheid van Agra, Delhi en de andere plaatsen waar het oorlogsvuur woedde, en de krijgshaftigheid der bevolking zulk eene vijandelijkheid zeer noodlottig hebben doen zijn. Maar gelukkig bleven de Mahratten-vorsten aan het Engelsche gouvernement getrouw, wat te loffelijker en te onverwachter was, daar hunne troepen bijna allen tot den opstand overgingen, wat nu echter door de trouw der vorsten zelven minder gevaarlijk werd. Het beroofde echter de Engelschen van een bijstand, die hun in de hagchelijke omstandigheden, waarin zij zich bevonden, zeer te stade zou zijn gekomen. Nadat de troepen en hulpbenden van deze vorsten hunne plunderzucht hadden bot gevierd, werden zij door hunne vorsten weder verzameld en onder de wapenen gebragt; doch zij weigerden alle volstandig om buiten hun district eenige dienst te doen. Bovendien had die goede stemming der vorsten nog deze gunstige gevolgen, dat zij in eenige gevallen de Europeanen onderrigtten van de kwade bedoelingen der soldaten, zoodat dezen zich, ten gevolge

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van hunne waarschuwingen, dikwijls nog in tijds in veiligheid konden stellen. De oproerige bewegingen in die staten werden dus niet altijd gekenmerkt door dezelfde bloedige tooneelen welke elders heerschten. Te Mhow hadden zelfs de officieren en vrouwen gelegenheid zich in het fort op te sluiten; doch de klerken van het telegraphen-kantoor en van andere koopmanskantoren kwamen meest allen om het leven. Vier en dertig Christenen werden daar in koelen bloede afgemaakt.

Het zoogenaamd Gwalior-kontingent, dat een der eersten was geweest, om de wapenen tegen de Engelschen te keeren, onderscheidde zich op den duur boven alle andere Mahratta-troepen door vijandigheid.

De opstand te Saugur kenmerkte zich door de getrouwheid van een der inlandsche regementen en een gedeelte der inlandsche kavallerie. De 42ste inlandsche infanterie- en het 3de kavallerie-regementen waren opgestaan, doch werden tegengehouden en bestreden door het 31ste regement infanterie en door een veertigtal manschappen van bovengenoemd regement kavallerie, met dat gevolg dat de muitelingen niet alleen teruggeslagen, maar ook vervolgd werden. Deze getrouwheid was te meer prijzenswaardig, omdat de trouw geblevene troepen uitsluitend door inlandsche officieren waren aangevoerd.

Te Jhansi was men niet zoo gelukkig. De opstand brak daar onder alle troepen uit en spoedig waren al de Europeanen omgebragt. De superintendent van het district, kapitein Skene, was met zijne vrouw en zijn adsistent, kapitein Gordon, naar een kleinen wachttoren gevlugt. Zij sloten de poort, doch werden door de muiters vervolgd. In hunne verblijfplaats kruid en lood vindende, droegen zij zelven het geweer en besloten zij zich zoolang

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mogelijk te verdedigen. Mevrouw Skene laadde de geweren, terwijl de beide mannen met elk schot één hunner vervolgers nederlegden. Tien schutters zouden den kleinen toren hebben kunnen verdedigen, maar zij waren slechts twee in getal! Kapitein Gordon, even over den wal heenziende, werd doodelijk in het hoofd getroffen, en zijn dood deed den moed der aanvallers aangroeijen, daar hierdoor de schoten uit den toren zoowel in snelheid als in aantal verminderden. De ladders werden nu aangebragt en de toren beklommen. Vreesselijk gillende stormden de muiters, wier aantal elke verdere verdediging vruchteloos maakte, tegen den toren op. De strijd, zoo heldhaftig begonnen, was ten einde, en de beide echtgenooten stonden nevens elkander, met het lijk van den vermoorden vriend tusschen hen in, dat daardoor buiten het bereik van de wreedheid der booswichten bleef. Twee dochters van kapitein Skene, nog kleine meisjes, waren reeds in den ochtend, gedurende de vlugt der ouders, omgekomen. Wat nu in dit korte maar plegtige oogenblik tusschen de echtgenooten plaats greep, weet slechts Hij die overal tegenwoordig is. De aanvallers zijn intusschen den muur opgeklommen en de poort vliegt open. De muiters dringen naar binnen. Twee geweerschoten knallen en binnentredende vinden de muiters slechts twee lijken en eene zieltoogende vrouw, die kort daarna den adem uitblaast. Skene had eerst zijne vrouw en toen zichzelven doodgeschoten!

Een der belangrijkste plaatsen van Opper-Indie is Agra. Het was de zetel van den gouverneur der Noordwestelijke provinciën en dus de verblijfplaats van een groot aantal Engelschen. De luitenant-gouverneur, de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

heer Colvin, had reeds in de maand Mei eene prolcamatie uitgevaardigd, waarbij de bevolking werd ingelicht en gerustgesteld omtrent de bekeerings-voornemens, welke het Engelsche bestuur werden toegedicht, en een ieder werd gewaarschuwd tegen die kwaadwillige inblazingen en hare gevolgen. Bij eene tweede bekendmaking werd bepaald, dat iedere zemindar, die landen in erfpacht van het gouvernement bezat, daarvan, ingeval van medepligtigheid aan de onlusten, zou worden ontzet, ten voordeele van de anderen, die getrouw waren gebleven. Later werd zelfs eene algemeene vergiffenis toegezegd aan alle sepays, die hunne wapenen nederleggen en onmiddellijk weder tot gehoorzaamheid zouden terug keeren. Deze laatste amnestie werd echter later op bevel van lord Canning ingetrokken. Ondanks dit alles bleek het echter, dat de gezindheid der troepen te Agra evenmin als elders kon worden vertrouwd. Reeds in de maand Mei werden telkens huizen en andere gebouwen van het kampement afgebrand. De soldaten der verschillende inlandsche regementen beschuldigden elkander, zoodat het scheen als of er geene verstandhouding tusschen hen bestond. Den 30sten Mei werden twee kompagniën van het 44ste en 67ste afgezonden ter begeleiding van geld. Men had opzettelijk deze kompagniën gekozen, omdat zij altijd met elkander in twist waren geweest. Des ongeacht maakten zij gemeene zaak, roofden het geld en trokken daarmede naar Delhi. Zoodra het berigt hiervan te Agra kwam, liepen de andere kompagniën te wapen en wilden hunne officieren en de andere Europeanen ombrengen. Doch deze hadden de noodlottige tijding reeds vroeger ontvangen, en zoowel de Europesche troepen, van artillerie

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voorzien, als de burgers, die een vrijkorps hadden opgerigt, stonden op de paradeplaats gereed om hen te ontvangen. Beide regementen werden, na eenen korten tegenstand, ontwapend en ontbonden. De geheele Europesche en Christen-bevolking trok nu naar het fort, daar zij in de stad niet langer veilig was. De opstandelingen vereenigden zich met twee kontingenten van inlandsche vorsten, die ook in opstand waren, en trokken tegen Agra op. Men begreep echter dat het wenschelijk was hen te gemoet te trekken; een gedeelte van de bezetting van het fort begaf zich dus den 4den Julij naar Shahgunge, alwaar het slaags geraakte en het geluk had na een hevig gevecht, op een vijand, die ongeveer 6000 man sterk was, de overwinning te behalen en dezen geheel te verslaan. De Engelsche brigade was echter te zwak om verder te trekken en mogt ook bovendien het fort niet ontblooten. Zij trok dus naar Agra terug. De opstandelingen verzamelden zich nu op nieuw en ontvingen van alle zijden versterkingen van de tot den opstand overgegane inlandsche regementen. Allengs werden de Engelschen in het fort, waarvan de bezetting uit 7000 zielen bestond, geheel ingesloten, door eene magt die ongeveer 12 000 personen telde, doch waarvan er naauwlijks 1500 de wapenen konden dragen, terwijl er zich ongeveer 3000 vrouwen en kinderen onder bevonden, en het overige gedeelte uit inlandsche Christenen of uit bedienden bestond, welke laatsten allengs, wanneer zij uit het fort waren gezonden, werden opgehouden. Ofschoon belegerd, hadden echter de Engelschen niet met dezelfde moeijelijkheden te kampen, welke elders het lot van hunne landgenooten zoo hagchelijk en beklagenswaardig maakten. Het fort was goed versterkt en ruim van alle

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

behoeften voorzien en de bezetting groot genoeg om het lang met een goeden uitslag te kunnen verdedigen, zoodat men zonder al te groote bekommering het ontzet kon afwachten.

De bekendmaking van den gouverneur-generaal, lord Canning, tot geruststelling der inlandsche soldaten, met opzigt tot de nieuwe patronen en de bekeering tot het Christendom, is reeds vroeger vermeld. Hoe weinig zij bijdroeg, om de hartstogten te doen bedaren, hebben wij gezien in het verhaal der afgrijsselijke tooneelen, waarvan Opper-Indie getuige was.

HOOFDSTUK II.

DE MAATREGELEN VAN HET ENGELSCHE BESTUUR IN INDIE EN IN ENGELAND.

Groot was de schrik, dien het berigt van den algemeenen opstand des inlandschen legers van Britsch-Indie onder de bevolking van Calcutta verspreidde. De verdediging van deze plaats, de hoofdplaats van Indie, werd nu een onderwerp van algemeene en angstige overweging en zorg. Op één enkelen dag werden te Calcutta meer revolvers, geweren en kruid verkocht dan vroeger gedurende vele maanden, en de aandrang voor de deur der wapensmeden was soms zoo groot, dat vele personen verpligt waren onverrigter zake naar huis te keeren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Nadat men reeds den 14den Junij verpligt geweest was het 2de regement inlandsche grenadiers en de 25ste 43ste, 50ste, 51ste en 70ste inlandsche regementen, te Calcutta en te Barackpore in garnizoen liggende, te ontwapenen en af te danken, gaf het gouvernement, op het verzoek der burgers, verlof tot het oprigten van een korps vrijwilligers te voet en te paard. Dezen doorkruisten de stad en betrokken des nachts sommige wachtposten. Al de bewoners bleven gewapend en de openbare gebouwen, de hôtels en andere plaatsen werden bezet door de matrozen der schepen, die in de rivier lagen.

Tweehonderd man van het 35ste koninklijke regement maakten, na de ontbinding der inlandsche regementen, de geheele bezetting van Calcutta uit; doch spoedig werd de vrees, die uit de ongenoegzaamheid van zulk een klein garnizoen ontstaan was, weggenomen, door de aankomst van de 84ste en 53ste koninklijke regementen, waarop nog andere volgden, die echter onverwijld naar de in opstand zijnde districten gezonden werden.

Een der officieren van de schepen der maatschappij, welke belast is met het overbrengen van de landmail, beschreef den toestand van Calcutta aldus: "Iedere man of jongeling, Europeaan of van Europeesch bloed, die in staat is het zwaard te hanteren of een geweer af te schieten, is gehouden ter verdediging van de stad, als soldaat dienst te doen. Wij, van de maatschappij, zijn verpligt de woning van onze compagnie te bewaken, daar men ontdekt heeft dat er een plan gevormd is, om onze stoomschepen te verbranden, en daardoor te beletten, dat het berigt van den staat der zaken naar Europa worde overgebragt. Wij doorzoeken, twee aan twee, gewapend de tuinen, en er is, voor het geval

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat wij belegerd mogten worden, een geregeld plan voor de verdediging der schepen vastgesteld."

Men ontdekte dat een der voornaamste leden van de regtbank te Calcutta, een inlander, in briefwisseling stond met een der hoofden van den opstand. Hij werd in de zitting zelve opgeligt en dadelijk naar het fort gebragt; men vond brieven en papieren bij hem, die velen der aanzienlijkste inlanders als medepligtigen deden kennen. Deze personen werden nu allen gevat en mogten hem in de gevangenis gezelschap houden! Een dezer papieren bevatte een lijst der namen van bijna al de voornaamste Europeanen te Calcutta wonende, met vermelding van hunne vrouwen en kinderen en zelfs van hunne Europeaansche bedienden, welke allen, als bijzonder gehaat bij de inlanders, moesten worden omgebragt in plaats van de geiten, die op het naderende Mohammedaansche mo hurrum-feest zouden worden geslagt. De ontdekking van dezen brief bragt zulk een panischen schrik onder de vrouwen, dat bijna alle wier namen voor het offer waren aangewezen, Calcutta verlieten, en velen van haar naar Engeland terug keerden terwijl echter de meesten zich naar Ceylon begaven, om daar rustiger tijden af te wachten.

Men ontving te Calcutta niet alleen de berigten der gruwelen, die in de vijandige districten gepleegd waren, maar van tijd tot tijd kwam ook een arm stagtoffer aan, dat de duidelijke bewijzen droeg van het lot, dat hen te wagten stond, die in de handen der onmenschelijke sepays mogten vallen. Vrouwen en kinderen kwamen in stoomschepen de rivier af; velen van hen waren aan den oever der rivier opgenomen, naauwelijks eenige lompen tot kleeding aan hebbende. De aankomst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van een meisje van negentien jaren baarde vooral veel opschudding. Zij zat met haren vader, een man van vijftig of zestig jaren, te huis, toen eenige Mohammedanen binnen kwamen zeggen, dat zij gekomen waren om haren vader te dooden, waarop zij dezen onmiddellijk in stukken hakten en daarna haren broeder, een kind van negen jaren, vermoordden. Nu werd zij naakt uitgekleed en door verscheidene booswichten verkracht. Eindelijk wist zij te ontsnappen en verborg zich gedurende vijftien dagen in het bosch, geen ander voedsel dan gras gebruikende. Een Hindoe vond haar en bragt haar naar zijne hut, waar hij haar eene chuddee of inlandsch kleedingstuk gaf om zich in te wikkelen en vervolgens naar den oever der rivier bragt, waar zij door eene der stoombooten werd opgenomen. De ongelukkige was echter onder haar lijden krankzinnig geworden!

Hoe de Europesche bevolking van Calcutta telkens verschrikt werd door nieuwe zamenzweringen, blijkt uit het volgende uittreksel van een brief, geschreven door den heer Walton.

"Gisteren morgen nam eene Ayah of inlandsche minne, die reeds vele jaren mevrouw Walton heeft gediend, haar ter zijde en zeide dat zij, daar zij zoo lang bij ons gewoond had, niet wilde zien, dat ons leed geschiedde, en dat zij zich ter vergelding van de ondervondene goede behandeling verpligt achtte ons aan te raden, om ons tegen den tijd van den Boekra ide, een Mohammedaansch feest dat nabij was, te verwijderen. Mevrouw Walton vernam verder, na vele vergeefsche pogingen, van haar, dat een schurk, een onzer Mohammedaansche bedienden, had afgesproken, om den avond

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vóór den Boekra ide met eenige andere booswichten in onze slaapkamer te sluipen ten einde mij te vermoorden. Zijne bedoeling was mijn hoofd tot eene offerande te gebruiken, daar hij dan "met een ligter hart zou kunnen bidden."

De handelingen van het Indische gouvernement vonden slechts weinig bijval bij de Engelsche inwoners van Calcutta: in het algemeen beweerde men, dat lord Canning die beradenheid miste, welke in zulk een hagchelijken toestand noodig was, en dat hij geene doortastende maatregelen wist te nemen. Men beschuldigde hem dat hij bij het uitbreken der onlusten geene vastheid van wil en handelen aan den dag gelegd, en vooral jegens de inlandsche bevolking eene zwakheid betoond had, welke den euvelmoed der muiters had aangewakkerd en weinig kennis van het inlandsche karakter verraadde. Zeker is het dat de handelingen en verslagen van lord Canning doen zien, dat hij in den beginne de uitgestrektheid en de diepte der wonde niet heeft gepeild, en te ver is gegaan in zijne zucht, om door vertrouwen de inlandsche bevolking voor zich en het Engelsche bestuur te winnen. Reeds terstond nadat zij van het uitbreken des opstands kennis hadden gekregen, hadden de Europeanen te Calcutta de vergunning verzocht om zich tot een gewapend korps te vormen, doch dit werd hun aanvankelijk geweigerd en eerst later, toen de angst ten top gestegen was, toegestaan. Dat zulk eene weifelende houding weinig geschikt was, om de achting en het vertrouwen zijner landgenooten te winnen, spreekt van zelve; hunne verontwaardiging nam integendeel toe naar mate de berigten uit de bovenlanden den angst en de woede deden vermeerderen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Doch de handelwijze van lord Canning moet met de grootste toegevendheid worden beoordeeld: de toestand toch waarin hij zich bevond, was uiterst moeijelijk. Nimmer bevond zich een landvoogd in hagchelijker omstandigheden dan de zijne waren, daar het grootste en belangrijkste deel van een onmetelijk rijk met eene ontelbare bevolking reeds tegen zijne overheerschers opgestaan was en het overige deel dat voorbeeld dreigde te volgen, terwijl in vergelijking met de overheerschte en in opstand geraakte bevolking, de overheerschers slechts een handvol volk uitmaakten, en zelfs dit geringe getal nog deels omgebragt, deels rondzwervende of in de forten opgesloten was. Het leger was ontbonden en had zich bij de opstandelingen gevoegd, de onderlinge gemeenschap was afgebroken, de hulp die uit het moederland werd ontboden, kon eerst over vijf of zes maanden worden verwacht. Bij gelegenheid van vroegere militaire opstanden had men altijd met goeden uitslag nu eens tot gestrengheid en dan weder tot zachtheid zijne toevlugt genomen, en het was dus allezins moeijelijk te bepalen, welk van deze twee middelen nu met hoop op een goed gevolg moest worden te baat genomen.

De toegevendheid, welke wij aan lord Canning verschuldigd achten, zouden wij zelfs kunnen uitstrekken over een maatregel, dien wij overigens ver af zijn van goed te keuren. Wij bedoelen zijne beperking van de vrijheid der drukpers in Indie. Deze werd namelijk geheel afhankelijk gesteld van den gouverneur-generaal, en geen dagblad of boek mogt verschijnen zonder diens vergunning. Aan de ambtenaren en vrederegters werd last gegeven om alle geheime drukpersen op te sporen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en te vernietigen. Alle geschriften tot welker uitgave reeds vergunning was verleend, zoo als boeken, dagbladen enz., moesten andermaal onmiddellijk aan den magistraat ter beoordeeling worden toegezonden, terwijl het gouvernement de magt behield, om ze te doen vernietigen en de drukkerij, waar zij gedrukt waren, te doen sluiten. Het bezit van persen zonder daartoe verlof te hebben, het verzuim om gedrukte geschriften te vertoonen, en het openbaar maken daarvan nadat het verbod was uitgevaardigd, werden gestraft met boete en gevangenis. Deze wet werd voor den tijd van één jaar voor geheel Indie van kracht verklaard; doch de afkeuring welke deze maatregel ondervond, was zoo algemeen, dat op last van het parlement de brief van lord Canning, waarin hij de redenen aanvoerde welke hem bewogen hadden ook de Europesche drukpers aan dezelfde beperkingen als de inlandsche te onderwerpen, openbaar gemaakt werd.

"Wij dachten" zegt de gouverneur-generaal, "dat het billijk was geen onderscheid te maken tusschen de Engelsche en de inlandsche drukpers. Wij stemmen in met sir Charles Metcalfe, die in den loop der beraadslagingen over de drukpers, in 1835, zeide: "Ik geloof dat wij in onze geheele wetgeving zeer voorzigtig moeten zijn en geene hatelijke onderscheidingen moeten maken tusschen Europesche en inlandsche onderdanen." Wij zien niet in hoe er een werkelijk onderscheid in deze zaak zou kunnen worden gemaakt; want er zijn nu verscheidene nieuwspapieren, in de Engelsche taal geschreven, erkend en uitgegeven door inlanders, bijna uitsluitend bestemd voor inlandsche lezers; en ofschoon wij geene vrees koesteren dat men opzettelijk verraderlijke onderwerpen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

in eenig Engelsch nieuwsblad zal opnemen, moeten wij ons in deze tijden vrijwaren tegen dwalingen, ondoordachte uitdrukkingen en hartstogtelijke opgewondenheid, zoo wel als tegen voorbedachten opstand.

"Het vierde gedeelte van eene eeuw, dat voorbij gegaan is, sedert de drukpers in 1835 werd vrij verklaard, heeft eene opmerkelijke verandering te weeg gebragt, niet alleen ten opzigte van het getal nieuwsbladen dat uitgegeven wordt, maar ook van de uitwerking, welke sommige stukken, in Engelsche papieren gedrukt, zoo wel middellijk als onmiddellijk op de inlandsche bevolking gemaakt hebben. Wanneer het onderwerp hunne hartstogten in beweging brengt, maken zij weinig of geen onderscheid tusschen hetgeen omtrent hen wordt gedrukt door Engelschen of Engelsche nieuwsbladen en de gevoelens van de Engelsche bestuurders van hun land zelve. Wanneer hunne vrees opgewekt of hun gevoel gekwetst wordt door de nieuwsbladen, keert de haat, dien dit bij hen opwekt, zich tegen het Engelsche gouvernement; en indien het immer wijs kon zijn zulke uitkomsten voor niets te tellen, dan zou het nog razernij zijn zulks in deze oogenblikken te doen. De belangstelling welke sommige onderwerpen, die in Engelsche papieren behandeld zijn, zelfs aan de inlandsche hoven verwekken, is zeer waarschijnlijk in Engeland niet zoo volkomen bekend als in Indie. En toch, hoezeer onze betrekkingen met het hof van Burma niet zeer oud zijn, en het koningrijk van Ava zou geacht kunnen worden het verst afgelegene te zijn, is het echter nog slechts weinige maanden geleden, dat een zeker heer, die te Ava onze belangen voorstond, zich beklaagde dat hij door een artikel, in een dagblad van Calcutta ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

plaatst, in moeijelijkheden was geraakt. Het bleek toen dat zijne Burmasche majesteit de bladen van Calcutta geregeld liet doorlezen en alle daarin voorkomende onderwerpen van belang behoorlijk aan hem werden uitgelegd.

"Ten bewijze dat de noodzakelijkheid om de Engelsche drukpers zoo wel als de inlandsche in bedwang te houden, niet denkbeeldig is, zal het genoeg zijn te vermelden dat de verraderlijke proclamatie van den koning en de muiters te Delhi in een overigens geacht Engelsch dagblad, te Calcutta uitgegeven, zonder eenige aanmerking werd opgenomen. En echter was zij met veel sluwheid zoodanig opgesteld, dat de Mohammedaansche bevolking zooveel mogelijk tegen het Engelsche bestuur werd opgezet, en eindigde met de verzekering, dat de vermenigvuldiging en verspreiding van afschriften van dit stuk eene daad zou zijn even godsdienstig en verdienstelijk als het aangorden van het zwaard tegen ons, terwijl, wegens het opnemen van deze zelfde proclamatie, met opmerkingen die nog al den schijn van getrouwheid hadden, de uitgevers van drie inlandsche Mohammedaansche dagbladen, evenzeer in Calcutta uitgegeven, naar het hooge geregtshof verwezen zijn, ten einde teregt te staan ter zake van verspreiding van oproerige geschriften."

Het is hier de bedoeling niet, om in eene wijdloopige beschouwing te treden van de voor- of nadeelen eener vrije drukpers, zelfs te midden van buitengewone omstandigheden; doch het komt ons voor dat lord Canning de onvermijdelijkheid van den genomen maatregel in dezen brief niet voldoende bewezen heeft. De gelijkstelling van de Engelsche met de inlandsche drukpers was krenkend en onbillijk; oordeelkundige verorde-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ningen hadden de bemoeijing der inlanders, zoo wel met opzigt tot bladen in hunne, als tot andere in de Engelsche taal, aan een naauw toezigt kunnen doen onderwerpen, zonder nog op de regten der Engelsche uitgevers eenige inbreuk te maken. De gevoelens van deze laatsten, lord Canning zegt dit zelf, waren niet twijfelachtig, en hoe hadden zij dit ook in een oogenblik van levensgevaar kunnen zijn? Eene minnelijke overeenkomst tusschen het gouvernement en de Engelsche uitgevers had alle onvoorzigtige ontboezemingen of gevaarlijke mededeelingen kunnen voorkomen, en geen Engelschman zou zich aan zulk eene schikking hebben ontrokken.

Wat de verspreiding der proclamatie van Delhi betreft, de omstandigheid dat zij door drie inlandsche en eene Engelsche courant werd medegedeeld, bewijst genoegzaam dat dit stuk reeds algemeen bekend was, en wat niet belet kon worden onder eene vrije drukpers, was ook moeijelijk tegen te gaan door de ingevoerde beperkingen. Wij gelooven dus, dat de maatregel weinig invloed had op den gang van zaken, dat hij nutteloos een invloedrijk gedeelte der Engelsche bevolking ontstemde en inbreuk maakte op een heilig constitutionneel regt, zonder dat wij daarmede intusschen al het gewigt der beweegredenen die lord Canning tot zijn besluit hebben gebragt, willen ontkennen. Dat echter de beperking van de drukpers veelal een middel is, waardoor de ambtenaren zich aan het openbaar oordeel zoeken te onttrekken, bleek ook hier. Slechts twee der door Engelschen uitgegeven dagbladen ontvingen eene waarschuwing. Een daarvan, "The Friend of India," had zeer gegronde aanmerkingen gemaakt op de handelingen van het gouver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nement; het andere, een dagblad van Madras, had het gedrag van een der ambtenaren van het gouvernement gelaakt, dat overigens niets met de stemming der bevolking of met den opstand gemeen had. Beide waarschuwingen leveren dus een bewijs, hoe vaak onder de hoogdravende bewoordingen "algemeen belang," "openbare rust," "eerbied voor het bestuur" enz., eigenwaan en heerschzucht verborgen liggen.

Zeker is het dat lord Canning door zijne drukpers-wet zijne landgenooten grootendeels van zich vervreemdde en zich zelfs bij velen gehaat maakte.

Een van deze tegen den gouverneur-generaal ingenomen personen schreef in een brief van den 27sten Augustus: "Ik kan niet zeggen dat wij langer veilig zijn. De onkunde van het gouvernement heeft de inlanders zoo stout gemaakt, dat er openlijk en zonder eenige geheimhouding allerlei complotten worden gesmeed. Een onnoemelijk getal boosdoeners is in deze stad verzameld. De policie-beambten zeggen zeer bedaard, dat er geene wet is die hen veroorloft, om tegen dit volk maatregelen te nemen, en het wetgevend ligchaam verklaart dat de wet voor alle omstandigheden voldoende is. Sluwe, behendige inlanders, die betrapt worden terwijl zij een fort opnemen en afteekenen, die de kanonnen tellen en afmeten en zelfs van verschillende punten modellen vervaardigen, kunnen, wanneer zij voor den magistraat gebragt worden, niet worden gestraft, maar worden eenvoudig berispt en daarna weder vrijgelaten. In het fort William kunnen alle vagabonden rondloopen en gemeenschap zoeken en vinden met den koning van Oude. Lord Canning bemint de gestrengheid niet en doet niets wanneer hij daartoe niet wordt gedwongen. Men

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

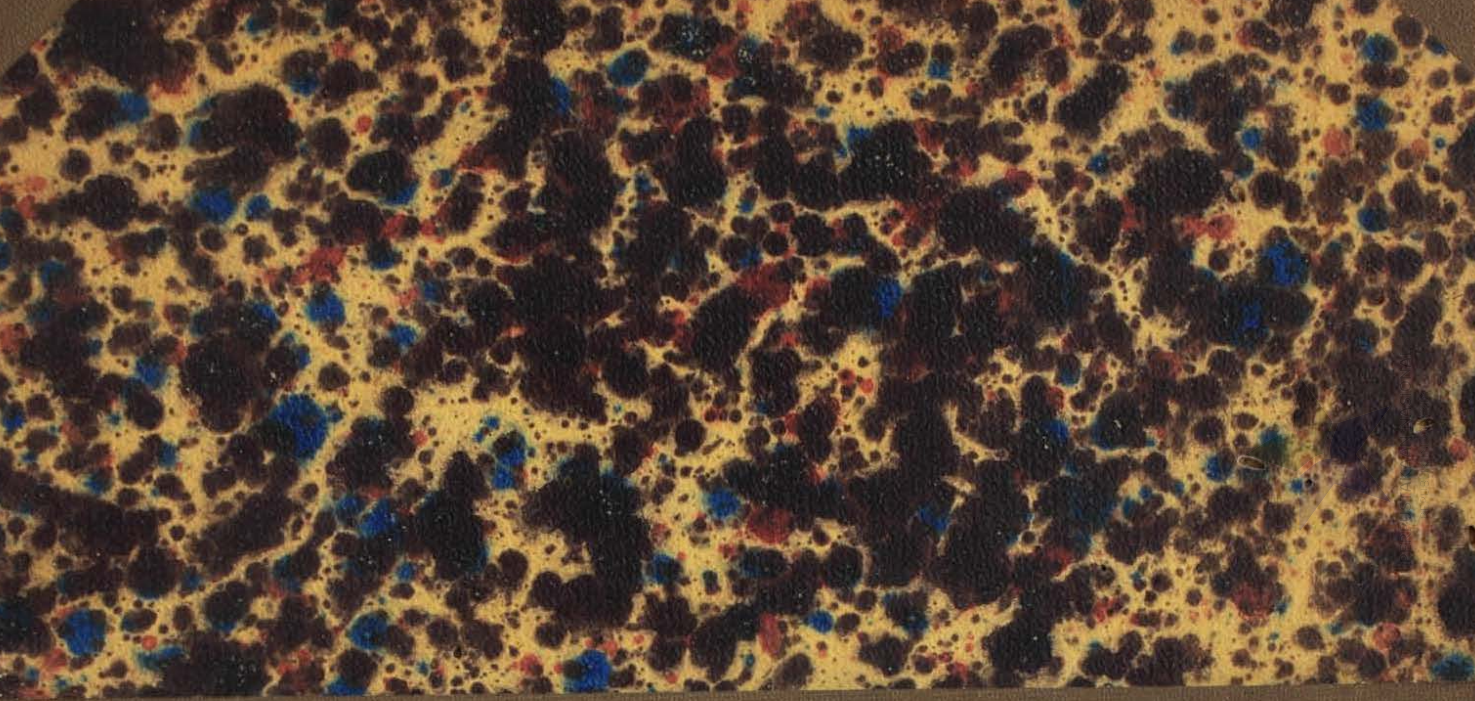

nement; het andere, een dagblad van Madras, had het gedrag van een der ambtenaren van het gouvernement gelaakt, dat overigens niets met de stemming der bevolking of met den opstand gemeen had. Beide waarschuwingen leveren dus een bewijs, hoe vaak onder de hoogdravende bewoordingen "algemeen belang," "openbare rust," "eerbied voor het bestuur" enz., eigenwaan en heerschzucht verborgen liggen.

Zeker is het dat lord Canning door zijne drukpers-wet zijne landgenooten grootendeels van zich vervreemdde en zich zelfs bij velen gehaat maakte.

Een van deze tegen den gouverneur-generaal ingenomen personen schreef in een brief van den 27sten Augustus: "Ik kan niet zeggen dat wij langer veilig zijn. De onkunde van het gouvernement heeft de inlanders zoo stout gemaakt, dat er openlijk en zonder eenige geheimhouding allerlei complotten worden gesmeed. Een onnoemelijk getal boosdoeners is in deze stad verzameld. De policie-beambten zeggen zeer bedaard, dat er geene wet is die hen veroorloft, om tegen dit volk maatregelen te nemen, en het wetgevend ligchaam verklaart dat de wet voor alle omstandigheden voldoende is. Sluwe, behendige inlanders, die betrapt worden terwijl zij een fort opnemen en afteekenen, die de kanonnen tellen en afmeten en zelfs van verschillende punten modellen vervaardigen, kunnen, wanneer zij voor den magistraat gebragt worden, niet worden gestraft, maar worden eenvoudig berispt en daarna weder vrijgelaten. In het fort William kunnen alle vagabonden rondloopen en gemeenschap zoeken en vinden met den koning van Oude. Lord Canning bemint de gestrengheid niet en doet niets wanneer hij daartoe niet wordt gedwongen. Men

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

heeft hem gesmeekt de krijgswet af te kondigen, daar men in de stad en de omstreken misnoegd is, maar hij weigert dit te doen. De een voor en de ander na wordt voor hem gebragt, beschuldigd van in misdadige briefwisseling te staan; doch de beschuldigde ontvangt slechts eene waarschuwing, en dat is het al. Zijn eigen bijzondere Moenshie (schrijver) zou hem op zekeren morgen na het ontbijt hebben doodgestoken, indien dit niet gelukkig was voorkomen, en ontving slechts eene strenge vermaning, maar werd noch geslagen, noch gehangen. Men heeft twee inlanders betrapt terwijl zij bezig waren in het fort de Engelsche vlag neder te halen en de groene van den profeet op te hijschen, hetgeen het teeken moest zijn voor 13 000 brave jongens, die een aanslag op het fort zouden doen; en nogtans was het alleen de vrees voor een opstand onder de Europeanen, welke lord Canning het bevel tot hunne executie ontwrong, welke op dezen gezegenden morgen heeft plaats gehad. Wat de voorbereidselen tot nuttige maatregelen betreft, hiervan droomt het gouvernement zelfs niet. De burgerwacht was een maatregel die lord Canning uit de keel moest worden gewrongen, zoodat het gouvernement alles gedaan heeft, om ons te ontmoedigen. Het rijke en aanzienlijke gedeelte der Engelsche bevolking heeft een schoon korps te paard opgerigt; van de min bemiddelde klasse, die op de wijze der infanteristen is gedrild, bestaat nu nog een korps van 550 man, daar ongeveer 900 de zaak hebben opgegeven. Het gouvernement zou ons nu wel weder willen lokken, maar het is te laat. Wij willen nu voor onze eigene huizen en buurten vechten, maar niet meer voor de regering. Wat het oproepen van ongeveer 3000

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

man betreft, dit is een maatregel die veel te krachtig is."

Wij laten alle overdrijvingen voor rekening van den schrijver en maken van dezen brief alleen melding, omdat hij een denkbeeld geeft van de stemming waarin een deel der Engelsche bevolking verkeerde.

Lord Canning werd echter spoedig tot strengere maatregelen gedwongen. Zijn eigen lijfwacht werd ontwapend zonder belangrijken tegenstand te bieden. Hoe veel het gezigt van eene ontzagwekkende slagorde der Engelsche regementen hiertoe bijdroeg, is moeijelijk te zeggen.

Reeds den 3den Augustus hadden de Engelsche inwoners van Calcutta een smeekschrift aan het parlement geteekend, waarin hunne grieven uitvoerig werden uit een gezet. Zij wezen daarin op den noodlottigen toestand, waarin Britsch-Indië ten gevolge van den opstand verkeerde, en op de tallooze slagtoffers die mishandeld en omgebragt waren. "De weg," dus zeiden zij, "ligt bezaaid met de onteerde en verminkte overblijfselen van onze vrouwen en kinderen en met de lijken van Britsche soldaten en ongewapende mannen, die op eene gruwelijke wijze zijn vermoord!" Zij vestigden de aandacht van het parlement op het willekeurig gezag en het onbepaalde bestuur dat de Oost-Indische Compagnie volgens het bestaande charter bezat. Daar de wetgevende magt in Indie uitsluitend zamengesteld was uit de ambtenaren der Compagnie, had geen persoon of corporatie in Indie de bevoegdheid om dat bestuur te contrôleren, en de openbare meening niets wat naar eene vertegenwoordiging geleek. En ondanks de talrijkheid der ambtenaren, had geen der gezaghebbers vooraf iets geweten van eene zamenzwering, die toch zoo algemeen verspreid was!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Vooral vestigden zij ook de aandacht op de weerloosheid waarin men de belangrijkste punten had gelaten, op de gretigheid waarmede het gouvernement de eerste gelegenheid had waargenomen om de drukpers aan banden te leggen, een nuttig toezigt over de handelingen der ambtenaren te ontwijken en hunne fouten te verbergen. Dit was te meer opmerkelijk, beweerden zij, omdat het gouvernement eenstemmig door de geheele periodieke drukpers ondersteund werd en steeds alle medewerking had ondervonden. De belangen dier pers bragten, meenden zij, trouwens mede, dat allen zich in zulk een hagchelijk oogenblik aan het bestuur aansloten. De requestranten verwezen voorts op den toestand, waarin de Indische financiën zich ten gevolge van de oorlogskosten, van de geledene schade en van de kwijning van handel, nijverheid en landbouw zouden bevinden. Het smeekschrift eindigde met deze woorden: "Het stelsel, waardoor dit land tot nog toe is bestuurd geworden, is altijd een hinderpaal geweest tegen de vestiging van Europeanen en tegen allen ondernemingsgeest in Indië. En als een gevolg hiervan heeft het Indische bestuur het gezag der kroon niet kunnen handhaven, de toegenegenheid der inlanders niet kunnen verwerven en het vertrouwen der Engelschen in Indie niet kunnen winnen.

"De verzoekers smeeken daarom het geëerde huis der gemeenten zulke maatregelen te nemen als het oorbaar zal achten, om het bestuur van dit land te nemen uit handen van de Oost-Indische Compagnie, en het onmiddellijk bestuur van de koningin daarvoor in de plaats te stellen, met een openbaar wetgevend ligchaam in Indie, overeenkomstig de belangen van het land en het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

oppergezag van Engeland, met geregtshoven voorgezeten door opzettelijk daartoe geoefende regtsgeleerden, en met de Engelsche taal als de taal der hoogere regtbanken."

In den aanvang van den opstand was reeds door lord Canning een maatregel genomen, die algemeen als noodzakelijk en onvermijdelijk werd beschouwd. De koning van Oude was na zijne afzetting te Calcutta gebleven, terwijl zijne moeder, zijn oudste zoon en zijn broeder naar Engeland waren vertrokken, om daar zijne voorspraak te zijn. Dadelijk bij het uitbreken van den opstand werd de algemeene aandacht op hem gevestigd, vooral ook omdat het grootste aantal sepays van het Bengaalsche leger onderdanen van Oude waren. Bovendien had zijne afzetting eene groote misnoegdheid verwekt en was zijn gevolg te Calcutta zeer talrijk. Het viel dus niet te betwijfelen dat de oproerige sepays dadelijk zouden trachten met hem in verstandhouding te komen, indien zij dit al niet reeds te voren waren geweest. Men had namelijk een inlander betrapt, op het oogenblik dat hij een soldaat van het fort William zocht om te koopen, welke werd teregt gesteld en naar de galg verwezen, doch eerst nog trachtte de voltrekking van zijn vonnis door deze belangrijke bekentenis te voorkomen of te vertragen: dat de koning van Oude, tot wiens onderdanen hij behoorde, een komplot gemaakt had om het Engelsche gezag in Opper- en Neder-Indië omver te werpen, en de Mohammedaansche vorsten op hunnen troon te herstellen. De titulaire koning van Delhi zou in de Noord-Westelijke provinciën worden hersteld en die van Oude Neder-Bengalen ontvangen; de broeder van dezen laatsten zou de erfelijke familiegoederen terug krijgen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terwijl eenige andere gewesten aan den nawab van Moorshedabad zouden worden toegewezen."

Vele omstandigheden deden, zoo al niet de waarheid, dan althans de naauwkeurigheid van deze bijzonderheden in twijfel trekken: doch in allen geval mogt er geen tijd worden verspild. Men zond dus te midden van den nacht 500 man infanterie en 300 man kavallerie, benevens eenige artillerie met zes stukken geschut, naar eene plaats genaamd Garden-reach, gelegen aan de rivier, beneden Calcutta, terwijl een oorlogsstoomschip de rivier afzakte en het anker liet vallen, vlak tegenover het huis dat door den koning van Oude bewoond werd. Met het aanbreken van den morgen traden vier officieren die woning binnen, en verzochten den koning te spreken. Zijn kamerheer zeide dat deze niet te huis was; doch toen men de toebereidselen toonde, die den koning buiten staat stelden om te vlugten, ging de kamerheer naar binnen, en kort daarop verscheen zijne majesteit, die zoo even scheen te zijn opgestaan. Zoodra hij zich gekleed had, werd hij in een der rijtuigen van den gouverneur geplaatst en dadelijk naar het fort gebragt. Het huis en de tuin werden doorzocht en men vond ongeveer 600 man en een duizendtal geweren, die onmiddellijk werden prijs gemaakt.

Het berigt van de gevangenneming des konings en van de ontwapening der inlandsche troepen in het fort, welke denzelfden dag plaats vond, koelde eenigzins den ijver der belhamels onder de bevolking, en redde welligt de stad van eene algemeene slagting. "De inlanders hebben zoo vast besloten, om den koning te bevrijden," schreef later een Engelschman "dat er elken dag komplotten en zamenzweringen worden ontdekt;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de ontwerpers daarvan worden bij drie- en viertallen opgehangen aan een galg, die voordurend in het fort blijft opgerigt."

Het fort William, de gevangenis van den koning van Oude, werd, na den slag van Plassey, en dus nu juist honderd jaren geleden, door Clive aan den oever van de rivier de Hooghly gebouwd. Het staat op ongeveer 1000 passen van de stad, en is de meest geregeld gebouwde vesting van Indie. Het is achthoekig; drie zijden zijn naar den waterkant en de overige tegenover het land gelegen. De werken bevatteden toen 600 stukken geschut, en de geheele citadel kan 13 000 man inhouden. Het fort is zoo groot, dat men beweert dat 10 000 man zouden noodig zijn om het tegen een Europeschen vijand te verdedigen. De voornaamste batterijen zijn aan de rivierzijde.

De tijding dat de koning van Oude gevangen genomen was, kwam spoedig in Engeland aan en bereikte ook het oor van zijne bloedverwanten, die zich onmiddellijk tot de koningin en het parlement wendden en tegen dezen maatregel hunne bezwaren inbragten. Ofschoon hun request eenigzins lang is, deelen wij het echter hier mede, daar het zoowel hun toestand als het gedrag van het Indische gouvernement in een helder, schoon zeker niet zeer gunstig daglicht stelt.

"Dit is het smeekschrift van de ondergeteekenden: Senabi Aulia Fajara Begum, de koningin-moeder van Oude, van Mirza Mohammed Hamid Alie, de oudste zoon en vermoedelijke opvolger van zijne majesteit den koning van Oude, en van Mirza Mohammed Jowad Alie Sekunder Hushmist Bahadoor, naaste broeder van zijne majesteit den koning van Oude. Zij geven te kennen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Dat zij met opregt verdriet de berigten hebben vernomen, welken dit land hebben bereikt, betreffende de misnoegdheid die onder de inlandsche troepen in Indie heerscht, en dat zij zonder uitstel hier openlijk wenschen te herhalen, dat zij blijven volharden in de plegtige verzekering, die zij onlangs aan het Engelsche gouvernement gaven, dat de getrouwheid en de toegenegenheid voor Engeland, die altijd de koninklijke familie van Oude hebben gekenmerkt, onveranderd en ongeschonden blijven.

"Dat zij blijven, zooals lord Dalhousie, de vorige gouverneur-generaal van Indie hen beschreef, namelijk: een koninklijk geslacht, altijd gehouw en getrouw aan hunne vriendschap voor de Engelsche natie.

"Dat in deze groote openbare ramp ook de requestranten hun deel van leed en hartzeer hebben te dragen, daar zij door de openbare dagbladen hebben vernomen, dat zijne majesteit de koning van Oude, te Calcutta in verzekerde bewaring is genomen, en beroofd is geworden van de middelen van gemeenschap, zelfs met de requestranten, dat is met zijne moeder, zijn zoon en zijn broeder.

"Dat de requestranten ondubbelzinnig en plegtig hare majesteit en het parlement wenschen te verzekeren, dat, indien zijne majesteit de koning van Oude verdacht wordt van eenige medepligtigheid in de laatste noodlottige gebeurtenissen, zulk een vermoeden niet alleen geheel en volstrekt ongegrond is, maar iemand treft, wiens leven, karakter en gedrag zulke beschuldigingen ten eenenmale logenstraffen. De requestranten beroepen zich op de daadzaken, die bij gelegenheid van de onttrooning van den koning van Oude hebben plaats gehad,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoo als die in een verzoekschrift, aan het huis der gemeenten door sir Fitzroy Kelly aangeboden, zijn beschreven, waaruit blijkt, dat, ofschoon weêrstand had kunnen worden geboden en ofschoon dit zelfs door den Engelschen generaal werd verwacht, de koning van Oude zijne wacht en zijne troepen beval om de wapens af te leggen, zoodra hem was gezegd dat het grondgebied van Oude voor altijd door de Oost-Indische Compagnie zou worden overgenomen, en dat de koning, in stede van zich te verzetten, na zijn billijk verdriet door tranen lucht te hebben gegeven, van zijn troon afsteeg en tegelijk zijn besluit te kennen gaf, om regt te zoeken voor den troon der koningin van Engeland en voor het Engelsche parlement.

"Dat sedert het verblijf der requestranten hier te lande, ingevolge de bevelen van den koning, zij berigten van zijne majesteit hebben ontvangen, waarin zijne verwachtingen en de wenschen van zijn hart worden medegedeeld; dat deze mededeelingen niet alleen alle medepligtigheid logenstraffen, maar zelfs de overtuiging geven, dat zijne majesteit, even als de requestranten, groot verdriet en een innig leedwezen gevoelt over de laatste gebeurtenissen. De requestranten verklaren daarom aan het parlement en aan de Engelsche natie, dat de koning, ofschoon hij in gemeenschap met zijne diep bedroefde familie lijdt onder het ongelijk dat hem is aangedaan, onder de vernedering der ballingschap en onder het verlies van zijn haardstede, van zijn gezag en van zijn land, evenwel alleen zijn vertrouwen stellende op de regtvaardigheid van zijne zaak, een beroep doet op den troon en op het parlement van Engeland, en met verachting de wapenen van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

oproermakers en de verraders afwijst, wanneer het de handhaving zijner koninklijke regten geldt.

"De requestranten smeeken daarom het parlement, dat het in de volheid van zijne magt regt doe wedervaren aan den koning van Oude, en dat onmiddellijk aan hem en aan de requestranten worde bekend gemaakt van welk misdrijf hij wordt beschuldigd, door wien, en op welk gezag, opdat de koning de volle gelegenheid erlange, om de onbillijke vermoedens en lasteringen, waarvan hij nu het weêrlooze slagoffer is, te wederleggen en te bestrijden. De requestranten verzoeken wijders, dat de koning volle vrijheid erlange, om met hen in dit land briefwisseling te houden, opdat ook de requestranten de gelegenheid hebben mogen om hier het karakter van hunnen souverein en bloedverwant van alle blaam te zuiveren, zijne onschuld aan elk vergrijp tegen de kroon, het bestuur, of het volk van Engeland aan te toonen, en te doen zien dat de vorstelijke familie van Oude onder elke omstandigheid en wederwaardigheid gehouw en getrouw is gebleven aan hare vriendschap voor de Engelsche natie."

Toen de eerste berigten van de gebeurtenissen te Barackpore en van de ontwapening der troepen aldaar in Engeland werden ontvangen, werd daaraan weinig of geen gewigt gehecht. Reeds zoo dikwijls toch waren onder de sepays meer of min belangrijke oproeren uitgebarsten en altijd waren zij dadelijk onderdrukt; men verwachtte dus ook nu algemeen, dat de volgende brievenmaal de tijding zou brengen dat de onlusten waren gesmoord. Maar met elken post welke uit Indie kwam, werd de gezigteinder ditmaal duisterder; en eindelijk

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kon men zich niet meer ontveinzen, dat het geheele bestaan der Engelsche heerschappij thans op het spel stond. En toen de berigten der gruwelen, welke door de opstandelingen gepleegd, en van de ontzettende verliezen die geleden waren, elkander met eene pijnlijke snelheid opvolgden, verspreidden zich door het geheele land eene algemeene treurigheid en diepe verontwaardiging en werden er zoo spoedig mogelijk toebereidselen gemaakt tot versterking van het Europesche gedeelte des Indischen legers.

Aanvankelijk werden 14 000 soldaten uitgerust en naar Indie ingescheept; doch later werd het bestuur bij eene parlements-acte gemagtigd, om een gedeelte der militie of schutterij onder de wapenen te brengen, ten einde, ingeval dat noodig bleek, het land van nog meer troepen te kunnen ontblooten. De uitzendingen der soldaten naar Indie namen steeds toe, en in het begin van October hadden reeds ongeveer 40 000 man in 74 bodems hun geboortegrond verlaten, welligt om het vaderland nimmer weder te zien.

De oppositie-partij heeft later aan het ministerie verweten, dat die overtogt van troepen grootendeels had plaats gehad met zeilschepen en niet met stoomvaartuigen, alsmede dat er, ter bespoediging van den overtogt, geen gebruik was gemaakt van den weg over Egypte, bekend onder den naam van "overlandweg." Dit verwijt, dat zeker niet geheel ongegrond was, werd bij herhaling in het parlement geuit; doch de ministers verontschuldigden zich door te verklaren, dat de toestand van Europa zelve niet zoo geruststellend was, dat Engeland zich mogt veroorloven om zich te zeer te ontblooten van de stoomscheepsmagt, die thans het grootste verdedigingsmiddel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van het land uitmaakt, en dat de togt door Egypte met groote moeite en kosten zou zijn gepaard gegaan. De bewindhebbers van de Oost-Indische Compagnie namen echter later zelven veel van de kracht van het laatste betoog weg, door eenige troepen over Egypte te doen vertrekken.

Van den 19den Maart tot den 9den November 1857 beliep het getal der troepen welke in Indie, en wel te Calcutta, waren aangekomen, 18 669 manschappen, aangevoerd door 719 officieren, waarvan echter reeds een gedeelte afgezonden was vóór dat de tijdingen van den opstand waren ontvangen, en dus ter gewone aanvulling van het leger. Van deze manschappen waren 10 644 met 430 officieren uit Engeland afkomstig; de overigen waren van de verschillende kolonien aangevoerd, terwijl er 1 144 man met 55 officieren tot de uitrusting tegen China behoorden, maar op hun doortogt op Ceylon waren aangehouden. In de maand Januarij van het volgende jaar waren de ontvangene versterkingen vermeerderd tot 60 000 man.

Eene omstandigheid die inzonderheid bijdroeg om in Engeland een innig en algemeen belang te doen stellen in de gebeurtenissen van Indie, was het godsdienstige karakter dat de onlusten kenmerkte. De afkeer voor het Christendom was blijkbaar de eerste, zoo niet de eenige aanleiding geweest. Vele verkondigers van het evangelie waren omgebragt, en wel hoofdzakelijk omdat zij getracht hadden den bijbel onder de bevolking te verspreiden, en overal had men door de afgrijselijkste folteringen Europesche zoowel als inlandsche Christenen willen dwingen om hun geloof te verzaken. De moed, dien deze martelaren voor hun geloof hadden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan den dag gelegd, was natuurlijk eene reden te meer om de gemoederen in Engeland in hevige beweging te brengen en te doen ontvlammen door een gemengd gevoel van geestdrift, bewondering en medelijden. Deze algemeene opgewondenheid werd bovendien dagelijks gevoed en aangewakkerd door de ontelbare bijzondere brieven, die in de nieuwspapieren werden openbaar gemaakt en, van het tooneel des opstands aan vrienden en magen geschreven, op de treffendste wijze het lijden der schrijvers en de christelijke gelatenheid waarmede anderen den dood hadden te gemoet gezien, afschilderden.

Deze deelneming in Engeland openbaarde zich vooral door ontelbare bijeenkomsten of *meetings*, waarin de gruwelen die in Indie waren gepleegd, met de donkerste kleuren, en de heldenmoed der slagtoffers in de treffendste bewoordingen werden geschetst. De lord-mayor van Londen, de heer Finnis, wiens broeder, de kolonel Finnis, zoo als wij reeds gezien hebben, te Meerut een der eerste slagtoffers was geweest, stelde zich aan het hoofd eener commissie ter inzameling van gelden tot ondersteuning der verarmde en geplunderde slagtoffers. De koningin van Engeland en haar doorluchtige gemaal plaatsten hunne namen bovenaan op de inteekenlijst, waarop de keizer der Franschen en andere Europesche vorsten, en daarna duizenden particulieren volgden, zoodat men de opbrengst van deze inschrijving reeds spoedig op ruim vier millioen gulden schatten kon.

Op hoog gezag werd een dag bestemd tot algemeene vasten, boete en gebeden, en daartoe de 7de October aangewezen. Ontelbaar was het aantal geloovigen van alle standen en gezindheden, die naar de kerken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stroomden, om zich te verootmoedigen voor Hem, die lief heeft, zelfs daar waar Hij kastijdt. Een der meest geachte en beminde leeraren van Londen, de heer Spurgeon, had zijne hoorders in het kristallen-paleis te Sydenham, in de nabijheid van Londen, bescheiden, omdat zijne kerk nog niet voltooid was: 23 312 personen gaven gehoor aan zijne oproeping en waren bij die godsdienstoefening tegenwoordig, niettegenstaande ook alle kerken in Londen opgevuld waren met menschen, welke op de roepstem van Engelands koningin, om van den Koning der koningen hulp en redding te smeeken, naar de tempels waren heen gesneld!

In vele kerken te Londen waren snelschrijvers geplaatst om de woorden der leeraars op te teekenen en den volgenden dag openbaar te maken. Later bleek het, dat alleen in die hoofdstad ruim 800 000 menschen op hetzelfde oogenblik verzameld waren geweest om hunne gebeden op te zenden!

Menig hoofd, dat gebukt had gegaan onder het verlies van dierbare en zoo wreed vermoorde betrekkingen, hief zich na het gebed getroost weder op; menig hart, dat zoo angstig had geklopt over het gevaar dat ververwijderde vaders, moeders, zonen, dochters, broeders of zusters bedreigde, verliet het huis des gebeds méér bemoedigd en vertrouwend op den grooten Bestierder van des menschen lot. Maar ook bleek het hier hoe diepe wonde aan Engeland was toegebragt en hoe algemeen de rouw was over de kinderen, die het had te beweenen. In eene leerrede door den predikant Ritchie te Dundee in Schotland gehouden, vermeldde hij, dat iemand in die stad wonende, in den tijd van zes weken, achtereenvolgens het berigt had ontvangen van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

omkomen van 22 bloedverwanten, en dat van eene andere familie, bestaande uit 13 personen, welke in het vorige jaar op St. Andreas-dag een feest had gevierd, nog slechts één meisje was overgebleven, daar de twaalf anderen naar Indie vertrokken en op verschillende plaatsen omgebragt waren!

De bededag had nog eene andere weldadige uitwerking, dan die welke wij reeds vermeldden. De gruwelen die in Indie waren gepleegd, hadden alle gemoederen verbitterd, en deze verbittering gaf zich in bijna alle bijeenkomsten en geschriften lucht; overal werd de kruistogt tegen de sepays en een verdelgings-oorlog verkondigd, niet alleen tegen de menschen, maar tegen de steenen, tegen de gebouwen en steden, tegen gansch Indie, dat men wel met één enkelen slag had willen verdelgen. Getrouw aan hunne verhevene roeping, trachtten de meeste leeraren hunne toehoorders tot zachtere gevoelens te stemmen; zij deden gevoelen, dat eene strenge geregtigheid, en niet eene woeste en blinde wraakzucht, moest voorzitten bij het beramen der maatregelen, welke tot demping van den opstand moesten gekozen worden, en de veranderde, gematigder toon van de openbare volksredenaars en van de geschriften bewees later, dat zij niet te vergeefs hadden gesproken, maar dat hunne edele bedoeling: christelijke barmhartigheid, ingang gevonden had in de harten van velen.

De belangrijkste bijeenkomst, welke in gansch Engeland te dezer zake werd gehouden, was waarschijnlijk wel die van de maatschappij tot verspreiding van het Evangelie in Indië, voorgezeten door den aartsbisschop van Canterbury. De eerwaarde Hawkins, secretaris der maat-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schappij, bragt een uitvoerig verslag uit van den toestand der zending in Indie. Na te hebben vermeld dat vele van die zendingen geheel waren te niet gegaan, en al de geestelijken, zendelingen zoowel als catechiseermeesters, ja zelfs vele inlandsche Christenen, waren omgebragt, vervolgde hij zijn verslag aldus: "De maatschappij onderwerpt zich eerbiedig aan deze geheimzinnige bezoeking en erkent ten volle hare vroegere verzuimen en tekortkomingen. Zij wenscht zich nu ernstig toe te wijden aan het groote werk, dat tot nog toe slechts flaauw is behartigd: de evangelisatie van het heidensche Indie.

"Wat ook de oorzaken mogen zijn, die geleid hebben tot den noodlottigen opstand van het Bengaalsche leger, de maatschappij heeft met blijdschap opgemerkt, dat het denkbeeld alsof deze opstand in verband staat met de pogingen der zendelingen, nu overal is opgegeven. De diepst ingewortelde vooroordeelen zijn in dit opzigt door de daadzaken gelogenstraft, want het is zeer goed bekend, dat zich in de provincie van Oude, het brandpunt en de broeikas van den opstand, geen enkele zendeling bevond, terwijl integendeel de gewesten van Tanjore en Tinnevelly immer rustig en ongestoord zijn gebleven, ofschoon zij over de 800 Chistengemeenten en meer dan 50 000 bekeerden bevatten.

"Bovendien is in het leger van Bengalen; dat het hoofdwerktuig is geweest van de laatste afschuwelijkheden, de prediking geheel verboden, en op het oogenblik der uitbarsting van den opstand was er geen enkele Christen in de gelederen te vinden.

"Wel verre dus dat men van de verdere prediking van het Christendom iets te vreezen zou hebben voor den vrede en de duurzaamheid van ons Indisch rijk, kan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met zekerheid worden beweerd, dat de verspreiding der waarheden en beginselen van het evangelie niet alleen het beste middel is ter bevordering van den zedelijken en maatschappelijken vooruitgang der bevolking, maar ook dat zij zelfs de eenige volstrekte zekerheid oplevert voor de handhaving der Britsche heerschappij in Indie.

"Dat onze laatste rampen, hoe bedroevend en vernederend ook, eindelijk zullen leiden tot de bevordering van de evangelie-verbreiding, hiervan is de maatschappij ten volle overtuigd; en het is daarom juist nu de tijd om met vermeerderden moed en kracht voort te gaan in deze heilige zaak.

"De maatschappij heeft alzoo besloten, om, met de hulp van God, en voor zoo ver hare beschikbare middelen dit toelaten, de navolgende maatregelen ten uitvoer te leggen:

1°. "Het getal der Europeaansche zendelingen van de maatschappij in Indie minstens te verdubbelen, en door alle mogelijke middelen de opvoeding, de oefening en de bestemming van meer gevorderde inlandsche bekeerlingen voor het werk van het Christelijk onderwijs onder hunne eigene landgenooten te bevorderen.

2°. "Om, behalve de bestaande drie hoofdzetels van het bestuur, nieuwe zendingsposten aan te leggen in andere groote steden, alwaar eenig vooruitzigt op gunstigen uitslag bestaat, en zulks ten einde de waarheden des Christendoms zoowel aan de hoogere als aan de lagere standen in deze groote middenpunten der bevolking helderder in te prenten.

3°. "Om op nieuw de aandacht van het Indische bestuur te vestigen op de dringende noodzakelijkheid, om de ontzagchelijk groote bisdommen van Madras en Cal-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

cutta te verdeelen, en in het bijzonder aan te dringen op de wenschelijkheid om een bisdom in te stellen in den Punjaub, een ander in de Noord-Westelijke provinciën en een derde in de provincie van Tinnevelly."

De voorgestelde maatregelen werden met algemeene stemmen goedgekeurd, en verder de noodige besluiten genomen om deze plannen te verwezenlijken.

Onderscheidene sprekers voerden in deze vergadering het woord. Een hunner, de heer Puller, lid van het parlement, wees op de ondoelmatige en onverschillige wijze, waarop tot nu toe met de zendingszaak was te werk gegaan. Hij erkende wel dat hierin in de laatste jaren eene groote verbetering te bespeuren was geweest, vooral wanneer men vergelijkingen maakte met den tijd, toen de doopsgezinde zendelingen Carey en Marschman zelfs de vergunning niet konden erlangen om hunne voeten binnen Calcutta te zetten; maar hij achtte de eerbiediging van het stelsel der casten, welke, zeer weinig tot eer van het Engelsche volk, vooral in het leger werd betoond, en die tot op het oogenblik der uitbarsting van den opstand eene laakbare flaauwheid in de vervulling van die pligten, welke aan de Christenen in Indie waren opgelegd, aantoonde, gevaarlijk en in strijd met de bedoelingen der maatschappij. Het gouvernement, de Engelsche natie en de kerk waren, zijns inziens, op dit punt allen evenzeer te laken. Het is waar, dat de kerk niet meer dat onwaardige uiterlijk had, dat zij 50 jaren vroeger vertoonde, toen er letterlijk niets werd gedaan voor de zedelijke verbetering van het volk in Indie; maar hij meende der waarheid niet te kort te doen, indien hij zeide, dat 180 of 190 zendelingen alles behalve eene voldoende

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sterkte uitmaakten, om een land, door 180 000 000 zielen bewoond, die tot over de lippen in bijgeloof en afgoderij van den vernederendsten aard waren verzonken, te bekeeren. De maatschappij tot verspreiding van het Evangelie had op dit oogenblik niet meer dan 14 geestelijken als zendelingen in de provincie Bengalen werkzaam; er was dus geen pligt dringender dan die van haren werkkring in dat gouvernement uit te breiden en als een harer eerste verrigtingen den zendingspost te Delhi te doen herleven. Hetgeen gevorderd werd, was niet de wraak, die door eenige nieuwsbladen werd geeischt, niet de volslagene verwoesting van Delhi, zoodat geen steen op den anderen bleef, maar eene meer christelijke wraakneming, die vurige kolen zou stapelen op het hoofd van den vijand. Het was zeker niet veel gevraagd, om het aantal zendingen der maatschappij in Indie te verdubbelen, noch dat Engeland van zijne overvloedige schatten eene tweede bijdrage van £ 30 000 's jaars zou afzonderen, om te vermeerderen dat wat met regt beschouwd wordt als de grootste aller zegeningen: de Evangelie-verspreiding.

Deze redenaar werd vervangen door den bisschop van Oxford. Na eene breedvoerige uitlegging van de pligten, welke Engeland jegens den Heiland had te vervullen, las hij een brief voor van den bisschop van Madras. "Tien of elf geestelijken, die ik kende," dus luidde die brief, "en die meest allen vrouwen en kinderen hebben, zijn omgebragt. Twee veelbelovende zendingen, Cawnpore en Delhi, de laatste zelfs de meestbelovende die ik ken, zijn verloren; de zendelingen met hunne gezinnen zijn vermoord; de scholen, de kerken en de catechisatie-huizen zijn verwoest, de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

catechiseermeesters, de schoolmeesters en het geheele ligchaam van het Christendom omgebragt! Hoe wonderlijk zijn de bestellingen van den Almagtige, die dit alles toelaat! Maar al wat Hij doet, is welgedaan. Ik verheug mij te zien, dat de eerwaardige maatschappij voor de verspreiding van het Evangelie besloten heeft de zendingen weder op te rigten. Ach, het zal een vruchtbare grond zijn, bevochtigd met het kostbare bloed van zoovele martelaren, mannen, ik kan het getuigen, die hun leven niet te kostbaar achtten, wanneer het de zaak van Christus gold. Indien, zoo als ik zeker geloof, deze dooden eene roemrijke uitwerking zullen hebben op den oogst der zielen, zal de zaak waarvoor zij leefden en stierven daarbij winnen; en zij, ofschoon gestorven, zullen voortaan tot alle komende eeuwen spreken."

"Twee daadzaken," dus eindigde de brief, "zijn in dezen opstand duidelijk, en ik hoop dat zij niet over het hoofd zullen worden gezien: overal waar de invloed der Christenen de grootste is geweest, bestonden de minste redenen tot vrees en de meeste gehechtheid voor het gouvernement; en dáár, waar door het bestuur de meest ijverzuchtige neiging aan den dag gelegd werd, om de menschen aan dien invloed te onttrekken, waren de woede en de kwade hartstogten der oproermakers het hevigste."

De beraadslagingen waartoe de Indische onlusten in het parlement voortdurend aanleiding gaven, deden inmiddels de gebreken van het zoogenaamde dubbelde gouvernement van Indie in Engeland, met het hof van bewindhebbers en den ministerieelen raad van toezigt, op

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nieuw en ten sterkste uitkomen. Het bleek bij vernieuwing, dat de verantwoordelijkheid zóó verdeeld was, dat zij inderdaad kon geacht worden niet te bestaan. Dáár waar het den lof gold van maatregelen, die met goeden uitslag waren bekroond geworden, betwistten het hof en de raad elkander de eer; maar waar blijkbare traagheid den gang der zaken had belemmerd, zooals onder anderen het geval was geweest met de uitzending van troepen, of waar de eene of andere regeringsdaad door de openbare meening of het parlement werd afgekeurd, dáár trachtte elk der beide ligchamen den last van het verwijt op de schouders van het andere te schuiven. Dit had ook plaats toen de opstand uitbrak. Men begreep dat, wanneer er zulk eene algemeene misnoegdheid bestond, algemeen werkende oorzaken daartoe moesten hebben geleid. Bijna overal werd erkend dat de Indische regering weinig had gedaan om de inlandsche maatschappij te beschaven, waartoe vooral had kunnen bijdragen eene meerdere aanmoediging van bijzondere ondernemingen, het uitlokken van nieuwe nederzettingen en de verspreiding van zendelingen in de binnenlanden. Daardoor zou de Indier gemeenzamer zijn geworden met de zeden, de gewoonten en de godsdienst van den Europeaan, en daarvan niet dien afkeer betoond hebben, welke in den opstand tot zulke schrikkelijke uitkomsten heeft geleid. Ook hieromtrent trachtten beiden, de ministeriele raad van toezigt en het hof, zich van alle blaam te zuiveren, ten koste natuurlijk van de andere partij; zelfs werd met dit oogmerk een naamloos pamphlet uitgeven, dat blijkbaar geschreven was door of op aanwijzing van het hof van bewindhebbers, en dat bestemd was om het publiek te overreden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat alle fouten en tekortkomingen in het bestuur van Indie moesten worden geweten aan het ministerieel toezigt en aan de belemmeringen, welke aan het hof van bewindhebbbers werden in den weg gelegd, wanneer dit verbeteringen in het bestuur wilde brengen. "Deze belemmeringen," dus liet zich de onbekende kampvechter voor de bewindhebbers uit, "waren zoo groot, dat in de bureaux van het hof de raad van contrôle gemeenlijk genoemd werd de raad van obstructie." Het spreekt van zelf, dat daarentegen het hof van bewindhebbers werd afgeschilderd als het toonbeeld van alle verledene, tegenwoordige en toekomstige koloniale regerings-ligchamen.

De uitgave van dit vlugschrift was ongetwijfeld een groote misslag. Het deed meer dan ooit uitkomen, hoe gebrekkig en nadeelig de werking was van het bestaande stelsel van bestuur, door twee van elkander onafhankelijke ligchamen. De verdediger van het hof had dit moeten begrijpen, evenzeer als hij had moeten inzien dat de verandering, waarvan het vlugschrift zelf de noodzakelijkheid deed inzien, onvermijdelijk ten koste van het hof der bewindhebbers zou moeten plaats hebben. De ministeriele raad was de band waardoor de kolonie met het moederland werd in aanraking gebragt en vereenigd; het was dus te voorzien, dat elke vereenvoudiging van het bestuur zou strekken, om dien band naauwer toe te halen: alzoo om den werkkring van het hof van bewindhebbers te beperken of zelfs geheel te vernietigen. Vooral na de algemeene klagt over het wanbestuur van Indie was het niet te denken, dat de magt en de bemoeijingen van zulk een hof, door eenige actiehouders gekozen, zouden worden uit-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gebreid en Indie daardoor meer dan ooit aan zich zelf zou worden overgelaten.

Indien het hof dit heeft gewaand, dan werd het spoedig uit dien droom gewekt, want reeds dadelijk na den aanvang van de zittingen van het parlement, in de maand Februarij, gaf lord Palmerston kennis, dat hij eene nieuwe wet zou voordragen tot wijziging van het bestuur van Britsch Indie. Eenige dagen later gaf hij aan deze toezegging gevolg in eene uitgebreide redevoering. De door hem voorgedragene bill of wet bevatte twee en vijftig artikelen. Het bestuur over al de bezittingen der Compagnie werd daarbij in zijn geheel overgedragen op de koningin, zoodat Indie voortaan in haren naam beheerd en alle aanstellingen door haar zouden worden uitgereikt. Het bestuur in Engeland werd opgedragen aan een raad, getiteld: "de president en raad voor de Indische zaken." Dit ligchaam zou door de koningin worden benoemd, en bestaan uit een voorzitter en acht leden. Twee van deze leden zouden aanvankelijk worden benoemd voor den tijd van vier jaren, twee voor zes jaren, twee voor acht jaren en twee voor tien jaren. Later zou elk lid voor acht jaren worden benoemd, zoodat na elke twee jaren twee leden aftreden en alle leden acht jaren zitting zouden hebben. De leden van dezen raad moesten bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie geweest zijn, en minstens tien jaren in dienst van de kroon of van de Compagnie in Indie doorgebragt of wel eenvoudig vijftien jaren aldaar verblijf gehouden hebben; zij zouden alleen door de koningin kunnen worden ontslagen, even als de regterlijke ambtenaren, en wel ten gevolge van een adres der beide huizen van het parlement. Vier leden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zouden genoegzaam zijn om eene vergadering uit te maken. Elk lid zou eene bezoldiging van £ 1000 's jaars genieten, terwijl de president het traktement zou ontvangen van een minister-secretaris van staat. De raad zou dezelfde magt bezitten, welke vroeger aan den raad van toezigt en aan het hof van bewindhebbers toegekend was.

Door deze wet zou dus het geheele bestuur der Oost-Indische Compagnie, zooals het toen was, worden vernietigd, en vervallen aan een minister, bijgestaan door een raadgevend ligchaam; doch de minister of voorzitter zou naar goedvinden kunnen beslissen, terwijl aan de leden van den raad alleen de bevoegdheid verbleef, om, ingeval die beslissing niet met hunne zienswijze overeenstemde, daarvan schriftelijke aanteekening te doen houden.

De eerste en tweede lezing van deze wet werd in het huis der gemeenten met eene overgroote meerderheid aangenomen. Kort daarna viel echter het ministerie waarvan lord Palmerston het hoofd was, en dit belette de derde of laatste lezing; maar reeds dadelijk bij zijne optreding in het bestuur verklaarde lord Derby dat de bill later, eenigzins gewijzigd, weder zou worden voorgedragen. Het leed dus geen twijfel, dat de dagen van het bestuur der Compagnie geteld waren.

Deze bill voorzag echter nog maar voorloopig in het bestuur in het moederland, en zoo lang Indie niet geheel tot rust was wedergekeerd, was het ook niet wenschelijk in het bestuur daar te lande eenige verandering te maken en daardoor het verslag vooruit te loopen van eene commissie, welke benoemd was om onderzoek te doen naar de oorzaken van den opstand.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK. III

DELHI DOOR DE ENGELSCHEN BELEGERD. LUCKNOW DOOR DE OPSTANDELINGEN INGESLOTEN. DE MOORD TE CAWNPORE.

Terwijl de Indische aangelegenheden aldus de openbare meening en het bestuur in Engeland onledig hielden, hadden de tijd noch de gebeurtenissen in Bengalen stil gestaan. Zoodra de tijding van den val van Delhi zich verspreidde, werd deze plaats het vereenigingspunt van alle opstandelingen, die hunne hulde aan den herstelden vorst kwamen bewijzen.

De Engelsche bevelhebber te Meerut begreep ook eindelijk, dat hij eene poging moest aanwenden om den voortgang van den opstand zoo veel mogelijk te stuiten. Tot dat einde ontving de brigadier Wilson bevel, om met een gedeelte der bezetting van Meerut uit te rukken en post te vatten in een dorp genaamd Ghazie Oedin Nagar, ongeveer vijf uren gaans van Delhi gelegen, nabij eene hangbrug die over de kleine rivier de Hindoen is gebouwd en waarover de weg naar Delhi loopt. De sterkte van het korps van Wilson, dat den 30ste Mei 1857 dien post bezette, bedroeg naauwelijks 600 man, namelijk: 200 infanteristen, 23 sergeanten en 20 officieren van het 60ste regement jagers, 200 kavalleristen van het 6de regement dragonders en anderhalve batterij artillerie. Deze onbeduidende magt mag zich de eer toeeigenen van het eerst den opstand het hoofd te hebben geboden.

Het behoud der brug was eene zaak van het grootste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

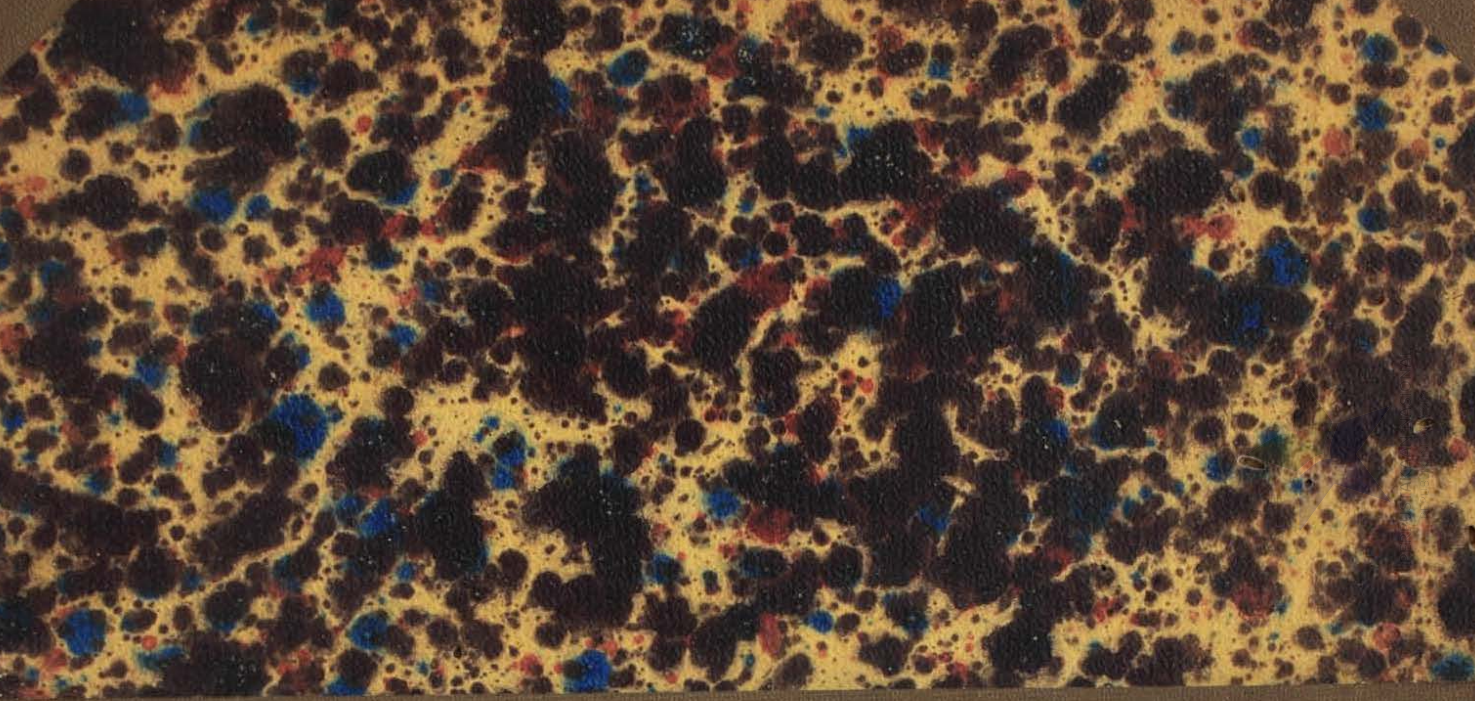

HOOFDSTUK. III

DELHI DOOR DE ENGELSCHEN BELEGERD. LUCKNOW DOOR DE OPSTANDELINGEN INGESLOTEN. DE MOORD TE CAWNPORE.

Terwijl de Indische aangelegenheden aldus de openbare meening en het bestuur in Engeland onledig hielden, hadden de tijd noch de gebeurtenissen in Bengalen stil gestaan. Zoodra de tijding van den val van Delhi zich verspreidde, werd deze plaats het vereenigingspunt van alle opstandelingen, die hunne hulde aan den herstelden vorst kwamen bewijzen.

De Engelsche bevelhebber te Meerut begreep ook eindelijk, dat hij eene poging moest aanwenden om den voortgang van den opstand zoo veel mogelijk te stuiten. Tot dat einde ontving de brigadier Wilson bevel, om met een gedeelte der bezetting van Meerut uit te rukken en post te vatten in een dorp genaamd Ghazie Oedin Nagar, ongeveer vijf uren gaans van Delhi gelegen, nabij eene hangbrug die over de kleine rivier de Hindoen is gebouwd en waarover de weg naar Delhi loopt. De sterkte van het korps van Wilson, dat den 30ste Mei 1857 dien post bezette, bedroeg naauwelijks 600 man, namelijk: 200 infanteristen, 23 sergeanten en 20 officieren van het 60ste regement jagers, 200 kavalleristen van het 6de regement dragonders en anderhalve batterij artillerie. Deze onbeduidende magt mag zich de eer toeeigenen van het eerst den opstand het hoofd te hebben geboden.

Het behoud der brug was eene zaak van het grootste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gewigt, omdat daarvan de gemeenschap van Meerut met Delhi afhing, en naauwelijks had Wilson daar post gevat, toen de vijand met eene groote overmagt van Delhi kwam aanrukken en zich met vijf stukken geschut aan den tegenovergelegen oever vertoonde. Wilson trok met zijne artillerie en de dragonders op eene doorwaadbare plaats de rivier over, terwijl de jagers de brug bezetteden, en viel de muitelingen van twee zijden tegelijk zoo heftig aan, dat hij hen noodzaakte met zulk eene overijling terug te trekken, dat zij het grootste gedeelte van hun geschut moesten achterlaten. Velen der opstandelingen kwamen om in de vlammen van een dorp, dat zij zelven in den brand hadden gestoken; anderen werden door de dragonders nedergesabeld.

Het verlies der Engelschen bedroeg slechts 11 dooden en 19 gewonden. Bovendien was kapitein Andrews met vier artilleristen door het springen van een kruidwagen omgekomen. Wilson verklaarde later in zijn verslag aan het bestuur, dat hij niet veel menschen had te verliezen en dus zeer omzigtig was te werk gegaan. Zijn gedrag gedurende dezen geheelen veldtogt heeft bewezen, dat hij de onschatbare kunst verstond, om groote gevechten te leveren met geringe verliezen.

De muitelingen gaven echter weldra een bewijs van hunne stoutheid en volharding. Reeds in den middag van den volgenden dag kwamen zij andermaal in grooten getale van Delhi om den Engelschen post te verjagen. Zij waren nu voorzien van een aanzienlijken trein geschut, waarmede zij een hevig vuur openden, dat onmiddellijk door het Engelsche geschut, gedekt door de dragonders, beantwoord werd. De jagers rukten inmiddels tegen de voorhoede van den vijand op, en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

spoedig werd ook deze aanval afgeslagen; het gelukte slechts een gedeelte der sepays om zich door de vlugt te redden en Delhi weder te bereiken.

Het opperbevel over het Indische leger was op dat oogenblik in handen van den generaal Anson, die zich te Umballa, eene plaats op ongeveer 120 Engelsche mijlen van Delhi gelegen, bevond. Zoodra hij van den toestand van Meerut en Delhi werd onderrigt, zond hij het berigt, dat hij met alle beschikbare troepen naar Kurnaul zou oprukken, om zich daar met de divisie van Wilson te vereenigen en tegen Delhi op te trekken. Het gebrek aan middelen van vervoer vertraagde echter zoowel de aankomst van de kavallerie als van het zware geschut voor de belegering benoodigd. Den 25sten Mei kwam generaal Anson met de voorhoede van zijne kolonne te Kurnaul aan; doch reeds den 27sten van dezelfde maand overleed hij aan de cholera.

Het opperbevel van het Indische leger verviel nu aan den generaal majoor sir Henry Barnard. De achtergebleven troepen en de artillerie kwamen allengs aan, en de bevelhebber besloot de kolonne van Wilson te gemoet te trekken, in stede van haar af te wachten. Den 30sten Mei ving hij den togt aan en den 3den Junij bereikte hij Alipore, eene plaats op tien Engelsche mijlen afstands van Delhi gelegen. In den avond van denzelfden dag was ook Wilson van Ghazie Oedin Nagar opgerukt. Zijne wakkere troepen marcheerden een en twintig uren, zich slechts vier malen telkens tien minuten ophoudende om te rusten. Zij waren verpligt geweest een omweg van ongeveer zestig mijlen te maken, en bereikten in den vroegen morgen van den 6den Junij het hoofdkwartier van den generaal Barnard. Deze had

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

middelerwijl vernomen, dat de opstandelingen overal sterke toebereidselen tot tegenweer maakten en besloot dus onverwijld voort te rukken. Nadat hij zijne magt met de divisie van Wilson vereenigd had, bestond het daar vereenigde Engelsche leger uit de navolgende troepen: het 9de regement lansiers, twee eskadrons dragonders, twee en een halve compagniën artillerie met eene batterij geschut, 22 belegeringsstukken en mortieren, het 60ste regement jagers, het 75ste regement infanterie, het 1ste regement fusiliers (alle Europeanen), vier compagnien van het 2de regement Bengaalsche fuseliers, de Goerka's of inlandsche troepen van een Sirmoer bataillon, 100 sappeurs en 50 kavalleristen van een irregulier regement. De generaal Barnard maakte de volgende beschikkingen: de brigadier-generaal Grant, met onderscheidene stukken en drie eskadrons lansiers, moest een nabij gelegen kanaal oversteken en het, na den oever benedenwaarts te zijn gevolgd, weder overtrekken om den vijand in den rug aan te vallen, zoodra hij hoorde dat het gevecht zou zijn aangevangen. De hoofdkolonne moest langs den grooten weg voortrukken, terwijl de 1ste brigade onder generaal Showers aan de regter- en generaal Graves aan de linkerzijde zoude handelen. Het zwaar geschut zou op den weg in positie blijven. Zoodra de Engelsche voorhoede den vijand ontmoette, moesten zich de brigades ontwikkelen en den grooten weg open laten. Deze beschikkingen gelukten volkomen.

Den 8sten Junij, slechts twee uren nadat het leger zich in beweging had gesteld, stuitte het te Badoeli Keserai op eene sterke vijandelijke magt, die weldra een hevig vuur opende. Bevindende dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de ligte veldstukken der Engelschen de vijandelijke batterijen niet tot zwijgen bragten, maar deze integendeel vele zijner soldaten doodden, deed generaal Barnard het 75ste regement voorwaarts rukken. Dit regement maakte eene schitterende charge en nam de plaats met de bajonet in. Het 1ste regement Europeanen ondersteunde den aanval. Toen tegelijk de 2de brigade oprukte en den regtervleugel der opstandelingen bedreigde en generaal Grant zich met het hoofd van zijne kolonne en zijn geschut aan hun linkervleugel vertoonde, ontruimden zij hunne stelling, hun geschut op het veld achterlatende. Hierdoor was het gevecht geeindigd, dat ook den Engelschen vele manschappen had gekost, doch hen daarentegen in staat stelde, om den togt naar Delhi voort te zetten, wat onmiddellijk geschiedde, ten einde den vijand geen tijd te laten om zich daar te versterken, hetgeen hij anders gemakkelijk doen kon, daar de omstreken van Delhi als bezaaid waren met gebouwen, huizen en muren, waardoor elke stap voorwaarts kon worden betwist.

Het Engelsche leger rukte nu in twee kolonnes langs twee verschillende wegen op. Nabij de wallen der stad gekomen, bespeurde Barnard dat er reeds onderscheidene versterkingen waren opgeworpen. Hij maakte dus eene zijwaartsche beweging, viel den vijand in de flank aan, en dwong hem om ijlings de muren van Delhi binnen te stormen. De 2de kolonne maakte zich meester van den buiten de stad gelegen toren en van een buitenverblijf bekend onder den naam van "het huis van Hindoe Raoe," twee plaatsen die bij het uitbreken van den opstand het tooneel waren geweest van zoovele gruwelen. Het doel der wrekers van deze wandaden was aanvankelijk bereikt, en het Engelsche leger nam da-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

delijk de stelling in, die vereischt werd tot voortzetting van het beleg.

Vele Engelschen zijn van gevoelen, dat, na de overwinning van den 8sten Junij, oogenblikkelijk eene poging moest zijn aangewend geworden om de stad te bestormen. Het is waar dat op dien dag de muren van Delhi nog niet zoo volkomen waren hersteld en versterkt, als later het geval was, en dat het getal der strijdbare mannen in de stad destijds niet meer dan 16 000 of 17 000 bedroeg. Doch al ware de bestorming toen gelukt, dan nog zouden de Engelschen slechts met een aanzienlijk verlies meester zijn gebleven van de stad: want hun leger bedroeg destijds naauwlijks 5000 man, waarvan slechts ongeveer de helft Europeanen, zoodat, al ware de stad in hun bezit gekomen, zij haar dan nog moeijelijk zouden hebben kunnen blijven verdedigen tegen de dagelijks aangroeijende vijandelijke magt, die hen zou hebben kunnen afsnijden van alle gemeenschap, vooral van die met den Punjaub, waarvan zij juist de meeste en belangrijkste hulp hadden te verwachten. En zeker de krijgshaftige Sikhs, die den Punjaub bewonen, hebben door hunne zeldzame trouw grootelijks bijgedragen, niet alleen tot de herovering van Delhi, maar ook tot het bedwingen van den opstand in het algemeen. Zou die trouw even onwankelbaar zijn gebleven, indien zij van alle gemeenschap met de Engelschen waren afgesneden geworden? Wij meenen het te moeten betwijfelen, maar zeker is het dat de afval van den Punjaub een noodlottige slag zou hebben toegebragt aan de Engelsche magt in Indie. Het voorbeeld van Lucknow zal ons later doen zien, hoe spoedig eene kleine magt na de inneming eener

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sterkte op hare beurt kan worden ingesloten! Bovendien: de staatkundige toestand van Delhi deed de meeste opstandelingen derwaarts zamenvloeijen, de inneming van die stad zou hen daarentegen over het geheele land hebben verspreid en den opstand nog uitgestrekter hebben gemaakt, terwijl eindelijk, indien de Engelschen voor Delhi eene nederlaag hadden geleden, hun bestaan in Indie in het grootste gevaar zou zijn gebragt.

Dat de muitelingen besloten hadden de stad wanhopig te verdedigen, bleek reeds den dag na den aanvang van het beleg. Ongeveer acht duizend man sterk waagden zij een uitval, die echter werd afgeslagen, maar den belegeraars op een belangrijk verlies te staan kwam.

Terwijl aldus voor Delhi de krijgskans zich vóór de Engelschen verklaarde, verspreidde zich op hetzelfde oogenblik het vuur van den opstand in andere gedeelten van Indie. Tot bevordering van orde en van het gemak onzer lezers, zullen wij eerst een verhaal geven van deze onlusten, ten einde ons later onafgebroken bezig te houden met de beschrijving van het beleg van Delhi van den aanvang af tot aan de bestorming en inneming.

Wij hebben reeds gezien, dat de generaal Lawrence aanvankelijk met goeden uitslag den opstand die te Lucknow dreigde uit te barsten, had gedempt. De berigten die van alle zijden aldaar aankwamen omtrent de verdere verspreiding van de onlusten, maakten echter een diepen en onweêrstaanbaren indruk op de inlandsche soldaten van de bezetting. Weldra kon de wakkere Lawrence het zich zelven niet langer ontveinzen, dat de trouw van zijne troepen met elk uur twijfelachtiger

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werd. Reeds vroeger had hij zich daarop voorbereid en getracht zich in staat van tegenweer te stellen, en toen den 7den Mei een opstand onder de manschappen van het 7de regement inlandsche infanterie uitbrak, stelde hij tegenover de muitenden onmiddellijk drie regementen kavallerie en al zijne artillerie in slagorde. Versaagd door het gezigt van deze troepen, die daar stonden met brandende lonten, legden de muiters op last van generaal Lawrence de wapens neder. Het regement werd terstond ontbonden, en later werden de belhamels veroordeeld en teregt gesteld. De generaal was echter te wel overtuigd, dat ook de andere inlandsche troepen spoedig het kwade voorbeeld zouden volgen, om niet dadelijk alle voorzorgen te nemen. Alle vrouwen, kinderen en burgers ontvingen dus last om zich in de zoogenaamde residentie te verzamelen, eene plaats waar het gouvernementshuis en eenige andere gebouwen stonden, en die opzettelijk was versterkt geworden, ten einde vandaar zoo mogelijk de gouvernements-kantoren, de kerk, den telegraaf en andere belangrijke gestichten te beschermen. Een gedeelte van het Europesche garnizoen ontving aldaar ook huisvesting, terwijl een ander gedeelte in het kampement bleef, om de inlandsche troepen in bedwang te houden. Behalve de residentie werd ook een digt bijgelegen oud fort weder hersteld en versterkt.

Al deze wijze maatregelen vermogten echter slechts de uitbarsting te vertragen, maar niet haar te beletten. Den 30sten Mei brak het dreigend onweder los. Sedert den 7den was de generaal in onrust gehouden door een berigt dat iederen dag eveneens luidde: "dat de inlandsche regementen gewis in den eerstvolgenden nacht tot den opstand zouden overslaan," en dikwijls werd zelfs

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het juiste uur daartoe aangewezen. Doch telkens was de nacht deze geruchten logenstraffende voorbijgegaan en was alles rustig gebleven. Toen dus den 30sten Mei dezelfde geruchten werden verspreid, sloeg de generaal Lawrence daaraan geen geloof, ofschoon hij geene voorzorgen verzuimde. De avondklok sloeg negen ure en juist merkte hij op dat de angst, die eenige Europeanen aan den dag hadden gelegd, weder even ongegrond was geweest als vroeger, toen in de lijnen van het 71ste inlandsche regement een schot viel. Sir Henry Lawrence besteeg dadelijk een paard, dat altijd gereed stond, reed rustig naar de kazerne van het 32ste koninklijke regement, en begaf zich vervolgens met twee veldstukken en eene compagnie Europeanen naar den hoek van den weg naar Lucknow, ten einde de muitelingen den pas naar de stad af te snijden. Zes andere stukken liet hij in het kampement in positie blijven en door Europeanen bewaken.

Het tooneel van den opstand werd nu spoedig verlicht door de vlammen van brandende huizen, terwijl het geweervuur steeds heviger werd. De generaal Handscombe werd door een kogel van het 71ste inlandsche regement, dat hij te gemoet was gegaan in de hoop het tot rede te zullen brengen, gedood. De luitenant Grant viel aan het hoofd van zijn piket, terwijl zijne manschappen op de vlugt gedreven werden. Een inlandsche luitenant van het muitende regement, ziende dat Grant nog leefde, verborg hem onder zijn mantel; eene menigte muitelingen kwamen nu op hem aan om hem zijn beschermeling te ontweldigen, waarop hij hun ten antwoord gaf, dat de Engelschman gevlugt was. Doch de muitelingen lieten hunne prooi zoo spoedig niet los;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een sergeant van de wacht, behoorende tot het regement van Grant zelven, wees zijne schuilplaats aan, en de ongelukkige Grant werd dadelijk op eene gruwelijke wijze verminkt en afgemaakt.

Het kantonnement stond spoedig geheel in vlam; doch men achtte het niet raadzaam de stukken weg te nemen, daar men vreesde daardoor den toegang tot de stad open te laten. Er bleef dus geen ander middel over, dan sterke detachementen kavallerie door de lijnen te zenden om de muiters daar op te houden. Deze gevechten hielden aan tot des nachts twee ure, toen het vuren eenigzins verminderde en er twee stukken geschut aan de poorten der versterkte residentie werden geplaatst.

De opstandelingen daarentegen trokken naar de kazerne van een in de nabijheid gelegen regement, en na hier alles te hebben vermoord en verbrand, keerden zij terug, doch werden door generaal Lawrence op eene krachtige maar tevens ruwe wijze ontvangen.

Eene compagnie Europeanen met eenige kavallerie en zes stukken in het kamp achter latende, was deze generaal met 200 Europeanen, ongeveer 300 getrouwe inlanders en het 7de regement ligte kavallerie, de muitelingen te gemoet getrokken. Het 7de liep naar hen over. Doch Lawrence, die dit had voorzien, zette niettemin den togt voort. Versterkt door eenige kavallerie die hem was nagezonden, viel hij de opstandelingen aan en sloeg hen geheel uit elkander, terwijl hij ongeveer een zestigtal gevangen nam. De geringheid van zijne eigene magt en de vrees, dat de bevolking der stad den volgenden nacht in opstand zou geraken, dwongen hem echter om terug te keeren. Dadelijk werden de militaire posten der stad versterkt, en ook de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

residentie van de noodige bezetting voorzien. De pogingen van eenige kwaadwilligen, die het vuur des opstands in de stad poogden te doen ontbranden, werden voor het oogenblik nog verijdeld, en den volgenden dag eenige der gevangene muiters tot afschrik van hunne landgenooten in het openbaar ter dood veroordeeld en het vonnis op staanden voet voltrokken. De moordenaar van den jongen Grant was de eerste die zijn verraad met het leven boette. Eenige trouw gebleven inlandsche officieren ontvingen bevorderingen en eere-sabels ter waarde van 1000 ropijen. Deze uitdeeling van straf en belooning geschiedde buiten het fort, alwaar de galg was opgerigt en het geschut, met schroot geladen, de toeschouwers in bedwang hield. Tegelijk werd de krijgswet afgekondigd en de broeder van den afgezetten koning van Oude in verzekerde bewaring genomen.

Inmiddels waren de verslagene muiters naar Delhi getrokken. Zij bestonden uit de manschappen van de 13de, 48ste en 71ste regementen infanterie en het 7de kavallerie. Onderweg groeide hun getal nog gedurig aan, daar de inlandsche soldaten die te Sitapore, Moeradabad, Bareilly en Shah Jehanpore waren gelegerd, hunne officieren en andere Europeanen hadden omgebragt en nu mede naar Delhi optrokken. Zeven regementen infanterie en drie regementen kavallerie hadden dus hunne vanen verlaten.

Spoedig bespeurde sir Henry Lawrence dat hij van buiten en van binnen door verraad en muiterij omringd was. Zijn toestand verbeterde niet, toen ook het 10de regement infanterie in de nabijgelegene stad Futtigor in garnizoen, zich aan den opstand aansloot. Dit regement had zich vroeger loffelijk onderscheiden in het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beteugelen van een oproer dat in de gevangenissen was uitgebroken, maar het volgde nu ook het voorbeeld der overige inlandsche regementen. Ook te Boelondshur sloot zich een regement kavallerie, dat ter beteugeling van de dorpen in de nabijheid van Delhi afgezonden was, aan de muiters en plunderaars aan, en weldra was de geheele landstreek ten noorden en ten westen van Lucknow eene prooi der opstandelingen, wier stoutheid en roofzucht met hun aangroeijend getal toenamen. De gemeenschap van Lucknow met Cawnpore, Delhi en andere plaatsen werd allengs afgesneden; de kring waarin Lawrence en zijne krijgs- en landgenooten zich konden bewegen, werd dagelijks beperkter, en in het midden van Junij zagen zij zich geheel ingesloten en belegerd door ongeveer 20 000 gewapende muitelingen, eene magt die vooral sterk was door hare kavallerie.

Wel mogt nu de kleine hoop Europeanen hunnen verdienstelijken bevelhebber dank zeggen voor de wijze beschikkingen die hij reeds vroeger had gemaakt, en waaraan zij het verschuldigd waren dat zij een anders gewissen dood, — en welk een dood! — waren ontkomen. Reeds te voren hebben wij opgemerkt, dat de uitgestrekte rij huizen buiten de stad, die vroeger door den resident en zijn gevolg bewoond werden, met wallen omringd en verder versterkt geworden was, terwijl nu nog op alle belangrijke punten kanonnen geplaatst werden, een belangrijke voorraad krijgs- en mondbehoeften bijeengebragt werd en in alles zoo goed werd voorzien, dat zelfs de inlandsche soldaten die getrouw gebleven waren, overtuigd moesten zijn, dat ook hun lot den voor alles en allen zorgenden bevelhebber ter harte ging. Opgesloten binnen deze versterking, sloeg

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Lawrence gedurende de maand Junij alle aanvallen af, en er ging geen dag voorbij zonder dat de opstandelingen eene poging deden om deze positie te overmeesteren. In het begin van Julij bespeurde de bezetting dat de voorraad van mondbehoeften begon te verminderen, vooral ten gevolge van de toenemende talrijkheid der vrouwen en kinderen, die hier eene schuilplaats waren komen zoeken en ook gevonden hadden. Vernemende dat de opstandelingen eenen belangrijke toevoer van vee en andere levensmiddelen hadden ontvangen, en dat deze kostbare voorraad slechts zwak bewaakt werd, besloot generaal Lawrence zich daarvan door een uitval meester te maken. Den 2den stelde hij zich aan het hoofd van eene kleine kolonne infanterie en eenige inlandsche artillerie. Hij trok de versterkte plaats uit en viel de voorhoede der muitelingen aan, die zich twee uren lang hardnekkig verdedigde, doch eindelijk verslagen werd. Een aanzienlijke voorraad mond- en krijgsbehoeften was de prijs van dien moedigen strijd en werd onder luide vreugdekreten de residentie binnen gebragt. Doch deze vreugdeklanken weêrgalmden slechts weinige oogenblikken en werden maar al te spoedig gevolgd door bittere jammerklagten. Juist op het oogenblik toen de infanterie de stad binnen rukte, keerden de inlandsche artilleristen eensklaps hunne stukken om en openden een moorddadig vuur op hunne Europeaansche krijgsmakkers. Ongeveer zestig soldaten en twaalf officieren werden hierdoor getroffen. Maar deze ramp werd weldra overschaduwd door het verlies van den moedigen en beminden generaal Lawrence zelven, die door een kogel aan het been werd getroffen, en, schoon niet doodelijk gewond, weldra door de klem overvallen, spoedig overleed.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Den 4den Julij volgde de geheele bezetting van Lucknow, zoowel de mannen als de vrouwen en kinderen haren dapperen, braven en kundigen bevelhebber naar zijne laatste rustplaats. Voor de benarde Europeanen van Lucknow was dit verlies onherstelbaar. Maar geheel Indie en het moederland werden evenzeer diep getroffen door zijn verscheiden, want reeds sedert vele jaren had men sir Henry Lawrence teregt beschouwd als een der verdienstelijkste staatsdienaren, en een der edelste menschenvrienden.

Reeds in 1821 was hij bij de Engelsche Oost-Indische Compagnie in dienst getreden, en in de laatste twintig jaren was zijn naam bij alle belangrijke gebeurtenissen en veroveringen genoemd geworden. Belast met het burgerlijk zoo wel als met het militair gezag in eenige der belangrijkste provinciën van het onmetelijke Indie, legde hij overal de uitstekendste begaafdheden aan den dag. Ofschoon niet bemiddeld, onderscheidde hij zich door eene onuitputtelijke en tegelijk welbestuurde milddadigheid. De landsdienaar en de mensch waren in hem even voortreffelijk. Een der talrijke bewijzen van zijne zucht tot weldoen vindt men in het in den Himalaya opgerigte gesticht voor kinderen van soldaten, voor welks oprigting en onderhoud Lawrence sedert vele jaren £ 1000 (*f* 12 000) s'jaars van zijne bezoldiging had afgezonderd. Eene gelijksoortige inrigting werd onlangs door hem daargesteld in het westelijk gedeelte van Indie.

In Engeland werd door de erkentelijke natie besloten hem ter eere een prachtig gedenkteeken op te rigten, bekostigd uit vrijwillige bijdragen. Dit voorbeeld volgende, en teregt begrijpende dat het de nagedach-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tenis van Lawrence niet beter zou kunnen vereeren dan door in zijnen geest te handelen en met geldelijke bijdragen het voortdurende bestaan te verzekeren van zijne liefdadige en nuttige stichtingen in Indie, heeft het gouvernement daartoe maatregelen genomen. De gouverneur-generaal, aan de regering in Engeland zijn dood berigtende, bragt hem onder anderen deze regtmatige hulde toe: "Ik ben verzekerd dat er in Indie geen Engelschman is, die het verlies van sir Henry Lawrence in den tegenwoordigen toestand des lands niet beschouwt als eene van de zwaarste openbare rampen. Er is, geloof ik, geen inlander in de provinciën, alwaar hij het gezag heeft gevoerd, die zijn naam niet zal gedenken als dien van een vriend en weldoener der Indische volken."

Na het overlijden van generaal Lawrence verviel het bevel over Lucknow aan den generaal Inglis. Het geluk wilde, dat ook deze officier om zijne vroegere krijgsverrigtingen zeer hoog door zijne lotgenooten werd geeerd en dus van hen die medewerking en gehoorzaamheid erlangde, welke zoo noodig zijn in een zoo hagchelijken toestand, als waarin de bezetting verkeerde. De moeijelijkheden en de verantwoordelijkheid van den bevelhebber namen dagelijks toe. Het is een bange tijd voor soldaten, wanneer zij dus binnen vier wallen zijn ingesloten en geen slag kunnen slaan, tenzij zij door honger en gebrek gedwongen worden om een uitval te wagen, en voedsel en brandstoffen aan de handen van den vijand te ontrukken. En dit was toch het eenige middel waardoor de ingesloten bezetting van Lucknow den hongersnood bestreed en soms den vijand kastijdde, wanneer hij niet op zijne hoede was. Doch de belegerden begrepen dat slechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ontzet van hunne landgenooten hen kon redden; zij wisten wat het lot zou zijn der hen omringende vrouwen en kinderen, ingeval zij eene prooi werden van hunnen woesten vijand en vooral van den duivel in menschelijke gedaante, waardoor deze vijanden werden aangevoerd. Ten gevolge van den afval der inlandsche soldaten waren de Europeanen genoodzaakt de versterkte residentie te ontruimen, daar deze plaats te uitgestrekt was om door zulk een klein getal te worden verdedigd, en hadden zij zich dus teruggetrokken in het fort, dat door generaal Lawrence was hersteld. Indien niet zoovele vrouwen en kinderen aanwezig waren geweest, zouden de Europeanen zich waarschijnlijk door de gelederen des vijands heengeslagen en zich een weg hebben gebaand naar Agra of naar Cawnpore; maar bezwaard met 350 vrouwen en kinderen, die zij te beschermen hadden, bleef hun geene andere keuze over dan geduldig, schoon vastberaden, de aankomst van ontzet af te wachten.

De angst en de schrik der belegerden werd niet weinig vermeerderd, toen zij het lot vernamen van hunne landgenooten te Cawnpore, eene uitgestrekte stad, welke eene der belangrijkste militaire kantonnementen bevatte en ongeveer op een afstand van zestig Engelsche mijlen van Lucknow verwijderd ligt. De talrijke bungalow's of villa's van de burgers en militairen breidden zich vijf mijlen langs den oever van de Ganges, die hier zeer hoog en steil is, uit. Cawnpore was sedert vele jaren de geliefkoosde verblijfplaats der Engelschen uit de binnenlanden, eene voorkeur welke de stad verpligt was aan de bekoorlijkheid harer ligging en omstreken, en aan de gezondheid van hare

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

luchtstreek. Elk jaar vloeide hier gedurende de koele maanden een groot getal Engelschen van alle standen, rangen, jaren en geslacht te zamen, om ontspanning van ligchaam en geest en herstel van gezondheid te zoeken. De ambtenaar en burgerlijke gezaghebber vond dan hier de gelegenheid om zich bij zijne ambtgenooten te kunnen beroemen op het groot getal ropijen, welke hij in de schatkist van het gouvernement had doen vloeijen, of op de talrijke thugs, die hij had doen oppakken en ophangen. De bejaarde generaal of kolonel kon verzekerd zijn hier oude krijgsmakkers te ontmoeten, die met belangstelling het afgesleten verhaal wilden aanhooren van zijne onsterfelijke daden in den Punjaub, in Affghanistan of Scinde. De jonge officier vond hier gelegenheid om het tooneel van zijne veroveringen van het slagveld naar de balzaal over te brengen. De beminnaar van wedrennen woonde hier de jaarlijksche races bij, die hem in zijne verbeelding terugvoerden naar de vaderlandsche renbanen van Epsom en Newmarket. De oudgast, wiens vel door de roostende keerkringszon was verschroeid, die zijn glas te dikwijls had gevuld met den fonkelenden gulden xereswijn, of die te ver was gegaan in zijne bewondering voor de zwarte oogen en de wulpsche bewegingen der Bayadères, zocht onder den helderen hemel en in de gezonde lucht van Cawnpore herstel van de kwellingen der leverziekte en de snijdingen van den buikloop. De ongehuwde officier of ambtenaar, dien de eenzaamheid van eene verwijderde standplaats in bosschen en wildernissen verdroot, koos zich te Cawnpore de gezellin, die de eentoonigheid van zijn leven in de binnenlanden, voor hem zou vervrolijken, en in wier gelaat en blaauwe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

oogen en blonde krullen hij het ideaal terug vond waarop hij jaren geleden, toen hij nog in Engeland was, zoo vaak hij ze in de *keepsakes* had bewonderd, verliefd was geraakt. Zelfs de moeders spoedden zich elk jaar met hare dochters naar Cawnpore, in de hoop van daar het lot harer kinderen verzekerd te zien, vóór-dat de invloed van het Indische klimaat hare wangen ontkleurd en haar onterfd zou hebben van het voorregt eener vooral in Indie zoo vergankelijke schoonheid.

Cawnpore kon zich, wel is waar, niet verhoovaardigen, zooals Delhi, op prachtige paleizen; het kon zich niet, zooals Lucknow, beroemen op schoone gebouwen en vergulde daken en tempeltinnen; het kon niet, zoo als Agra, op den Taj Mahal bogen, het kostbaarste gedenkteeken dat op aarde bestaat; maar het mogt zich verheffen op andere schoonheden, die het voor den reiziger onvergetelijk maakten. De villa's der Europeanen lagen langs een hellende vlakte van vijf mijlen lang schilderachtig verspreid. Zij bestonden uit één enkele hooge verdieping, omringd van fraaije Grieksche zuilen; de strooijen daken waren met vrolijk gekleurde dakpannen belegd, en elke woning stond te midden van eenen vrolijken tuin, waarin de schoonste en welriekendste bloemen hare geuren en kleuren in milden overvloed ten beste gaven, terwijl door de geheele stad groote boomen, niem genaamd, die meestal in vollen bloei staan, langs straten en pleinen geplaatst waren en deze altijd door in verkwikkelijke schaduw hielden. Alles werkte dus mede om aan Cawnpore het schilderachtige en vrolijke aanzien te geven, dat nergens in Indie werd overtroffen en het ten volle regtvaardigde, dat men het den naam van het Indische Capua gaf.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook in het begin van 1857 was de stad druk bezocht geworden en hadden de vermakelijkheden zich onophoudelijk afgewisseld. Doch naarmate de tijding van de kwade gezindheid der Indische regementen zich verspreidde, waren de vreugdetoonen allengs weggestorven. De officieren en ambtenaren keerden naar hunne standplaatsen terug en lieten hunne vrouwen en dochters meestal achter. Menige stille handdruk verried de geheime gevoelens van het hart; menige traan viel bij de scheiding, die voor velen eene eeuwige scheiding is geweest.

De eerste berigten van den opstand te Meerut en van den val van Delhi, bereikten Cawnpore op den 16den Mei. Het garnizoen bestond toen uit drie inlandsche regementen: het 1ste, 53ste en 56ste, een korps inlandsche kavallerie en ongeveer vijftig artilleristen, met zeven stukken geschut. Er was te Cawnpore geen fort of versterkte plaats. Toen dus het berigt van het gebeurde te Meerut aankwam en men vermoedde dat ook de inlandsche troepen te Cawnpore in opstand zouden geraken, zag de bevelhebber, generaal Wheeler, onmiddellijk naar eene geschikte plaats om, waar hij eene kleine versterking zou kunnen oprigten, en koos daartoe een stuk gronds nabij de paradeplaats, in welks midden eene kazerne stond, die tot hospitaal diende. Dit terrein werd versterkt door de stukken van de batterij, en onverwijld daarna werden alle vrouwen en kinderen daar in veiligheid gebragt.

Van den 15den Mei tot den 5den Junij openbaarde zich de gezindheid der inlandsche troepen door onmiskenbare teekenen. De manschappen van de kavallerie zonden hunne huisgezinnen weg, eene omstandigheid die overal elders de voorbode was geweest van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uitbreken des opstands; er hadden des nachts penchayats plaats, dat zijn bijeenkomsten van de inlanders, en de infanteristen bewezen door beleedigende gebaren, dat zij het voorbeeld van hunne landgenooten te Meerut en te Delhi zouden volgen. Met slechts vijftig Europeaansche soldaten ter zijner beschikking, kon de generaal er natuurlijk niet aan denken om de inlandsche troepen te ontwapenen, waardoor bovendien de uitbarsting zeker nog zou zijn verhaast. Generaal Wheeler verzocht dus aan sir Henry Lawrence, te Lucknow, om hem eenige troepen te zenden, doch deze had naauwlijks 600 man Europeanen, waarmede hij het geheele uitgestrekte rijk van Oude in bedwang moest houden. Des ongeacht zond hij zeventig man naar Cawnpore, welke echter weldra werden teruggezonden, toen op den 30sten Mei tachtig Europeanen van Allahabad waren aangekomen, hoezeer deze magt van Europeanen te gering was om vier duizend man te bedwingen en ongeveer vijfhonderd vrouwen met hare kinderen, welk getal bovendien nog dagelijks vermeerderde door de aankomst van nieuwe slagtoffers, te beschermen.

De angst en de schrik der Europeaansche bevolking kan niet beter beschreven worden dan door haar zelve; wij zullen daarom eenige uittreksels geven uit twee brieven, die den 27sten Mei door den kolonel Ewart en zijne vrouw aan hunne zuster in Engeland werden geschreven: de laatste berigten die van hen werden ontvangen. Nimmer blonken de moed en het pligtbesef van den krijgsman en de gelatenheid van den Christen meer uit dan in deze brieven.

"Het is," schreef mevrouw Ewart," nog wel niet de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dag van het vertrek der mail, maar ik verlang u te schrijven zoo lang de postgemeenschap met Calcutta nog open is, daar er later belemmering kan ontstaan en gij dan zonder eenig berigt van de gebeurtenissen die hier plaats hebben, zoudt moeten blijven. Het is eene treurige geschiedenis. Wij leven hier onder vreesselijke omstandigheden en kunnen het einde daarvan niet voorzien. Tot den 21sten waren wij schijnbaar veilig en rustig, doch toen begon het 2de regement kavallerie bewijzen te geven van misnoegdheid en verspreidde zich het gerucht, dat de inlandsche troepen des nachts in oproer zouden geraken. De heer Hilderson, magistraat en ontvanger alhier, bragt zijne vrouw en kinderen in den middag bij ons en wij kwamen overeen dat wij bij elkander zouden blijven. Tot nog toe hadden wij de trouw der troepen niet verdacht en dus geene toebereidselen gemaakt, doch nu was alles in beweging. De generaal telegrapheerde naar Lucknow om hulp; de Europeaansche kazerne werd tot algemeene verzamelplaats aangewezen, en eenige familiën begaven zich reeds derwaarts, om zich in veiligheid te stellen. Wij besloten echter in ons huis te blijven, totdat het alarm-teeken zou worden gegeven. Mijn echtgenoot, kolonel Ewart, verklaarde echter dat hij bij zijne manschappen zou gaan slapen, om te toonen dat hij vertrouwen in hen stelde. Wij hadden dus alleen den heer Hilderson tot onze hulp.

"Omstreeks 11 ure in den avond werd ook hij geroepen om eenige bezigheden te verrigten en wij begrepen dat het onraadzaam was alleen te blijven. Wij namen dus onze kleine, onschuldige kinderen uit hunne bedjes en begaven ons met de minnen in een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

rijtuig naar de kazerne. Daar vonden wij een groot aantal vlugtelingen, die natuurlijk wel onthutst, maar meest allen gelaten en kalm waren. Het was een nacht van vreesselijke onzekerheid, die nu volgde, maar hij ging zonder rustverstoring voorbij. Ik had het geluk mijn echtgenoot levend en welvarend weder te zien en wij gingen den volgenden dag weder naar huis. Het gevaar was dreigend geweest; maar het gezigt van zes stukken, die voor onze kazerne stonden, onze houding, het gedrag van twee officieren die bij hunne manschappen waren gaan slapen, schenen de drift der kwalijkgezinden te hebben bekoeld en het oproer werd uitgesteld, maar helaas! niet afgesteld.

"De volgende dag was weder vol doodsangst en schrik en de nacht voor een hulpeloos wezen, zoo als ik, ondragelijk. Toen mijn man mij verliet om naar zijn post te gaan, dacht ik hem nooit weder te zien. Men had zijne manschappen bespied: zij hadden onder woeste kreten tot het oproer besloten en bepaald om hunne officieren allen om te brengen. Kolonel Ewart zelf was overtuigd dat de eerste slag hem zou worden toegebragt, en echter — ik ben er trotsch op dit te kunnen zeggen — weifelde hij geen oogenblik om zijn pligt te doen. Wij werden dien nacht weder behouden; ik kon naauwelijks gelooven, dat ik de stem van mijn echtgenoot buiten de tent hoorde (wij hadden nu eene tent in de nabijheid der kazerne voor ons zelven opgeslagen).

"Na dien vreeslijken nacht scheen de volgende zaturdag een hemelsche dag, want wij gingen weder naar huis en bragten den dag rustig door, voor zoo ver dit althans mogelijk was terwijl de vreesselijkste geruchten werden aangebragt, waardoor onze angst telkens weder

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verlevendigd werd. Wij gingen natuurlijk des avonds weder naar de kazerne, en voor het eerst sedert langen tijd erlangde de natuur hare eischen: ik viel gedurende eenige uren in slaap, voor dien tijd althans alle schrikbeelden vergetende. De geheele zondag was vrij rustig. De eed of ide, een Mohammedaansch feest, viel dien dag in, en wij zagen dus eene uitbarsting te gemoet, welke echter niet plaats had, en den volgenden maandag evenmin, zoodat wij eenigzins gerustgesteld waren, toen wij al de Mohammedanen van het 1ste regement volgens gewoonte in een troep zagen aankomen, om den heer kolonel na afloop van hunne gebeden heil te wenschen en van hunne getrouwheid te verzekeren. Dit is nu wel eene heel lieve gewoonte, maar in deze tijden kon men daar weinig vertrouwen in stellen.

"Wij gingen weder naar ons nachtkwartier. Ach, welk eene verwarring! Burgers, officieren, vrouwen, kinderen, bedden en stoelen, alles stond en lag binnen en buiten de kazerne door elkander. Eenige van die lieden praatten en lachten zelfs; anderen waren zeer verschrikt, terwijl sommigen woedend en weder anderen daarentegen wanhopend waren. Van de stukken geschut waren er drie voor en drie achter de kazerne geplaatst, terwijl daar rondom een wal werd opgeworpen. Het was een treurig gezigt voor zwakke vrouwen, dat nog treuriger gemaakt werd door de gedachte, dat deze ontzagwekkende toebereidselen gemaakt moesten worden, niet tegen een open vijand, maar tegen het verraad van hen, die wij zoo vele jaren hebben gekoesterd, geëerd en ons vertrouwen geschonken! Ik kan bij deze vreesselijke gedachte niet lang stilstaan en ga dus over tot het verhaal van het gebeurde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Er was berigt ontvangen dat het inlandsche regement tot oproer was overgeslagen, dat Alleyghur met de schatkist, welke daar bewaard werd, in hunne handen was gevallen, dat Mynpore nog stand hield, maar Etawah daarentegen was gevallen, en eindelijk dat de opstandelingen naar Cawnpore op weg waren. Wij dachten nu dat het beslissende oogenblik was gekomen. De verschijning der zegevierende opstandelingen moest onvermijdelijk het teeken zijn voor den opstand onzer eigene troepen, en het eenige, waarop wij tot onze bescherming en verdediging konden rekenen, was onze stelling achter de stukken en de hulp van 150 Europeaansche soldaten, 40 werklieden van den spoorweg, eenige even als wij gevlugte kooplieden en luttel rondzwervende Europeanen. Wij hebben twee regementen van de irreguliere troepen van Oude bij ons; doch wij kunnen hen niet veel vertrouwen. Ook zijn er eenige Mahratten gekomen om ons bijstand te verleenen, met den vorst van Bhitoer aan het hoofd, maar ik kan mij ook met hunne tegenwoordigheid zeer moeijelijk tevreden stellen.

"De nacht welke op dezen stormachtigen dag volgde, ging rustig voorbij en de opstandelingen zijn nog niet hier gekomen. Wij zijn weder in ons huis en verwachten heden 45 Europeanen en twee stukken met zeven Europeaansche artilleristen. Een regement Europeaansche infanterie moet met den meesten spoed van Calcutta herwaarts komen, maar eenige tijd zal er vóór hunne aankomst noodwendig verloopen. De generaal is ijverig bezig; hij vernagelde gisteren de stukken die hij niet zou kunnen gebruiken, en legde een kruidslang, ten einde het magazijn in geval van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

oproer in de lucht te doen springen. Wij nemen voorraad in voor onze versterking en maken alles gereed om daarin opgesloten te blijven en eene belegering te kunnen doorstaan. De berigten van Delhi maken ons zeer bekommerd, want elke tegenspoed dáár moet voor ons noodlottig zijn, terwijl, wanneer ons het ergste trof, Indie, althans voor een oogenblik, verloren zou zijn. Ik behoef over dezen schrikkelijken staat van zaken niet uit te weiden: hij spreekt zelf luid genoeg. De geest van oproer verspreidt zich door het geheele Bengaalsche leger en het blijft te bezien of wij sterk genoeg zullen zijn om dien te onderdrukken, dan of wij in den storm zullen bezwijken. Ons eenige redmiddel is, dat wij ons rustig en de zaken gaande houden tot dat er versterking komt. Ik kan voor mij zelven niet verbergen, dat mijn echtgenoot waarschijnlijk de eerste zal zijn die valt. Hij zegt dat, in geval zijn regement aan het muiten slaat, het over zijn ligchaam moet gaan, maar dat hij het nooit zal verlaten.

"Wat ons zelven betreft, kan ik alleen zeggen dat, zelfs indien onze stelling sterk genoeg mogt zijn, om ons met goed gevolg tegen eene oproerige menigte te verdedigen, dan toch nog de verschrikkelijke hitte der zon, vergezeld van de ontberingen en de opsluiting in eene benaauwde ruimte, het hoogst onwaarschijnlijk maken, dat wij de rampen kunnen overleven waarmede wij elken dag, ja elk uur worden bedreigd. Mijn dierbaar kindje is nog zoo klein, en het is zoo zwak! Ik bid God dat zij voor lijden moge worden gespaard. Menigeen van ons heeft reeds in deze laatste dagen een voorproef gehad van de bitterheid des doods; en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

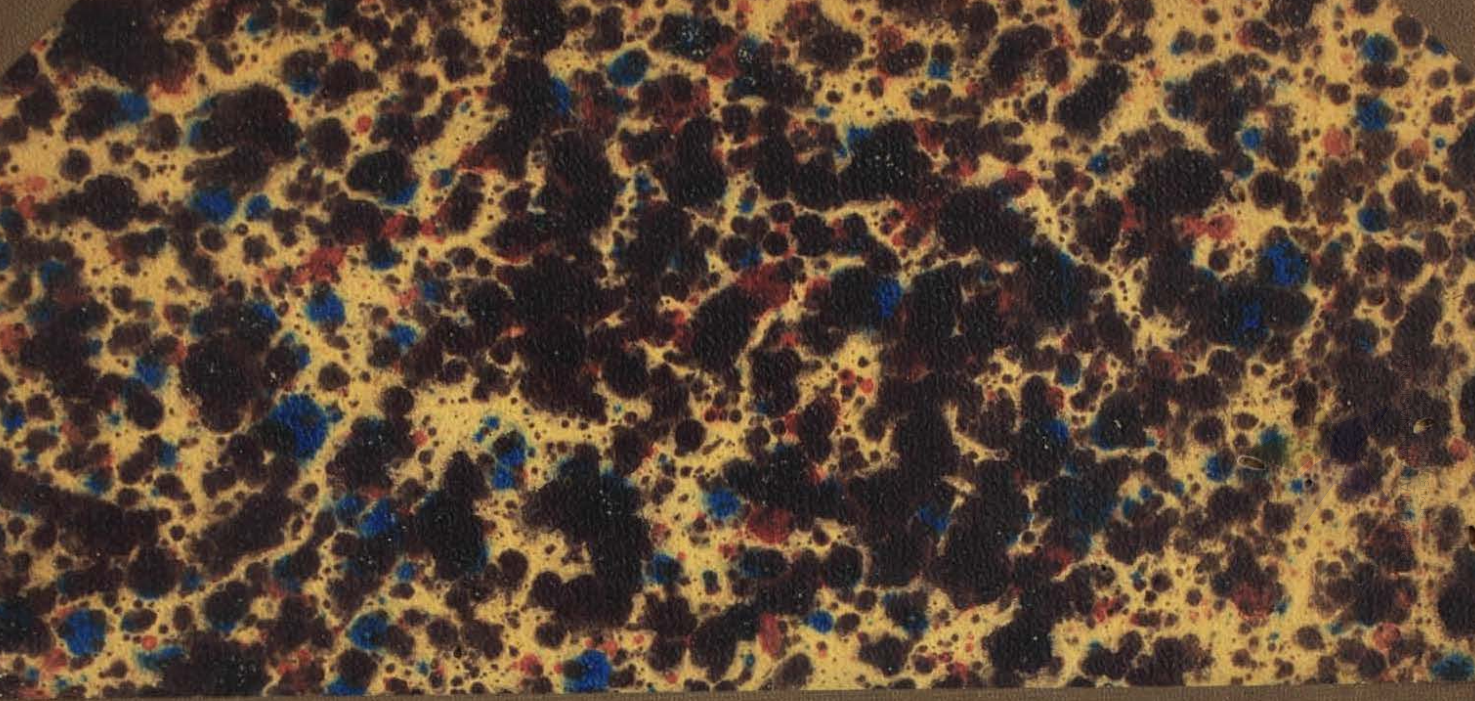

oproer in de lucht te doen springen. Wij nemen voorraad in voor onze versterking en maken alles gereed om daarin opgesloten te blijven en eene belegering te kunnen doorstaan. De berigten van Delhi maken ons zeer bekommerd, want elke tegenspoed dáár moet voor ons noodlottig zijn, terwijl, wanneer ons het ergste trof, Indie, althans voor een oogenblik, verloren zou zijn. Ik behoef over dezen schrikkelijken staat van zaken niet uit te weiden: hij spreekt zelf luid genoeg. De geest van oproer verspreidt zich door het geheele Bengaalsche leger en het blijft te bezien of wij sterk genoeg zullen zijn om dien te onderdrukken, dan of wij in den storm zullen bezwijken. Ons eenige redmiddel is, dat wij ons rustig en de zaken gaande houden tot dat er versterking komt. Ik kan voor mij zelven niet verbergen, dat mijn echtgenoot waarschijnlijk de eerste zal zijn die valt. Hij zegt dat, in geval zijn regement aan het muiten slaat, het over zijn ligchaam moet gaan, maar dat hij het nooit zal verlaten.

"Wat ons zelven betreft, kan ik alleen zeggen dat, zelfs indien onze stelling sterk genoeg mogt zijn, om ons met goed gevolg tegen eene oproerige menigte te verdedigen, dan toch nog de verschrikkelijke hitte der zon, vergezeld van de ontberingen en de opsluiting in eene benaauwde ruimte, het hoogst onwaarschijnlijk maken, dat wij de rampen kunnen overleven waarmede wij elken dag, ja elk uur worden bedreigd. Mijn dierbaar kindje is nog zoo klein, en het is zoo zwak! Ik bid God dat zij voor lijden moge worden gespaard. Menigeen van ons heeft reeds in deze laatste dagen een voorproef gehad van de bitterheid des doods; en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mogt de wezenlijkheid komen, dan hoop ik dat wij kracht zullen vinden om hem met waren Christelijken moed te ondergaan. Het is niet vreesselijk om zelf te moeten sterven; maar om een innig geliefd kind te zien lijden en bezwijken, dit is de verschrikkelijke beproeving, de bittere beker dien ik zal moeten ledigen, indien God hem niet genadig doet voorbij gaan! Mijne gezellin, mevrouw Hilderson, is engelachtig; de arme jonge vrouw heeft zulk een zacht gemoed, zij klaagt nooit, zij beproeft om elke ramp met geestkracht te doorstaan, zij is edelmoedig en goed. Haar echtgenoot is een voortreffelijk man en natuurlijk veel aan gevaren blootgesteld, bijna even zoo veel als de mijne. Zij heeft twee kinderen en wij gevoelen dat wij verpligt zijn om in het belang van onze kleinen zoo veel mogelijk te zorgen dat wij gezondheid en geestkracht behouden. Welligt komt er nog in tijds hulp en keert alles weder tot rust. Laat ons het beste hopen, onzen pligt vervullen en boven alles op God vertrouwen! Wij moeten ons niet aan moedeloosheid overgeven; want al gebeurde ook het ergste, wij weten dat wij in Gods hand zijn en dat Hij ons geen oogenblik vergeet. Hij zal bij ons zijn zelfs in de vallei der schaduwen des doods en wij hebben geen kwaad te vreezen. God zegene u."

Den 1sten Junij voegde mevrouw Ewart het navolgende postscriptum bij haren brief: "Wij zijn tot nog toe zeer gelukkig geweest, daar wij onze dagen in huis konden doorbrengen. Wij verlaten de versterking niet zonder veel te wagen, maar wij zouden de ergste gevolgen van de vreesselijke hitte ondervinden indien wij ons daar binnen opsloten, en wij verkiezen dus de mogelijkheid van eene overrompeling boven de zekerheid van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met onze kinderen in de tenten ziek te zullen worden De kazerne is tot stikkens toe vol, zoodat wij het daar niet beter zouden hebben. Gij kunt u den vreesselijken toestand waarin wij ons bevinden, niet voorstellen; wij kunnen dit naauwelijks zelven begrijpen, niemand kan zeggen hoe dit alles zal eindigen. Mevrouw Hilderson is eene goede gezellin in droefenis; wij zullen bij elkander blijven zoo lang het God zal behagen ons beiden te sparen. Nadat ik verscheidene nachten niet het minste had kunnen rusten, verviel ik gisteren, na veel inspanning en geestkwelling, in een staat van bewusteloosheid. Het ligchaam en de geest weigerden te gelijk dienst te doen: de natuur deed hare eischen gelden, om de uitgeputte krachten te herstellen. Mijn kind was echter buitengewoon onrustig, maar mevrouw Hilderson nam het op, wandelde er mede op en neder en deed het bedaren, om mijne rust niet te storen. Ik geloof dat wij elkander onder elke beproeving zullen kunnen ondersteunen. Ik zou vroeger nooit hebben gedacht, dat zulke nachten vol angst, na zulke dagen van inspanning en zorg, zouden zijn door te komen! Elke brief, elk berigt brengt de tijding van nieuwe gebeurtenissen en verschrikking aan. Binnen veertien dagen zal ons lot beslist zijn, gelooven wij; en wat dit lot ook zijn moge, ik vertrouw dat wij in staat zullen zijn het te dragen. Indien dit mijne laatste woorden aan u zijn, zult gij ze in liefde gedenken en altijd voor oogen houden dat uwe liefde en de genegenheid die wij elkander altijd hebben toegedragen, voor mij de grootste vertroosting is in deze bittere uren! —"

De kolonel Ewart voegde bij deze woorden de navolgende regelen aan zijne zuster in Engeland: "Indien de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

troepen hier oproer maken, is het niet waarschijnlijk dat ik het zal overleven. Mijne plaats en die mijner officieren is bij de vanen van het regement, zoo dat eenigen of zelfs allen noodwendig moeten zijn vermoord, alvorens het regement zich geheel aan den opstand kan aansluiten. Indien dàt mijn lot mogt zijn, zult gij en alle mijne vrienden, vertrouw ik, weten dat ik sterf in de vervulling van mijn pligt, en zult gij en mijne broeders altijd vriendelijk zijn jegens mijne vrouw en kinderen. Ik schrijf niet gaarne sombere brieven; maar het zou nutteloos zijn om voor u te willen verbergen dat wij in het grootste gevaar verkeeren en dat, zoo als ik reeds heb gezegd, ingeval de troepen aan het muiten slaan, mijn leven bijna zeker zal verloren zijn. Ik geloof niet dat zij daarna de versterking zullen aanvallen, die door de Europeaansche soldaten wordt verdedigd, en heb dus alle hoop dat althans mijne vrouw en mijn kind zullen worden gered. En nu, waarde zuster, vaarwel! Indien dit naar Gods besluit de laatste maal is dat ik u schrijf, smeek ik u mij te vergeven zoo ik u immer heb beleedigd en mijner in liefde te gedenken. Ik weet dat gij voor mijn zoon zult zijn, wat eene moeder voor hem zou kunnen zijn. Ik kan hem nu niet schrijven, dien kleinen lieven knaap! Kus hem voor mij. Mijne liefdebetuigingen aan mama en aan mijne broeders."

Ook mevrouw Hilderson had vroeger aan hare betrekkingen geschreven, onder anderen het navolgende: "Er schijnt geen dadelijk gevaar te zijn, maar ingeval zij aan het muiten slaan, zullen wij of in eene versterking terug trekken of ons naar eene plaats genaamd Bhitoer, ongeveer zes mijlen van Cawnpore,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

begeven, alwaar de opvolger van den peishwa zijn verblijf houdt. Hij is een bijzondere vriend van mijn man, en iemand die ongeloofelijk rijk is en veel invloed heeft. Hij heeft aan mijn echtgenoot verzekerd, dat wij bij hem volkomen veilig zouden zijn. Ik zelf zou verkiezen met de andere dames naar de versterking te gaan, maar mijn man denkt dat het beter voor mij en mijne dierbare kinderen zou zijn om te Bhitoer te verblijven."

Het hoofd van Bhitoer, dat in de brieven der beide dames wordt genoemd (ofschoon hij door haar zeer verschillend wordt beoordeeld), heette eigenlijk Dhoendoepont Nenajie, doch is meer algemeen bekend als Nena Sahib, een naam, dien wij hem tot gemak van onze lezers en van ons zelven zullen blijven geven. Zijne verblijfplaats, Bhitoer was eene stad met eene talrijke bevolking en het middelpunt van een uitgestrekt district. Zij werd verdedigd door een sterk kasteel, schilderachtig op een hoogen berg nabij den oever van de Ganges gelegen. De afkomst van Nena Sahib is niet met zekerheid op te geven: volgens sommigen was hij de neef van den peishwa, een der groote Mahratta-vorsten, die in 1851 was overleden; volgens anderen daarentegen de zoon van een Brahmin van hooge caste, doch die weinig geldmiddelen bezat en daarom in het gevolg van den peishwa opgenomen en later zelfs door dezen kinderloozen vorst als zoon aangenomen werd. Deze aanneming is boven allen twijfel verheven en alle partijen erkennen dat zij volgens de Hindoesche wet geldig was.

De Compagnie had vroeger met den peishwa een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

traktaat gesloten, waarbij zij, in ruil voor de souvereiniteit over zijn gebied, aan hem en aan zijne erfgenamen eene jaarwedde had verzekerd van tachtig duizend pond sterling. Men beweert dat het bij dit tractaat afgestane grondgebied jaarlijks een millioen pond sterling opbrengt, doch waarschijnlijk is deze opgave overdreven. In allen gevalle was de Compagnie gebonden door het verdrag.

Het beginsel van aanneming of adoptie had in Indie reeds meermalen aanleiding gegeven tot geschillen met de inlandsche vorsten. De Compagnie beweerde dat de titel van erfgenamen slechts betrekking had op regtstreeksche afstammelingen, en weigerde het regt van aanneming te erkennen. Krachtens bestaande wetten omtrent den overgang van heerlijke goederen en regten, zou Nena Sahib, als neef van den overleden vorst, zelfs in Engeland, volgens de bedoeling van het verdrag, in zijn regt zijn geweest; maar de gouverneur-generaal lord Dalhousie weigerde de betaling der jaarwedde aan Nena Sahib, een geschil dat gedurende zes jaren het onderwerp der gesprekken in Indie uitgemaakte.

Nena Sahib nam den titel aan van peishwa en het Indiesche bestuur, zich tevreden stellende met het geld dat het zich wederregtelijk toegeeigend had, liet hem in het bezit van dien titel. Hij behield ook zijn vorstendom van Bhitoer en versterkte het kasteel, zonder hierin te worden verhinderd, ofschoon het een gedeelte van de Ganges bestrijkt. Bovendien onderhield hij een talrijk korps gewapende manschappen. Overigens was hij algemeen geacht en bezat hij groote rijkdommen, en toen de opstand uitbrak stond zijn naam in het grootboek der Indische schuld aangeteekend als de eige-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar van dertig duizend pond sterling aan effecten.

Hij was zeer bedreven in de Engelsche letterkunde en bekend met de geschiedenis en staatkunde van Europa. Ingenomen met den omgang der Engelschen, hield hij zijn paleis steeds open voor de officieren en ambtenaren van Cawnpore, en nog slechts weinige dagen vóór het uitbreken der onlusten, had hij alle aanzienlijke Engelschen uit Cawnpore gedurende twee dagen, onder afwisselende vermakelijkheden, feestelijk onthaald en daarbij inderdaad vorstelijke pracht en mildheid ten toon gespreid.

Zoodra Nena Sehib gezien had dat de gouverneur-generaal niet te bewegen was tot de uitbetaling der jaarwedde, zond hij een gevolmagtigde, dien hij van eene som van zes duizend ropijen voorzag, naar Engeland, ten einde daar zijne aanspraken te doen gelden. Waarschijnlijk dacht hij in Europa door omkooperij even ver te komen als in Indie, waar dergelijke praktijken algemeen plaats hebben, het geval zou geweest zijn. De agent verviel echter in Engeland in handen van gelukzoekers en bedriegers, die hem, onder voorwendsel van geregtelijke kosten, van een groot gedeelte der hem toevertrouwde gelden beroofden, zonder dat evenwel de zaak zijns meesters daardoor eenigzins bevorderd werd. Eene belangrijke som werd onder anderen door hem verspild tot aankoop van prachtige Indische shawls, welke dienen moesten om aan Engelsche dames, die door haren hoogen stand in staat werden geacht om eenige invloedrijke personen voor den peishwa te winnen, uit te deelen. De shawls werden gretig aangenomen, doch, zoo als van zelf spreekt, werd er nimmer een enkel woord in het belang van den gever gerept.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men wil dat deze onkieschheid der Engelsche dames den Nena eene diepe minachting voor haar heeft ingeboezemd en niet zonder invloed is geweest op de bejegening, welke de vrouwen te Cawnpore hebben ondergaan.

Ziende dat de onderhandelingen in Engeland even vruchteloos waren als die te Calcutta, riep hij zijne zendelingen terug. Deze teleurstelling heeft waarschijnlijk een geheimen wrok bij hem nagelaten, hoewel zijn omgang met de Engelschen daarvan geene blijken droeg. Niet alleen de hierboven aangehaalde brieven, waaruit blijkt welk een blind vertrouwen hij zelfs den gezaghebber Hilderson had weten in te boezemen, maar ook dat men bij het uitbreken der onlusten zijn gewapenden bijstand heeft ingeroepen, bewijzen het tegendeel.

Nena Sahib voldeed onmiddellijk aan het verzoek om bijstand en zond ongeveer 200 kavalleristen en 400 infanteristen met twee stukken geschut. Deze magt werd in de binnenstad gelegerd en met het bewaken van de geldkas, waarin zich ongeveer 800 000 ropijen bevonden, belast. Den 4den Junij ontvingen alle officieren bevel, om niet meer bij hunne manschappen te gaan slapen, maar zich in de versterkte kazerne terug te trekken. In den nacht van den 5den geraakte de kavallerie in opstand; na hunne officieren te hebben afgemaakt, trokken de ruiters af en namen alle paarden mede. Het 1ste regement infanterie volgde en den anderen morgen trok ook het 53ste af. Dit laatste regement had eerst zeer veel vertrouwen ingeboezemd en bleef ook zeer lang besluiteloos, doch eindelijk bleek het niet bestand te zijn tegen de inblazingen en de overreding zijner landgenooten. Alle opstande-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lingen verzamelden zich op een heuvel niet ver van de stad en trokken toen spoedig tegen de versterking op, waarin de Europeanen zich zooveel mogelijk in veiligheid hadden gesteld. Ofschoon de overmagt groot was, bezat de belegerde bezetting aanvankelijk een groot voordeel boven de opstandelingen, daar dezen geen geschut hadden. Maar dit voordeel was van korten duur. Ook de troepen van Nena Sahib geraakten in opstand, vermoordden eenige ongelukkige slagtoffers in de stad, plunderden de kassen en, aangevoerd door Nena Sahib zelven, die van Bhitoer was aangekomen, voegden zij zich bij de oproerige regementen, die hierdoor twee stukken geschut tegen de versterking konden rigten.

De afval van Nena Sahib was een gevoelige slag voor de belegerden. Dagelijks nam nu de sterkte van hunne vijanden toe en van alle oorden werd geschut aangevoerd. Reeds den 11den Junij hadden de opstandelingen een hevig geschutvuur geopend uit twee mortieren, twee 24 ponders, drie 18 ponders, een of twee 12 ponders, twee 9 ponders en een 6 ponder. Vooral de 24 ponders, welke zeer digt bij de versterking geplaatst waren, rigtten groote verwoestingen aan; zij deden soms geheele zuilen, waarop de gaanderijen van de twee gebouwen der versterking rustten, neder storten en doorboorden de muren van de hospitaalskazerne.

Wij hebben reeds gezien, dat de verdedigingswerken der Engelschen uit niets anders bestonden dan uit aarden wallen, die in overijling om de twee genoemde gebouwen waren opgeworpen. De toestand der bezetting werd alzoo reeds spoedig zeer hagchelijk. De schrik, de opsluiting in eene overpropte, kleine ruimte, het gebrek aan voedsel en de zorg, vereenigd met de geweldige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hitte der brandende zon, sleepten spoedig verscheidene vrouwen en kinderen weg. Ook de soldaten werden door de schroeijende zon geteisterd en daar zij zich meer dan de vrouwen daaraan moesten blootstellen, stierven er soms vijf of zes op éénen dag. Het getal der lijken kon niet worden begroot, daar dezen in een put buiten den wal werden geworpen, wat meestal tegen het vallen van den avond moest geschieden, daar niemand zich gedurende den dag zonder de uiterste noodzakelijkheid aan den kogelregen mogt blootstellen, die, zoo als later bleek, zoo overmatig op de versterking was uitgestort, dat de grond met kogels en schroot als overdekt was. Welligt zal men zich een denkbeeld kunnen vormen van den toestand der belegerden, wanneer wij vermelden, dat, gedurende de 19 dagen van het beleg, door de opstandelingen zes en dertig schepen met kruid en kogels waren aangevoerd, terwijl bovendien in de magazijnen van Cawnpore zelve de noodige krijgsbehoeften voor een leger van 15 000 man voorhanden waren geweest. Er was binnen de versterking slechts één waterput, en de vijand onderhield zulk een hevig vuur op dat punt, dat elke teug water letterlijk met bloed betaald moest worden! De potten waarin men het water uit den put plagt te vervoeren en te bewaren, waren alle vernield, zoodat men eindelijk, om zooveel mogelijk menschenlevens te sparen, het water meestal gedurende den nacht haalde. Voor het levende slagtvee was er geene plaats, en men moest dit, zoowel als de paarden, los laten loopen, zoodat het door het vijandelijke lood gewond of gedood werd en er weldra geen vleesch meer te verkrijgen was, maar men zich moest vergenoegen met rijst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en broodkoeken. Ook de meeste vaten die met rum en wijn gevuld waren, werden vernield; doch van deze dranken is in de Engelsche legers meestal overvloed, en ook hier bleef een kleine voorraad over. "De nood," schreef later een der overgeblevenen, "was zoo groot, dat men elkander geen woord van vertroosting kon toevoegen, noch eenigen bijstand verleenen. Ik zag de lijken van officieren, van teeder opgebragte, aanzienlijke vrouwen, van dochters van hoofdofficieren onder de puinhoopen der gallerij ondereen liggen, tot dat de wacht volgens gewoonte zou rond gaan om ze naar den doodenput te dragen, want er was naauwlijks ruimte voor de levenden, veel minder dus voor de dooden!"

Een ander officier van het drietal, dat de algemeene slagting ontkwam, de luitenant Thompson, schreef onder anderen: "Hoe dankbaar was ik toen het vuren begon, dat ik geene bloedverwanten in het retranchement had! Want toen hoorde men echtgenooten en vaders de dwaasheid vervloeken, dat zij hunne huisgezinnen niet hadden weggezonden. Doch wat baatte het dat zij die onbedachtzaamheid eerst nu inzagen? Het was te laat! Vrouwen zagen de ligchamen van hare echtgenooten op de vreeslijkste wijze door het schroot verminkt, en mannen hunne vrouwen lijden onder de pijnlijkste folteringen der doodelijke wonden, die zij niet vermogten te heelen! Dan weder hoorde men kinderen erbarmelijk krijten over den dood hunner ouders! Hoe was men niet, ik zou haast zeggen, onmannelijk bewogen bij het gezigt van deze kleine ongelukkige wezens! — Maar langzamerhand werd men zelfs aan zulke vreesselijke tooneelen, die meermalen op één enkelen dag plaats hadden, gewoon, zoodat zij bijna

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geen of slechts een flaauwen indruk meer maakten."

"Eén schouwspel kan ik echter nooit vergeten. Eene arme vrouw, White genaamd, liep met haren man langs de versterking, terwijl zij twee kinderen (tweelingen) de borst gaf. De een of andere duivel vuurde met schroot op hen, zoodat de man gedood en de beide armen van de vrouw verbrijzeld werden. De kinderen vielen op den grond; het eene was gewond. Toen volgde een tooneel dat alle verbeelding te boven gaat. Stel u de vrouw voor, zich naast hare kinderen nederwerpende en door hare verschrikkelijke wonden niet in staat hen te helpen!

"Eene andere vrouw, die in een vreesselijken toestand verkeerde en bijna van honger omkwam, begaf zich buiten de borstwering, aan elke hand een harer kinderen vasthoudende. Zij plaatste zich op een plek waar het vuur het hevigste was, in de hoop dat een kogel haar en hare kleinen van hun lijden mogt bevrijden. Doch wij ontdekten haar en begrepen haren toeleg, zoodat wij de beklagenswaardige vrouw van die plaats weg bragten.... om later een nog schrikkelijker dood te ondergaan dan waaraan zij zich zelve had blootgesteld!

"Elders weder kon men mevrouw W. zien, door een kogel in het aangezigt getroffen, waar hij, juist bij het neusgat, door het verhemelte van den mond en door de kaak was doorgedrongen, en naast haar hare dochter, zelve deerlijk in den schouder gewond, doch niettemin alles aanwendende om de smarten harer beklagenswaardige moeder zooveel mogelijk te lenigen! Deze ongelukkige vrouwen stierven beide aan hare wonden. Verder was er eene ongelukkige inlandsche minne, die hare meesteres getrouw was gebleven en den zuigeling de borst gaf, meenende dat zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door de muren der kazerne beschermd was. Doch eensklaps zag men haar neder geworpen en het kind uit hare armen geslingerd! Beide de beenen waren haar door een kogel weggeschoten! Het kind echter werd ongedeerd opgeraapt. Eene menigte andere, even verschrikkelijke tooneelen zou ik u kunnen afschilderen, maar mijn eigen gevoel raadplegende, begrijp ik dat deze brief in het gemoed van allen die hem zullen lezen, eene zucht naar wraak zal doen ontvlammen, die nooit kan worden voldaan.

"In den avond van den 9den Junij werd de met stroo bedekte kazerne door de rebellen in brand geschoten. Dit had men niet kunnen voorzien. Zij die zich konden verwijderen werden gered, maar wie gewond was en zich niet kon bewegen, kwam levend in de vlammen om! Al de medicijnkisten en geneeskundige instrumenten werden vernield, zoodat de ongelukkigen die later gewond of ziek werden, zonder hulp of verpleging aan hun lot moesten worden overgelaten.

"Terwijl de kazerne in brand stond, dachten wij, dat de opstandelingen op ons zouden aanvallen, en indien zij meer moed hadden gehad dan de Indier gewoonlijk heeft, zouden zij ook zeker een aanval hebben gewaagd. Maar de schurken hadden het hart niet om ons digter te naderen dan op een afstand van 200 ellen. Zij konden de dosis schroot niet verteren, die de arme Ashe hun uit zijn geschut toediende, en die gewoonlijk gevolgd werd door het vuur der infanterie en een echt vaderlandsch hoerah! Dit was meer dan hun zwart bloed kon uitstaan, zoodat zij een "regtsomkeer" maakten en zoo hard mogelijk wegliepen."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het is natuurlijk niet mogelijk al de wapenfeiten van dit merkwaardig beleg te vermelden. Als men bedenkt hoe klein en slecht de verdedigingswerken waren en hoe luttel het getal der bezetting, dan spreekt het van zelf dat de ontzaggelijke overmagt der opstandelingen niet zoo lang had kunnen worden afgeslagen, indien niet ieder verdediger een held ware geweest, die elk oogenblik zijn leven veil had.

Den 21sten Junij vertoonde zich in het kamp der opstandelingen een groot aantal vreemdelingen, wier buitengewone kleeding den belegerden dadelijk in het oog viel. Dit waren van elders aangekomen opstandelingen, welke het doel hadden om tot eene bestorming mede te werken. Het bevel over de belegeraars was door Nena Sahib toevertrouwd aan een subhadar of inlandsch officier van het oproerige 1ste regement infanterie. Onmiddellijk na de aankomst der hulptroepen besloot hij tot een algemeenen aanval. Alvorens echter op te rukken, zwoer hij, in tegenwoordigheid van al zijne troepen, dat op dien dag de Europeanen zouden worden vernield, zelfs al moest hij-zelf daarbij omkomen. De aanval had nu van drie zijden te gelijk plaats, zóó hevig en zóó ontstuimig, dat de belegerden welligt onmiddellijk voor de overmagt zouden zijn bezweken, ware niet de subhadar op de borstwering door een geweerkogel doodelijk getroffen geworden. Van hun aanvoerder beroofd begonnen de opstandelingen te wankelen, terwijl de bezetting van deze omstandigheid gebruik maakte om hen terug te slaan.

De 23ste Junij was voor Engeland en vooral voor Indie een merkwaardige dag. Juist eene eeuw te voren,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op den 23sten Junij 1757, had Clive de overwinning van Plassey behaald en daardoor den grondslag gelegd van Engelands heerschappij en grootheid in Azie. De honderdste verjaardag van deze roemrijke gebeurtenis werd in Londen en elders in Engeland met ongemeene vreugde gevierd. Talrijke gastmalen waren aangerigt, waarop voortreffelijke redenaars in gloeijende woorden met veel geestdrift en zelfverheffing gewaagden van de verovering des onmetelijken Indischen rijks en van de onvergankelijkheid van het Britsche gezag. Weinig dachten evenwel èn de instellers van deze feestdronken, èn zij, welke die sprekers toejuichten, dat op hetzelfde oogenblik hunne landgenooten in Indie in eene worsteling op dood en leven waren gewikkeld, waarvan het bestaan van het Engelsche gezag daar te lande geheel afhing en die juist toen zelfs zéér twijfelachtig was. Het berigt van den opstand in Bengalen was nog niet ontvangen en in vele huisgezinnen werd met schuimend bier of bruischenden Champagne een "lang leven" toegewenscht "aan de vrienden en magen in Indie"..... die reeds lang met Gods dooden rustten van hun arbeid.

Ook de opstandelingen in Indie herdachten dezen verjaardag, maar zij herinnerden zich tegelijk de voorspelling, dat op dien dag het Britsche gezag in Indie moest eindigen. Overal dus, waar zij, zoo als te Cawnpore, Delhi en elders, met de wapenen in de hand tegenover de Engelschen stonden, trachtten zij deze voorzegging tot waarheid te maken, door woedende uitvallen te doen, die echter gelukkig overal mislukten.

De toestand der Engelschen te Cawnpore werd inmiddels elk oogenblik verschrikkelijker. De voorraad van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mondbehoeften was verteerd en de waterput droogde op! Honger en dorst begonnen den vijand in de hand te werken; de krijgsbehoeften begonnen geducht te verminderen en de ziekten toe te nemen. Ieder voorzag dat de hagchelijke strijd spoedig zou moeten worden opgegeven. Met welk eene dapperheid de verdediging werd voortgezet, blijkt uit een brief van een officier der afdeeling van den generaal Outram, die later de plaats bezocht en uit wiens schrijven wij het volgende overnemen: "De weg van Allahabad voert langs de twee gebouwen, waar Wheeler met zijne onverschrokkene bende zich zoo lang tegen de horden die hem omsingeld hadden, staande hield. Die gebouwen bestonden uit hetgeen men gewoon was het Europeaansche kavalleriehospitaal te noemen. Zij moeten wel met onversaagdheid en heldenmoed zijn verdedigd, want de muren zijn door de geschutkogels evenzoo doorboord als de cellen van eene honinggraat; de deuren, die de voornaamste punten schijnen te zijn geweest, waarop het vuur van Nena Sahib was gerigt, zijn verbrijzeld en nedergeschoten, zoodat zij groote, misvormde openingen vertoonen. Van de gallerijen, welke de beide gebouwen omringden, zijn slechts eenige weinige, aan splinters geschoten steilen over; aan sommige hoeken zijn de muren geheel weggeslagen, en gapen groote bressen den toeschouwer aan. Verscheidene vijandelijke kogels zijn de gebouwen door en door gevlogen; van de binnenmuren zijn brokken afgevallen en hier en daar zijn nog bloedvlekken aan den wand en op den vloer. Nooit zag ik eene plaats die zoo vreeslijk was gerameid...."

Toen het hem niet mogelijk was zich langer te verdedigen, besloot de generaal Wheeler te onderhandelen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Vooraf echter zond hij nog den heer Shepperd, een Engelschman, naar de stad, in de hoop dat deze daar de eene of andere gemeenschap zou kunnen aanknoopen of berigten inwinnen. Deze onverschrokken man, die met de taal en zeden des lands zeer gemeenzaam bekend en zelfs in Indie geboren was, nam het gewaad aan van een inlandschen kok, doch werd niettemin herkend, gevat en voor Nena Sahib gebragt. Deze onderwierp hem aan een scherp verhoor en veroordeelde hem tot drie jaren dwang- en kettingarbeid. Hierdoor was hij ooggetuige van alles wat er voorviel en in staat om later daarvan een omstandig verhaal te geven.

De generaal Wheeler besloot nu de onderhandelingen onmiddellijk met Nena Sahib te openen; doch voor dat dit voornemen werd ten uitvoer gelegd, had dit opperhoofd reeds eene gevangene oude Engelsche dame naar de bezetting afgezonden, met den navolgenden brief:

"Aan de soldaten en onderdanen van hare allergenadigste majesteit koningin Victoria. Alle mannen, die in geen opzigt zijn betrokken in de acte van lord Dalhousie en genegen zijn om hunne wapenen neder te leggen, zullen vergunning en bescherming genieten om naar Allahabad te reizen."

Dadelijk na de ontvangst van dezen brief werd een krijgsraad belegd, waarin de gevoelens zeer verdeeld schijnen te zijn geweest. De trouwloosheid der Mahratten-vorsten was in Indie een spreekwoord geworden en het gedrag van Nena Sahib weinig geschikt om hem als eene uitzondering op dien regel te doen beschouwen. Doch de versterking was niet langer te verdedigen, de ellende der belegerden en vooral van de vrouwen was ten top gestegen en men besloot dus tot de onder-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

handeling. De kapitein Moore, die de ziel der verdediging schijnt te zijn geweest en zijne vrouw en twee kinderen bij zich had, werd belast met het sluiten van een verdrag. De voorwaarden daarvan waren hoofdzakelijk: "dat de bezetting hare kanonnen, krijgsbehoeften en geld zou afgeven, doch hare geweren, met zestig patronen voor elk geweer, zou mogen medevoeren; dat Nena Sahib de noodige middelen zou verstrekken om de zieken en gewonden en de vrouwen en kinderen te vervoeren, en wel tot aan den oever der rivier, alwaar booten zouden gereed zijn om allen naar Allahabad over te brengen."

De getrouwe nakoming van deze overeenkomst werd plegtig door den generaal Wheeler en Nena Sahib bezworen. Dit had den 26sten Junij plaats. Des avonds ging eene commissie uit de Engelschen zich overtuigen dat de booten gereed lagen. Den 27sten Junij, een dag die niet spoedig in Indie zal worden vergeten, kwam met het aanbreken van den morgen een groot aantal rijtuigen binnen de versterking. De krijgsbehoeften werden overgegeven en de geheele bezetting begaf zich op weg naar de booten, die op een afstand van ongeveer een half uur gaans lagen. Het aantal Engelschen, de bevolking van de overgegeven versterking uitmakende, bestond op dat oogenblik uit ongeveer 950 personen, waarvan ruim 300 militairen, een gelijk getal burgers die aan de verdediging hadden deel genomen, en 350 vrouwen en kinderen. Bij den aanvang van het beleg beliep het aantal van deze laatsten ongeveer 450, doch de angst, ziekte, ontbering en het vijandelijk vuur hadden een honderdtal doen bezwijken.

De beide oevers van de Ganges in de nabijheid van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de plek alwaar de inscheping moest plaats vinden, zijn omzoomd met hoog riet en digt bij elkander staande boomen. Zoodra de Engelschen daar waren gekomen, haastten zij zich, om de booten te bereiken. Ingevolge eene in den vorigen avond gemaakte schikking werden zij verdeeld in gelijke groepen, bestaande uit een zeker getal weerbare mannen, die hunne vrouwen en kinderen bij zich hadden. Onmiddellijk begaf een ieder zich naar het hem aangewezen vaartuig, spoedig waren meest allen ingescheept, en reeds maakten zij zich gereed om af te steken, toen er eensklaps een kanonschot viel. Dit was het sein voor de inlandsche bootslieden of matrozen om uit de booten te springen, en nadat zij eerst de strooijendaken der booten in brand hadden gestoken, zich pijlsnel te verwijderen. Onmiddellijk werden daarop batterijen geschut, die aan de beide oevers in het riet waren verborgen geweest, ontbloot en een vreesselijk vuur op de booten geopend, terwijl tegelijk een hevig infanterievuur aanving. Onderscheidene booten, waarvan elk ongeveer vijftig personen bevatteden, werden verbrijzeld of in brand geschoten. Vele Engelschen kwamen in den brand of door de vijandelijke kogels om het leven en eenige weinigen, welke den oever bereikten, werden daar door ongeveer twee duizend man infanterie en kavallerie afgewacht en nedergesabeld!

Twee booten waren bij den aanvang van dit moordtooneel door de Engelschen losgemaakt en werden door den stroom medegesleept, zoodat de bemanning hoopte het geluk te hebben, de rivier tot Allahabad af te zakken. Twee dagen lang werden zij door de opstandelingen langs de oevers gevolgd, met geschut en geweerschoten begroet, en telkens waren zij verpligt het lijk van een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gesneuvelden vriend aan den stroom prijs te geven. Nena Sahib ontving het berigt van hunnen togt en zond onmiddellijk een sterk detachement kavallerie om hen te vervolgen. In den loop van den tweeden dag geraakten de beide vaartuigen op eene droogte vast. De opstandelingen maakten hiervan aanstonds gebruik, om de weinige ongelukkigen die tot nog toe het leven hadden gered, met eene groote overmagt aan te vallen, met dat noodlottig gevolg, dat slechts vijf officieren, waaronder de luitenant Thompson, wiens brief wij reeds hebben aangehaald, zich door den vijand vermogten heen te slaan, en verder het geluk hadden om het grondgebied van een oud districts-hoofd te bereiken, dat hen in veiligheid bragt en eene maand lang verborgen hield, tot dat zij door het leger van Havelock werden bevrijd. Al hunne overige togtgenooten werden door hunne vervolgers om het leven gebragt.

De generaal Wheeler had zich met zijne vrouw en vier dochters op eene groote boot ingescheept, die opzettelijk voor hem scheen te zijn gereed gemaakt. Zoodra de eerste schoten vielen, had hij het kabeltouw doen kappen; het gelukte hem vlot te geraken, zoodat hij langzaam de rivier afzakte. Niet lang daarna geraakte het vaartuig echter aan den grond. De infanterie en twee stukken van den vijand kwamen dadelijk nader en begonnen te vuren. Zij wisten echter niet met de elevatieschroef van het grootste stuk geschut om te gaan, en moesten zich dus bepalen tot het gebruik van het kleinere stuk, dat met los schroot geladen werd. Het vuur werd onafgebroken door de Engelschen beantwoord. De opstandelingen vonden eene groote ledige boot, die aan den oever vast lag, wierpen zich daarin

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en zeilden nu op de Engelsche boot aan; doch een wel onderhouden geweervuur schrikte hen af en zij lieten hun voornemen varen. In den avond werd de stroom hooger en sneller, waardoor de Engelschen nu weder vlot kwamen en den togt konden voortzetten, die evenwel door den donkeren nacht en een inmiddels opgestoken hevigen storm zeer vertraagd werd.

Nena Sahib ontving berigt van het gebeurde en zond nu onmiddellijk nog drie kompagniën van het oproerige 1ste regement Oude-infanterie. De boot werd omsingeld en men was verpligt zich over te geven. Zestig mannen, vijf en twintig vrouwen en vier kleine kinderen werden gevangen naar Cawnpore terug gebragt. Zoodra zij voor Nena werden gebragt, gaf deze bevel dat de mannen van de vrouwen gescheiden en op de plaats zelve zouden doodgeschoten worden. Hiertoe wilde hij de manschappen bezigen van het voormalige 1ste regement Bengaalsche Infanterie. Deze weigerden echter zich met de bloedige taak te belasten, en zeiden: Wij willen Wheeler Sahib, die den naam van ons regement groot gemaakt heeft en wiens zoon onze kwartiermeester is, niet doodschieten. Ook de andere Sahib log (heeren) willen wij niet ter dood brengen. Zend hen naar de gevangenis." Maar de manschappen van een ander regement verzetteden zich hier tegen, en eischten dat de mannen onmiddellijk zouden worden omgebragt. Deze werden nu alle naast elkander in eene zittende houding op den grond geplaatst, terwijl twee compagniën met geladen geweren zich tegen over hen stelden. De ontzettende toebereidselen hadden in tegenwoordigheid der vrouwen plaats. Eene van haar, de vrouw van een officier van gezondheid, riep uit, dat zij haren man niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wilde verlaten, maar met hem sterven wilde. Zij scheurde zich los, ijlde naar haren man en, zich achter hem plaatsende, klemde zij zich aan hem vast. Andere vrouwen deden hetzelfde en bleven doof voor de bedreigingen der beulen en zelfs voor de gebeden van hare echtgenooten, die wenschten dat zij zich zouden verwijderen. Nena Sahib had dit hartverscheurend schouwspel zonder spreken aangezien; doch eindelijk gaf hij last dat de vrouwen met geweld losgescheurd en vastgehouden zouden worden, terwijl aan hare mannen het vreesselijke vonnis werd voltrokken. Alleen des doctors vrouw kon men niet van haren echtgenoot afrukken. De twee kompagniën maakten zich nu gereed om te vuren, toen de Engelsche geestelijke Nena toeriep, dat hij genoegzamen tijd verlangde te hebben, om een gebed voor te lezen. Zijn verzoek werd ingewilligd en men ontboeide zijne handen. Nu knielden zoowel mannen als vrouwen eerbiedig neder; en nooit rees wellig een gebed onder vreesselijker omstandigheden ten hemel. Zelfs de beulen, bewogen door den heldenmoed van hunne slagtoffers, bewaarden onwillekeurig eene diepe stilte, die slechts gestoord werd door de vaste stem van den leeraar en het kermen van een der Engelschen, die drie zware wonden had ontvangen, en uitriep "dat men toch dadelijk een einde mogt maken aan zijne ondragelijke smarten!" Na het gebed drukten allen elkander de vastgebondene handen en dadelijk daarop begonnen de opstandelingen te vuren. "Deze ongelukkige viel naar de eene zijde," dus eindigt een der ooggetuigen zijn verhaal, "gene naar de andere, al naar gelang zij waren gezeten; sommigen waren niet onmiddellijk dood en werden later verder met de sabels afgemaakt."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Van al die mannen, welke de versterking zoo moedig hadden verdedigd, bleef er geen enkele over dan de luitenant Thompson, wiens vlugt reeds is beschreven. Allen waren zij gevallen door het afschuwelijkste verraad. Slechts eenige vrouwen en kinderen waren, hier en daar verspreid, gespaard geworden. Zij werden met de ongelukkigen, die het vermoorden van de mannen hadden moeten aanzien, vereenigd en opgesloten in eene gevangenis binnen de stad.

Eene der jeugdige dochters van den generaal Wheeler was door een kavallerist gevangen genomen, die haar in stede van haar naar Nena te brengen, eene afschuwelijke bejegening deed ondergaan en haar toen heimelijk naar zijn huis, nabij de kerk gelegen, bragt, waar hij haar noodzaakte met zijne huisgenooten te slapen. Hij zelf kwam later dronken te huis. Wanhopig over de mishandeling welke zij had ondergaan en over den dood van haren vader, stond zij in den nacht op, maakte zich meester van zijne wapenen en sloeg eerst hem, daarna zijne moeder, zijn vrouw en zijne twee dochters het hoofd af. Toen zij in den morgen eenige kavalleristen hoorde naderen, die hun kameraad kwamen wekken, ging zij hen te gemoet en zeide: "ga zien, wat ik gedaan heb." Onthutst door het bloedige schouwspel zochten zij zich dadelijk aan haar te wreken. Maar het arme meisje was hare vervolgers reeds voorgekomen en in den put gesprongen, die achter de hut stond en waaruit haar onkenbaar en opgezwollen lijk later door hare landgenooten opgehaald en onder het lossen van minuutschooten ter aarde besteld werd. Hare daad had echter zulk een schrik onder de sepays verspeid dat, toen eenige dagen later Nena al de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vrouwen onder de ruiters wilde verdeelen, geen hunner het aanbod aannam.

Het getal der opgeslotene vrouwen bedroeg 122, doch vermeerderde nog met elken dag, want telkens werden in de omstreken Engelschen opgevangen, die de vlugt hadden moeten nemen, omdat ook de bezettingen der forten waren opgestaan. Al de mannen werden bij die gelegenheden omgebragt en de vrouwen en kinderen naar Cawnpore gevoerd.

Te Futtehgor, een stad in het rijk van Oude, lagen het 10de regement en eenige artillerie in garnizoen. De soldaten bleven eerst zoo getrouw, dat zij aan hunne officieren een brief overleverden van het 41ste regement, dat te Sutapore was opgestaan, en hen wilde overhalen om dat voorbeeld te volgen. Zij hadden zelfs terug geschreven, "dat zij de groote Compagnie te lang hadden gediend om nu verraders te worden, en dat zij hun zout getrouw zouden blijven." Toen het 41ste regement aankwam, bezweek echter de trouw van het 10de; de manschappen maakten zich meester van he geldmagazijn, dat op de paradeplaats stond, trokken met vliegende vaandels op naar den vorst, plaatsten hem op zijne guddie of troon en legden de vanen voor zijne voeten, onder het lossen van een vorstelijk saluut. Eenige sepays bleven getrouw, doch werden door hunne eigene landgenooten afgemaakt. De Engelschen, bijgestaan door een honderdtal inlanders, trokken in het fort terug, en verdedigden zich daar tien dagen lang wanhopend. De gebouwen in het fort werden echter in brand geschoten en weldra was het niet langer mogelijk aan de overmagt het hoofd te bieden. Een gedeelte der bezetting zocht

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zich in het midden van den nacht overland door den vijand heen te slaan, en dit gelukte. Een ander gedeelte, een troep van 120 personen uitmakende, wierp zich in de booten die onder het fort lagen en bereikte Bhitoer, doch werd daar gevangen genomen en dadelijk naar Cawnpore overgebragt.

Het lot der gevangene vrouwen was en bleef daar allerbeklagenswaardigst. Allen hadden zij hare dierbaarste betrekkingen voor hare oogen zien vermoorden. Vele waren zelven zwaar gewond of zagen hare kinderen of bloedverwanten door ziekte en wonden folteren, zonder dat zij hun eenige hulp konden verleenen. Soms werden zij opzettelijk door hare bewakers geheel vergeten en liet men haar zonder eenig voedsel. Telkens kwamen er nieuwe slagtoffers aan, die nieuwe gruwelen hadden te verhalen en daardoor den algemeenen angst en schrik nog vermeerderden. Later steeg de vertwijfeling ten top, toen ook inlandsche vrouwen en mannen als gevangenen werden aangebragt uit de stad zelve, die aan regeringloosheid, wanorde, moord en plundering was prijs gegeven. De gewapende opstandelingen hadden daar de overhand. Geene Engelschen meer hebbende te bestrijden, keerden zij nu hunne wapenen tegen hunne eigene landgenooten. Elke buit was gereede aanleiding tot twist en bloedstorting. Rijk te zijn, werd eene onverschoonbare misdaad gerekend, die slechts met moord en plundering kon worden geboet. De markten werden gesloten, omdat elke koopman, die voor zijne waar geld eischte, dit vergrijp met mishandeling moest boeten.

De Engelschen vrouwen bleven gedurende tien dagen opgesloten in de stadsgevangenis, doch werden toen, met de weinige mannen, die gespaard waren, overge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

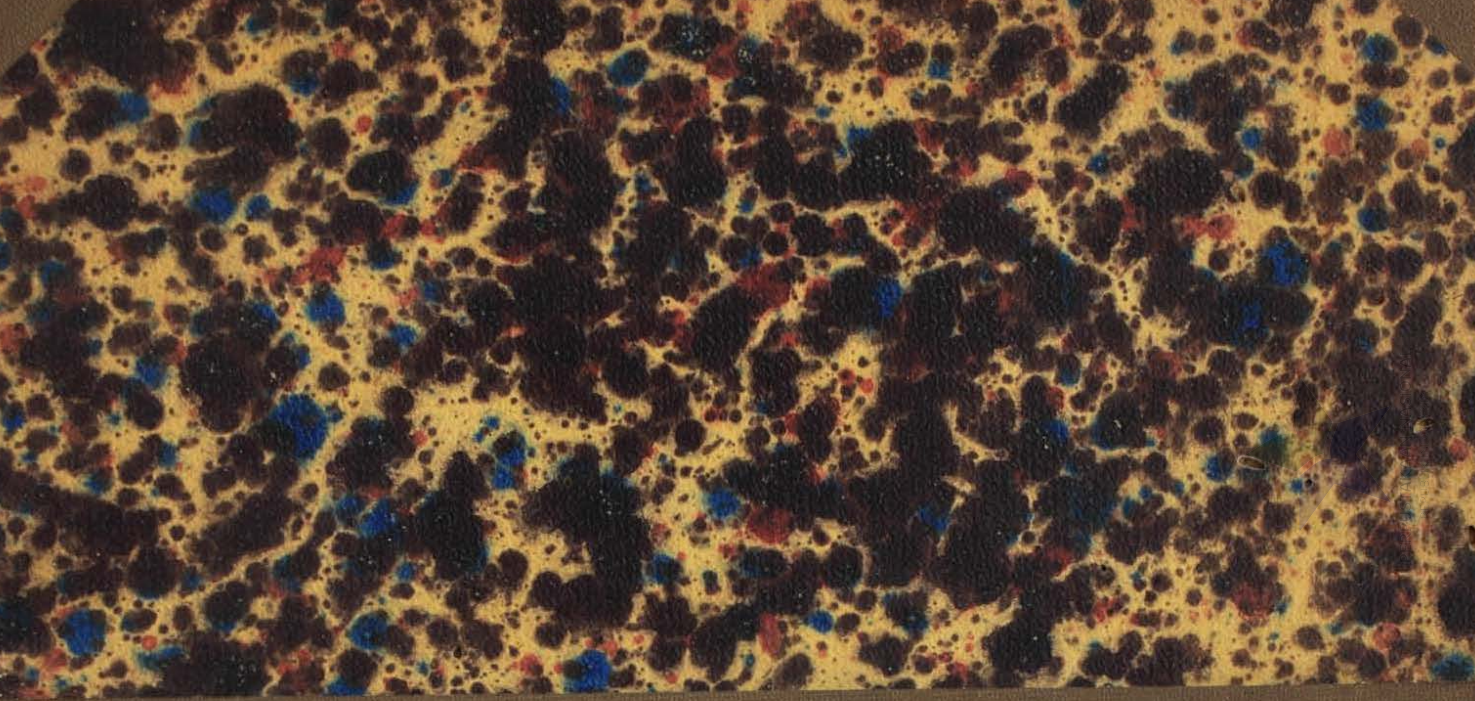

zich in het midden van den nacht overland door den vijand heen te slaan, en dit gelukte. Een ander gedeelte, een troep van 120 personen uitmakende, wierp zich in de booten die onder het fort lagen en bereikte Bhitoer, doch werd daar gevangen genomen en dadelijk naar Cawnpore overgebragt.

Het lot der gevangene vrouwen was en bleef daar allerbeklagenswaardigst. Allen hadden zij hare dierbaarste betrekkingen voor hare oogen zien vermoorden. Vele waren zelven zwaar gewond of zagen hare kinderen of bloedverwanten door ziekte en wonden folteren, zonder dat zij hun eenige hulp konden verleenen. Soms werden zij opzettelijk door hare bewakers geheel vergeten en liet men haar zonder eenig voedsel. Telkens kwamen er nieuwe slagtoffers aan, die nieuwe gruwelen hadden te verhalen en daardoor den algemeenen angst en schrik nog vermeerderden. Later steeg de vertwijfeling ten top, toen ook inlandsche vrouwen en mannen als gevangenen werden aangebragt uit de stad zelve, die aan regeringloosheid, wanorde, moord en plundering was prijs gegeven. De gewapende opstandelingen hadden daar de overhand. Geene Engelschen meer hebbende te bestrijden, keerden zij nu hunne wapenen tegen hunne eigene landgenooten. Elke buit was gereede aanleiding tot twist en bloedstorting. Rijk te zijn, werd eene onverschoonbare misdaad gerekend, die slechts met moord en plundering kon worden geboet. De markten werden gesloten, omdat elke koopman, die voor zijne waar geld eischte, dit vergrijp met mishandeling moest boeten.

De Engelschen vrouwen bleven gedurende tien dagen opgesloten in de stadsgevangenis, doch werden toen, met de weinige mannen, die gespaard waren, overge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bragt naar een huis, bekend onder den naam van assembly-rooms, waar zij scherp werden bewaakt, doch overigens aan dezelfde mishandelingen en ontberingen waren prijs gegeven. En haar leven was niet het eenige wat gevaar liep. Ten bewijze hiervan zullen wij de woorden aanhalen van een der ooggetuigen. "Het leven der arme vrouwen werd door Nena alleen met de slechtste bedoelingen gespaard. Hij zond eene oude goddelooze koppelaarster, ten einde de weerlooze schepsels over te halen om zijne begeerten te voldoen. Deze boodschap, welke aan de vrouwen met veel sluwheid overgebragt werd, ging vergezeld van bedreigingen en beloften, al naar dat het antwoord zou luiden, doch werd met groote verontwaardiging afgewezen en met het vaste besluit, om liever te sterven en elkander met de tanden dood te bijten, ingeval er geweld werd gebruikt om haar te onteeren."

Den 12den Julij was Nena Sahib in de nabijheid van een dorp genaamd Futteypore met de magt van den generaal Havelock slaags geweest en genoodzaakt geworden om terug te trekken. Deze Engelsche bevelhebber stond aan het hoofd van een klein leger, dat van Allahabad tot ontzet van Lucknow en Cawnpore was afgezonden en welks bewegingen later zullen worden beschreven. Nena spoedde zich, zijne troepen achterlatende ten einde den voortgang van Havelock te beletten of althans te vertragen, naar Cawnpore, waar hem oogenblikkelijk eenige inlandsche gevangenen werden vertoond, welke men zeide dat spionnen waren, die met de Engelsche vrouwen in verstandhouding stonden en de overbrengers waren geweest van brieven aan de Engelsche officieren van het leger dat in aantogt was.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook zeide men dat eenige rijke inlandsche kooplieden in de stad in deze briefwisseling waren betrokken. Verbolgen over zijne nederlaag gaf Nena Sahib den verschrikkelijken last, dat de spionnen, benevens de overgeblevene Engelsche gevangene officieren en al de vrouwen en kinderen moesten worden ter dood gebragt, en dat den baboes of kooplieden en ieder die Engelsch kon lezen of schrijven, de regterhand en de neus zouden worden afgehouwen, en belastte hij eenige ruiters van het oproerige 2de regement ligte kavallerie met de voltrekking van dat verschrikkelijke vonnis. Nu volgde een tooneel dat wij om den wille der menschheid voor de vrucht eener overspannen verbeelding zouden houden, ware het niet dat elke bijzonderheid werd bevestigd door de verklaringen van ooggetuigen en de bekentenissen der beulen zelven, — een tooneel waarvan de beschrijving het bang gemoed doet sidderen en afwisselend vervult met walging, schrik en medelijden.

Het gebouw waarin de vrouwen waren opgesloten, bestond uit vijf kamers gelijkvloers, die allen in elkander liepen. Aan de voorzijde waren drie naast elkander staande deuren, terwijl aan de achterzijde eene deur en twee vensters uitkwamen. Aan elk der beide vleugels van het gebouw waren vertrekken verbonden, die geene gemeenschap hadden met de kamers van het midden-gebouw en daarvan zelfs door een dikken muur waren afgescheiden. Het geheele gebouw was omringd van eenen door hooge muren ingesloten tuin, en achter het huis was een diepe, breede, gemetselde put of waterplaats. De vijf vertrekken van het middengebouw waren bewoond door de vrouwen, terwijl de gevan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gen officieren van Futtehgor waren opgesloten in de vleugelvertrekken, die slechts ééne deur hadden, welke in den tuin uitkwam. Zoodra Nena Sahib den last tot den moord gegeven had, werden de vermeende spionnen nedergeschoten. De moordenaars ijlden daarna naar het huis, braken de deur van het vertrek der officieren open, sleepten hen, ongewapend en weerloos als de meesten waren, in den tuin en bragten hen na eene korte worsteling om het leven. Eenige weinigen, die hunne wapenen behouden hadden, verdedigden zich hardnekkig; de luitenant Saunders schoot zelfs met zijn revolver nog vijf ruiters dood en loste het zesde schot op Nena Sahib, doch miste. Hij werd gevat en aan den grond genageld; zijn neus, zijne ooren, vingers en teenen werden achtereenvolgens afgehakt, en eerst den volgenden dag werd hij verder afgemaakt en door den dood verlost van zijn ondragelijk lijden.

De knallende schoten, het woeste geschreeuw der ruiters en de noodkreten der slagtoffers doen de vrouwen naar de vensters ijlen, om te zien wat er in den tuin plaats heeft. Een naamlooze schrik bevangt de ongelukkigen, want allen begrijpen zij onmiddellijk dat ook voor haar het uur des doods heeft geslagen! Wanhopig gillende ijlen zij naar de deuren, om de ruiters buiten te houden, die in het huis dringen om daar hun bloedig werk voort te zetten. De vrouwen klemmen zich met de kracht der vertwijfeling aan elkander vast en dringen zich tegen de deuren; eenige scheuren zich de kleederen van het lijf, om met de lompen de deuren vast te binden. Doch de sowars schieten van alle kanten op de deursloten en op de vensterglazen. Eenige vrouwen vallen doodelijk getroffen neder en de soldaten dringen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eindelijk de vertrekken binnen. Gedreven door een onbeschrijfelijken zielsangst vallen de weerlooze vrouwen hare beulen te voet, omvatten hunne knieën en smeeken om genade. Doch te vergeefs. Zij worden aangegrepen en de kleederen haar van het lijf gerukt. Eenige worden een prooi der vuige lusten van deze menschelijke duivels, die onmiddellijk daarna hun beulenwerk aan haar volbrengen! Vreezende dat zij elkander met hun schietgeweer zullen treffen, maken de moordenaars gebruik van het blanke wapen, en houwen, als door razernij vervoerd, op de vrouwen in. Vreesselijk maait nu de dood onder deze ongelukkigen. Moeders, zusters, dochters, vallen ontzield neder. Zelfs de onschuld der zuigelingen vermeerdert de moordzucht van de monsters en verhoogt den wellust waarmede zij telkens nieuwe folteringen uitdenken. Eene groote volksmenigte is intusschen toegesneld en omringt het huis, maar niemand heeft den moed het pandaemonium binnen te treden. Met ijzing herinnerden eenigen zich later het vreesselijke contrast van het gegil der slagtoffers en den helschen lach der moordenaars. Het was omstreeks vier uren toen de slagting een aanvang nam en zelfs de vallende nacht vermogt die niet te doen ophouden. Maar toch, allengs worden de jammerklagten der vrouwen zwakker en sterven eindelijk geheel weg. De gruweldaad is volbragt! De deuren worden gesloten en de sleutels aan Nena Sahib gebragt.

Toen den volgenden morgen het huis weder werd ontsloten, ontdekte men, dat ongeveer vijftien vrouwen en eenige kinderen den dood waren ontkomen. Zij waren gedurende de slagting nedergevallen en hadden zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onder de lijken der vermoorden verborgen gehouden. Doch dadelijk werd bevel gegeven om ook hen om te brengen. Toen echter de sowars eenigen van hen hadden nedergesabeld, liepen de anderen door schrik en wanhoop gedreven den tuin in en sprongen in de waterkom, aldus een einde makende aan een leven dat zij toch niet konden redden, en vreezende dat hun een gelijk lot mogt wedervaren als sommigen hunner lotgenooten, die zelfs de dood niet had beschermd tegen de ergste mishandeling, die eene vrouw kan worden aangedaan! Nena Sahib gaf onverwijld daarna last, om ook de andere lijken in den put te werpen; en alzoo vonden ongeveer 200 vrouwen en kinderen daar een graf, waarin zij later door hunne landgenooten werden gevonden. Van eenigen waren de ledematen van elkander gescheurd; anderen, nog niet geheel dood toen men hen in den put wierp, waren door de bovenliggende lijken versmoord geworden.

Op hetzelfde oogenblik dat de laatste slagtoffers werden omgebragt, ontving Nena Sahib het berigt dat de wrekende Nemesis nabij was, namelijk dat generaal Havelock met zijn leger reeds tot voor de muren van Cawnpore was genaderd. Nena verzamelde dadelijk eenige troepen, verliet in aller ijl de stad en begaf zich naar zijne eigene sterkte van Bhitoer.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

HOOFDSTUK IV.

DE TOGT VAN GENERAAL HAVELOCK TOT ONTZET VAN CAWNPORE EN LUCKNOW.

Wij hebben reeds gezien dat het fort van Allahabad was ontzet geworden door troepen, die uit de benedenlanden van Bengalen waren aangerukt, dat men de stad zelve weder met storm had ingenomen en dat dit leger daarna door inmiddels van elders aangekomen manschappen niet onbelangrijk versterkt was geworden. Zoodra dus het berigt ontvangen werd van den toestand waarin Lucknow, Cawnpore en andere plaatsen, die door de opstandelingen waren genomen of ingesloten, zich bevonden, was men er onmiddellijk op bedacht, om tot ontzet dier plaatsen de noodige, of althans de beschikbare magt af te zenden en besloot men om in de eerste plaats Cawnpore en Lucknow aan te tasten. Doch alle krijgsbehoeften waren te Allahabad vernield, en er verliep dus eenige tijd voor dat de benoodigdheden uit de benedenlanden waren aangebragt. Den 5den Julij verliet de majoor Bernard Allahabad met eene voorhoede van 700 man, gedeeltelijk uit Sikhs, gedeeltelijk uit Engelschen bestaande. In den avond van den 7den Julij werd hij gevolgd door het overige gedeelte, dat zamengesteld was uit het 78ste koninklijke Schotsche regement, het 64ste koninklijke infanterie-regement, een gedeelte der Madras-fusiliers, eene compagnie koninklijke artillerie, die van Ceylon was aangevoerd, een klein korps vrijwilligers te paard, meestal bestaande

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uit officieren der oproerige regementen, ongeveer 80 manschappen van het 13de kavallerie-regement en 150 Sikhs. Deze hoofd-kolonne, in het geheel ongeveer 1100 man sterk, waarvan 800 Engelschen, stond onder het bevel van den wakkeren Havelock, die sedert kort uit den Perzischen oorlog, waarin hij zich bijzonder had onderscheiden, was terug gekomen. Den eersten dag vorderde het leger zeer weinig, uithoofde van zware regens; later werd de togt weder bemoeijelijkt door de ondragelijke hitte der zon, die gemeenlijk in dit jaargetijde zóó sterk is, dat de Europeaan zich daaraan bijna niet kan blootstellen. Doch het gold hier het behoud van Indie en van een aantal krijgsmakkers en landgenooten, en geen offer was daarvoor te groot! De weg voerde door eene landstreek die nog slechts weinige weken te voren de bewijzen opleverde van welvaart en bloei, maar nu door de opstandelingen in eene woeste, verlatene of afgebrande wildernis was herschapen.

Den derden dag ontving de generaal Havelock het berigt, dat de vijand in aantogt was en hem den voortgang wilde beletten. Hij verhaastte dus zijn togt, ten einde de voorhoede in te halen, en na een moeijelijken marsch van 24 mijlen, bereikte hij eene plaats genaamd Futteypore, waar hij zich in eene groote vlakte legerde. Hij had eenige kavallerie afgezonden om den weg te verkennen; doch nog vóór dat deze manschappen terug kwamen, zag hij in de verte eene sterke magt kavallerie naderen, wier witte kleeding geen twijfel liet waartoe zij behoorde. De manschappen van Havelock waren uitgeput door hitte en vermoeijenis, doch werden niettemin onmiddellijk in slagorde geschaard. De vijandelijke kavallerie werd gevolgd door eene aanzienlijke afdee-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ling infanterie, die van artillerie was voorzien. Het geschut rukte voorwaarts en opende dadelijk een hevig vuur op de Engelschen; daarentegen beantwoordde een gedeelte der artillerie van Havelock, met eenige Enfield-jagers als tirailleurs, het vijandelijke vuur. Na een sterk vuur van beide zijden, waarbij zich echter reeds dadelijk de voortreffelijkheid van de Engelsche wapenen deed kennen, werden er drie stukken van de opstandelingen genomen; de inlandsche artilleristen van deze stukken trokken echter terug naar eene tweede batterij, die op den weg stond, en waarbij zij nu stand hielden. De kavallerie der opstandelingen poogde de Engelsche infanterie in de flank aan te tasten, doch werd hierin verhinderd door de sterke positie der Engelschen. Het Engelsche geschut, wel ondersteund, rukte, ofschoon met veel moeite, daar het terrein bijna geheel uit natte rijstvelden bestond, steeds voorwaarts en begon eindelijk weder vuur te openen op de inlandsche infanterie en op de tweede batterij, welke door deze infanterie gedekt werd. Deze was zeer sterk, en te midden van den troep ontdekte men een oliphant waarop een inlander was gezeten, welke de bewegingen scheen te besturen. Een voortreffelijk schot van kapitein Maude trof den rijder en zijn val scheen het teeken te zijn voor eene algemeene achterwaartsche beweging van den vijand. De Engelschen rukten nu verder op tot in het gezigt van Futteypore, alwaar de opstandelingen weder standhielden. Doch ook van hier werden zij verdreven, terwijl een aanzienlijke voorraad krijgs- en mondbehoeften in handen der Engelschen viel. Onder den buit werden een aantal mannen- en vrouwenkleedingstukken gevonden, die blijkbaar hadden toebehoord

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan omgebragte officieren en hunne vrouwen, en het zien van deze treurige overblijfselen vermeerderde natuurlijk de woede der soldaten in hooge mate. Het beste deel der troepen van de opstandelingen scheen te bestaan uit de kavallerie, die de bewegingen der Engelschen telkens bemoeijelijkte en hun een belangrijk verlies toebragt. De generaal Havelock zond daarom een gedeelte van zijne eigene kavallerie af, vergezeld van eenige infanterie, ten einde de vijandelijke ruiters te verdrijven. Doch het bleek dat de manschappen der kavallerie niet konden worden bewogen om tegen hunne landgenooten te vechten. Gelukkig was het voetvolk der opstandelingen op de vlugt gedreven en moest dus de ruiterij spoedig volgen.

Uitgeput van de hitte en vermoeijenis, was het leger van Havelock genoodzaakt om halt te houden, daar het niet in staat was den vijand verder te vervolgen. De voortreffelijkheid der inlandsche ruiterij baarde den generaal geene verwondering, daar alle manschappen hadden behoord tot het Bengaalsche leger, dat door de Engelschen op de Europesche wijze was geoefend.

Den volgenden dag trok Havelock weder op. Overal vond hij langs den weg de bewijzen van de overijling, waarmede de opstandelingen den vorigen dag waren gevlugt. Kisten gevuld met patronen lagen op den grond en de tenten stonden nog opgeslagen in het kamp. Tegen den avond, bij het eindigen van den dagmarsch, maakte de generaal van de gelegenheid gebruik, om zijne onwillige kavallerie te ontwapenen: een groot verlies, maar onvermijdelijk geworden door het dubbelzinnig gedrag, dat zij den vorigen dag betoond had.

De vijand had zich inmiddels op ongeveer vijf mijlen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van de halteplaats der Engelschen, in een dorp genaamd Oog, zooveel mogelijk versterkt, zoodat hier weder een scherp gevecht plaats had. De meerderheid der inlandsche kavallerie en het gemis van dit wapen bij de Engelschen deden zich hier op nieuw gevoelen en droegen zeer veel tot verlenging van den strijd bij. Doch de onversaagdheid der Engelschen kwam ook hier weder alle hinderpalen te boven en de opstandelingen werden, na een aanmerkelijk verlies van manschappen en geschut, verpligt het slagveld te verlaten. Maar ook nu openbaarde zich dezelfde moeijelijkheid, waarmede de Engelschen gedurende den geheelen opstand overal hebben te kampen gehad. De val van zoovele forten, sterkten, steden en magazijnen had eene onberekenbare hoeveelheid krijgsmaterieel in handen van de opstandelingen doen vallen en een allerbelangrijkst getal stukken geschut in hun bezit gebragt, waarmede zij op eene verkwistende wijze omgingen. Overal rigtten zij op hunne togten sterkten op, waartoe zij zwaar geschut bezigden, zoodat zij elken voet gronds verdedigden; zagen zij dat zij een punt moesten opgeven, dan lieten zij het onbekommerd in den steek, wel wetende dat zij spoedig weder andere kanonnen en verder oorlogstuig zouden vinden. De stukken vielen dus wel weder in handen der Engelschen, doch niet dan nadat hun daardoor eerst eene aanmerkelijke schade was toegebragt, terwijl zij hun zelfs nadat zij die veroverd hadden weinig nut aanbragten, daar hun veelal paarden ontbraken om zulke zware stukken te trekken en manschappen om ze te bedienen. Doch daarentegen wisten de Engelschen van hun ligt geschut meesterlijk gebruik te maken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De soldaten van Havelock maakten de opmerking dat de opstandelingen nooit beter hadden gevochten dan op dezen dag, en hadden de sepays toen slechts een kundigen aanvoerder gehad, dan zou den Engelschen hier weinig kans op de overwinning zijn gebleven, want de sepays streden als goede, moedige soldaten en het ontbreekt niet aan bijzonderheden, die bewijzen, dat het werktuigelijke gedeelte van den strijd, en dus voor zoover die betreft het deel dat de soldaat daaraan neemt, voortreffelijk werd uitgevoerd; maar de geest, de kundige bevelhebber die alles moet in beweging brengen, rigten en bezielen, ontbrak, en dit was het behoud van het Engelsche leger.

De hitte was gedurende het gevecht zoo ondragelijk geweest, dat verscheidene soldaten dood nedergevallen waren; en toen dus de strijd geeindigd was, vielen allen uitgeput op het gras neder en haakten te meer naar rust en verkwikking, omdat hun den volgenden dag weder een moeijelijke togt van veertien mijlen en een even hagchelijke strijd stonden te wachten. Er was namelijk berigt ontvangen, dat al de oproerige regementen van Cawnpore, ongeveer 4000 man infanterie en 500 man kavallerie sterk, aangevoerd door een der hoofden van Nena Sahib, in aantogt waren, met het doel om, vereenigd met het reeds in het veld zijnde oproerige leger, de Engelschen aan te vallen en te verslaan.

De opstandelingen nu waren ongeveer 8000 man sterk en hadden eene voordeelige stelling ingenomen op eene plaats, alwaar de groote Indische weg een tweesprong vormt. Dit punt ligt ongeveer vier mijlen van de voormalige kantonnementen van Cawnpore en ongeveer negen mijlen van de binnenstad verwijderd. De eene tak

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van den weg voert zijdelings naar die kantonnementen en naar Cawnpore, en de andere leidt in eene regtere lijn naar Delhi. Dit punt was met veel voorzorg door de opstandelingen versterkt en van zwaar geschut voorzien, dat den geheelen weg met een kruisvuur bestreek. De Engelschen waren nog ongeveer veertien mijlen verwijderd, maar, zijnen togt zoo veel mogelijk wenschende te verhaasten, omdat hij had vernomen dat een groot aantal vrouwen en kinderen in Cawnpore waren opgesloten, wilde de generaal Havelock trachten om reeds den volgenden dag, na eenen buitengewonen marsch, den vijand aan te vallen. De troepen sloegen dus slechts een bivouak op ten einde eenigzins uit te rusten, en begaven zich den volgenden namiddag omstreeks half twee ure op weg. Daar de sterkte van den vijand en van zijne stelling bekend was, besloot men hem door eene flankbeweging te overvallen. Daartoe echter moest een omweg gemaakt worden, die tijd vereischte, en dezen togt tot een der moeijelijkste maakte, die immer in Indie werden afgelegd. In de grootste hitte van de middagzon, in het slechtste gedeelte van het jaar, rukten de soldaten op, geheel gewapend en belast, voorzien van zestig scherpe patronen. De zon stak vreesselijk. Bijna met iederen stap viel een man uit het gelid of wierp zich bijna bewusteloos aan de zijde van den weg neder. Het geroep om water was onophoudelijk. Eindelijk kwam men aan het punt waar de zijwaartsche beweging moest worden gemaakt; de kolonne verliet den grooten weg en begaf zich in de velden. Reeds na eene halve mijl te hebben afgelegd, werd zij door den vijand ontdekt, die een hevig vuur uit het zwaar geschut op haar opende, waardoor de 78ste en 64ste koninklijke regemen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ten veel volk verloren. Ondanks dezen stroom van schroot en hagel vervolgde zij echter haren weg tot dat zij het voor de flankbeweging aangegeven punt bereikte. Toen vormde zij zich in eene linie, met eenige artillerie in de tusschenruimten, en trok op de vijandelijke stelling aan. Eerst rukte de artillerie voorwaarts en beantwoordde het vuur der zware vijandelijke stukken, waarmede de vijand onophoudelijk voortging, en daarna begon ook de infanterie haren aanval.

Na eenigen tijd ontwaarde men dat het vijandelijke geschut door de muren en huizen, waar het nevens en achter geplaatst was, zóó goed werd gedekt, dat de Engelsche artillerie het moeijelijk tot zwijgen zou kunnen brengen. Ook de infanterie der opstandelingen onderhield achter hare wallen een levendig vuur. Het 78ste regement ontving dus bevel, om voorwaarts te rukken en het dorp stormenderhand in te nemen. De Bergschotten, waaruit dit regement was zamengesteld, gaven eerst een krachtig vuur en rukten toen, zich als een muur aan elkander dringende, vooruit, terwijl het tweede gelid zich als op eene parade aansloot. Op een afstand van ongeveer honderd passen werd de aanval gekommandeerd. Allen stormden nu vooruit en in een oogenblik hadden zij den wal bestegen en waren het dorp ingedrongen. Hunne schreden volgende, rukten nu ook de andere troepen op, het eene stuk na het andere nemende en den vijand voor zich uitdrijvende. Intusschen drong een gedeelte der vijandelijke kavallerie en eenige infanterie langs een omweg den aanvallers in den rug, zoodat een gedeelte der Engelsche artillerie moest worden afgezonden om hen in bedwang te houden. Een oogenblik zelfs was een gedeelte der Engelsche artillerie ingesloten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De opstandelingen boden een hevigen weêrstand en misten, zoo als wij reeds zeiden, slechts goede aanvoerders, waardoor nu de eenheid van beweging en de goede leiding der Engelschen het overwigt behielden over de talrijkheid van den vijand. De eene na de andere werden de vijandelijke stellingen ingenomen. Het 64ste regement deed een aanval en veroverde een zwaar stuk, dat voortdurend met verschrikkelijke uitwerking had gevuurd, en dit besliste de overwinning. Alle tegenstand hield op en tegen het vallen van den avond sloeg het Engelsche leger zijne tenten op in de vlakte nabij de voormalige paradeplaats van Cawnpore.

Havelock had eene roemrijke overwinnning behaald en zag zich tevens den toegang tot Cawnpore geopend. De stad zelve lag nog slechts vier mijlen verwijderd, doch het was niet mogelijk verder te gaan, daar zijne troepen, na twee dagen gestreden en een uitputtenden marsch gemaakt te hebben, onmogelijk verder konden trekken, te minder nog daar men vermoedde, dat de stad krachtig verdedigd zou worden. De generaal wist te wel, dat van het behoud van zijn kleine legertje het lot van Indie afhing: ééne enkele nederlaag zou, dit was hem bewust, het beleg van Delhi doen opbreken en op de stemming der troepen en der bevolking den noodlottigsten invloed hebben. Ten gevolge van zijne gedwongene marschen was bovendien zijn voorraad van krijgsbehoeften achtergebleven, en deze kon eerst den volgenden avond worden verwacht. Hij was dus genoodzaakt zijne troepen onder den blooten hemel en zonder voedsel te doen verblijven.

Met het aanbreken van den dag, terwijl men de bagage afwachtte, rees onverwachts boven de stad eene

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dikke witte rookkolom op, die kort daarop gevolgd werd van eene ontzettende uitbarsting. Dit was het teeken van de ontruiming der stad, want Nena had vóór zijn vertrek de magazijnen en het arsenaal doen springen. Weinige oogenblikken later kwam een gedeelte der achtergeblevene treinen aan. Havelock wilde nu niet langer vertoeven, maar rukte op Cawnpore aan. Hij vond de stad verlaten en ontving weldra het ontzettende berigt van het verschrikkelijke lot, dat zijne landgenooten den avond te voren had getroffen. Allen spoedden zich nu naar het gebouw, waar het gruwelstuk was volvoerd en hun een schouwspel wachtte, dat voorzeker nimmer zal worden vergeten door wie het gezien heeft.

"Ik heb," schreef een der officieren, "het vreesselijke moordhol gezien, en zag ook een man van het 1ste inlandsche regement, alvorens hij werd opgehangen, op bevel van den generaal, een gedeelte van het bloed opwasschen, dat den vloer bedekte. De menigte kleedingstukken, geheel van bloed doortrokken, als: kinderrokken, kragen, vrouwen-onderrokken van alle soorten, jongens-broeken, de bladen van verscheurde bijbels, en vooral van een boek getiteld *Voorbereiding tot den dood*, die overal over den grond verstrooid lagen, een aantal daguerreotype-toestellen, menschenhaar, waarvan een gedeelte tot eene el lang was, mutsen en schoenen met bloed bevlekt, — dit alles lag door elkander en leverde eene akelige verwarring op, die niet te beschrijven is. Ik vond een stuk papier, waarop geschreven stond: "Eduards haar, met veel liefde"; ik opende het en vond een lok, met een lint vastgebonden. De eersten van ons die binnen kwamen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zagen de ligchamen bij hoopen op de ruwste wijze in den waterput geworpen, zoodat armen en beenen en hoofden er aan alle kanten uitstaken."

Een ander officier schreef: "Ik heb de plaats gezien waar de arme vrouwen en kinderen werden gevangen gehouden en geslagt. Het is een bungalow, digt bij den weg. Er lagen allerlei soorten van vrouwen- en kinderkleedingstukken, vrouwenhaar, blijkbaar met den sabel afgehouwen, vrouwenkammen, enz., alsmede verspreide bladen van verscheurde godsdienstige boeken. De grond waarop de moord plaats vond is overal met bloed bedekt, als het huis van een slagter. Men zou zeggen dat geen schouwspel afschuwelijker kon zijn dan dit; maar toen ik in den waterput, achter het huis keek, zag ik iets wat ik nooit weder hoop te zien. Daar lagen de geheel naakte ligchamen en de afgehouwen, of ook wel afgescheurde ledematen der arme, gruwelijk vermoorde vrouwen en kinderen in de afschuwelijkste wanorde op en over elkander gesmeten. In allen gevalle werden de vrouwen zóó mishandeld, dat de dood, zelfs zulk een dood, haar welkom moet zijn geweest. Ik zal in geene verdere bijzonderheden treden. Ik heb u reeds genoeg gezegd, om overtuigd te zijn, dat gij het mij zult vergeven dat ik woedend ben terwijl ik dezen schrijf. Ik heb den dood in alle vormen onder de oogen gezien, maar wat deze waterput bevat kan ik niet weder zien!"

Andere ooggetuigen verhalen, dat de vloer van het huis letterlijk meer dan twee duimen hoog met bloed was overstroomd en het bloed in de schoenen liep van hen, die de plaats het eerst bezochten. De muren van het gebouw waren overal gehavend en gekerfd met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sneden van de sabels, niet in de hoogte zoo als plaats heeft wanneer er gevochten is, maar digt bij den grond en in de hoeken, waar de arme schepsels kruipende in stukken waren gehakt. In een der hoeken werd een gebedenboek gevonden. Het was zonder omslag; op het titelblad stond geschreven: "Voor mijne dierbare Mama, van haren liefhebbenden Tom, Junij 1845." Het was bij het Onze Vader geopend, en er ontbraken aan het slot eenige bladzijden, daar het bij den 47sten psalm eindigde. Men vond ook onder eenige losse bladen een beschreven stuk papier, dat met bloed bevlekt was en de navolgende verschrikkelijke aanteekeningen bevatte, met potlood en blijkbaar door eene vrouw, waarschijnlijk miss Caroline Lindsay, geschreven, die ooggetuige schijnt te zijn geweest van de verdelging van hare geheele familie, en zelve slechts te zijn blijven leven om een nog verschrikkelijker lot te ondergaan:

"Mama stierf . . . . . Julij 12.
Alice stierf. . . . . Julij 9.
George stierf. . . . . Junij 27.
De versterking betrokken. . . . . Mei 21.
Het eerste schot viel. . . . . Junij 6.
De kavallerie verliet ons . . . . . Junij 5.
Oom Willy stierf. . . . . Junij 18.
Tante Lilly stierf. . . . . Junij 17.
De versterking verlaten. . . . . Junij 27.
Gevangen gemaakt zoodra wij in de rivier waren."

Een ander papier bevatte een kort verhaal, dat evenzeer door eene vrouwenhand geschreven was: "Wij gingen in de versterkte kazerne op den 21sten Mei; het 2de regement kavallerie kwam in opstand omstreeks 2 ure in den morgen van den 5den Junij, en de andere regementen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gingen in den loop van den dag weg. Den anderen morgen, terwijl wij allen buiten de kazerne zaten, kwam een 24 ponder aanvliegen en raakte de borstwering. Van dat oogenblik duurde het vuren voort tot den 25sten Junij; toen sloeg de vijand een verdrag voor, waarin de generaal toestemde, en den 27sten verlieten wij allen de kazerne en gingen naar de landingsplaats in de booten. Toen wij aan de rivier kwamen begon de vijand op ons te vuren, doodde al de heeren en eenige dames, en stak de booten in brand; eenige verdronken en wij werden gevangen genomen, naar een huis gebragt en allen in eene kamer opgesloten."

Op een der muren werd een opschrift gevonden, almede van eene vrouwenhand, die echter zoo sterk had gebeefd, dat zij niet herkend kon worden: "O God, O God! Mijn kind, mijn kind, mijn kind! Landgenooten, indien gij dit vindt, wreekt dan mijn arm vermoord kind. Engelschen, ik smeek u in naam van uwe moeders en vrouwen en dochters, wreekt, wreekt mijn kind! Indien gij een menschelijk hart hebt, gedenkt en wreekt mij dan. Uwe vrouwen en kinderen zijn hier in ellende en prijs gegeven aan wilden, die oud en jong hebben verkracht en daarna vermoord!"

Dit verschrikkelijke testament wordt toegeschreven aan mevrouw Ewart, wier hartverscheurenden brief, bij den aanvang van het oproer te Cawnpore geschreven, wij reeds hebben kunnen bewonderen.

Wij zijn verpligt geweest uitvoerig te zijn in de vermelding der bijzonderheden van den moord van Cawnpore, omdat de kennis daarvan alleen kan doen begrijpen, welk gevoel van wraak en afgrijzen den Engelschen soldaat in Indie vervulde, toen het gebeurde bekend

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werd, en zij de vreessselijke vergelding verklaart, zoo niet verontschuldigt, welke later de deelnemers aan den opstand trof.

Het bevel over Cawnpore werd toevertrouwd aan den generaal Neill, dezelfde die zoo veel had bijgedragen tot de herneming van Allahabad. Zijne eerste handeling was om de daders van den gepleegden moord te doen nasporen en straffen. Velen van dezen hadden zich door de vlugt zoeken te redden, doch werden achterhaald en teregtgesteld. Reeds den 19den werd een inlander gevat, die onder het Engelsche bestuur de betrekking van magistraat en ontvanger had vervuld. Hij was de eerste geweest, die zich voor den opstand had verklaard, en werd zelfs aangewezen als de man, die Nena Sahib het eerst tot den aanval had overgehaald. Hij had een grooten invloed gehad op den gang der zaken gedurende de belegering en zich onderscheiden door wreedheid en bloeddorst. Zijne schuld was niet moeijelijk te bewijzen en hij werd ter dood veroordeeld en gebragt. Velen der sowars, die aan den moord der vrouwen hadden deelgenomen, ondergingen hetzelfde lot. "Zoodra een rebel wordt gevangen genomen," berigtte generaal Neill, "wordt hij onmiddellijk teregtgesteld en indien hij zich niet kan verdedigen, wordt hij dadelijk gehangen; maar de hoofdrebellen of belhamels laat ik eerst een gedeelte opvegen van den bloedplas, die nu nog twee duim hoog staat in het vertrek waar de vreesselijke verminking en moord aan de vrouwen en kinderen zijn gepleegd. Bloed aan te raken is iets wat den inlanders van hooge caste den meesten afschuw inboezemt; zij meenen dat zij daar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door hunne zielen der verdoemenis prijs geven. Dit zij zoo. Mijn doel is, eene vreesselijke straf over eene afzigtelijke, lafhartige, barbaarsche daad uit te oefenen en den rebellen schrik in het hart te jagen. De eerste dien ik opvatte, was een subahdar of inlandsche officier, een Brahmin van hooge caste, die weêrstand bood toen ik gelastte, dat hij hetzelfde bloed zou opvegen, dat hij had helpen storten. Maar ik liet den provoost zijn pligt doen, en eenige striemen bragten den misdadiger tot de uitvoering van zijne taak. Toen het gedaan was, werd hij dadelijk naar buiten gebragt, en zijn lijk later aan den weg begraven. Niemand die de tooneelen van moord, verminking en slagting heeft bijgewoond, kan het woord "genade" hooren, wanneer die aan zulke duivels zou moeten worden bewezen.

Na zijne troepen gedurende twee dagen de rust te hebben vergund die zij zoo dringend noodig hadden, hervatte de generaal Havelock zijne krijgsbewegingen. Wat de manschappen sedert hun vertrek van Allahabad geleden hadden, blijkt genoegzaam uit de volgende beschrijving: Zij hadden in acht dagen tijds 126 mijlen afgelegd, vier veldslagen tegen eene groote overmagt geleverd en 24 stukken geschut veroverd, en dit alles onder eene hitte, die zelfs in gewone omstandigheden het reizen hoogst moeijelijk zoude gemaakt hebben! Welke inspanning hen nog wachtte blijkt uit de volgende legerorde, waarbij de generaal Havelock hen dankte voor het reeds volbragte.

"Cawnpore, in 1803 door lord Lake veroverd, is sedert dien tijd eene gelukkige en vreedzame plaats geweest, totdat de booze eerzucht van een man, wiens ooms leven in 1817 door een al te toegevend gouver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nement gespaard was, het in 1857 met roof en moord vervulde. Soldaten! Toen uw moed de brug veroverde van Pandoe Nuddie, onderteekendet gij het doodvonnis der onschuldige vrouwen en kinderen van uwe wapenbroeders van het 32ste regement. Zij werden in koelen bloede vermoord door den onverlaat Nena Sahib, wiens troepen met den schrik in het hart weg vloden, toen zij in den avond van den merkwaardigen 16den Julij de zegevierende kreten van uwe linie hoorden.

"Soldaten! Uw generaal is over u voldaan, meer dan voldaan. Hij heeft nooit onwankelbaarder en moediger troepen gezien. Maar uwe krijgsverrigtingen beginnen nu eerst. Tusschen den 7den en den 16den van deze maand, hebt gij onder eene Indische Julij-zon 126 mijlen afgelegd en vier veldslagen geleverd. Uwe kameraden in Lucknow zijn echter nog in gevaar, Agra wordt nog belegerd en Delhi is nog steeds het brandpunt van den opstand. Gij moet groote offers brengen, indien gij groote uitkomsten wilt verkrijgen. Drie steden moeten worden gered, twee sterke plaatsen worden ontzet. Uw bevelhebber vertrouwt dat hij dit alles volbrengen en aan dit gedeelte van Indie den vrede kan wedergeven, indien gij hem met uwe pogingen ondersteunt en uwe tucht uwe onverschrokkenheid evenaart."

Wanneer men bedenkt dat het leger, waarmede dit alles moest worden verrigt, door zoovele gevechten en vooral ook door vermoeijenis en ziekte zóó zeer geleden had, dat het, zelfs na eenige versterkingen ontvangen te hebben, naauwlijks 1000 man onder de wapenen kon brengen; dat de togt moest plaats hebben onder eene doodelijke hitte; dat de bedreigde steden op aanmerkelijken afstand van elkander gelegen waren, en dat de vijand

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met eene ontzettende overmagt in het veld was, dan zou men twijfelen aan het gelukken van een programma, als hier door Havelock aan zijne krijgsmakkers werd voorgelegd. Doch de taak die hij op zich genomen had, haasten wij ons dit ter eere van den ontslapen held te erkennen, werd volbragt en meer dan volbragt!

De toestand, waarin het rijk van Oude gedurende den opstand verkeerde, kan worden afgeleid uit eenige regels, geplaatst in een Indisch tijdschrift: *The Calcutta Review*, van het jaar 1856, geschreven door sir Henry Lawrence, nà de inlijving van dat rijk en vóór dat hij zelf met het bestuur daarvan werd belast. Ongelukkig had hij nog den tijd niet gehad, om de hervormingsplannen, welke hij beraamd had, ten uitvoer te leggen, toen de opstand uitbrak. "De koning van Oude," schreef Lawrence, "had gedurende zijn bestuur 59 000 soldaten in zijne dienst; zijne hoofden en grooten minstens evenveel. Van deze groote massa's is hoogstens een vijfde gedeelte gebezigd bij onze policie en troepen. En echter is dit één vijfde met een half dozijn korpsen alles, wat wij ter bewaking van het rijk in dienst hebben! Dit is eene groote fout. En waarom laat men ten minste de troepen niet van standplaats verwisselen? Waarom worden niet eenige van de Punjaub- of Sikh-regementen, die gedurende zeven jaren wacht hebben gehouden aan den Indus, naar Oude verplaatst, en daarentegen het volk van den koning naar het noord-westen gezonden? De koning had ongeveer 8000 man artillerie. Hiervan worden er mogelijk 500 gebruikt. De overigen, oud en jong, zijn de wereld ingezonden. Gewis, indien er gevaar heeft bestaan om in 1849, na hunne eerste onderwerping, de Sikhs te ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bruiken, dan is het nu ook raadzaam, om een gedeelte van de oude troepen uit Oude te verwijderen, waar nog zoo vele brandstoffen aanwezig zijn om onheilen te stichten. In dat rijk zijn 276 forten, behalve nog de ontelbare kleinere sterkten, waarvan eenige door digte bosschen worden beschermd. In die forten zijn 466 stukken geschut. De forten en het geschut dienden in handen van het gouvernement te zijn, of moesten worden geslecht. Menige dwaze knaap werd verleid om in zijn verderf te loopen door het bezit van een klein fortje, en menig klein fortje van slijk heeft de Engelsche troepen afgeweerd.

"De 80 000 of 90 000 afgedankte soldaten van Oude zijn de broeders van de Engelsche sepays... De eerste dagen eener inlijving zijn niet altijd de veiligste!"

Deze wijze opmerkingen doen zien, hoe veel brandstoffen er aanwezig waren om het vuur des oproers te voeden, hoe groot de misslagen zijn geweest, die den opstand zoo al niet hebben doen ontstaan dan althans zeker hebben bevorderd, en welk een reuzenwerk Havelock ondernam, toen hij met een handvol soldaten naar de hoofdplaats Lucknow optrok.

Reeds den dag nadat hij Cawnpore had bezet, had hij eene kleine afdeeling naar Bhitoer, het verblijf van den Nena, afgezonden. Deze had echter de komst van de ongewenschte bezoekers niet afgewacht, maar zich naar Lucknow begeven, waar hij het getal der belegeraars vermeerderde. Zestien stukken geschut en een groot getal oliphanten en kameelen vielen in handen der Engelschen, die het magazijn en het paleis in brand staken en daarna naar Cawnpore terugkeerden. Het was op hunnen terugweg dat zij zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

meester maakten van den inlandschen magistraat, wiens teregtstelling wij reeds hebben vermeld. Onder de schelmstukken, welke hem ten laste worden gelegd, behoort ook de uitvaardiging eener proclamatie waarin met vele bijzonderheden verhaald werd, "hoe de koningin van Engeland een magtig groot leger, bijna de geheele mannelijke bevolking van haar rijk, had afgezonden tot bijstand van hare landgenooten in Indie; hoe de sultan van Turkije en de pacha van Egypte waren overeengekomen, om den doortogt van deze vijanden van het Mohammedaansche geloof te beletten, en hoe dat gansche Engelsche leger nabij Cairo geheel was verdelgd, zoodat nu slechts een handvol Engelschen in Indie te verslaan overbleef, waarna de vaderlandsche bodem voor altijd van dat gevloekte ras zou zijn gezuiverd." Deze proclamatie had in Indie eene hoogst verderfelijke uitwerking gehad, want vele weifelaars, die, waar het de victrix causa gold, zich liever bij de goden dan bij Cato voegden, dachten nu een zeker spel te spelen, door zich voor de overwinnende opstandelingen te verklaren.

De generaal Havelock ving zijnen togt den 25sten Julij aan. Op dienzelfden dag brak te Dinapore een opstand uit, dien wij vooraf moeten beschrijven, omdat deze op de bewegingen van den generaal een grooten invloed had.

Dinapore was de hoofdplaats van eene militaire afdeeling en had mitsdien een zeer talrijke bezetting. De drie inlandsche regementen, het 7de, 8ste en 40ste, die daarvan een gedeelte uitmaakten, hadden gedurende bijna drie maanden de loffelijkste gezindheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

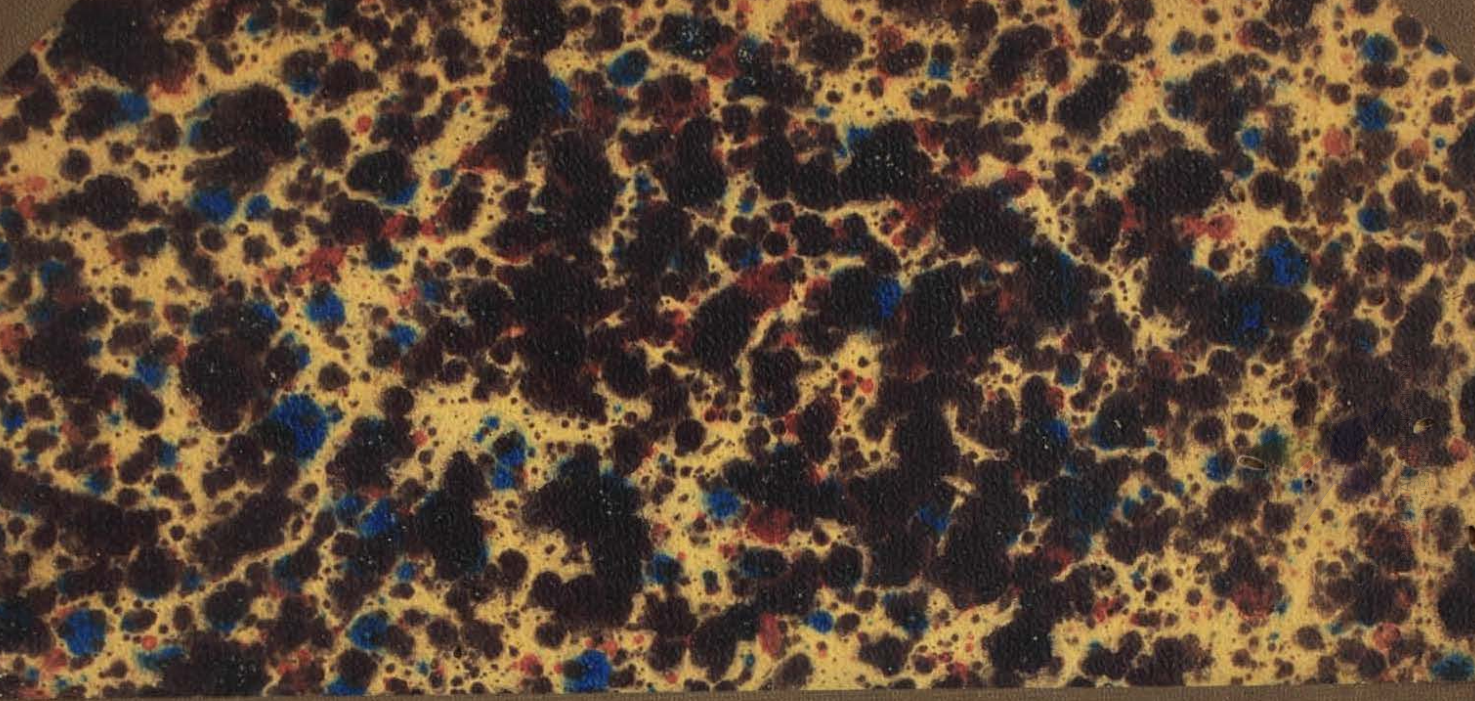

meester maakten van den inlandschen magistraat, wiens teregtstelling wij reeds hebben vermeld. Onder de schelmstukken, welke hem ten laste worden gelegd, behoort ook de uitvaardiging eener proclamatie waarin met vele bijzonderheden verhaald werd, "hoe de koningin van Engeland een magtig groot leger, bijna de geheele mannelijke bevolking van haar rijk, had afgezonden tot bijstand van hare landgenooten in Indie; hoe de sultan van Turkije en de pacha van Egypte waren overeengekomen, om den doortogt van deze vijanden van het Mohammedaansche geloof te beletten, en hoe dat gansche Engelsche leger nabij Cairo geheel was verdelgd, zoodat nu slechts een handvol Engelschen in Indie te verslaan overbleef, waarna de vaderlandsche bodem voor altijd van dat gevloekte ras zou zijn gezuiverd." Deze proclamatie had in Indie eene hoogst verderfelijke uitwerking gehad, want vele weifelaars, die, waar het de victrix causa gold, zich liever bij de goden dan bij Cato voegden, dachten nu een zeker spel te spelen, door zich voor de overwinnende opstandelingen te verklaren.

De generaal Havelock ving zijnen togt den 25sten Julij aan. Op dienzelfden dag brak te Dinapore een opstand uit, dien wij vooraf moeten beschrijven, omdat deze op de bewegingen van den generaal een grooten invloed had.

Dinapore was de hoofdplaats van eene militaire afdeeling en had mitsdien een zeer talrijke bezetting. De drie inlandsche regementen, het 7de, 8ste en 40ste, die daarvan een gedeelte uitmaakten, hadden gedurende bijna drie maanden de loffelijkste gezindheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan den dag gelegd en zelfs herhaaldelijk bijgedragen tot demping van andere, kleinere oproerige bewegingen. De plaats lag bovendien niet ver van Patna, Benares en Allahabad, alwaar het gouvernement de overhand had behouden en dagelijks versterking ontving, zoodat de soldaten te Dinapore overtuigd waren, dat elke oproerige handeling onmiddellijk zou worden geboet. Den 24sten Julij trokken weder eenige Europesche versterkingen door de stad en de generaal Lloyd wilde van deze gelegenheid gebruik maken om alle percussie-kappen en patronen uit het magazijn, dat nabij de inlandsche kazerne stond, weg te nemen. Juist waren de inlandsche soldaten bezig zich te oefenen. Zij liepen dadelijk op de karren aan, doch werden in hun voornemen om die te plunderen verhinderd. Kort daarop waren echter de drie regementen in opstand. Onmiddellijk werd er een seinschot gelost, en rukten de Europesche soldaten en de artillerie op. Alle vrouwen en kinderen werden in veiligheid gebragt, en zelfs de zieken in het hospitaal vatteden het geweer op en plaatsten zich op de daken, om de opstandelingen te bestrijden. Dezen echter, ontwarende dat zij de twee Europesche regementen niet konden verrassen, liepen het veld in en verdwenen voor altijd. Van het fort, van de rivierzijde en van een stoomschip dat op de rivier lag, werd hun een regen van schroot en kogels nagezonden, waardoor ongeveer 30 man in de vlugt het leven lieten.

De generaal Lloyd werd later om deze en andere maatregelen van zijn bevel ontzet en voor een krijgsraad teregtgesteld. Dat zijn gedrag ook den bijval van zijne ondergeschikten niet verwierf, blijkt uit een open-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

baar gemaakten brief uit het 10de Europesche regement. "Wij doodden ongeveer 30 muiters. Hadden zij gestaan, en het dappere 10de regement eene kans gegeven, dan zouden wij ze allen of althans het grootste gedeelte hebben ingepakt. Het is vernederend en verdrietig voor het regement, te moeten denken dat het daarin belet is door de kindschheid van een generaal, wiens lafhartig gedrag gedurende vele weken oorzaak is geweest, dat harer majesteits 10de regement aldus is teleurgesteld. Indien gij mijne brieven doorleest, die ik twee maanden geleden schreef, dan zult gij zien, dat ik reeds toen de ontbinding van deze regementen heb aangeraden en in gemoede verklaarde, dat de generaal zich zijn kwalijk geplaatst vertrouwen zou beklagen. Die dag is eindelijk gekomen en ik verklaar hèm alleen verantwoordelijk voor de verloren levens en het vergoten bloed. In het geheele leger der koningin is geen korps dat beter is geoefend dan het 10de regement: de dappere kolonel Franks maakte het tot een model-regement. Zijne bewegingen zijn als die van één eenig man, en ik kan niet gelooven, dat zelfs de garde de evolutiën met dezelfde of althans met méér juistheid en krijgshaftige houding zou hebben volbragt als dit regement, waartoe ik de eer heb te behooren. Generaal Lloyd was, zoo ik wèl onderrigt ben, 50 jaren in Indie geweest, en is door ligchaamszwakte geheel ongeschikt voor zulk een bevel in zulke onrustige tijden. Het is meer dan tijd voor een hoofdofficier, om de dienst te verlaten, wanneer hij hulp noodig heeft om zijn paard op- en af te stijgen! Wij walgen allen van hem en zijn verontwaardigd, dat hij het dappere 10de regement heeft belet, om der wereld te bewijzen dat het met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

slechts 400 man, 3 regementen van oproerige Sepays op eene ongenadige wijze zou hebben afgeklopt."

De muiters van de 3 regementen trokken de rivier over en bereikten den volgenden dag eene plaats, Arrah genoemd, waar zij 400 gevangenen verlosten en zich daarna met vele honderden gewapende deserteurs en verlofgangers uit andere plaatsen vereenigden, zoodat deze bende weldra tot 3000 man geoefende troepen aangegroeid was. Later werd hun getal nog aanmerkelijk vermeerderd door een contingent van zekeren Koer Sing, die ongeveer 2000 man op de been had gebragt. Het kleine inlandsche garnizoen van Arrah geraakte natuurlijk dadelijk in oproer. Ongeveer 20 Engelschen en 50 Sikhs sloten zich op in een huis, dat eenige dagen te voren was versterkt en van den noodigen voorraad voorzien geworden. Nadat de generaal Lloyd lang had geweifeld, gaf hij eindelijk gehoor aan de vertoogen zijner officieren, die allen verklaarden, dat het schandelijk zou zijn, hunne landgenooten, die zich te Arrah zoo dapper verdedigden, in den steek te laten. Eerst werd een detachement van 200 man afgezonden, dat weldra terug kwam omdat het niets had kunnen uitrigten; later begaven ongeveer 400 man, door eenige vrijwilligers, welke verlangden hunne vrienden te Arrah te bevrijden, vergezeld, zich daarheen. De kleine troep rukte met versnelden pas op, en kwam omstreeks te 11 ure in den avond aan een klein, geheel verlaten dorp, op ongeveer vijf mijlen afstand van Arrah gelegen, dat zonder verwijl doorgetrokken werd, daar men den volgenden morgen het doel der reize wenschte te bereiken. Doch naauwelijks waren de Engelschen in een naburig mangobosch geko-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

men, toen de donkere nacht eensklaps verlicht werd door een moorddadig geweer- en geschutvuur, dat van alle zijden op hen werd geopend. Na eenigen tegenweer werden zij verpligt terug te deinzen, ongeveer 100 man op de plaats verloren hebbende. Het getal der sepays nam intusschen steeds toe, en het was niet mogelijk voort te rukken, zoodat men besloot naar Dinapore terug te keeren. Vijftien mijlen werden nu afgelegd onder een onophoudelijk vuur der opstandelingen, en naauwelijks 150 man kwamen te Dinapore terug. Waarschijnlijk zouden allen zijn omgekomen, indien zij niet aan den oever der rivier de booten hadden terug gevonden, waarmede zij den vorigen dag waren overgevaren.

Deze nederlaag verergerde den toestand van de kleine bezetting van Arrah. Toen de heer Boyle, de ingenieur van den spoorweg aldaar, eenigen tijd vroeger een klein huis had versterkt en van levensbehoefte voorzien, was hij door zijne landgenooten bespot geworden; maar later, toen diezelfde menschen in die woning eene schuilplaats vonden, zegenden zij zijne voorzorgen. Het huis was vijftig voeten in het vierkant en had een plat dak, waarop de verdedigers zich plaatsten, en zóó gedurende zeven dagen hunne aanvallers afhielden. De Sepays trachtten drie dagen lang, zoowel door onderhandelingen als door geweervuur, de bezetting tot de overgave te dwingen. Daarna beschoten zij het huis met twee kleine stukken geschut. "Niets anders," schreef later een der verdedigers, "dan lafhartigheid, gebrek aan zamenwerking en onkunde van onze vijanden verhinderde dat onze versterking boven ons hoofd nederstortte."

Den 30sten Julij werd het vuur der aanvallers eenigzins verminderd, omdat vele opstandelingen de plaats

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hadden verlaten, ten einde de kolonne van Dinapore te gaan overvallen. De belegerden hoorden in de verte het geschutvuur en hoopten elk oogenblik hunne bevrijders te zullen zien opdagen. Ontzettend was dus hunne teleurstelling, toen eenige sepays na hunne terugkomst een parlementair zonden, met het berigt dat zij de expeditie van Dinapore hadden verslagen, dat de belegerden geen uitzigt hadden op ontzet, en dat aan de vrouwen, de kinderen en de Sikhs levensbehoud werd verzekerd, mits de Engelsche officieren werden overgeleverd. Doch de Sikhs bleven getrouw, en de vijandelijkheden werden hervat. Den volgenden dag, den eersten Augustus, werd aan de geheele bezetting toegestaan om zich naar Calcutta te begeven, indien zij de wapenen nederlegde. Dit werd natuurlijk van de hand gewezen. Waarschijnlijk hadden de Sepays toen reeds vernomen, dat de majoor Eyre in aantogt was om zijne landgenooten te redden, en wilden zij hem dezelfde teleurstelling bereiden, die Havelock had getroffen, toen hij de vrouwen van Cawnpore kwam bevrijden. In deze menschlievende voornemens teleurgesteld, gingen de opstandelingen den 2den Augustus den majoor Eyre te gemoet, eene kleine magt achterlatende om de benarde bezetting van Arrah tot de overgave te dwingen.

De majoor Eyre, die reeds in 1841 in Affghanistan als luitenant eene groote vermaardheid had verworven, was den 30sten Julij van Bexar vertrokken, ten einde versterking aan te brengen. Hij raakte reeds aanstonds slaags, en verdreef den vijand uit een bosch, waarin deze zich had genesteld. Eene mijl verder bevond hij dat de brug van Bunnegunge geheel was vernield,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en de sepays zich daar versterkt hadden, om den overtogt te beletten. De vijand was ongeveer 2500 man sterk, meest allen sepays, en werd ondersteund door de troepen van Radja Koer Sing, die zelf deze troepen aanvoerde. Hier moest dus eene flank-beweging worden gemaakt, en men volgde dus den loop der rivier, met het doel om haar later in de nabijheid van Arrah over te steken. De vijand volgde deze beweging langs den tegenovergelegen oever, terwijl een gedeelte de rivier overtrok, ten einde Eyre in den rug te vallen. Deze hield nu stand en trok achterwaarts den vijand te gemoet, die na eenigen wederstand op de vlugt werd gedreven. Hierop trok majoor Eyre weder voorwaarts en moest nu een door de sepays met twee veldstukken versterkt bosch langs trekken. Na eenige schoten uit deze stukken gelost te hebben, kwamen de sepays in groot getal uit het bosch te voorschijn. De majoor Eyre ontving hen eerst met een hevig artillerievuur, en liet daarna een aanval doen door de infanterie, welke de opstandelingen geheel uiteen dreef en den toegang tot Arrah opende. Den 3den Augustus drukten de verloste officieren van het belegerde huis hunnen verdienstelijken redder dankbaar de hand. De opstandelingen begaven zich regtstreeks naar Delhi, overal de bloedige sporen van hun doortogt achterlatende.

De drie eerste dagen na zijn vertrek van Cawnpore, moesten door generaal Havelock worden gewijd aan den overtogt van zijne troepen en zijn krijgsmaterieel over de rivier. Eerst den 29sten Julij kon hij dus met zijne geheele magt optrekken en het stadje Onao bereiken, dat door een uitgestrekt moeras omgeven is, en welks eenige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toegang door den vijand met vijftien stukken bestreken werd. Ondanks het verschrikkelijke vuur, dat deze vuurmonden braakten, werd de toegang veroverd, en de Engelschen meenden nu van de plaats meester te zijn, doch zij vonden ook nog in de straten een hardnekkigen tegenstand. De omstandigheid, dat hier, en veelal ook elders, binnen de veroverde plaatsen zelven een nòg grootere weêrstand werd geboden, dan bij de verdediging der buitenwerken, verklaart zich op de navolgende wijze. Een der bijzondere kenmerken van de dorpen in het rijk van Oude is, dat zij allen door een wal van klei zijn omringd, dien men in der tijd oprigtte, niet alleen omdat ieder gehucht vroeger in vijandschap was met zijne naburen, maar omdat ieder het destijds als een heilige pligt beschouwde, zich te verdedigen tegen de pachters der belastingen. De ondervinding in die zelfverdediging sedert jaren opgedaan, had deze wallen en daardoor ook de dorpen tot geduchte versterkingen gemaakt, en de dorpelingen herschapen in voortreffelijke bezettings-soldaten. En hoezeer de opstandelingen in het open veld meestal slechte krijgslieden waren, hadden zij, even als de Parijzenaars, eene buitengewone geschiktheid voor den barricadenstrijd. Terwijl het gevecht in de binnenstad van Onao voortduurde, ontving Havelock het berigt, dat ongeveer 4500 man in aantogt waren, met het doel om hem in de zijde aan te vallen. Een gedeelte der Sikhs werd nu in de stad achtergelaten, om het gevecht te vervolgen, en de overige troepen trokken daaruit en schaarden zich op eene groote vlakte in slagorde, met de artillerie in het midden der liniën. Ook de vijand opende eerst een geschutvuur, dat echter niet veel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schade toebragt, daar de zon de artilleristen in de oogen scheen, zoodat zij niet goed konden rigten. De Engelschen daarentegen hadden het voordeel van de zon en hunne stukken deden eene vreesselijke uitwerking. Dit bragt eenige wanorde onder den vijand, waarvan Havelock onmiddellijk gebruik maakte, om met zijne infanterie voorwaarts te rukken. "Ik verklaar," schreef later een Engelsch officier, "dat het denkbeeld van zulk een aanval mij bijna bespottelijk toescheen, toen ik vóór mij uit de ontzaggelijke massa vijandelijke kavallerie en infanterie zag, die de vlakte in ons front overzwermde, en eens terug zag op de kleine, dunne liniën van soldaten aan onze zijde, die met gevelde geweren en tot over de knieën in het moeras voortkropen. En echter was er niet één van deze zwaar gebaarde Engelschen, die niet wist dat hij den vijand zou overwinnen; en één algemeene zucht liep door de gansche linie: "Waarom hebben wij geene kavallerie om deze honden neêr te hakken?" Geteisterd door het Engelsche geschut en door de Enfield-buksen, geraakte eerst de vijandelijke kavallerie en daarna ook de infanterie in verwarring, en spoedig was de wanorde algemeen. De Engelschen waren echter zoo vermoeid, dat hun een uur rust moest worden gegund. Zij trokken daarna acht mijlen verder, tot aan een dorp, alwaar de vijand halt gehouden had en door nieuwe troepen was versterkt geworden. Hier werden zij weder met het geschut begroet, dat dadelijk werd beantwoord, en na een onweêrstaanbaren aanval der Engelsche infanterie, werd het dorp door den vijand ontruimd. Hier vertoonde zich op nieuw de dapperheid der dorpelingen. Een hunner had zich in eene woning van klei verbor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gen en de toegangen versperd. Hij liet de Engelsche troepen langs zijn huis heen trekken en opende toen op de achterhoede een geregeld gelederen-vuur uit een aantal geweren. Alles wat hem naderde werd getroffen. Te vergeefs beloofde men hem kwartier, daar zijne onverschrokkenheid aller bewondering gaande maakte, en men was eindelijk verpligt eenige Sikhs af te zenden om het huis in brand te steken. De moedige verdediger werd doodelijk getroffen, terwijl hij over den muur van het platte dak heenzag, met het doel om door een laatste schot nog een zijner vijanden te treffen!

Het leger van Havelock was van den ochtend tot het vallen van den avond druk bezig geweest; het had honderd man verloren, en dus voor zulk een gering getal soldaten, een belangrijk verlies geleden. De middelen tot vervoer der gewonden en zieken waren slecht, en men besloot dus terug te trekken naar eene plaats, Mungulwaroe genaamd, waar men zich versterkte en eenigen toevoer van troepen afwachtte. Den 4den waren er 150 man met twee stukken geschut aangekomen en besloot Havelock den vijand weder te gemoet te gaan. Den volgenden morgen bereikte hij zekere plaats, Boesaroet Gunge, alwaar verscheidene batterijen door de rebellen waren opgeworpen, uit welke zij een hevig vuur onderhielden, dat echter allengs tot zwijgen gebragt werd, terwijl de plaats zelve door eenen schitterenden aanval der infanterie werd genomen. Doch dit gevecht kostte weder veel volk en men besloot dien dag niet verder te gaan. De generaal Havelock ontving hier het berigt, dat, ten gevolge van de misslagen van generaal Lloyd, de zoo angstig verwachte versterking zich nog niet zoo spoedig zou kunnen aansluiten. Hij belegde daarom een krijgs-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

raad, waarin besloten werd naar Cawnpore terug te keeren en daar de komst der toegezegde troepen af te wachten, wat te meer noodzakelijk was, omdat vele ziekten, en vooral de cholera, vreesselijk onder de soldaten begonnen te woeden. De terugtogt werd door den vijand bemoeijelijkt en kon niet zonder verlies worden volbragt. Ongeveer 4600 man infanterie en 500 man kavallerie van de opstandelingen betwistten elken pas. Den 13den Augustus bereikte het leger van Havelock, dat tot 800 man was versmolten, eindelijk weder de kantonnementen van Cawnpore.

Nena Sahib had van de afwezigheid van Havelock gebruik gemaakt, om zijne stad Bhitoer te versterken. Hare ligging was hiertoe bijzonder gunstig en zou het fort, ingeval het met oordeel was opgebouwd, onneembaar hebben gemaakt. Deze omstandigheid en de nabijheid van Bithoer, dat slechts elf mijlen van Cawnpore verwijderd is, maakten het wenschelijk, dat de Nena spoedig van daar werd verjaagd, welke taak werd opgedragen aan het 78ste infanterie, de fusiliers van Madras en eenige artillerie. De wêerstand die door den vijand werd geboden, bewees hoe noodig het was geweest, hem uit deze sterke stelling te verdrijven, vóór dat hij daarvan gebruik had kunnen maken om Cawnpore te bestoken. Een groot aantal stukken viel in handen der Engelschen, doch ook hier was de overwinning niet zonder verlies behaald. Nooit was de hitte ondragelijker geweest, zoodat eenige soldaten, zoowel Engelschen als Sepays, onder het gevecht onmagtig waren nedergevallen. Langzaam en ter neder geslagen keerden de afgematte kolonnen van het tooneel harer negende overwinning naar Cawnpore terug.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De expeditiën van Havelock waren niet zonder nut geweest, zoowel voor de bezetting van Lucknow als voor het leger voor Delhi; want zij hadden afleiding gegeven en vele opstandelingen genoodzaakt hunne landgenooten aldaar aan zich zelven over te laten. De belegerden te Lucknow waren daardoor zelfs in staat geweest een uitval te wagen, waarbij zij zich van eenen aanmerkelijken voorraad mondbehoeften hadden meester gemaakt. Hun lot bleef niettemin algemeen bekommering baren en ten einde voor het minst de herhaling der bloedtooneelen van Cawnpore te voorkomen, ingeval Lucknow eindelijk mogt bezwijken, vaardigde de generaal Havelock eene bekendmaking uit, waarbij werd aangekondigd, "dat alle rebellen van Oude, die gevangen waren genomen, zoowel als hunne vrouwen en kinderen, zouden worden beschouwd als gijzelaars, ter verzekering dat in Lucknow niet dezelfde gruwelen zouden worden gepleegd als te Cawnpore en elders hadden plaats gehad."

Kapitein Bruce, de superintendant der policie, werd afgezonden, om het huis te onderzoeken van zekeren nuwab. Hij vond, behalve een aantal belangrijke papieren, ook de vrouwelijke verwanten van den nuwab, die zelf in het leger voor Lucknow onder Nena diende. De vrouwen bevonden zich in een verborgen vertrek, doch werden door eene bediende verraden. Zoodra generaal Havelock dit vernam, deed hij eene wacht plaatsen voor dat vertrek en die vrouwen aankondigen, dat zij slechts zoolang op bescherming mogten hopen als de rebellen van Oude de Engelsche vrouwen en kinderen zouden sparen. Men hoopte dat zij dit berigt naar den nuwab en zijn zoon zouden weten te zen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den en dat dezen daardoor tot menschelijkheid zouden worden gestemd en ook Nena daartoe zouden overhalen. Het bleek echter dat deze laatste geen Europeaan meer in het leven liet en hierin door den nuwab van Futteygur werd nagevolgd. Kort te voren had hij één man en drie vrouwen, die, nadat die plaats tot den opstand was overgegaan, gevlugt, doch later ontdekt waren geworden, voor het kanon doen doodschieten. Hij had bovendien voor het hoofd van elken Engelschman eene belooning van 50 ropijen uitgeloofd.

Het overlijden van sir Henry Lawrence en de ongeschiktheid van generaal Lloyd hadden eene voorziening in het burgerlijk en militair gezag voor het rijk van Oude dringend noodzakelijk gemaakt. Het Indische bestuur vond daartoe eene voortreffelijke gelegenheid in de aankomst van den luitenant-generaal sir James Outram. Deze hoofdofficier had zich, sedert hij in 1819 in dienst getreden was, bij herhaling, vooral in Affghanistan, eerst bij de verovering en later bij den noodlottigen terugtogt, zeer verdienstelijk gemaakt. Later werd hem hooge lof toegezwaaid voor zijne verrigtingen in Scinde. In 1856, toen de oorlog met Perzie uitbrak, werd generaal Outram tot opperbevelhebber van het Engelsche leger aldaar benoemd en dwong hij den Shah tot den vrede. In dezen veldtogt stond generaal Havelock onder zijne bevelen. Vóór den Perzischen oorlog had Outram de betrekking van kommissaris in het rijk van Oude waargenomen, en naauwelijks was hij uit dien oorlog terug gekomen, toen de tegenwoordige opstand uitbrak. Onmiddellijk viel alzoo de keuze om sir Henry Lawrence te vervangen, op hem, en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werd hij als civiel en militair kommissaris van Oude van de ruimste volmagt voorzien.

Den 1sten September kwam hij te Allahabad aan, gevolgd door eene versterking van ongeveer 1400 man; den 5den ging hij op marsch naar Cawnpore, nadat hij reeds den majoor Eyre met eene kleine kolonne, uit artillerie, infanterie en kavallerie bestaande, vooruitgezonden had. De vijand stond versterkt aan den regter oever van de rivier, nabij Futtehpore, waar hij echter door majoor Eyre verslagen werd en bij zijne inscheping in de rivierbooten nog een aanzienlijk aantal manschappen verloor. Den 16den September werd Cawnpore bereikt.

Ingevolge de regelen van de krijgsdienst moest nu het opperbevel der vereenigde troepen door generaal Outram worden aanvaard. Hij gevoelde echter welk eene teleurstelling dit voor Havelock moest wezen, die door zijne bewegingen Opper-Indie had gered. Alleen de aanwezigheid van zijne troepen had belet, dat de opstand zich verder had uitgebreid, en vele landstreken in bedwang gehouden, die anders ongetwijfeld zouden zijn opgestaan. Onder deze omstandigheden begreep generaal Outram, dat het voor zijn verdienstelijken krijgsmakker eene smartelijke teleurstelling zou zijn, indien hij er in verhinderd werd om zijn werk door de bevrijding van Lucknow te bekroonen; en met dezelfde edelmoedigheid welke hem reeds vroeger den naam van "Bayard van Indie" had doen verwerven, vaardigde hij de volgende legerorder uit: "De belangrijke taak om de bezetting van Lucknow te bevrijden, was aanvankelijk toevertrouwd aan den generaal Havelock, en de generaal Outram gevoelt, dat hij het aan dezen uitstekenden officier en aan de moeijelijke en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bewonderenswaardige pogingen welke deze ter bereiking van dit doel reeds in het werk heeft gesteld, verschuldigd is, hem de eer te laten van die taak ten einde te brengen. Generaal Outram is verzekerd dat het groote doel waarvoor generaal Havelock en zijne dappere troepen zoolang en zoo roemrijk gestreden hebben, nu onder den zegen der Voorzienigheid zal worden bereikt. Hij zal dus, uit erkentelijkheid en bewondering voor de schitterende wapenfeiten van den generaal Havelock en diens wakkere manschappen, volgaarne van zijnen voorrang afzien en het leger naar Lucknow volgen in zijne civiele hoedanigheid als kommissaris van Oude, tegelijk als vrijwilliger zijne militaire diensten aan generaal Havelock aanbiedende. Zoodra Lucknow zal zijn ontzet, zal hij zijne plaats aan het hoofd van het leger hernemen."

Den 19den September trok Havelock de rivier over; doch eerst den 20sten kon hij door het zwaar geschut worden gevolgd. Den 21sten werd de stelling van Mungarwar door eene kolonne, aangevoerd door generaal Outram, waarbij zich eenige vrijwilligers hadden aangesloten, bestormd en genomen. De vijand had eene ontzagwekkende sterkte te Allumba of Alumbagh, een buitenverblijf der vorsten van Oude, opgeworpen, waarin vijftig stukken geschut in batterij stonden. Het gevecht dat bij deze stukken plaats greep, duurde twaalf uren, waarna zij in handen der Engelschen vielen. De plaats werd onverwijld weder in staat van verdediging gebragt en, na door een gedeelte van het 64ste te zijn bezet, ingerigt tot eene verblijfplaats voor de zieken en voor de bagage. Tusschen Allumbagh en Lucknow ligt eene uitgestrekte vlakte, die door een breed kanaal doorsneden wordt. Dit kanaal werd ondanks eenen hevigen weêrstand overgetrokken,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waarna de Engelschen het gebulder van het geschut van Lucknow konden hooren, hetwelk hun bewees dat hunne landgenooten daar nog niet waren bezweken.

Alvorens echter het belegerde fort van Lucknow kon worden bereikt, moest men door de stad trekken, waarvan elke muur, elk gebouw als het ware eene vesting was. De stad Lucknow, die eene bevolking van 300 000 zielen telde en nu bovendien door ongeveer 50 000 opstandelingen, meestal voormalige militairen, werd bezet, is ongeveer vijf mijlen lang. De opstandelingen verdedigden zich met den moed, die de Indiers, en vooral de bevolking van Oude, gewoonlijk bezielt wanneer zij achter muren strijden. Elke muur, elke markt, elk huis, elke tuin, werden voet voor voet betwist en verdedigd; en ofschoon de Engelschen onder Havelock reeds in den avond van den eersten dag der bestorming met hunne landgenooten in het fort in gemeenschap kwamen, waren zij gedurende drie dagen slaags, alvorens zij de stad zelve geheel hadden bezet. Op éene enkele plaats lieten de opstandelingen 460 dooden liggen! Doch ook het verlies der Engelschen was aanmerkelijk. Zestien officieren van het 90ste werden gedood of buiten gevecht gesteld. Dit was ook het geval met al de hoofdofficieren van het 5de fuseliers. Het getal der gesneuvelde en gekwetste soldaten bedroeg ongeveer 700 man, dat is ongeveer een vijfde gedeelte van het geheele leger! De verdienstelijke generaal Neill ontving voor de poort van het fort een doodelijk schot in het aangezigt, en hem was alzoo de vreugde ontzegd eener ontmoeting, waartoe hij zooveel had bijgedragen. Ook de generaal Outram ontving op den eersten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dag van het gevecht eene vleeschwond in den arm. Niets kon echter zijn moed verminderen en hij nam tot het laatste toe deel aan den hagchelijken strijd. "Om zich," dus schreef generaal Havelock in zijn verslag aan den gouverneur-generaal, "een denkbeeld te kunnen vormen van de hinderpalen die te boven gekomen zijn, zou men ze moeten vergelijken met hetgeen men weet van de inneming van Buenos Ayres en van Saragossa. Wij trokken voort door lange straten, tusschen huizen met platte daken en schietgaten, zoodat elk huis als het ware eene afzonderlijke vesting uitmaakte. Ik ben vol bewondering over den goeden uitslag der bewegingen van onze geringe krijgsmagt, welke inderdaad wel de inspanning van 10 000 goede troepen zou hebben vereischt. De overwinning heeft ons echter véél gekost!"

Maar wie beschrijft de vreugde van het duizendtal dat in het fort, na zoovele bange en kommervolle dagen, hunne landgenooten als bevrijders begroette? "Nadat ons leger," schreef een officier, "over de brug was getogen, weêrgalmde de lucht van vreugdekreten en hoerahs; zakdoeken en stukken linnen wapperden, en de bezetting werd, ik ben blijde het te kunnen zeggen, onmiddellijk daarop ontzet door de wakkere mannen, die haar te hulp snelden. Ter goeder ure voorwaar! want de goddelooze rebellen hadden een gedeelte van het door het garnizoen betrokken kamp ondermijnd en waren gereed om het te laten springen."

Kort voor het ontzet had in de versterking een tooneel plaats gehad, dat aller harten had geroerd, en dat onze lezers, welke de onsterfelijke werken van Walter Scott kennen, zal herinneren aan eenige zijner heldinnen, die zich het vermogen van het zoogenaamde second

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sight of van voorspelling toeschreven. Het gebeurde te Lucknow werd aldus beschreven door een Fransch geneesheer die in Indie woont, den heer de Bannero. "Ik zend u het navolgende verhaal van eene dame, die zich bij de belegerden te Lucknow bevond: "Van alle zijden grimde de dood ons aan; geen menschelijke magt scheen het beslissende oogenblik langer te kunnen vertragen. Wij zagen het uur naderen waarop wij deze aarde vaarwel moesten zeggen, doch wij gevoelden niet dien onuitsprekelijken schrik, welken de ongelukkige slagtoffers van Cawnpore moeten hebben ondervonden. Wij hadden besloten veeleer te sterven dan ons over te geven, en waren volkomen overtuigd, dat binnen vierentwintig uren alles voorbij zou zijn. De ingenieurs hadden ons dit gezegd en wij waren allen op het ergste voorbereid. Wij vrouwen trachtten elkander moed in te spreken en de ligte taak te vervullen die ons was aangewezen: het overbrengen van de bevelen naar de batterijen en de zorg dat de mannen van levensmiddelen, vooral van koffij, die dag en nacht werd toebereid, voorzien werden. Ik was, in gezelschap van Jessie Brown, de vrouw van een korporaal uit het regement van mijn man, uitgegaan, met het doel om hier of daar nuttig te zijn. De arme Jessie had, het gansche beleg door, in een staat van rustelooze opgewondenheid verkeerd en was gedurende de laatste dagen blijkbaar afgevallen. Eene onophoudelijke koorts ondermijnde haar, en haar geest was van tijd tot tijd aan het dwalen, vooral op dien dag, toen er telkens herinneringen van het ouderlijke huis bij haar opkwamen. Eindelijk van vermoeidheid uitgeput, legde zij zich, in haren plaid of schotschen doek gewikkeld, op den grond neder. Ik zat naast

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

haar, belovende dat ik haar zou wekken, wanneer, zoo als zij het noemde, "haar vader van het ploegen zou terugkomen." Eindelijk viel zij in eene diepe sluimering; onbewegelijk, schijnbaar ademloos, met haar hoofd rustende op mijn schoot. Ik zelve kon, ondanks het gebulder van het geschut, den slaap niet weêrstaan. Eensklaps werd ik gewekt door een woest, bovenmenschelijk schreeuwen, digt aan mijn oor. Mijne gezellin stond regt-op voor mij, met hare armen opgeheven en haar hoofd voorwaarts gebogen, in eene luisterende houding. Een glans van onuitsprekelijke vreugde verspreidde zich over haar gelaat; zij greep mijne hand, trok mij naar zich toe, en riep uit: "Hoort gij het niet, hoort gij het niet? O, ik droom niet, het is de muzijk der Bergschotten! Wij zijn gered, wij zijn gered!" Zich daarna op de knieën werpende, dankte zij God met vurige hartstogtelijkheid. Ik was geheel ontsteld; ik hoorde slechts het gedonder der artillerie en dacht dat de arme Jessie nog maalde. Maar zij sprong naar de batterijen en ik hoorde haar gestadig den mannen toeroepen: "Houdt moed, houdt moed! luistert naar den doedelzak, naar Macgregor, den grootsten van hen allen. Hier komt eindelijk hulp!" De uitwerking te willen beschijven, welke deze woorden op de soldaten maakten, zou onmogelijk zijn. Voor een oogenblik hielden zij zelfs op met vuren, en luisterde ieder met gespannen aandacht en grenzeloozen angst. Allengs echter ontstond er een gemompel van bittere teleurstelling, en het geschrei der vrouwen, die toegeloopen waren, begon op nieuw, toen de kolonel het hoofd schudde; hij, noch iemand wie ook, hoorde iets anders dan het gekletter der geweren. Eenige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

weinige oogenblikken van doodelijke spanning en van angstige verwachting gingen nog voorbij, toen Jessie, die weder op den grond was nedergevallen, andermaal opstond en met eene stem, zóó schel en zóó doordringend, dat zij langs de geheele linie kon gehoord worden, uitriep: "Wilt gij het nu nog niet gelooven? De muzijk heeft nu werkelijk opgehouden, maar de Campbells zijn in aantogt! Hoort gij het, hoort gij het?" Op dat oogenblik was het werkelijk als of wij Gods stem in de verte vernamen, toen de pijpen der Bergschotten ons de tijding aanbragten van onze redding; want nu behoefden wij aan de wezenlijkheid niet langer te twijfelen. De scherpe, doordringende, onophoudelijke klank, dien wij boven alle andere hoorden uitkomen, kon noch van naderende vijanden, noch van het werk der sappeurs afkomstig zijn. Neen, het was inderdaad het geluid der Schotsche pijpen, dan eens scherp en hard alsof het den vijand met wraak bedreigde, dan weder zacht als om de in nood zijnde vrienden moed in te spreken. Nooit was er zeker zulk een tooneel gezien als dat wat nu volgde. Er was geen hart in de residentie van Lucknow, dat zich niet voor God verootmoedigde. Allen, door dezelfde aandrift bewogen, vielen op de knieën, en men hoorde niets dan de uitbarstende snikken en de mompelende stemmen des gebeds. Toen stonden allen op, en van duizend lippen rees een vreugdekreet, die wijd en zijd weêrgalmde en nieuwe kracht scheen te geven aan de redding verkondigende pijpen. Op ons lied van "God zegene de koningin!" antwoordde de welbekende wijs, die elk Schotsch hart altijd tot tranen toe beweegt: "Zou oude vriendschap zijn vergeten?" Wat er verder gebeurde weet ik mij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

niet meer te herinneren; Jessie werd aan den generaal bij zijn intogt in het fort voorgesteld, en op het feest der officieren werd hare gezondheid in aller tegenwoordigheid gedronken, terwijl de pijpers rondom de tafel trokken, het geliefdkoosde lied herhalende: "Zou oude vriendschap zijn vergeten?"

Niet overal baarde echter de komst der Bergschotten zooveel blijdschap als aan Jessie en hare vrienden. De eigenaardige en schilderachtige kleederdragt van dit bergvolk is, naar wij mogen veronderstellen, aan al onze lezers bekend. Zij weten dan ook dat zij zich kenmerkt door het gemis van een kleedingstuk, dat door andere Europeanen als een onmisbaar gedeelte van het mannelijke gewaad wordt aangemerkt. Vóór de onlusten waren er zelden Schotsche regementen in Indie aanwezig geweest en toen nu eenige daarvan aankwamen, werden zij door de inlanders met eene koddige uitdrukking van verwondering, afschrik en nieuwsgierigheid aangestaard. Hunne veelkleurige uniform en roode baard en oogen, en vooral hunne reusachtige gestalte, gaven aanleiding tot allerhande gissingen. "Eerst," zegt een correspondent van de Times, "werden zij aangezien voor vrouwen, die uitgezonden waren om den moord der dames van Cawnpore te wreken. Nadat men echter had gezien hoe zij zich in den slag van Oano hadden geweerd, werd deze veronderstelling verworpen en werden zij verklaard duivels te zijn in vrouwenrokken. Zij bleven echter een raadsel. De sepays konden wel begrijpen dat zij duivels waren, maar niet waarom zij met bloote beenen liepen. Eindelijk ontdekte men de waarheid: deze duivels liepen blootbeens ten einde gemakkelijker de Sepays op hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

knieën te kunnen breken! Een sepay van het 73ste regement, die toevallig bij hunne aankomst te Calcutta tegenwoordig was, verhaalde bij zijne terugkomst in het regement, dat de Engelschen nu monsters uitzonden, met beenen als oliphanten, met gezigten met haar bedekt, als de wilde beesten, en met bloedroode oogen."

Het Indische bestuur zou wel hebben gewenscht dat men meer van deze monsters had afgezonden, want het had hen hoogst noodig! Lucknow was nu, wel is waar, ontzet, doch daarmede was nog niet alle gevaar geweken. De voortvlugtige opstandelingen ontvingen dagelijks nieuwe versterkingen, die als paddestoelen aangroeiden, en het was alsof Nena, even als Cadmus, slechts beenderen had te zaaijen, om krijgslieden uit den grond te zien opkomen. Zekere Maun Sing had den generaal Havelock toegezegd, dat hij zich met zijne troepen te Lucknow bij het Engelsche leger zou voegen, doch toen hij in de nabijheid van deze plaats gekomen was, vereenigde hij zich met de opstandelingen, die alleen door dit verraad eene vermeerdering van 15 000 man troepen ontvingen, welk getal nog aangroeide tot eene magt van minstens 70 000 man. De geheele mannelijke bevolking van Oude en de omliggende rijken kwam op de been, velen evenwel alleen door dwang, omdat hunne dorpen en woningen waren verbrand en vernield, en hun mitsdien geene andere keus overbleef. Alle bruggen werden door de opstandelingen vernield, elke doortogt versperd en met zwaar geschut bezet. Het Engelsche leger was daarentegen door ziekte en verliezen zóózeer verzwakt, dat het, zelfs na de vereeniging met de bezetting van Lucknow, slechts hoogstens 3000 man

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onder de wapens had. Het aantal der zieken, gewonden en vrouwen in Lucknow bedroeg 2000 zielen. Tweemaal waren van Cawnpore versterkingen gezonden, die echter niet verder dan tot Allumba hadden kunnen voorttrekken, en zich daar weder hadden moeten verzamelen. Het was niet geraden zich met de vrouwen en kranken een weg naar Cawnpore te banen, waartoe eerst het voornemen bestond, en men besloot dus vooreerst geduldig de aankomst van nieuwe troepen af te wachten, te meer daar er voldoende voorraad van alle behoeften was om eene insluiting van eenige weken te doorstaan. De generaal Outram, die nu het bevel had aanvaard, begreep zich te meer van alle roekelooze bewegingen en gewaagde ondernemingen te moeten onthouden, omdat hij verzekerd was dat hij van alle zijden bijstand zoude erlangen; want er waren vele troepen, zoo uit Engeland als van elders, aangekomen en deze werden oogenblikkelijk naar het tooneel der onlusten afgezonden. Ook was Delhi reeds den 15den September weder door de Engelschen veroverd geworden.

HOOFDSTUK IV.

(VERVOLG.)

DELHI BELEGERD EN INGENOMEN DOOR DE ENGELSCHEN.

Het beleg en de inneming van Delhi zijn zulke gewigtige episoden in de geschiedenis van den opstand, dat wij opzettelijk eerst eene beschrijving hebben willen geven van de onlusten en van de krijgsbewegingen op andere plaatsen, om de belangstelling als het ware

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te concentreren op Lucknow, en vervolgens het verhaal der verrigtingen voor Delhi bij het begin op te vatten en ongestoord ten einde te kunnen brengen.

Reeds hebben wij gezegd dat de generaal Barnard, na zich met het korps van Wilson te hebben vereenigd, den 8sten Junij het beleg voor Delhi had geslagen en den volgenden dag een uitval der opstandelingen, welke de stad bezet hielden, had moeten afweren. Om de stelling van het Engelsche leger gedurende de belegering volkomen begrijpelijk te maken, zullen wij hier de beschrijving volgen, die daarvan door een der officieren werd gegeven. "Onze positie ligt ongeveer twee mijlen van Delhi en is daarvan afgescheiden door eene lange rij heuvelen, die van den oever van de Jumma, welke aan onze linkerzijde loopt, oprijst en verder, zacht hellend afloopende, zich uitstrekt tot aan het uiterste punt van onze regterzijde, waar batterijen zijn geplaatst. Het terrein wordt aan de linkerzijde, in eene noodwestelijke rigting, begrensd door den grooten weg, die hier en daar met telegraaf-palen is bezet, waaraan nog de gebroken stukken ijzerdraad hangen. Een weinig verder regts, op den rug van een heuvel staat een toren, "vlaggenstafs toren" genaamd, en een weinig verder eene moskee; beide worden door onze piketten bezet. Aan het oostelijkste regtsche punt is een heuvel, genaamd "de generaals sterkte," waarop onze zware batterijen staan. De top daarvan is bezet door een gebouw, dat Hindoe Rao's huis genoemd wordt, naar een ouden Mahrat, die eertijds hier woonde. Al deze punten staan in onderlinge gemeenschap door een pad, dat langs den top der heuvels loopt. Een gedeelte van de diepten aan de zijde van ons kamp is ingenomen door de verwoeste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hutten der oproerige regementen en de huizen van hunne ongelukkige officieren. Achter het kamp is eene kleine rivier, die ons van de vlakte afscheidt en door drie zware stukken wordt bestreken. Zij vloeit aan de noordzijde van Delhi in de Jumma en levert ons een groot voordeel op, daar de oevers, die met steenen zijn opgemetseld, te steil zijn dan dat de vijand er zijne rijdende artillerie over zou kunnen brengen, om onze achterhoede daarmede aan te vallen; want al de bruggen in die rigting zijn afgebrand. Onze linker vleugel wordt gedekt door de Jumma, die nu door de sterke regens zeer gezwollen is. Aan onzen regter-vleugel is eene sterkte, waarop drie zware stukken staan, en ongeveer drie kwart mijl verder ligt de voorstad, genaamd Subsie Mundie, wat letterlijk groentenmarkt beteekent, vol omheinde tuinen en tuinhuizen, waarin eene menigte wanhopige gevechten tusschen onze manschappen en den vijand plaats hebben. Ons kampement is volmaakt beveiligd tegen alles behalve 's vijands schroot, dat bijna elken avond in ons kamp valt, zonder evenwel veel schade aan te rigten."

Na het schrijven van dezen brief werden eenige meerdere batterijen opgerigt, maar de beschrijving van het terrein blijft daarom even juist en duidelijk.

De uitval van den 9den Junij werd reeds den volgenden dag door de opstandelingen herhaald, doch even spoedig weder afgeweerd. Deze ongelukkige uitkomst scheen evenwel den vijand niet ontmoedigd te hebben, want reeds den 11den, dat is dus den volgenden morgen, werd door hem een welberaamde en stoute aanval op de beide vleugels van het Engelsche leger tegelijk gedaan. De aanval aan de regter zijde op Hindoe Rao's

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

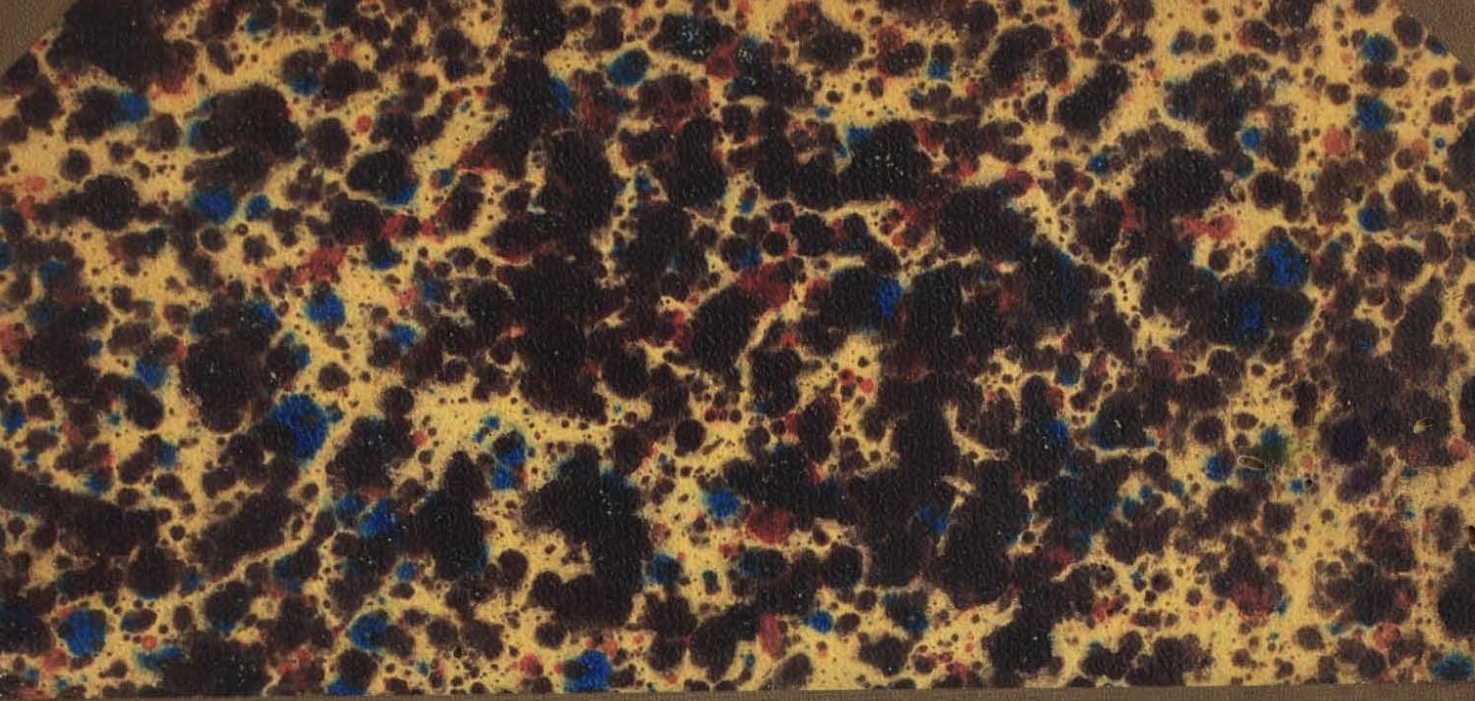

hutten der oproerige regementen en de huizen van hunne ongelukkige officieren. Achter het kamp is eene kleine rivier, die ons van de vlakte afscheidt en door drie zware stukken wordt bestreken. Zij vloeit aan de noordzijde van Delhi in de Jumma en levert ons een groot voordeel op, daar de oevers, die met steenen zijn opgemetseld, te steil zijn dan dat de vijand er zijne rijdende artillerie over zou kunnen brengen, om onze achterhoede daarmede aan te vallen; want al de bruggen in die rigting zijn afgebrand. Onze linker vleugel wordt gedekt door de Jumma, die nu door de sterke regens zeer gezwollen is. Aan onzen regter-vleugel is eene sterkte, waarop drie zware stukken staan, en ongeveer drie kwart mijl verder ligt de voorstad, genaamd Subsie Mundie, wat letterlijk groentenmarkt beteekent, vol omheinde tuinen en tuinhuizen, waarin eene menigte wanhopige gevechten tusschen onze manschappen en den vijand plaats hebben. Ons kampement is volmaakt beveiligd tegen alles behalve 's vijands schroot, dat bijna elken avond in ons kamp valt, zonder evenwel veel schade aan te rigten."

Na het schrijven van dezen brief werden eenige meerdere batterijen opgerigt, maar de beschrijving van het terrein blijft daarom even juist en duidelijk.

De uitval van den 9den Junij werd reeds den volgenden dag door de opstandelingen herhaald, doch even spoedig weder afgeweerd. Deze ongelukkige uitkomst scheen evenwel den vijand niet ontmoedigd te hebben, want reeds den 11den, dat is dus den volgenden morgen, werd door hem een welberaamde en stoute aanval op de beide vleugels van het Engelsche leger tegelijk gedaan. De aanval aan de regter zijde op Hindoe Rao's

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

huis werd na een kortstondig ofschoon hevig gevecht, afgeslagen, waarbij de vijand ongeveer 300 dooden achterliet. Doch aan de linkerzijde duurde de strijd ongeveer drie uren. De Engelschen werden zelfs een oogenblik overvleugeld, terwijl eenige sepays het kamp binnen drongen; onmiddellijk rukten nu echter de guides op en verdreven de indringers. Deze aanval deed de noodzakelijkheid inzien, om den linkervleugel te versterken. Het huis, vroeger door Sir Thomas Metcalfe, denzelfden die tegenwoordig was geweest bij den aanval op het door Willoughby vernielde kruidmagazijn, bewoond geweest, werd bezet en tot eene batterij ingerigt. Reeds den 15den Junij werden de ingenieurs, die aan dit werk bezig waren, door eene aanzienlijke kolonne uit Delhi aangevallen; doch daar het werk goed bewaakt was, werd de kolonne na eenige geweerschoten gewisseld te hebben, teruggedreven.

Den 17den had er weder een gevecht plaats, waarbij echter de Engelschen de aanvallers waren. Dien morgen trof een kanonschot uit de stad een hoek van het huis van Hindoe Rao en doodde den luitenant Wheatly en zes man. Ziende dat dit punt voor de Engelschen belangrijk was, en dat zij het met hun vuur gemakkelijk zouden kunnen bereiken, wierpen de opstandelingen eene batterij op, waaruit zij het huis in het front zouden kunnen beschieten. Om dit te beletten rukte eenige artillerie, kavallerie en jagers, onder den majoor Tombs op de batterij aan, en veroverde haar, waarna het werk geslecht en de stukken weggevoerd werden.

Den 19den hadden de muitelingen eene aanzienlijke versterking ontvangen, bestaande in twee regementen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en een troep artillerie, die te Nussierabad waren in oproer gekomen, en daarna onverwijld naar Delhi waren opgerukt. Hunne aankomst gaf dadelijk aanleiding tot een nieuwen aanval op het Engelsche leger. Door de ondervinding wijzer geworden, veranderden zij echter het plan van den aanval. Zij trokken in den nacht de stad uit en maakten een langen omweg, ten einde de Engelschen in den rug te vallen, zoodat zij eerst toen zij ongeveer eene mijl van de achterhoede van het Engelsche leger verwijderd waren, ontdekt werden. De generaal Barnard zond hun dadelijk eene sterke kolonne te gemoet en nu volgde een hardnekkig gevecht, dat niet dan door het vallen van den avond werd afgebroken. De Engelsche soldaten wilden op de plaats bivouak houden, doch zij ontvingen bevel om naar het kamp terug te keeren. De vijand durfde hen in de duisternis niet volgen. Met het aanbreken van den volgenden dag trok de Engelsche kolonne, belangrijk versterkt, weder uit het kamp tegen de sepays. Dezen maakten na een kort gevecht eene achterwaartsche beweging, met het doel, om de Engelschen op een oneffen en moeijelijk veld, dat van beide zijden door zwaar geschut werd bestreken en waaruit een kruisvuur zou zijn geopend, in eene hinderlaag te lokken. Ziende dat zij hun doel niet konden bereiken, trokken zij af, doch werden op dien terugtogt door de Engelsche artillerie deerlijk gehavend. De Engelsche kolonne konde zich echter niet te ver van het kamp wagen, zoodat de sepays verder ongedeerd de stad konden bereiken. Bij deze gelegenheid kwam hunne wreedheid weder aan den dag. Op den eersten dag van deze expeditie waren er eenige Engelsche soldaten door de ondragelijke hitte bewuste-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

loos nedergevallen; zij werden des nachts door hunne kameraden niet naar het kamp medegevoerd, daar dezen meenden dat zij in het gevecht waren omgekomen. Zij werden echter door de sepays gevonden, en naar Delhi gebragt, waar zij alle levend werden gevild!

Na dit gevecht besloot generaal Barnard twee bruggen, welke ongeveer drie mijlen achter het kamp over een kanaal gelegen waren, te doen springen, om daardoor voor het vervolg te beletten dat de vijand daarover zijn geschut en zijne troepen voerde om het kamp te bestoken. Eenige sappeurs, 100 man infanterie en 50 man ruiterij werden met deze taak belast. Dezen verlieten het leger tegen het vallen van den avond. Omstreeks te half tien ure was de mijn onder de eerste brug reeds gereed en bragt men de laatste ton buskruid aan, toen de schildwachten kwamen berigten, dat een groot aantal vijanden van Delhi in aantogt en reeds op 200 ellen genaderd was. De schrik was den schildwachten om het hart geslagen en had hen een loos alarm doen maken. Ongeveer twintig man, want de overigen waren aan de tweede brug werkzaam, trokken overijld de brug over, op den vermeenden vijand vurende. Aan den tegenovergestelden oever gelukte het eindelijk de officieren hen tot staan te brengen, en nu ontdekte men dat de gevreesde vijand niets anders was dan een troep vreedzame lieden, die hun have en goed in veiligheid wilden brengen. Beide bruggen werden daarna vernield. Doch het schieten en de ontploffing der mijnen hadden de bezetting in Delhi opmerkzaam gemaakt; een gedeelte daarvan trok uit, denkende dat er eenige nieuwe versterkingen voor haar in aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

togt waren maar door de Engelschen werden tegengehouden. Aan de bruggen gekomen rigtten de sepays eenige schoten naar de overzijde, doch daar zij de Engelschen niet konden bereiken, staakten zij spoedig deze doellooze verkwisting van kruid en kogels.

De 21ste en 22ste werden doorgebragt met kleine schermutselingen, terwijl het wederkeerige bombardement zonder ophouden voortduurde. Allengs verspreidde zich echter het gerucht, dat alles in de stad werd voorbereid, om op den volgenden dag, den verjaardag van den slag van Plessey, een uitval te doen, welke het lot der Engelschen in Indie voor altijd moest beslissen en de bekende voorspelling verwezenlijken. Werkelijk werd de geheele mannelijke bevolking der stad des nachts op de been gebragt en besloot men al de Engelschen te vermoorden of zelf te sterven.

Reeds omstreeks vier uren in den morgen openden zich de noordelijke poorten der stad, om ontzettende massa's volk uit te laten. De eerste aanval had plaats bij de Subsie mundie, waar de Engelschen in de flank werden aangetast, terwijl de sepays gebruik maakten van de muren, omheiningen en huizen die daar stonden. Kort daarop werd ook de batterij nabij het Metcalfehuis bestormd. Vele sepays hadden Engelsche uniform aan, terwijl anderen zelfs het vaandel van hun voormalig regement voerden. Ziende dat de aanval op de batterij moeijelijk zoude gelukken, gaven zij dit plan op, en vereenigden nu hunne pogingen tegen de Subsie mundie, waar de Engelschen met de sepays handgemeen raakten, en vijf uren lang met het blanke wapen gevochten werd, terwijl de strijd telkens door nieuwe versterkingen aan beide kanten werd vernieuwd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het 1ste en het 2de regement fusiliers, het 60ste buksenjagers en een regement goerka's hadden hier den eersten, woedenden aanval der sepays te weêrstaan. En zoo hevig en hardnekkig was deze aanval, dat het noodig werd een regement sikhs in het vuur te brengen, niettegenstaande dit, na een afmattenden togt van vier en twintig mijlen te hebben volbragt, pas was aangekomen. De rebellen hielden zich in ontzettende massa's achter de muren der op het terein verspreide huizen staande en onderhielden een gestadig vuur, terwijl de Engelschen, razend van spijt, hierdoor verhinderd werden den vijand te lijf te komen. Vele huizen konden zij niet dan door een hevig artillerievuur innemen, waarbij de artilleristen aan een vreesselijk geweervuur waren blootgesteld, dat eenige officieren en soldaten nederlegde. Eenige manschappen benevens een officier vielen, door een zonnesteek getroffen, neder. In een der tuinen was echter de taktiek der sepays, om zich achter de muren te weren, voor hen noodlottig. Eenige Engelschen drongen namelijk dien tuin binnen, welke door 150 sepays werd verdedigd, zonder een enkel schot te lossen, maar vielen op de verdedigers met de bajonet aan en deden tot den laatsten man toe in het zand bijten. Een doodelijk getroffen sepay had zeven bajonetsteken ontvangen! Hij verdedigde zich wanhopig, onder het sterven nog uitroepende: "Feringhie soer, de ongeloovigen zijn zwijnen." De opstandelingen hadden zich in groot aantal in een dorp regts van de Engelsche stelling genesteld, waar zij twee zware stukken geschut geplaatst hadden, die de batterijen der Engelschen beschoten en het schroot in het kamp deden regenen. De

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Engelschen waren verpligt dit dorp van de eene zijde naar de andere schoon te vegen, ofschoon het uit groote sterke steenen huizen bestond, "en", schreef een der officieren, "de ellendelingen hadden zich zoo sterk opgesloten, dat onze soldaten de deuren niet konden doen open springen." Eerst tegen den avond was de plaats ontruimd, en kort na zonsondergang gelukte het der Engelsche artillerie en infanterie, om de sepays naar Delhi terug te drijven. Deze terugtogt was hun hoogst noodlottig, want zij waren verpligt den weg te nemen naar de Lahore-poort en deze werd bestreken door eene nieuwe batterij van 18 ponders, die toen pas was opgerigt ten einde de uitvallen in die rigting te keer te gaan. De stukken uit deze batterij speelden onophoudelijk en rigtten eene schrikkelijke vernieling onder de vlugtende gelederen des vijands aan. De verrigtingen van den dag werden besloten door de verwoesting van een aantal huizen, die den sepays tot schuilplaats hadden verstrekt.

Het gevecht had vijftien uren geduurd. De Engelschen hadden niet eens den tijd gehad om te ontbijten, en waren dus vier en twintig uren zonder voedsel geweest, toen de vlugt der opstandelingen hun voor het eerst veroorloofde eenige rust te nemen. Het regement Sikhs was, zoo als wij reeds vermeldden, na eene reize van vier en twintig mijlen, nog slechts een half uur vóór den aanvang van het gevecht in het kamp binnengerukt en moest toen dadelijk weder de wapenen opvatten. Eenige der manschappen waren zoozeer door vermoeijenis, hitte, honger, dorst en inspanning afgemat, dat zij magteloos op het veld nedervielen en onder het vuur van den vijand insliepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De noodlottige uitslag van dezen aanval op een dag toen men zich zoozeer van de voorspelde overwinning overtuigd had gehouden, sloeg de opstandelingen geheel ter neder. Verscheidene dagen verliepen er dus, waarin wel het bombardement werd voortgezet, maar verder geene uitvallen werden beproefd. Omstreeks dezen tijd ontvingen de Engelschen belangrijke versterkingen, waaronder echter vele inlandsche regementen waren, wier trouw twijfelachtig scheen, zoodat de vrees voor verraad de grootste behoedzaamheid in de krijgsbewegingen noodzakelijk maakte. In het 2de Punjaubregement had men zich genoodzaakt gezien zeventig Hindoes te ontwapenen, en drie andere, waaronder een officier, op te hangen. Van het 9de deserteerden een groot aantal, en van het 4de hadden de manschappen hun adjudant vermoord. Deze omstandigheid was eene reden te meer om de bestorming uittestellen totdat de Europesche magt van het leger aanmerkelijk zou zijn versterkt.

Den 1sten Julij werden de Engelschen verrast door iets dat hun alles behalve aangenaam zijn moest. Reeds in den morgen ontwaarden zij, op verren afstand, op den tegenover gelegen oever een groot kamp, dat bezet werd door eene magt rebellen, die van drie plaatsen, Bareilly, Moradabad en Shah Jehanpore, waren aangekomen, waar zij in opstand geraakt waren, hunne officieren hadden omgebragt en toen naar Delhi waren opgetrokken. Deze magt bestond uit drie regementen voetvolk, eenige artillerie en kavallerie, en voerde ongeveer £ 50 000 geplunderd geld mede. Gedurende twee dagen waren de Engelschen verpligt dezen langen sleep van manschappen, stukken, paarden en last-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dieren, die langzaam de schipbrug welke den regteroever met Delhi verbindt overtrokken, aan te zien, zonder er iets tegen te kunnen uitrigten. Het scheen in die stad eene vaste gewoonte te zijn, dat alle nieuw aangekomen opstandelingen onmiddellijk een bewijs van hunne liefde voor de goede zaak geven moesten door een aanval te doen op het Engelsche leger. De belegeraars kenden deze gewoonte en waren er dus weder op voorbereid. Reeds den volgenden dag trokken de sepays van Bareilly de poort weder uit en begaven zich naar Alipore, om, zoo als later werd vernomen, aldaar een toevoer van geld voor het Engelsche leger te onderscheppen. Daar het konvooi niet aankwam, trokken zij weder naar Delhi terug, terwijl eene afdeeling van 1000 man Engelschen, op hen afgezonden, te laat gekomen was om hen tegen te houden. Den 5den Julij verloor het Engelsche leger zijnen wakkeren opperbevelhebber, den generaal Barnard, die binnen weinige uren aan de cholera overleed. Het bevel ging over op den generaal-majoor Reed. Doch ook deze werd weldra door krankheid genoodzaakt het bevel neder te leggen.

Den 9den zochten de nieuw aangekomenen uit Bareilly zich voor hunne teleurstelling te Alipore schadeloos te stellen, door een aanval te doen op het kamp. Vóór het aanbreken van den dag viel een sterk detachement Delhische kavallerie eensklaps op eene batterij rijdende artillerie aan, die in het front van het kamp stond. Gebruik makende van het alarm, dat hierdoor in het Engelsche leger onstond, rukten de opstandelingen in vier kolonne's op, en bestookten het kamp aan vier zijden tegelijk, in het front, aan de vleugels en aan de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

achterhoede De Subsie mundie werd vooral het tooneel van een hardnekkig gevecht met het blank geweer; ook het huis van Hindoe Rao werd met veel onstuimigheid aangetast, doch na eene geweldige worsteling van vier uren, werden de sepays van alle kanten terug gedreven. Hunne overmagt had hen dikwijls een groot voordeel gegeven, dat nu echter bijna geheel verloren ging door den gebrekkigen toestand van hunne vuurwapenen, daar zij alle percussiesloten hadden vervangen door gewone pannen, die met lonten moesten worden bediend. De Engelschen genoten nu eene rust van vijf dagen. Daarna deden ongeveer 9000 tot 10 000 sepays weder een uitval, met het doel om de Engelsche lijnen door te dringen en daar eenige stukken te vernagelen. Zij werden echter spoedig afgeslagen en de Engelschen zouden bijna zonder het verlies van één enkel man hierin zijn geslaagd, indien zij niet, in hunne drift om den vijand te vervolgen, te digt onder de muren der stad waren gelokt en hierdoor aan een hevig schrootvuur waren blootgesteld geworden. Het gevolg van deze roekeloosheid was, dat zij 171 man op het slagveld achterlieten.

Uithoofde van de krankheid des generaals Reed ging dien dag het bevel over op den brigadier Wilson. Hij was, zoo als reeds is aangemerkt, de eerste die naar Delhi was opgetrokken, doch had het bevel aan hoogeren in rang moeten afstaan.

Het ligt natuurlijk niet in onze bedoeling, om den lezer nutteloos te vermoeijen met een verhaal van al de uitvallen welke de belegerden deden; wij zullen dus alleen die beschrijven, welke zich door bijzondere omstandigheden onderscheidden. Overigens waren het al-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tijd dezelfde sepays, die in groote massa's op dezelfde punten aanvielen en met dezelfde onversaagde dapperheid werden teruggeslagen. Dat intusschen deze nederlagen den stand van zaken in de stad niet verbeterden maar integendeel ontmoediging en onwil deden ontstaan, behoeft niet te worden opgemerkt. Zelfs de aankomst van groote versterkingen, zamengesteld uit lieden van verschillende natiën en gezindheden, en met verschillende bedoelingen aangekomen, vermeerderde in vele opzigten de wanorde. Dit getuigde een inlander, die gedurende de maand Julij in de stad verbleef en later vlugtte. "Ik verliet Delhi in tienmaal erger toestand dan ik het bij mijne aankomst had gezien. De opstandelingen zijn het vechten moede. De stad is vol gekwetsten, en er bestaat geen geregeld hospitaal. Ik hoorde vele gewonde sepays op de straten onder elkander zeggen: "Wij werden door het Engelsche gouvernement toch goed behandeld! Al hadden wij slechts eene ligte hoofdpijn, dan werden wij toch tweemaal daags door eenen eerbiedwaardigen Europeschen doctor bezocht, ofschoon wij van de inlandsche doctoren konden gebruik maken. Bovendien werden de geneesmiddelen door het gouvernement betaald. Hier sterven wij uit gebrek aan geneesmiddelen, wij moeten ons zelven van doctors voorzien, er zijn weinig inlandsche doctoren, en die er nog zijn, zijn altijd afwezig." — Het plunderen gaat in de stad steeds voort. De markten worden nooit geopend, er zijn slechts weinig winkels, want de kooplieden ontvangen slagen en stompen in plaats van betaling. Veertien dagen geleden werd een b u n y a gedood, omdat hij aan een sepay geen crediet wilde geven. Wanneer de sepays

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een rijk huis in de stad ontdekken, dan beschuldigen zij den eigenaar op de navolgende wijze, ten einde zijne have te kunnen weghalen: Zij nemen eene snede brood en eene flesch brandewijn mede en maken een groot geraas aan de deur, die zij dan open breken; dan komen zij in het huis en nemen bezit van het huisraad, de juweelen en het geld, slaan den armen eigenaar, en roepen: "waar is de Engelschman, dien gij in uw huis hebt verborgen?" Wanneer deze zegt, dat hij geen Engelschman verborgen houdt, toonen zij hem het brood en de flesch en zeggen: "Hoe is het dan mogelijk, dat wij dit in uw huis vinden? Wij zijn verzekerd, dat er hier een Engelschman is verzorgd geworden, en dat gij hem vóór onze komst elders hebt heen gezonden." Spoedig is het gesprek geeindigd en wordt de arme man op eene schandelijke wijze gevangen genomen, zonder dat er later eenig onderzoek plaats vindt of hij al dan niet schuldig is; — het eenige middel om zijne vrijheid terug te bekomen is dat hij den generaal omkoopt. Er is geen geld meer in de schatkist. De bankiers in de stad werden verzocht om zijne majesteit daarvan te voorzien, doch zij antwoordden als volgt: "Wij hebben tot ons leedwezen geen baar geld voorhanden, maar alleen gouvernements-papier en banknooten. Uwe majesteit kan deze krijgen, indien zij bruikbaar zijn." Zijne majesteit werd vertoornd en plaatste wachten voor de deuren der bankiers. De generaal van Bareilly gaf aan zijne majesteit den raad, om van de bankiers en de burgers met geweld geld te nemen; doch zijn raad werd niet in overweging genomen. Hij zeide dat hij aannam, om veertig lacks (vier millioen ropijnen) voor zijne majes-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

teit uit de stad te krijgen door de mahajuns (kooplieden) te plunderen. Dit zal vroeg of laat gebeuren, daar zijne majesteit noodwendig het geld hebben moet, om de troepen te betalen, die sedert twintig dagen geene soldij hebben ontvangen. De shezadar van de lijfgarde en de bedienden van zijne majesteit zijn in geen twee maanden betaald. De sepays en sowars zeggen: "wij geraken aldus ten achteren en zullen weldra verpligt zijn ons zelven te betalen door de stad te plunderen. De rebellen klagen bitter over hun buskruid, dat, versch gemaakt en uit ongeraffineerde salpeter vervaardigd, te zwak is. Toen ik Delhi zou verlaten, hoorde ik dat het kruid naauwelijks sterk genoeg is om een geweerkogel uit te drijven. De officieren raadplegen zeer dikwijls over militaire zaken, maar de een spreekt den anderen tegen; elk denkt wijzer te zijn dan zijn buurman en ieder staat zijne bijzondere gevoelens voor. Zij hebben nog geene kappen voor het geschut kunnen maken, maar verzamelen daartoe de benoodigdheden. De paarden van de ruiterij worden elken dag magerder, daar de manschappen daarmede nacht en dag de straten op en neder vliegen, alleen om zich te verlustigen. De voorbijgangers worden omver gerend en de hoeven breken op de ijzeren wegen. De generaal van Bareilly wordt dikwijls beleedigd door de andere troepen, die zeggen dat zij sedert zijne aankomst nog nimmer en in niets door hem zijn ondersteund. In de magazijnen zijn geene wapenen meer voorhanden, maar ook een welbekend handelaar van Meerut, Akber Khan, die bij herhaling ter zake van diefstal door de Engelsche ambtenaren werd gevangen gezet, is daarvan hoofdopziener. Op den 24sten Julij ontvingen de opstandelingen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eene zware tuchtiging, waardoor zij langs de verschillende wegen, die naar de stad voeren, werden verstrooid. Eenigen van de ruiterij en het voetvolk zochten eene schuilplaats in de Kudajo Bag, een grooten tuin, digt bij de Kashmire-poort, in de nabijheid van de rivier, en zich hier nog niet veilig wanende, sprongen zij, nog geheel ademloos zijnde, in het water; meer dan de helft zonk naar den bodem en de anderen bereikten met veel moeite den oever. De markten en straten stinken afschuwelijk, zij worden nooit schoon gemaakt of geveegd. De sepays vechten met elkander om de bazaar-vrouwen, en verwonden elkander ieder oogenblik. De nabob van Jhujor werd door den koning van Delhi verzocht om hem eene som van 500 000 ropijen te leenen, doch schreef, na eenige beraadslaging, dat het buiten zijne magt was, om zijne majesteit bij te staan. De opstandelingen zijn zeer misnoegd over het bestuur van Delhi, waaronder zij zich ongerust en ongelukkig gevoelen. De generaal van Bareilly en zijne troepen, ontmoedigd geworden, zijn voornemens naar hunne vroegere standplaats terug te keeren, waar een ieder hem zal gehoorzamen. De troepen van Namuch, bevindende dat het leger van Delhi in zulk een ellendigen staat verkeert, zijn voornemens naar Lucknow te trekken, dat zij als de veiligste plaats beschouwen. De budmashes (boosdoeners) van Delhi werden vroeger dikwijls door de Engelsche magistraten gestraft en de gevangenis was alzoo vol van dat volk: thans zijn zij in vrijheid gesteld, begaan allerlei schurkenstreken en leven onafhankelijk."

Na zulk eene beschrijving, die juist in hare verwardheid de blijken van echtheid draagt, zal men zich niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verwonderen, dat het eene handvol van beraden en welaangevoerde Engelschen eindelijk gelukte de stad te doen bukken, schoon zij door sterke wallen en 50 à 60 000 manschappen werd verdedigd.

Den 1sten Augustus moest het groote Mohammedaansche feest, de Boeckra-ide, worden gevierd. Ofschoon het gerucht was verspreid, dat de Hindoes en Mohammedanen binnen de stad in twist geraakt waren en dus niet geneigd schenen om op dien dag gezamenlijk op hunnen vijand aan te vallen, bereidden de Engelschen zich niet te min op eene hevige worsteling voor. En zij hadden hieraan wel gedaan. Reeds in den morgen van den 31sten Julij rukte eene sterke afdeeling opstandelingen de stad uit en voorts zoo snel mogelijk in eene regtsche rigting, ten einde het vuur van de Engelsche batterij te vermijden. Te gelijker tijd werd den geheelen dag een onophoudelijk geschutvuur uit de stad onderhouden. Eene andere sterke kolonne trok uit de Ajmirepoort en zocht, na een langen omweg te hebben gemaakt, het Engelsche kamp in de regterzijde der achterhoede aan te vallen. Zij stuitte echter op de rivier, die van achteren het kamp dekte, en trachtte nu de vernielde bruggen te herstellen. Hierin werd zij echter door de Engelschen verhinderd. Na een geheelen dag slaags te zijn geweest, waren beide kolonnes verpligt naar Delhi terug te keeren. Doch de aanval werd reeds vroeg in den volgenden morgen herhaald. Een onnoemelijk getal rebellen kwam uit de stad zwermen en viel te gelijk alle front-batterijen van het Engelsche kamp aan. Op hetzelfde oogenblik verdubbelden de stukken van de wallen der stad hun vuur, dat onafgebroken door de infanterie werd ondersteund. De En-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelschen hielden zich in de batterijen en stelden daardoor de verwachting der opstandelingen teleur, die blijkbaar hadden gedacht dat, volgens gewoonte, eene Engelsche kolonne hen zou te gemoet komen. Aangemoedigd door deze schijnbare vreesachtigheid der Engelschen, drongen de sepays, niettegenstaande het hevige vuur, dat dood en verderf in hunne gelederen verspreidde, steeds digter op de batterijen aan. Zij kwamen op sommige plaatsen zelfs zoo digt bij de borstweringen, dat zij met de Engelschen soldaten in gesprek konden komen, en verzuimden deze gelegenheid niet om de ongeloovigen met vervloekingen en scheldwoorden te overladen. Het voordeel van het terrein was hier aan de zijde der Engelschen, die, beschut door hunne wallen, weinig volk verloren en den vijand telkens zwaar deden boeten voor zijne onstuimigheid. Maar niets vermogt de woeste drift der sepays te doen verflaauwen; elkander bij de hand grijpende, riepen zij elkander steeds toe c h a l o s h a i ! (voorwaarts, broeder!) en liepen na elke nederlaag weder met woest geschreeuw op de Engelsche sterkten aan. Het gevecht had den geheelen dag geduurd en zelfs het invallen van den avond verminderde de drift der sepays niet; den geheelen nacht en den volgenden dag tot twee uren na den achtermiddag werden de aanvallen zonder ophouden herhaald. Telkens drongen zij tot in de nabijheid der Engelsche wallen, wierpen handgranaten in de batterijen en trachtten de muren over te klimmen. Doch zij stuitten ook even dikwijls af op de borstweringen en op den onbezweken moed der onverschrokken verdedigers. De bloedige worsteling had nu, met uitzondering van den eersten nacht, ongeveer drie dagen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nachten geduurd. De sepays hadden elkander telkens afgelost, in de verwachting, dat de Engelschen, zoo al niet door de onstuimigheid hunner aanvallen, dan althans onder de vermoeijenissen der pogingen om die af te weren, zouden bezwijken.

Eindelijk, ziende dat de aanvallen van den vijand niet het minste in hevigheid afnamen, bragt generaal Wilson twee kolonnes, te zamen vijf regementen uitmakende, in beweging, welke van twee zijden tegen de rebellen oprukten, die, ziende dat zij gevaar liepen van tusschen twee vuren te geraken, zich tot den aftogt genoodzaakt zagen, dien zij, beschermd door hun eigen geschut, zonder groot verlies volbragten, terwijl zij van het Engelsche geschut niets te duchten hadden, daar men dit, uit vrees van zijne landgenooten te treffen, niet durfde gebruiken. Het terrein vóór de Engelsche batterijen leverde echter een vreesselijk schouwspel op: het was bedekt met lijken, die op sommige plaatsen op groote hopen lagen. Den geheelen volgenden dag was men bezig, om deze met groote karren weg te voeren.

Een officier, dit gevecht beschrijvende, zeide onder anderen: "Ik was in dien nacht in een van onze voornaamste batterijen, met een detachement van mijne guides, die de stukken bewaakten; maar nooit zal ik het tooneel vergeten, dat zich tegen twee uren in den morgen van den 2den Augustus voor mij vertoonde. Het was inderdaad prachtig. Al onze batterijen en die van den vijand vuurden zoo hard zij maar konden; de bommen sprongen en de kanonkogels doorploegden den grond; de granaten vlogen met een zonderling sissend geluid door de schietgaten; de vuurkogels beschreven prachtig schitterende bogen over onze hoofden in de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lucht; het geweervuur schitterde en vlamde onophoudelijk daar tusschen door, en dit alles te zamen verlichtte de plaats alsof het dag was. Het geraas en het gebulder van groot en klein geweer was oorverdoovend en toch ging het soms verloren in het misbaar der menschelijke stemmen. Want toen het scheen, alsof de geheele stad leeg liep, moeten er zeker niet minder dan 20 000 stemmen zijn geweest, die alle tegelijk schreeuwden en gilden: "Allah! Allah, Allah Akbar, Allah Akbar," hetwelk door onze vrolijke Engelsche hoerah's werd beantwoord. Ik herinner mij niet ooit zulk een indrukwekkend schouwspel te hebben gezien, noch zulk een geraas te hebben gehoord." Nooit hadden dan ook de sepays zoo veel onstuimigheid en zoo veel volharding aan den dag gelegd als dien dag.

De sterkte van het Engelsche leger bedroeg op den 31sten Julij, zijnde de eerste dag van dit gevecht, 6 200 man onder de wapenen en 1060 zieken en gewonden; vroeger waren er reeds 304 zieken weg gezonden. In de drieentwintig groote en kleine gevechten, die tot op den 2den Augustus hadden plaats gehad, waren er 22 officieren en 296 onderofficieren en manschappen gedood, 72 officieren en 990 onderofficieren en manschappen gewond geworden. Op den 1sten Augustus was een belangrijke toevoer van troepen aangekomen, die, zoo als reeds is aangeteekend, bijzonder te stade waren gekomen. Den 8sten Augustus rukte eene belangrijke versterking, uit verschillende wapens bestaande, het kamp binnen, welke bij hare aankomst met te meer geestdrift werd verwelkomd, omdat zij werd aangevoerd door een der uitstekendste officieren, den generaal Nicholson; en daarna kwam er

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bijna dagelijks nieuwe toevoer van troepen en geschut.

Reeds op den 24sten Augustus vond de generaal Nicholson gelegenheid om zich op nieuw verdienstelijk te maken. De generaal Wilson had vernomen dat er een belangrijke trein belegeringsgeschut voor hem van den Punjaub in aantogt was, maar tevens dat eene sterke vijandelijke magt van ongeveer 8000 man, waaronder 1000 man ruiterij en zestien stukken, voornemens was zich daarvan meester te maken en daarna de gemeenschap tusschen het kamp en den Punjaub af te snijden. Hij droeg daarom den generaal Nicholson op, om dit plan te beletten, en stelde tot dat doel eene kolonne van 1700 man infanterie, waarvan 700 Engelschen, en twee eskadrons lansiers, 400 man inlandsche kavallerie en zestien stukken geschut, ter zijner beschikking, waarmede deze den 25sten Augustus het kamp verliet. De weg dien dit leger moest volgen, voerde over een oneffen en moeijelijk terrein, waardoor vooral het vervoer der artillerie zeer bezwaarlijk was. Ongeveer drie mijlen van Kurnaul had de vijand zich versterkt, met het doel om daar eene vaste stelling in te nemen; doch na een langdurig en hevig gevecht werd hij geheel verslagen, terwijl al zijne vuurmonden den Engelschen ten buit vielen.

Omstreeks dienzelfden tijd, en welligt ten gevolge van deze nederlaag, werd in Delhi eene merkbare verandering in het stelsel van verdediging bespeurd. De uitvallen der bezetting werden zeldzamer en tevens minder woedend; daarentegen nam het vuur der batterijen zoo mogelijk nog in hevigheid toe. Ongeveer 250 kanonnen, mortieren en houwitsers overlaadden het kamp met een stroom van kogels, bommen, granaten, vuur-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pijlen enz. De Engelschen waren echter zóó goed door de heuvels waarachter zij gelegerd waren, beschut, dat de schade die hun werd toegebragt, zeer gering was.

Den 4den September kwam de lang verwachte belegerings-trein aan, die tegen den 10den September in batterij gesteld werd onder een hevig vuur der rebellen, waardoor eene belangrijke schade veroorzaakt werd. De nieuwe batterijen, die digter bij de wallen waren geplaatst, rigtten dadelijk eene groote vernieling aan. Onderwijl bereikte nogmaals eene nieuwe versterking van ongeveer 3000 man het Engelsche leger, zoodat het getal der belegeraars hierdoor tot ongeveer 10 000 man was geklommen. Alles deed nu voorzien dat de verdediging van Delhi niet lang meer zou kunnen worden volgehouden, en ware het niet geweest dat de cholera, ondanks eene gunstige weêrsgesteldheid, sterk in het kamp woedde, welligt zou dan de bestorming reeds eenige dagen vroeger zijn ondernomen geworden, dan nu het geval was.

De beschikbare magt der belegeraars bedroeg op den 14den September 6500 man infanterie, 1000 man ruiterij en 600 man artillerie, met ongeveer vijfenzestig zware stukken geschut. Daar de aanval aan de noordzijde der stad moest plaats hebben, besloot men eerst eene afleiding te maken aan de regterzijde en den hoofdaanval eerst daarna aan de linker te beginnen. Dit had het voordeel, dat de Engelschen in de flank zouden zijn gedekt door de rivier en de oneffenheden van den grond, en dat de troepen zich, na de bestorming der wallen, niet onmiddellijk in naauwe straten zouden bevinden, alwaar zij aan een gevaarlijk barrikaden-vuur zouden zijn blootgesteld, maar in een betrekkelijk groote ruimte zouden aankomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wij hebben reeds gezegd dat den 11den drie nieuwe batterijen waren opgerigt. Deze waren op 600, 700 en 180 ellen afstand van de vijandelijke wallen geplaatst en werden nu allen te gelijk ontmaskerd. Spoedig werd de uitwerking van hun vernielend vuur zigtbaar. De vijandelijke batterij aan het Moerie-bastion werd het eerst tot zwijgen gebragt; het vuur van het Cashmire-bastion werd allengs zwakker en het zoogenaamd Water-bastion, dat met zooveel vermetelheid door de Engelsche batterij tot op 180 ellen afstands was genaderd, leed eene bijna onherstelbare schade. De vijand onderhield echter eene onafgebrokene kanonnade en een hevig geweervuur, zoodat de voordeelen der Engelschen niet zonder verliezen werden behaald.

Den 14den zond de generaal Wilson eenige officieren der genie af, ten einde den toestand van twee bressen nabij de Cashmire- en Water-bastions op te nemen. Beide werden toegankelijk verklaard en onmiddellijk werd een legerorder uitgevaardigd, waarin de bestorming tegen den volgenden dag, in den vroegen morgen, werd vastgesteld.

Na in die dagorder de wijze van den aanval te hebben geregeld, zeide Wilson onder anderen: "De generaal-majoor Wilson behoeft de troepen voorzeker niet te herinneren aan de wreede moorden, gepleegd aan hunne officieren en krijgsmakkers, zoowel als aan de vrouwen en kinderen, om hen in deze doodelijke worsteling moed in te spreken. Geen kwartier moet aan de opstandelingen worden gegeven. Maar te gelijker tijd doet hij, om den wille der menschheid en van de eer van het land, waartoe zij behooren, een beroep op hen om alle vrouwen en kinderen die hun in den weg komen, te sparen."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze aanbeveling van generaal Wilson brengt ons een besluit te binnen, dat reeds in den aanvang der onlusten door lord Canning was uitgevaardigd en waarbij eenige voorschriften werden gegeven omtrent de wijze waarop de opstandelingen, die den Engelschen in handen vielen, zouden behandeld worden, Deze voorschriften werden, zoowel in Indie als in Engeland, ten sterkste afgekeurd, zoolang de gemoederen door de afschuwelijke mishandeling, welke de Engelschen in Indie hadden ondergaan, nog zoo zeer waren verbitterd; doch later, toen men bedaarder geworden was, deed men aan hare wijsheid en edelmoedigheid regt wedervaren. "Geen inlandsch officier of soldaat van een regement, dat niet in opstand was, kon, eenvoudig deserteur zijnde, door het burgerlijk gezag worden gestraft, tenzij hij met de wapenen in de hand werd gevat; in het tegenovergestelde geval moest hij naar zijn regement worden teruggezonden, of, ingeval dit niet mogelijk was, gevangen gehouden worden, in afwachting van 's gouvernements bevelen. Inlandsche officieren en soldaten in opstand, die niet met de wapenen in de hand werden gevat, en niet behoorden tot een regement, dat zijne officieren had omgebragt of eenige andere bloedige daad had gepleegd, moesten naar Allahabad, den voorloopigen zetel van het burgerlijk gezag, gezonden en aan de militaire overheden overgeleverd worden. Elk opstandeling of deserteur, die voor de burgerlijke gezaghebbers werd gebragt en tot een regement behoorde, dat zijne officieren of andere Europeanen vermoord of eenigen manslag begaan had, kon door de civiele autoriteiten worden gestraft. Indien hij eenige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

omstandigheid ter zijner verschooning of verzachting kon inbrengen, moest de zaak aan het oordeel van den gouverneur-generaal worden onderworpen, alvorens het vonnis uitvoering erlangde; zoo niet, dan moest het dadelijk worden voltrokken. Van alle regementen zouden monsterrollen worden gedrukt en openbaar gemaakt, waarin zooveel mogelijk zou worden vermeld, welke manschappen op het oogenblik van het uitbreken des opstands afwezig waren, den opstand hadden bevorderd of tegengegaan, zich bij de opstandelingen hadden gevoegd of zich van allen weêrstand hadden onthouden. Verder werd in het bijzonder aangedrongen op de nadeelen van nuttelooze wreedheden en zelfs van eene onoordeelkundige volharding in al te gestrenge bestraffing. Vooral werd den civielen gezaghebbers aanbevolen om zich te onthouden van alle mishandelingen van geheele klassen des volks of van geheele steden en dorpen, waardoor de onschuldige zoude boeten met den schuldige."

De generaal Wilson verdeelde de magt voor de bestorming van Delhi bestemd, in vijf kolonnes. De eerste onder den generaal Nicholson ontving de eervolle, maar gevaarlijke taak, om de bres nabij het Cashmire-bastion en dat bastion zelf te bestormen. De tweede kolonne werd onder de bevelen van den brigadier Jones gesteld en moest de bres in het Waterbastion vermeesteren. De derde kolonne, onder den kolonel Campbell, moest de Cashmire-poort bestormen, nadat hij die eerst zou hebben doen springen. De majoor Reed voerde de vierde kolonne aan. Hij moest de voorstad Kissengunge aanvallen en de Lahore-poort trachten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

binnen te komen. De vijfde kolonne eindelijk, onder den brigadier Longfield, diende tot reserve.

Omstreeks vier uren in den morgen vormden zich de vijf kolonnes, en rukten naar de aangewezene standplaatsen op. De drie eerstgevormden bleven voor den vijand verborgen totdat het oogenblik der bestorming zou zijn gekomen. Het teeken daartoe zou worden gegeven door het vooruitspringen der buksenjagers, als tirailleurs.

Toen alles gereed was gaf Wilson het teeken. De tirailleurs ijlden met een luid hoerah naar het hoofd der kolonnes en trokken vooruit, onder bedekking van de struiken, die het terrein bedekten. Te gelijker tijd volgden de hoofden der eerste en tweede kolonne en trokken op de bressen aan. De Engelsche batterijen hadden steeds een vreesselijk vuur onderhouden, zoodat de vijand geen enkel stuk op de naderende kolonnes kon rigten; doch naauwelijks werden deze voor de belegerden zigtbaar, toen een hagel van kogels en schroot onder de Engelschen eene belangrijke uitwerking deed. Vele officieren en manschappen vielen doodelijk getroffen van het glacis. Gedurende tien minuten scheen het onmogelijk, om de ladders in de gracht te planten, ten einde de escarpe te beklimmen. Doch aangemoedigd door hunnen wakkeren aanvoerder, overwonnen de Engelsche soldaten alle hinderpalen. De sepays, hen met geveld geweer ziende aankomen, weken terug, en de bres werd onder luide overwinningskreten met de stormpas ingenomen.

Doch nu moest men de Cashmire-poort doen springen. Ook deze taak werd volbragt en wel door de edele zelfopoffering van eenige weinige dappere mannen, die hierdoor hunnen naam hebben vereeuwigd. Twee offi-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

cieren der genie, de luitenants Home en Salkeld, waren opzettelijk aan de derde kolonne toegevoegd, vergezeld van de drie sergeanten Smith, Carmichael en Burgess, een hoornblazer, Hawthorn, benevens veertien inlandsche en twee Sikh sappeurs. Deze kleine troep helden trok op klaar lichten dag, met zakken buskruid op den rug geladen, te midden van een vreesselijk geweervuur, zoowel van boven uit de poorten als van beide kanten van den weg, naar de Cashmire-poort. Onverschrokken stappen zij voort. Nader komende ontvangt Salkeld een kogel in den arm en valt een der sergeanten dood neder. Doch Salkeld vervolgt zijn weg met de twee anderen. Ongeveer twintig geweren door openingen en schietgaten, die in de poort zijn gemaakt, zijn op hen gerigt; de trompen raken bijna hunne kleederen, maar niettegenstaande dit doodsgevaar hechten zij de zakken met spijkers aan de poort vast. Nu wordt Salkeld in het been getroffen zoodat hij nederzijgt; een tweede sergeant wordt van kogels doorboord; de derde sergeant, Smith, na het kruid behoorlijk te hebben aangelegd, werpt zich plat op den grond neder en het gelukt hem te ontsnappen. Onder het vallen werpt de luitenant Salkeld de brandende lont zijnen makker Home toe, die het kruid ontsteekt. De hoornblazer Hawthorn is niet alleen voor de poort blijven staan, maar heeft zich onder een doodelijk geweervuur bezig gehouden met het verbinden van Salkeld. Zoodra echter het kruid is aangestoken, ontvangt hij van Home het bevel, om met den hoorn het teeken te blazen, dat de kolonne kan oprukken. Vreezende dat het teeken onder het gebulder van het geschut niet is gehoord, herhaalt de onverschrokken Home tweemalen het bevel om het signaal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

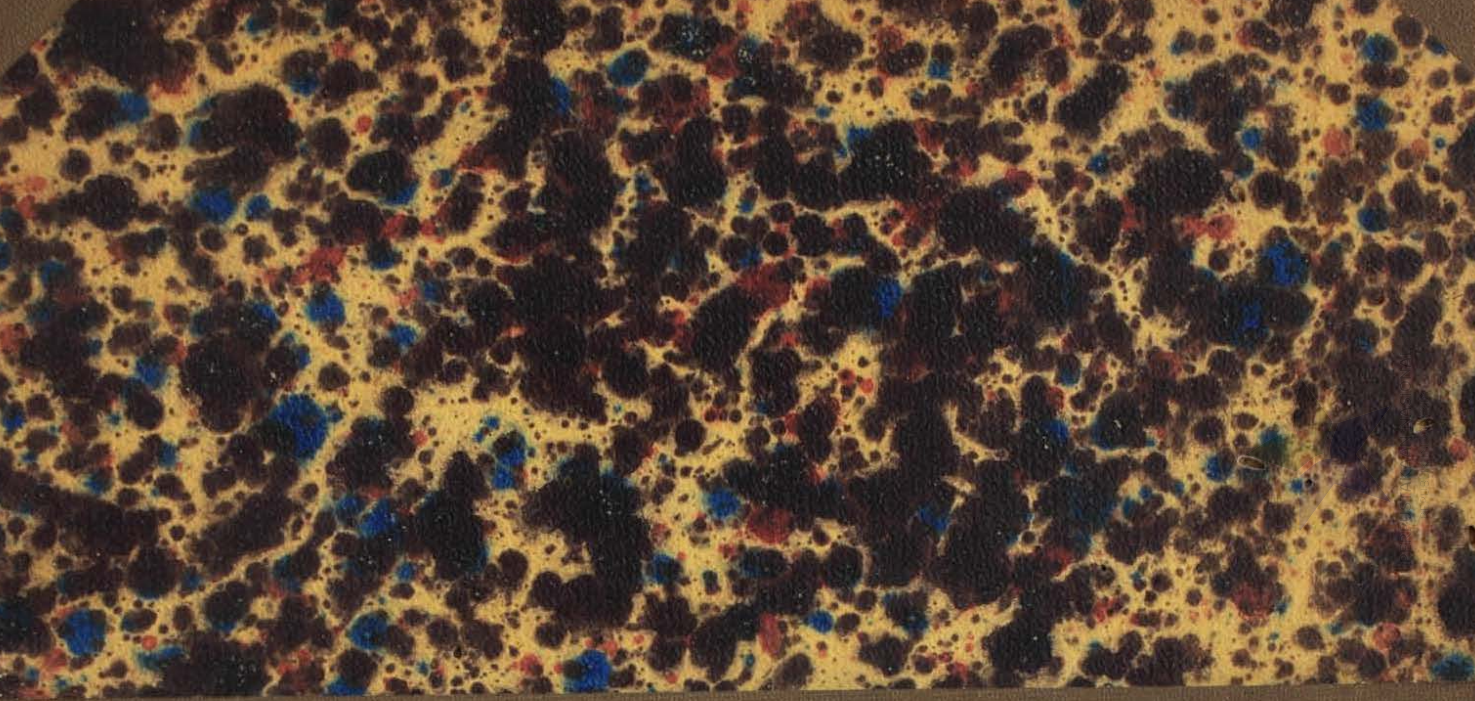

cieren der genie, de luitenants Home en Salkeld, waren opzettelijk aan de derde kolonne toegevoegd, vergezeld van de drie sergeanten Smith, Carmichael en Burgess, een hoornblazer, Hawthorn, benevens veertien inlandsche en twee Sikh sappeurs. Deze kleine troep helden trok op klaar lichten dag, met zakken buskruid op den rug geladen, te midden van een vreesselijk geweervuur, zoowel van boven uit de poorten als van beide kanten van den weg, naar de Cashmire-poort. Onverschrokken stappen zij voort. Nader komende ontvangt Salkeld een kogel in den arm en valt een der sergeanten dood neder. Doch Salkeld vervolgt zijn weg met de twee anderen. Ongeveer twintig geweren door openingen en schietgaten, die in de poort zijn gemaakt, zijn op hen gerigt; de trompen raken bijna hunne kleederen, maar niettegenstaande dit doodsgevaar hechten zij de zakken met spijkers aan de poort vast. Nu wordt Salkeld in het been getroffen zoodat hij nederzijgt; een tweede sergeant wordt van kogels doorboord; de derde sergeant, Smith, na het kruid behoorlijk te hebben aangelegd, werpt zich plat op den grond neder en het gelukt hem te ontsnappen. Onder het vallen werpt de luitenant Salkeld de brandende lont zijnen makker Home toe, die het kruid ontsteekt. De hoornblazer Hawthorn is niet alleen voor de poort blijven staan, maar heeft zich onder een doodelijk geweervuur bezig gehouden met het verbinden van Salkeld. Zoodra echter het kruid is aangestoken, ontvangt hij van Home het bevel, om met den hoorn het teeken te blazen, dat de kolonne kan oprukken. Vreezende dat het teeken onder het gebulder van het geschut niet is gehoord, herhaalt de onverschrokken Home tweemalen het bevel om het signaal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te blazen en wordt telkens met dezelfde koelbloedigheid door den hoornblazer gehoorzaamd. De beide helden verwijderden zich nu om de ontploffing te ontwijken en voeren Salkeld mede, zonder zich te bekommeren om den kogelregen, welke van alle zijden op dit moedige drietal nederstort. Eenige oogenblikken later springt de poort met eene ontzettende ontploffing in stukken. De kolonne maakt van dit oogenblik gebruik en dringt de stad binnen. De kolonel Baird Smith, kommandant der genie, van dit wapenfeit melding makende, verklaarde: "Ik ben overtuigd dat de eenvoudige vermelding van deze roemrijke zelfopoffering voldoende zal zijn om die daad te doen vereeren als eene der edelste welke de militaire geschiedenis vermeldt."

Zoodra de poort veroverd was, maakten de eerste, tweede en derde kolonnes zich meester van de geheele lijn bastions aan de noordzijde van de stad, tegenover het Engelsche kamp gelegen. De vierde kolonne was niet zoo gelukkig. Zij was belast geworden met de verovering der voorstad aan de westzijde van Delhi, genaamd Kissengunge. Deze kolonne bestond bijna geheel uit het zoogenaamde Cashmire-kontingent. Daar zij een hevigen wederstand ontmoette, kon haar aanvoerder zijne manschappen niet bewegen, om verder voort te trekken. Men moest dus het denkbeeld van eene bestorming opgeven. De Lahore- en andere bastions aan die zijde van de stad, het paleis, het fort Selimghur, het hoofdmagazijn en het grootste gedeelte der stad zelve bleven dus nog in de handen der opstandelingen. De generaal Nicholson wilde van het Moerie-bastion naar de Lahore poort oprukken, doch ontving eene wonde, waaraan hij binnen weinige uren bezweek.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Den 15den en 16den September zetten de kolonnes hunne bewegingen in de stad voort. Elke duim gronds werd hardnekkig betwist. Den 16den waren zij zoo ver gevorderd, dat eene lijn van posten kon worden uitgezet, die door de stad van de Caboel-poort tot aan het magazijn liep. Eene veldbatterij onder de muren van het magazijn geplaatst, beschoot het paleis en het fort Selimghur. Deze twee plaatsen zijn slechts door eene brug van elkander gescheiden en beschut door hooge, dikke muren. Den 17den en 18den September gingen voorbij zonder dat eenig merkbaar voordeel aan die zijde scheen te zijn behaald; alleen maakte men zich meester van het gebouw der bank, en hierdoor kon de brug van het paleis door het geschut worden bestreken. De schipbrug, die de stad met den tegenovergestelden oever verbindt, bleef in handen van de opstandelingen en in de verte zagen de Engelsche posten eene ontelbare menigte menschen en lastdieren uit de stad stroomen en zich met de vlugt redden. Den 19den vorderden de Engelschen tot aan de Jumma Musjid en namen zij bezit van die moskee en van de omliggende straten. Ook de Selimghur verminderde zijn vuur en men zag dat een groot aantal mannen en vrouwen dit fort ontruimden en de rivier overtrokken.

Reeds met het aanbreken van den dag, op den 20sten, ontving men de zekerheid dat de hagchelijke strijd bijna ten einde was. Men bevond dat de Ajmire- en Lahore-poorten des nachts door den vijand waren verlaten. Zij werden dus bezet. Ook de weêrstand in het front der voortrukkende kolonnes werd allengs zwakker, en omstreeks den namiddag namen de Engelschen bezit

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van het paleis, dat in den nacht scheen te zijn ontruimd. Twee uren later werden ook het fort van Selimghur en de schipbrug na een korten tegenstand ingenomen en bezet. Er bleef nu niets meer te veroveren dan het westelijk gedeelte van de stad met de muren en poorten aan de andere zijde van de Jumma Musjid, en ook dit werd nog dienzelfden dag omstreeks ten vijf ure in den achtermiddag volbragt. Zeven dagen waren de Engelsche troepen alzoo slaags geweest, alvorens zij de geheele stad in handen hadden.

Den 21sten werd het kamp der opstandelingen buiten de stad vermeesterd, dat in overijling scheen te zijn ontruimd, daar alle goederen en bagage waren achtergelaten. De schipbrug was hierdoor ook in handen der overwinnaars gevallen, zoodat dezen nu de verdere vlugt der opstandelingen konden beletten. De stad leverde een ontzettend tooneel van moord en verwoesting op. Vrouwen en kinderen liepen in wilde vertwijfeling door de straten, vreezende dat haar hetzelfde lot zou wedervaren, dat de Engelsche vrouwen had getroffen. Zij werden nu overal opgenomen en beschermd. De sepays echter hadden geene genade betoond en ook hun werd geen kwartier verleend. Zij waren meestal op hun lot voorbereid, verwachtten geen mededoogen, en zochten slechts zooveel gevloekte Feringhie's als mogelijk was, in hun dood mede te slepen. Ongeveer een vijftigtal had zich in een huis verborgen, en twee inlandsch-Engelsche sappeurs ziende voorbijgaan, sleepten zij hen in huis en bragten hen onder vreesselijke martelingen ter dood. Een derde sappeur was gevlugt, en op zijne aanwijzing werden de sepays gevangen genomen en ter dood gebragt. Allen beroemden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zij zich op het aandeel dat zij in den moord hunner officieren hadden gehad. Een hunner zeide: "Wel, gij kunt mij doodschieten, indien gij wilt! Ik doodde drie Europeanen in den roemrijken moord!" Vele sepays hadden het uur der vergelding niet afgewacht en waren de wraak der Engelschen vooruitgeloopen. Eene Engelsche ronde, aangevoerd door twee officieren, de stad doorkruisende, vond in eene der kleinere straten veertien vrouwen met de keel van het eene oor tot het andere afgesneden in hare shawls gewikkeld. Eenige schreden verder vond zij de lijken der mannen, die hunne vrouwen hadden vermoord, opdat dezen niet in de handen der Engelschen zouden vallen, en daarna zich zelven om het leven hadden gebragt.

In het paleis werden vele papieren gevonden, die bewezen, dat de sepays een geregeld stelsel van beheer hadden willen invoeren. Alle verzoekschriften en ambtsbrieven, bleek het, werden aan den koning gerigt, die daarop eene aanteekening maakte en ze naar een raad verwees. De raad bestond uit de verschillende bevelhebbers, en werd bijgestaan door een secretaris. Alle stukken werden door de leden van den raad onderteekend. Zelfs de regementen bezaten geregelde monsterrollen, die aan den raad moesten werden ingediend. Onder de gevondene papieren bevond zich ook een merkwaardig verslag, door een der kolonels van de regementen ingediend; want de omgebragte Engelsche officieren waren, volgens ouderdom van dienst, door inlandsche vervangen. Dit verslag bevatte het plan voor een welgeordend bestuur van het rijk, zoodra de Feringhie's geheel zouden zijn verdreven. Eerst en vooraf, verklaarde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de schrijver, moest zijne majesteit, door alle mogelijke middelen en van alle plaatsen, zooveel mogelijk geld bij een brengen voor een kapitaal, waarmede het bestuur zou worden begonnen. Ten tweede, meende de schrijver, was het buiten twijfel, dat niettegenstaande de gebreken welke de Engelschen hebben, hun bestuur het beste was dat in Hindostan immer bestaan had, waarom hij dus voorstelde, dat het toekomstige bestuur op dat voorbeeld zou worden gegrond. Verder werd in vele bijzonderheden getreden, die inderdaad van de ongemeene schranderheid en onpartijdigheid des onbekenden verslaggevers getuigen. Ook werd onder de papieren een brief gevonden, waarin met veel geestdrift een wijdloopig berigt werd gegeven van den opstand te Futteygur en van den moord der Europeanen. Eene lijvige briefwisseling met onderscheidene inlandsche vorsten bewees, dat dezen nooit veel hadden gebouwd op den goeden uitslag van den opstand, en dus veel beloofd, maar weinig volbragt hadden, en meestal met hunne beloften slechts tijd hadden zoeken te winnen.

Eene andere omstandigheid werd na het innemen van Delhi ontdekt of liever bevestigd. Het bleek namelijk, dat de vroegere geruchten, omtrent de helsche pijnigingen die den Engelschen na den opstand zouden zijn aangedaan, niet waren overdreven, maar zelfs beneden de waarheid waren gebleven. Eene vrouw, die met een kruis was gevonden en waarschijnlijk eene Roomschgezinde was, werd door de booswichten uit spot gekruisigd. De koning zelf had in koelen bloede den moord bevolen van acht en veertig Engelsche vrouwen en kinderen. Eenige andere vrouwen, drie en twintig in getal, had de bejaarde onverlaat voor zich laten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

brengen, naakt uitkleeden en in zijne tegenwoordigheid de ongehoordste mishandelingen ondergaan, daarbij zelf schaterende van lagchen. Daarna ontvingen die ongelukkigen eenige linnen lompen om zich om de heupen te slingeren, en werden zij met bloedige striemslagen gedwongen als koelies of dragers te werken. Men gaf haar opzettelijk niets anders dan paardenboonen te eten, en haar drinkwater werd uit de walgelijkste plaatsen gehaald. Nog eene andere ontdekking maakten de Engelsche soldaten weldra na de bestorming, die hen razend van woede maakte. Het bleek dat allen die zoowel in als buiten de stad en in de omstreken krijgsgevangen gemaakt waren, langzaam levend waren verbrand. De Engelsche soldaten vonden hunne nog gedeeltelijk onverteerde lijken, kennelijk aan de kleeding en de knoopen van hun regement.

Delhi, de stad des grooten Mogols, was dus gevallen, ofschoon niet zonder den bestormers duur te hebben gekost. Want 1178 man, en dus ongeveer een vijfde van de geheele magt, die slaags was geweest, waren gedood of gewond. Het 1e regement fusiliers alleen verloor negen officieren, en andere regementen hadden in gelijke verhouding geleden. Vooral het korps ingenieurs betreurde vele officieren. De officieren der genie, die aan de kolonnes waren toegevoegd, waren bijna allen buiten gevecht gesteld en zeventien anderen waren in de stad getroffen.

Wel mogten zich echter de veroveraars verheugen in de roemrijke uitkomst. Delhi toch, met hare hooge muren en dikke wallen, was eene sterke plaats, daar het grootste gedeelte der werken door de Engelschen zelven vroeger hersteld of aangelegd was. Doch de hevigste

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tegenstand werd in de stad zelve ontmoet. De sepays lieten de zware batterijen tot op eenen betrekkelijk geringen afstand naderen zonder veel weêrstand te bieden; de bressen werden spoedig en met gemak gemaakt en de Engelschen trokken die, zoo niet zonder verlies, dan toch zonder veel tegenstand binnen. Maar eerst daarna nam de moeijelijkste taak een aanvang. De eene straat na de andere moest worden veroverd, en de vijand verdedigde de eene stelling na de andere met eene onverschrokkenheid, eene betere zaak waardig. Wel mogt de Engelsche bevelhebber zich verblijden, dat hij de bestorming niet met eene mindere magt had ondernomen, en later verklaren, "dat Delhi was genomen met bijna hopelooze kansen, zoo dat hij niet gaarne hetzelfde werk nog eens zou willen ondernemen!"

Om Delhi te kunnen belegeren was men verpligt geweest de meeste der inlandsche vorsten van de noordwestelijke staten aan zich zelven over te laten en de pas veroverde provinciën van den Punjaub en Scinde van troepen te ontblooten. De belegeringstroepen waren, zonder eenige andere beschutting dan die van het dunne doek der tenten, gedurende vele maanden aan de brandende zon blootgesteld geweest, in het heetste land van de aarde, en op eene ongezonde plaats. Gedurende al die maanden was men verpligt geweest, zich in eene opene stelling te verdedigen tegen een nooit vermoeiden en talrijken vijand. Het scheen bijna onmogelijk, dat zooveel inspanning van een Europeesch gestel kon worden gevergd.

Dadelijk na de inneming van het paleis begreep men, dat het noodzakelijk was de voortvlugtige leden van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het koninklijke geslacht in verzekerde bewaring te nemen. Den volgenden ochtend begaf de kapitein Hodson zich, vergezeld van vijftig man kavallerie en even zoo veel infanterie, op weg naar het gedenkteeken van den Kuttab Minar, daar hij door spionnen was onderrigt, dat de vorst in die rigting was gevlugt. Hij kwam in de nabijheid van deze plaats en vermoedde, uithoofde van de talrijkheid der personen die om het gedenkteeken waren gezeten, dat ook de vorst zich niet ver van daar verborgen hield. Dadelijk werd de Kuttab omsingeld en vroeg de kapitein aan een der wachters, of de koning zich daar binnen bevond, en toen dit ontkennend beantwoord werd, maakte hij zich gereed om binnen te dringen. Een bode van de geliefkoosde vrouw des konings trad nu te voorschijn en verwittigde den kapitein Hodson, dat wel is waar de vorst niet in het gebouw was, maar dat hij zich toch in de omstreken ophield, en dat zijne gemalin Zenahat Mahal zich verbond, hem onder zekere voorwaarden tot de overgave te overreden. Deze voorwaarden bestonden hierin, dat hem levensbehoud zou worden toegezegd, dat hij weder in zijn voormaligen toestand zou worden hersteld, en dat hem bij voortduring het genot zou worden verzekerd der som van een millioen ropijen, die hem door het Engelsche bestuur jaarlijks waren toegelegd. Het spreekt van zelf dat deze eischen onmiddellijk werden verworpen. De kapitein verklaarde dat hij in gevolge magtiging van den generaal Wilson den koning alleen levensbehoud kon toezeggen. De bode kwam weder terug met het berigt, dat de vorst zich werkelijk in den Kuttab bevond, en zich met Zenahat Mahal en een jongen zoon, den vermoedelijken

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

troonopvolger, zou overgeven, indien hem door den kapitein Hodson zelven bij monde werd verzekerd, dat zijn leven veilig was. Dit werd ingewilligd en weldra verscheen de koning, de tachtigjarige afstammeling van de magtigste en rijkste vorsten der aarde, om zich over te geven en aldus een nieuw bewijs te leveren van de wisselvalligheid van alle aardsche grootheid. Nog slechts weinige maanden te voren was zelfs de gouverneur-generaal, de onderkoning van het onmetelijke Indische rijk, verpligt in zijne tegenwoordigheid staande te blijven, zonder zich zelfs van een stoel tot rustpunt te mogen bedienen. De koning werd gevolgd door zijne vrouw en zijn zoon. Alle drie werden zorgvuldig bewaakt en naar Delhi overgebragt, alwaar de vorst in verzekerde bewaring zou blijven, totdat de gouverneur-generaal over zijn lot zou hebben beschikt. Later werd hij voor een krijgsraad gebragt, ter zake van de vele moorden die op zijnen last of onder zijne toelating gepleegd waren; zijn straf bestond in eene eeuwigdurende verbanning naar de Andaman-eilanden.

Den volgenden morgen begaf de kapitein Hodson zich weder op weg, ten einde de zonen van den koning op te sporen, die zoowel bij de onlusten en de gepleegde wreedheden, als in de verdediging van Delhi eene gewigtige rol gespeeld hadden. Bovendien was het wenschelijk, dat zij verhinderd werden, om elders de vanen van den opstand weder op te steken en de tallooze opstandelingen, die het land afliepen, om zich te vereenigen. De kapitein Hodson rigtte met 100 man infanterie zijne schreden naar het gedenkteeken van Hoemayon. Hij werd derwaarts geleid door een der onechte zonen van den koning van Delhi, die door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dit zijn verraad op nieuw deed zien, dat de edele band der broederliefde, die onder de Europeanen de zonen van denzelfden vader zoo innig aan elkander verbindt, onder den invloed der Oostersche veelwijverij geheel zonder kracht is. De begraafplaats werd van alle zijden afgezet, zoodat vlugten onmogelijk werd. Na lange onderhandelingen kwamen twee der prinsen te voorschijn, die verpligt werden, om zich onvoorwaardelijk over te geven. Zij werden in een draagstoel geplaatst en onder bedekking van twintig soldaten langzaam naar Delhi gevoerd. De kapitein Hodson bleef achter om vooraf de schuilplaatsen in de nabijheid van het graf te onderzoeken. Hij ontdekte dat ongeveer 5000 à 6000 menschen daarin verborgen waren, waarvan velen met geweren, sabels en pieken gewapend, en sommigen van andere middelen ter verdediging waren voorzien. De kapitein besefte het gevaarlijke van zijnen toestand, daar hij slechts 80 man tegenover zulk eene overmagt kon stellen; doch hij begreep tevens dat alleen vastberadenheid hem kon redden. En, zoo immer, bleek hier het overwigt dat de dappere en beschaafde man over eene besluitelooze en ontmoedigde menigte uitoefent. Reeds begonnen de verzamelde inlanders met steenen te werpen; doch, onversaagd, gelast Hodson hun de wapenen neder te leggen, daar zij anders door eene nabij zijnde legermagt spoedig in de pan zouden worden gehakt. Waarschijnlijk geheel ontmoedigd door hunne nederlaag in Delhi en door de gevangenneming van hunne vorsten, staakten zij allen weêrstand en wierpen hunne wapenen op den grond neder. Vijf honderd sabels en ongeveer duizend geweren worden nu als buit op een aantal kameelen en paarden geladen en daarmede dade-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lijk de reis naar Delhi aangenomen. Digt nabij de poorten der stad gekomen ontwaart de kapitein Hodson, dat de draagstoel, waarin zich de gevangene prinsen bevonden, door eene menigte inlanders is aangehouden, en dezen, hem ziende naderen, komen dadelijk op hem af. Hodson dringt met zijne soldaten onmiddellijk tot de prinsen door, en roept luide uit; dat dit de prinsen zijn, die niet alleen tegen het gouvernement zijn opgestaan, maar bovendien den moord en de schandelijke mishandeling van onschuldige vrouwen en kinderen hebben bevolen en bijgewoond, en dat het gouvernement daarom zulke verraders in open opstand gevat heeft en zal straffen. Te gelijk trekt hij twee pistolen en schiet de beide prinsen dood. Geen enkel wapen wordt opgeheven, om hen te wreken. Eenige Mohammedanen en priesters roepen zelfs uit: "Wel, en regt gedaan; zij ondergingen de billijke straf voor hunne misdaad. Zij waren het, die het bevel gaven tot den dood van onschuldige vrouwen en kinderen en die de welvoegelijkheid schonden, door de vertooning van hunne lijken; nu heeft hen een billijk oordeel getroffen! God is groot!" De ontzielde ligchamen werden binnen de stad gebragt en gedurende twee dagen ter bezigtiging nedergelegd, op dezelfde plaats waar het bloed van hunne onschuldige slagtoffers nog den grond bevlekte.

Twee andere prinsen hadden zich na eenige dagen omzwervens in den Kuttab Minar verborgen, denkende dat deze plaats, na de gevangenneming van hunnen vader, niet meer verdacht gehouden zou worden. Zij werden echter door de soldaten van generaal Showers ontdekt en gevangen genomen en er werd een krijgsraad ingesteld, voorgezeten door den generaal Chamberlain, ter hunner

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

teregtstelling. Hunne schuld bleef niet lang twijfelachtig, daar verscheidene brieven, verslagen en regementsrollen, door hen onderteekend, bewezen dat zij beide aan het hoofd hadden gestaan van twee oproerige regementen. Zij beriepen zich bij hunne verdediging op hunne onwetendheid omtrent eenig doel onder de sepays om tot opstand over te gaan, en beweerden, dat zij de eerste opstandelingen, die van Meerut te Delhi waren aangekomen, hadden aangezien voor de voorloopers van een Russisch leger. Later werden zij door den koning van den opstand verwittigd en door de sepays verkozen tot kolonels van regementen. De krijgsraad vond hen echter schuldig en veroordeelde hen ter dood. Het vonnis werd den 14den October voltrokken, ten overstaan van eene ontzagwekkende magt soldaten en ten aanschouwe van eene talrijke voksmenigte, wier gevoelens beter kunnen worden gegist dan beschreven.

HOOFDSTUK V.

CAWNPORE EN LUCKNOW OP NIEUW DOOR DE OPSTANDELINGEN INGESLOTEN EN DOOR GENERAAL CAMPBELL ONTZET.

De verovering van Delhi en de gevangenneming van het koninklijke gezin maakten overal in Indie een diepen indruk. De tijding verspreidde zich bijna tegelijk met het berigt van het ontzet van Lucknow. Men be-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

greep algemeen, dat het keerpunt in de geschiedenis des opstands was bereikt, en de verdere demping daarvan slechts eene zaak van tijd was geworden. Nog veel moest er echter worden verrigt alvorens de rust zou zijn hersteld. Gelukkig kwamen allengs versche troepen in Indie aan, waardoor de geledene verliezen ruimschoots vergoed werden. Eene kleine uitrusting, die naar China was bestemd, ongeveer 1700 man sterk, werd op Ceylon aangehouden en onmiddellijk naar Calcutta gerigt, en ook de gouverneurs van Ceylon en Mauritius zonden eenige regementen af, om hunne landgenooten in Indie te helpen. Een detachement van 400 matrozen, afkomstig van het koninklijk fregat de Shannon, was onder aanvoering van den verdienstelijken kapitein ter zee Peel naar de bovenlanden opgetrokken, tien zware 60 ponders medevoerende. Ook kwamen de eerste bezendingen uit Engeland reeds in het laatst van September aan.

Zoodra het overlijden van den generaal Anson in Engeland door middel van den telegraaf bekend werd, begreep het ministerie, dat het opperbevel van het leger in Indie niet mogt worden afhankelijk gemaakt van de opvolging naar ouderdom van dienst, maar dat het bestuur zich door de keuze van een uitstekend officier moest verzekeren dat het Indische leger aan bekwame handen zou zijn toevertrouwd. Na eene korte beraadslaging werd de luitenant-generaal sir Colin Campbell in den ministerraad ontboden en hem de vraag voorgelegd, of hij zich bereid verklaarde om het opperbevel in Indie te gaan aanvaarden en wanneer hij reisvaardig zou zijn. Zijn antwoord wordt om deszelfs krijgsmans kortheid dikwijls door de Engelschen met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

welgevallen vermeld. Het bestond slechts uit deze twee woorden: "Ja. Morgen." Later verklaarde hij, dat hij slechts den tijd behoefde om twee handdoeken en een stuk zeep in te pakken, en dan gereed zou zijn. Werkelijk was hij den volgenden morgen reeds op reis, om, over Frankrijk, in de Middellandsche zee de Indische brievenmail, die Engeland twee dagen te voren had verlaten, in te halen. In de laatste dagen van September kwam hij in Indie aan.

De val van Delhi, die vóór zijne aankomst plaats vond, had onder anderen ook het voordeel, dat daardoor eene belangrijke Engelsche magt beschikbaar werd. Een gedeelte daarvan werd bestemd voor de bezetting der stad, en een ander gedeelte, dat uit troepen bestond die uit den Punjaub waren gekomen, werd nu derwaarts terug gezonden, omdat het niet raadzaam werd geacht deze landstreek lang ontbloot te laten.

De Punjaub werd bestuurd door sir John Lawrence, den waardigen broeder van sir Henry, den overleden kommissaris van Lucknow. Toen Delhi moest worden belegerd, had hij bijna alle troepen derwaarts gezonden, en dus den Punjaub voor het grootste gedeelte van bezetting ontbloot. De herinnering aan de bloedige worsteling die weinige jaren te voren met de krijgshaftige Sikhs had plaats gehad, en het gevoel van onafhankelijkheid en vaderlandsliefde dat zij in die worsteling aan den dag gelegd hadden, boezemden algemeen de vrees in, dat zij van de ongelegenheid waarin het Engelsche gouvernement zich ten gevolge van de onlusten bevond, zouden gebruik maken, om het nieuwe vreemde juk af te werpen. Geene natie was voor den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Engelschman geduchter, en de afval der Sikhs zou hoogst noodlottig zijn geweest. De vrees bleek echter ongegrond te zijn, en juist daar, waar het bestuur der Compagnie den hevigsten tegenstand had verwacht, ontving het den krachtigsten bijstand. Zij was dit grootendeels verschuldigd aan sir John Lawrence. Zijn kortstondig, maar wijs en gematigd bestuur had in den Punjaub de veroverden met de veroveraars verzoend en de voortreffelijkheid van een beschaafd bestuur boven dat van de dwingelandij der inlandsche vorsten doen waarderen.

De troepen die te Delhi na het vertrek der Sikhs beschikbaar bleven, werden verdeeld in twee kolonnes. De eerste, onder het bevel van den brigadier Showers, was bestemd om de omstreken van Delhi tot rust te brengen. Zij was niet talrijk, doch wij hebben reeds gezien, dat het haar gelukt was om twee prinsen gevangen te nemen. De brigadier geraakte tweemaal met den vijand slaags en maakte zich meester van den vorst van Jhujur, die hem met 3000 man was te gemoet getrokken, en een belangrijke buit, meest bestaande uit gelden die vroeger door de opstandelingen waren geroofd, viel in zijne handen. Overal werden overigens de rebellen opgepakt en na eene geregelde teregtstelling opgehangen.

De tweede kolonne bestond uit 1600 man infanterie, 500 man ruiterij en drie afdeelingen rijdende artillerie met achttien stukken. Zij werd aangevoerd door generaal Greathed en verliet Delhi den 25sten September. Reeds den 27sten versloeg zij de rebellen van Jhansi, en wreekte daardoor de schimmen van Skene en zijne vrouw, wier ongelukkig lot in den kleinen toren hiervoren is beschreven. Den 29sten bereikte zij het fort

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Malaghur, dat echter reeds door den vijand ontruimd was. De generaal Greathed gaf bevel dat het zou worden ontmanteld. Bij het springen van eene der mijnen kwam, door eene misvatting, de dappere Home, die met zijnen vriend Salkeld de poort van Delhi had doen springen, om het leven; Salkeld was reeds vroeger aan zijne wonden overleden. Hun dood beroofde het Engelsche parlement van de gelegenheid, om hunne namen op te nemen in de lijst der helden, aan welke later een warm adres van dankbetuiging werd aangeboden. Nadat, zonder veel tegenstand, het fort van Soemlah was ingenomen, bereikte Greathed op den 5den October eene vlakte nabij Allighur, alwaar het oproerige kontingent van Gwalior was gelegerd, dat echter na een kortstondig gevecht verdreven werd. Den 9den was Greathed genaderd tot op een afstand van 38 mijlen van Agra. Hier vernam hij, dat eene aanzienlijke magt, van 15 000 man, waarvan 5000, of ongeveer een derde gedeelte, goed geoefende troepen, hem den weg naar die plaats wilde versperren en daartoe de rivier Karha op een afstand van ongeveer twaalf mijlen van Agra was overgetrokken. Hij trok onmiddellijk op, zijne kavallerie op kondschap uitzendende. Op de aangewezene plaats gekomen, vond hij dat de vijand was terug getrokken en werd hem berigt, dat de geheele landstreek was ontruimd. Den volgenden morgen vervolgde hij zijn togt naar Agra. Zoodra de opstandelingen die voor Agra waren gelegerd, zijne komst vernamen, verlieten zij de kantonnementen, die door de Engelsche kolonne werden ingenomen; doch slechts korten tijd was deze in het kamp binnen gerukt toen zij van alle zijden door den vijand werd aangevallen. Vier ghazies of Moham-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

medaansche priesters drongen het eerst het kamp binnen, sabelden een officier neder en bragten een sergeant-majoor, die lag te slapen, om. Het kamp werd met een levendig geschutvuur beschoten en eene talrijke menigte kavallerie viel de Engelschen in de flank. Aldus verrast werden eenige Engelschen neder geschoten, alvorens zij onder de wapenen waren gebragt. Doch spoedig sprong de Engelsche kavallerie te paard. De Sikhs herstelden zich het eerst, en werden gevolgd door de lansiers; later volgden de 8ste en 75ste koninklijke regementen, terwijl eindelijk ook de artillerie slagvaardig werd. De sepays hadden zich meester gemaakt van een stuk geschut, dat echter weldra hernomen werd. De sepays waren met onstuimigheid het kamp aan alle zijden binnen gedrongen, en boden een hardnekkigen tegenstand; doch eindelijk weken zij terug en verspreidden zich in de hooge koren- en rijstvelden, die het kamp omringden en tot de overrompeling hadden medegewerkt. Anderen ijlden den weg naar Gwalior af. Zij werden echter van alle zijden door de Engelsche kavallerie en de Sikhs nagezet, en gedeeltelijk achterhaald en in de pan gehakt. Eene magt van ongeveer 1500 rebellen had eene naburige hoogte ingenomen en van daar het kamp beschoten; maar een krachtige aanval van de Engelsche lansiers dreef hen uit elkander, terwijl twee stukken geschut hen in hunne vlugt deerlijk teisterden, daar zij tien mijlen ver door de Engelsche kavallerie werden vervolgd. Al hunne bagage, hun geschut en geldkas werden veroverd; ongeveer 2000 dooden bleven zoo op het slagveld als op de wegen en in de velden. Deze overwinning, ofschoon het geluk daaraan even zooveel deel had als het krijgsbeleid, was

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hoogst belangrijk; want het bleek later dat de vijandelijke magt had bestaan uit onderscheidene kontingenten van de Mahratta-staten en van twee andere vorsten. De toegebragte slag trof dus onderscheidene oproerige distrikten tegelijk. Nergens echter verspreidde zij meer vreugde dan onder de bezetting van Agra, die nu voor goed was ontzet. Een gedeelte der opstandelingen wilde nu de wijk nemen in Bhurtpore, doch de vorst weigerde hun den toegang tot de stad, en beval dat zij de wapenen zouden nederleggen. Toen zij aan dit bevel niet wilden gehoorzamen, werden eenigen op de plaats doodgeschoten en anderen gevangen genomen. Zes van deze laatsten werden te Agra opgehangen, de overigen hadden het geluk te ontkomen.

Den 18den October was het bevel over de kolonne overgegaan op generaal Grant, als meerdere in rang. Reeds den 20sten werd de togt voortgezet, en in den avond Mynpoerie bereikt, welke plaats echter door de opstandelingen verlaten was, en naar het scheen, in overijling, daar eene belangrijke hoeveelheid vuurwapenen en 20 000 £ in geld was achtergelaten. Den volgenden dag werd Bewar bereikt. Het fort was door de sepays vernield, doch deze teleurstelling werd den Engelschen vergoed door de aanzienlijke som gelds die zij veroverden. Den 23sten vorderde de kolonne tot Kanouj, alwaar een gedeelte der vlugtelingen van Delhi zich had versterkt. Onmiddelijk werd eenige kavallerie afgezonden om hen aan te vallen, en na eenige schermutseling werden zij op de vlugt gedreven en genoodzaakt de rivier Kalie Nudie over te trekken. Hierdoor zagen zij zich echter tusschen twee stroomen gebragt, die beiden door de Engelschen werden verdedigd. Een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sterk detachement infanterie, ondersteund door eenige ruiterij en geschut, viel hen in die onvoordeelige stelling aan, en spoedig werd de vlugt der sepays algemeen. Een belangrijk materieel viel hier weder in de handen der Engelschen. Dit voordeel opende der kolonne van Grant den weg naar Cawnpore. Reeds den 26sten October, twee dagen vroeger dan hij zelf had verwacht, trok hij deze stad binnen, juist eene maand nadat de kolonne Delhi verlaten had. Zij had in dien tijd 300 mijlen afgelegd, was herhaaldelijk slaags geweest en had de Engelsche vlag weder geplant op zestien forten. Vele der soldaten beroemden zich dat zij sedert den aanvang van het beleg van Delhi dertig malen in het gevecht waren geweest!

Reeds den dag volgende op dien der aankomst van de kolonne te Cawnpore, werd daar eene nieuwe versterking van de benedenlanden ontvangen, bestaande uit het 93ste regement bergschotten en 200 matrozen van de brigade van kolonel Peel. De magt, die nu aldaar bij een was, beliep ongeveer 7000 man. Hiervan behoorden 1500 tot het garnizoen, en 3500 tot de kolonne van Grant, terwijl de overigen onlangs waren aangekomen. Het eerst moest nu worden gedacht aan Lucknow. De bezetting, die daar was opgesloten, zou, ontzet zijnde, dadelijk eene belangrijke vermeerdering opleveren voor het mobiele leger, zoodra zij namelijk zou zijn ontlast van den talrijken sleep van vrouwen, kinderen en zieken. Daarna zoude men kunnen voortgaan met de onderwerping der nog in opstand zijnde districten. Den 31sten October trok generaal Grant dus aan het hoofd van 5000 man naar Lucknow op, gevolgd door 2500 kameelen en 500 karren met levensbehoeften en krijgsvoor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

raad voorzien. Vóór zijn vertrek had hij reeds door een spion, die door het leger der opstandelingen was geslopen, een naamloos briefje ontvangen, geschreven door iemand uit de bezetting van Lucknow, waarin werd gezegd: "Alles is hier tot heden in goeden welstand, zoowel naar ligchaam als naar geest: de hersenen, het lijf en de leden. Wij verlosten Lucknow van een dreigend gevaar en zijn nu zelven met het garnizoen opgesloten, terwijl wij eene meer uitgestrekte stelling in de stad bezetten. Wij hebben voldoende krijgsbehoeften, goede kwartieren, genoeg te eten, vele strijdbare manschappen, moedige harten en onzen God aan onze zijde; van den anderen kant zijn onze vijanden talrijk, maar moedeloos, en ontbreekt hun ijzer en lood voor het geschut. Hadden wij niet zoo vele vrouwen, kinderen, zieken en gekwetsten, dan zouden wij elk oogenblik de stad kunnen uitwandelen; zoo als de zaken nu echter staan, kunnen wij behouden wat wij hebben en regelmatig kleine vorderingen maken, tot dat er versterking kan komen."

Den volgenden dag nadat de generaal Grant met zijne kolonne Cawnpore had verlaten, werd hij achterhaald door den nieuw benoemden opperbevelhebber van het Indische leger, sir Colin Cambell. Deze veldheer had zich onmiddellijk na zijne aankomst te Calcutta naar de bovenlanden begeven en Cawnpore niet dan met levensgevaar bereikt. Twee malen had hij met zijn klein gevolg een grooten hoop vijanden ontmoet en zijn behoud te danken gehad aan de snelheid van zijn paard.

Reeds is bij de vermelding van zijne benoeming door ons gewag gemaakt van zijne uitnemende geschiktheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor het opperbevel: zijne korte levensschets zal dit oordeel bevestigen.

Reeds in 1808 deed Campbell als vaandrig van het 9de koninklijke regement infanterie dienst. Hij woonde de oorlogen in Portugal, Spanje en Frankrijk bij, en werd dikwijls met buitengewonen lof vermeld. Zijne diensten in de veldslagen van Vimeira, Barossa, Vittoria en San Sebastian verwierven hem de zilveren medaille; in 1814 en 1815 nam hij deel aan den oorlog tegen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika; in 1842, tijdens de vijandelijkheden tegen China, voerde hij het 98ste regement aan, en in 1848 nam hij als generaal eener brigade deel aan den veldtogt in den Punjaub. Zijn beleid in de veldslagen van Chillianwallah en Gujerat droegen den lof weg van zijn opperbevelhebber, lord Gough. Reeds in 1852 werd hij begiftigd met het kommandeurskruis der Bathorde. Zoodra de oorlog tegen Rusland was uitgebroken, werd hij aan het hoofd geplaatst van de brigade Bergschotten, die naar het Oosten werd gezonden. In den slag van den Alma werd juist in het gewigtigste oogenblik de Schotsche brigade gelast, om de ligte divisie te ondersteunen, die door een vreeslijken storm van kogels en schroot van de Russische batterijen en infanterie werd geteisterd en uit elkander geslagen. Sir Colin Campbell, alvorens dezen storm het hoofd te bieden, riep zijne soldaten toe: "Schotten! sta mij eene enkele gunst toe: trek geen haan over vóór gij ééne el van de Russen verwijderd zijt." Onder het voortrukken ontmoetten zij een regement van de ligte divisie, dat eene Russische batterij veroverd, doch daarna weder voor de overmagt had moeten wijken en door de Russen den heuvel werd afgejaagd. Sir Colin Campbell stond aan het hoofd zijner manschap-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pen, die, indachtig aan zijn verzoek, nog geen enkel schot hadden gelost. In de onmiddellijke nabijheid der Russen gaven zij eindelijk krachtig vuur en stormden toen op den vijand aan. Deze week terug, maar herstelde zich later en velde het geweer. De Schotten namen deze uitdaging aan, liepen onder een luid geschreeuw op de Russen in, en weldra was het pleit ten voordeele van de Engelschen beslist. Gedurende het beleg van Sebastopol vond sir Colin Campbell telkens gelegenheid om zich te onderscheiden door wapenfeiten, waarin tegelijk de onversaagdheid van den soldaat en het beleid van den bevelhebber uitblonken. Na den vruchteloozen aanval op de Redan, ontving hij bevel om den volgenden dag eene nieuwe poging te doen tot inname van dat gewigtige punt, dat echter nog dienzelfden dag door de Russen ontruimd werd. Bij het einde van dien veldtogt ontving Campbell de welverdiende belooning voor zijne diensten. De stad Londen schonk hem het diploma van burger der stad, de hoogeschool van Oxford bood hem hare hoogste eeretitels aan en zijne koningin verhief hem tot luitenant-generaal en versierde zijne borst met de ster van het grootkruis der Bath-orde. De keizer der Franschen begiftigde hem met het grootkruis van het legioen van eer en de koning van Sardinie schonk hem de hoogste waardigheid van ridder van Maurits en St Lazarus. Niet lang daarna werd hij benoemd tot inspecteur-generaal der infanterie, welke gewigtige betrekking hij bekleedde toen hem het opperbevel in Indie werd opgedragen. De bijzonderheden bij zijn vertrek uit Engeland getuigen, dat noch zijne reeds gevorderde jaren, noch eene halve eeuw moeijelijke krijgsdienst, het vuur in hem hadden uitgedoofd, of

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hem hadden beroofd van de vastberadenheid en voortvarendheid, die echte krijgsmansdeugden worden geacht. Zijne tegenwoordigheid in Indie was hoogst wenschelijk. Reeds waren drie opperbevelhebbers, de generaals Anson, Barnard en Reed elkander opgevolgd, en allen onder den invloed van het klimaat en de gevolgen van buitengewone inspanning bezweken. Het opperbevel was daarna opgedragen aan den generaal Grant, die niet moet worden verward met zijn naamgenoot te Cawnpore. De generaal Grant, die van Madras was ontboden, begreep echter te Calcutta te moeten blijven en daar de aankomst van versterkingen te moeten afwachten. Nadat generaal Campbell het opperbevel had aanvaard, keerde de generaal Grant naar Madras terug.

Zoodra sir Colin Campell de kolonne van Cawnpore had bereikt, werd besloten dadelijk op Allumba aan te trekken. Deze plaats, waarvan reeds vroeger gewag is gemaakt, bij de beschrijving van de bewegingen van generaal Havelock, en die niet ver van Lucknow af ligt, had eene bezetting die in de eerste plaats moest worden ontzet. De eerste twee dagen, dat is tot den 3den November, zette de kolonne onverhinderd haren marsch voort. Op dien dag echter hadden de opstandelingen verwacht, dat het Engelsche leger vroeg in den morgen zou opbreken, om van de koelte gebruik te maken, en daarom eenige dorpen versterkt, in de hoop dat zij, na het Engelsche leger te hebben laten doortrekken, op de achterhoede zouden kunnen aanvallen en zich meester maken van de bagage. Zij werden echter teleurgesteld, daar het leger zich eerst lang na het aanbreken van den dag in beweging stelde, de vijandelijke hinderlagen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ontdekte en ze allen vermeesterde, nadat zestien dorpen rondom het kamp waren afgebrand. Den 6den November had een treffen plaats te Nawabgunge, dat echter spoedig met de vlugt der opstandelingen eindigde. Ook Allumba werd den 10den November zonder veel tegenstand ontzet.

Den 15den rukte sir Colin Campbell op Lucknow aan. Na een gevecht van twee uren, bezette hij het paleis, genaamd Dilkhoesha, en de Martinière, eene school voor ouderlooze kinderen. Nog dienzelfden middag werd hij in deze positie door een talrijken vijand aangevallen, die het paleis en de school wilde heroveren, doch na een hevig gevecht teruggedreven werd. Den 16den trok de kolonne voort langs een kanaal, dat door de stad loopt, om eene plaats, Sekunderbag genaamd, in te nemen. Dit doel werd bereikt, doch niet dan na eene langdurige worsteling, waarin de sepays een ontzettend verlies leden. Nu was de beurt gekomen aan eene sterkte, bekend onder den naam van Sahmuch, welke eerst drie uren lang door de artillerie beschoten en daarna bestormd en ingenomen werd. De volgende morgen ving aan met eene sterke kanonnade op een voormalig officiershuis, dat door de sepays in staat van verdediging gebragt en bijzonder versterkt was, doch na een vuur van vijf uren bestormd en ingenomen werd. Na deze inneming verzwakte de tegenstand der opstandelingen merkbaar, zoodat de Moetie Mahal, het hoofdpaleis, zonder veel moeite kon worden vermeesterd. Deze laatste beweging opende de gemeenschap met de residentie, alwaar de bezetting van Lucknow zich had versterkt, en op dit bloedige, met zoo veel moeite veroverde veld ontmoetten de generaals Campbell, Outram en Havelock elkander voor het eerst. Den 20sten werden alle vrouwen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

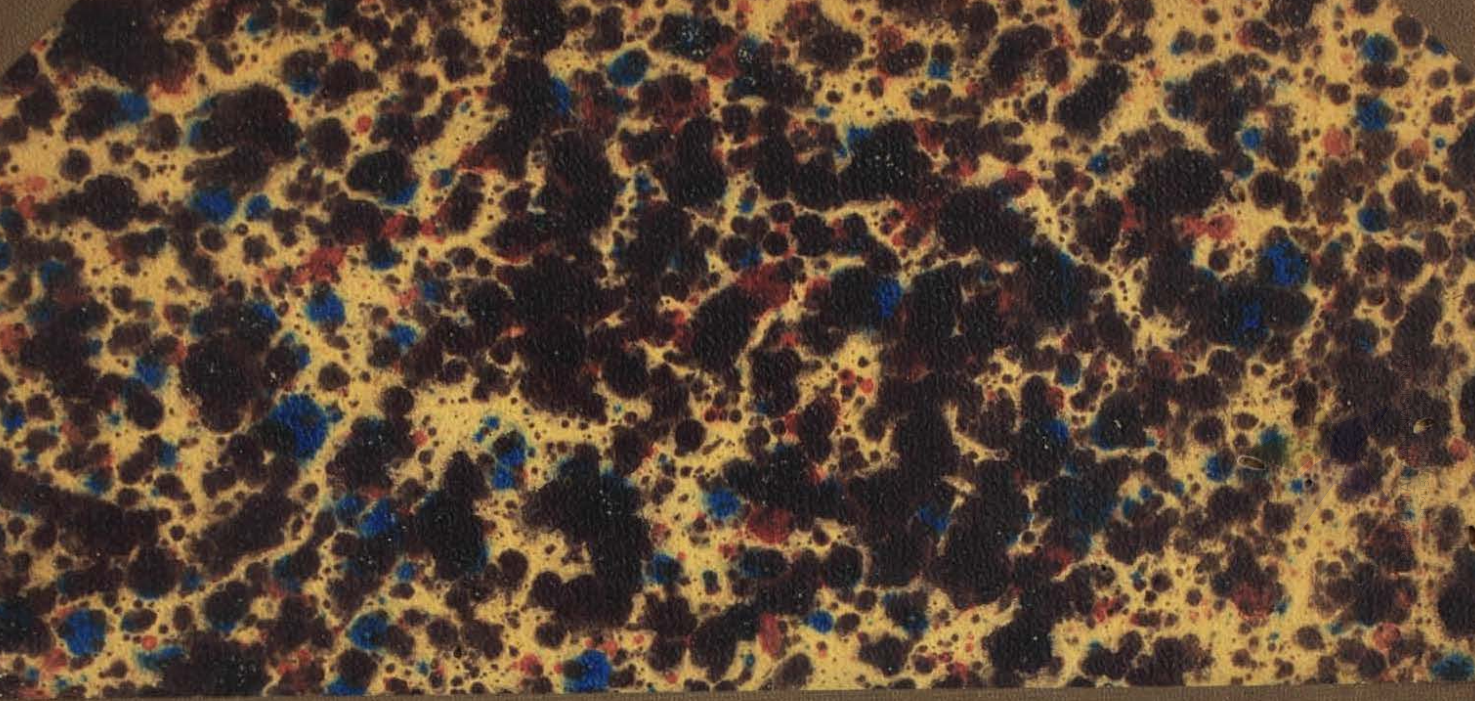

ontdekte en ze allen vermeesterde, nadat zestien dorpen rondom het kamp waren afgebrand. Den 6den November had een treffen plaats te Nawabgunge, dat echter spoedig met de vlugt der opstandelingen eindigde. Ook Allumba werd den 10den November zonder veel tegenstand ontzet.

Den 15den rukte sir Colin Campbell op Lucknow aan. Na een gevecht van twee uren, bezette hij het paleis, genaamd Dilkhoesha, en de Martinière, eene school voor ouderlooze kinderen. Nog dienzelfden middag werd hij in deze positie door een talrijken vijand aangevallen, die het paleis en de school wilde heroveren, doch na een hevig gevecht teruggedreven werd. Den 16den trok de kolonne voort langs een kanaal, dat door de stad loopt, om eene plaats, Sekunderbag genaamd, in te nemen. Dit doel werd bereikt, doch niet dan na eene langdurige worsteling, waarin de sepays een ontzettend verlies leden. Nu was de beurt gekomen aan eene sterkte, bekend onder den naam van Sahmuch, welke eerst drie uren lang door de artillerie beschoten en daarna bestormd en ingenomen werd. De volgende morgen ving aan met eene sterke kanonnade op een voormalig officiershuis, dat door de sepays in staat van verdediging gebragt en bijzonder versterkt was, doch na een vuur van vijf uren bestormd en ingenomen werd. Na deze inneming verzwakte de tegenstand der opstandelingen merkbaar, zoodat de Moetie Mahal, het hoofdpaleis, zonder veel moeite kon worden vermeesterd. Deze laatste beweging opende de gemeenschap met de residentie, alwaar de bezetting van Lucknow zich had versterkt, en op dit bloedige, met zoo veel moeite veroverde veld ontmoetten de generaals Campbell, Outram en Havelock elkander voor het eerst. Den 20sten werden alle vrouwen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en kinderen uit het fort geleid en onder sterke bedekking naar Allumba gevoerd. Doch het westelijk gedeelte van de stad was nog in handen van de opstandelingen en werd eerst den volgenden dag, na een langdurig en hardnekkig gevecht, ontruimd. Het 93ste regement en de matrozen der navale brigade hadden hier vooral veel te lijden. Hoe bloedig de worsteling en hoe hardnekkig de weêrstand in de stad waren geweest, blijkt uit het ontzettend getal van 7000 dooden, dat de straten bedekte. In zijn verslag aan den gouverneur-generaal van het gevecht in de Sekunderbag gewagende, zeide de generaal Campbell onder anderen: "Nooit werd een stouter wapenfeit volbragt, en het verlies dat den vijand na het binnenstormen van de Sekunderbag werd berokkend, was ontzaggelijk — meer dan 2000 lijken werden later daaruit weggedragen."

Na zijne troepen eenige dagen rust te hebben gegund, liet sir Colin Campbell den generaal Outram, met eene afdeeling van 4000 man van alle wapenen, te Lucknow achter. Deze hoofdplaats was, om vele krijgs- en staatkundige redenen hoogst gewigtig. Reeds tweemalen had haar ontzet niet dan na bloedige verliezen plaats gehad, en telkens had die worsteling vijf dagen geduurd. Het was dus noodzakelijk eene herhaling van zulke opofferingen te voorkomen.

Den 27sten November trok sir Colin met de kolonne van generaal Grant naar Cawnpore. Hij voerde al de verloste kinderen en vrouwen van Lucknow, benevens de gewonden der beide kolonnes mede, te zamen twee duizend zielen tellende, en sloeg in den avond het bivouak op in de nabijheid van Bunnieburg, waar de trein eerst laat geheel in het kamp vereenigd was. Naauwe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lijks echter had men zich ter ruste begeven, toen sir Colin Campbell werd gewekt door een zwaar geschutvuur in de rigting van Cawnpore. Geen enkel berigt was er in de laatste dagen van die plaats ontvangen en hij begreep dus dat hij nu terstond moest voortrukken. De togt werd in den morgen hervat en achtereenvolgens ontving hij op deze reis drie kleine briefjes. Het eerste gaf het berigt dat Cawnpore was aangetast geworden, het tweede dat de generaal Windham zeer in het naauw gebragt was, en het derde, dat deze uit zijn kamp buiten de stad had moeten terugtrekken in de voormalige versterking.

Generaal Windham was te Cawnpore achtergebleven met ongeveer drieduizend man, waarbij later nog eenige versterkingen uit de benedenlanden waren aangekomen. De voorschriften, die hij bij het vertrek van sir Colin Campbell had ontvangen, hadden voornamelijk ten doel, dat de brug over de Ganges zou worden bewaakt en verdedigd, en dat de gemeenschap met het leger voor Lucknow zou worden onderhouden. Het was bekend, dat het oproerige Gwalior-kontingent van Calpi in aantogt was, en Sir Colin Campbell had dus besloten eerst Lucknow te ontzetten en dan naar Cawnpore terug te keeren, ten einde den vijand te gemoet te gaan en te verslaan. Doch reeds den 26sten November ontving de generaal Windham berigt, dat de opstandelingen met versnelde marschen in aantogt waren. Hij besloot hen dadelijk aan te vallen en verliet daartoe Cawnpore met ongeveer 1500 man. Reeds te Bhowie stuitte hij op de vijandelijke voorhoede, onder Khoer Singh, die 3000 man sterk was. Na een gevecht van twee uren werd de vijand geheel verslagen en door de Engelsche kavallerie achtervolgd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en gedeeltelijk nedergesabeld. De generaal Windham zich evenwel niet te ver van Cawnpore durvende begeven, keerde terug en kampeerde op een vlakte, omringd van ravijnen en diepten, in de nabijheid der stad gelegen. De opstandelingen hadden na het verslaan van hunne voorhoede eene achterwaartsche beweging gemaakt en zich later weder hersteld; en nu, gedekt door die ravijnen en diepten, waren zij in staat de gekampeerde Engelsche kolonne onopgemerkt tot op weinige schreden afstands te naderen. Door hunne spionnen, die de zwakke zijde van het kamp hadden onderzocht, goed onderrigt, maakten zij een omweg, ten einde de Engelschen aan de linkerzijde in de flank aan te vallen. De generaal Windham, die een aanval aan de regterzijde verwachtte, was in eene regtsche rigting het kamp uitgetrokken om hem te ontmoeten; doch hij werd weldra van zijne dwaling overtuigd, toen de vijand hem aan zijnen linkervleugel met een hevig geweervuur begroette. Zijne stelling was door den vijand omgetrokken en zoo deze een goeden aanvoerder had gehad, zou hij zich gemakkelijk tusschen de Engelsche troepen, het kamp en de stad hebben kunnen plaatsen; maar de opstandelingen vergenoegden zich met een hevig vuur. Zij werden juist beantwoord door het Engelsche geschut, toen de generaal Windham berigt ontving dat de vijand in het bezit was van het kamp, waarop hij zich dadelijk met een klein detachement op weg begaf, om de opstandelingen vandaar te verdrijven, doch zich weldra overtuigde dat hij door een valsch alarm afgeleid was. Bijna onmiddellijk na zijn vertrek begonnen de Engelschen te deinzen en naar de versterking in de stad terug te trekken; maar de opstandelingen waren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoo weinig gewoon de Engelschen te zien wijken, dat zij eerst meenden, dat dit eene krijgslist was. Kort daarop bezonnen zij zich, en achtervolgden de wijkende kolonne. Een regement, het 64ste, trachtte nog den terugtogt der Engelschen te dekken, doch te vergeefs, want de opstandelingen hadden zich reeds meester gemaakt van het buiten de stad gelegen kamp en van alles wat het bevatte.

Nog denzelfden nacht kwamen Nena Sahib en zijn broeder in de nabijheid van Cawnpore, door een groot aantal troepen gevolgd. Zij voegden zich dadelijk bij het Gwalior-kontingent en het leger van Khoer Singh, en trokken met hunne vereenigde magt op Cawnpore aan, namen die stad zonder een schot te lossen in, en maakten zich toen gereed om de Engelschen in het retranchement, dat voor hunne landgenooten reeds eenmaal zoo noodlottig was geweest, in te sluiten. De vijandelijke linkervleugel grensde nu aan de rivier; het midden was gelegerd bij de voormalige Protestantsche kerk, terwijl de regtervleugel tegen de door hen bezette stad steunde.

Reeds den 28sten November ving een ontzettend vuur aan, van den linkervleugel en het centrum des vijands. Onder bedekking daarvan trok een sterk detachement sepays, dat door de spionnen volkomen onderrigt was naar de zoogenaamde assembly-rooms, niet ver van het huis waarin de vrouwen en kinderen waren omgebragt, gelegen. Hier bevonden zich 11 000 Enfield-patronen, het zilvergoed van de officiers-tafels van vier regementen, de geldkisten der Engelsche betaalmeesters, schoenen voor 10 000 man en eene groote hoeveelheid andere goederen van die soort, 't welk alles in handen der sepays viel. Hierna bezetten zij den grooten weg, voerden over dien weg het geschut mede en trokken,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een regthoek met de rivier vor mende, op de Engelsche versterking aan. Daar hunne vleugels voldoende waren beschermd, konden zij hunne grootste magt in het centrum zamentrekken.

Den volgenden dag werd door het 64ste regement een uitval gedaan, met het doel om den linkervleugel des vijands aan te tasten. Na wonderen van dapperheid te hebben verrigt en zelfs het Gwalior-kontingent, dat dien vleugel bezette, een oogenblik te hebben doen terugdeinzen, werden de Engelschen genoodzaakt achter hunne wallen terug te trekken, vele dooden achterlatende, waaronder hun bevelhebber, de wakkere brigadier Wilson, een bloedverwant van den veroveraar van Delhi.

Reeds in den laten avond van den dag, waarop hij van dit alles berigt ontvangen had, bereikte sir Colin Campbell met zijne kolonne eene plaats ongeveer drie mijlen van Cawnpore gelegen. Hij liet zijne troepen daar grootendeels achter met den trein, de vrouwen en de kinderen, en, na zich verzekerd te hebben, dat de brug over de rivier nog in handen der Engelschen was, ijlde hij de versterking binnen. De toestand was, zoo als wij gezien hebben, niet gunstig en de sleep van hulpelooze wezens, die de generaal Campbell met zich voerde en die verdedigd moesten worden, belemmerde hem in zijne bewegingen.

Boven alles moest de brug worden verzekerd, om den overtogt van de vrouwen en kinderen veilig te doen plaats hebben, en op het oogenblik dat de trein daarover zou trekken, voor iederen aanval worden behoed. Al het zware geschut der afdeeling van generaal Grant, de monsterstukken der zee-brigade en het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geschut der artillerie onder kapitein Travers, werden aan den linkeroever in positie gebragt, ten einde dadelijk het vuur te openen en dat wat de vijand tegen de brug rigtte tot zwijgen te brengen. Deze beweging werd met veel beleid ten uitvoer gebragt. De afdeeling van den brigadier Hope moest met eenige veld-artillerie en ruiterij het eerst de brug overtrekken en postvatten bij de voormalige lijnen der dragonders. Te gelijker tijd werd een kruisvuur uit de versterking onderhouden, ten einde den doortogt der troepen te beschermen. Tegen het vallen van den avond ontvingen de artillerie-parken, de gewonden en de vrouwen en kinderen bevel om de brug over te trekken, en eerst omstreeks zes uren van den volgenden avond was de laatste treinwagen over de brug in veiligheid gebragt. De overtogt van de geheele kolonne met al haren sleep had dertig uren vereischt. Het Engelsche kamp liep nu van de dragonder-lijnen in eenen halven cirkel rondom de vroegere versterking van generaal Wheeler, terwijl de voormalige lijnen der veld-artillerie werden ingenomen door de zieken en de verloste huisgezinnen. Een zeer onregelmatig vuur werd door de opstandelingen onderhouden, zoo op de versterking als op het kamp. Doch vóórdat eenige onderneming van de zijde der Engelschen werd aangevangen, wilde men alles, wat de bewegingen der troepen belemmeren kon, naar Allahabad wegvoeren.

In den nacht van den 3den December had sir Colin Campbell het onbeschrijfelijke genoegen al de vrouwen en kinderen en een gedeelte der gekwetsten te zien inscheepen en in veiligheid brengen, en innige zelf-voldoening moet zijn gemoed hebben vervuld, toen hij zich van zulk eene groote verantwoordelijkheid zag ontslagen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Na twee dagen bereikten de geredden Allahabad, van waar zij in een opzettelijk daartoe door den gouverneur-generaal afgezonden stoomschip naar Calcutta werden gevoerd, waar hen bij de aankomst een koninklijk saluut begroette, terwijl een secretaris van lord Canning aan het hoofd der Engelsche bevolking hen aan de landingsplaats afwachtte. "De zwarte kleeding der vrouwen", schreef een ooggetuige, "verkondigde de smartelijke verliezen welke zij ondergaan hadden, terwijl de verbleekte aangezigten, de nedergeslagen blik en de langzame gang getuigden van het smartelijk lijden, dat zij naar ziel en ligchaam hadden uitgestaan. En echter, hoe dankbaar moesten zij niet zijn, dat zij bewaard gebleven waren voor beproevingen, in vergelijking waarmede zelfs de dood te verkiezen is! Naarmate zij voortgingen drong een chaos van treurige herinneringen zich aan onzen geest op. Wij vroegen: waar zijn zij, die om Engelands vrouwen en kinderen van onteering en van den dood te redden, gewillig hun eigen leven hebben opgeofferd? waar is de uitstekende Havelock? waar is de heldhaftige Neill? waar zijn zoovele anderen, die eene reddende hand hebben uitgestoken, om hulpelooze vrouwen en onschuldige kinderen te bevrijden? Helaas, zij zijn niet meer! Maar hunne namen zullen voor altijd leven in het hart van elken opregten Engelschman, en, hoewel er geen gedenkteeken is, om de plaats aan te wijzen waar zij den eeuwigen slaap slapen, heeft hun bloed als met eene onuitwischbare inkt in den boezem van hunne hen overlevende broeders het woord "vergelding" geschreven." De plegtige optogt trok aldus voort, en de ongelukkigen werden in rijtuigen geplaatst, die hen naar hun tijdelijk huis bragten. Huis, zeiden wij? Het luidt

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bijna als eene spotternij om de verlatene woning van de weduwe en haren wees met dien naam te bestempelen.

Laten wij, alvorens voor altijd afscheid te nemen van deze ongelukkige vrouwen van Lucknow, hier de hulde wedergeven, die haar door generaal Inglis, den dapperen bevelhebber der bezetting gedurende het beleg, toegebragt werd, in zijn verslag aan het gouvernement: "Behalve de zware bezoekingen van de cholera en pokken, hebben wij ook te worstelen gehad tegen eene ziekte, die bijna het geheele garnizoen heeft aangetast. Beginnende met eenen zeer pijnlijken uitslag, eindigde zij met eene sluipkoorts, vergezeld van buikloop. En ofschoon weinigen van de mannen daaraan onmiddellijk zijn gestorven, liet zij bij allen eene zwakte en afmatting na, die, bij het gemis van alle voedsel behalve taai buffelvleesch en nog slechter meel, niemand geheel kon te boven komen. De sterfte onder de vrouwen en kinderen, en vooral onder de laatsten, aan deze ziekten en aan andere omstandigheden, behooren tot de smartelijkste bijzonderheden van het beleg.

"Ik kan niet nalaten om vooral de aandacht van het gouvernement te vestigen op de geduldige onderwerping en de christelijke gelatenheid, die door de vrouwen van dit garnizoen zijn aan den dag gelegd. Zij hebben ons door haar voorbeeld bezield. Vele, helaas! zijn in dezen vreesselijken strijd weduwen en hare kinderen vaderloos geworden; maar alle hebben zich aan den wil der Voorzienigheid onderworpen, en vele, waaronder de geëerde namen van Birch, van Polehampton, van Barber en van Gall kunnen worden vermeld, hebben, in navolging van miss Nightingale, de beroemde ziekenverzorgster in den laatsten oorlog met Rusland, zich als

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

teedere en zorgvuldige oppasters der gekwetste en stervende soldaten in het hospitaal verdienstelijk gemaakt."

Zoodra sir Colin Campbell ontheven was van de ridderlijke taak om de beschermer der vrouwen te zijn, deed hij den vijand gevoelen, dat hij vrij in zijne bewegingen geworden was. Hij bragt de overgeblevene ligtere zieken in veiligheid en trok een gedeelte der bezetting uit de versterking, ten einde zijne troepen in het kamp te vermeerderen. Nadat den 5den November een aanval der opstandelingen op den linkervleugel was afgeslagen, besloot hij dezen den volgenden morgen op verscheidene punten te gelijk aan te tasten. Hij won goede narigten in omtrent de sterkte des vijands en vernam dat de opstandelingen vier regementen van Oude hadden ontvangen, dat zij vele oproerige korpsen, die elders verslagen waren, weder hadden verzameld, en dat ook Nena Sahib met talrijke benden was aangekomen, zoodat de geheele vijandelijke magt ongeveer 25 000 man bedroeg. Het Gwalior-kontingent had ongeveer zes en dertig stukken en ook Nena bezat eenig geschut. In den morgen van den 9den November werd uit de oude Engelsche versterking een hevig kanonvuur geopend, om den vijand te doen gelooven, dat de aanval van die zijde zou plaats hebben. Terwijl hadden eenige ruiterij en artillerie een grooten omweg gemaakt en vielen den vijand van achteren aan. De overige troepen waren in drie kolonnes verdeeld, en rukten nu op de beide vleugels en het centrum aan. Van vier kanten tegelijk bestookt, wisten de opstandelingen niet aan welke zijde het gevaar het grootst was; zij verdedigden zich echter gedurende twee uren met veel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hardnekkigheid, doch zochten toen hun heil in de vlugt, hun legerkamp met de meeste stukken en een aanzienlijken buit in handen der Engelschen latende. Zoodra sir Colin Campbell de opstandelingen op de vlugt zag gedreven, droeg hij den generaal Mansfield op, om met zijne afdeeling zekere positie, de Subhadars vijver genaamd, en ongeveer anderhalve mijl van de stad gelegen, te gaan veroveren. Ook deze positie werd spoedig ingenomen, doch onmiddelijk daarna weder door den vijand aangetast, die eenige artillerie was gaan halen en daarmede in aller ijl was teruggekeerd. Den volgenden dag verjoeg generaal Campbell echter ook hier de opstandelingen, en nu was de stad zoowel als de omstreken geheel van vijanden gezuiverd. Een aantal van hen was na de nederlaag te Cawnpore gevlugt naar Serai Ghat, eene plaats die ongeveer vier en twintig mijlen van de stad af ligt. Zij werden hier op last van generaal Campbell door eene kolonne van generaal Grant opgezocht en na een gevecht van drie uren, waarin vooral de Engelsche infanterie zich bijzonder onderscheidde, geheel verdreven en al hun krijgsmaterieel veroverd.

Deze nederlaag bragt den vijand een geduchten slag toe: de grootste ophoopingen van rebellen waren daarmede bijna alle uit elkander gejaagd en gebrek aan geschut, krijgsbehoeften en wapenen maakte vooreerst eene hereeniging zoo niet onmogelijk dan althans zeer moeijelijk. Daarentegen ontvingen de Engelschen dagelijks aanzienlijke versterkingen in troepen en krijgsvoorraad uit Engeland. De rebellen hebben, wel is waar, nog vaak getracht zich te herzamelen, en op vele plaatsen de vanen des opstands weder opgestoken, doch de kracht van den opstand was gebroken en schoon het heete jaar-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

getijde later de bewegingen der Engelschen langen tijd belemmerde, de tuchtiging achterhaalde toch eindelijk overal het vergrijp. En hoewel er zelfs nu nog wel eenige tijd zal verloopen alvorens het geheele onmetelijke Indische rijk volkomen tot rust zal zijn gekomen, kunnen de bewegingen welke later plaats hadden, worden aangemerkt als de magtelooze stuiptrekkingen van eene zieltoogende zaak.

Dat de gebeurtenissen het keerpunt voorbij waren, scheen ook het Engelsche parlement reeds begrepen te hebben, toen het den 9den Februarij 1858, in het hooger en lager huis, een adres goedkeurde, waarbij aan alle officieren, soldaten en ambtenaren die hadden bijgedragen tot de redding van Indie, de erkentelijkheid des vaderlands betuigd werd. Bij de beraadslagingen over dit adres bleek het, hoe weinigen van hen, die zich bij den aanvang der onlusten hadden onderscheiden, nog overgebleven waren om de belooning te genieten voor hunne dapperheid en inspanning.

De koningin van Engeland was het parlement reeds voorgegaan en had de borst van eenige der verdienstelijkste hoofd-officieren met de ster der dapperen versierd. De generaals Wilson en Havelock waren verheven tot den adelstand en aan den laatste was eene jaarwedde toegelegd, die op zijne kinderen moest overgaan. De generaal Wilson, die tot het leger der Compagnie behoorde, ontving door eene beslissing van de actiehouders eene gelijke jaarwedde, die mede tot in het tweede geslacht erfelijk blijft. Hij was de eerste die naar Delhi was opgetrokken, doch ingevolge de onverwrikbare regelen van krijgsdienst, had hij driemalen aan eenen hooger in rang zijnden officier het opperbevel moeten zien op-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dragen, zonder daartoe zelf in aanmerking te komen. Deze drie officieren waren door den dood weggenomen en het opperbevel verviel weder aan Wilson, die thans de zoo loffelijk aangevangene taak op de roemvolste wijze mogt ten einde brengen.

Maar vóór dat de tijding der verheffing van den generaal Havelock in Indie aankwam, was deze veldheer reeds buiten het bereik van alle aardsche belooningen en eerbewijzingen. Kort na het ontzet van Lucknow door generaal Campbell, was hij ten gevolge van vermoeijenis en inspanning des geestes ten grave gedaald.

Henry Havelock was in 1795 in Sunderland geboren. Na eerst in de regtsgeleerdheid te hebben gestudeerd, koos hij eene andere bestemming, en ontving in 1815 zijne eerste aanstelling als vaandrig bij het Engelsche leger. In 1823 scheepte hij zich naar Indie in. Na het uitbreken van den oorlog tegen Birma werd hij toegevoegd aan den staf van het leger dat derwaarts werd gezonden. Hij nam deel aan al de krijgsverrigtingen en woonde de drie veldslagen bij die dezen veldtogt merkwaardig hebben gemaakt. Eenigen tijd later werd hij naar het hof van Ava gezonden, waar vroeger de vorst van Birma zijn zetel had, en was een der mede-onderteekenaren van het vredes-traktaat. Hij werd daarna belast met het toezigt van het belangrijke militair-dépôt te Chinsurah, en verliet deze betrekking voor die van adjudant van het korps onder den generaal Sale. In 1838 was hij chef van den staf van het korps van generaal Willoughby, dat zooveel bijdroeg tot de verovering van Affghanistan, en woonde in die hoedanigheid verschillende gevechten bij. In 1841 en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1842, toen de opstand in dat rijk uitbrak, was hij onder den generaal Sale belast met de verdediging van Jellalabad, waarover in het eerste deel van dit werk reeds gesproken is. Ondanks een talrijken vijand en dagelijksche aardbevingen, die de verdedigings-werken deden nederstorten, werd de plaats verdedigd, zoowel tegen de natuur als tegen den vijand, die schenen te hebben zamengespannen. Zijn beleid en zijne onverschrokkenheid gedurende dit beleg, verwierven hem den eersten graad der Bath-orde. Daarna werd hij om zijne buitengewone kennis van de Perzische taal toegevoegd aan het leger van generaal Pollock en woonde hij de veldslagen van Mamoe Khail en Tezien bij. Later werd hij benoemd tot commissaris bij het leger van generaal Mac Caskill, en onderscheidde zich bij de verovering van Istaliff. In 1843 vergezelde de generaal Havelock het Engelsche leger in den veldtogt tegen Gwalior en de andere Mahratta-staten. Hij droeg door eenen schitterenden aanval veel bij tot de overwinning van Maharadjapore, welk feit beloond werd door eene buitengewone bevordering tot kolonel. Toen de veldtogt tegen de Sikhs moest worden ondernomen, was Havelock weder een der eerste officieren, die daarvoor werden verkozen. Hij regtvaardigde deze onderscheiding door zijne onverschrokkenheid in de drie bloedige veldslagen, welke dezen oorlog tot een der moeijelijkste en tevens schitterendste hebben gemaakt, die Engeland immer in Indie heeft gevoerd. In den tweeden oorlog tegen de Sikhs diende Havelock weder met dezelfde onderscheiding in den Punjaub, en had bij den slag van Ramnugur het verdriet zijn oudsten broeder te zien sneuvelen. In 1849 werd hij verpligt, om redenen van ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zondheid, zich voor twee jaren naar Europa te begeven; doch reeds in 1851 werd hem in Indie de gewigtige betrekking van adjudant-generaal van het koninklijke leger opgedragen. In 1856 brak de oorlog met Perzie uit en Havelock werd aan het hoofd gesteld van de tweede divisie en voerde het bevel in den slag van Mohammerah. Na het eindigen van dien veldtogt wilde Havelock naar Calcutta terugkeeren, doch leed later schipbreuk op de kust van Ceylon, waarop hij zich na eenige dagen inscheepte op een ander stoomvaartuig en Calcutta bereikte. Onmiddellijk na het uitbreken van den opstand werd hij naar Allahabad gezonden, om de mobile kolonne te gaan aanvoeren, waarmede hij zijne schitterendste, maar laatste wapenfeiten heeft volbragt. Toegerust met eene ongemeene kennis van vreemde talen en letterkunde, was hij in staat eenige van zijne veldtogten te beschrijven. Drie werken welken wij van hem bezitten, hebben niet alleen geschiedkundige waarde, maar munten bovendien uit door een beknopten en kernachtigen stijl, die aan de commentariën van Caesar herinnert, waarvan hij een hartstogtelijk bewonderaar was.

Generaal Havelock muntte uit door vroomheid en godsvrucht. Hij was gehuwd met eene dochter van den heer Marshman, den verdienstelijken zendeling, wiens verrigtingen te Serampore wij hierachter hebben beschreven. Eene andere bijzonderheid van Havelock's karakter was eene onverbiddelijke gestrengheid, wanneer het de belangen van de dienst gold. Hij vorderde onvoorwaardelijke gehoorzaamheid van allen die hem ondergeschikt waren, zelfs in den huisselijken kring. Toen hij eenige jaren geleden in Engeland was, had hij eens des avonds gasten genoodigd. Reeds waren deze verzameld, toen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lady Havelock haren echtgenoot toeriep: "Waar blijft toch Harry (de oudste zoon)? Havelock sprong op en zeide: "Goede Hemel! Harry staat mij op de Londonbrug te wachten. Ik had hem gezegd mij daar heden morgen tegen twaalf uren te ontmoeten." Het was een koude winterdag en de thermometer wees vijftien graden onder het vriespunt. Havelock maakte zich onmiddellijk gereed om zijn zoon te gaan aflossen. Te vergeefs werd door de gasten aangemerkt, dat zij niet konden denken, dat zijn zoon hem acht uren lang, onder zulk eene koude zou hebben gewacht. Hij antwoordde: "Indien gij dit denkt, dan kent gij mij, noch mijn zoon." Onmiddellijk werd er een rijtuig ontboden; Havelock stapte daarin en kwam weldra terug met Harry, die wel is waar veel hinder van de koude had gehad, maar de aangewezene plaats toch niet had verlaten, omdat papa hem zoo stellig had gezegd, dat hij hem daar zou ontmoeten. — Het is vaak in zulke kleine trekken dat men den sleutel moet zoeken, die de schuilhoeken van het menschelijke hart opensluit en ons vergunt daar een blik in te werpen. Harry groeide op, en verwierf later zelf een eervollen rang in het Indische leger. Hij zegent nu de nagedachtenis eens vaders, wiens volharding den eeretitel en de belooning verwierf, welke op hem zijn overgegaan.

Dat de man, die zulk eene onverzettelijke gestrengheid in den huislijken kring aan den dag legde, ook van zijne soldaten dezelfde blinde gehoorzaamheid vorderde, toen het lot van Indie van hem afhing, spreekt van zelf. Zulk een man vermogt het ook alléén zulke togten te volbrengen, onder eene doodelijke hitte, die schier bij elken tred een man uit het gelid deed vallen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en met een handvol soldaten te midden van eene geheele oproerige bevolking zich staande te houden.

De generaal Havelock verklaarde later zelf, dat hij zijnen ergsten vijand den angst niet toewenschte, die hem op den weg van Allahabad naar Cawnpore en Lucknow had gepijnigd. Hij wist, dat hij de eenige was, die in Opper-Indie de Engelsche vaan nog ophield. Zelfs het beleg van Delhi zou hebben moeten worden opgebroken, indien hij was terug geslagen. Hij wist, dat vele duizenden van zijne landgenooten alleen door zijne komst van een vreesselijken dood konden worden gered. Het gezigt van de waterplaats te Cawnpore verdubbelde zijne vrees, dat hem ook te Lucknow een dergelijk schriktooneel wachtte. Zulke zielsaandoeningen, gepaard met de uitputting van snelle marschen in een doodelijk klimaat, waren meer dan genoeg om een twee en zestigjarig gestel te doen bezwijken.

Zijn verscheiden baarde een algemeenen rouw. Ieder betreurde het dat hij niet ten minste eenige weinige dagen langer had mogen leven, om te vernemen dat zijn land en zijne koningin zijne gewigtige diensten naar waarde wisten te schatten. Dadelijk op het vernemen van zijnen dood vereenigde zich te Londen een twintigtal der aanzienlijkste personen, voorgezeten door een prins van den bloede, den hertog van Cambridge, opperbevelhebber van het Engelsche leger, die zich belastten met de inzameling van bijdragen voor een prachtig gedenkteeken. De koningin bepaalde dat zijn standbeeld zou worden opgerigt op het prachtige Trafalgarsquare, waarop reeds de eerezuil prijkt van Engelands grootsten vlootvoogd, lord Nelson, en daar zal nu ook weldra het gedenkteeken oprijzen voor een anderen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

held, wiens ijzeren wil en uitstekend krijgsbeleid zijn land te stade kwamen in een der hagchelijkste oogenblikken, die het immer heeft beleefd.

HOOFDSTUK VI.

DE LATERE KRIJGSBEWEGINGEN IN INDIE EN DE MAATREGELEN IN ENGELAND GENOMEN. BESLUIT.

Alvorens wij overgaan tot de beschrijving der latere gebeurtenissen, welke het Indische treurspel kenmerkten, moeten wij niet vergeten het lot te vermelden van eenige der hoofdpersonen, die bij den aanvang van dit drama op den voorgrond stonden, maar weldra een nieuw en treffend bewijs opleverden van de wisselvalligheid en broosheid van alle aardsche magt en grootheid. Wij bedoelen hier de vorstelijke geslachten van Oude en Delhi.

Reeds is gesproken van het verblijf der moeder en van twee der bloedverwanten van den koning van Oude in Engeland en van hun roerend, maar vruchteloos beroep op de regtvaardigheid en het mededoogen der Engelsche natie. Geschokt door de elkander zoo snel opvolgende rampen, geknakt door de ondergane vernederingen en mishandelingen, bezweken twee van deze vorstelijke bannelingen, niet bestand tegen zoo grooten tegenspoed, te Parijs, alwaar zij te vergeefs de hulp van kundige geneesheeren hadden ingeroepen, om hunne verloren gezondheid terug te erlangen. De verschrikkelijke gebeurtenissen in Indie hadden reeds dadelijk de koningin-moeder diep getroffen, haar hart verscheurd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en haar op het ziekbed nedergeworpen. Bewust, dat zij naar ziel en ligchaam aan eene onherstelbare kwaal leed, en als het ware een voorgevoel hebbende van hare naderende ontbinding, verlangde de vorstin, die zich te Londen bevond, onmiddellijk naar Parijs te worden teruggevoerd, "opdat zij," zeide zij, "den laatsten adem niet mogt uitblazen en begraven worden bij het volk, dat de oorzaak was van al haar hartzeer." Den 21sten Januarij 1858 kwam zij te middernacht in Parijs aan, gedragen in eene gesloten palankijn en begeleid door hare hofgrooten en bedienden, welke brandende toortsen droegen. Spoedig nam hare ziekte in hevigheid toe. De wetenschap vermogt hare smarten niet te lenigen, en reeds den 24sten Januarij 1858 gaf zij den geest.

Het scheen dat de vorstin innig door hare volgelingen bemind werd, want zoodra dezen in de rouwkamer toegelaten werden, gaven zij aan hunne droefheid lucht door de hevigste jammerklagten, waardoor de Franschen die daarvan getuigen waren, diep getroffen werden. Het lijk werd, overeenkomstig de gewoonte in Indie, onmiddellijk gebalsemd. Het ligchaam werd daartoe op eene tafel gelegd, en de vrouwen besproeiden het, de eene na de andere, met koud water uit vazen, die opzettelijk daartoe waren aangeschaft. Nadat deze plegtigheid was volbragt en het lijk weder zorgvuldig was afgedroogd, werd het gelaat beschilderd, ten einde de afzigtelijkheid des doods te verbergen, en daarna een krachtig werkend reukwerk in den mond gegoten, die vervolgens met rood lak werd toegesloten, waarop het koninklijke zegel van Oude werd gedrukt; hetzelfde had plaats met de oogen, de neusgaten en de ooren. Vervolgens werd het ligchaam met welriekende oliën inge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wreven, en met fraaije, rijke stoffen omzwachteld. Aldus in haar laatste aardsche gewaad getooid, werd zij op een paradebed gelegd, om de vereering en de gebeden te ontvangen van hare bedienden en van de talrijke nieuwsgierigen, die in het hotel waren toegestroomd. De ter aarde bestelling van het stoffelijk overschot, dat op het Mohammedaansche gedeelte van het kerkhof van Père la Chaise werd bijgezet, had met ongemeene pracht plaats.

De naam der koningin werd in de sterfregisters van den burgerlijken stand van het tweede arondissement van Parijs ingeschreven, als volgt: "Malka Kashwar, koningin van het rijk van Oude, overleden in de rue Lafitte, oud drie en vijftig jaren". Eene kleine ruimte werd voor het invullen van de plaats harer geboorte in het register opengelaten, daar deze noch aan de prinsen, noch aan hare volgelingen bekend was. Nog geen drie jaren geleden deelde zij met haren zoon den troon van een magtig rijk, en wie haar toen had voorspeld, dat zij niet lang daarna onder den last van de zwaarste beproevingen, met een gebroken hart, onterfd van alle gezag en grootheid, in ballingschap en verwijderd van vrienden, magen en landgenooten, duizenden mijlen van haar geboorteland verwijderd, onder eene vreemde natie, waarvan zij naauwelijks den naam kende, zou sterven, hij zou gewis met een verachtelijken, ongeloovigen glimlach zijn bejegend geworden! En echter, dit was het rampspoedig uiteinde, dat niet alleen haar, maar ook haren lotgenoot, den broeder des konings was beschoren; want ook deze prins werd niet lang daarna op hetzelfde kerkhof aan hare zijde in de groeve nedergelaten.

Reeds vroeger hebben wij gewag gemaakt van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gevangenneming van den koning van Delhi. Den 27sten Januarij had men dezen vorst voor een krijgsraad getrokken. De zitting van deze militaire regtbank had te Delhi plaats, en als ware dit niet genoeg om de vergankelijkheid van alle aardsche heerschappij te doen uitkomen, was de raad belegd in de Dewan Khas of gehoorzaal, waar zijne voorzaten en hij-zelf eenmaal de kniebuigingen en de hulde hadden ontvangen van de magtigste en aanzienlijkste vorsten en grooten. De regtbank werd voorgezeten door den kolonel Dawse. De vorst werd in een palankijn, door eene sterke wacht omgeven, binnen gebragt. Hij scheen gebroken en krachteloos, en vertoonde eene zwakheid van geest en ligchaam, welke ieders medelijden opwekte. Reeds dadelijk verklaarde de officier die met de beschuldiging belast was, dat, ten gevolge van het hem toegezegde levensbehoud, de doodstraf niet aan hem zou mogen worden voltrokken. Nadat de vorst de vraag of hij al of niet schuldig was, ontkennend had beantwoord, ging men over tot de overlegging van bewijsstukken. Eerst bragt men talrijke verzoekschriften ter tafel, die, gedurende den opstand en het beleg van Delhi, door de nieuw aangestelde overheden waren ingediend aan "de toevlugt der wereld", die daarop meestal eigenhandig de eene of andere beschikking had geschreven. Daarna werd eene door den vorst zelven opgestelde en afgekondigde bekendmaking overgelegd, waarin hij beloofde zijne nieuwe onderdanen te zullen beschermen en te behoeden voor de onderdrukking, die zij onder de Engelsche regering hadden geleden. Onder de merkwaardige oirkonden, die daarna werden onderzocht, bevond zich een brief van een moulvie of Mohammedaanschen priester.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze priester verklaarde te hebben vernomen, dat men in Delhi besloten had verscheidene Europeesche vrouwen en kinderen om te brengen. Daarom, dus zeide hij, schreef hij regtstreeks tot den koning, verzoekende, dat de vorst, als een lid van het ware geloof, als een goed Mohammedaan en als een gemoedelijk en menschlievend koning, bepaalde en duidelijke bevelen zou uitvaardigen, opdat zulk eene wreede daad niet zou worden voltrokken, vóórdat er eene vergadering der priesters zou zijn belegd, daar, naar het oordeel van den schrijver, zulk eene handeling, volgens de wet van den profeet, een vlek zou brengen op de godsdienst. Dit belangrijk geschrift was, zonderling genoeg, het eenige, waarop geene eigenhandige beslissing van den koning was te ontdekken.

Daarna werden er vele getuigen voorgebragt, welke verklaringen aflegden, die eene zeer verschillende strekking hadden. Eenige getuigenissen moesten bepaald tot de slotsom voeren, dat de koning geheel onbewust was geweest van de oproerige voornemens der sepays en slechts noode zich geleend had tot de uitoefening eener hem opgedrongene magt. Anderen beweerden dat hij reeds vooraf kennis had gehad van de bestaande ontevredenheid in het Engelsch-Indische leger en van de plannen tot oproer. In het geheel waren de getuigenissen zoowel vóór als tegen meestal zeer vaag en onvoldoende. Wel bleek het natuurlijk, dat de moorden en gruwelen die in Delhi waren gepleegd, met zijne voorkennis waren geschied, maar tegelijk, dat de vergunning daartoe hem was afgeperst. Een van zijn wakils of geheimschrijvers verklaarde zelfs onder eede, dat de koning, toen de opstand uitbrak, naauwelijks in staat was ook maar

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

weinige schreden voort te loopen, dat de sepays blijkbaar verstoord waren geweest over des konings onmiskenbare geneigdheid om zich aan het Engelsche juk te onderwerpen en grooten afkeer aan den dag legden over zijne partijdigheid voor de Engelschen, dat zij zijn leven bedreigden als hij niet aan al hunne eischen toegaf, omdat hij, zoo als zij beweerden, de voornaamste afstammeling was van het huis van Timoer en koning van geheel Indie behoorde te zijn, en daarom zijne getrouwe en liefhebbende onderdanen moest beschermen en beminnen. De getuige die den vorst het meest bezwaarde, was een zekere Choeni, de uitgever van een inlandsch nieuwsblad. Deze schetste in levendige kleuren eenige gruwelen, aan Engelsche gevangenen gepleegd. Aan het einde van zijne verklaring gekomen, beantwoordde hij eene vraag: "wie heeft de bevelen daartoe gegeven?" met de volgende woorden: "De koning zelf. Wie anders kon zulk een bevel hebben gegeven?"

De teregtzitting duurde een en twintig dagen. Volgens de Engelsche krijgswetten wordt geen vonnis van den krijgsraad ten uitvoer gelegd of zelfs bekend gemaakt, alvorens het de goedkeuring heeft erlangd van den opperbevelhebber, die zelfs het regt heeft het te wijzigen of te verzwaren, en het blijkt niet juist, welke uitspraak de krijgsraad in dezen gedaan heeft, noch welke beslissing daaromtrent door den bevelvoerenden officier is genomen. Later werd echter de koning naar Calcutta gevoerd, vergezeld van eenige leden van zijn gezin, en het schijnt, dat hij bestemd is om naar de Andamans eilanden te worden verbannen, en daar de weinige levensdagen die hem nog resten, door te brengen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dáár zal dus de laatste groote Mogol, de laatste afstammeling van Tamerlan, van Baber en Akbar, het verlies kunnen beweenen van een der grootste monarchijen van de wereld.

Het is niet duidelijk welke beweegredenen de Engelsche overheden hebben geleid, om den ouden vorst te doen teregt staan voor een krijgsraad. Deze maatregel was óf onregtvaardig, óf doelloos. Bahadoer Shah, de gewezen koning van Delhi moet beschouwd worden òf als een gekroond hoofd, bezweken in den strijd om het verloren gezag dat hem door den vreemdeling was ontrukt, terug te winnen, òf als een gewoon misdadiger, gevat, na zich schuldig te hebben gemaakt aan moord en oproer. De gevallen koning kon ten regte beweren, dat geene vreemde vierschaar het regt had kennis te nemen van zijne staatkundige vergrijpen, en vooral ook de bevoegdheid ontkennen van eene militaire regtbank van ondergeschikten rang, geheel zamengesteld uit subalterne officieren. De oproermaker, indien de hem aangetijgde misdaden waren bewezen geworden, zou de straf des doods over zich hebben moeten hooren uitspreken, en juist deze straf mogt hem niet worden opgelegd na het toegezegde levensbehoud. Het schijnt dus, dat men, hem naar eenen krijgsraad verwijzende, zich meer door hartstogt en wraakzucht, dan wel door billijkheid en staatkunde heeft laten leiden.

Doch wij moeten nu zien wat verder door sir Colin Campbell en zijn steeds aangroeijend leger werd verrigt. Zijn krijgsplan was om eerst de kleinere vlammen van den opstand in de naburige districten zooveel mo-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelijk uit te blusschen, en dan zijne troepen te verzamelen, om weder in Oude te vallen en het oproer te smoren in zijnen laatsten schuilhoek, die tevens het brandpunt was. De opstandelingen zelven zagen dit in, en versterkten zich weder in Lucknow, dat op nieuw in hunne handen gevallen was. De Engelsche bevelhebber verzamelde daarom een gedeelte van zijne troepen te Futteygur en vereenigde zich daar met de kolonnes onder het bevel van kolonel Seaton en brigadier Walpole. De eerstgenoemde was uit Delhi afgezonden, en had bij Gungerie het kleine detachement van den kolonel Farquharson en eenige troepen van Bolundshuhur tot zich getrokken. De opstandelingen, niet bekend met de aankomst van kolonel Seaton, en meenende slechts den kleinen troep van Farquharson tegen zich over te hebben, vielen de Engelschen aan, doch stuitten dadelijk op de artillerie, welke dezen in het front van hun kampement hadden geplaatst. Teruggedreven door het schroot uit deze vuurmonden, werden zij door de Engelsche ruiterij vervolgd en vernield, na een weêrstand, die ook den Engelschen duur te staan kwam. De opstandelingen verloren ruim vijfhonderd man, en het overgebleven gedeelte vlugtte naar eene plaats nabij Puttiala en stelde zich daar onder de bevelen van twee Mohammedaansche luitenant-gouverneurs, die deze plaats hadden versterkt. Spoedig volgde echter ook kolonel Seaton en viel dadelijk de stelling aan, die door twaalf stukken werd verdedigd. Dit geschiedde op den 16den December. De veldartillerie werd aan de vleugels geplaatst, de kavallerie aan de regter- en linkerzijde, en aldus verdeeld rukte de Engelsche kolonne met versnelden pas voorwaarts.

Zij werd dadelijk begroet door het vuur uit de bat-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

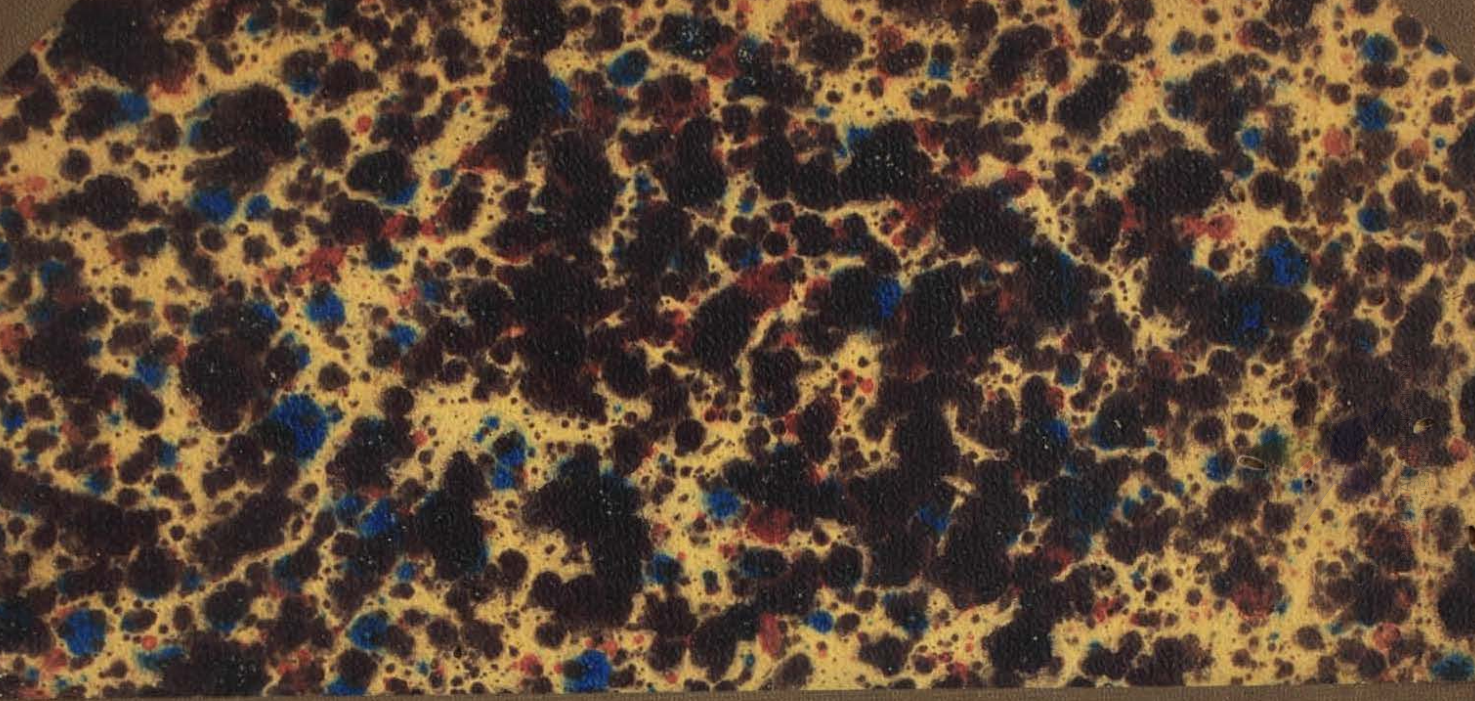

gelijk uit te blusschen, en dan zijne troepen te verzamelen, om weder in Oude te vallen en het oproer te smoren in zijnen laatsten schuilhoek, die tevens het brandpunt was. De opstandelingen zelven zagen dit in, en versterkten zich weder in Lucknow, dat op nieuw in hunne handen gevallen was. De Engelsche bevelhebber verzamelde daarom een gedeelte van zijne troepen te Futteygur en vereenigde zich daar met de kolonnes onder het bevel van kolonel Seaton en brigadier Walpole. De eerstgenoemde was uit Delhi afgezonden, en had bij Gungerie het kleine detachement van den kolonel Farquharson en eenige troepen van Bolundshuhur tot zich getrokken. De opstandelingen, niet bekend met de aankomst van kolonel Seaton, en meenende slechts den kleinen troep van Farquharson tegen zich over te hebben, vielen de Engelschen aan, doch stuitten dadelijk op de artillerie, welke dezen in het front van hun kampement hadden geplaatst. Teruggedreven door het schroot uit deze vuurmonden, werden zij door de Engelsche ruiterij vervolgd en vernield, na een weêrstand, die ook den Engelschen duur te staan kwam. De opstandelingen verloren ruim vijfhonderd man, en het overgebleven gedeelte vlugtte naar eene plaats nabij Puttiala en stelde zich daar onder de bevelen van twee Mohammedaansche luitenant-gouverneurs, die deze plaats hadden versterkt. Spoedig volgde echter ook kolonel Seaton en viel dadelijk de stelling aan, die door twaalf stukken werd verdedigd. Dit geschiedde op den 16den December. De veldartillerie werd aan de vleugels geplaatst, de kavallerie aan de regter- en linkerzijde, en aldus verdeeld rukte de Engelsche kolonne met versnelden pas voorwaarts.

Zij werd dadelijk begroet door het vuur uit de bat-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

terij voor de stad, dat door de veldstukken krachtig werd beantwoord. Door dit tegen-vuur beschermd rukte de infanterie steeds voort; doch de vijand wachtte niet tot dat hij de kogels zag vliegen uit de dunne "roode lijn," maar gaf het gevecht en de stelling op. Zijne nederlaag werd voltooid door eene charge van de Engelschen, die later ruim zevenhonderd inlandsche lijken op het veld vonden. Een der beide gouverneurs werd gevangen genomen, veroordeeld en als verrader doodgeschoten. Dit voordeel opende Seaton den weg tot Futteygur.

De brigadier Walpole, die naar Etawah was afgezonden om den weg te openen, ontmoette en versloeg den vijand te Akbarpore. Hij vermeesterde eenig geschut en nam twintig inlanders, behoorende tot het persoonlijk gevolg van Nena Sahib, gevangen, welke onmiddellijk opgehangen werden.

Deze kleine maar schitterende overwinning van Walpole droeg veel bij tot de bevrediging van Bengalen.

Ook in andere gedeelten van Indie behaalden de Engelsche troepen overwinningen, ofschoon die voordeelen niet zonder inspanning en verlies werden behaald. In den Doab en in Rohilkund hadden drie gevechten plaats, die te hunnen voordeele uitliepen.

Den 16den Januarij begaf de majoor Ramsay zich met eene kolonne van ongeveer 1300 man op weg naar eene andere, onder de bevelen van kolonel M'Causland, waarmede zij zich vereenigde om gezamenlijk een moeijelijken bergpas, de Bunkerie Pass genaamd, te bezetten. Deze vereeniging had echter niet plaats dan nadat de twee afdeelingen elk afzonderlijk eerst den vijand hadden verslagen. De kolonne van Ramsay ontmoette een vijandelijk detachement van 300 man kavallerie, 2000 man

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

infanterie en 8 stukken geschut, aangevoerd door een kundigen inlander, Fuzul Huk, die echter voor de dapperheid der Engelschen wijken moest. Kolonel M'Causland was slaags geweest met een anderen vijandelijken troep van 300 man ruiterij en 3000 man infanterie met vier kanonnen; doch ook deze magt werd door hem op de vlugt gedreven, nadat haar een groot verlies was toegebragt. Na de vereeniging der beide kolonnes tastte M'Causland Khali Khan aan, die zich op den weg van Bareilly geplaatst en daar eene sterke stelling ingenomen had. De vijandelijke magt, die ongeveer drie duizend man telde, werd geheel vernield en liet ongeveer 500 dooden op het slagveld achter. Het verlies der Engelschen was vijfendertig gekwetsten en gedooden. Daar echter Khali Khan zich vereenigde met Fuzul Huk, begreep M'Causland, dat het niet geraden was zijnen togt te vervolgen; hij versterkte zich dus in zijne vroegere stelling, na in den tijd van vierentwintig uren 32 mijlen te hebben afgelegd en een harden strijd te hebben doorgestaan. Ook met de opstandelingen van Calpi hadden twee gevechten plaats, tusschen Etawah en Calpi zelve. Het eerste werd van de Engelsche zijde door een geïmproviseerd leger geleverd. De heer Hume, ontvanger en magistraat van het district, kapitein Alexander, die in een pas opgerigt irregulier kavallerie-korps diende en de heer Maconochie, de assistent-magistraat, waren op eenen kleinen verkenningstogt uitgegaan. Den vijand meer naderende dan zij eerst bedoeld hadden, werden zij bespeurd en vervolgd door een troep sepays. Doch niet willende terug trekken vóór dat zij zich hadden te weer gesteld, vroeg de heer Hume van een getrouw gebleven zemindar 400 landlieden met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lontgeweren en een klein koperen stuk geschut. Tevens werd de kavallerie der policie vermeerderd tot tachtig ruiters. De kapitein Alexander stelde zich aan het hoofd der ruiterij en de beide ambtenaren namen de aanvoering der infanterie op zich. Na eenigen tijd schutgevaarte te hebben gehouden, stormde de wakkere Hume op de stelling van den vijand in en veroverde die. De kavallerie ondersteunde deze charge en vervolgde de vlugtende opstandelingen. De hevigheid van den aanval bleek later, toen men een getal van 125 dooden op de plaats vond. De Engelschen hadden 35 man te betreuren.

Het tweede gevecht werd geleverd door den luitenant Thomson. De opstandelingen waren de Jumma, nabij Calpi, overgetrokken en kwamen tot op een afstand van vijf mijlen van Bhognipore, waar deze officier met het 88ste regement was geplaatst om de bewegingen van het overblijvend gedeelte der opstandelingen van Gwalior te bespieden. De sepays vielen hem hier aan, doch werden met groot verlies teruggedreven. De verdienstelijke Thomson werd gewond, doch herstelde weder.

Ook eene kleine kolonne onder Whitlock drong door den vijand heen, die op den weg naar den Dekkan had post gevat, doch door hem genoodzaakt werd te vlugten. De hoofdkolonne, zoowel als twee kleinere detachementen, onder den kapitein Osborne en den kolonel Whistler, maakten zich meester van onderscheidene plaatsen en onder anderen van Niemkhera, Rammugur, Moernaira en Schorah, en veegden de wegen schoon tusschen Jubbulpore en Allahabad, Calpi en Cawnpore. Daarna was de geheele kolonne in de gelegenheid zich bij sir Hugh Rose te voegen. Vier en negentig gevan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genen, die bij deze togten waren gevat, werden opgehangen of doodgeschoten.

De kolonel Rowcroft stond met eene kleine afdeeling te Myrwa, eene zeer kleine plaats nabij Fyzabad, alwaar hij zich had verschanst. Den 25sten December ontving hij eene versterking van 500 man Goerkhas uit de Nepaul, en reeds den volgenden dag begaf hij zich op weg, slechts twee kompagniën achterlatende tot bescherming van het kamp. Hij ging den weg van Mujhowli op, en werd reeds in een klein dorp, Sohunpore genaamd, tegengehouden door de opstandelingen, die met veel schranderheid hadden gebruik gemaakt van een grooten vijver met een breeden dijk, bij het dorp gelegen, waardoor het overig gedeelte van het terrein met zwaar geschut te verdedigen was. Dit weêrhield echter geenszins de Engelsche soldaten. Na een weinig tirailleurs-vuur vormden dezen eene linie, aan de vleugels gedekt door veldstukken. Dit geschut maakte eerst den weg schoon voor de infanterie, die daarop voortrukte. Bewust van hunne meerderheid in getal, trachtten de opstandelingen de Engelsche linie aan beide zijden te gelijk te overvleugelen, wat hun echter door het veldgeschut belet werd. Een Engelsch detachement maakte zich meester van een aan de regterzijde gelegen klein gehucht, waardoor het den opstandelingen onmogelijk werd, om de Engelschen in de flank aan te tasten zonder zich zelven tusschen twee vuren te plaatsen. Deze beweging besliste de overwinning; want nu kon de hoofdlinie ongedeerd vooruitrukken en het dorp stormenderhand innemen. Dadelijk rukte kolonel Rowcroft voort; zijne troepen moesten de rivier doorwaden, om hunnen weg te vervolgen, doch werden voor hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

inspanning beloond door een aanzienlijken buit, bestaande uit tenten, met het daarbij behoorende huisraad, kleederen, kleinodiën, en een aanmerkelijken voorraad krijgsbehoeften, die de vijand in zijn vlugt overal achterliet. Het getal der opstandelingen bedroeg ongeveer zes duizend man, waaronder zich een duizend sepays bevonden, die bewezen hadden, dat zij de lessen niet waren vergeten, die zij vroeger van hunne Engelsche officieren hadden ontvangen. "De gouverneur-generaal", dus schreef de kolonel in zijn verslag, "zal met genoegen vernemen, dat het werk van dezen dag het district geheel heeft gezuiverd van deze horden van plunderende rebellen, en de talrijke dorpen heeft verlost van hunne rooverijen en onderdrukking. De Rajah van Mujhowli en het volk heetten ons blijde welkom, en dit deden ook andere troepen op den weg."

De voordeelen aldus behaald door de kleine, ondergeschikte afdeelingen, openden allengs weder de gemeenschap en stelden de bevelhebbers in staat om zich tot grootere kolonnes te vereenigen, en daardoor meer verband en zamenwerking in het geheel te brengen. Hierdoor was de opperbevelhebber in staat om krachtig tegen Lucknow te handelen. Nadat deze plaats voor de tweede maal genomen en sir James Outram met zijne landgenooten ontzet was, had sir Colin Campbell dezen kundigen officier achtergelaten met last om Alumbagh te bezetten, en dus Lucknow zelf prijs te geven. De verdediging van deze hoofdstad zou hem hebben verpligt meer troepen af te zonderen dan hij aanvanlijk kon missen, daar alle beschikbare magt eerst diende te worden gebezigd om de omliggende districten weder te onderwerpen. Het bezetten van het nabijgelegen Alum-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bagh had blijkbaar de volgende bedoelingen: deze plaats kon gemakkelijker met eene kleine magt worden verdedigd, terwijl toch het behoud van die plaats allen schijn deed verdwijnen, alsof de Engelsche troepen het rijk van Oude weder hadden moeten ontruimen; de opstandelingen rondom Lucknow werden daardoor tevens in bedwang gehouden, doch vooral verzekerde het den Engelschen eene operatie-basis voor hunne ondernemingen tegen Lucknow en tegen andere plaatsen, terwijl het een vereenigingspunt opleverde, waarop later alle beschikbare strijdkrachten konden worden zamengetrokken.

De magt ter beschikking van generaal Outram gebleven, bestond uit ongeveer vier duizend man beproefde troepen, dat is uit acht honderd Sikhs en ruim drie duizend Europeanen. Hierbij had hij veertig stukken geschut en een regement kavallerie.

Reeds den 20sten December ontving hij het berigt dat de opstandelingen zich gereed maakten om hem in te sluiten en allen toevoer te versperren. Hiertoe was eene belangrijke vijandelijke kolonne uit Lucknow gerukt, die zich te Budroep wilde vestigen en de gemeenschap trachtte te onderscheppen. Hierin werd zij echter gestoord door eene afdeeling Engelschen, die den vijand te gemoet ging en hem verpligtte onmiddellijk terug te trekken. Den 12den Januarij werd Alumbagh zelf aangevallen door eene krijgsmagt uit Lucknow, ongeveer dertig duizend man sterk, doch ook deze werd teruggedreven. De bezetting van Lucknow groeide evenwel dagelijks aan; reeds den 16den Januarij werd Alumbagh weder bestormd en dezen keer van alle zijden te gelijk. De opstandelingen werden aangevoerd door een Hindoe, die zich door zijne levendige gebaren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en dweepzieke aanroepingen onderscheidde. Eerst na eene worsteling, die van tien uren in den ochtend tot des avonds elf uren, en dus dertien uren achtereen, duurde, gaven de aanvallers hun voornemen op. Hun verlies was anzienlijk; en onder de krijgsgevangenen die zij achterlieten, was ook hun fanatieke aanvoerder. Deze aanval was de hevigste welken Alumbagh had door te staan, want ofschoon deze plaats later telkens aanslagen van den vijand had af te weren, was het getal der bestormers nooit weder zoo talrijk, en ook de strijd niet meer zoo langdurig en hardnekkig.

Doch weldra sloeg het oogenblik dat de rollen zouden worden veranderd en de verdedigers van Alumbagh in aanvallers zouden verkeeren. Na de verschillende voordeelen, die reeds zijn beschreven, begreep sir Colin Campbell dat de beurt aan Lucknow was om te worden aangetast. Zeer wel wist hij, dat dit geen ligte zaak was; want de bezetting van deze hoofdstad had zich den tijd ten nutte gemaakt en zich zoo wel in manschappen als in oorlogsmaterieel belangrijken toevoer weten te verschaffen. Den 2den Maart verliet sir Colin Cawnpore met eene magt van ongeveer 20 000 man Europeanen en ruim 7000 man inlandsche troepen. Deze magt, die welligt de sterkste was welke immer in Indie verzameld is geweest, althans voor zoo ver het getal der Europeanen betreft, ontving weldra nog eene aanzienlijke versterking. Reeds vóór dat zij nabij Lucknow was genaderd, bedroeg die vermeerdering 10 000 man hulptroepen, bestaande uit Goerkhas van Nepaul en aangevoerd door hunnen vorst Jung Bahadoer, die reeds vele diensten aan de Engelschen had bewezen. Hierdoor werd de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sterkte van het Engelsche leger opgevoerd tot bijna 40 000 man, voorzien van een voortreffelijken en talrijken trein geschut. Van het talrijk gevolg sprekende, dat ook hier weder, volgens Engelsche en Indische gewoonte, het leger vergezelde, schreef een ooggetuige: "Ik zou te vergeefs beproeven om u een denkbeeld te geven van den omvang der verschillende impedimenta van een Indisch leger. Getallen geven daarvan geen goed denkbeeld en de indruk, dien het maakt wanneer wij verhalen dat wij vele duizenden olifanten, kameelen, paarden, ossen en kampvolgers hebben, is zeer onbepaald en onvoldoende. Wie kan zich een naauwkeurig denkbeeld vormen van een bagage-trein, die vijf en twintig mijlen lang is, en uit eene reeks van 16 000 kameelen bestaat, een massa belegeringsgeschut, die een vierkant van 400 ellen beslaat, met een nasleep van 12 000 ossen en 60 000 menschen die geene soldaten zijn en ook niet mede zullen strijden?"

Lucknow telde, volgens geloofbare berigten, binnen hare muren bijna 100 000 strijdbare en strijdlustige mannen. De ziel, die aan dit alles leven gaf, was eene begum of prinses, eene der vrouwen van den verbannen koning. Haar gezag en hare overredingskracht dienden haar voortreffelijk om de opstandelingen aan te vuren en hen den oorlog tegen de Engelschen te doen beschouwen als een heiligen oorlog voor vorst, vaderland en godsdienst. En hierin werd zij ijverig bijgestaan door een inlandschen priester, die zich niet vergenoegde met een kruistogt te prediken tegen de ongeloovigen, maar ook de verdedigingswerken met raad en daad hielp opwerpen, zonder zich door wonden en ontberingen te laten ontmoedigen. De begum ont-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veinsde zich echter geenszins de gevolgen van den voortgang der bewegingen van sir Colin Campbell; zij werd daarom slechts te meer genoopt, door tranen en gebeden de hoofden over te halen, om door een woedenden uitval de werken der belegeraars te vernielen vóór deze hunne batterijen konden voltooijen. De gewoonte welke de Mohammedaansche vrouw verbiedt zich in het openbaar te vertoonen, vergetende, verscheen zij zelve op het slagveld toen de sepays een hevigen aanval deden op het Engelsche leger. Zij was, op een olifant gezeten, getuige van de nederlaag harer landgenooten, die met zwaar verlies werden teruggedreven. Bij eene andere gelegenheid deed zij hare landgenooten blozen door hare verwijten. Zij verscheen in den krijgsraad en verweet den bevelhebbers hunne blooheid en traagheid. In hare verontwaardiging scheurde zij haren sluijer van een en vertoonde haar gelaat, schitterende van schoonheid en edele fierheid. Te gelijk riep zij uit, dat de hoofden en soldaten geheel vergaten, welk lot hunne vrouwen en dochters van de Engelschen was wedervaren of zou wedervaren.

Den 8sten Maart openden de belegeraars hun vuur uit vier zware stukken der navale brigade, die tegen de zoogenaamde Martiniêre waren gerigt, en spoedig door nog meer geschut werden versterkt, terwijl andere stukken tegen de Mohammedbagh in batterij gebragt werden. Tegelijk verliet sir James Outram zijne positie van Chinhut en rukte hij op naar de renbaan en de Padishagunge, waaruit hij den vijand verdreef. Hierdoor was hij het retranchement van den vijand geheel omgetrokken en had hij diens verdedigingslijn overdwars aangegrepen, waardoor deze ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pligt was zijne stelling te verlaten; zoodat, toen, in den middag van den 9den Maart, de 4de brigade onder den brigadier Hope de Martinière bestormde, zij weinig tegenstand ontmoette. Ook de linkerzijde werd met goed gevolg door den majoor Wylde met twee kompagniën van het 4de Punjaub buksenjagers en het 42ste koninklijke Schotten aangetast en ingenomen, waardoor nu de geheele linie, van de Martinière-brug tot aan de rivier Goemti, in handen der Engelschen was.

Met het aanbreken van den volgenden dag werden zware stukken op den muur van het park der Martinière geplaatst, ten einde het bruggebastion te rammeijen, zoowel in front als bij het gebouw van de bank. Het vuur van dit geschut was zoo hevig, dat reeds tegen 10 ure de mogelijkheid bestond om op te rukken. Dit geschiedde ook weldra en reeds spoedig was de plaats met de nabijgelegen tuinhuizen veroverd, en werd men ook meester van een sterk gebouw, de Kerbelah genaamd, waardoor weder de mogelijkheid ontstond om de Imambarra te beschieten. Te gelijk was men in staat batterijen op te rigten tegen de nabijgelegene en versterkte gebouwen. Reeds den volgenden dag was er bres geschoten in het paleis van de begum en wel aan de regterzijde, terwijl er tevens eene versterking werd overmeesterd, die Huzrutgunge beschermde. In den middag drong men in het paleis en de serai. Deze gewigtige voordeelen werden natuurlijk niet zonder verlies behaald en kostten aan een honderdtal Engelschen het leven. De verdediging van het paleis, dat geheel door eene diepe gegraven gracht omringd was, met welker bestaan de Engelschen niet bekend waren, was zeer hardnekkig geweest, en ongeveer 300 à 400 sepays werden in het paleis gedood. Ook de wakkere

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

generaal Outram was niet werkeloos geweest, maar had de ijzeren brug over de Goemti ingenomen, hoezeer hij niet had kunnen beletten, dat eene talrijke schare vlugtelingen zich wegmaakte, ofschoon niet dan nadat zij 300 à 400 dooden hadden achtergelaten. Behalve dit verlies lieten de Sepays verder nog ruim 500 inlandsche soldaten en 22 stukken. Ook de Sekunderbagh werd spoedig ingenomen, terwijl zij juist door de belegerden was verlaten, en toen de opstandelingen die weder wilden bezetten, vonden zij die reeds in handen der Engelschen. De 12de Maart werd grootendeels besteed aan het in positie brengen van zwaar geschut, dat tegen de nog verdedigde plaatsen werd gerigt. Dit werk werd ongemeen bevorderd door het bezit van het paleis der begum, dat tot uitgangspunt der bewegingen diende. Reeds den volgenden dag viel de gewigtige post van den Kaiserbagh in handen der Engelschen, die zich dit voordeel onmiddellijk ten nutte maakten om ook de Imambarra stormenderhand in te nemen. Dit vorstelijke gebouw was echter vooraf door de artillerie reeds deerlijk geteisterd.

Reeds den 14den Maart begon de inlandsche bezetting de stad te ontruimen. Talrijke hoopen wilden gebruik maken van de weinige uitwegen die hun nog waren gelaten, en stroomden de poorten uit. De brigadier Campbell werd echter onverwijld afgezonden om hen te vervolgen. Ook sir Hope Grant werd den volgenden dag met 10 000 man en eenig geschut gelast om te Sitapore post te vatten en den vlugtende vijand te onderscheppen, die, op Campbell stuitende, welligt de rigting van zijne vlugt zou moeten veranderen. Al aanstonds na den val van de Imambarra was de weêrstand der opstandelingen merkbaar afgenomen en weldra volgde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

er eene algemeene verwarde vlugt. Deze verwarring nam toe naarmate de Engelsche troepen de poorten, bruggen en andere uitgangen overmeesterden en den vijand den weg versperden. Den 18den was men voor het grootste gedeelte in het bezit van de stad, terwijl Jung Bahadoer met zijne troepen nog de werken die tegen Alumbagh waren opgerigt, bestormde. Den volgenden dag was er geen enkele sepay meer in Lucknow te vinden. Twee Engelsche vrouwen, mevrouw Orr en miss Jackson, waren eenigen tijd voor het beleg in handen van de opstandelingen gevallen en door hen gevangen gehouden, en hoewel zij door zekere mevrouw Wazir Ally Daroga beschermd geworden en goed bejegend waren, kan echter niets hare blijdschap schetsen, toen zij door Jung Bahadoer werden bevrijd.

De bestorming van Lucknow had dus twaalf dagen geduurd. Deze omstandigheid zegt meer dan de welsprekendste beschrijving zou kunnen uitdrukken. Welke heldendaden, welke worstelingen, welke moordtooneelen, welke gruwelen daarbij hebben plaats gehad, zou zelfs geen ooggetuige kunnen beschrijven. "Het is naauwelijks te gelooven," had de heer Russel, de kundige correspondent van de Times, den 4den Maart uit Allumbagh geschreven, "en echter is het maar al te waar, dat behalve de 30 000 geoefende sepays van onze oproerige regementen en de 50 000 à 60 000 man, die als vrijwilligers onder de wapenen staan, er eene bevolking van 300 000 mannen, vrouwen en kinderen binnen de muren der stad is." Men neme hierbij in overweging, dat, zoo als reeds gezegd is, de uitgangen na den val der plaats overal door de Engelsche troepen werden versperd, dat zelfs twee talrijke afdee-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lingen werden uitgezonden om de vlugtende massa's te vernielen, dat weinig of geene krijgsgevangenen zijn gemaakt, en dat de ongelukkige stad al dien tijd aan de woede der Engelsche soldaten en aan de onmeêdoogende wreedheid der Sikhs en Goerkha's was prijs gegeven. Wie zal dus kunnen bepalen hoeveel bloed daar heeft gestroomd? Wij zouden echter sir Colin Campbell onregt doen, indien wij vergaten te zeggen, dat door dezen kundigen en edelmoedigen bevelhebber den 24sten Maart bevelen waren uitgevaardigd om zooveel mogelijk plundering en geweld tegen te gaan. Elk uur van den dag moest appèl worden gelezen, opdat de officieren zich zouden kunnen overtuigen van de tegenwoordigheid der onder hunne bevelen staande soldaten; geen soldaat mogt, onder welk voorwendsel ook, de stad binnen gaan; elke kampvolger, met wapenen in de stad gevonden, zou dadelijk worden opgehangen; alle wapens moesten worden ontnomen aan hen, die geene soldaten waren, en zelfs de soldaat mogt zijn zijdgeweer alleen dragen wanneer hij op wacht of in dienst was. Sterke wachten moesten de straten doorkruisen, om de uitvoering van deze bevelen te verzekeren. En hier moeten wij eene kleine omstandigheid vermelden zoo als zij door een ooggetuige wordt verhaald; zij moge in het oog van sommigen eenigzins belagchelijk schijnen, zij schetst toch meer dan iets anders het Oostersche karakter. "Eenige winkeltjes", dus schreef die ooggetuige, "zijn heden (26sten Maart) weder geopend. Het eerste, dat werd opengesteld, diende tot den verkoop van — wat denkt gij? Van rijst? Neen! Van brood? Neen! Van vleesch? Neen! Gij zoudt eeuwig kunnen blijven raden. Het was een winkeltje van kleine fleschjes, met

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

reukwerken en rozenolie gevuld!!" Deze kleine trek bevat welligt meer leering dan vele groote boeken; hij bevestigt op nieuw de wijsgeerige spreuk: L'homme périt, mais l'humanité reste. Hij bevat bovendien iets opbeurends, dat niet onwelkom kan zijn als men het verhaal leest van de slagting van eenige honderdduizenden van zijne natuurgenooten. Wat hiervan zij, zeker is het dat de wijze maatregelen van sir Colin Campbell tot beteugeling van moord, roof en wanorde in de stad, van zijne menschelijkheid getuigen en dit uitstekend legerhoofd eene aanspraak te meer geven op den titel van lord Clyde, waarmede hij door zijne dankbare koningin werd begiftigd, terwijl hij verheven werd tot lid van het huis der pairs, het hoogerhuis van het Engelsche parlement.

Niet lang na de inneming van Lucknow werd sir James Outram bekleed met het militair en burgerlijk gezag in Oude, als kommissaris van het gouvernement; en haasten wij ons hier te zeggen, dat zijne bezadigde menschelijkheid en zijne barmhartigheid veel bijdroegen om het land te bevredigen en zooveel mogelijk de rampen te lenigen, die de gewone nasleep zijn van opstand en oorlog.

De val van Lucknow bragt aan de zaak der opstandelingen een onherstelbaren slag toe. Wel hielden Nena Sahib en andere mindere hoofden de vanen des oproers nog hier en daar staande, doch dit was grootendeels uit besef, dat zij alle aanspraak op genade of amnestie onherroepelijk verbeurd hadden. Hunne bewegingen waren meestal van defensieven aard en strekten slechts om een leven te rekken, dat reeds lang verbeurd was. Alvorens echter het oorlogstooneel te verlaten,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moeten wij nog vermelden, wat door sir Colin Campbell werd verrigt tot het herwinnen van eenige der hoofdsterkten, die nog in 's vijands magt waren.

Reeds vóór den val van Lucknow was een gedeelte der Engelsche bezetting van Azimghur onder het bevel van kolonel Milman uitgetrokken, om de opstandelingen te gemoet te gaan, daar deze officier had gehoord dat zij een aanslag op die stad wilden wagen. Bij Alttroba had een treffen plaats en de overwinning der Engelschen was volkomen, doch zij konden hun voordeel niet behouden. De kolonel Milman keerde met langzame dagreizen naar Azimghur terug, maar werd spoedig weder bestookt door de opstandelingen, die zich niet alleen weder verzameld, maar tevens eene belangrijke versterking ontvangen hadden. Hij werd verpligt, met achterlating van zijn kamp, ijlings naar Azimghur te vlieden, en werd achtervolgd door Koer Singh, een der kundigste van de vijandelijke bevelhebbers. Naauwelijks had hij de plaats bereikt, toen zij door de opstandelingen werd ingesloten en bestormd.

Onmiddellijk werden van Allahabad 400 man van het 13de koninklijke ligte infanterie en een detachement van de zoogenaamde koninklijke "Grijzen" tot ontzet afgezonden; een ander sterk detachement, onder lord Mark Kerr, werd tegelijk door sir Colin Campbell uit Benares afgezonden. Beide afdeelingen vereenigden zich en reeds den 5den April waren zij tot op tien mijlen afstands van de berende plaats genaderd. De magt der opstandelingen bedroeg ongeveer 4000 man, en bestond grootendeels uit voormalige inlandsche soldaten, van de zoogenaamde "vechtende regementen." Lord Kerr had een konvooi van 300 munitiewagens in zijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gevolg. De weg, die van de zijde van Benares naar de brug van Azimghur voert, is door een lijn van dijken afgezet en bezet met zandheuvels of gehuchten. Hier en daar biedt hij eene uitnemende gelegenheid voor gevechten van ongeregelde troepen aan. De Engelsche kolonne trok ongedeerd over den weg, totdat zij zich met hare vleugels en achterhoede door de opstandelingen vond ingesloten, welke toen van alle zijden te gelijk een moorddadig vuur op haar openden. De sleutel der vijandelijke stelling was een klein dorp, ongeveer veertig ellen van den grooten weg afgelegen, dat sterk verdedigd en met schietgaten voorzien was. Aanstonds vestigde lord Kerr hierop zijne aandacht, doch de stelling was zoo sterk, en de verdediging zoo hardnekkig, dat eerst na een scherp gevecht van twee uren, waaraan het geschut zonder ophouden deel nam, de Engelschen van dit punt meester werden. Hun verlies bedroeg daarbij 28 dooden en gekwetsten. De dooden der sepays lagen drie rijen hoog op elkander. Ondertusschen was ook de achterhoede der Engelschen slaags geweest met een 300 tal opstandelingen, die, aangelokt door de hoop op een rijken buit, gretig op het konvooi aanvielen. Doch de verdediging der achterwacht verijdelde hunne pogingen, en toen deze eenige versterking ontving, moesten de opstandelingen wel van alle verdere aanvallen afzien. Zij werden op hunne beurt aangetast en met de bajonnet op de vlugt gedreven. Ook de dijk werd bestormd en ingenomen en de Engelsche kolonne trok weldra met het konvooi de brug van Azimghur over en werd door de vreugdekreten der belegerden luide begroet, tot groote teleurstelling der sepays. Ofschoon nu de plaats was ontzet, bleven echter de opstandelingen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zich in de naburige streken ophouden, vanwaar zij telkens het Engelsche garnizoen bestookten, dat zich niet sterk genoeg achtte om verwijderde togten of verkenningen te ondernemen. Den 15den April echter bragt sir Edward Lugard nieuwe versterking aan en joeg hen geheel en voor altijd uit elkander.

Ook de twee kolonnes van Bombay, waarvan de eene onder sir Hugh Rose Centraal-Indie in bedwang hield en de andere onder generaal Roberts in de Rajpoetana te velde was, behaalden gewigtige voordeelen. Sir Hugh Rose had Saugor reeds den 1sten Maart verlaten en was in eene noordwestelijke rigting opgetrokken. Na een togt van 26 mijlen was hij met den vijand handgemeen geraakt, welke hem ontvlugtte na vijftig dooden en twee en vijftig krijgsgevangenen te hebben achtergelaten. Den 3den Maart trok hij verder op naar Jhansi, waarbij hij verpligt was een bergpas door te trekken, alwaar de vijand, 9000 man sterk, zich verschanst had. Eene diepe gracht en veel zwaar geschut maakten deze stelling ongemeen sterk. Doch na een hevig schrootvuur van de zijde der Engelschen, gelukte het den kolonel Liddell met vier kompagnien van het 3de koninklijke regement, de plaats stormenderhand in te nemen. De opstandelingen werden nu van de eene plaats naar de anderen voortgedreven en hielden telkens, ofschoon slechts kort, stand. Den 20sten Maart vertoonde zich het eerste Engelsche detachement voor Jhansi, alwaar, gelijk reeds in een vorig hoofdstuk is gezegd, zulke vreesselijke oproerige tooneelen hadden plaats gehad. Deze stad maakte om vele redenen een belangrijk punt van Centraal-Indie uit en naarmate sir Hugh Rose haar naderde, trok de vijand zich daarin terug, totdat zij den 23sten Maart geheel

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door de Engelschen ingesloten was, welke dadelijk begonnen het vuur tegen haar te openen. De sterkte der bezetting werd geschat op 1500 sepays, waarvan 500 man kavallerie, benevens 10 000 Bundela's, met 40 stukken geschut. Omstreeks den 1sten April ontving sir Hugh Rose het berigt dat eene magt van 20 000 à 25 000 man opstandelingen, aangevoerd door Tantia Topei, een nabestaande van Nena Sahib, tot ontzet der stad in aantogt was. Deze aanvoerder had vroeger het Gwalior-contingent tot den opstand weten aan te zetten. Aangezien generaal Rose besloten had om het beleg zonder oponthoud of tusschenpoozing voort te zetten, kon hij den naderenden vijand slechts eene kleine magt tegenover stellen; maar door eene oordeelkundige leiding van dit klein getal dapperen en door groote omzigtigheid in zijne bewegingen, gelukte het hem zijne aanvallers na een hevigen en langdurigen tegenstand en met groot verlies geheel te verslaan. "De geheele landstreek," schreef sir Hugh later, "was bezaaid met lijken, vooral van sepays." Al het vijandelijk geschut, ten getale van 18 in goeden staat zijnde vuurmonden, viel in zijne handen. Het beleg kon nu met vermeerderde kracht en ijver worden voortgezet en reeds den 2den April werd een gedeelte der stad bestormd en ingenomen. Den 5den werd ook het fort aangevallen en in den avond van dien dag wapperde daarop weder de Engelsche vlag. Ruim drie duizend verdedigers waren hierbij gevallen; doch ook de Engelschen hadden het verlies te betreuren van vele officieren en manschappen.

De afdeeling van den generaal Roberts had den 22sten Maart het kamp opgeslagen aan de Chumbsel, tegenover Kotah of Kota. De rajah of vorst van deze plaats had

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zich, naar het scheen, bijzonder onderscheiden door zijne gehechtheid aan de Engelschen en den tegenstand dien hij den opstandelingen had geboden. Hij was echter niet bestand geweest tegen de overmagt der sepays en van een gedeelte van zijne eigene bevolking, en had zich dus genoodzaakt gezien zich in de citadel en in zijn paleis terug te trekken en te versterken. Daarentegen werden de stad en de omstreken door de oproerige sepays bezet. Zoodra de generaal Roberts aangekomen was, begaf hij zich naar den rajah, wiens vreugdebetooningen uitbundig waren. De vereenigde troepen begonnen nu hunne bewegingen tegen de stad, die den 30sten geheel door den Engelschen werd bezet.

Ofschoon, zoo als wij reeds zeiden, de getrouwheid van den rajah in de latere gebeurtenissen niet twijfelachtig was, was toch zijn gedrag bij het uitbreken van den opstand niet geheel boven verdenking verheven geweest, en werd hij zelfs door eenige Engelschen bepaald beschuldigd van medepligtigheid aan den moord van zekeren majoor Burton. Hij werd daarom voor een krijgsraad gebragt, maar vrijgesproken.

Reeds den 8sten Maart was Chanderie, eene plaats zuidelijk van Jhansi gelegen, door eene Engelsche afdeeling onder brigadier Stewart aangevallen. Het beleg duurde tien dagen en den 17den viel de sterkte weder in de handen der Engelschen.

Ook in de Kanderih zegevierden hunne wapenen. De majoor Evans met de centre-divisie van de Satpoenda-kolonne rukte daar in het einde van Maart van Shada op en kwam den 10den April te Burwani aan, na den vijand steeds voor zich uit te hebben gedreven. Zijne magt bestond uit 750 man infanterie, 108

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

man kavallerie en 4 mortieren. Te Burwanie verdeelde hij zijne magt in drie kolonnen, ten einde zekere plaats, Amb Pawni genaamd, te kunnen aantasten. Hier had de vijand halt gehouden en zich versterkt. Het gevecht duurde van acht uren in den ochtend tot drie uren in den namiddag, daar de vijand meesterlijk gebruik had gemaakt van een bergpas en van de omliggende rotsen, die deze stelling beheerschten. Eindelijk werden alle hoeken ingenomen. De Engelschen verloren hier 71 man, terwijl de vijand er 170 dooden achter liet.

Onder de versterkingen, die naar Opper-Indie waren gezonden, bevond zich ook eene navale brigade, onder het bevel van den kapitein ter zee Sotheby, kommandant van het oorlogsschip de Pearl. Den 13den Februarij had deze brigade reeds bevel gekregen om naar Raibundpore te trekken, ten einde met eenige andere troepen eene vloot van 150 rivierbooten te begeleiden, welke dienen moesten om een brug te leggen voor de troepen uit de Nepaul, die naar Oude waren bestemd. Op haren weg stuitte zij op het fort van Chandepore, dat na eenigen tegenstand werd genomen. Telkens was zij verpligt den vijand te verdrijven, na kleine schermutselingen te hebben geleverd. Den 22sten kwam zij te Phoelpore, een klein dorpje in Oude gelegen. Weldra was de brug voltooid en kon prins Jung Bahadoer daarover trekken met zijne 10 000 Goerkha's, die, zoo als reeds is gezegd, bestemd waren om het leger tegen Lucknow te versterken. Hierna trok de brigade verder en geraakte bij herhaling met den vijand handgemeen. Eindelijk kwam zij te Armorrah, welke plaats door 1200 opstandelingen werd verdedigd. Aanvankelijk behaalden de Engelschen eenig voordeel; doch de vallende

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

avond maakte het onmogelijk om dat voordeel te vervolgen, en in den nacht werd het berigt ontvangen, dat eene aanzienlijke magt van Fyzabad in aantogt was, om zich bij de opstandelingen te voegen. Men begreep nu dat het niet geraden was zich met zulk eene overmagt te meten, en onthield zich van een tweeden aanval op het fort, maar versterkte zich daarentegen in het kamp. Werkelijk werden de opstandelingen aanzienlijk versterkt door toevoer uit Fyzabad en Nawabgunge. Zij tastten nu het Engelsche kamp aan, en poogden het tegelijk in het front en de flanken te bestoken. Het gevecht ving omstreeks half negen ure aan. De aanvallers in het front werden dadelijk met een hevig vuur uit het Engelsche geschut begroet, en daardoor zoo hevig geteisterd, dat zij verpligt werden eene achterwaartsche beweging te maken. De Engelschen maakten hiervan gebruik om met een luid hoerah! hun kamp uit te trekken, de wijkende vijanden aan te tasten en te verslaan, en een dorp dat door hen bezet was, in te nemen. Twee mijlen verder hielden de sepays stand, doch zij werden ook hier aangegrepen en geheel uit elkander gedreven. Ook de opstandelingen, die het kamp in de zijden waren gevallen, waren spoedig afgeweerd en hunne vlugt vermeerderde de verwarring van het geheel. De getalsterkte van de gezamenlijke vijandelijke legers werd geschat op 14 000 man, waaronder 3 500 sepays van de oproerige 1ste, 10de, 53ste en 56ste regementen, 700 man van het voormalige Gwalior-kontingent, het voormalige 2de bataillon oude policie en 300 oproerige kavalleristen. Hierbij hadden zij 10 zware stukken, waarvan 8 den Engelschen in handen viel. Van de manschappen werden ruim 1000 man gewond of gedood, waarvan 700 sepays.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

"Het voordeel van deze belangrijke overwinning," schreef de kapiten Sotheby in zijn verslag, "eene overwinning behaald tegen zulk eene overmagt, heeft dit gedeelte van Indie behoed voor een tweeden en onmiddelijken opstand, daar Koer Singh met 5 000 man te Fandah gereed was om over te steken, en zijne troepen vermeerderd stonden te worden met 7 000 andere opstandelingen, terwijl bovendien al de voorname landheeren, die nu vlugtelingen zijn, reeds terugkeerden met het doel om hunne volgelingen onder de wapenen te roepen."

Door al de overwinningen welke de Engelschen hadden behaald, en die zoo wel in dit als in vorige hoofdstukken beschreven zijn, was den opstand zijne kracht benomen. De opstandelingen waren in alle gewigtige stellingen, die zij ingenomen hadden, aangevallen en daaruit verdreven; Delhi, Kotah, Jhansi en Lucknow waren alle vermeesterd. Agra, Saugor, Azimghur en elke plaats, alwaar de Engelschen waren belegerd geworden, waren bevrijd; de orde was in Bengalen en Behar grootendeels hersteld, de gemeenschap in de landstreken tusschen Calcutta en Bombay weder geopend, en de groote centrale weg naar Delhi was weder geheel vrij. In de meeste oproerige districten was het Engelsche gezag weder gevestigd. Wij gelooven daarom dat dit het tijdstip is, waarop wij onze taak als geschiedschrijver kunnen eindigen. Wel was de opstand hiermede nog niet geheel geëindigd, maar hij ontaardde nu in een guerrilla-oorlog, welks bijzonderheden slechts die lezers zouden kunnen boeijen, die persoonlijk met de plaatsen en menschen bekend zijn. Het spreekt van zelf, dat Indie nog lang zal blootgesteld blijven aan vele beroeringen, alvorens het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

werk der bevrediging geheel zal zijn voltooid. Waar de elementen van orde, welvaart en rust zoo geweldig zijn verstoord geworden, de geheele maatschappij zoo hevig tot in hare diepste grondslagen is geschokt, waar alle menschelijke hartstogten en driften zoo lang zijn losgelaten geweest, alle nationale vooroordeelen en veeten twee volken zoo vurig tegen elkander hebben aangehitst, daar kunnen slechts de tijd en eene wijze toegevendheid vrede en verzoening aanbrengen.

Het was slechts ons doel, om aan onze landgenooten een denkbeeld te geven van het Indische treurspel in zijn geheel, in zijne oorzaken, strekking en gevolgen, zonder te treden in al die kleinere bijzonderheden, welke alleen voor den Engelschman belangrijk kunnen zijn. Indien wij er in geslaagd zijn om hun eenig begrip te geven van de groote uitgestrektheid van het oorlogstooneel, van de tallooze plaatsen alwaar de strijd is gevoerd en van de snelheid der krijgsbewegingen, dan zullen wij ons bij het einde van ons werk verheugen; want dan zullen wij weten, dat wij hen tot eene billijke toegevendheid voor onzen arbeid hebben gestemd.

Wat de oorzaak betreft van de vreesselijke gebeurtenissen die wij schetsten, en van het oproer der sepays, zij is, gelooven wij, niet moeijelijk te vinden, en moet eeniglijk en uitsluitend worden gezocht in de onverschoonbare en laakbare aanhechting van Oude aan de Britsche bezittingen. De koning van dat rijk was sedert den val der Mogoolsche dynastie het erkende hoofd der Mohammedaansche eeredienst; hij was dit zelfs vóór dien val, daar hij de aanvoerder was der Shiiten of aanhangers van Ali, Hassan en Hoessein, die in Indie verreweg het talrijkste zijn, en de koningen van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Delhi tot de Sonniten behoorden. Zijne onttrooning was dus eene daad, die vooral de Mohammedaansche soldaten van het Indische leger diep moest krenken en in hunne oogen de voorbode moest schijnen van andere aanslagen tegen hunne eeredienst. Het geheele Bengaalsche leger bestond uit troepen die in Oude aangeworven waren, zoodat er slechts één vonk noodig was, om alles tegelijk te doen ontvlammen. Deze vonk was de uitdeeling der Enfield-patronen.

De onlusten in Indie geven natuurlijk ruime stof tot overdenking. Maar vooral doen zij deze gedachte oprijzen: hoeveel onheil, hoeveel bloedstorting kan door de misslagen en de gewetenloosheid van één enkel man worden veroorzaakt, voor wien noch de regten eener talrijke bevolking, noch de duidelijkste bewoordingen van bezworen traktaten heilig zijn. Hier immers zien wij twee volken in een strijd gewikkeld, waarvan de wedergade moeijelijk in de wereldgeschiedenis is te vinden. De sepay verloochent zijne vanen, welken hij eene eeuw lang getrouw was gebleven: hij keert de wapenen tegen zijne meesters en wreekt de miskende regten zijner vorsten, de verloren zelfstandigheid zijner landgenooten en de bedreigde eeredienst zijner huisgoden. De Engelsche soldaat strijdt voor eene zaak, niet minder dierbaar en heilig: want hij wreekt de schimmen zijner barbaarsch vermoorde broeders en vrienden, de eer van zijne geschondene vrouwen, zusters en dochters. Nu volgt eene worsteling op dood en leven! Vele honderd duizenden slagtoffers boeten hier het vergrijp van een enkelen. En inmiddels keert lord Dalhousie naar Engeland terug, om daar in rust en in eere in het genot te treden van eene buitengewoon aanzienlijke jaarwedde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

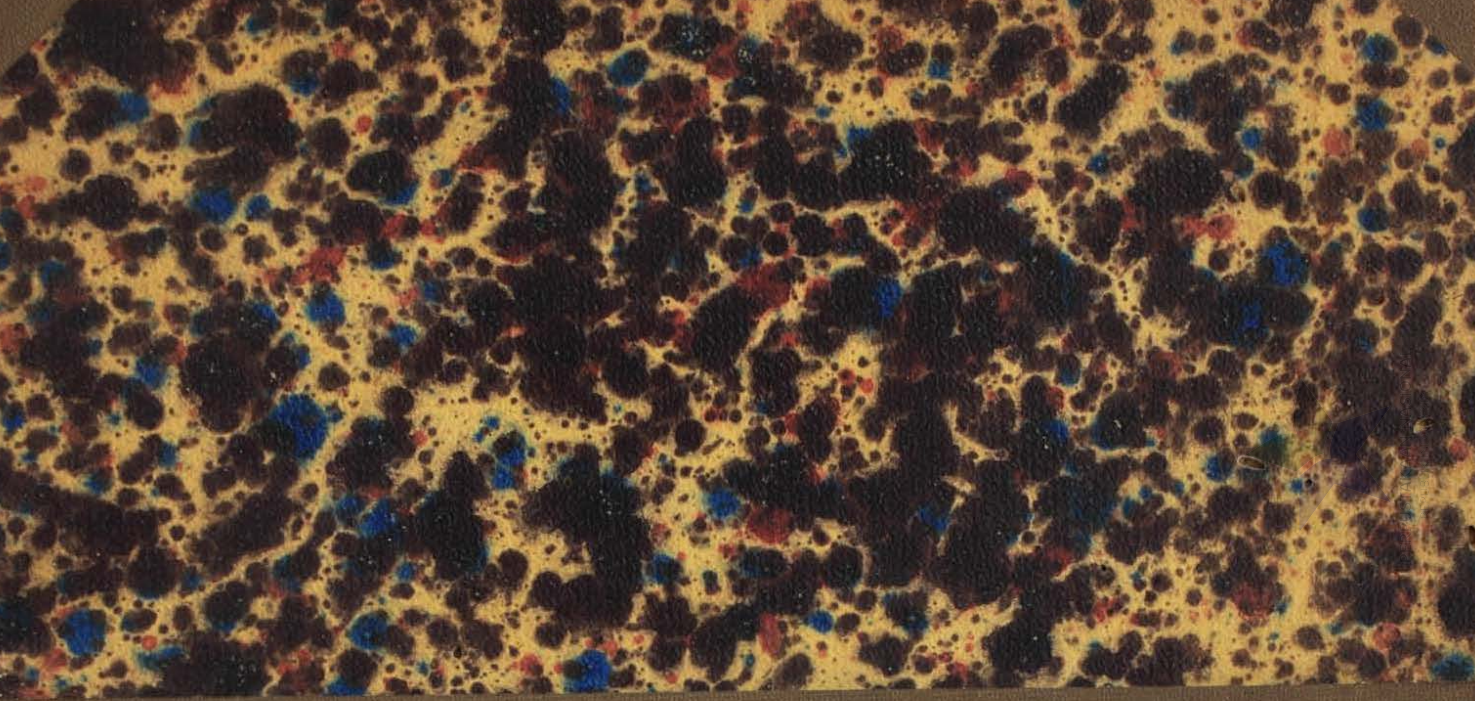

Delhi tot de Sonniten behoorden. Zijne onttrooning was dus eene daad, die vooral de Mohammedaansche soldaten van het Indische leger diep moest krenken en in hunne oogen de voorbode moest schijnen van andere aanslagen tegen hunne eeredienst. Het geheele Bengaalsche leger bestond uit troepen die in Oude aangeworven waren, zoodat er slechts één vonk noodig was, om alles tegelijk te doen ontvlammen. Deze vonk was de uitdeeling der Enfield-patronen.

De onlusten in Indie geven natuurlijk ruime stof tot overdenking. Maar vooral doen zij deze gedachte oprijzen: hoeveel onheil, hoeveel bloedstorting kan door de misslagen en de gewetenloosheid van één enkel man worden veroorzaakt, voor wien noch de regten eener talrijke bevolking, noch de duidelijkste bewoordingen van bezworen traktaten heilig zijn. Hier immers zien wij twee volken in een strijd gewikkeld, waarvan de wedergade moeijelijk in de wereldgeschiedenis is te vinden. De sepay verloochent zijne vanen, welken hij eene eeuw lang getrouw was gebleven: hij keert de wapenen tegen zijne meesters en wreekt de miskende regten zijner vorsten, de verloren zelfstandigheid zijner landgenooten en de bedreigde eeredienst zijner huisgoden. De Engelsche soldaat strijdt voor eene zaak, niet minder dierbaar en heilig: want hij wreekt de schimmen zijner barbaarsch vermoorde broeders en vrienden, de eer van zijne geschondene vrouwen, zusters en dochters. Nu volgt eene worsteling op dood en leven! Vele honderd duizenden slagtoffers boeten hier het vergrijp van een enkelen. En inmiddels keert lord Dalhousie naar Engeland terug, om daar in rust en in eere in het genot te treden van eene buitengewoon aanzienlijke jaarwedde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hem toegelegd voor "zijne zeldzame en goede diensten". Zoo zonderling en onverklaarbaar zijn de bestellingen der Voorzienigheid!

Men denke echter niet, dat ook in Engeland zich niet luide en welsprekende stemmen hadden verheven tegen de inlijving van Oude. Den 16den Februarij 1858 werden de aangelegenheden van dat rijk in het huis der gemeenten meer bepaald ter sprake gebragt. Destijds was namelijk aanhangig het ontwerp eener wet, strekkende tot opheffing van het bestuur der Oost-Indische Compagnie, een ontwerp, dat echter, zoo als reeds hiervoren is gezien, later weder werd ingetrokken, toen het ministerie van lord Palmerston werd vervangen door het kabinet van lord Derby. Op denzelfden dag deed een der leden van het lagerhuis, de heer Baillie, het voorstel om van de koningin de overlegging te verzoeken van eenige papieren, betrekking hebbende tot een vroeger plan tot aanhechting van Oude aan het Britsch-Indische gebied. Deze papieren bestonden uit eene briefwisseling tusschen den gouverneur-generaal lord Bentinck en het opperbestuur der Compagnie in Engeland. Bij deze gelegenheid werden scherpe aanmerkingen gemaakt op den door lord Dalhousie genomen maatregel; en men grondde deze afkeuring op eenige reeds openbaar gemaakte brieven, die de onverschoonbare onregtvaardigheid daarvan al zeer duidelijk hadden doen uitkomen.

Vooral zekere aanhaling, ontleend aan eene vroegere depêche van lord Dalhousie zelven, maakte een diepen indruk op de leden van het parlement. Daarin verklaarde de landvoogd met even zoo vele woorden: "De bestuurders van Oude zijn altijd getrouw gebleven aan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hunne verkleefdheid aan de Britsche magt. Geene wankelende vriendschap kan hun ooit ten laste worden gelegd. Zij hebben lang ons gezag erkend, zich altijd zonder ééne enkele klagt aan onze magt onderworpen en ons in oogenblikken van den hoogsten nood zoo goed zij konden geholpen." Van het inwendig bestuur van dit land gewagende, zeide hij: "Na de beschrijving, die ik van het beheer der zaken van Oude gegeven heb, is het mij een pligt te verklaren, dat sedert de dagen van vizier Ali geen der vorsten, hetzij uit aangeboren neiging, hetzij uit gewoonte, wreed of heerschzuchtig is geweest. Zij waren alle gentlemen, menschelijk en edelmoedig."

Reeds bij den aanvang der beraadslagingen had lord Palmerston, onder wiens ministerie de inlijving van Oude plaats had gehad, gepoogd de discusie over deze briefwisseling te smooren, onder voorgeven, dat de gedachtewisseling over dat onderwerp kon plaats hebben te gelijk met de overwegingen over het al dan niet opheffen van de Oost-Indische Compagnie, waartoe op dat oogenblik zijn ontwerp van wet aanhangig was. Hierdoor zou natuurlijk het vraagstuk van Oude geheel als eene bijkomende zaak, en dus oppervlakkig en vlugtig zijn behandeld geworden. Dit begreep het parlement, en het besloot daarom de beraadslagingen over Oude onmiddellijk voort te zetten. De heer Vernon Smith was daardoor als president van den raad van toezigt verpligt, om de verdediging der aanhechting op zich te nemen. De eenige grond, waarop zijne betoogen rustten, was de beweering dat de vorsten van Oude zich schuldig maakten aan dwingelandij en slecht bestuur van hun land. Wij hebben echter reeds gezien hoe het Engel-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sche bestuur zelf elke verbetering onmogelijk maakte door het militaire stelsel dat het ingevoerd had en door de geldelijke afpersingen, die land, volk en koning evenzeer moesten uitputten en verarmen. Wie zou trouwens kunnen gelooven, dat hetzelfde Engelsche bestuur, dat de vorsten van Oude wist te dwingen tot de zwaarste geldelijke offers, dat van deze vorsten steeds de onvoorwaardelijkste gehoorzaamheid en onderwerping had ondervonden, indien het zich daarop toegelegd had, geen magt en invloed genoeg zou bezeten hebben om dezen te dwingen tot de gereede opvolging van zijne raadgevingen en aanmaningen tot een beter bestuur? De redevoering van den heer Vernon Smith bewees op nieuw de ondoelmatigheid van het ingewikkelde bestuur, dat destijds over de Indische zaken nog in werking was. Ook hij poogde den last der beschuldigingen, waartoe de inlijving van Oude aanleiding gaf, van de schouders der ministers af te werpen, om dien te leggen op die der Compagnie of liever van haren gouverneur-generaal. "Indien", zeide hij, "het geachte lid (de heer Baillie) beweert, dat harer majesteits gouvernement lord Dalhousie heeft gelast om de inlijving van Oude ten uitvoer te leggen, dan verkeert hij in eene dwaling. Lord Dalhousie zelf stelde voor om dit vraagstuk op te lossen. Hij zeide: "Terwijl ik u over dit onderwerp schrijf, zoude ik u met aandrang willen aanbevelen, om de zaak van Oude spoedig in overweging te nemen en te beslissen. Uit de aanteekeningen van uw gevoelen hieromtrent, die reeds staan opgeschreven, en uit den aard der zaak, die u nu wordt voorgelegd, schijnt het mij onmogelijk, dat gij vermijden kunt om eindelijk tot den maatregel te besluiten, welks dadelijke uitvoe-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ring u wordt aanbevolen. Indien onder deze omstandigheden door u mogt worden begrepen, dat eene ondervinding van acht jaren mij bij de ten uitvoerlegging van den voorgestelden maatregel een grooter gezag zou geven dan een gouverneur-generaal, die voor het eerst het bestuur over dit rijk aanvaardt, zou kunnen bezitten, dan veroorloof ik mij u te verzekeren, dat ik bereid ben om de taak op mij te nemen." "

Geene redevoering maakte echter een dieper indruk dan die van lord Manners, thans een der leden van het ministerie van lord Derby. Geene enkele bewering van de verdedigers van lord Dalhousie's daad werd door hem onbeantwoord gelaten of niet wederlegd. Met onomstootelijke bewijzen werd door hem de schandelijke trouwloosheid aangetoond, die bij alle onderhandelingen tusschen Oude en het Engelsche bestuur had voorgezeten. Reeds vroeger hebben wij gewag gemaakt van artikel 7 van het laatste traktaat, dat van 1837, en daaruit aangetoond, dat het den Engelschen alle regten ontzegt om zich van het rijk van Oude meester te maken, daar het bepaalde voorzieningen aangeeft zelfs voor het geval, dat het inwendig bestuur des lands werkelijk zoo slecht en willekeurig ware, als het werd afgeschilderd. Dit begrepen eindelijk ook de voorstanders der aanhechting, die zich nu beriepen op de omstandigheid, dat het traktaat niet door het opperbestuur was goedgekeurd geworden, eene omstandigheid, die men zich wel gewacht had aan den koning van Oude mede te deelen. De onwetendheid, waarin men den vorst dus gelaten had, maakte de zaak nog moeijelijker. Lord Dalhousie zelf had in de voorschriften, welke hij aan den kommissaris, met de uitvoering van dezen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

maatregel belast, gegeven had, deze moeijelijkheid niet ontveinsd. Doch hij was de man niet om zich daardoor te laten afschrikken. "Het gevolg van deze achterhouding en van de fout dat men daarvan geene openhartige mededeeling gedaan heeft, wordt nu als eene groote moeijelijkheid gevoeld. Het baart te meer verlegenheid, omdat het vernietigde staatsstuk nog opgenomen is in een bundel traktaten, die in 1845 op bevel van het gouvernement is uitgegeven en afgekondigd. Er bestaat dus geen beter middel om dezen hinderpaal te boven te komen, dan door hem regtstreeks het hoofd te bieden. Indien de koning zich op het traktaat van 1837 beroept en vraagt, waarom, indien verdere maatregelen met opzigt tot het beheer van Oude noodig zijn, dan de uitgebreide volmagten, die het Britsche gouvernement uit dat traktaat ontleent, niet ten uitvoer worden gelegd, dan moet zijne majesteit door u worden onderrigt, dat het traktaat opgehouden heeft te bestaan sints het aan het hof van bewindhebbers werd medegedeeld, daar het door dezen vernietigd werd. Zijne majesteit moet voorts worden herinnerd, dat het hof van Lucknow destijds werd onderrigt, dat zekere artikelen van het traktaat van 1837, waarbij de betaling van eene meerdere militaire magt aan den koning werd opgelegd, ter zijde zijn gesteld." Wel mogt lord Manners bij de aanhaling van deze woorden verklaren, dat hij voor de eer van zijn land bloosde, als hij zulke voorschriften las. Zij bewijzen op nieuw, hoe ver een landvoogd gaan kan in zijne heerschzuchtige plannen, wanneer hij denkt daardoor den trots zijner landgenooten te streelen, en als het gemis aan openbaarheid hem de mogelijkheid verzekert om de middelen, die hij bezigt, langen tijd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan het oordeel der openbare meening te onttrekken. Geene omstandigheid heeft trouwens meer bijgedragen om het bestuur over Indie uit de handen van de Oost-Indische Compagnie op de kroon te doen overgaan.

Ook uit Indie vernam men soms welsprekende en roerende beden, zoo al niet om regt en herstel voor de onttroonde vorsten, dan althans om mededoogen en genade voor hunne volken. Onder de ijverigste aanpreekers van barmhartigheid bevond zich de meer genoemde heer Russell, de kundige correspondent van het magtige dagblad the Times, en geschiedschrijver van den laatsten oorlog in het Oosten. Deze was in Indie dagelijks getuige van bloedige tooneelen en van de strenge wraak- en strafoefeningen, die aan de oproerige sepays werden voltrokken. Den 4den Maart, vóór de bestorming van Lucknow, had hij een brief geschreven, waarvan reeds vroeger een gedeelte door ons is aangehaald, en waarin hij verder zeide: "Ik heb geene sympathie voor oproer, moord en opstand; maar ik kan niet nalaten mijne innige hoop uit te drukken, dat dit ongelukkige volk (van Lucknow), dat op zijn ergst schuldig is aan eene gedwongene onzijdigheid, niet zal worden overgeleverd aan een sterk opgewonden en verbolgen soldatenvolk, aan de woeste Sikhs en aan de wilde Goerkha's van Nepaul. De tijd van eene verblinde bloedstorting moet, wat ook de verbolgen burgerlijke ambtenaren van Britsch-Indie mogen zeggen, eindigen met de bestraffing der oproerige sepays en van hen die werkelijk met de wapenen in de hand tegen ons worden gevangen genomen. De geregtigheid en zelfs de wraakzucht moeten na een zekeren tijd voldaan zijn. Wij kunnen niet (en God verhoede, dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de Engelsche natie het zou willen, al konde zij het) *allen* ter dood brengen, die te eeniger tijd of onder zekere omstandigheden de wapenen tegen ons hebben opgevat. Wij kunnen niet, wanneer de kogel en het zwaard hun werk verrigt hebben, honderden en duizenden van dit volk ter dood brengen. Aan vele tienduizenden zijn wij onmagtig geweest om bescherming te verleenen; deze menschen waren dus gedwongen om de bevelen te gehoorzamen van de overheden, die in onze plaats heerschten, en ofschoon het zeer gemakkelijk te zeggen valt, dat zij onze zijde hadden moeten houden, was het niet zoo gemakkelijk dit uit te voeren, in een tijd toen al de noordwestelijke provinciën, met uitzondering van den Punjaub, krielden van vijanden en toen de Engelschen slechts hier en daar op eenige weinige belegerde posten verstrooid waren."

Een weinig verder verklaarde de heer Russell in denzelfden merkwaardigen brief: "Het moge impopulair zijn zulks te zeggen, maar ik kan het denkbeeld niet onderdrukken, dat de vijandigheid, die tegen ons bestaat, grootendeels is veroorzaakt door de oneerlijkheid, de weifeling en door de Laodiceesche staatkunde van het Engelsche bestuur, welke de inlanders ons van dezelfde spitsvondigheden en bedriegerijen hebben doen beschuldigen waarvoor zij zelven berucht zijn. Dit zij zoo Maar de vraag is nu: zijt gij bereid tot eenen nieuwen kruistogt? Is Engeland besloten om een heiligen krijg aan te vangen tegen den Hindoe en den Mohammedaan? Zal het de bedoelingen van proselytisme, die het zijn toegeschreven, erkennen of loochenen? Zal het, naauwelijks een bloedigen oorlog geëindigd hebbende, waarin het de onafhankelijkheid van een Mohammedaanschen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

staat tegen eene Christen-mogendheid heeft verdedigd, nu slag gaan leveren in naam van Christus tegen Mohammed en de millioenen vuige godheden der Hindoesche fabelleer, welke het bij maar al te veel traktaten zich verbonden heeft te zullen eerbiedigen?"

Tot lof evenwel van het bestuur der Compagnie in Engeland moeten wij hier vermelden, dat het reeds vóór dat het kennis genomen had van deze en andere raadgevingen tot genade, bij geheimen brief van den 24den Maart 1858, de volgende bevelen had afgezonden:

"De geheime afdeeling van het hof van bewindhebbers der Oost-Indische Compagnie aan den gouverneur-generaal en raad van Indie.

"De telegram van Calcutta, gedagteekend den 22sten dezer, welke dezen morgen aankwam, brengt ons het berigt van de vereeniging der troepen onder den opperbevelhebber en van die onder Jung Bahadoer nabij Lucknow; wij vertrouwen dat wij de hoop mogen koesteren dat, vóór deze u bereikt, die stad door de rebellen zal zijn ontruimd en er alsdan geene belangrijke magt tegen ons in het veld meer zijn zal.

"Indien deze gelukkige uitkomst zal zijn bereikt, zal het voor ons eene groote voldoening zijn te vernemen, dat gij u zelven magtig genoeg zult gevoelen en in staat zult zijn geweest om jegens het volk met die edelmoedigheid zoowel als met die regtvaardigheid te handelen, welke het Britsche karakter eigen zijn.

"Misdaden zijn tegen ons begaan, welke het eene misdaad zou zijn te vergeven: in enkele belangrijke gevallen moet eene uitzondering worden gemaakt, en wel met opzigt tot personen, die aan deze misdaden schuldig zijn en dus van elke amnestie moeten worden uitgesloten; maar

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het is even onmogelijk als het aan ons gevoel vreemd zou zijn, om de hoogste straf, welke de wet voorschrijft, op te leggen aan allen, die van hunne trouw aan ons zijn afgeweken.

"Het schijnt dus, dat zoodra de openbare tegenstand zal hebben opgehouden, de voorzigtigheid zal gebieden, om bij de uitdeeling van straffen liever het stelsel te volgen, dat gebruikt pleegt te worden bij de verovering van een land, dat zich tot op het laatste oogenblik in een wanhopigen oorlog heeft verdedigd, dan dat hetwelk als wettig kon worden gevolgd na de demping van oproer en geweld, terwijl alleen die handelingen, welke de grenzen eener wettige worsteling hebben overschreden, van alle vergiffenis of verzachting van straf ten eenenmale zouden moeten blijven uitgezonderd.

"Ofschoon wij de razernij, die gedurende de laatste tien maanden het leger en een groot gedeelte der bevolking heeft vervoerd, niet kunnen vergeten, zouden wij echter tegelijk ons de trouw willen herinneren, die ons gedurende honderd jaren betoond werd en ons zoodanig willen gedragen jegens hen, die gedwaald hebben, dat hunne dwalingen en hunne vrees werden weggenomen, en zoo mogelijk het vertrouwen weder werd hersteld, hetwelk zoo lang de grondslag was van onze magt.

"Het komt ons wenschelijk voor, dat in elk geval de ontwapening van een district, hetzij door het inbeslagnemen of door de overgave der wapenen, de uitvaardiging eener amnestie vooraf ga. Doch er kunnen omstandigheden bestaan die een andere gedragslijn wenschelijk kunnen maken. Ten aanzien dier uitzonderingen moet gij en de overheden die naar uwe bevelen handelen, beslissen.

"De ontwapening van een district eenmaal tot stand

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gebragt zijnde, nadat eene afzonderlijke en bijzondere vergunning tot het dragen van wapenen zal zijn verleend aan zulke inlandsche personen, wier eer door eene algeheele ontwapening zou worden gekwetst, en aan andere personen, die gij meent te kunnen vertrouwen, gelooven wij dat het bezit van wapenen in elk geval door zware straffen zou moeten worden verboden. Maar ingeval het bezit van wapenen niet met andere handelingen vergezeld gaat, die regt geven te veronderstellen, dat de eene of andere misdaad wordt gesmeed dan moet daarop niet de doodstraf worden gesteld. Natuurlijk moet het niet als onwettig worden beschouwd dat Engelschen in bezit van wapenen zijn.

"De dood is in de laatste tijden een te algemeene straf geworden. Aldus, zonder onderscheid toegepast, verliest zij elken schrik, die anders door haar wordt verspreid. Maar werkelijk bestaat in Indie geen vrees voor den dood, ofschoon er vrees voor smart bestaat.

"In elk geamnestieerd district dient de gewone loop der wet, zoodra dat mogelijk is, te worden hersteld.

"Bij de toepassing van deze voorschriften zult gij welligt hinderpalen ontmoeten bij hen, die verwoed zijn door de tooneelen welke zij hebben bijgewoond en die dus hunne eigene staatkunde voor die van het bestuur in de plaats zouden willen stellen. Gij zult echter ernstig volharden in de verrigting van hetgeen gij billijk oordeelt; hen die u zouden willen tegenwerken, zult gij doen gevoelen dat gij besloten zijt om met klem te besturen, en door niemand gediend wenscht te zijn, die niet zou willen gehoorzamen.

"In dezen geest handelende, kunt gij rekenen op onze onvoorwaardelijke ondersteuning."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze bevelen strekken het bestuur der Compagnie ongemeen tot eere; zij zijn bijna de laatste gewigtige maatregel, welken het vóór zijne ontbinding nam. Waren wij zelven vroeger lid van dit ligchaam geweest, en konden wij wenschen ons bestaan als zoodanig door een gedenkteeken aan de vergetelheid te ontrukken, dan zouden wij wenschen dezen brief in vergulde letteren op onzen grafsteen te zien gebeiteld; want dit staatsstuk verkondigt beginselen, die even wijs en staatkundig als barmhartig zijn.

Maar terwijl aldus in Engeland gematigdheid en menschelijkheid over hartstogt en wraakzucht zegevierden, was door den gouverneur-generaal in Indie eene proclamatie uitgevaardigd, die geheel andere gevoelens ademde. Wij zijn reeds meermalen in de gelegenheid geweest, om van dezen bewindhebber en zijne handelingen te gewagen, en gelooven hem in onze beoordeelingen niet te hard te zijn gevallen; doch wij zouden onze overtuiging te kort doen, indien wij de meening onderdrukten, dat lord Canning blijkbaar niet altijd op de hoogte is gebleven van de zware taak, die hem zoo plotseling werd opgelegd. Toegerust met de edelste gaven des geestes en van nature goedhartig en beminnelijk, zou deze staatsman onder gewone omstandigheden een voortreffelijk regent voor Indie zijn geweest, en zich den grooten en wereldberoemden naam waardig hebben getoond, dien hij van zijn uitstekenden vader heeft geerfd. Maar de storm die in Indie losbarstte en de geheele Engelsche maatschappij daar dreigde te vernielen, vorderde eene vaste hand en meer dan gewone beradenheid, gaven welke lord Canning ten eenenmale miste. Zoodra het ontzettend oproer was uitgebroken, waren er

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

snelle, krachtige en doortastende maatregelen noodig. Zij, die even als wij zich de moeite wilden geven om de even lijvige als ontelbare ambtelijke oorkonden te doorbladeren, die tot dit oproer betrekking hebben, zouden waarschijnlijk evenzeer te vergeefs zoeken naar ééne enkele beschikking, waardoor het steeds aangroeijende kwaad kon worden gestuit. Blijkbaar was lord Canning in zijne handelingen geslingerd geworden door tegenstrijdige gevoelens en raadgevingen. Reeds heeft men gezien hoe vele Engelschen hij hierdoor tegen zich had ingenomen. Toegevende aan de inblazingen van eenige ambtenaren, had hij de drukpers aan banden gelegd: een maatregel, waarvan hij later zelf stilzwijgend de nuttelоosheid en onraadzaamheid erkende, daar hij dien na het verloop van een jaar, den tijd bij de uitvaardiging bepaald, niet verlengde, zoodat de pers hare vrijheid weder terug erlangde, ofschoon de onlusten nog volstrekt niet gedempt waren. Deze zwakke, weifelende staatkunde was ook in het parlement zeer dikwijls gegispt geworden, doch telkens weder met veel warmte verdedigd door zijne talrijke vrienden en de aanhangers van zijne partij. Het lijdt echter geen twijfel of zijne vrienden in Engeland hadden hem indachtig gemaakt op de noodzakelijkheid om tot krachtige handelingen te besluiten, en ongelukkig vallen zwakheid en besluiteloosheid, als zij willen goed maken wat zij bedorven hebben, veelal in een tegenovergesteld uiterste, zoo als ook bleek uit eene proclamatie van lord Canning, van den 14den Maart, welke op zijn last na den val van Lucknow in Oude moest worden afgekondigd.

Oude was onder zijne koningen steeds bestuurd geworden volgens een leenroerig stelsel. Eenige groote

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landheeren, taloekdars genoemd, die, behoudens hunne ondergeschiktheid en schattingpligtigheid aan den opperheer, hun distrikt naar willekeur bestuurden, waren de erfelijke bezitters van den grond. Het getal van deze hoofden, die, even als de leenmannen van het middeleeuwsch Europa, tegelijk groote militaire bevelvoerders waren, wordt zeer verschillend opgegeven. Lord Canning en zijne vrienden schatten het op ongeveer zes honderd; doch anderen, personen van veel kennis, beweerden dat het minstens vijftien honderd beliep. In allen geval is het duidelijk, dat de bevrediging en onderwerping van Oude bijna geheel van de gezindheid van deze landheeren afhing. De meesten hunner waren door de sepays medegesleept en stonden gewapend tegenover de Engelschen, terwijl slechts een zestal getrouw gebleven was. In stede van te trachten, om door eene verzoenende staatkunde deze talrijke en vermogende klasse te winnen, werd bij de bedoelde proclamatie de verbeurdverklaring afgekondigd van al de gronden en bezittingen der taloekdars, en daarop slechts eene uitzondering gemaakt ten gunste van de zes getrouwen. Na te hebben doen uitkomen, dat het Engelsche bestuur weder meester was geworden van het land en van de hoofdstad, ging de proclamatie verder voort: "De eerste zorg van den gouverneur-generaal zal zijn, om hen te beloonen, die standvastig zijn gebleven in hunne onderwerping, toen het gezag van het gouvernement gedeeltelijk was omvergeworpen, en daarvan bewijzen hebben gegeven door het verleenen van ondersteuning en bijstand aan de Engelsche gezagvoerders. Daarom verklaart de gouverneur-generaal bij deze, dat de hierbij genoemde personen (hier volgen de zes namen) voortaan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de eenige erfelijke eigenaren zullen zijn van de landen, die zij bezaten toen Oude onder de Engelsche heerschappij is gekomen, behoudens zulke matige schatting als hun zal worden opgelegd; deze getrouwe personen zullen wijders worden beloond op zoodanige wijze als het gouvernement, na hunne verdiensten en hunnen toestand in overweging te hebben genomen, zal bepalen. Eene geëvenredigde belooning en eer zal naar verdienste aan anderen worden geschonken, ten wier behoeve gelijke aanspraken zullen worden bewezen ten genoegen van het gouvernement.

"Verder verkondigt de gouverneur-generaal aan het volk van Oude, dat, behoudens de genoemde uitzonderingen, het eigendomsregt op den grond van de provincie is verbeurd aan het Britsche gouvernement, dat over dit regt zal beschikken op zoodanige wijze als het oorbaar zal achten. Aan die taloekdars, hoofden en landheeren met hunne volgelingen, die zich, onder overgave van hunne wapens en met belofte van gehoorzaamheid aan zijne bevelen, dadelijk aan den hoofdkommissaris van Oude zullen komen onderwerpen, belooft de gouverneur-generaal behoud van leven en eer, mits hunne handen niet bevlekt zijn met het moorddadig vergoten bloed der Engelschen. Maar wat aangaat verdere toegevendheid, die wel is waar ook tot hen zal kunnen worden uitgestrekt, en den toestand, waarin zij later zouden kunnen geplaatst worden, moeten zij zich verlaten op de regtvaardigheid en de genade van het Engelsche gouvernement.

"Ten opzigte van degenen onder hen, die zich spoedig zullen aanbieden en den kommissaris hunnen bijstand tot herstel van vrede en orde verleenen, zal deze

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toegevendheid zeer groot zijn, en zal de gouverneur-generaal gaarne met vrijgevigheid de aanspraken op eene teruggave van hunne vroegere regten in overweging nemen, welke zij daardoor zullen verwerven.

"Terwijl dus medepligtigheid aan den moord van de Engelsche mannen en vrouwen allen, die daaraan schuldig zijn, van de amnestie zal uitsluiten, zullen zij die Engelsche levens hebben beschermd, bijzondere aanspraak hebben op inschikkelijkheid en genade."

Zij, die bekend zijn met het achterdochtig en ergdenkend karakter van den Indiër, die zich herinneren dat de opstand juist was ontstaan omdat de inlijving van Oude den sepays en der bevolking de ergste vermoedens omtrent de voornemens van het gouvernement had ingeboezemd, en die daarbij bekend zijn met de innige gehechtheid van den Indiër aan zijn geboortegrond, zullen gemakkelijk kunnen bevroeden welk eene noodlottige uitwerking deze proclamatie hebben moest. Niets was welligt meer geschikt om het uitstervend oorlogsvuur op nieuw aan te wakkeren en de beroofde taloekdars en hunne volgelingen tot een wanhopigen verdelgingsoorlog te voeren, dan juist dit staatsstuk. Dit begreep men ook in Engeland toen daar een afschrift van die proclamatie werd ontvangen en reeds den 19den April werd aan lord Canning de afkeuring daarvan door het hof van bewindhebbers medegedeeld, in eene depêche, op last van den president van den raad van toeverzigt, lord Ellenborough, die zelf vroeger gouverneur-generaal was geweest, geschreven. "Wij kunnen niet nalaten," luidt de depêche, "u onze vrees te kennen te geven, dat deze afkondiging, welke de onterving van een geheel volk

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uitspreekt, bijna onoverkomelijke moeijelijkheden tot de herstelling van den vrede zal opleveren. De landbezitters van Indie zijn zeer gehecht aan den akker, welke hunne voorouders reeds bezaten; zij zijn even gevoelig voor de regten op den grond, dien zij vermeenen te bezitten, als de landbezitters van eenig ander land dat wij kennen. Wat ook uwe latere en ons nog onbekende voornemens mogen zijn, uwe proclamatie zal den schijn hebben van de groote massa des volks te berooven van alle hoop op hetgeen hun persoonlijk het dierbaarste is wat zij kennen, en dat wel op een oogenblik dat ons bestuur voor dat van hun eigen vorst in de plaats gesteld wordt en daardoor het nationaal gevoel tegen ons is opgewekt."

De brief eindigde met de volgende voorschriften: "Andere veroveraars, wanneer zij er in geslaagd zijn om allen tegenstand te overwinnen, hebben eenige weinige personen uitgezonderd, die nog straf verdienden, maar overigens, volgens eene edelmoedige staatkunde, hunne genade tot het groote ligchaam van het volk uitgestrekt. Gij hebt naar een tegenovergesteld beginsel gehandeld. Gij hebt eenige weinigen aangewezen als een bijzondere gunst waardig te zijn, maar daarentegen aan de massa der bewoners van het land een slag toegebragt, dien zij als de strengste straf, die hun zou kunnen treffen, zullen beschouwen. Wij zijn van oordeel, dat de precedenten, waarvan gij afgeweken zijt, zijn ontworpen in een geest van wijsheid, die de voorkeur verdient boven dien waardoor uwe beschikking bestuurd werd, en wenschen daarom, dat gij in de toepassing de onverbiddelijke gestrengheid zult laten varen, welke het besluit van verbeurdverklaring, dat gij tegen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de grondbezitters van Oude hebt uitgevaardigd, kenmerkt. Wij wenschen het Britsche gezag in Indie te zien berusten op de gewillige gehoorzaamheid van een tevreden volk, en er kan geene tevredenheid zijn waar met eene algemeene verbeurdverklaring van goederen gedreigd wordt. Het gezag kan niet lang, door welke krijgsmagt ook, worden gehandhaafd in een land, waar het geheele volk vijandig wordt gemaakt door een gevoel van geleden ongelijk; en indien het mogelijk ware het aldus te handhaven, zoude het geene uitkomst zijn, die te wenschen is."

De afkeuring, die in deze verstandige opmerkingen opgesloten lag, werd in Engeland spoedig beaamd. Wij hebben gezien, dat kort te voren lord Palmerston als eerste minister had moeten plaats maken voor lord Derby. Zij, die den eersten staatsman in zijne onverzadelijke en weinig kiesche eerzucht kennen, zullen begrijpen, dat hij zich elke gelegenheid die zich mogt aanbieden, ten nutte zou maken om zijne zegevierende tegenstanders het pas verworven gezag weder te ontwringen. De brief aan lord Canning scheen hiertoe eene geschikte aanleiding te geven en reeds den 19den Mei, zijnde een zondag, riep lord Palmerston zijne aanhangers te zijnen huize te zamen, waar men het plan beraamde tot een parlementairen veldtogt. Het teeken tot den aanval werd in het huis der pairs gegeven door lord Shaftesbury, den schoonzoon van lord Palmerston en het hoofd der kerkelijke partij in dat huis, maar die hier bewees dat godsvrucht en vroomheid zelden bestand zijn tegen partijschap en eerzucht. De aanvallers hadden zich echter geen gunstig terrein tot den strijd gekozen, want het was zelfs den meest bevooroordeelden tegenstanders van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het ministerie maar al te duidelijk, dat de maatregel van lord Canning, in beginsel zoowel als in toepassing, niet te verdedigen was, en dat dus het motief der afkeuring van lord Ellenborough niet kon worden gewraakt. Men moest zich dus bepalen tot eene beoordeeling van de openbaarmaking van de uitgesprokene afkeuring zelve. Men beweerde: dat het bekend worden van dat stuk aan het gezag van den gouverneur-generaal een gevoeligen slag moest toebrengen en hem zoude belemmeren in elken krachtigen maatregel. Doch ook hier werd de oppositie in hare plannen teleurgesteld; want reeds den 11den Mei legde lord Ellenborough zijne portefeuille neder, en gaf hij hiervan aan het hoogerhuis kennis in de volgende bewoordingen: "Ik had gewenscht dat mijne depêche te gelijker tijd ware openbaar gemaakt met de proclamatie van lord Canning, omdat dit het eenige goede antwoord kon zijn op die proclamatie van het Indische gouvernement zelve en op de beoordeelingen die daarop zeker in Engeland en Indie zouden worden gemaakt, en tevens omdat dit het eenige geschikte middel was, om te bewijzen, dat het gouvernement in het moederland besloten had eene langmoedige staatkunde te volgen. Mijn brief is een vrede-boodschap aan het volk van Indie; hij zal een bron van troost zijn voor allen die nu beven, en alle ambtenaren dwingen om in den geest van het gouvernement te handelen. Het is uit liefde voor de openbare rust, dat ik dezen brief geschreven en openbaar gemaakt heb. Ik had welligt den raad moeten innemen van mijne ambtgenooten over het al of niet openbaar maken van dit stuk; maar ik deed dit niet en alzoo ben ik alleen daarvoor verantwoordelijk. Ik gevoelde mij verpligt te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

denken niet alleen aan mijn pligt jegens het ministerie, waarvan ik een deel uitmaakte, maar ook jegens het volk van Indie. Ik heb dertig jaren van mijn leven gewijd aan de bevordering der ware belangen van dat volk en ik wensch mijne loopbaan niet te eindigen met die belangen op te offeren. Dit geschil zal in Indie uit een ander oogpunt worden beschouwd dan waaruit het hier wordt beoordeeld. Hier is het eene partijkwestie tusschen lord Derby en lord Palmerston, dáár is het eene kwestie tusschen de beginselen van verbeurdverklaring en van vergiffenis. De keuze, die het parlement zal doen tusschen deze twee beginselen, zal in Indie de zaden strooijen van een eindeloozen oorlog of van den noodwendigen vrede. Maar daar ik weet, dat het zelfs in de gewigtigste omstandigheden onmogelijk is te beletten dat persoonlijke belangen zich in staatkundige geschillen mengen, heb ik besloten, voor zoo ver ik in de zaak betrokken ben, alle bijzondere inzigten ter zijde te stellen, opdat het eenige ware punt, dat hier in aanmerking moet komen, alleen het onderwerp der beraadslagingen moge uitmaken. Ik heb Harer Majesteit mijn ontslag aangeboden, en het is aangenomen."

Het gevolg der overwegingen en der stemming was, dat de door lord Shaftesbury voorgestelde afkeuring der depêche van lord Ellenborough werd verworpen; doch de meerderheid, aan de zijde der ministers verbleven, bedroeg slechts negen stemmen. Deze geringe meerderheid gaf lord Palmerston en anderen leden van het lagerhuis goeden moed. Hier werd het voorstel tot afkeuring gedaan door den heer Cardwell, een der kundigste leden van de kleine, maar verdienstelijke

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

partij, die in het huis der gemeenten nog naar haar voormaligen aanvoerder, sir Robert Peel, de "partij der Peelisten" wordt genoemd. Ook hier hadden zich de aanvallers de aan lord Canning toegebragte krenking en het daaruit te verwachten nadeel tot leus gekozen. Maar behalve dat, gelijk reeds door ons is aangewezen, de beginselen van de verbeurdverklaring niet te verdedigen waren, en bovendien lord Ellenborough reeds zijn ontslag had genomen, was er nu eene derde omstandigheid bijgekomen, die de zaak der oppositie veel aanhangers deed verliezen. Te gelijk met de toezending van een afschrift van zijne proclamatie, had lord Canning aan den heer Vernon Smith, in de veronderstelling dat deze nog als president van den Indische raad van toezigt aan het hoofd der Indische zaken stond, een particulier schrijven gerigt; lord Canning had namelijk destijds nog geen berigt van den val van het kabinet van lord Palmerston ontvangen. In dat schrijven werden nadere toelichtingen beloofd met opzigt tot de proclamatie en hare toepassing, waartoe den gouverneur-generaal de tijd ontbroken had vóór het vertrek der brievenmail. De eisch der openbare dienst, de gewoonte en de welvoegelijkheid brengen evenzeer mede, dat elke optredende minister van zijn voorganger alle oorkonden en inlichtingen ontvangt, de openbare belangen betreffende, en van dezen ook alle brieven overneemt, welke later mogen aankomen. Deze overgifte nu was door den heer Vernon Smith verzuimd, ofschoon hij zelf bekende, lord Palmerston over den particulieren brief te hebben geraadpleegd. En toch was de bedoelde brief hier van het hoogste gewigt; want onderrigt zijnde, dat hij verdere inlichtingen zou ontvangen, zou lord Ellenborough de aan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

komst daarvan voorzeker hebben afgewacht, alvorens een beslissend oordeel over het Indische staatsstuk te vellen. De heer Smith werd hierover dan ook scherp in het parlement ondervraagd, en wist geen beter antwoord te vinden dan de verklaring, dat hij den brief van lord Canning niet van genoegzaam belang had geacht, om dien aan zijnen opvolger mede te deelen: eene bewering die niet overeen te brengen is met de mededeeling, die hij daarvan aan lord Palmerston had gedaan. De verdediging van den heer Vernon Smith, die hij stamelende uitbragt, vond weinig bijval; de ironische lach waarmede zij van alle zijden in het huis der gemeenten werd begroet, moest elken onbevangen toeschouwer overtuigen, dat zij weinig strekken kon om de pogingen der oppositie te ondersteunen. Intusschen ontvingen de ministers in het lagerhuis spoedig eene onverwachte ondersteuning, die het pleit weldra beslechtte. Terwijl de beraadslagingen voortgingen, werd het afschrift bekend van een brief van den kommissaris van Oude, den verdienstelijken generaal Outram, gerigt aan lord Canning, en strekkende in antwoord op den brief, waarbij hem door den gouverneur-generaal een afschrift der proclamatie werd toegezonden, met last om die af te kondigen. De generaal Outram bragt in zijn brief dringende vertoogen tegen dit stuk in en schetste al de onheilen welke uit de afkondiging daarvan zouden voortvloeijen. Hij had tweemalen de waardigheid van kommissaris van Oude bekleed en zijne meening moest dus meer dan eenige andere van gewigt en afdoende geacht worden. "De hoofdkommissaris," werd in dien brief gezegd, "moet opmerken, dat volgens zijne overtuiging er geen twaalftal landbezitters in de provincie zijn, die niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zelven de wapenen tegen ons hebben gedragen of een vertegenwoordiger naar den durbar of raad gezonden, of wel het oproerige gouvernement met geld of manschappen geholpen hebben. De uitwerking der proclamatie zal dus het gevolg hebben, dat het geheele eigendomsregt op den grond verbeurd verklaard wordt, en wanneer dit het geval is, is het natuurlijk eene hopelooze zaak om te trachten de landeigenaars weder tot de zijde der orde over te halen. Integendeel is het de vaste overtuiging van den kommissaris, dat zoodra de hoofden en taloekdars bekend worden met het besluit van het gouvernement om hunne eigendommen verbeurd te verklaren, zij zich onmiddellijk naar hunne domeinen zullen begeven en zich gereed maken tot een hardnekkigen en wanhopigen tegenstand.

"De kommissaris beschouwt deze zaak als van zulk een hoog belang, dat hij, ofschoon gevaar loopende van lastig te schijnen, zijne denkbeelden nog eenmaal aan het oordeel van den gouverneur-generaal onderwerpt, in de hoop dat deze daardoor moge worden bewogen om de zaak op nieuw in overweging te nemen.

"Hij is van gevoelen, dat de landbezitters hoogst onbillijk werden behandeld in onze landelijke regelingen, en dat, zelfs indien dit niet zoo geweest ware, het van hunne zijde eene groote mate van trouw had gevorderd, geheel vreemd aan het gewoon karakter van den Aziaat, om onder de schokken, waaraan ons bestuur in Oude is blootgesteld geweest, aan het gouvernement getrouw te blijven. Werkelijk was het niet dan nadat ons bestuur inderdaad ten einde, de geheele landstreek overstroomd en de hoofdstad in de handen der oproerige soldaten was, dat de taloekdars, gebukt gaande

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onder het verlies van hunne landen, zich tegen ons hebben geschaard. De kommissaris gelooft dus, dat zij moeijelijk als rebellen kunnen worden aangemerkt, maar veeleer als eervolle vijanden, aan wien bij het eindigen van den veldtogt zoodanige voorwaarden behooren te worden aangeboden als zij zonder krenking van hunne waardigheid kunnen aannemen.

"Indien deze mannen hun land terug krijgen, zullen zij ons dadelijk bijstaan om de orde te herstellen en kan er spoedig met hunne medewerking eene policie worden opgerigt, zoodat de tegenwoordigheid van een ontzaggelijk leger tot het herstel van rust en vertrouwen onnoodig wordt. Wordt hun echter slechts het leven aangeboden, zonder andere vrijheid dan dat zij niet in eene gevangenis zijn opgesloten, dan zullen zij tot het laatste weêrstand blijven bieden en voorziet de kommissaris dat wij dan nog slechts aan het begin zijn van een guerilla-oorlog, die niet kan eindigen 'dan nadat deze klasse van inlanders met wortel en tak is uitgeroeid, waarmede dan nog door gevechten, ziekten en ongemakken het verlies van duizenden Europeanen is gemoeid. Men moet niet vergeten, dat deze wijze van oorlogen altijd bijzonder uitputtend is geweest voor onze Indische troepen, en dat zij zulks veel meer zal zijn nu wij zonder eene inlandsche legermagt zijn.

"Om al deze redenen verzoekt de kommissaris dringend, dat die landeigenaren en hoofden, welke niet medepligtig waren aan den koelbloedigen moord der Europeanen, tot onze zijde mogen worden overgehaald door de teruggave van hunne aloude bezittingen, behoudens zoodanige beperkingen als hunne ondergeschikten van alle onderdrukking kunnen vrijwaren. Indien Zijne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Excellentie in dit voorstel toestemt, zal het niet te laat zijn om, vóór dat de stad valt, hetgeen niet voor over eenige dagen zal plaats vinden, zijne toestemming te geven door middel van de elektrieke telegraaph. Indien zulk eene mededeeling niet wordt ontvangen zal de kommissaris overeenkomstig zijne tegenwoordige voorschriften handelen, bewust dat hij alles heeft gedaan wat in zijne magt stond, om lord Canning te overtuigen, dat de door hem bevolen maatregelen niet bij magte zullen zijn om ons gezag in Oude op een vasten grondslag te vestigen."

Blijkens een brief van den secretaris des gouverneur-generaals, gerigt aan sir James Outram, werden de voorstellen van dezen bevelhebber onaannemelijk verklaard!

De lezing van zijne ernstige vertoogen maakte op de meeste leden van het parlement een diepen indruk. Ziende, dat hij te vergeefs zou trachten de meerderheid voor zijn voorstel te winnen, trok de heer Cardwell het in, hetgeen als eene schitterende overwinning voor de ministers mag worden aangemerkt, daar het een bewijs opleverde hoe lord Palmerston meer en meer daalde in de schatting van de leden des parlements. De beraadslagingen in het parlement konden echter de noodlottige gevolgen niet wegnemen, welke de maatregelen van lord Canning moesten na zich slepen, daar die zeker veel hebben bijgedragen tot de verlenging van den oorlog en tot het ontstaan van den later gevolgden en door generaal Outram voorspelden guerillakrijg. Hier ging het dus even als in den Romeinschen senaat: Deliberante senatu, perit Saguntum.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

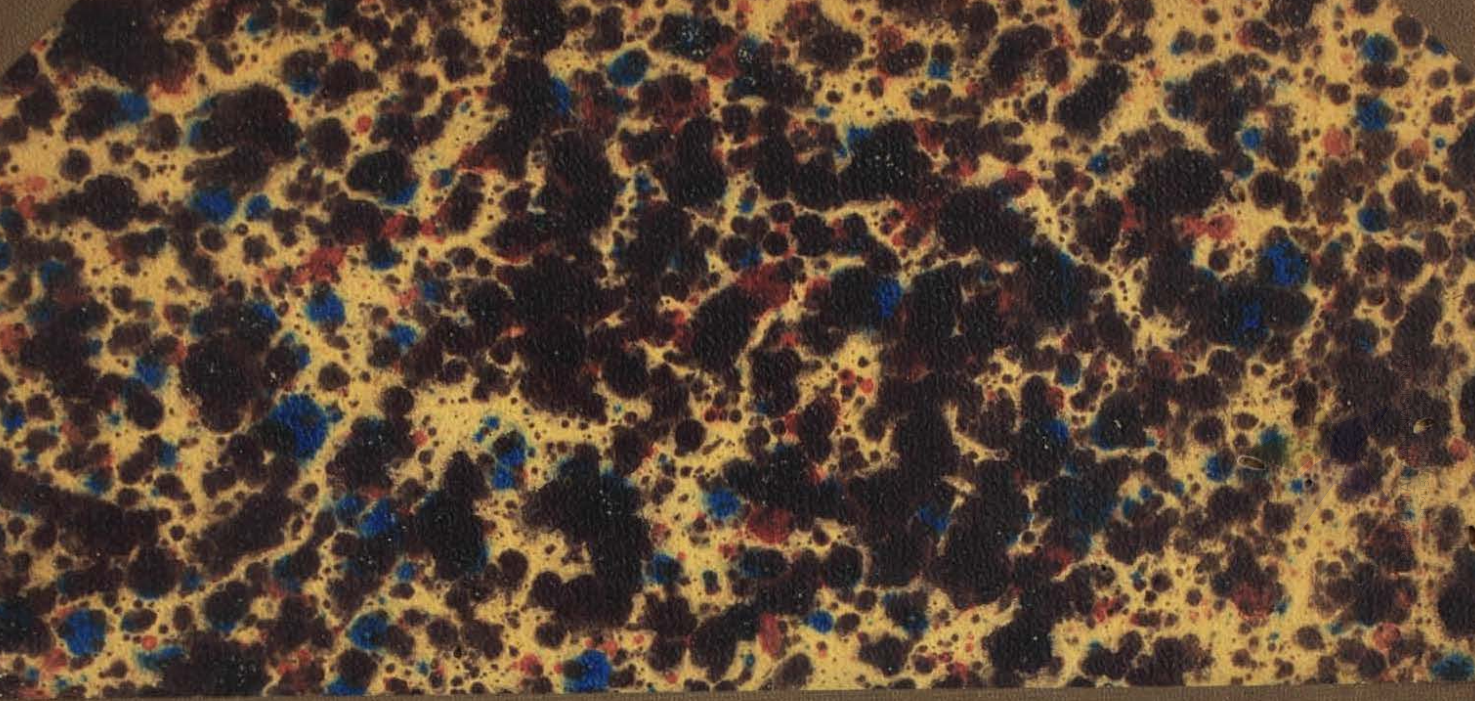

Excellentie in dit voorstel toestemt, zal het niet te laat zijn om, vóór dat de stad valt, hetgeen niet voor over eenige dagen zal plaats vinden, zijne toestemming te geven door middel van de elektrieke telegraaph. Indien zulk eene mededeeling niet wordt ontvangen zal de kommissaris overeenkomstig zijne tegenwoordige voorschriften handelen, bewust dat hij alles heeft gedaan wat in zijne magt stond, om lord Canning te overtuigen, dat de door hem bevolen maatregelen niet bij magte zullen zijn om ons gezag in Oude op een vasten grondslag te vestigen."

Blijkens een brief van den secretaris des gouverneur-generaals, gerigt aan sir James Outram, werden de voorstellen van dezen bevelhebber onaannemelijk verklaard!

De lezing van zijne ernstige vertoogen maakte op de meeste leden van het parlement een diepen indruk. Ziende, dat hij te vergeefs zou trachten de meerderheid voor zijn voorstel te winnen, trok de heer Cardwell het in, hetgeen als eene schitterende overwinning voor de ministers mag worden aangemerkt, daar het een bewijs opleverde hoe lord Palmerston meer en meer daalde in de schatting van de leden des parlements. De beraadslagingen in het parlement konden echter de noodlottige gevolgen niet wegnemen, welke de maatregelen van lord Canning moesten na zich slepen, daar die zeker veel hebben bijgedragen tot de verlenging van den oorlog en tot het ontstaan van den later gevolgden en door generaal Outram voorspelden guerillakrijg. Hier ging het dus even als in den Romeinschen senaat: Deliberante senatu, perit Saguntum.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wij moeten onzen lezers verzoeken nog eenige oogenblikken in het parlement te blijven vertoeven, daar wij hen willen doen tegenwoordig zijn bij de beraadslagingen, welke de vernietiging der Oost-Indische compagnie ten gevolge hadden. Reeds is meermalen ter loops gezegd dat lord Palmerston daartoe eene wet had voorgedragen. Deze wet voorzag uitsluitend in een voorloopig bestuur in het moederland en liet de instellingen in Indie vooreerst onveranderd. Zij had voornamelijk ten doel, om het dubbele, ingewikkelde, trage en belemmerende bestuur, bestaande in het hof van bewindhebbers en van den raad van toezigt, te vernietigen, en voor deze beide werktuigen een enkel ligchaam in de plaats te stellen, zamengesteld uit een verantwoordelijken minister, bijgestaan door een raad van acht personen, die eenigen tijd in Indie zouden moeten hebben gewoond of gediend, voor den tijd van acht jaren door de kroon te benoemen, en waarvan elke twee jaren twee zouden moeten aftreden. Bij de aanbieding van dit ontwerp van wet legde lord Palmerston onder anderen de navolgende verklaring af: "Ik ben niet bevreesd, om aan het parlement inzage in de Indische aangelegenheden te geven. Ik geloof integendeel, dat indien de zaken in Indie niet zulk een snellen voortgang maakten, als zij konden gedaan hebben, indien de vordering der verbeteringen eenigzins langzamer is geweest dan men had kunnen wenschen, deze uitkomst het gevolg is van de omstandigheid, dat het groote publiek in Engeland geheel onbekend was met de Indische belangen en daarvan werd terug gehouden en afgeschrikt door de verwikkelingen, die het meende dat daarin gelegen waren, en omdat het parlement nooit in de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beide huizen van aangezigt tot aangezigt heeft gestaan tegenover mannen die geheel en persoonlijk verantwoordelijk waren voor de Indische zaken. Ongetwijfeld is in de laatste jaren veel gedaan voor de stoffelijke welvaart van dat land; maar ik veroorloof mij te zeggen dat wat er gedaan is, geheel het uitvloeisel was van beraadslagingen in dit en het andere huis van het parlement gevoerd. En wel verre dat eenige dier beraadslagingen nadeelige gevolgen heeft gehad voor Indie, geloof ik dat het grootste gedeelte der verbeteringen, waarop de Indische bewindhebbers zich beroemen in een werk, dat onlangs door hen is uitgegeven [1], het gevolg zijn van den aandrang daartoe bij de Indische besturen gedaan, en die uitgegaan is van het parlement en de openbare drukpers. Wij hebben in de laatste tijden, wanneer wij den blik naar Indie wendden, onze aandacht te vestigen gehad op tooneelen van barbaarschheid, die elk mensch moeten doen sidderen; maar zijn wij geheel onverantwoordelijk voor deze tooneelen? Indien wij gedurende de eeuw dat wij over Indie heerschappij gevoerd hebben, onze magt hadden aangewend om het volk te verlichten en te beschaven, denkt gij dan dat de aard van dat volk niet, althans in zekere mate, veranderd zou zijn geworden, en dat de afgrijsselijke misdaden, die het begaan heeft, niet even terugstootend voor hun gevoel zouden geweest als zij zulks zijn voor het gevoel van het volk van Engeland? Wij moeten dit bedenken en ons herinneren, dat wij een grooten pligt in Indie te vervullen hebben, en ik ben verzekerd, dat wij ons

[1] Het vlugschrift, waarvan reeds vroeger door ons gewag gemaakt is, wordt hier door lord Palmerston bedoeld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het best van dezen pligt zullen kwijten, indien wij de uitvoering daarvan opdragen aan mannen, die aan het parlement verantwoordelijk zullen zijn voor hun gedrag, en zich gehouden zullen achten om het publiek van dit land stap voor stap rekenschap te geven van hetgeen zij doen."

Alvorens wij verder gaan moeten wij opmerken, dat welligt niets hen, die den loop der openbare meening in Engeland en de beraadslagingen in het parlement gevolgd hebben, meer heeft verwonderd, dan de geringe bijval en de flaauwe verdediging, die de Oost-Indische compagnie in hare laatste oogenblikken heeft ondervonden. Zoodra de eerste berigten van den opstand in Engeland werden ontvangen, was het duidelijk, dat de compagnie dien schok niet zou overleven; maar de herinnering aan de langdurigheid van haar bestaan, aan de uitgestrektheid van haren invloed en hare magt, aan de talrijkheid van hen, die in haar bestaan een onmiddellijk belang hadden, deed algemeen veronderstellen, dat dit magtige ligchaam althans niet zonder een hardnekkigen en krachtigen tegenstand zou vallen. Deze verwachting werd echter niet verwezenlijkt en zonder overdrijving kan worden gezegd, dat de compagnie alleen verdedigers en lofredenaars vond onder hen, die op nieuw de waarheid bewezen van het zedekundig axioma: dat de ijverigste kampvechters van misbruiken altijd worden gevonden onder hen die van deze misbruiken leven. Zeker is het ook, dat de tegenstand in 1813 en 1833 veel heviger was, toen de compagnie door het parlement werd ontzet van hare monopoliën en van haren handel. Het gevaar, dat het bestaan der compagnie bedreigde, baarde nu slechts schrik

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en verbolgenheid bij de compagnie zelve, en dáár ontbrak het zeker niet aan bijeenkomsten en redevoeringen! Reeds den 9den Februarij had de heer Baring, lid van het parlement, een verzoekschrift van de compagnie overgelegd, waarbij dit ligchaam, door de ministers verwittigd van de aanstaande indiening der wet tot hare vernietiging, den slag die het dreigde, trachtte af te weren. Dit verzoekschrift hield echter weinig zulke drangredenen in, welke inderdaad zouden kunnen worden geacht van genoegzaam gewigt te zijn, om een maatregel af te wenden, waarvan de noodzakelijkheid algemeen werd ingezien. De hoofdgrond der tegenwerpingen bestond in een overzigt van de groote uitkomsten, welke door de compagnie verkregen waren en waarvan de waarheid voorzeker niet kon worden ontkend; maar de compagnie zelve zoude hebben moeten erkennen dat deze groote daden en uitkomsten niet het werk waren der tegenwoordige actiehouders, die hunne aandeelen op de beurs hadden gekocht, even als elke andere speculant een aandeel koopt in eene spoorweg onderneming of in eenig ander werk van openbaar nut. Evenmin zou zij hebben kunnen betwisten dat het bestuur over Indie reeds sedert lang slechts tijdelijk en tot wederopzeggens toe aan de compagnie was verbleven, en dat het parlement niet langer de gewigtigste zedelijke en stoffelijke belangen van millioenen en millioenen menschen in Indie en in Engeland vermogt toe te vertrouwen aan onverantwoordelijke bewindhebbers, wier onmagt en misslagen maar al te zeer door de ontzettende gebeurtenissen in Indie bewezen werden.

Ook in het parlement vond de compagnie slechts hare verdedigers onder de weinige leden, die als deelhebbers of

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zelfs als bewindhebbers in naauwe betrekking met haar stonden. Hoe de vertegenwoordiging over haar dacht, bleek reeds bij de eerste stemming, toen in het lagerhuis de eerste lezing der nieuwe wet met eene meerderheid van 145 leden werd aangenomen. De tweede lezing was op den 12den Maart aan de orde van den dag; doch reeds had lord Palmerston toen als eerste minister plaats gemaakt voor lord Derby, en werd de wet door hem ingetrokken. De aanzienlijke meerderheid, waarmede het lagerhuis zich echter voor de vernietiging van het bestuur der compagnie verklaard had, had aan dit ligchaam den doodsteek gegeven. Dit begreep ook lord Derby. Reeds bij zijn eerste programma der beginselen van het nieuw gevormde ministerie verklaarde hij: dat de aanzienlijke meerderheid van het lagerhuis, die voor de onmiddellijke vervanging van het bestuur der compagnie had gestemd, de bewindhebbers van die maatschappij in zulk een toestand had geplaatst, dat zij, na het gebeurde, niet meer op hetzelfde openbaar vertrouwen en op dezelfde openbare ondersteuning konden bouwen, waarop zij vóór die beslissing steeds hadden kunnen rekenen, en dat dien ten gevolge eene nieuwe wet ontworpen was en spoedig aan het parlement zou worden voorgedragen. Ook de heer D'Israeli, de kanselier der schatkist, deed gelijkluidende openingen in het lagerhuis, en gaf aan zijne toezegging reeds den 26sten Maart gevolg. Overeenkomstig dat ontwerp zouden de twee in Engeland bestaande regeringsligchamen worden ontbonden, en hun gezag en hunne werkzaamheden worden overgedragen op een verantwoordelijken minister, bijgestaan door een raad van achttien personen. De helft van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deze raadslieden zoude worden benoemd door de kroon en de wederhelft door de bezitters van Indische schuldbrieven of aandeelen in Indische spoorwegen. Het getal van hen, die dit laatstgenoemde kiesregt zouden erlangen, werd door den heer D'Israeli geschat op 5000 personen. De overige vijf leden eindelijk zouden worden gekozen uit hen, die in Indie, of in Engeland in betrekking stonden of gestaan hadden met den handel of de nijverheid van Indie, of die daar gewoond hadden. Deze keuze zoude plaats hebben door de vijf groote koopsteden van het koningrijk, namelijk: Londen, Liverpool, Manchester, Glasgow en Belfast. De door de kroon aan te stellen raadsleden moesten worden gevonden uit personen, die eenigen tijd met het bestuur van Indie in betrekking hadden gestaan. Vijf daarvan moesten burgerlijke ambtenaren en vier militaire officieren zijn.

Hoe vrijgevig de bepalingen van dit ontwerp ook waren, zij zijn evenwel niet vrij te spreken van eene groote omslagtigheid en van groote moeijelijkheid in de toepassing. Spoedig bleek het dan ook dat dit plan weinig bijval bij de vertegenwoordiging te verwachten had. De grootste aanleiding tot tegenstand was welligt te zoeken in den naijver, die deze wet opwekte bij al de overige steden, welke van het kiesregt van leden voor den raad waren uitgesloten. Lord Palmerston en zijn aanhang maakten hiervan een behendig gebruik en weldra scheen het lot der aanhangige wet niet twijfelachtig meer. Ter goeder ure snelde echter lord John Russell het ministerie ter hulp. Sedert dat deze staatsman in 1852, destijds eerste minister, het ontslag van lord Palmerston als minister van buitenlandsche zaken had

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

moeten voordragen, was er tusschen deze beide staatslieden eene verwijdering ontstaan, die dagelijks grooter werd, daar beide aan het hoofd der gematigde liberale partij staande, elkander telkens den voorrang betwistten. Lord John Russell zag dadelijk in dat de afstemming van het ontwerp van den heer D'Israeli aan zijn mededinger een overwigt zou geven, waarvan deze met behendigheid gebruik zou maken, om zich weder van den pas ontruimden ministeriëlen zetel meester te maken. Om dit te voor komen, ondersteunde hij de ministers door eene onverwachte afleiding. Na de bedenkingen te hebben opgesomd, waarvoor, ook naar zijne meening, het ministerieel ontwerp vatbaar was, verklaarde hij zich te billijk om niet al de moeijelijkheid te erkennen van eene eerste regeling van het bestuur van Indie, nu dit bestuur voor het eerst door de koningin moest worden aanvaard. Hij stelde daarom den minister voor, om het ontwerp in te trekken, opdat daarna in een kommitté van het geheele huis de hoofdbeginselen waarop dat bestuur moest gevestigd worden, konden worden overwogen en vastgesteld, en daarna eene uitgewerkte wet, gegrond op die beginselen, ter openlijke beraadslaging zou kunnen worden aangeboden. Deze uitkomst werd gretig door de ministers aangenomen en later werden er onderscheidene resolutiën vastgesteld, waarin de hoofdbeginselen werden opgenomen. Daarna werd door den heer D'Israeli een ontwerp van wet ingediend, dat door het parlement werd goedgekeurd en thans de grondwet van Indie uitmaakt. Deze wet bevat de navolgende bepalingen, die beknopt door ons zullen worden wedergegeven.

In den aanhef wordt gewezen op het laatste charter

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

der compagnie, waarbij verklaard was dat dit ligchaam als lasthebber van de koningin voortdurend in het bezit zou blijven van het bestuur over Indie, en wel totdat het parlement daaromtrent anders zou beschikken; daarna verklaart zij dat het thans wenschelijk is voorgekomen, dat het gebied van Indie voortaan regtstreeks door en in naam van hare majesteit worde bestuurd. Bij het eerste artikel van het dispositief wordt gezegd, dat het bestuur der compagnie en alle magt door haar uit vroegere oorkonden ontleend, zullen ophouden en overgaan op en worden uitgeoefend in naam van de koningin. Onder den naam van Indie zullen worden verstaan alle landen waarvan het gebied door deze wet op de koningin overgaat. Het tweede artikel gelast, dat Indie door en in naam van hare majesteit zal worden bestuurd, dat alle regten die door de compagnie tot nu toe zijn uitgeoefend, indien de wet niet anders vaststelt, ten behoeve van de koningin zullen worden uitgeoefend, als regten voortvloeijende uit het bestuur over Indie, en dat alle territoriale en andere inkomsten van of ontstaande in Indie, en alle schattingen en andere betalingen, die door de compagnie werden ontvangen, nu zullen worden ontvangen voor en in naam van hare majesteit, en zullen worden aangewend en gebruikt voor het bestuur van Indie, behoudens de nadere beschikkingen bij deze wet vast te stellen.

Een eerste secretaris van staat of minister zal voortaan bekleed zijn met het gezag, dat tot nog toe door de Oost-Indische compagnie en door het hof van bewindhebbers werd uitgeoefend en mitsdien ook gezag voeren over alle officieren, ambtenaren en andere overheden, en hij zal tegelijk bekleed zijn met de magt, die tot

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nog toe aan den raad van toezigt was opgedragen. Elke koninklijke oorkonde, die tot nog toe door den president van dezen raad als verantwoordelijk minister werd gecontrasigneerd, zal nu op gelijke wijze worden onderteekend door een secretaris van staat. Voortaan zullen vier secretarissen van staat en dus één meer dan tot nog toe bestonden, benevens vier ondersecretarissen in het huis der gemeenten zitting mogen hebben. In geval bij het in werking komen van deze wet, de waardigheid van den nieuw benoemden secretaris van staat werd overgedragen op den persoon, die op dat oogenblik als president van den raad van toezigt werkzaam was, zou hij door deze verwisseling van betrekking niet verpligt zijn, om zich als lid van het parlement aan eene nieuwe verkiezingte onderwerpen. In geval het hare majesteit goed dunkt een vijfden secretaris van staat aan te stellen, dan zal de bezoldiging van dezen secretaris van staat en van zijne ondersecretarissen uit de inkomsten van Indie moeten worden betaald. Tegelijk wordt een raad van vijftien leden, onder den naam van raad van Indie, aan den secretaris van staat voor Indie toegevoegd, terwijl de raad, die thans aldaar dezen naam draagt, voortaan zal worden genoemd de raad van den gouverneur-generaal van Indie. Binnen veertien dagen na de afkondiging der wet moesten door het hof van bewindhebbers uit hun midden of uit voormalige bewindhebbers zeven leden worden gekozen, die bestemd zijn om zitting te nemen in den opgerigten raad van Indie. Binnen dertig dagen na de dagteekening der wet zouden ook door het ministerie acht leden worden benoemd ten einde den raad voltallig te maken. Elke later open-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vallende plaats onder de leden, die door de kroon benoemd zijn, zal door eene gelijke benoeming worden aangevuld; terwijl in die, welke onder de gekozen leden mogten voorkomen, zal worden voorzien door den raad en wel door eene keuze te doen in een opzettelijk opgeroepen bijeenkomst. De meerderheid der voor de eerste maal door de bewindhebbers gekozene leden en van de door het ministerie gelijker wijze voor het eerst aangestelde leden zal moeten bestaan uit personen, die ten minste tien jaren in Indie hebben gediend of gewoond, en Indie niet langer dan tien jaren geleden hebben verlaten. Ook later zal van de andere leden, niet behoorende tot deze meerderheid, geen werden gekozen of aangesteld, die deze hoedanigheid mist, tenzij op het oogenblik van zijne verkiezing of aanstelling ten minste negen van de aanblijvende leden de gemelde eigenschap bezitten. Geen lid van dezen raad zal van die betrekking kunnen ontzet worden, tenzij zijne gedragingen dit onvermijdelijk maakten, zullende de koningin hem alsdan daarvan kunnen ontzetten op een adres der beide huizen van het parlement. Geen der leden van den raad, hetzij benoemd of gekozen, zal in het parlement zitting kunnen nemen of stemmen. Elk lid ontvangt £ 1 200 's jaars uit de inkomsten van Indie. Elk lid zal, na tien of meer jaren zitting te hebben gehad, zich kunnen onttrekken aan de werkzaamheden ter zake van ziekte, enz. en dan een pensioen van £ 500 's jaars kunnen ontvangen. In geval de raad door eene beslissing van het parlement later werd ontbonden of in getal verminderd, zullen de ontslagen leden, die minder dan tien jaren zitting hebben gehad, geene aanspraak hebben op eenige ver-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

goeding voor het verlies van hun lidmaatschap. Al de secretarissen en andere beambten in dienst van het bestuur der compagnie en van den raad van toezigt in Engeland zullen ondergeschikt zijn aan den secretaris van staat. Deze zal binnen zes maanden de noodige veranderingen brengen in het personeel voor het beheer der Indische zaken, en eene vaste inrigting daarvan aan de koningin voorstellen, welke dit na overleg met den staatsraad zal vaststellen. Deze inrigting, waarbij ook de bezoldigingen zullen moeten zijn geregeld, zal binnen veertien dagen na de eerste bijeenkomst van het parlement aan hetzelve worden overgelegd, en daarna zal noch eene vermeerdering van ambtenaren noch eene vermeerdering van bezoldiging mogen plaats hebben anders dan met eene beschikking van de koningin in overleg met den staatsraad, waarvan op dezelfde wijze aan de beide huizen van het parlement mededeeling zal gedaan worden. De secretaris van staat in rade heeft het regt tot ontslag en benoeming van alle beambten en officieren, behoorende tot evengemelde inrigting, behoudens die algemeene voorschriften, welke bij de wet gegeven zijn of zullen worden gegeven met opzigt tot de bewijzen van geschiktheid tot het vervullen der onderscheidene betrekkingen. De koningin is bevoegd, om aan hen, die door de veranderde inrigting der bureaux, enz. in Engeland, hun ambt verliezen, schadeloosstelling te geven, bij eene door den kanselier der schatkist medeonderteekende oirkonde. De diensttijd door de beambten doorgebragt onder het bewind de compagnie zal ook later onder het bestuur der koningin in aanmerking komen.

Blijkens art. 19 van deze nieuwe wet, is de nieuwe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

raad van Indie bestemd, om onder de directie van den secretaris van staat de werkzaamheden te volvoeren (*conduct the business*), welke in Engeland moeten worden verrigt met opzigt tot het beheer over Indie, alsmede met de officiële briefwisseling met het bestuur aldaar; maar elke order of mededeeling, welke naar Indie zal worden afgezonden, moet onderteekend zijn door een der eerste secretarissen van staat (ministers); en, behalve hetgeen uitdrukkelijk bij deze wet wordt vermeld, zal elke order in Engeland krachtens deze wet betrekking hebbende tot het bestuur van Indie moeten zijn onderteekend door zulk een secretaris van staat. Alle depêches van de gouvernementen en presidentschappen in Indie en andere depêches van Indie, die aan het hof van bewindhebbers of aan de geheime afdeeling zouden zijn gerigt geworden, indien deze wet niet was uitgevaardigd, zullen worden gerigt aan zulk een secretaris van staat [1]).

Volgens het 20e artikel kan de secretaris van staat den raad in afdeelingen verdeelen, die hem in het verrigten der werkzaamheden behulpzaam zijn, en hierin kan hij nader zulke wijzigingen brengen als hij goed vindt. Hij is regtens de voorzitter van den raad van Indie, en zal een vicepresident kunnen aanstellen en weder ontslaan. De raad zal minstens éénmaal in elke

---

[1]) Daar wij ons herinneren hoe vele gedachtenwisselingen vroeger ook in Nederland hebben plaats gevonden omtrent de oprigting van een kolonialen raad, hebben wij dit 19e artikel geheel en woordelijk wedergegeven. Deze wet lost zich hoofdzakelijk op in het volgend beginsel: Overbrenging van het geheele bestuur van Britsch-Indie op een verantwoordelijken minister, omringd van kundige mannen, die hem met raad en daad bijstaan, zonder hem te kunnen belemmeren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

week bijeenkomen; overigens zal de bepaling van meerdere vergaderingen van den secretaris van staat afhangen. Vijf leden moeten minstens tegenwoordig zijn om iets te kunnen besluiten. Met uitzondering van de verkiezingen, zal bij verschil van gevoelen de opinie van den secretaris van staat beslissend zijn, en elke beschikking van den raad, genomen in afwezigheid van den secretaris van staat, behoeft de schriftelijke goedkeuring van dezen staatsambtenaar. Bij verschil van gevoelen zullen zoo wel de secretaris van staat als het van hem in gevoelen verschillend lid kunnen eischen, dat hunne redenen daartoe in de registers worden opgeteekend. Elke order of mededeeling, die naar Indie of elders wordt afgezonden, zal, in geval die niet reeds in eene vergadering van den raad is medegedeeld, ter raadkamer worden nedergelegd, opdat al de leden daarvan kennis kunnen nemen en dit wel gedurende zeven dagen vóór de afzending, met uitzondering evenwel van de nader te vermelden gevallen. Elk lid zal in een opzettelijk aan te leggen boek zijn gevoelen over de depêche kunnen doen opteekenen, zullende dadelijk een afschrift van dit gevoelen aan den secretaris van staat worden gezonden. In geval de meerderheid van den raad aldus tegen zulk eene handeling tegenwerpingen inbrengt, zal de secretaris van staat, indien hij aan deze tegenwerpingen der meerderheid niet toegeeft, de redenen moeten doen aanteekenen, waarom hij in strijd daarmede handelt. In geval de secretaris van staat vermeent, dat er dringende voorziening wordt vereischt, en in geval de order niet behoort tot die soort van beschikkingen, welke tegen zijn gevoelen door de meerderheid kunnen worden genomen, zal hij dien

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zonder voorkennis van den raad kunnen afzenden, mits hij later de redenen mededeele, welke hem van de dringende noodzakelijkheid der onmiddellijke afzending hebben overtuigd. Ook de geheime stukken, welke gedurende het bestuur der compagnie door de geheime afdeeling van het hof der bewindhebbers werden behandeld, behoeven niet aan den raad te worden medegedeeld.

De koningin benoemt voortaan den gouverneur-generaal van Indie, het vierde of zoogenaamd wetgevend lid van den raad van den gouverneur-generaal, de gouverneurs der drie presidentschappen van Indie, en den advokaat-generaal voor elk van deze hoofdgouvernementen. De benoeming der gewone leden van den raad der drie hoofdgouvernementen van Bengalen, Bombay en Madras verblijft aan den secretaris van staat in overeenstemming met de meerderheid der bij de zitting tegenwoordige leden van den raad van Indie. De gouverneur-generaal stelt, onder de koninklijke goedkeuring, de luitenant-gouverneurs der provinciën aan. Al deze benoemingen zijn ondergeschikt aan de algemeene wettelijke bepalingen omtrent de bevoegdheid der benoemden. Alle benoemingen, die onder de compagnie in Indie plaats vonden, zullen aldaar bij voortduring worden gedaan, terwijl de secretaris van staat hieromtrent later de noodige regelingen zal vaststellen. De secretaris van staat zal met den meest mogelijken spoed de noodige voorschriften ontwerpen en vaststellen met opzigt tot de toelating van ambtenaren voor de dienst in Indie, en de geschiktheid en bevoegdheid, die daaromtrent in de nieuw aan te stellen beambten zullen worden vereischt. Deze voorschriften zullen binnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veertien dagen na hunne vaststelling of na de bijeenkomst van het parlement aan dat ligchaam worden voorgelegd. Alle benoemingen van kadetten voor de zee- en landmagt verblijven aan de koningin, op voorstel van den secretaris van staat. Ook hieromtrent zullen zoodra mogelijk nieuwe regelingen worden ontworpen. Niet minder dan een tiende gedeelte der aan te stellen militaire kadetten zal moeten bestaan uit zoons van personen, die in Indie hebben gediend. Met inachtneming van vorenstaande bepaling zal de keuze der kadetsplaatsen verblijven aan den secretaris van staat en den raad, met dien verstande, dat van zeventien aanstellingen de secretaris van staat de keuze van twee, en elk der leden de keuze van één kadet zullen hebben. De keuze dier personen zal echter niet aan de koningin ter bevestiging aanbevolen worden dan na goedkeuring van den secretaris van staat in rade. De magt tot aanstelling en toelating tot de dienst in Indie, zoo als zij vroeger aan de compagnie verbleef, wordt voortaan door den secretaris van staat uitgeoefend. Elke kennisgeving van het ontslag of de vervanging van officieren of ambtenaren in Indie, die vroeger aan het hof van bewindhebbers plaats vond, zal voortaan gelijkerwijze aan den secretaris van staat geschieden. De koningin treedt in het bezit van alle goederen, bezittingen, gelden, aanspraken, inkomsten en voordeelen tot nog toe bezeten door de compagnie, en welke allen ten nutte van het beheer van Indie zullen moeten worden aangewend. De secretaris van staat, in overeenstemming met de meerderheid der leden van den raad van Indie, zal die bezittingen kunnen verkoopen, verbinden of daarop geldleeningen, of ook aanwinsten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en aankoopen kunnen doen en hieromtrent overeenkomsten sluiten. Elke overdragt echter van eenig vast goed zal moeten geschieden bij acte, geteekend door dezen secretaris van staat en de medeonderteekening voerende van drie leden van den raad.

De aanwending der inkomsten van Indie is onderworpen aan het toezigt van den secretaris van staat in rade, terwijl daarvan geen gebruik zal kunnen plaats hebben dan in overeenstemming met de meerderheid van den raad. De betaling der dividenden en interesten op de schuld van Indie moet plaats vinden uit de inkomsten van dat rijk. Hetgeen daartoe uit Indie wordt overgemaakt, moet worden overgegeven aan den secretaris van staat in rade. Ook de gelden, die op naam van bewindhebbers in de boeken der bank van Engeland zijn ingeschreven, worden op dezen staatsambtenaar overgebragt. Eene nieuwe rekening zal voor dit alles bij die bank worden geopend.

Bij de artikelen 45, 46, 47, 48, 49, 50 en 51 wordt de secretaris van staat belast met het beheer der gelden en goederen, en bekleed met de magt om leeningen te sluiten en credietpapier uit te geven, even als zulks kon worden verrigt door het hof van bewindhebbers onder goedkeuring van den raad van toezigt.

Het 52e artikel bevat eene gewigtige bepaling. Daarbij wordt aan de koningin opgedragen, om telkens door eene acte, gecontrasigneerd door den kanselier der schatkist, een geschikt persoon te benoemen tot controleur der rekeningen van den secretaris van staat in rade, welke controleur de bevoegdheid zal hebben, om de ambtenaren, hem bij dezelfde acte toe te voegen, aan te stellen en te ontslaan. De bezoldigingen van dezen ambtenaar en zijne ondergeschikten zullen moeten worden gevon-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den uit de inkomsten van Indie, en almede door de koningin worden bepaald. De secretaris van staat is verpligt hem alle rekeningen voor te leggen, vergezeld van de noodige bewijsstukken. De controleur zal alle ambtenaren in Engeland kunnen ontbieden, om van hen inlichtingen betreffende deze rekeningen te vragen. Hij zal van tijd tot tijd den secretaris van staat verslag doen van zijne goed- of afkeuring, onder bijvoeging van zijne aanmerkingen, en bepaaldelijk onder aanteekening van elk geval, waarin het hem toeschijnt, dat gelden, voortkomende uit de inkomsten van Indie, zijn aangewend voor andere bedoelingen dan die van het beheer van Indie, waarvoor zij uitsluitend aangewend mogen worden. Hij zal omstandig in zijne verslagen die gelden of goederen vermelden, waarvan rekenschap moet worden gegeven, doch niet gegeven is, of die niet besteed zijn overeenkomstig de voorschriften der wet, of wel zijn uitgegeven en besteed zonder voldoende volmagt. Voorts zal hij alle gebreken, onnaauwkeurigheden en onregelmatigheden vermelden, die in die rekeningen of in de bewijsstukken worden gevonden; zullende al deze verslagen door hem tegelijk met de rekeningen van hetzelfde jaar aan de beide huizen van het parlement worden voorgelegd.

De secretaris van staat zal binnen de eerste veertien dagen van de zitting van het parlement na den eersten Mei van elk jaar aan hetzelve eene rekening voorleggen, loopende over het financiële jaar dat het laatste volle jaar voorafgaat, van de jaarlijksche opbrengst der inkomsten van Indie, verdeeld onder de verschillende hoofden, voor elk der verschillende presidentschappen of gouvernementen, en voorts van al de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

jaarlijksche ontvangsten en uitgaven in Engeland en in Indie, tegelijk met eene begrooting van het laatste financiële jaar, met inbegrip van de schuld en de rente van die schuld, benevens eene lijst van het kader der ambtenaren van den secretaris van staat in rade. In geval eene bezoldiging met vijftig ponden sterling of meer is verhoogd, zal dit bepaald worden vermeld en de reden dier vermeerdering onder de rekening worden opgegeven, welke tevens zal vergezeld gaan van een verslag, zamengesteld uit de bijzondere verslagen van elk presidentschap of van elk district van Indie, ingerigt op zulke wijze, dat het den zedelijken en stoffelijken vooruitgang en den toestand van Indie in elk dier presidentschappen het best doet uitkomen [1]).

In geval er een bevel naar Indie wordt gezonden, om dadelijk tot vijandelijkheden over te gaan, zal hiervan aan het parlement mededeeling worden gedaan binnen drie maanden na het afzenden van dat bevel, in geval het parlement zitting heeft, tenzij de last inmiddels is herroepen of geschorst, en in geval het parlement bij het einde van deze drie maanden geene zitting houdt, dan binnen een maand na de eerstvolgende bijeenkomst. Buiten het geval van afweering of voorkoming van een inval in de Indische bezittingen, zullen de inkomsten van Indie, zonder toestemming van het parlement niet bestemd mogen worden voor militaire operatiën buiten de grenzen van die bezittingen. Alle militaire en navale inrigtingen blijven vooreerst op den tegenwoordigen voet, vooral wat de bevorderingen betreft. In de voorwaarden van in dienstneming en de bepalingen

[1]) Deze laatste zinsnede is letterlijk overgebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

omtrent den diensttijd der troepen zullen door de koningin de noodige veranderingen kunnen worden gemaakt. Elk bevel hiertoe betrekkelijk zal aan het parlement worden medegedeeld. Alle ambtsbetrekkingen, bekleed in de dienst der compagnie, zullen bij voortduring in de dienst der koningin worden voortgezet, en zullen worden beschouwd als in eene en dezelfde dienst te zijn vervuld. Alle vroegere bevelen uitgevaardigd door het hof van bewindhebbers en den raad van toezigt blijven vooreerst van kracht. Alle waardigheden bekleed door de leden van het hof van bewindhebbers en van den raad van toezigt houden op zoowel als de aan die waardigheden verbonden bezoldigingen. Alle boeken, papieren, bescheiden en oirkonden zullen door beide ligchamen worden overgegeven aan den secretaris van staat. De persoon, die in Indie bij ontstentenis van den gouverneur-generaal in zijne plaats optreedt, doch zich op dat oogenblik van Calcutta verwijderd mogt bevinden, zal dadelijk in de uitoefening dier waardigheid treden, hoewel hij eerst later zitting neemt in den raad die aan den gouverneur-generaal is toegevoegd. De secretaris van staat in rade kan zoowel als eischer als in de hoedanigheid van verweerder, als zedelijk ligchaam proces voeren. Hij treedt als zoodanig in de plaats der compagnie. Alle verdragen en traktaten door deze gesloten, blijven voor de koningin verbindende. Noch de secretaris van staat, noch de leden van zijn raad zijn persoonlijk aansprakelijk; de kosten en betalingen uit regtsgedingen voortspruitende moeten worden voldaan uit de inkomsten van Indie.

De artikelen 69, 70 en 71 voorzien in het beheer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

der compagnie, welke nu slechts bestaan blijft als eene eenvoudige naamlooze maatschappij met een onveranderlijk kapitaal, met vaste rente. De twee volgende artikelen verzekeren den actiehouders de betaling van deze rente uit de inkomsten van Indie.

Deze wet moest in werking komen binnen dertig dagen na de aanneming, en heeft dus sedert den 2den September 1858 kracht van wet. Zij moest zoo spoedig zulks gevoegelijk kon geschieden in Indie worden afgekondigd, alwaar inmiddels de bestaande verordeningen van kracht zouden blijven.

Aldus was het doemvonnis uitgesproken over de Engelsche Oost-Indische compagnie, en viel een der zonderlingste en merkwaardigste handels- en staatsligchamen, waarvan de geschiedenis melding maakt. Indien wij een der beroemdste geschiedschrijvers, Gibbon, kunnen gelooven, dan bedroeg de gezamenlijke bevolking van het Romeinsche rijk, op het oogenblik van deszelfs grootste uitgebreidheid en magt, 120 millioen zielen, en dus ruim 60 millioen minder dan de bevolking van Britsch-Indie. Deze omstandigheid alleen zou genoeg zijn, om de heerschappij der compagnie als hoogst merkwaardig te doen beschouwen. Doch hierbij komt nog dat het onmetelijke Indische rijk was ontstaan door de veroveringen van ééne enkele eeuw; dat het was vermeesterd door een volk, dat op vele duizenden mijlen afstands woonde; dat het niet het eigendom van een geheel volk of van magtige vorsten was, maar van eene handvol kooplieden. Het was in het bezit en werd bestuurd in naam van 1639 onbekende personen; want dit was het getal der deelhebbers op het oogenblik der ontbinding van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

compagnie, en daaronder waren nog wel bijna een derde vrouwen en kinderen [1]). Het kapitaal van dit vennootschap heeft aanvankelijk, gedurende langen tijd slechts £ 60 000 en later nooit meer dan £ 6 000 000 bedragen. Nooit welligt, zoo lang de wereld bestaan heeft, werden grooter uitkomsten verkregen met kleiner middelen. De geschiedenis der compagnie, dit is reeds meermalen aangetoond, is geenszins vlekkeloos; zij vermeldt maar al te veel tekortkomingen en vergrijpen. Doch hoe wijs ook de beweegredenen mogen zijn, die tot hare vernietiging hebben geleid, het is onmogelijk den val van zulk een ontzaggelijk gevaarte te aanschouwen, zonder haar de laatste schatting onzer bewondering toe te brengen.

De worsteling in Indie heeft meer dan ooit de grootheid en de kracht van het Engelsche volkskarakter doen uitkomen. Te midden van vele gebreken onderscheidt het zich vooral door eene buitengewone mate van gezond verstand, door praktikale bedrevenheid en bovenal door volharding en onwankelbaren moed in tegenspoeden, en deze eigenschappen blonken in Indie overal uit waar het gevaar dreigde. Wij hebben daarvan talrijke bewijzen opgeteekend, en zouden die nog met vele voorbeelden kunnen vermeerderen. Zelfs vrouwen en en kinderen gingen den dood te gemoet met eene gelatenheid en een heldenmoed, die door geene wreedheid of pijniging konden worden geschokt. Ambtenaren, geheel vergeten op eenzame standplaatsen, vele honderden mijlen verwijderd van hunne landgenooten, verlieten hunne posten niet, en bleven hun pligt getrouw.

[1]) Daaronder bevonden zich ook vier Nederlanders, waarvan één dame.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In deze geestkracht, in deze vastberadenheid, liggen de verklaring en het geheim van Engelands magt en grootheid in Europa en in de wingewesten, van zijne meerderheid op zee en te land. Daardoor roept het bijna dagelijks in alle hoeken der wereld nieuwe staten en nederzettingen in het leven, die den handel en de levenskrachten van den moederstaat doen aangroeijen, en waardoor het den geheelen aardbol als in een groot net omsluit. Daardoor was het vroeger in staat de wereld te behoeden tegen eene wereldheerschappij, waarnaar door den grootsten krijgsman van deze eeuw gestreefd werd, en verjoeg het Frankrijk uit de landen van Europa, Azie, Afrika en Amerika.

De naam van Frankrijk noopt ons onwillekeurig tot eene vergelijking, die wij ontleenen aan de geschiedenis der laatste vijf en twintig jaren, en die vooral in den tegenwoordigen tijd niet onbelangrijk of doelloos is. In 1830 maakt Frankrijk zich meester van Algiers. Het bestrijdt daar nog eene bevolking van naauwelijks drie millioen zielen; het vierendeel van eene eeuw is niet genoeg, om die verovering tot stand te brengen, en evenwel ligt dat land als het ware in het gezigt der kusten van Frankrijk. Een leger, dat nooit minder dan zestig duizend man en dikwijls zelfs honderdduizend man telde, is naauwelijks voldoende om zulk een handvol Arabieren te bedwingen [1]). In diezelfde tijd-

[1]) Volgens de laatst vastgestelde regeling, moet de gewone bezetting van Algerie bestaan uit 70 241 soldaten, waarvan 57 000 man Franschen, 6 110 man van het zoogenaamde vreemde legioen en 6 737 inlanders of Arabieren. De inkomsten der kolonie bedroegen in 1855 13 075 000 franken. Daarentegen bedroegen de uitgaven 23 722 195 franken, waaronder echter niet zijn begrepen de kosten van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ruimte vergroot Engeland zijne Aziatische bezittingen door de onderwerping van vele groote rijken met eene bevolking van veertig millioen zielen. Het verovert tweemalen het ontoegankelijke Affghanistan; het maakt zich meester van den Punjaub en verslaat de geduchte Sikhs, die daarenboven nog werden aangevoerd en geoefend door Europesche en daaronder Fransche officieren. Eindelijk breekt een ontzettende opstand uit onder de soldaten, die het zelf geoefend en afgerigt heeft. Een luttel aantal Engelschen, gedund door de woede van het luchtgestel en door de trouweloosheid hunner vorige krijgsmakkers, zijn verpligt den storm het hoofd te bieden en zes maanden lang dezen doodelijken strijd vol te houden vóór dat er ondersteuning uit het moederland komt opdagen. Doch reeds vóór de aankomst van deze versterking heeft hunne onversaagdheid de kansen van den oorlog doen keeren, en de vaderlandsche kleuren doen schitteren op de muren van Delhi, Cawnpore en Lucknow. En echter heeft het getal der Engelsche soldaten in het geheele onmetelijke Indische rijk, vóór het uitbreken der laatste onlusten nooit meer dan zestig duizend man bedragen. Doch de Engelschman is gewoon alleen op zich zelven te bouwen, en daarom vindt hij te midden van alle staatsorkanen en tegenspoeden mannen, die opgewassen zijn voor de moeijelijke taak om het gevaar het hoofd te bieden.

leger, die ruim 80 millioen franken hebben beloopen. Frankrijk legt dus jaarlijks ongeveer 100 millioen franken aan zijne Algerijnsche bezitting te koste. Ziedaar hoe het koloniseert: dát zijn de vruchten der overwinningen, die sedert ruim eene vierde eeuw met zulke schitterende kleuren in de legerbulletins en op het doek van Horace Vernet zijn afgeschilderd!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Britsch-Indie gaat nu een nieuw tijdperk te gemoet, doch men moet zich geenszins de moeijelijkheden ontveinzen, die het bedreigen. De grootste is welligt die, waaraan het zou blootgesteld zijn ingeval het een middel werd, om aan de staatkundige partijen in het moederland nieuw voedsel te geven, en daardoor een speelbal werd van persoonlijke hartstogten. De vrees voor dit gevaar heeft welligt méér dan iets anders bijgedragen tot de instandhouding van het bestuur der compagnie, ofschoon dit bestuur, na de vernietiging van zijne monopoliën en zijn handel, inderdaad eene anomalie was geworden. Doch het meerendeel des Engelschen volks is te wijs, of beter gezegd kent te goed zijn eigen belang, om dit niet in te zien en te verhoeden. Het begrijpt, dat het zekerste middel om zulk een gevaar af te wenden, daarin bestaat: om aan Indie zelf een grooter aandeel in het bestuur te geven. Waarschijnlijk zal het daarom, door toevoeging van eenige door de Engelsche bevolking gekozen leden voor den wetgevenden raad, aan dat gedeelte van zijne onderdanen in Indie een grooter aandeel geven in het bestuur, zonder dat door deze toevoeging evenwel aan het bestuur te groote belemmeringen worden in den weg gelegd. Het is den Engelschman bewust, dat hij als lid van een verlicht en vrij volk aangeboren en constitutionele regten bezit, die hij overal behoudt, waar zijn voet den Engelschen bodem betreedt, en dat onder eene gemengde bevolking de mindere beschaafdheid van het eene gedeelte de regten van het meer beschaafde niet kan wegnemen; en een der gewigtigste regten is zeker dat, hetwelk hem een aandeel verzekert in het bestuur waaronder hij leeft. Waar Engeland dit

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

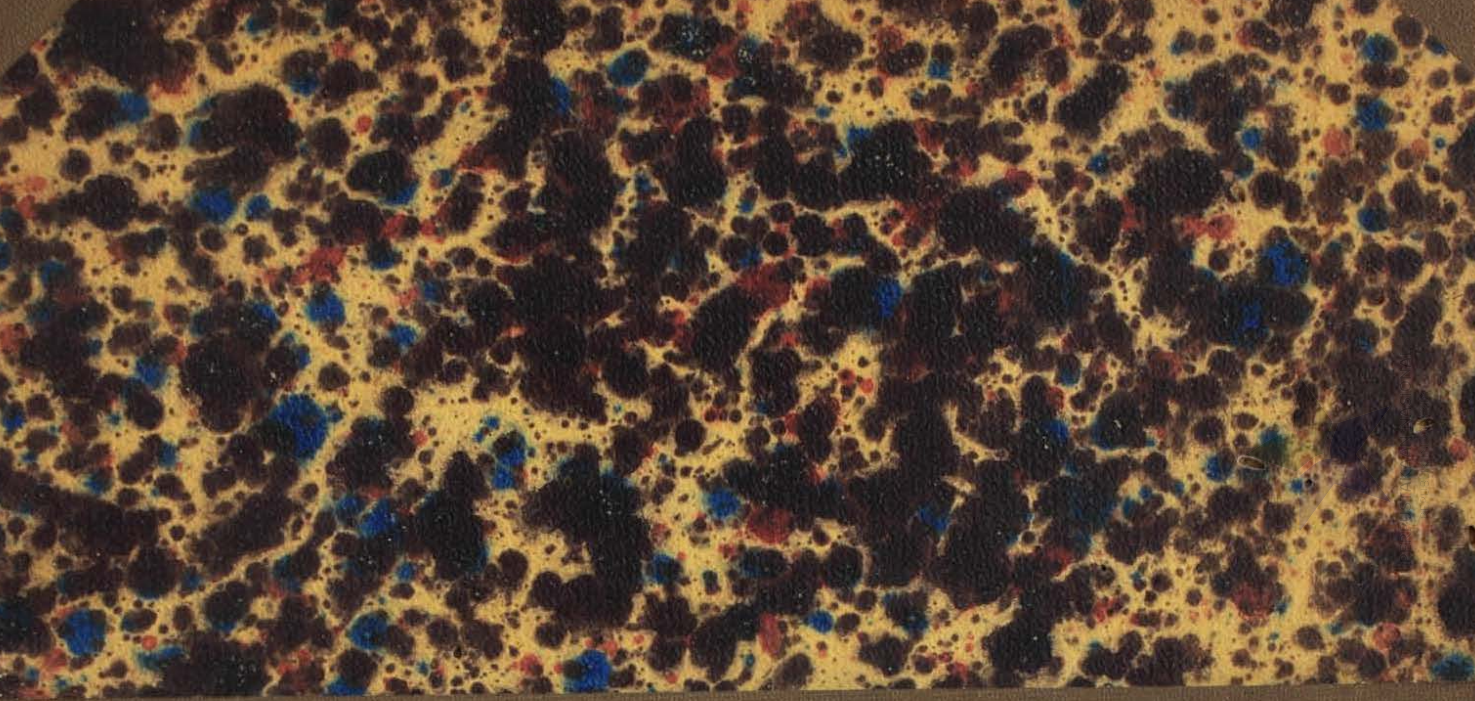

Britsch-Indie gaat nu een nieuw tijdperk te gemoet, doch men moet zich geenszins de moeijelijkheden ontveinzen, die het bedreigen. De grootste is welligt die, waaraan het zou blootgesteld zijn ingeval het een middel werd, om aan de staatkundige partijen in het moederland nieuw voedsel te geven, en daardoor een speelbal werd van persoonlijke hartstogten. De vrees voor dit gevaar heeft welligt méér dan iets anders bijgedragen tot de instandhouding van het bestuur der compagnie, ofschoon dit bestuur, na de vernietiging van zijne monopoliën en zijn handel, inderdaad eene anomalie was geworden. Doch het meerendeel des Engelschen volks is te wijs, of beter gezegd kent te goed zijn eigen belang, om dit niet in te zien en te verhoeden. Het begrijpt, dat het zekerste middel om zulk een gevaar af te wenden, daarin bestaat: om aan Indie zelf een grooter aandeel in het bestuur te geven. Waarschijnlijk zal het daarom, door toevoeging van eenige door de Engelsche bevolking gekozen leden voor den wetgevenden raad, aan dat gedeelte van zijne onderdanen in Indie een grooter aandeel geven in het bestuur, zonder dat door deze toevoeging evenwel aan het bestuur te groote belemmeringen worden in den weg gelegd. Het is den Engelschman bewust, dat hij als lid van een verlicht en vrij volk aangeboren en constitutionele regten bezit, die hij overal behoudt, waar zijn voet den Engelschen bodem betreedt, en dat onder eene gemengde bevolking de mindere beschaafdheid van het eene gedeelte de regten van het meer beschaafde niet kan wegnemen; en een der gewigtigste regten is zeker dat, hetwelk hem een aandeel verzekert in het bestuur waaronder hij leeft. Waar Engeland dit

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vroeger vergat, zooals in Amerika, daar volgde de straf spoedig op den misslag. Sedert het door eene algemeene koloniale wet dat regt overal in zijne volkplantingen heeft erkend en toegepast, is het voor deze wijze vrijgevigheid beloond door de toeneming van eigen handel en magt en door de vermeerderde welvaart, rust en toegenegenheid der koloniën. Britsch-Indie heeft in dit voorregt tot nog toe niet gedeeld; maar het was het eigendom van bijzondere personen. Engeland weet te wel, dat daar waar eene beschaafde natie eene onbeschaafde overheerscht, de overheerscher zijn invloed niet kan versterken door in de uitoefening der burgerregten den overheerscher te doen afdalen tot den overheerschte en het beschaafde gedeelte der bevolking in denzelfden toestand van staatkundige minderjarigheid te houden, waarin het min verlichte gedeelte verkeert. Het weet, dat niets den overheerscher meer verheft in de oogen van den overheerschte dan het gezigt der meerdere zelfstandigheid, die de eerste geniet, en dat hierdoor bij den laatste een naijver wordt geboren om dezelfde voorregten deelachtig te worden, en om die meerdere verlichting te verwerven, welke alleen zijne aanspraak op die voorregten kan regtvaardigen. Hierdoor ontstaat noodwendig eene gelijkheid of zamensmelting van taal, gewoonten, denkbeelden en belangen, die meer dan iets anders geschikt is om eene vreemde heerschappij te bevestigen.

Gelukkig voor Britsch-Indie is het beleid van zijne zaken in Engeland toevertrouwd aan lord Stanley. Deze jeugdige staatsman, de zoon van den eersten minister, lord Derby, heeft door zijne bekende vrijgevige zienswijze waarschijnlijk veel bijgedragen tot de concessiën,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

die het tegenwoordige ministerie reeds aan de openbare meening heeft gedaan, daarbij afwijkende van de behoudende beginselen, die algemeen aan hetzelve werden toegeschreven. Toegerust met al de begaafdheden en de welsprekendheid, die den uitmuntenden staatsman kenmerken, heeft hij, ofschoon naauwelijks vijf en dertig jaren oud, reeds de zeldzame onderscheiding verworven, dat hij door alle partijen en door alle staatslieden wordt aangeduid als de toekomstige eerste minister van Engeland. Zijne eerste stappen en regelingen bij de toepassing en uitvoering van de nieuwe wet voor Indie, getuigen, dat die taak ten volle aan hem kan worden toebetrouwd; en niets heeft hem meer in de openbare schatting doen rijzen dan de onderlinge vergelijking der personen, die door hem tot aanvulling van den nieuwen raad van Indie zijn benoemd, met de leden, die, overeenkomstig de wet, door het hof van bewindhebbers gekozen zijn. Terwijl de keuze van deze laatsten meestal op afgeleefde mannen met verouderde en bekrompene begrippen en vooroordeelen is gevallen, heeft lord Stanley integendeel de medewerking van de kundigste en vrijgevigste geleerden en staatslieden ingeroepen, zonder aanzien van partij of stand. Onze Nederlandsche lezers zullen terstond hiervan overtuigd zijn, wanneer wij zeggen, dat lord Stanley het lidmaatschap van den raad in de eerste plaats had aangeboden aan den kundigsten en vrijgevigsten staathuishoudkundige van dezen tijd, den heer Stuart Mill. Ongelukkig echter voor Indie en voor Engeland heeft de wankelende staat van zijne gezondheid dezen uitstekenden schrijver verpligt de hem aangebodene waardigheid van de hand te wijzen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Britsch-Indie mag zich dus met regt verheugen, dat zijne eerste gemeenschap met de koningin van Engeland zal plaats hebben door tusschenkomst van zulk een voortreffelijken minister. En wie kan dan bepalen welke uitkomsten de wijziging in het Indisch bestuur zal hebben, niet alleen voor Indie zelf, maar voor Engeland en voor de geheele beschaafde wereld? Wie kan voorzien wat deze verandering zal baren, waardoor een zesde gedeelte van het geheele menschdom de voorregten eener hoogere beschaving zal kunnen genieten en al de rijkdommen van den onuitputtelijken Indischen bodem aan den wereldhandel zullen worden ten beste gegeven? Onberekenbaar zijn de gevolgen van zulk eene maatschappelijke omwenteling; doch zeker is het dat zij niet dan weldadig zal kunnen werken. Engeland zal daarvan natuurlijk de eerste vruchten plukken en een onafzienbaar veld vinden voor den ondernemingsgeest van zijne burgerlijke en militaire ambtenaren, zijne geleerden, industriëlen en handelaren. En zij, die steeds onschuldig bleven aan de geweldenarijen en aanmatigingen van hunne landgenooten in Indie, maar toch in de kastijding deelden, welke op het misdrijf is gevolgd, zij, de nederige verkondigers van het woord des levens, zullen hunne verhevene roeping op nieuw aanvaarden met vooruitzigt op beter en rijker uitkomst dan immer. Zij zullen niet meer zaaijen op eene harde rots, die het goede zaad afstiet of deed verstikken, maar op een weligen akker, bevochtigd en vruchtbaar gemaakt door het bloed van zoo vele landgenooten en martelaren. De staatsman, de wijsgeer, de menschenvriend, de Christen moeten dit allen evenzeer verlangen. Zij toch weten, dat het Christendom,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gepredikt naar zijn waren geest, niet alleen rijk maakt in de gaven des hemels, maar ook in de goederen dezer wereld, want dat het overal volkswelvaart en verlichting in zijn gevolg medevoert. Zij zullen zich dus alle even hartelijk verblijden wanneer in Indie het licht der beschaving zal gloren en de Indiër zijne onzalige en walgelijke afgodendienst zal afzweren, om zich te wijden aan de ware eeredienst, welke, zelfs indien zij werd beroofd van het gezag der openbaring, uithoofde van de reinheid en edelmoedigheid harer leerstellingen en van de stoffelijke weldaden, welke zij verspreidt, de grootste zegen zou blijven, die de Bestierder des heelals aan ons, de nietige zonen der aarde, heeft toegeschikt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE VERSPREIDING VAN HET CHRISTENDOM IN INDIE.

Menigeen, die de beschrijving der Indische godsdienstige plegtigheden heeft gelezen, zal reeds gedacht hebben: wat heeft men in Indie gedaan om daar de Christelijke leer in te voeren en uit te breiden, de bevolking aan zijn wan- en bijgeloof te onttrekken en de zegeningen van het Christendom te doen deelachtig worden? En het is ter korte beantwoording van deze hoogstgewigtige vraag, dat wij eene eerste bijlage aan ons werk toevoegen.

Reeds zeer kort nadat de Christelijke godsdienst in het Westen was gevestigd, en dus niet lang na den dood des Zaligmakers, begonnen eenige verspreiders en verkondigers van het Evangelie een weg te zoeken over den Indischen Oceaan. Dit viel hun niet moeijelijk. De Egyptenaren toch, en vooral de bevolking der Thebais, onderscheidden zich door hunnen ijver voor het nieuwe geloof, en er werden weldra in de woestijn kerken en kloosters opgerigt en Christelijke volkplantingen aan de beide oevers van de Roode Zee gevestigd. De grootsche Arabische zeehavens, die met Indie handel dreven, hadden meerendeels eene Christen-bevolking en werden bestuurd door Christen-overheden; en veelal waren de kooplie-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den, de eigenaars der schepen en zelfs het scheepsvolk de Christelijke godsdienst toegedaan. Eenige van deze Christen-Arabieren hadden tot in Ceylon en op de kust van Malabar hunne koloniën. Wanneer een ijverig monnik aan boord van een Christen-schip in de Roode Zee kwam, kon hij zich verzekerd houden van op reis allen eerbied en eene goede behandeling te ondervinden, en bij zijne aankomst hartelijk welkom te zullen zijn bij zijne land- of geloofsgenooten. De Christen-koloniën, althans die, welke voormaals in Azie ontstonden, bewijzen dat er reeds vroeg eene aanzienlijke uittogt naar het Oosten had plaats gevonden; maar het Westen zonk dieper en dieper tot barbaarschheid en regeringloosheid terug; en toen eenige van de Oostersche zendelingen in hun geboorteland terugkwamen, waren dáár alle boeken en handschriften verloren of verbrand. Het Christendom drong inmiddels door tot in het midden van Azie, waar de zoogenaamde Nestorianen zoo vele kerken hadden, dat paus Clemens V zelfs een aartsbisschop derwaarts afvaardigde.

De eerste roomschgezinde zendelingen, die zich na de vestiging der Portugezen in Indie verspreidden, kwamen uit Goa. De Mogolsche keizer Akbar ontving hen niet alleen zeer minzaam, maar noodigde hen in 1589 zelfs uit, om zich in zijn rijk neder te zetten. Eenige Portugeesche zendelingen verbleven vijftien jaren te Agra, waar zij met veel onderscheiding bejegend werden en vergunning verkregen, om over godsdienstige onderwerpen met de priesters van andere geloofsbelijdenis, in de tegenwoordigheid van Akbar, die gewoon was des vrijdags avonds al de geleerden aan zijn hof bijeen te roepen ten einde over de gods-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dienst te spreken, redetwisten te houden. De vertegenwoordigers van alle gezindheden, Mohammedanen, Christenen, Joden, Brahminen en Vuuraanbidders mogten hier hunne godsdienstige overtuiging zonder schroom of dwang openbaren en verdedigen met die bewijzen, welke zij het best zouden achten.

De zoon en opvolger van Akbar, keizer Jehangir, ging in zijne genegenheid voor de Christenen en in het bijzonder voor de Roomschgezinden, nog verder. Hij had onderscheidene afbeeldsels van Christus en van de maagd Maria op zijnen rozenkrans laten plaatsen, terwijl zelfs met zijne voorkennis twee van zijne neven het Christendom omhelsden. De verovering van onderscheidene Portugeesche plaatsen door de Nederlanders echter, maakte aan den invloed dezer zendelingen spoedig een einde. Daar, waar het Portugeesche gezag echter bleef bestaan, werd weldra de geheele bevolking tot het Christendom bekeerd; dit was onder anderen het geval te Goa, de hoofdplaats der Portugeesche bezittingen in Azië. Deze stad was in 1510 door Albuquerque veroverd, welke de inwoners met veel inschikkelijkheid behandelde, den titel van onderkoning ontving en het bewind met veel zachtheid voerde. Hij sloot verbindtenissen met de inlandsche vorsten, en trachtte vriendschappelijke betrekkingen aan te knoopen tusschen zijne landgenooten en de inlandsche bevolking. Hiertoe bevorderde hij de huwelijken tusschen de Portugesche krijgslieden met Hindoesche vrouwen, waardoor eenige der voornaamste Hindoesche geslachten uit Goa aan de Europesche familiën verbonden werden. De vrouwen werden daardoor bovendien verpligt het Christelijke geloof te omhelzen; en de afstammelingen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uit deze gemengde huwelijken maken nu het grootste gedeelte uit van de bevolking van Goa.

Dit stelsel van gemengde huwelijken werd ook in andere Portugesche bezittingen gevolgd; en vele inlandsche Christenen, die later tot de hervormde eeredienst overgingen, danken daaraan hun tegenwoordig aanzien.

Albuquerque was een uitstekend regent; doch zijne verbasterde opvolgers veroorzaakten het verval der heerschappij van Portugal in Azie. Zij voerden de inquisitie in, werden vadsig, inhaling en wreed, en vermengden hun bloed te zeer met dat der Indiërs. Een verbasterd en nog eens verbasterend kroost sproot uit deze onderlinge huwelijken voort. Later braken er in het moederland onlusten uit, en werd Portugal zelf gedurende zestig jaren bij Spanje ingelijfd. Geene Europesche natie begon hare loopbaan in Indie schitterender dan de Portugeesche; maar ook geene verloor haar gezag en haren roem spoediger. Billijkheidshalve moet men evenwel niet uit het oog verliezen, dat de achteruitgang der Portugeesche heerschappij in Azie vooral plaats had tijdens Portugal aan Spanje was onderworpen; en al ware een rijk ook uit graniet zamengesteld geweest, dan zou Philips II van Spanje het nog door zijne wreedheid, zijne heersch- en dweepzucht hebben doen in één storten.

Ter eere van de Nederlanders zij hier gezegd, dat reeds in 1612 te Leiden eene inrigting tot stand kwam, om zendelingen voor het Oosten en voor het Westen op te leiden. Het plan daartoe werd ontworpen door Anthonius Waldæus, hoogleeraar in de godgeleerdheid, die tevens de eerste was welke met het oppertoezigt over die inrigting werd belast. In 1620 vestigden zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de eerste Protestantsche geestelijken te Batavia en in 1626 werd de ijverige Candidius benoemd tot leeraar op Formosa. Het ligt echter niet in ons bestek, om een verslag te geven van de uitwerking der evangelie-prediking in die plaatsen, daar wij ons uitsluitend tot Britsch-Indie moeten bepalen.

In 1636 zond de koning van Kandy, op het eiland Ceylon, een brief aan den Nederlandschen gezaghebber van Palliacatta, eene plaats op dat gedeelte van het vasteland van Indie gelegen, dat bekend is onder den naam van de kust van Coromandel, waarbij hij zich beklaagde over het willekeurig gedrag der Portugezen en den bijstand van de Nederlanders tegen dezen inriep. De gezaghebber gaf aan dit verzoek gehoor, en spoedig waren de Portugeesche steden Colombo, Punto Galle en Jaffna in onze handen. Reeds in 1642 kwam de eerste Nederlandsche leeraar Antonius Hornhonius op Ceylon aan, die vele inlanders tot het Protestantsche geloof bragt, terwijl ook de meeste Roomschgezinde inlanders daartoe overgingen. De vereischten tot aanneming waren voor die nieuw bekeerden niet moeijelijk: het gebed des Heeren, de tien geboden, een morgen- en een avondgebed en eene dankzegging, waren de eenige plegtigheden, wier kennis en beoefening men noodig achtte, om hen tot de bondszegelen toe te laten.

Behalve de moeijelijkheden, die de predikanten uit den aard der zaak in de zeden en vooroordeelen des volks ondervonden, hadden zij nog te kampen met een ander bezwaar: hunne eigene onkunde in de Oostersche talen. Valentyn geeft in zijn verdienstelijk werk 97 leeraren op, die tusschen 1642 en 1725 in de godsdienst onderwijs gaven, en verklaart daarbij dat slechts

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

acht van hen de inlandsche talen kenden, namelijk vier, die de Tamultaal spraken, en vier die de Cingaleesche taal magtig waren.

In 1663 bezochten, alleen in de provincie Jaffnapatam, 15 012 kinderen de scholen der Protestantsche onderwijzers; en toen Baldæus het eiland verliet, was het getal der leerlingen tot ruim 18 000 gestegen.

Doch dikwijls kenmerkte zich het bestuur van Ceylon door eene kwalijk begrepene onverdraagzaamheid, zoowel tegen de Roomschen als tegen de inlandsche gezindheden, waardoor de verwezenlijking der edele bedoelingen van het Christendom meer tegengewerkt dan bevorderd werd. Dit ging zelfs zoo ver, dat de aandacht der geestelijkheid in Nederland daarop werd gevestigd, en de classis van Amsterdam in 1700 eene vermaning aan de consistorie van Colombo rigtte, waarbij werd opgemerkt, "dat de maatregelen van dwang en kastijding, die tegen de Roomschgezinden en de Buddhisten werden in het werk gesteld, niet overeenkomstig de leer van Christus waren, en ook niet geschikt om Zijn koningrijk te bevorderen; dat dwang nimmer overtuiging kan inboezemen, en kastijding geen geloof opwekken, en dat zij, die door zulke middelen werden gedwongen om zich Christenen te noemen, in hun hart vijanden van Christus zouden blijven." Deze wijze en edelmoedige aanmaningen hadden echter niet de gewenschte uitwerking: men ging integendeel voort met de onredelijkste eischen en straffen. Niettegenstaande de scholen zich in een gebrekkigen toestand bevonden, werden de ouders verantwoordelijk gesteld, dat de kinderen die zouden bezoeken, op straffe van zware geldboeten, van dwangarbeid aan de openbare

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wegen, ja, van gevangenis! Er werd zelfs afgekondigd: "dat een Christen, aan eenige heidensche plegtigheid deelnemende, in het openbaar met rietslagen gestraft en voor den tijd van één jaar tot kettingarbeid zou worden veroordeeld!"

In 1722 bestond de Christelijke bevolking van Ceylon uit 424 392 zielen; doch in 1730 legde het consistorie van Galle de navolgende merkwaardige verklaring af: De inlandsche hoofden, die volgens de begeerte van het bestuur tot de hervormde godsdienst zijn overgegaan, zijn nog onverbeterlijke Buddhisten; en in hunne hoovaardij en castegeest, verlangen zij afzonderlijke tempels te hebben, waarin zelfs hunne eigene vrouwen niet zullen worden toegelaten. Deze Christenen zijn ondanks hunne plegtige verbindtenis aan de Christelijke godsdienst, in het geheim nog aan de afgodendienst gehecht. Elke handeling in hun dagelijksch leven is het uitvloeisel der Buddhistische leerstellingen. Wanneer er een kind geboren is raadplegen zij nog den sterrewigchelaar; en als het ziek is, hangen zij het toovermiddelen om den hals. Zelfs na den doop laten zij den Christen-naam, dien het kind ontvangen heeft, varen, en geven het zoodra het voor de eerste maal rijst eet met de gewone plegtigheden een heidenschen naam. Zij ondernemen geen werk zonder zich te vergewissen dat het een gelukkige dag is. Als zij ziek zijn, of tegenspoed ondervinden, zullen zij om den duivelbezweerder zenden, liever dan om hun predikant; om te trouwen, moet het een gelukkig uur zijn; en na hun dood worden hunne graven versierd met de bladen van den heiligen boom van Buddha, terwijl tot voedsel van den afgestorvene, kokosnoten en rijst bij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hem worden nedergelegd. Zij brengen offeranden aan de afgoden van Kattragan, en geven belooningen aan de bedelende dienaren der tempels. Om kort te gaan: de beste zegenwensch, dien zij hunne vrienden kunnen toevoegen is: "moogt gij een Buddha worden."

De oirkonden van het jaar 1760, die nog in de archiven van Ceylon voorhanden zijn, leveren een bedroevend bewijs op hoe laag de Christen-bevolking bij hare leeraren stond aangeschreven. In dat jaar telde de Christen-gemeente van Jaffna 182 226 inlandsche leden; doch slechts 64 van dezen waren leden der kerk; te Mannaar waren van de 9820 inlandsche Christenen slechts 5 toegelaten tot het heilige avondmaal, en te Matura vond men er slechts 36.

Ofschoon zulk eene uitkomst niet bemoedigend was, werden de Hervormde geestelijken niet afgeschrikt, maar bleven volharden in hun edel werk. Dit blijkt onder anderen uit de bijbelverspreiding. Een belangrijk gedeelte van de heilige schriften werd overgezet in de Cingalesche- of algemeene landtaal en in de Tamil-taal, welke in het noorden van Ceylon wordt gesproken In 1743 werd te Colombo, onder de bescherming van den oppergezaghebber, het geheele nieuwe Testament in de Tamil-taal uitgegeven. Reeds vroeger waren de vier Evangeliën in het Cingaleesch vertaald. In 1783 zagen in dezelfde taal het geheele nieuwe Testament met de boeken van Genesis, Exodus en een gedeelte van Leviticus het licht, en was er bovendien reeds eene overzetting van de Psalmen uitgegeven; en bij de overgave van Ceylon in 1795 werden er een aantal manuscripten van vertalingen van het oude Testament gevonden, die voor de uitgave bestemd waren. Zekere

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Juan Perreira, een Portugesche Roomsche priester, die tot de Protestantsche kerk overging, gaf eene vertaling van het nieuwe Testament in het Portugeesch uit; hij had ook het oude Testament grootendeels overgezet, doch deze vertaling zag nimmer het licht.

Na de verovering van het eiland door de Engelschen, ondervond de evangelie-prediking een betreurenswaardigen achteruitgang. De predikanten waren krijgsgevangen genomen; de inlandsche onderwijzers ontvingen geen traktement meer; het goede werk werd overal veronachtzaamd en vele duizenden inlanders gingen weder tot hun vroeger geloof over. Daar het verbod der Nederlanders tegen de oprigting van heidensche tempels nu krachteloos was geworden, rezen er van alle kanten weder Buddhistische tempels op.

Later legde echter het Engelsche bestuur zoowel aan de schoolmeesters als aan de predikanten bezoldigingen toe. Voor de predikdienst bezigde men bij voortduring, althans gedeeltelijk, Nederlanders, die van Coromandel kwamen. Doch dezelfde onverschilligheid omtrent de vereischten en de kennis van de personen, die tot ledematen der Hervormde kerk wenschten te worden toegelaten, bleef heerschen; zóó zelfs, dat een opzettelijk onderzoek bewees, dat de meeste Buddhistische priesters vroeger als Christenen waren gedoopt geworden.

In 1812 werd te Colombo eene bijbel-maatschappij opgerigt. De wenschelijkheid van zulk een genootschap bleek genoegzaam uit de omstandigheid, dat op dat oogenblik naauwelijks twintig inlandsche bijbels op het geheele eiland aanwezig waren.

Waren de Nederlanders in hunnen ijver soms te ver gegaan, de Engelschen vielen in een ander en niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

minder betreurenswaardig uiterste. De grootste achteloosheid in dat opzigt kenmerkte al de daden van het bestuur. Toen in 1815 Kandy aan de Engelschen overging, werd in het traktaat de navolgende bepaling opgenomen: "De godsdienst van Buddha, beleden door de hoofden en inwoners van deze provinciën, wordt onschendbaar (*inviolable*) verklaard, en hare plegtigheden, priesters en heiligdommen zullen worden in stand gehouden en beschermd."

Ter voldoening aan dit traktaat benoemde het Engelsche gouvernement de voornaamste Buddhistische priesters in de binnenlanden en ook de leeken, hoofden van de voornaamste d e w a l a's of demon-tempels, tot ambtenaren, legde eene maandelijksche bezoldiging toe aan de Buddhistische priesters en belastte zich zelfs met de kosten van eenige Buddhistische en Hindoesche plegtigheden. De m a l i g a w a of groote tempel te Kandy werd door soldaten, in Engelsche dienst, bewaakt, en de d e l a d a of tand van Buddha, met al zijne rijke versierselen, werd onder bewaring van een agent van het gouvernement gesteld en mogt niet zonder zijne vergunning worden vertoond. Ofschoon deze tand niets anders is dan een stuk kleurloos ivoor, een duim in middellijn en eenigzins omgebogen, wordt dit reliek evenwel met vurigen ijver aangebeden, en zelfs beschouwd als het palladium van het land. In 1828, onder het bestuur van sir Edward Barnes, werd dit heilige stuk op bevel van het gouvernement, voor het eerst sedert vijf en twintig jaren, vertoond aan de ontelbare menigte, die zamengevloeid was om het te zien en te aanbidden. In 1843 had eene gelijke vertooning plaats ter eere van Siamesche afgezanten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het is niet te verwonderen, dat zulk een toestand eindelijk de aandacht van het parlement opwekte, hetwelk ten gevolge had, dat het plaatselijke bestuur bepaalde bevelen ontving om de Buddhistische bevolking en hare priesters in het beheer van hunne eigene godsdienstige aangelegenheden te herstellen. Toen deze bevelen in Ceylon werden ten uitvoer gelegd, zag men het zonderlinge schouwspel: dat de geheele bevolking, met hare priesters aan het hoofd, zich tegen het bestuur van hare overheerschers verzette, niet om zich van het vreemde juk te ontdoen, maar integendeel om dat juk te behouden. Men beriep zich halsstarrig op de traktaten, die het Engelsche bestuur belastten met het toezigt over de plegtigheden en met de bewaring der heiligdommen en relequien van de Buddhistische eeredienst; doch de openbare meening in Engeland en het parlement hadden hunne denkwijze zoo bepaald geuit, dat ondanks den tegenstand der priesters, het Engelsche bestuur op Ceylon zich voortaan niet meer bemoeide met de eeredienst van Buddha. Eene latere opstand echter noodzaakte het gouvernement zich weder met de godsdienstige aangelegenheden van Ceylon in te laten en de bezoldiging der voornaamste priesters te regelen.

De laatste volkstelling heeft doen zien, dat de inlandsche bevolking van het eiland 146 000 Protestantsche en 37 469 Roomschgezinde Christenen telt.

Wij zouden onzen landgenooten den roem onthouden, die hun regtmatig toekomt, indien wij niet opmerkten dat zij op Ceylon beter dan de Engelschen voor de groote zaak des Christendoms hebben gearbeid. Hunne bemoeijingen kenmerkten zich, wel is waar, door groote

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

misslagen, doch zij hadden ook geene gelegenheid om uit de ondervinding van anderen te leeren. Hun Christelijke arbeid kenmerkte zich meer dan die der Engelschen door ijver, zamenwerking en medegevoel voor het lot van het volk, dat zij geroepen waren te bekeeren.

Nog tot in den laatsten tijd werd te Colombo een gedeelte der Hervormde bevolking door predikanten bestuurd, die aan de hoogescholen in Nederland hunne opleiding hadden genoten, waaronder vooral de namen van den edelen Palm en diens verdienstelijken zoon en opvolger niet mogen worden vergeten. Beide hebben zich, indien wij ons niet bedriegen, aan de hoogeschoo te Leiden voor het edel beroep, dat zij met zooveel verdienste hebben uitgeoefend, gevormd, en mogen met regt goede herders genoemd worden, die hunne gemeente op de waardigste wijze zijn voorgegaan.

De Denen hebben de eer de tweede Europesche Protestantsche natie te zijn geweest, die in Azie ijverde voor het rijk van Christus. Reeds in 1705 vertrokken uit Denemarken twee jongelingen, genaamd Bartholomeus Ziegenbalg en Hendrik Plutiho naar de kust van Tranquebar, den hoofdzetel der Deensche bezittingen in Indie. Zij hadden met vele moeijelijkheden te worstelen, die hun door het Deensche bestuur van Tranquebar werden aangedaan. Ziegenbalg werd zelfs gedurende vier maanden gevangen gehouden. Ook de geldelijke ondersteuning, die zij uit het moederland moesten ontvangen, bleef lang achterwege. Het plaatselijk bestuur verklaarde zelfs dat hunne schriften aan eene voorafgaande censuur moesten worden onderworpen, doch werd later daarover door den koning streng gegispt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In 1715 zag eene vertaling van het nieuwe Testament in de Tamil-taal, door hen bewerkt, het licht. Doch de gelegenheid om zich aan hunne edele taak te wijden werd dezen twee verdienstelijken zendelingen spoedig benomen, want reeds in 1719 werden zij beiden aan hun aardschen werkkring ontrukt. Zij mogten echter nog het genoegen smaken van te zien dat er andere zendelingen waren uitgezonden, om hunne taak te vervolgen.

Hunne opvolgers vonden meer ondersteuning bij het bestuur, dat daartoe van den koning van Denemarken uitvoerige en krachtige voorschriften had ontvangen. De goede zaak werd inzonderheid bevorderd door eene verklaring, dat alle inwoners van de Deensche bezittingen in Indie verpligt zouden zijn, om hunne kinderen onderwijs te doen geven in het lezen, schrijven en rekenen, waarbij hun echter de vrijheid gelaten werd om naar verkiezing al dan niet godsdienstig onderwijs te ontvangen.

In 1727 werd de door Ziegenbalg bewerkte overzetting van het nieuwe Testament uitgegeven; en in het volgende jaar vertrok een der Deensche zendelingen, Schultze, naar Madras, ten einde aldaar onder het toezigt der Engelsche handelsfactorij zijne evangeliepredikking voort te zetten; hier waren echter door de Roomschgezinden reeds vele inlanders bekeerd, zoodat de aankomst van Schultze aanleiding begon te geven tot twist en tweedragt. De Roomschgezinden, aangevuurd door hunne priesters, vielen namelijk op zijne woning aan, maakten zich van zijn persoon meester, en wilden hem zelfs aan de inquisitie te Goa overleveren, toen de tusschenkomst van den Mohammedaanschen vorst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aan deze betreurenswaardige twisten onder de Christenen een einde maakte.

Kort daarna zagen onderscheidene bijbelvertalingen in de inlandsche talen het licht. Als een bewijs van de belangstelling, welke in Duitschland voor deze zaak werd aan den dag gelegd, kan strekken, dat deze vertalingen aldaar grootendeels zijn gedrukt, evenals de letters voor deze verschillende inlandsche talen daar waren gegoten.

De Deensche zending breidde zich allengs ook in andere gedeelten van Indie uit. In 1775 had zij te Tranquebar zes zendelingen, vier en twintig katecheseermeesters, tien schoolmeesters en drie onderwijzeressen, terwijl in deze provincie negen Protestantsche kerken werden gevonden. Te Madras waren twee zendelingen, en even zoo veel te Cuddalore en te Calcutta.

Onder de zendelingen, die zich inzonderheid verdienstelijk hebben gemaakt, bekleedt de heer Schwartz de eerste plaats. Hij overleed in 1807, na het evangelie gedurende vijftig jaren gepredikt te hebben. Zijne vroomheid, minzaamheid en talenten hadden hem niet alleen den eerbied doen verwerven van de bevolking, maar ook van vele vorsten des lands. Zelfs de bloeddorstige en bijgeloovige Hyder-Ali, die aan alle vreemdelingen den dood had gezworen, gaf gedurende den bloedigen oorlog bevel, dat vader Schwartz overal ongedeerd zou mogen rondreizen. De vorst van Tanjore belastte hem met de voogdij over zijn zoon en opvolger, en zelfs de Engelsche compagnie legde bij zijn overlijden allen nationalen naijver en sectegeest ter zijde, en rigtte hem ter eere een prachtig gedenkteeken op, met een fraai opschrift, inhoudende: "dat de compagnie wenschte de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

herinnering levendig te houden aan een man van zoo uitstekende deugden, en dankbaar den weldadigen invloed te erkennen, dien hij had uitgeoefend." Ook de inlandsche vorsten bewezen hem na zijnen dood hunne hulde door het oprigten ter zijner gedachtenis van marmeren zuilen, terwijl anderen zijn portret in hunne voorkamers ophingen.

In 1802 legde de heer Gericke, mede een zendeling, een bezoek af in de zuidelijke districten van Indie, met dat gunstige gevolg voor de zaak des christendoms, dat de inlanders op vele plaatsen hunne afgodsbeelden verbrijzelden, en eene talrijke schare tot de Protestantsch-christelijke geloofsbelijdenis overging.

Later werden de meeste Deensche bezittingen aan de Engelsche compagnie afgestaan; en als een gevolg daarvan, gingen de meeste Deensche zendingen in handen van Engelsche genootschappen over. In 1845 had het Deensche genootschap zich met het doel om op nog uitgebreider schaal te kunnen werkzaam zijn, vereenigd met het genootschap van Dresden; doch de afstand der Deensche bezittingen verhinderde de uitvoering van dat plan. Gedurende hunne werkzaamheid in Indie hadden de Deensche zendelingen zich hoogst verdienstelijk gemaakt, hetgeen blijkt uit het feit dat in Junij 1846 het getal der Christenen, welke van deze zendelingen onderwijs genoten, drie en twintig duizend zeven honderd een en zestig zielen beliep. Het is eene merkwaardige bijzonderheid, welke de aandacht van vele schrijvers, die over de evangelie-prediking hebben gehandeld, heeft getrokken, dat het leven van vele der Deensche zendelingen zoo lang gespaard bleef, zóó zelfs dat sommigen hunner negen en vijftig jaren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lang in Indie hun dienstwerk verrigtten en een ouderdom van meer dan honderd jaren hebben bereikt!

In 1786 had zich te Londen een methodistisch zendelingsgenootschap gevormd, dat zijnen arbeid aanvankelijk wel uitsluitend tot West-Indië bepaalde, doch in 1813 ook het oog op Oost-Indië sloeg, en zes zendelingen naar Ceylon zond: eene maatregel, welke uitgelokt was door den ijver van den heer Coke. Deze edele man had twintig jaren lang in Engeland geijverd voor de eer des Heilands in vreemde gewesten. Zijne pogingen, om ook Ceylon te doen beschouwen als een geschikt veld ter bearbeiding, hadden in Engeland veel tegenstand ondervonden, en zouden welligt nimmer geslaagd zijn, indien hij niet verklaard had, dat hij-zelf zich aan het hoofd der zending zou plaatsen en de eerste uitgaven, die op ƒ 12 000 werden berekend, uit eigene inkomsten zou bestrijden. Hij verliet Engeland, gevolgd door zes medearbeiders, doch mogt het land, waarnaar hij met vurigen ijver had uitgezien, niet bereiken; hij overleed aan boord van het schip dat hem overvoerde, en zijn stoffelijk overschot werd aan de baren toevertrouwd, om daar te verblijven tot dat de zee de dooden zal wedergeven, die in haren schoot bedolven zijn. Gedurende de dertig laatste jaren van zijn leven had hij ter bevordering der evangeliepredikking achttien malen den oceaan doorkliefd.

Zijne reismakkers vestigden zich op Ceylon tot voortzetting van hunne taak, en verspreidden zich in verscheidene rigtingen over het eiland. Hun groote ijver werd echter niet door even groote uitkomsten beloond, want in 1853 bedroeg het getal der inlandsche leden van hunne kerk slechts duizend zeven honderd en negen zielen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In 1792 werd te Kettering in Engeland eene maatschappij opgerigt tot verspreiding van het evangelie onder de heidenen. Deze maatschappij bestond uit Doopsgezinde leeraren, en moet niet worden verward met een genootschap, dat denzelfden naam droeg, doch door de Episcopale of Anglicaansche kerk werd opgerigt. De Doopsgezinde maatschappij is hare stichting verschuldigd aan den ijver van den heer Thomas, die vroeger in Indie vertoefd had, en daar door eenige vrome Christenen van onderscheidene gezindheden tot eene dergelijke onderneming was aangemoedigd. Hij kreeg als medehelper den heer Carey die, onder vele lotverwisselingen, lang in Indie verbleef. Aanvankelijk wilden zij zich te Calcutta vestigen en zich niet ver van die stad op een landgoed nederzetten; doch geldelijke ongelegenheden en belemmeringen van wege het bestuur verhinderden de uitvoering van dit voornemen. Later kwamen nog eenige andere doopsgezinde zendelingen: de heeren Marshman, Ward, Brunsden en Erant uit Engeland over; doch dezen, afgeschrikt door de moeijelijkheden, die hun door het Engelsche bestuur werden in den weg gelegd, besloten zich te Serampore, eene kleine Deensche plaats aan de Hoogley, op slechts weinig mijlen afstands van Calcutta gelegen, te vestigen. Hierdoor bleven zij, hoezeer te midden van de landen der compagnie, beveiligd tegen de kwellingen van het Engelsche bestuur. De twee eerst aangekomen zendelingen voegden zich bij hen, zoodat nu de geheele Doopsgezinde zending te Serampore vereenigd was. Deze zendelingen beproefden zelfs in hun eigen huisselijk leven eene gemeenschap daar te stellen, door te zamen te gaan wonen; doch zij zagen zich weldra

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genoodzaakt dit plan op te geven. Niet lang na hunne vestiging te Serampore zag een nieuw Testament in de Bengali-taal het licht, en werd de heer Carey tot hoogleeraar aan de school van Fort William beroepen. De evangelie-prediking ontmoette echter vele hinderpalen bij de Hindoes zelven, en wel voornamelijk in de instelling der casten en van het huwelijk, welke velen van de bekeering tot het Christendom, dat daarmede zoozeer in strijd is, weêrhielden.

In 1806 riepen de zendelingen in het openbaar al wie voor de zaak des Christendoms ijveren wilde op, om hen behulpzaam te zijn in de overzetting van den bijbel in niet minder dan vijftien Oostersche talen, namelijk in de Sanskritische, de Bengali, de Hindostani, de Perzische, de Mahratti, de Gujarati, de Oriya, de Gurnati, de Telinga, de Burmesche, de Assamsche, de Boetansche, de Thibetsche, de Maleische en de Chineesche talen. Ieder, die den bijbel geheel of gedeeltelijk zou hebben vertaald, werd verzocht zijnen arbeid te Serampore in te leveren, waar hij herzien, verbeterd en door de maatschappij ten hare kosten uitgegeven zou worden.

Deze belangrijke uitbreiding van het zendelingswerk deed den tegenstand der Engelsche gezaghebbers weder herleven; en toen eenigen tijd daarna twee jonge zendelingen uit Engeland te Calcutta aankwamen, werden zij door de politie belet om hunne reis naar Serampore voort te zetten. De voorwaarde, die men aan de uitreiking van hunne verdere reispassen verbond, is zoo zonderling, dat wij die hier letterlijk willen afschrijven: "Zij zouden niet voor de inlanders prediken, en ook niet toelaten, dat door de inlandsche be-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

keerlingen zoude worden gepredikt; geene godsdienstige traktaatjes uitdeelen, noch hun volk vergunnen om ze te verspreiden; geene bekeerden afvaardigen, of andere stappen doen, hetzij door gesprekken of anderzins, om de inlanders te overreden tot omhelzing van het Christendom." Hoezeer deze voorwaarden later eenigzins gewijzigd werden, nam de gouverneur-generaal niettemin in rade een besluit, inhoudende dat de twee nieuwe zendelingen naar Europa moesten terug keeren, terwijl de kapitein, die hen naar Indie had overgebragt, geene uitklaring voor zijn schip ontving, alvorens hij zich verbonden had hen weder mede terug te voeren. De beide zendelingen waren echter reeds naar Serampore vertrokken, en hadden zich aldaar onder de bescherming der Deensche vlag en wetten gesteld. De koning van Denemarken liet vertoogen inbrengen bij het kabinet van St. James, en alleen ten gevolge daarvan, werden de heeren Chater en Robinson ongemoeid gelaten, en den kapitein de noodige papieren verstrekt, om de reize naar het vaderland aan te vangen. Doch de moeijelijkheden, waarmede de zending te kampen had, waren daarmede niet geëindigd: zij bleef herhaaldelijk allerlei bewijzen ontvangen van de vijandigheid van het Engelsche bestuur. De ijver der verdienstelijke mannen werd hierdoor echter niet verminderd; integendeel zij rigtten zelfs nieuwe zendingsposten op te Burma, Jessore, Calcutta, Butan en op andere plaatsen. Hiertoe moest echter de medewerking van inlandsche onderwijzers worden ingeroepen, hetwelk veel bijdroeg om hunne pogingen te doen mislukken; bovendien trof hen nog de ramp dat het zendelingsgebouw te Serampore afbrandde, waarbij een groot aantal manuscripten, persen en andere

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

benoodigdheden door de vlammen vernield werden.

In 1813 zette het Britsch-Indische bestuur de kroon op zijne vervolging tegen de christen leeraren, door aan elf zendelingen van onderscheidene genootschappen, waaronder er drie waren, die tot de Doopsgezinde missie te Serampore behoorden, bevel te geven om Indie te verlaten.

Het verdienstelijkste werk, dat door de zendingspost van Serampore werd tot stand gebragt, was de stichting van een collegie, bestemd om het onderwijs, dat aan inlandsche jongelingen op de gewone scholen werd gegeven, voort te zetten door een hooger onderwijs, bestaande in het leeren der Sanskritische, Arabische, Chinesche, Engelsche en zoodanige andere talen als hun nuttig konden geacht worden; voorts in het onderwijs in de Shastras der Hindoes, en de leerstellingen, welke den grondslag uitmaken van de Puranische en Buddhistische godgeleerdheid, met inbegrip van de Hindoesche wetgeving, en eindelijk nog in de grondbeginselen der Europeesche wetenschappen, met inbegrip van de geneeskunde en de Christelijke godgeleerdheid. Dit collegie was niet alleen bestemd voor Christen jongelingen, maar elke inlander, hetzij Brahmin, Soedra of Mohammedaan, werd toegelaten; doch geen der leerlingen was verpligt eene voorlezing bij te wonen, waartegen hij ter zake van zijne godsdienst eenige bedenking kon hebben; terwijl den leerling geene verpligting kon worden opgelegd, in strijd met de instelling der casten of met de eeredienst, waartoe hij behoorde.

Het kennelijk doel van deze instelling was, om eene algemeene toenadering te weeg te brengen, door de leerlingen allengs gemeenzaam te maken met de zeden, de gewoonten en de denkbeelden der Europeanen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

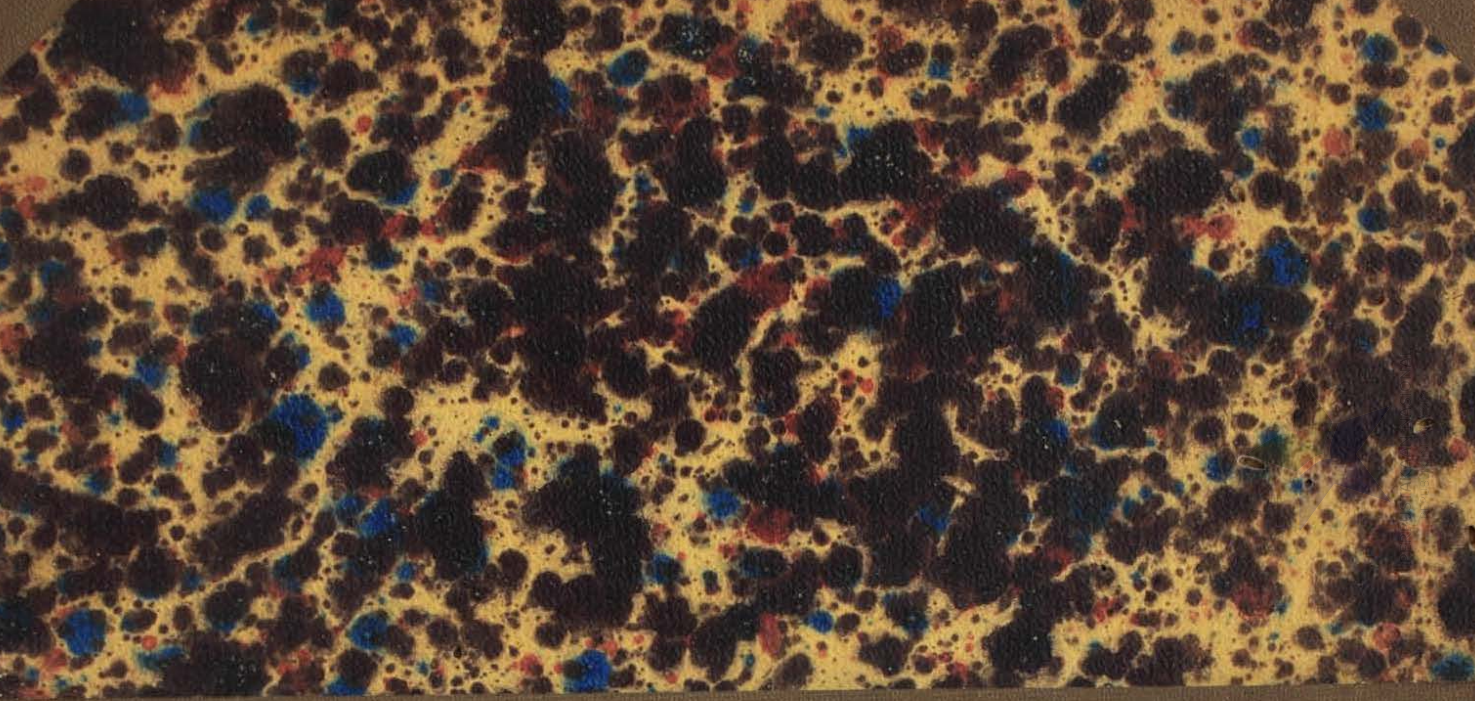

benoodigdheden door de vlammen vernield werden.

In 1813 zette het Britsch-Indische bestuur de kroon op zijne vervolging tegen de christen leeraren, door aan elf zendelingen van onderscheidene genootschappen, waaronder er drie waren, die tot de Doopsgezinde missie te Serampore behoorden, bevel te geven om Indie te verlaten.

Het verdienstelijkste werk, dat door de zendingspost van Serampore werd tot stand gebragt, was de stichting van een collegie, bestemd om het onderwijs, dat aan inlandsche jongelingen op de gewone scholen werd gegeven, voort te zetten door een hooger onderwijs, bestaande in het leeren der Sanskritische, Arabische, Chinesche, Engelsche en zoodanige andere talen als hun nuttig konden geacht worden; voorts in het onderwijs in de Shastras der Hindoes, en de leerstellingen, welke den grondslag uitmaken van de Puranische en Buddhistische godgeleerdheid, met inbegrip van de Hindoesche wetgeving, en eindelijk nog in de grondbeginselen der Europeesche wetenschappen, met inbegrip van de geneeskunde en de Christelijke godgeleerdheid. Dit collegie was niet alleen bestemd voor Christen jongelingen, maar elke inlander, hetzij Brahmin, Soedra of Mohammedaan, werd toegelaten; doch geen der leerlingen was verpligt eene voorlezing bij te wonen, waartegen hij ter zake van zijne godsdienst eenige bedenking kon hebben; terwijl den leerling geene verpligting kon worden opgelegd, in strijd met de instelling der casten of met de eeredienst, waartoe hij behoorde.

Het kennelijk doel van deze instelling was, om eene algemeene toenadering te weeg te brengen, door de leerlingen allengs gemeenzaam te maken met de zeden, de gewoonten en de denkbeelden der Europeanen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hen te overtuigen van de zedelijke voortreffelijkheid des Christendoms, afgescheiden van de geopenbaarde waarheden, die het verkondigt. Het gebouw, voor deze collegie's bestemd, kostte bij de oprigting £ 19 000 of ƒ 228 000, terwijl door een charter van den koning van Denemarken aan de instelling een duurzaam bestaan verzekerd werd. Het bleek echter later dat de zaak, hoe loffelijk overigens ook, op een te grooten schaal was ondernomen, en daardoor dikwijls geldelijke moeijelijkheden ondervond.

In 1827 had er eene gewigtige verandering plaats. Volgens vroegere overeenkomsten waren al de inkomsten en voordeelen, die door de Doopsgezinde zendelingen in Indie waren genoten, een gemeenschappelijk eigendom geworden. Het collegie was onder anderen geheel door de zendelingen zelven bekostigd, terwijl de heer Carey het geheele bedrag van zijne bezoldiging als leeraar te Fort William in de gemeenschappelijke kas gestort had. Deze edelmoedigheid der zendelingen, waardoor in een deel der behoeften voorzien werd, had in het moederland de pogingen tot het inzamelen van gelden eenigzins doen verflaauwen; en dit gaf aanleiding tot eene langdurige en levendige briefwisseling, waarvan de volslagene afscheiding der Indische zending van het bestuur in Engeland het gevolg was, hetgeen eerst in 1838 daarmede eindigde, dat er eene schikking plaats had, waarbij de zending op haren ouden voet hersteld en weder met hare broeders in Engeland verbonden werd.

Het gedrag van de zendelingen te Serampore is zeer verschillend beoordeeld geworden. Wij gevoelen ons geneigd noch geroepen om hier uitspraak te doen wie

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gelijk en wie ongelijk heeft, vooral ook omdat het ons voorkomt, dat het spreekwoord, hetwelk twee kijvenden beide in het ongelijk stelt, hier volkomen van toepassing schijnt te zijn: gelukkig, dat later eene verzoening een einde maakte aan twisten, waarin wereldsche en godsdienstige belangen niet zeer stichtelijk werden vermengd.

Veel meer genoegen vinden wij in de vermelding, dat in 1820 te Calcutta de eerste school voor Hindoesche vrouwen werd opgerigt, nadat reeds in 1818 eene dergelijke school te Chinsurah gesticht was, terwijl ook hier en daar meisjes in de scholen waren opgenomen. Dit voorbeeld vond navolging; te Calcutta werd zelfs eene maatschappij gevormd, onder den naam van "maatschappij voor vrouwelijke scholen". Slechts zij die met Indie bekend zijn, weten dat de moeijelijkheden, reeds zoo groot in de daarstelling van scholen voor jongens, nog duizendvoud worden vermeerderd, wanneer het de opvoeding van vrouwen betreft.

Intusschen ging het drukken der heilige schriften te Serampore steeds voort, en werd ongemeen bevorderd door de aankomst van den heer Pearce, die zich te Calcutta vestigde. Door de ondervinding van zijne voorgangers geleerd, zette hij eerst eene kleine drukpers op, in eene leemen hut; later werd deze onderneming uitgebreider en eindelijk zag de verdienstelijke Pearce zich in staat gesteld niet alleen om eene groote drukkerij op te rigten, waaraan hij £ 20 000 besteedde, maar zelfs om voor andere genootschappen en maatschappijën letters te gieten en persen te vervaardigen. De uitgaven van dit alles werden geheel bestreden door de inkomsten van de inrigting zelve, en die inkomsten namen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoozeer toe, dat zelfs andere uitgaven ten dienste van het zendelingswerk daaruit konden worden bestreden. Geen zendelingsgenootschap heeft zoovele traktaatjes, vertalingen en andere nuttige geschriften gedrukt en verspreid als het etablissement van den heer Pearce. Eindelijk werd te Serampore ook eene inlandsche kerk opgerigt.

In 1834 had de zending in Indie het verlies te betreuren van den heer Carey. Nadat hij ondanks alle bezwaren, een en veertig jaren met vrucht voor het rijk zijns goddelijken meesters gearbeid had, werd hij uit zijnen nuttigen werkkring opgeroepen. Behalve zijn zendelingswerk had hij ook vele andere nuttige ondernemingen tot stand gebragt, en eene fraaije verzameling van insecten, schelpen, koralen en mineralen, en eene merkwaardige plantentuin te Serampore, getuigen ook van zijne liefde voor de wetenschappen. Om zijne verdiensten met opzigt tot de bijbelverkondiging te doen uitkomen, zullen wij alleen zeggen dat door hem, of onder zijn toezigt, de geheele bijbel is overgezet en gedrukt in zeven, het nieuwe testament afzonderlijk in vier en twintig, en eenige gedeelten van het nieuwe testament in acht Aziatische talen. Dat in zulk een aantal vertalingen hier en daar groote fouten inslopen, was wel onvermijdelijk; maar wie zal zijne bewondering kunnen weigeren aan den man, die zulk een verbazend werk wist tot stand te brengen?

Na de hereeniging van de Indische zending met de maatschappij in het moederland, eene hereeniging die, zoo als wij reeds gezien hebben, in 1838 plaats vond, werd het vrome werk met verdubbelden ijver voortgezet. Ook het collegie van Serampore, ofschoon steeds eene Deensche instelling blijvende, won hij deze gebeurtenis.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In 1851 hadden de Doopsgezinden op zeventien verschillende plaatsen in Indie hunne zendingsposten. "Er is welligt geene zending," zegt de verdienstelijke Brown, aan wien wij dit verslag der zending geheel ontleenen, "die wanneer men haren geheelen toestand beschouwt, middellijk en onmiddellijk zulk een uitgebreiden invloed heeft uitgeoefend op de verspreiding van het Christendom in de wereld en bijzonder onder de heidenen, als deze."

Reeds in 1795 had zich te Londen eene vereeniging gevormd onder den naam van "de zendelingsmaatschappij van Londen", die over het algemeen buitengewoon veel onder steuning en bijval vond. Hare eerste zendelingen kozen de Zuidzee-eilanden als het veld van hunnen arbeid; doch in 1804 begaven zich drie hunner op reis naar Indie, waar zij later door andere medearbeiders gevolgd werden, zoodat deze maatschappij aldaar thans twintig missiën telt.

Travancore, in zuidelijk Indie, schijnt de gunstigste uitkomsten op te leveren. Overigens staan deze missiën in ijver en liefde voor de zaak des Verlossers niet achter bij hare zusters van andere gezindheden; doch zij ontmoeten natuurlijk dezelfde hinderpalen in het karakter van het volk, als de overige zendelingen. Door hare bemoeijingen echter zag te Benares een bijbel het licht in de Hindostani-taal, een te Vizagapatam in de Telinga-taal, en een derde te Surat in de Gujarati-taal.

De ijver van de Anglicaansche of Episcopale kerk voor de bekeering der heidenen, openbaarde zich het eerst in 1799, en had de oprigting ten gevolge van een zendelingsgenootschap, bestaande uit leden van die gezindheid. De eerste zendelingen, die door hetzelve werden uitgezonden, waren evenwel vreemdelingen, vooral Duitschers:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eene omstandigheid, die veel bewijst voor den ijver van deze mannen, maar daarentegen weinig voor den ijver van de leden der Anglicaansche kerk zelven. Ondersteund door de fondsen, welke der Anglicaansche geestelijkheid ten dienste staan, vond dat genootschap middel om later eene belangrijke uitbreiding aan zijne missiën te geven, die thans in Zuid-Afrika, op Malta, in Griekenland, Turkije, Klein-Azie, Egypte, Abyssinië, Nieuw-Zuid-Wales, Nieuw Zeeland en in de Hudsonsbaai zijn verspreid.

In Indie kwam in 1816 de eerste door dit genootschap uitgezonden zendeling aan. Hij vestigde zich te Calcutta, alwaar hij eene school oprigtte. In 1822 werd daar eene andere school voor inlandsche meisjes geopend, door eene dame, miss Cooke, die daartoe fondsen ontving van de kerkelijke missie, ofschoon zij zelve niet tot de zending behoorde. Onder het toezigt van deze verdienstelijke vrouw nam het aantal meisjesscholen aanmerkelijk toe, dat spoedig tot een dertigtal klom, hetwelk door vier honderd vrouwelijke scholieren werd bezocht. Voorts werd in 1836 te Calcutta een seminarium opgerigt, ter opleiding van inlandsche jongelingen voor het werk van leermeesters en onderwijzers in de leerstellingen van het Christendom.

Eenige der binnenlandsche zendingen waren niet zonder goede uitwerking gebleven. In 1834 werden onder anderen te Tinnevilly drie duizend en vier inlandsche gezinnen gevonden, die het Christendom hadden omhelsd, en eene gemeente van tien duizend drie honderd negen en zeventig zielen vormden. Doch de verdeeldheid tusschen de zendelingen en hunne meerderen gaven maar al te dikwijls aanleiding tot ergerlijke tooneelen en de in-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

landsche bekeerlingen ondervonden vaak de hevigste vervolgingen van hunne landgenooten. Herhaalde malen hadden er volksoploopen plaats, die met gevechten en bloedstortingen eindigden; en het gevolg van dit alles was dat vele inlandsche Christenen weder tot hunne afgoden terugkeerden. In het algemeen moet hier worden opgemerkt, dat de cijfers welke door de zendelingen worden opgegeven, wanneer het de bekeering van inlanders geldt, met veel omzigtigheid moeten worden aangenomen. Het plotseling aanzienlijk toe- en afnemen van die getallen bewijst hoe onzeker het bekeeringswerk was. Op eenige plaatsen bedroeg het aantal van hen, die tot de kerk waren toegetreden of haar hadden verzaakt, in één enkel jaar tienduizend! Waar zulk eene afwisseling plaats heeft, moet men erkennen, dat de naam van Christen weinig meer dan eene ijdele klank gebleven was. Weggesleept door een lofwaardigen, maar kwalijk bestuurden ijver, waren de zendelingen maar al te vaak geneigd den schijn voor de wezenlijkheid aan te nemen. Men valle hen echter daarover niet hard. Slechts hij, die in Azie, in Afrika of in Amerika het zendelingswerk van nabij heeft kunnen waarnemen, weet hoe vele moeijelijkheden en kwalijk verbloemde vijandelijkheden niet alleen heidenen, maar zelfs landgenooten, mede-Christenen, den zendelingen in den weg leggen, en kan beseffen met welk eene volharding en edele zelfverloochening dezen hunne verhevene taak moeten volbrengen. Om hunne verdiensten naar waarde te schatten, moet men buiten Europa zijn geweest en opgemerkt hebben hoe weinig ware Christenen er onder hen, die zich Christenen noemen, worden aangetroffen.

Te Travancore waren sedert de eerste vestiging en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verspreiding des Christendoms, een aantal Christenen gevestigd, bekend onder den naam van Syrische Christenen, die zich na de aankomst der Portugezen meest alle met de Roomschgezinden vereenigd hadden, waarvan zich echter later weder het aanzienlijkst gedeelte afscheurde. Blijkens eene algemeene volkstelling, die in 1836 op last van het Engelsche gouvernement plaats had, waren te Travancore 118 382 Oud-Syrische Christenen en 56 184 Roomschgezinde Syrische Christenen aanwezig. Het Anglicaansche zendelingsgenootschap besloot in 1816, zich met de Syrische broeders in gemeenschap te stellen, daar hun lot reeds vroeger de belangstelling der Engelsche gezaghebbers had getrokken. De kolonel Munro in het bijzonder, had zich beijverd om hen de bescherming van den vorst des lands te doen deelachtig worden; en op zijne aanbeveling waren zelfs eenige van hen met regterlijke, militaire of burgerlijke bedieningen bekleed geworden, hoezeer hun zedelijk en godsdienstig gedrag veel te wenschen over liet, daar hunne eeredienst zich hoofdzakelijk tot uiterlijke vormen bepaalde. De kerk werd en wordt nog bestuurd door een hoofd of bisschop, de metran genaamd, aan wien onderscheidene dekens of catanars zijn toegevoegd. De metran Mar Dionysius, die destijds aan het bestuur was, onderscheidde zich door zedigheid en godsvrucht gunstig van zijne geloofsgenooten. Reizigers, die hem bezochten, verklaren, dat zijne levenswijze en de inrigting van zijne woning aan de eerste dagen des christendoms herinnerden. Het viel den zendelingen niet moeijelijk, om zijne genegenheid te winnen. Onder de instellingen der Indisch-Syrische kerk was ook de ongehuwde

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

staat der geestelijkheid een der belangrijkste. De Engelsche zendelingen, die deze instelling als een misbruik beschouwden herkomstig van de Roomschgezindheid, trachtten het huwelijk te doen aannemen als eene voor den priester geoorloofde zaak, en wisten het zoover te brengen, dat deze gewigtige wijziging, die eerst veel tegenstand had ondervonden, voornamelijk van de catanars zelven, die verklaarden dat zij niet in staat waren eene vrouw en kinderen te onderhouden, tot stand kwam, zoodat drie jaren later de meesten gehuwd waren, vooral nadat het Engelsche bestuur hen met geldelijke ondersteuning te gemoet was gekomen. Daarna wijdden de zendelingen hunne zorgen meer bijzonder aan de opvoeding der kinderen en aan de opleiding van eenige jongelingen voor den geestelijken stand. Ongeveer honderd seminaristen ontvingen daartoe onderwijs. Voorts trachtten zij aan elke kerk eene lagere school te verbinden; doch het leverde te veel moeijelijkheden op om daarvoor geschikte leermeesters te vinden, zoodat deze scholen niet lang daarna verlaten of verwaarloosd werden.

In 1825 overleed de goede Dionysius, en zijn dood was het teeken van twist, tweedragt en scheuring in zijne kerk, doordien twee metrans elkander het kerkelijke gezag betwistten. De wanorde, die hieruit ontstond, werd nog vermeerderd door de aankomst van een bisschop, Anastasius geheeten, die door den patriarch van Antiochie was afgevaardigd. De aankomst van dezen bisschop veroorzaakte aanvankelijk eene algemeene blijdschap, en zelfs schenen de twee twistende metranen geneigd om zich aan hem te onderwerpen, opdat de afgebrokene betrekkingen met de moederkerk van Antiochie weder mogten worden aangeknoopt. Maar weldra

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hadden zijn hevig karakter en zijn inhaligheid ieder van hem vervreemd. Hij vorderde, dat de Engelsche gezaghebbers hem terstond zouden erkennen als het hoofd van de Syrische gemeenten, en hem zouden helpen om eene hervorming tot stand te brengen, waardoor alle bestaande kerkelijke zaken zouden worden omvergeworpen. De eerste maatregel, dien hij tot dat einde nemen wilde, bestond in het afzetten van de metrans en de catanars, en in de vernietiging van alle benoemingen en reglementen van den overleden Dionysius. Zelfs werd het graf van dezen eerwaardigen man niet geëerbiedigd, maar op last van den woesten hervormer afgebroken. Deze handelwijze van Athanasius vond eindelijk eenen zoo hevigen tegenstand, en veroorzaakte zooveel verwarring en zulke schandelijke tooneelen, dat het Engelsche bestuur daaraan een einde moest maken door hem te verwijderen, waarna de gisting in de Syrische gemeenten bedaarde, hoezeer slechts langzaam, daar vele door hem aangestelde catanars hem aanvankelijk nog toegedaan bleven.

In 1835 werd de gemeente van Travancore door den bisschop van Calcutta bezocht. Hij hield lange bijeenkomsten met de hoofden der Syrische gemeenten, en men hoopte algemeen, dat zijn bezoek weldadige gevolgen zou hebben. Groot was dus de teleurstelling der zendelingen, toen onmiddellijk na zijn vertrek, door de hoofden der Syrische kerk eene bijeenkomst werd belegd, waarin besloten werd, dat zij geene verdere hervormingen zouden dulden, dat zij niets meer wilden te doen hebben met de zendelingen, en dat alle banden tusschen de Syrische kerk en het Anglicaansche zendelingsgenootschap zouden verbroken zijn. Eene vol-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

slagene afscheiding vond nu plaats, waarbij een gedeelte der fondsen aan de zendelingen werd toegewezen, die nu alleen het werk der evangelieprediking voortzetten. In 1853 stonden 4683 Christenen onder het toezigt der missie van Travancore. Het mislukken van de poging der zendelingen, om eene ineensmelting tot stand te brengen, is eene merkwaardige gebeurtenis, die op nieuw bewijst hoe moeijelijk het voor de protestantsche gezindheden is, om in Indie duurzame bekeeringen tot stand te brengen. Indien het aan eenige gezindheid gemakkelijk moest vallen, om de Syrische Christenen tot zich te trekken, dan moest het dit zeker zijn voor de Anglicaansche. Op grond dat de Episcopaalsche kerk in den uiterlijken praal welke hare eeredienst vergezelt, in de instelling der rangen van hare geestelijkheid en in de vormen van hare plegtigheden eene groote overeenkomst heeft met de Syrische kerk, deden de regering van den vorst van Travancore en de Engelsche gezaghebbers al hunnen invloed gelden, om eene vereeniging van die beide kerken tot stand te brengen, waarbij zelfs de geldelijke belangen der Syrische geestelijkheid in het spel gebragt werden. Doch alle pogingen bleven vruchteloos.

In het geheel had het Anglicaansche zendelingsgenootschap in 1850 in Indie veertien onderscheidene missiën.

In 1820 werd door den eersten bisschop van Calcutta de eerste steen gelegd van eene school, bekend onder den naam van "Bisschops collegie." Deze inrigting is bestemd voor de opleiding van zendelingen, catechiseermeesters en schoolonderwijzers. Groot waren de verwachtingen van eene stichting, die onder de bescher-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ming stond van veelvermogende en aanzienlijke mannen, en zelfs door het hooge bestuur werd ondersteund; en om daaraan een nog uitgebreider werkkring te geven, werden er later ook leerlingen in opgenomen, welke niet uitsluitend voor het geestelijk beroep waren bestemd. Niettemin bleef het getal der leerlingen gering en beantwoordt niet aan de hooge verwachtingen der oprigters. Het toezigt over deze inrigting is opgedragen aan de zendelingen van het "Genootschap tot verspreiding van het evangelie in vreemde landen," waarvan het hoofdbestuur te Londen gevestigd is.

Dit genootschap is, even als zijn zoo even beschreven voorganger, grootendeels zamengesteld uit leden behoorende tot de zoogenaamde Hooge Episcopaalsche of Anglicaansche kerk, doch handelde vroeger geheel onafhankelijk van de geestelijke overheden van die kerk. In 1841 werden de banden, welke de overheden van dit genootschap met de zendelingen verbonden, nog naauwer toegehaald, en het werk der zendingen aan het toezigt en het bestuur van de bisschoppen onderworpen. Dit had plaats bij de navolgende resolutie, die door het bestuur van het genootschap in Engeland werd aangenomen: "Dat alle geschillen betreffende de geestelijke orde en tucht, welke mogten ontstaan tusschen eenigen bisschop in de koloniën en eenige afdeeling van het genootschap, zullen worden onderworpen aan de beslissing van de aartsbisschoppen en bisschoppen van de Vereenigde kerk van Engeland, wier beslissing onherroepelijk zal zijn."

Reeds terwijl deze resolutie in eene groote vergadering der leden van het genootschap te Londen werd overwogen, rezen er van vele kanten bedenkingen tegen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op. Een der sprekers merkte onder anderen op: "Ofschoon erkentelijk voor het aanbod van toezigt, moeten wij niet vergeten, dat wij worden uitgenoodigd om zekere betrekkingen aan te knoopen, niet alleen met eenige personen, die wij kennen, maar met eene opvolging van anderen, die daartoe door hun ambt zullen worden geroepen. Het zal eene ambtelijke betrekking zijn, en niet eene betrekking afhankelijk van de zedelijke waarde der leden. Deze stap moet met de meeste omzigtigheid worden gedaan, want, dien eens gedaan hebbende, kunnen wij niet terugtreden."

Deze ineensmelting, want iets anders was het niet, van de missiën met de geestelijkheid van de Engelsche kerk, had hoogst schadelijke gevolgen. Zij ontnam aan het zendelingswerk dat karakter van eenvoudigheid en Christelijke ootmoedigheid, dat, wat men ook zeggen moge, het zekerste wapen is, waarmede afgoderij en ongeloof kunnen bestreden worden, en waardoor de eerste apostelen, en later de eerste zendelingen onder de heidenen, zulke groote en verwonderlijke uitkomsten hebben verkregen. De zendelingen begonnen zich nu weldra te kenmerken door dezelfde aanmatiging, onverdraagzaamheid, geestelijken hoogmoed en schraapzucht, die der Engelsche kerk eigen zijn. Het navolgende strekt hiervan onder anderen ten bewijze: Bijna onmiddellijk na de vereeniging verklaarden de bisschoppen in Indie, dat de zendelingen, die volgens de vormen der Lutherschе en andere Hervormde gezindheden in Duitschland en elders waren ingezegend, ingeval zij hunne betrekking met het genootschap wilden zien voortduren, op nieuw in Indie door den Anglicaanschen bisschop zouden moeten worden gewijd. Eenige van deze

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zendelingen hadden de zwakheid zich aan deze aanmatiging te onderwerpen, en aldus zich zelven, hunne kerk en hunne eigene vroegere priesterlijke handelingen te beschimpen. Wij zouden daarover hier niet uitwijden, indien deze onderwerping slechts het gevolg ware geweest eener vrome zucht, om eenheid in de uiting der Christelijke gezindheid te bevorderen, en niet vergezeld ware gegaan van eene omstandigheid, die elken Hervormden zendeling moet doen blozen, wanneer hij zich zulk eene daad van aanmatiging laat welgevallen; deze omstandigheid namelijk: dat de kerk van Engeland zich altijd bereidwillig betoont, om priesters van de Roomsche, Grieksche, Armenische, Cophtische en andere oudere kerkgenootschappen, hoe verdorven en verbasterd ook, in hare communie op te nemen, zonder eene nieuwe ordening van hen te vorderen, terwijl zij daarentegen werkelijk de kracht ontkent der ordening van alle Protestantsche kerken. Deze aanmatiging van eenige Anglicaansche bisschoppen, even laakbaar in hare strekking als zonderling in hare toepassing, staat in verband met een leerstelling, die onder de hooge geestelijkheid wordt verkondigd, namelijk die der zoogenaamde apostolische successie of opvolging. Volgens deze leerstelling namelijk, zou het apostolische gezag, dat de pausen van Petrus ontleenen, toen de Engelsche kerk zich van het pauselijk gezag afscheurde zijn overgegaan op de bisschoppen der Anglicaansche kerk. Het moet zeker zonderling schijnen, dat dezelfde kerk, welke Rome afzwoer, zich juist beroept op dat gedeelte van het pauselijk gezag, hetwelk, erkend wordende, den terugkeer van alle Hervormde gezindheden tot het Roomsch-Catholicismus zou moeten ten gevolge hebben;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en schoon deze tegenstrijdigheid niet de eenige is, die door eenige Anglicaansche bisschoppen verkondigd wordt, bewijst zij echter hoe geestelijke hoogmoed en heerschzucht zelfs de ongerijmdste wapenen te baat nemen ter bevordering van wereldsche oogmerken. Dit werd, gelooven wij, teregt zoo begrepen door een Roomschgezind geestelijke in Bengalen, toen hij een meisje zoude doopen, dat reeds eenigen tijd te voren door een Anglicaanschen kapelaan was gedoopt geworden. De Anglicaan vervoegde zich tot zijn Roomschgezinden ambtgenoot en maakte hem opmerkzaam, dat hij een priester was van de Anglo-Catholische kerk van Engeland, dat zijne ordening als zoodanig geldig was, en dat om die reden de Roomschgezinde geestelijke het niet noodig kon oordeelen dat het kind op nieuw gedoopt werd. De Roomsche geestelijke hernam openhartig: dat hem zulk eene kerk niet bekend was, dat hij dus de beweerde ordening niet kon erkennen, en uit dien hoofde verpligt was het meisje als ongedoopt te beschouwen en nu te doopen, doch niet te herdoopen. In dit geval was zeker de gezonde logica aan de zijde van den Roomschen geestelijke.

In 1816 had zich in London eene maatschappij gevormd onder den naam van het Algemeene Doopsgezinde genootschap. Hare eerste zendelingen kwamen in Mei 1821 in Indie aan. Deze waren de heeren Bampton en Peggs, welke zich te Cuttack, de hoofdplaats van Orissa, vestigden, en aldaar eenige scholen voor jongens en andere voor meisjes oprigtten. Doch hier werd weder bevestigd hoe dikwijls met goede bedoelingen kwaad kan worden gesticht. Het bleek namelijk, dat de meisjes welke de scholen bezochten, uitsluitend

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dochters waren van bayadères en andere ontuchtige vrouwen, bestemd om hare moeders in het zondig bedrijf op te volgen, en dat het onderwijs alleen begeerd werd, met het doel om de Hindoesche boeken, waarin de onzedelijke liederen, voor haar beroep geschikt, waren opgeteekend, te kunnen lezen. Beter slaagden de zendelingen in de oprigting van een gesticht voor weezen, waarin zij de voldoening hadden onderscheidene kinderen op te nemen, welke door de Khond's, een ruw bergvolk, bestemd waren geworden, om op de altaren van hunne afgoden te worden geofferd.

Een der zendelingen van dit genootschap, de heer Lacey, gaf een merkwaardig verslag uit, waarin onder anderen de moeijelijkheden worden beschreven, welke de Christenleeraar in Indie heeft te overwinnen, en de opofferingen en kwellingen, die een Hindoe moet trotseren, wanneer hij zijn geloof verzaakt en het Christendom omhelst. Een bekeerde Hindoe ziet zich verpligt alle gemeenschap met zijne bloedverwanten af te breken; want deze schuwen en vermijden hem als de pest, daar zij zelven, door de minste aanraking met hem, hunne caste zouden verliezen. Hij en zijn huisgezin verliezen alle middelen van bestaan; want niemand zal hem werk geven, hem iets verkoopen of iets van hem koopen. Zijne kinderen deelen in dit harde lot: zij kunnen geen huwelijk aangaan, zelfs niet met den gemeensten Sudra. Dit is voor den Hindoe zulk eene schande en zulk een ramp, dat hij soms zijne bekeering uitstelt totdat zijne kinderen gehuwd zijn, en hen dan verlaat, zonder dat zij weten waar hij zich bevindt. De bekeerde Hindoe kan zelfs de geringste dienstverrigtingen niet van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zijne landgenooten verkrijgen. Geen Hindoe zal hem behulpzaam zijn in het bouwen van zijn huis, in het begraven van zijne lijken of in andere onontbeerlijke verrigtingen; en elke vervolging, waaraan hij zich ziet blootgesteld, wordt luide toegejuicht. Ten einde nu al deze moeijelijkheden zooveel mogelijk uit den weg te ruimen, stichtten de zendelingen kleine dorpen, die uitsluitend door bekeerde Hindoes bewoond konden worden; een maatregel die zeer gunstig werkte.

In 1822 vestigden zich te Bombay drie zendelingen, afgevaardigd door een genootschap, dat in 1796 te Edinburg was opgerigt onder den naam van het Schotsche zendelingsgenootschap. De eerste verrigtingen van dit genootschap hadden plaats gehad in Afrika en in Tartarije, en eerst later werd ook Indie gekozen als een veld om door de zendelingen te worden bearbeid. Het middel tot bekeering werd hoofdzakelijk gezocht in de oprigting van scholen. Doch reeds in 1835 vereenigde deze maatschappij zich met die van de Algemeene vergadering van de Schotsche kerk.

Deze kerk had reeds in 1829 een zendeling uitgezonden: de heer Duff, welke zich te Calcutta vestigde en daar eene school oprigtte, bijzonder bestemd tot het onderwijs van inlandsche meesters. Deze school was zeer bloeijend en lokte vele leerlingen. Hare eerste vorderingen waren zelfs zoo snel, dat zij de bekommering der inlandsche priesters opwekte, welke besloten om hunne Christen tegenstanders met hunne eigene wapenen te bestrijden. Zij rigtten scholen op, waarin de leerstellingen van de Veda's werden onderwezen met het bepaalde doel, om hare voortreffelijkheid boven de Christelijke instellingen te doen uitkomen. Zij hielden

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

openbare vergaderingen, waarin alle Christenleeraren werden uitgenoodigd en uitgetart om hunne leerstellingen te komen verdedigen tegen hunne Hindoesche tegenstanders; en ofschoon de Hindoesche maatschappij tot wering van het Christendom uit gebrek aan fondsen en eenheid van wil niet lang in stand bleef, hadden echter de persoonlijke bemoeijingen der Hindoesche vaders en bloedverwanten eene onweêrstaanbare uitwerking op de bekeerde kinderen en jongelingen, en verloren de zendelingen een groot gedeelte van den invloed, dien zij vroeger op dezen hadden uitgeoefend.

In Mei 1843 had in Schotland zelf eene gewigtige gebeurtenis plaats. Ongeveer vier of vijf honderd leeraren van de Schotsche kerk, gevolgd door eene aanzienlijke menigte ouderlingen en ledematen, scheurden zich van haar los en vormden eene afzonderlijke gemeente, die thans den naam draagt van de Vrije kerk van Schotland; al de zendelingen, die in Indie waren, volgden dit voorbeeld en sloten zich aan de leden dezer Vrije kerk aan. Doch de gevestigde kerk bleef in het bezit der gebouwen en van de belangrijke boekerijen en verdere eigendommen. Zij zond onderscheidene zendelingen uit, die daarvan bezit namen en zich op de drie hoofdplaatsen van Indie vestigden. De arbeid van deze verdienstelijke mannen bleef niet onbeloond. In het gesticht te Calcutta telden zij in 1852 1020 dagelijksche bezoekers; dat der ingeschrevene leerlingen bedroeg 1430; hieronder waren 295 Brahminen, 412 van de tweede of edele caste, 652 van de twee mindere casten en 71 Mohammedanen. Niet zoo gelukkig waren de zendelingen in de oprigting van een instituut voor hooger onderwijs; want Calcutta

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bezat reeds onderscheidene inrigtingen van dezen aard en het opgerigte instituut werd daardoor weinig bezocht.

De eerste zendelingen, die den schoot der moederkerk verlaten hadden, werden door milde bijdragen uit Schotland in staat gesteld, om in Indie het werk te vervolgen; en weldra openden zij nieuwe scholen, die ijverig bezocht werden. De vijandelijkheid der Hindoesche priesters was echter geenszins verminderd, en openbaarde zich in nieuwe pogingen om eene maatschappij op te rigten ter bestrijding van de vreemde leer. Doch ook deze poging mislukte. In 1853 telden de zendelingen der Vrije Schotsche kerk in Bengalen 2371, in Madras 2464 en in Bombay 2490 leerlingen, waaronder in het geheel 1250 meisjes. In 1851 had deze kerk drie inlandsche predikers te Calcutta, drie te Madras en twee te Bombay. Eenige van de inlandsche leerlingen werden later als onderwijzers in de gouvernementsscholen gebruikt, of openden zelven voor eigen rekening scholen; andere werden onderwijzers in Europeesche of inlandsche huisgezinnen, terwijl eenigen zich toewijdden aan de studie der geneeskunde of regtsgeleerdheid. Het grootste gedeelte vond echter bezigheid en onderhoud in de dienst van het gouvernement.

Ook de Presbyteriaansche kerk van Ierland zond in 1840 twee zendelingen naar Indie, die later door vier anderen werden gevolgd. Hun werkkring was bijzonder in Gujerat gevestigd; doch het schijnt dat de uitkomst weinig aan de verwachting heeft beantwoord.

In 1816 was te Bazel, in Zwitserland, een seminarium opgerigt, bestemd om zendelingen voor het werk der evangelisatie onder de heidenen op te leiden. Het doel was aanvankelijk uitsluitend om alle Hervormde kerk-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genootschappen in Europa in staat te stellen zich te voorzien van personen, toegerust met de noodige kennis en hoedanigheden voor dit edele werk; doch in 1821 werd door de oprigters van het seminarium zelven een genootschap daargesteld, dat zich opzettelijk met de evangelisatie zoude onledig houden. Dit genootschap, waarvan de leden uit Lutherschen en andere Protestanten uit zuidelijk Duitschland en Zwitserland bestonden, verkreeg den naam van het Duitsche zendelingsgenootschap. De bemoeijing van deze maatschappij bepaalde zich eerst tot Rusland en het westelijke gedeelte van Afrika; doch in 1834 vestigde zij hare aandacht ook op Britsch-Indie, en in 1846 had zij reeds dertien zendingsposten op verschillende plaatsen aan de kust van Malabar. De zendelingen vervaardigden eene bijbelvertaling in de Toeloe-taal, de taal der lagere klassen aan die kust. Het is ons niet juist bekend hoe groot het getal der bekeerlingen was, noch hoeveel kinderen onderrigt van hen ontvingen: men beweert echter, dat dit niet onbelangrijk was.

In 1810 wendden vier jonge studenten in de godgeleerdheid te Andover, in Noord-Amerika, zich tot de algemeene vergadering van Massachusetts, met het verzoek, om in staat gesteld te worden, zich aan de dienst van Christus onder de heidenen te wijden. De namen van deze voortreffelijke jongelingen verdienen aan de vergetelheid te worden ontrukt; zij heetten: Adoniram Judson, Samuël Nott, Samuël Mills en Samuël Newell. Hun verzoekschrift maakte een diepen indruk op de kerkvergadering, en deze benoemde eene commissie, die nog bestaat onder den naam van den Amerikaanschen raad van commissarissen voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vreemde zendingen. Deze raad was eerst zamengesteld uit leden van de plaatselijke kerken in Amerika, doch bevatte later ook leden van de Presbyteriaansche en Nederlandsch-Hervormde kerkgenootschappen.

In 1812 hadden deze jongelingen hunne studiën volbragt, en zeilden met een vijfden lotgenoot, den heer Hall, naar Indie. Doch naauwlijks waren zij te Calcutta aangeland, toen zij van het bestuur last ontvingen om met hetzelfde schip weder te vertrekken, welken last later in zooverre gewijzigd werd, dat zij vergunning ontvingen om zich naar Mauritius, eene kolonie die niet aan de Compagnie was onderworpen, te begeven. Twee van hen voegden zich bij de Doopsgezinde zending, die te Serampore onder Deensche bescherming stond, en de overige zeilden naar Mauritius. Een van hen, de heer Newell, was gehuwd met een jonge vrouw, die om hare deugden en hoedanigheden in Noord-Amerika algemeen werd geëerd, doch welke na vele beproevingen en ontberingen aan de tering stierf. Op haar sterfbed legde zij de grootste gelatenheid en de kalmte eener echt Christelijke gezindheid aan den dag. Hare gedenkschriften en hare levensgeschiedenis werden later openbaar gemaakt. De deelneming in het lot der overledene en de levendige belangstelling en geestdrift voor het werk der bekeering, die door deze gedenkschriften in Amerika werden opgewekt, bewezen op nieuw de wijsheid van Hem, die zelfs uit den dood het goede weet te doen ontstaan.

Twee dezer zendelingen, de heeren Hall en Nott waren, zooals wij zeiden, te Calcutta gebleven. Doch het was juist omstreeks dezen tijd, dat door het Indische bestuur de gestrenge maatregelen tegen de zende-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

lingen werden genomen, waarvan wij reeds vroeger melding hebben gemaakt. Ook Hall en Nott ontvingen de aanzegging, dat het bestuur last had gegeven om hen met de vloot, die zeilvaardig was, naar Engeland op te zenden; doch daar zij hunnen overtogt naar Bombay, welken zij met een bijzonder schip zouden volbrengen, reeds betaald hadden, begaven zij zich terstond aan boord. Dit baatte hun echter weinig, want toen zij te Bombay aangekomen waren, bemerkten zij dat de bevelen der Compagnie hen reeds vooruit gegaan waren. De gouverneur van Bombay gaf echter in zoo ver gehoor aan hunne vertoogen, dat hij hun eenig oponthoud toestond; doch zij scheepten zich toch kort daarna naar Cochin in, met het doel, om naar Ceylon, destijds eene Nederlandsche kolonie, te vertrekken. Het schip, waarop zij zich hadden ingescheept, werd echter achterhaald, en zij zelven naar Bombay terug gevoerd.

Inmiddels kwam een nieuwe gouverneur-generaal, lord Moira, in Indie aan, die zich evenwel niet bevoegd achtte om van de bepaalde voorschriften af te wijken. De zendelingen ontvingen dus het berigt, dat zij binnen twee dagen zouden worden ingescheept, om naar Engeland te worden overgezonden. Zij waagden nu eene laatste poging om dat lot te ontgaan en te Bombay te mogen blijven, en verzochten daartoe in een lang verzoekschrift verlof van den gouverneur. Zij deden een beroep op zijn geweten en op zijn hart, en baden hem hen niet naar Engeland te zenden, maar de geestelijke ellende der heidenen te overwegen, die dagelijks onder zijne oogen en onder zijn bestuur vergingen zonder den troost des evangelies en zonder te deelen in het kostbaar bloed, dat Jezus heeft gestort om ook

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hen te verlossen. Zij bezwoeren hem, bij het heilig gebod, dat Christus zijnen dienaars heeft gegeven, "om te gaan en het evangelie te verkondigen onder alle de volkeren," bij de plegtige teregtstelling op den dag des oordeels, wanneer hij, de gouverneur, alle zijne heidensche onderdanen zou wedervinden voor den regterstoel van God, en de beschuldiging zou moeten hooren dat hij hun de zegeningen der Verlossing had onthouden."

Dit plegtig beroep bleef niet zonder uitwerking. De gouverneur-generaal vroeg nadere bevelen van het bestuur in Engeland; doch toen dit onderwerp door de bewindhebbers der Compagnie werd overwogen, besloten deze de toegevendheid van den gouverneur-generaal en van de andere ambtenaren in Indie streng af te keuren en het bevel te herhalen, om de zendelingen onmiddellijk naar Engeland op te zenden. Reeds was de brief met dit bevel opgesteld, toen een der bewindhebbers, de heer Grant, die zich reeds vroeger door zijne warme belangstelling in de zaak der evangelisatie had doen kennen, tusscheubeide kwam en zijnen ambtgenooten een verslag voorlegde, waarin de zendelingen met veel kracht werden verdedigd. Zijne tusschenkomst had ten gevolge, dat het genomen besluit ingetrokken en de gouverneur van Bombay gemagtigd werd, om te handelen naar bevind van zaken. Sir Evan Nepean gaf hun daarop vergunning om in het land te blijven, en voegde daarbij den hartelijken wensch voor het welslagen van hunne lofwaardige pogingen.

Kort daarop werd het getal der zendelingen vermeerderd door de terugkomst van den heer Newell van Mauritius en de aankomst van medearbeiders uit Amerika. Zij begonnen met de oprigting van eene kleine

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

drukpers tot verspreiding van kleine geschriften. Hunne drukkerij ontving allengs uitbreiding, en eindelijk bezat de zending acht persen en was zij in staat den bijbel in negen talen in druk te brengen. Andere nuttige, weldadige en godsdienstige inrigtingen in het gouvernement van Bombay, werden hierdoor geriefd. In 1824 rigtten zij eene vrouwenschool op, onder het beheer van eene inlandsche vrouw, wier kennis zelfs in Europa ongemeen zou worden geacht; zij werd echter spoedig door de cholera aan haren nuttigen werkkring ontrukt, en met haar leven nam ook de school een einde. Allengs vermeerderde de zending hare standplaatsen, zoodat zij in 1852 op dertien posten was gevestigd. Ook op Ceylon werd in verschillende districten het werk voortgezet, en beantwoordt de uitslag volkomen aan de pogingen. Alleen te Madras waren in 1852 reeds 335 ledematen aanwezig, en werden 3746 kinderen opgeleid, zoodat over het algemeen deze zending eene der gelukkigste is, hetgeen te meer opmerkingswaardig is, omdat zij in het bekeeringswerk met veel naauwgezetheid te werk ging. Het is namelijk bij alle zendelingen van deze vereeniging een vast grondbeginsel, dat het beter is weinige maar goede Christenen te maken dan vele maar slechte of onverschillige.

In 1833 verlieten twee zendelingen Noord-Amerika met het doel om het evangelie in het noordelijk gedeelte van Indie te verspreiden. Zij waren gezonden door een genootschap, dat den naam droeg van den "Raad van vreemde zendelingschappen van de Amerikaansche Presbyteriaansche kerk." Later werden deze zendelingen door anderen gevolgd, zoodat in 1850 het getal der standplaatsen in noordelijk Indie reeds tot

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tien was gestegen. Hunne bemoeijeningen schijnen niet zonder vrucht te zijn geweest; doch men beweert, dat zij in de aanneming van nieuwe Christenen niet zoo moeijelijk en schroomvallig zijn geweest als hunne landgenooten, wier arbeid wij pas hebben beschreven.

Na aldus de handelingen en werken te hebben geschetst van de belangrijkste zendingen, die in Britsch-Indie tot bereiking van het groote doel hebben medegewerkt, moeten wij nog de algemeene uitkomst onderzoeken.

In 1852 werd door den heer Mullens, Anglicaansch geestelijke te Calcutta, de medewerking ingeroepen van alle Hervormde zendelingen en genootschappen in Indie, tot zamenstelling van een algemeen statistisch overzigt van de uitkomsten der evangelisatie in Indie. Deze uitnoodiging vond overal gereeden bijval; en het is uit het later door hem openbaar gemaakt verslag, dat wij de volgende algemeene opgave ontleenen.

Het getal der inlanders, die geregelde ledematen der kerk zijn, en van de inlandsche Christenen, die openlijk het heidensche geloof hebben afgezworen en onderwijs ontvangen, is in de verschillende gouvernementen als volgt:

Gouvernementen.	Ledematen.	Inlandsche Christenen.
Bengalen	3 500	14 778
Agra	678	2 032
Bombay	289	744
Madras	10 662	76 591
Ceylon	3 281	18 046
Totaal:	18 410	112 191

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

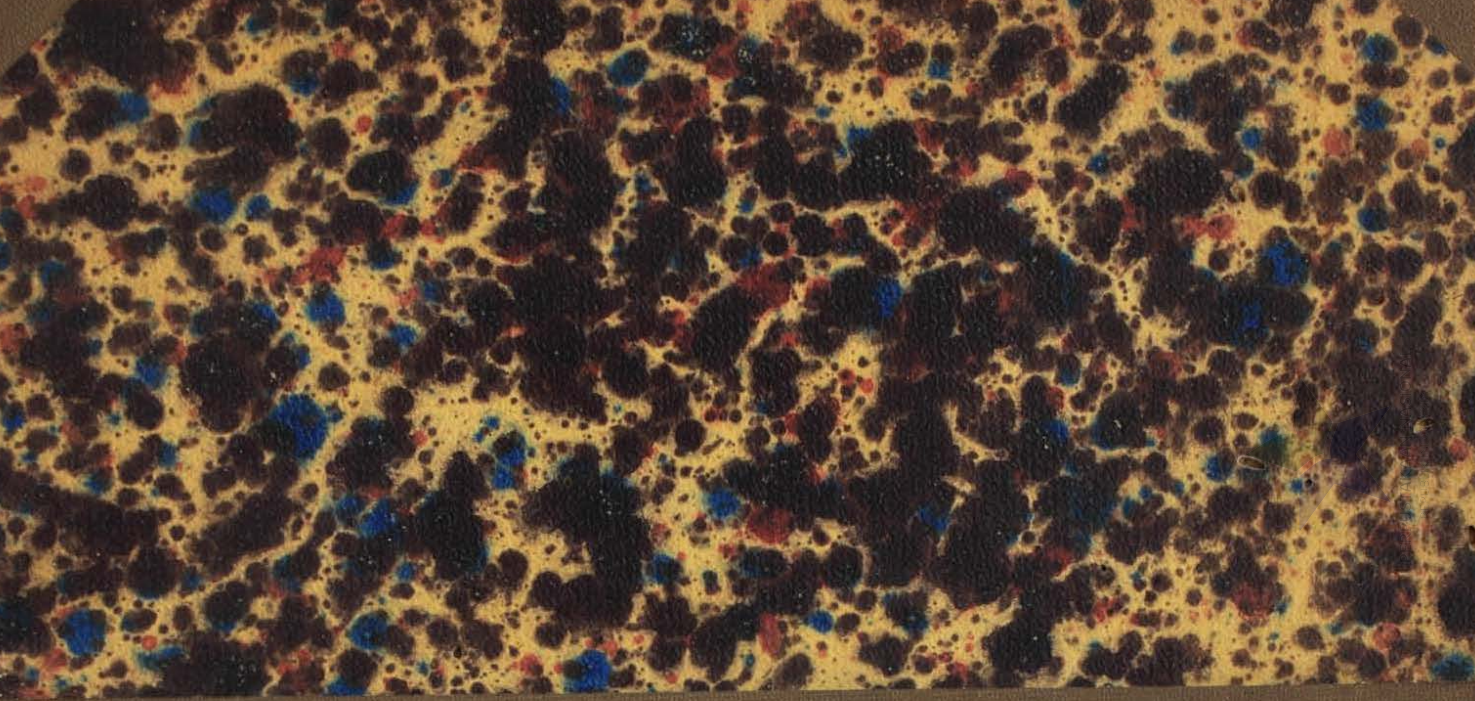

tien was gestegen. Hunne bemoeijeningen schijnen niet zonder vrucht te zijn geweest; doch men beweert, dat zij in de aanneming van nieuwe Christenen niet zoo moeijelijk en schroomvallig zijn geweest als hunne landgenooten, wier arbeid wij pas hebben beschreven.

Na aldus de handelingen en werken te hebben geschetst van de belangrijkste zendingen, die in Britsch-Indie tot bereiking van het groote doel hebben medegewerkt, moeten wij nog de algemeene uitkomst onderzoeken.

In 1852 werd door den heer Mullens, Anglicaansch geestelijke te Calcutta, de medewerking ingeroepen van alle Hervormde zendelingen en genootschappen in Indie, tot zamenstelling van een algemeen statistisch overzigt van de uitkomsten der evangelisatie in Indie. Deze uitnoodiging vond overal gereeden bijval; en het is uit het later door hem openbaar gemaakt verslag, dat wij de volgende algemeene opgave ontleenen.

Het getal der inlanders, die geregelde ledematen der kerk zijn, en van de inlandsche Christenen, die openlijk het heidensche geloof hebben afgezworen en onderwijs ontvangen, is in de verschillende gouvernementen als volgt:

Gouvernementen.	Ledematen.	Inlandsche Christenen.
Bengalen	3 500	14 778
Agra	678	2 032
Bombay	289	744
Madras	10 662	76 591
Ceylon	3 281	18 046
Totaal:	18 410	112 191

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het spreekt van zelf dat hieronder niet worden gerekend de Syrische Christenen, die niet meer aan den invloed der zendelingen zijn onderworpen, en wier bekeering, of beter gezegd wier geloof, niet aan de zendelingen is te danken.

De uitkomsten door de evangelisatie verkregen blijken nog beter uit de volgende bijzonderheden. In 1853 arbeidden in Indie, op 313 standplaatsen gevestigd, 441 zendelingen, waarvan 48 geordende inlandsche leeraren waren, benevens 698 inlandsche katechiseermeesters. Deze onderhielden 1 347 scholen voor inlandsche talen, waarin 47 504 jongens onderwijs ontvingen, benevens 93 kostscholen met 2 414 inlandsche Christen leerlingen. Zij bestuurden bovendien 126 Engelsche dagscholen voor hooger onderwijs, waarin 14 562 jongens onderrigt ontvingen. Het vrouwelijk onderwijs in 347 scholen voor meisjes werd gegeven aan 11 519 scholieren, en daarenboven in 102 meisjes-kostscholen met 2 779 leerlingen.

Deze zielenoogst is gewis niet onbelangrijk, vooral wanneer men den betrekkelijk korten tijd in aanmerking neemt dat het zendelingswerk met kracht en ijver ondernomen werd, en dat het bovendien nog jaren lang te kampen had met de stelselmatige tegenstand van het gouvernement, die nog slechts kortelings geheel heeft opgehouden: een tegenstand die elke uitbreiding van het werk bijna onmogelijk maakte. Wij vreezen echter dat, indien het kaf zorgvuldig van het koren werd gescheiden, eenige van deze uitkomsten minder stof tot verblijding zouden geven.

Alvorens van dit belangrijk onderwerp af te stappen, achten wij het niet onbelangrijk hier eenige der door

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de zendelingen aangenomen beginselen op te geven. Er bestaat in het bekeeringswerk welligt geene grootere moeijelijkheid dan die, welke ondervonden wordt in de oplossing der vraagstukken, welke in verband staan tot het begrip van het wezen des huwelijks. Hier moet niet alleen worden gelet op de eenvoudige verbindtenis van twee personen door het huwelijk, maar ook op andere onderwerpen, die daarmede in een onafscheidelijk verband staan, zoo als de veelwijverij, de echtscheiding en het versterfregt. Dikwijls veroorzaakten deze onderwerpen groote moeijelijkheden en weifeling bij de zendelingen, die geroepen werden daaromtrent eene beslissing te nemen, hetgeen hen in 1834 deed besluiten om de leden der onderscheidene zendingen in Indie tot eene bijeenkomst op te roepen, met het doel, om met opzigt tot die onderwerpen, eenige bepaalde beginselen vast te stellen, waaraan zij zich voortaan zouden houden; en na herhaalde gedachtenwisseling kwam men eenstemmig tot het navolgend besluit:

I. Het is overeenkomstig den bijbel en de grondbeginselen van het Protestantismus, dat de staat worde beschouwd als de bevoegde wetgever in alle burgerlijke zaken, en dus ook omtrent de burgerlijke betrekking van het huwelijk en omtrent de echtscheiding.

II. Daar de bijbel het ware zedelijke rigtsnoer is, zoo moet deze worden geraadpleegd in alles wat daarin omtrent de onderwerpen van het huwelijk en de echtscheiding wordt voorgeschreven; en er moet mitsdien niets worden vastgesteld wat daarmede blijkbaar in tegenspraak is.

III. Gehuwde personen, beide Christenen zijnde, kunnen om geene andere reden gescheiden worden dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uit hoofde van overspel. Maar, ingeval een van beiden een ongeloovige is, en ofschoon geen overspeler zijnde, den ander verlaat, kan eene echtscheiding worden verzocht. Zulk eene scheiding moet echter alleen in de uiterste omstandigheden worden verleend en in geval alle middelen tot verzoening een jaar lang vruchteloos zijn geweest.

IV. Huwelijken en echtscheidingen van Heidenen en Mohammedanen moeten als geldig worden beschouwd, ingeval zij door de wetten des lands worden erkend. Maar het wordt ten sterkste aanbevolen, om, in geval een der echtgenooten vóór zijne bekeering de ander ligtvaardig heeft verstooten, deze, zoo dit nog mogelijk is, te overreden om de verstooten echtgenoot terug te nemen.

V. In geval een bekeerde, vóór dat hij Christen wordt, meer dan ééne vrouw had getrouwd, overeenkomstig de Joodsche en vroegere Christelijke gebruiken, zal het hem worden vergund die vrouwen te behouden; maar dan zal hij niet verkiesbaar zijn voor eenige bediening in de kerk. In geen geval kan de veelwijverij aan Christenen worden toegelaten.

Gaarne zouden wij ook eene omstandige beschrijving willen geven van de pogingen, die door de Roomschgezinde zendelingen zijn aangewend tot uitbreiding van het rijk van Christus in Indie, doch moeten tot ons leedwezen verklaren, dat ons daartoe de noodige inlichtingen en bronnen ontbreken. Zooveel is ons echter bekend, dat ook die pogingen niet vruchteloos zijn gebleven en dat onder de tegenwoordige arbeiders voor de Roomsche kerk mannen worden gevonden, die zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de waardige opvolgers betoonen van den ijverigen Xaverius. De verspreiding van het Christendom door de Roomschgezinde zendelingen gaat hoofdzakelijk uit van de te Rome gevestigde congregatio de propaganda fide, en wij hebben het getal der in Britsch-Indie aanwezige inlandsche Christenen van de Roomsche geloofsbelijdenis hooren begrooten op 240 000 zielen. Indien men echter aan de opgave van een Roomschgezind Iersch bagblad geloof mag slaan, zoude volgens eene laatste telling de Roomsch-Catholijke bevolking van Britsch-Indie bestaan uit 19 bisschoppen, 780 priesters en 764 349 leeken. Gaarne zouden wij echter hieromtrent worden teregt gewezen, vooral indien die teregtwijziging mogt leiden tot de verblijdende uitkomst, dat de door ons opgegeven getallen door de werkelijkheid worden overtroffen, want wij herinneren ons de verklaring des Zaligmakers: dat in het huis des vaders vele woningen zijn, en verheugen ons over elke aanwinst voor het rijk van Christus, hetzij het Roomschen of Onroomschen zijn, die de afgedoolden terugvoeren tot den troon der genade.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE HANDEL IN EDELGESTEENTEN.

Eene der belangrijkste, ofschoon niet der nuttigste takken van handel, waarin de Indiërs ongemeen bedreven zijn, is die in edelgesteenten. Onder deze kostbaarheden bekleedt natuurlijk de diamant de eerste plaats. De tijd wanneer dit juweel het voorwerp van de algemeene bewondering en begeerte is geworden, is in Indie evenmin als in Europa bekend; want reeds in de oudste schriften wordt van edelgesteenten gewaagd als van voorwerpen van vorstelijke praal. Plinius zegt, dat de diamant een hoogeren prijs gold dan eenig ander voorwerp in de wereld; hij dwaalt echter grovelijk in zijne opgave van de plaatsen, waar dit kleinood zou worden gevonden. Tot in het begin van de achttiende eeuw werd de diamant, voor zoo ver ons bewust is, alleen in Indie opgedolven en wel bepaaldelijk in Hindostan en op Borneo. In 1728 schijnt in Brazilie de eerste steen van dien aard te zijn gevonden, en men meent, dat tot op dien tijd de goudgravers in Amerika geheel onbekend zijn geweest met het bestaan van diamanten in de goudmijnen. Omstreeks dien tijd echter kwam in Brazilie een mijnwerker uit Europa aan, die de aandacht van zijne medewerkers op den diamant vestigde. Zoodra de regering des lands hiervan onderrigt werd, nam

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zij maatregelen, om zich van het uitsluitend regt op de diamantgroeven te verzekeren. De eerste diamanten uit Brazilie schijnen den prijs van deze steenen in Europa een weinig te hebben doen dalen; doch toen de beroemde regent voor den koning van Frankrijk was opgekocht, werd de naijver der andere vorsten in Europa opgewekt en in het algemeen de smaak en de navraag naar diamanten weder vermeerderd en daardoor de prijs verhoogd. De Fransche omwenteling werkte natuurlijk niet gunstig op den prijs, hoezeer die toch niet aanmerkelijk veranderde, omdat de vraag naar diamanten destijds in Engeland en vooral aan het Russische hof steeds toenam. Later had er andermaal eene geringe daling in dien prijs plaats, ten gevolge van de bewerking der Russische mijnen; doch de opbrengst van deze mijnen bleef ver beneden de verwachting; en deze omstandigheid, gevoegd bij de toenemende weelde in Frankrijk, sedert de herstelling van het keizerrijk, heeft, zegt men, den diamant ongeveer een vierde in prijs doen rijzen. Welligt heeft hiertoe ook bijgedragen, dat allengs onderscheidene mijnen in Indie en wel bepaald die in Golkonde en te Visapoer, niet meer worden bewerkt.

Wat hiervan zij, zeker is het dat de diamant nog langen tijd niet alleen de schoonste, maar ook de zeldzaamste pronksteen zal blijven. De Braziliaansche mijnen hebben weinig groote en zuivere diamanten opgeleverd; en ook de Borneosche mijnen doen geene groote vermeerdering voorzien.

Nergens, voor zoo veel ons bewust is, heeft de opdelving der diamanten de werklieden zelven verrijkt; integendeel zijn de mijnwerkers bijna overal de ongelukkigste en armoedigste menschen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Volgens de beschrijving van deskundigen, wordt de diamant in Indie slechts gevonden in eenen aangeslibten of alluvialen grond, of in nieuwgevormde rotsklompen. De steen is niet door het geheele bed verspreid, maar wordt slechts in eenige der hardste gedeelten gevonden. De opperlaag is meestal achttien tot twintig duim dik, en bestaat veelal uit puimsteen of vette aarde; hierop volgt gemeenlijk een bezinksel van dikke zwarte klei, die ongeveer vier voeten hoog is; daarna komt men, voortgravende, aan het bed waarin de diamant zelf kan worden gevonden. Dit bed kenmerkt zich door eene vermenging van groote, dikke, harde ronde klompen leemaarde, veeltijds twee tot drie voeten hoog, vermengd met klei of soms ook met kalkaarde. Hier begint de graver zijne nasporingen. Hij maakt kleine holen van vier of vijf voeten middellijns, en vult die met water, ten einde de losse aarde weg te spoelen. Zoodra hij een klomp gewaar wordt, waarin hij vermoedt dat een diamant besloten zal zijn, neemt hij dien op, en toont het gevondene aan verscheidene opzigters, die zijne handelingen en bewegingen angstvallig bespieden, en hem geen oogenblik uit het oog verliezen.

De prijs der diamanten verandert slechts zeer langzaam, doch is natuurlijk, even als die van alle andere voorwerpen, afhankelijk van aanvoer en navraag. De berekening der geldswaarde heeft wel is waar het gewigt, dat in karaten wordt uitgedrukt, tot grondslag, maar geschiedt bovendien nog volgens eene bijzondere methode. Het gewigt in karaten wordt namelijk eerst met zich zelf vermenigvuldigd, en het product weder vermenigvuldigd met den prijs, welken men voor onberispelijk zuivere diamanten besteedt, en die tegen-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

woordig ongeveer honderd en twee gulden per karaat bedraagt. De prijs van een steen van acht karaten zou mitsdien aldus moeten worden berekend: vermenigvuldig het getal 8 met zich zelf, en de uitkomst 64 met den prijs van *f* 102, waardoor de som van *f* 6528 als de geldswaarde van den steen verkregen wordt. Wij behoeven echter naauwlijks op te merken, dat de prijs, zoodra die boven de grenzen der bezitting van bijzondere personen stijgt, zeer wisselvallig is en geheel willekeurig afhankelijk gesteld wordt van de omstandigheden.

De grootste der bekende diamanten zijn de navolgende:

1°. De diamant van den keizer van Brazilie, welke, nog ongeslepen, in ruwen staat 1680 karaten weegt, werd in 1741 in Brazilie gevonden. Het is moeijelijk te bepalen hoeveel deze steen zou wegen indien hij geslepen werd; want het behoeft naauwelijks te worden gezegd, dat de zoo even gemaakte berekening slechts betrekking heeft op goed geslepene diamanten. Soms verliest de diamant tot twee derden van zijn gewigt door het slijpen. Doch zelfs indien het gewigt tot op 500 karaat werd verminderd, zou dit juweel een onbetaalbaar kleinood blijven, en volgens de gewone berekening ruim vijfentwintig millioen gulden waarde hebben. Maar ongelukkiger wijze ligt deze diamant onder zware verdenking van onechtheid, en men beweert dat het slechts een witte topaaz is, een vermoeden, dat niet weinig versterkt wordt door de omstandigheid, dat de keizer van Brazilie den steen niet verkiest te laten slijpen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2°. De diamant van den grooten Mogol weegt 279 $\frac{3}{16}$ karaat; hij is geslepen, en wel in den vorm van de roos, eene bewerking die later zal worden beschreven. Men beweert dat hij, nog ruw zijnde, 900 karaat heeft gewogen. Het slijpen heeft echter op eene zeer onvoldoende wijze plaats gehad, zoodat de vorm zeer onregelmatig is, hetgeen de waarde aanzienlijk vermindert. Deze diamant werd in 1550 in de mijnen van Golkonde gevonden en wordt Derriah Noer geheeten.

3°. De vorst van Pontianak, op Borneo, bezit, naar men zegt, een steen van 367 karaat, die nog ruw schijnt te zijn en waaromtrent de berigten zeer uiteenloopen. Vele beweeren, dat het een zwarte diamant is, eene soort welke zeer zeldzaam voorkomt; anderen gaan verder en betwijfelen zijne echtheid ten eenenmale. In allen geval blijft zoo niet zijne echtheid dan althans zijne voortreffelijke waarde zeer raadselachtig.

4°. De keizer van Rusland bezit een diamant, waarmede de top van zijn rijksschepter is versierd, en welke 195 karaat weegt. Men beweert, dat deze steen weleer het oog heeft uitgemaakt van een Indischen afgod en door een Franschen deserteur, die zich als een priester van de Malabaarsche godheid te Seringham had weten te doen aannemen, gestolen werd. De diamant ging door verscheidene handen, en werd eindelijk in 1775 te Amsterdam op last van de keizerin Catherina II van een Armenischen koopman van Astrakan gekocht voor eene som van *f* 1 080 000 benevens eene lijfrente van *f* 48 000 's jaars. Berekend naar den tegenwoordigen prijs der diamanten, zou dit juweel nu *f* 3 878 550 waard zijn.

5°. Hierop volgt in grootte de diamant van den

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

groothertog van Toskane, welke thans in het bezit is van het huis van Oostenrijk. Deze steen werd voor een stuk kristal in een kleinen winkel te Florence voor eenige stuivers verkocht; hij is geslepen en weegt 139¼ karaat. Men merkt er op aan, dat zijne kleur niet klaar helder, maar citroengeel is.

6°. De kroondiamant van Frankrijk, bekend onder den naam van den regent, weegt 136¾ karaat. Hij is door zijne zuiverheid en glans, en doordien hij uitnemend geslepen is, welligt de fraaiste van alle bekende steenen. Dit pronkjuweel werd in Indie in de mijnen van Golkonde gevonden en door een oudoom en naamgenoot van den minister Pitt naar Engeland overgebragt. Deze heer Pitt was gouverneur van Madras geweest, en had den steen van een inlander gekocht voor 48 000 gouden pagodas of ongeveer *f* 244 800. Na lang vruchteloos aan verscheidene vorsten in Europa te zijn aangeboden, werd deze diamant in 1717 door den hertog van Orleans, destijds regent van Frankrijk, voor 2 250 000 franken aangekocht tot een kroonjuweel. De steen ontleent aan deze omstandigheid zijn naam van regent, dien hij tot nog toe heeft behouden. Toen in 1791 bij den aanvang der Fransche omwenteling eene lijst van de kroongoederen werd opgemaakt, werd de regent daarin opgenomen voor eene waarde van twaalf millioen livres. Napoleon plaatste het kleinood in het gevest van het zwaard der geregtigheid, dat bij groote plegtigheden voor hem uit werd gedragen.

7°. De Kooh-i-noer, de berg van licht, is tegenwoordig in het bezit van de koningin van Engeland. Hij woog vroeger 186 karaat, doch werd door het slijpen tot een gewigt van 102¾ karaat gebragt. Deze

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

steen heeft in Indie zulk eene vermaardheid gehad, en is de aanleiding geweest van zoovele twisten, dat wij daarop later nog eens zullen terugkomen.

8°. De blaauwe diamant, die aan den heer Hope te Parijs toebehoorde, maar na zijn dood verkocht is, weegt $44\frac{1}{4}$ karaat. De fraaiheid der kleur, de zuiverheid van het water en de kunstige wijze, waarop hij geslepen is, maken dit juweel ondanks zijne mindere zwaarte tot een der zeldzaamste van dien aard.

9°. De diamant de Sancy genaamd, is tegenwoordig in het bezit van den Russischen graaf Demidoff. Hij woog vroeger van 55 tot 70 karaat, doch werd zeer kunstig geslepen, en heeft eene zwaarte van $33\frac{3}{16}$ karaat behouden. Op het einde van de zestiende eeuw werd hij te Constantinopel door den baron de Sancy, welke aldaar destijds de betrekking van Fransch gezant bekleedde, gekocht voor 600 000 Fransche livres; deze zond hem aan koning Hendrik IV, hem toevertrouwende aan een zijner ondergeschikten, die echter spoorloos verdween. Eerst na vele ijverige pogingen ontdekte men, dat de ongelukkige onderweg vermoord en op het kerkhof van een klein dorp begraven was geworden. "Zoodra ik weet waar hij ligt", zeide de Sancy, "weet ik ook waar de diamant is." Het lijk werd opgegraven, en de steen werd in den buik van den vermoorde teruggevonden.

Vroeger had deze diamant, die naar zijn voormaligen eigenaar, de Sancy genoemd wordt, toebehoord aan den grooten Mogol en daarna aan Karel den Stouten, die hem aan zijn hoed droeg. Na den slag van Granson, waar het leger van den hertog was verslagen en hij zelf sneuvelde, viel het Bourgondische kamp en daarbij ook

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de diamant, in handen der Zwitsers. Het juweel, in een doosje met paarlen versierd, gesloten, werd door een Zwitser op het slagveld gevonden, die het doosje behield, maar den steen onder eene kar wegwierp, doch zich bedenkende hem weder opraapte en voor eene waarde van ongeveer één gulden aan den pastoor van Montagni verkocht, waarna hij later in handen van paus Julius den tweeden kwam.

10°. In 1853 werd door eene negerin in een der Braziliaansche mijnen van Bagagen een diamant gevonden, die ruw 254½ karaat weegt. Hij moet later geslepen en op de tentoonstelling van Parijs gebragt zijn, doch het is ons nog niet gebleken wat er verder mede is geschied. Hij had den naam ontvangen van de ster van het zuiden.

De geschiedenis der drie groote diamanten, die in den slag van Granson werden genomen, is wel waardig vermeld te worden; de vermaardheid, die zij bezitten, de eigenliefde, die aan hun bezit verbonden is, kunnen bewijzen wat de pracht was van die vorsten van het Bourgondische huis, wier juweelen onder de koningen werden verdeeld, die elkander dezelven hebben betwist tegen goud.

De schoonste, die namelijk onder eene kar werd terug gevonden, werd door den pastoor van Montagni aan een man van Bern verkocht voor den prijs van drie kroonen; later werd door een ander man te Bern, Barthelemi May genaamd, een rijke koopman, die op Italie handel dreef, aan Willem van Diesbach een geschenk gegeven van vier honderd dukaten, omdat deze hem in de gelegenheid had gesteld om den diamant voor vijf duizend dukaten te koopen. In 1482 kochten de Genuezen den steen voor zeven duizend duka-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ten en verkochten hem weder aan Lodewijk Sforza den Moor, hertog van Milaan, voor het dubbele van dezen prijs. Na den val van het huis van Sforza ging de diamant over in het bezit van Paus Julius II, voor twintig duizend dukaten. Hij versiert de pausselijke kroon; zijne grootte is gelijk aan de helft van een noot.

Een andere, bijna even fraaije, werd gekocht door een rijken en beroemden koopman, Jacob Fugger geheeten, die hem lang bewaarde. Soliman Pacha en keizer Karel V deden daarvoor aanbiedingen; maar Fugger stelde er een eer in, dat de diamant niet buiten het christendom kwam, en de keizer was Fugger reeds eene groote som gelds schuldig, zoodat deze weinig lust gevoelde om hem nog den diamant te verkoopen. Eindelijk werd hij gekocht door Hendrik VIII, koning van Engeland. Zijn dochter, de koningin Maria, bragt hem over in het huis van Spanje, en aldus kwam het kleinood weder aan den achterkleinzoon van Karel den Stoute. Hij behoort nu nog aan het huis van Oostenrijk.

De derde is veel kleiner; hij werd te Lucern in 1492, voor den prijs van vijf duizend dukaten verkocht, en ging naar Portugal. Terwijl de Spanjaarden dit rijk bezaten, kwam Don Antonio, prior van Crato en de laatste afstammeling van den tak van Braganza, die den troon verloren had, te Parijs, alwaar hij stierf. De diamant werd toen gekocht door Nikolaas de Harlai, heer van Sancy, wiens naam hij behouden heeft. Later heeft hij lang een deel uitgemaakt van de diamanten van de kroon van Frankrijk. Het is dezelfde, waarvan reeds hiervoren is gesproken. Wij geven de twee verschillende overleveringen opzettelijk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het laat zich moeijelijk berekenen hoeveel diamanten jaarlijks opgedolven worden. Omtrent de mijnen in Siberië is volstrekt niets bekend; doch alles doet vermoeden, dat de opbrengst daarvan niet belangrijk is. In Indie zijn de meeste mijnen allengs verlaten en worden nog slechts eenige weinige, in Visapoer, bewerkt. De opbrengst van diamanten van Brazilie heeft van 1730 tot 1814 gemiddeld ongeveer 36 000 karaat jaarlijks bedragen. Van 1800 tot 1806 schijnen die mijnen slechts 19 000 karaat te hebben opgeleverd, hetgeen geslepen waarschijnlijk niet meer dan 6000 à 8000 karaten uitmaakt; meestal echter onbeduidende steenen. De belangrijkste mijn was en is nog die van Serro do Trio. De winst van het gouvernement bedroeg vroeger slechts 18 of 19 franken en later van 40 tot 50 franken per karaat. De verhooging van den prijs der steenen, welke hierdoor bewezen wordt, doet vermoeden dat de opbrengst over het geheel is afgenomen. In 1845 verspreidde zich het gerucht, dat er belangrijke nieuwe mijnen in Brazilie waren gevonden, doch dit werd niet door de uitkomst bevestigd.

Hoe zeldzaam groote diamanten zijn, bewijst de omstandigheid dat er, volgens eene gemaakte berekening, in de tienduizend steenen naauwelijks één wordt gevonden, die tien karaten of meer weegt; en wij hebben reeds gezien, dat er slechts tien diamanten bekend zijn, die zwaarder dan dertig karaten zijn. Welligt is hier of daar, zoo als bij voorbeeld aan de Indische hoven, nog een enkele groote steen, welks bestaan onbekend is. Doch een groote diamant is zulk een groot sieraad, en er wordt zóó mede gepronkt, dat het bezit daarvan volstrekt niet geheim kan blijven, zoodat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het getal dier onbekende groote steenen inderdaad niet groot kan zijn. Maar al wilde men ook het getal der onbekende gelijk stellen met dat der bekende, dan nog zouden er in het geheel op de aarde slechts twintig bijzonder groote steenen bestaan, wat genoegzaam is om de groote zeldzaamheid van deze kostbare kleinooden te bewijzen.

De opbrengst der mijnen van Borneo wordt gerekend gemiddeld 2000 karaten 's jaars te bedragen, welke geslepen waarschijnlijk hoogstens 800 karaat opleveren. Ook hier zijn de groote steenen zeer zeldzaam.

Hoezeer het slijpen van den diamant reeds vroeg bij de Hindoes en de Chinezen bekend was, leerde men deze kunstbewerking in Europa eerst in 1476, toen zekere Berghen te Brugge het middel uitvond om deze steenen te slijpen, door de stof van den diamant zelven daartoe aan te wenden. De Nederlanders verwierven in dit moeijelijk en geduldvorderend bedrijf een onbetwisten roem, en allengs werd de stad Amsterdam de hoofdzetel van deze industrie, zoodat de Amsterdamsche diamantslijperij over de gansche aarde beroemd is. Wanneer in Indie bij het slijpen van den diamant een stuk moet worden afgenomen, welks grootte wenschelijk maakt, dat het in zijn geheel blijft, snijdt men dat stuk af, door middel van een stalen draad, die over een stok of balein, welke met diamantpoeder wordt besmeerd, uitgespannen wordt. Soms wordt de diamant ook gespleten door een zwaren slag met den hamer, waartoe echter veel behendigheid en bekwaamheid vereischt wordt, daar anders een schoone steen ligt bedorven of zelfs vergruisd wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De drie voornaamste vormen waarin de diamant geslepen wordt, zijn: de brillant, de roos en de tafel.

De brillant heeft ééne hoofdzijde of midden-vlakte, welke meestal de kroon wordt genoemd en omringd is van eenen rand, bestaande uit afloopende kanten of facetten, die alle zigtbaar blijven, wanneer de steen goed gezet wordt. De steen wordt meestal zóó gezet dat ongeveer de helft van zijne hoogte boven de lijst uitsteekt. De brillant kan worden beschouwd als eene breede veelzijdige afgeknotte pyramade. De naam van brillant is dezen steen gegeven, omdat de schitterende stralen der facetten of kanten, zich op één punt verzamelende, een grooteren glans aan den steen geven.

De roos is meestal van onderen plat en van boven geheel bedekt met driehoekige facetten, doorgaans vierentwintig in getal, die over eene ronde oppervlakte verspreid zijn.

De vorm van de tafel wordt meestal gegeven aan steenen, die oorspronkelijk plat en daardoor minder vatbaar zijn om tot brillant of roos te worden geslepen. De tafel maakt de minste vertooning, en wordt meestal in Indie zelf geslepen, alwaar de inlandsche juweliers de steenen klieven, en dezen daardoor eene grootte oppervlakte geven, die plat is en bijna geen glans geeft behalve aan de randen, die tot facetten worden geslepen.

Onder de eigenschappen van den diamant worden vooral zijne hardheid en onbreekbaarheid geroemd. Dat deze steen zeer hard is behoeft niet te worden gezegd; maar zijne onbreekbaarheid is voor veel meer tegenspraak vatbaar. Toen de Zwitzers zich na den slag van Granson van het legerkamp van Karel den Stouten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en van de onberekenbare rijkdommen meester maakten welke daarin verzameld waren, werden daaronder ook de meeste kroonjuweelen veroverd. De Zwitsers hakten met een bijl een der grootste diamanten aan stukken, ten einde deze brokken onder elkander te verdeelen! Zij wisten niet welk eene onherstelbare schade zij zich zelven daardoor berokkenden, en dat een diamant van vier karaat ongeveer *f* 1632 waard is, terwijl de vier stukken, elk één karaat wegende, gezamenlijk slechts eene waarde hebben van ongeveer *f* 408.

De breekbaarheid van den diamant vinden wij overigens nog bevestigd door de navolgende anecdote, indien wij daaraan althans geloof kunnen slaan. De hertog Laraugais, een Fransch edelman, in de vorige eeuw wel bekend door zijne veroveringen op het vrouwelijke hart, zond een diamant van honderdduizend franken waarde aan eene dame, die hem eene vurige liefde had ingeboezemd. Het kostbaar juweel werd hem echter dadelijk teruggezonden met een brief vol verwijten over eene daad, die geen hoogen dunk verraadde van de deugd der schoone. De misgreep werd echter met veel kieschheid hersteld: de hertog schreef onmiddellijk een brief terug vol verontschuldigingen en betuigingen van eerbied, en bestrooide de inkt met het zand van den fijngestampten diamant.

De kleur van een goeden diamant moet inwendig helder zijn als water of kristal, terwijl in het midden een schitterend licht speelt. Indien de buitenzijde glad en helder is, met eene groene tint, des te beter; maar ingeval die groene tint met geel vermengd is, wordt de zuiverheid twijfelachtig.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Om de echtheid van den diamant te onderzoeken gebruikt men soms eene vijl, en ingeval men daarmede de oppervlakte van den steen ook slechts in het minste kan afslijpen, is de steen geen diamant. Ook bij een naauwkeurig onderzoek met het bloote oog kan het verschil tusschen echte en valsche diamanten worden ontdekt. Door andere steenen dringen de lichtstralen gemakkelijk heen, maar bij den diamant worden zij op de oppervlakte van den steen teruggekaatst en dus in den steen als opgesloten gehouden, waaraan de meerdere glans is toe te schrijven, welke den diamant van kristal of andere steenen onderscheidt. Wanneer de steen zeer klein is en tusschen twee geldstukken wordt gedrukt, breekt hij, ingeval hij niet echt is.

De hoogleeraar Babinet van het Fransche instituut, die het vak der edelgesteenten bijzonder heeft beoefend, geeft het navolgende middel aan, om de echtheid van den diamant te beoordeelen: "Ik maak in een stuk bordpapier een gat, dat een weinig grooter is dan de diamant, dien ik wil onderzoeken. Daarna een straal van het zonnelicht door dit gat latende dringen, stel ik den steen op een kleinen afstand tegenover het gat, achter het bordpapier, tegelijk zorg dragende, dat de zonnestraal ten volle op de voorzijde van den diamant valt. Dadelijk ziet men den weêrschijn der oppervlakte van den tafelsteen op het bordpapier witachtig terugspiegelen, volmaakt gelijkende op de tafel zelve. Rondom dat spiegelbeeld zijn kleine strepen, gekleurd met de kleuren van een regenboog of van het daglicht: rood, geel, groen en violet. Indien de kleuren wel onderscheiden en de strepen talrijk en gelijkmatig rondom den witten weêrschijn van de tafel zijn, dan is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de diamant goed geslepen. Elk van deze strepen geeft de stralen van den diamant weder, zoo dat men ze kan tellen. Men zal dus voortaan het getal, de eigenschap en de symetrie der stralen van een diamant kunnen beoordeelen, om daarna te kunnen bepalen welke de voordeeligste gedaante is om den steen te slijpen."

De kunst om diamanten te zetten en de schoonheid en den glans daarvan te vermeerderen, is in den laatsten tijd veel vooruitgegaan. Vooral heeft men met veel vernuft het middel gevonden, om de steenen zóó te groeperen, dat de schittering zeer wordt verhoogd zonder dat de prijs daardoor wordt vermeerderd. Voornamelijk bereikt men dit doel wanneer men een grooteren diamant in het midden zet van zes of acht kleinere diamanten, van een karaat elk. Hierdoor kost bij voorbeeld een stel van een steen van vier karaat en acht steenen van één karaat ongeveer *f* 2448, terwijl een enkele steen van twaalf karaten ongeveer *f* 14688 zou moeten kosten en toch slechts weinig meer zou schitteren.

Men gist dat de overige soorten van edelgesteenten te zamen naauwelijks een tiende der waarde bezitten van de gezamenlijke diamanten, eene berekening die natuurlijk op zeer losse gronden steunt, maar niet van alle waarschijnlijkheid ontbloot is.

Onder die andere soorten van edelgesteenten is de robijn de voornaamste. Deze steen is rood, de beste soort als cochenille, en zeer hard; hij wordt echter alleen dan op eenige waarde geschat, wanneer hij tamelijk groot is, en verschilt dus ook daarin van den diamant, waarvan zelfs de kleinste waarde hebben. Kleine robijnen worden gebruikt in de horologiën; maar eerst dan wanneer zij ongeveer vijf karaat wegen, krijgen zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eene grootere waarde, die bij nog meerdere zwaarte die van den diamant begint te evenaren, ja soms zelfs overtreft, daar een robijn van tien karaat zéér ongemeen is; een nog grootere robijn is de zeldzaamste steen van de wereld. De robijn komt uit Ava en Pegu, twee rijken, die gedeeltelijk bij Britsch-Indie zijn ingelijfd. Runjet Singh had een robijn, die met den kooh-i-noer in waarde kon wedijveren, en door hem op twaalf millioen pond sterling of honderd vier en veertig millioen gulden geschat werd. Deze ongerijmde waardeering had echter blijkbaar eene staatkundige bedoeling. Ook de groote Mogol was in het bezit van een fraaijen robijn, welken echter niet met die van Runjet Singh kon worden gelijk gesteld, aangezien de waarde daarvan op slechts drie honderdduizend ropijen gesteld werd. De Indiërs stellen veel prijs op robijnen, vooral om die in de ringen te gebruiken, waarbij zij deze steenen tusschen kleine diamanten zetten. Sommige robijnen hebben den naam van karbonkel; doch deze naam schijnt meer te worden gegeven aan steenen van mindere waarde en doffere kleur. De waarde der kleinere robijnen loopt van *f* 9 tot *f* 40 de karaat, naar mate der schoonheid van den steen; groote steenen zijn, zoo als wij reeds aanmerkten, zoo zeldzaam, dat hunne waarde geheel willekeurig en naar omstandigheden bepaald wordt.

De smaragd schijnt in waarde op den robijn te volgen. Deze steen komt bijna alleen uit Peru en Nieuw-Granada, is veel zachter of weeker dan de diamant en de robijn, en is groen van kleur met een ongemeen fraaijen weêrschijn. Hoe donkerder het groen is, des te fraaijer acht men den steen, die zelfs bij den avond niets van zijn glans verliest: een groot voorregt vooral in Europa,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waar de edelgesteenten vooral des avonds worden gedragen en effect moeten maken. Van daar ook dat de smaragd altijd zeer gewild is, ten bewijze waarvan door de juweliers wordt aangevoerd, dat een steen van deze soort soms in eene halve eeuw alle landen van Europa heeft doorgereisd, telkens door verkoop van de eene hand in de andere overgaande.

De blaauwe zaphyr is waarschijnlijk de hardste van alle edele steenen. Wanneer men dezen steen door een mikroskoop bezigtigd, ziet men bij sommige eenige strepen, die in zijn middelpunt tot eene ster te zamen loopen; deze soort geeft men den naam van ster-zaphyr en is vooral in het oosten zeer gezocht.

De opaal is een zeer fraaije steen, die vooral in Hongarije, Mexico en Indie voorkomt; de Hongaarsche schijnen de beste, de Indische de hardste te zijn. Eenige jaren geleden was de prijs der opalen hooger dan die der zaphyrs, doch later veroorzaakte een meerdere aanvoer van deze eersten, eene belangrijke daling. Een goede opaal moet, wanneer hij bij dag wordt beschouwd, al de kleuren van een regenboog vertoonen en wel zonder dat de eene kleur boven de andere de boventoon heeft; hij heeft dus geene bepaalde kleur. De opaal is de ligtste van alle steenen, en is zelfs week wanneer hij wordt opgedolven, doch verhardt zoodra hij aan de lucht wordt blootgesteld. Sommige hebben in hun binnenste een druppel water, waardoor zij de lichtstralen met veel kracht terug kaatsen, hetgeen als eene bijzondere deugd aangemerkt wordt.

De topaaz is meestal geel. Hij wordt hoofdzakelijk gevonden in Brazilie, doch ook wel in Saksen en in Siberie. De Indische is echter verreweg de schoonste; deze

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is geel, naar het oranje zweemende, of als donkere Madeira wijn. Soms heeft deze steen ook andere kleuren, doch dan is hij van mindere hoedanigheid. De naam is ontleend aan een eiland in de Roode zee.

De prijs van een goeden topaaz is ongeveer *f* 60 per karaat. Hier moeten wij opmerken dat de berekening van dezen prijs, even als die van alle andere edele steenen, met uitzondering van den diamant, plaats heeft door eene eenvoudige vermenigvuldiging van het getal karaten met den prijs der eenheid. Tien karaten zouden dus *f* 600 waard zijn, ofschoon het gewigt van een enkelen steen uitmakende.

De Amethyst is een zeer fraaije violet-kleurige steen, die echter veel voorkomt en daarom niet zeer hoog in prijs is.

De Turkois is blaauwachtig groen en kost ongeveer *f* 20 per karaat. Deze steen komt meestal uit Perzie en wordt bij het zetten vooral gebruikt om de pracht der diamanten en paarlen te doen uitkomen. De mijnen schijnen echter niet veel op te brengen, want zij worden het Perzische gouvernement verpacht voor de geringe som van *f* 25 000 tot *f* 30 000 's jaars.

De kooper van edelgesteenten heeft zich hoofdzakelijk voor twee gevaren te wachten: onzuiverheid van den steen en vervalsching. Daar de volledige kennis van edelgesteenten slechts zelden, en alleen door oefening, wordt verkregen, handelt hij het verstandigst, wanneer hij zich vervoegt bij een juwelier, wiens goede naam de beste zekerheid geeft, dat er geene misleiding zal plaats vinden. De edele steen is een voorwerp dat zelden of nooit, en dan nog weinig, in prijs verandert,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en overal navraag vindt. Goedkoope prijzen moeten dus altijd verdacht zijn. Een steen kan echt zijn en toch door gebreken zoo zeer in waarde met andere dergelijke maar goede en zuivere steenen verschillen, dat de kooper, ofschoon niet in de echtheid van den steen, toch wordt bedrogen, en geacht kan worden niet veel beter dan een valschen steen gekocht te hebben. Gemeenlijk treft men in een echten steen drie gebreken aan, die men spleten, wolken en zand noemt. De spleten doen zich van zelven bespeuren en zijn dikwijls in het hart van den steen, die daardoor eenen valschen of matten glans krijgt. De wolken zijn meestal witte, graauwe, onreine plekken, die vooral in den diamant en in den robijn voorkomen, en op de plaats die zij beslaan de lichtstralen breken of weeren. Het zand bestaat uit witte, bruine of roodachtige spatten in het inwendige van den steen; wanneer dit zand zeer fijn en menigvuldig is noemt men het stof. Het gebruik van een vergrootglas is zoo niet een zeker dan althans een goed middel van onderzoek voor den oningewijde. Vooral de oosterling bezit eene groote bedrevenheid bij het zetten van steenen, om die zoo te plaatsen, dat het licht juist de zuivere plaatsen doet uitkomen en schitteren en de onzuivere in de duisternis laat.

De vervalschingen hebben op onderscheidene wijzen plaats. Soms wordt een minder waardige steen, ofschoon toch edel, tegen een anderen, die meerdere waarde heeft, verwisseld: een witte topaaz bij voorbeeld in de plaats van een diamant. Zulke misleidingen kunnen worden ontdekt door het onderzoek van het specifiek gewigt en door de hardheid te beproeven. Eene andere vervalsching wordt gepleegd door het zoo-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genaamd doubleren of verdubbelen, hetgeen men doet door met zeer veel kunst twee steenen zóó te zamen te voegen, dat het licht zich vereenigt en zij te zamen slechts één steen schijnen uit te maken.

Het beste middel tot het ontdekken van dit bedrog is, om den steen in heet water te leggen, waardoor de stukken elkander loslaten. De misleiding is dikwijls op het gezigt merkbaar, daar de zamenvoeging zelden zoo volmaakt is, dat zij niet door eene naauwkeurige bezigtiging aan alle zijden, bespeurbaar is. De meeste vervalschingen hebben echter plaats door de echte steenen te verwisselen tegen gekleurd glas of kristal, en het zekerste middel tot het ontdekken van dit bedrog is om het specifiek gewigt en de hardheid te onderzoeken. De valsche steen is gewoonlijk kouder dan de echte, en wanneer hij met den adem wordt beslagen, blijft de dofheid langer aanhouden.

Wij kunnen dit overzigt van den handel in edelgesteenten niet beter eindigen dan door een uittreksel te geven uit het verslag van de jury der tentoonstelling te Parijs, dat zeer ter eere van Nederland strekt. "Het diamantslijpen behoort bijzonder in Nederland te huis. Het maakt daar een belangrijke tak van nijverheid en handel uit, daar men kristallen, die in hun ruwen staat weinig of geen waarde hebben, herschept in wezenlijke schatten. De heer Coster, een der vertegenwoordigers van dezen tak van nijverheid, heeft voor de tentoonstelling (te Londen) van 1851 den diamant genaamd Berg van Licht en voor deze tenstoonstelling (te Parijs) den diamant de Ster van het Zuiden geslepen. De jury heeft gemeend eene eeremedaille aan de diamantwerkers van Amsterdam te moeten toewijzen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

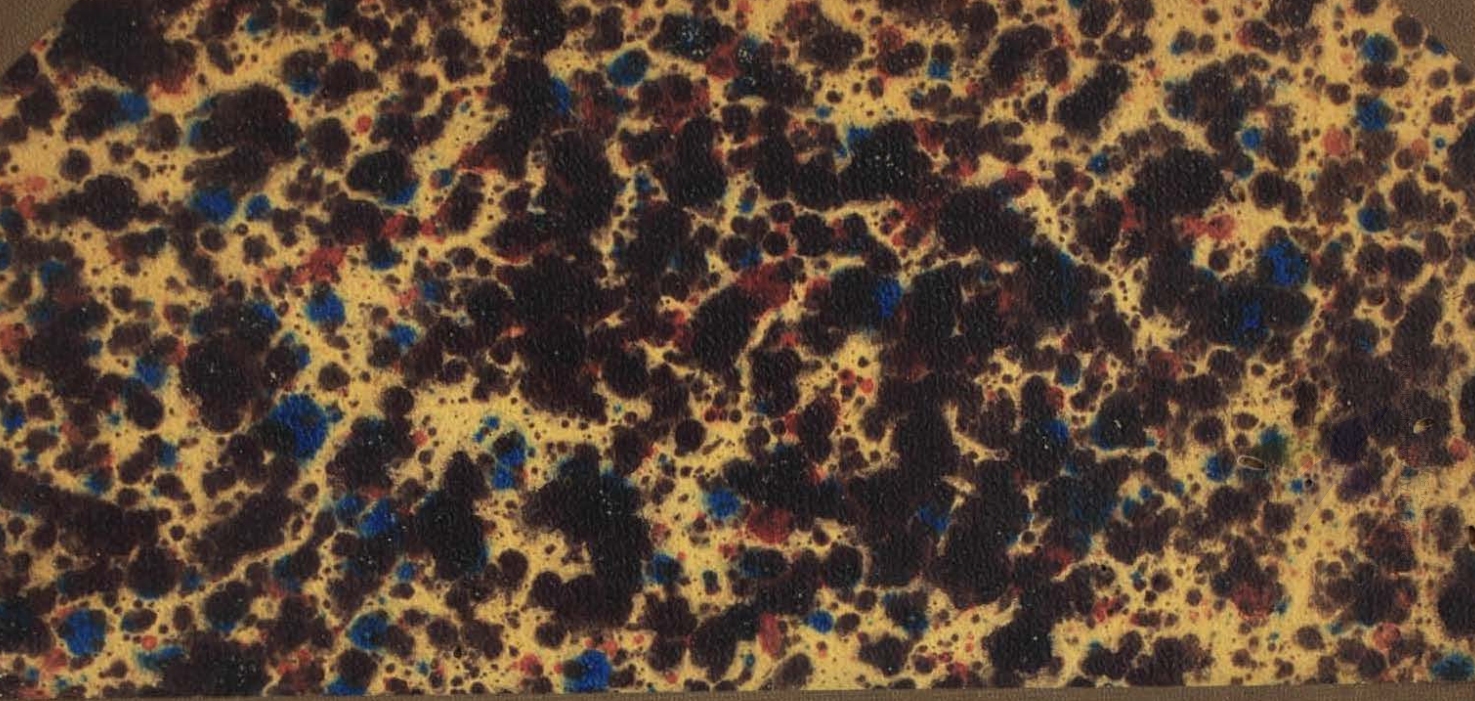

genaamd doubleren of verdubbelen, hetgeen men doet door met zeer veel kunst twee steenen zóó te zamen te voegen, dat het licht zich vereenigt en zij te zamen slechts één steen schijnen uit te maken.

Het beste middel tot het ontdekken van dit bedrog is, om den steen in heet water te leggen, waardoor de stukken elkander loslaten. De misleiding is dikwijls op het gezigt merkbaar, daar de zamenvoeging zelden zoo volmaakt is, dat zij niet door eene naauwkeurige bezigtiging aan alle zijden, bespeurbaar is. De meeste vervalschingen hebben echter plaats door de echte steenen te verwisselen tegen gekleurd glas of kristal, en het zekerste middel tot het ontdekken van dit bedrog is om het specifiek gewigt en de hardheid te onderzoeken. De valsche steen is gewoonlijk kouder dan de echte, en wanneer hij met den adem wordt beslagen, blijft de dofheid langer aanhouden.

Wij kunnen dit overzigt van den handel in edelgesteenten niet beter eindigen dan door een uittreksel te geven uit het verslag van de jury der tentoonstelling te Parijs, dat zeer ter eere van Nederland strekt. "Het diamantslijpen behoort bijzonder in Nederland te huis. Het maakt daar een belangrijke tak van nijverheid en handel uit, daar men kristallen, die in hun ruwen staat weinig of geen waarde hebben, herschept in wezenlijke schatten. De heer Coster, een der vertegenwoordigers van dezen tak van nijverheid, heeft voor de tentoonstelling (te Londen) van 1851 den diamant genaamd Berg van Licht en voor deze tenstoonstelling (te Parijs) den diamant de Ster van het Zuiden geslepen. De jury heeft gemeend eene eeremedaille aan de diamantwerkers van Amsterdam te moeten toewijzen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tegelijk van het groote aandeel te gewagen dat den heer Coster in deze belooning toekomt."

Van alle edelgesteenten, welke in de wereldgeschiedenis bekend zijn, is er geen meer blootgesteld geweest aan lotverwisselingen dan de Kooh-i-noer of Berg van licht, waarvan reeds meermalen in dit werk gesproken is. Het bezigtigen van het slijpen van dit pronkjuweel was een der laatste genoegens, die de Hertog van Wellington voor zijn verscheiden heeft gesmaakt.

Even als de meeste Indische voorwerpen van waarde, heeft de Kooh-i-noer natuurlijk ook zijne fabelachtige geschiedenis, die in 1851 zijn bestaan tot juist 3001 jaren deed opklimmen. De lezer wordt bijzonder verzocht hier de naauwkeurigheid te bewonderen van dit getal 3001!

Ontdaan van hare fabelachtige omhulsels schijnt echter de geschiedenis van den Kooh-i-noer hierop neder te komen: dat hij in de mijnen van Golkonde is opgedolven geworden en door den Vorst des lands als een tempelsieraad werd geschonken aan een der afgoden van Madura. Het bezit van dezen onschatbaren diamant wekte natuurlijk veler naijver en begeerte op, en toen de dweepzieke Aurengzebe zijn verwoestingsoorlog tegen de Hindoesche tempels en godheden begon, was de tempel van Madura een der eersten, die verwoest werd. Een der priesters had den diamant verborgen, doch werd zoolang gepijnigd tot dat hij gezegd had waar de steen te vinden zou zijn, en zoo kwam de juweel in het bezit van de vorsten van Delhi. In 1738 veroverde de koning van Perzie Nadir-Shah de stad Delhi, en maakte hij zich van de schatten welke zich daar bevonden meester. Een zijner eerste vragen was

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar den Kooh-i-noer. De groote Mogol wenschte wel dezen steen te behouden, maar hij werd door eene der vrouwen van de Zenanah verraden. Nadir vernam, dat de vorst den Kooh-i-noer in zijnen tulband had genaaid, dien hij zelfs des nachts niet aflegde. De dag waarop Nadir-Shah, die naar Perzie terugkeerde, vertrekken zoude brak aan, en na een prachtig feest stond Nadir-Shah op, om zijn gastheer vaarwel te zeggen. De beide koningen gaven nu lucht aan de warmste uitboezemingen, zegenwenschen en betuigingen van eeuwige vrienschap en van hartzeer over de scheiding, en in eene onweêrstaanbare opwelling van gevoel neemt Nadir-Shah zich de Perzische muts van het hoofd, waarop de vorstelijke diamant, omzet met paarlen, is vastgehecht en legt dit zijn hoofdtooisel in den schoot van den koning van Delhi, dezen voorstellende om van tulbanden te verwisselen. Volgens de Mohammedaansche instellingen is zulk een ruil de grootste betuiging van achting en toegenegenheid.

Groot moet de schrik van den Mogol geweest zijn, maar de oosterling en vooral de oostersche vorst is een meester in de kunst van veinzen. Zonder van gezigt te veranderen, neemt hij zijn tulband af en plaatst hem wederkeerig op den schoot van Nadir-Shah; en met zooveel bedaardheid heeft dit plaats, dat Nadir-Shah begint te vreezen, dat de spionnen hem hebben misleid en dat hij, in stede van door de verwisseling te winnen, daardoor integendeel een groot verlies zal lijden. In zijne tent teruggekeerd haast hij zich dus, om den tulband los te maken.... en in een der binnenste vouwen schittert hem het onwaardeerbaar kleinood tegen!

Nadir-Shah werd eenige jaren later vermoord en zijn

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoon Sharoek Mirza in zijne plaats gehuldigd. Bij deze omwenteling trok een zijner veldheeren, Ahmud-Shah, met de kavallerie het land uit en maakte zich meester van de vijf naburige provinciën, welke onder den naam van Affghanistan bekend zijn. De jonge Shah had, even als zijn vader, met partijen te worstelen, en werd zelfs door zijne onderdanen gevangen genomen en van het gezigt beroofd. Doch Ahmud-Shah snelde uit Affghanistan zijn voormaligen meester te hulp en herstelde hem weder op den troon. Daar de vorst blind was en dus niet kon genieten van het beschouwen van den "berg van licht," werd de kostelijke diamant door Ahmud-Shah als eene belooning voor de betoonde hulp medegenomen naar Affghanistan.

Ahmud-Shah werd opgevolgd door zijn zoon Tymoer-Shah en deze later door Zuman-Shah, die twee jongere broeders had. Een dezer broeders, Mahmoed genaamd spande met het krijgsvolk tegen hem zamen en Zuman-Shah werd genoodzaakt te vlugten. Hij zocht eene schuilplaats bij een zijner vrienden, Ashiek genaamd, die het bevel voerde in een aan de grenzen liggend fort. Deze vriend was trouweloos, nam hem gevangen en leverde hem over aan zijn broeder, die hem de oogen deed uitsteken. Voordat hij echter uit de gevangenis der vesting was weggevoerd, had Zuman-Shah de gelegenheid gevonden, om den Kooh-i-noer, dien hij op de vlugt medegenomen had, in eene spleet van den rotsmuur te verbergen en zijne juweelen in een gat, dat hij met zijn dolk had gemaakt, te begraven. Mahmoed werd op zijne beurt onttroond door den jongsten broeder Shah Soojah of Schoojah. Deze wilde hem hetzelfde lot doen wedervaren, dat hij zijn oudsten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

broeder had aangedaan, en hem van het gezigt berooven, doch nu trad hunne moeder tusschen beiden. Met vergunning van haren ongelukkigen blinden oudsten zoon Zuman-Shah, beloofde zij aan Soojah den Kooh-i-noer en de andere schatten te zullen overleveren, indien Mahmoed gespaard werd, waarin Shah Soojah toestemde en in het bezit gesteld werd van de beloofde kostbaarheden. Kort daarop wist Mahmoed zich weder meester te maken van den troon. Shah Soojah werd nu verpligt te vlugten, vergezeld van zijne vrouw Wuffa Begum en van zijn oudsten broeder Zuman-Shah. Op zijne vlugt had hij den Kooh-i-noer en andere kroonjuweelen medegenomen.

De voortvlugtige vorsten besloten zich toe te vertrouwen aan de Engelsche compagnie en zoo mogelijk hare hulp te erlangen. Hun weg voerde hen door het gebied van den Punjaub en Cashmire, dat destijds nog een van de Engelschen onafhankelijken staat uitmaakte en bestuurd werd door den beroemden Runjet Singh.

Deze vorst had zoo dikwijls de schoonheid en de waarde van den Kooh-i-noer hooren roemen dat hij besloot zich van deze gelegenheid te bedienen, om daarvan meester te worden. Shah Soojah werd onder verschillende voorwendselen opgehouden, van zijne gemalin en van zijn' broeder gescheiden en eindelijk heel vriendelijk gevangen gezet. Runjet Singh zond eene bode naar Wuffa Begum, die den Kooh-i-noer bewaarde, en met zeer vele fraaije bewoordingen werd het haar duidelijk gemaakt, dat de Kooh-i-noer de losprijs zou zijn waarvoor de vergunning tot voortzetting van de reis zou worden gegeven. De begum verklaarde dat zij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de Kooh-i-noer niet bezat en nu werden al hare juweelen in beslag genomen.

Velen hiervan waren zoo schoon, dat Runjet Singh meende dat de Kooh-i-noer zich daaronder moest bevinden, doch hij werd door deskundigen onderrigt, dat het verlangde juweel deze allen overtrof. Daarom liet hij Wuffa Begum nog naauwer bewaken, en niemand mogt haar verblijf verlaten zonder vooraf streng te zijn onderzocht. Zij zond hem een prachtigen robijn, zoo schitterend dat de opgetogen vorst meent eindelijk het doel van zijne wenschen bereikt te hebben. Hij ontbiedt een handelaar in edelgesteenten, die den Kooh-i-noer vroeger heeft gezien en dus kent, doch deze verklaart dat ook dit nog de diamant niet is en dat alles wat de vorst tot nog toe heeft gezien, niets is in vergelijking van den Kooh-i-noer.

De begeerte van Runjet Singh stijgt ten top. Hij beveelt, dat de prinses door honger zal worden gedwongen tot de overgave van den schat. Doch ook nu weigert zij gehoor te geven aan zijnen eisch, en verklaart, dat zij den Kooh-i-noer slechts zal overgeven op zekere voorwaarden, waarvan de in vrijheid stelling van haren echtgenoot Shah Soojah de voornaamste is. Runjet Singh stemt hierin toe en Shah Soojah wordt op vrije voeten gesteld. Eenige andere voorwaarden blijven echter onvervuld, en nu beweert Wuffa Begum, dat de Kooh-i-noer aan een koopman van Candahar is verpand. Runjet Singh is echter maar al te wel overtuigd, dat dit eene uitvlugt is, en beveelt, dat de prinses op nieuw zal worden uitgehongerd. Zij blijft echter in hare verklaring volharden, en nu wordt er bevel gegeven, dat zij op eene andere wijze

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zal gepijnigd worden, maar haar echtgenoot Shah Soojah treedt tusschen beiden, en zegt dat de berg van licht op een bepaalden dag zal worden overgegeven.

Deze dag was de 1sten Junij 1813. De maharadja van Lahore verschijnt op de aangewezene plaats, en vergeet niet zich van kenners te doen vergezellen, die hem kunnen verzekeren of de steen, die hem zal worden gegeven, wel het echte kleinood is, dat hij zoo lang heeft begeerd. Bij het inkomen vindt hij Shah Soojah reeds daar, die hem minzaam begroet en zich op eenigen afstand tegen over hem nederzet. Eene diepe stilte volgt, en gedurende een geheel uur wordt door Shah Soojah geen woord geuit. Hierover verstoord, wenkt Runjet Singh een' der bijstanders toe en deze herinnert den Affghanischen vorst aan zijne belofte. Shah Soojah geeft het teeken aan een slaaf, die zich verwijdert en spoedig wederkeert met een klein pakje, hetwelk hij in het midden van de zaal nederlegt op gelijken afstand van de beide vorsten. Nu wordt weder dezelfde stilte in acht genomen en het is moeijelijk te bepalen hoe lang die zou geduurd hebben, indien Runjet, die zijn ongeduld niet langer kon bedwingen, niet een zijner volgelingen had gelast het pakje te openen. Deze gehoorzaamde en weldra verspreidde het kostelijk juweel zijne stralen onder de aanschouwers. De juweliers herkenden onmiddellijk den onvergelijkelijken berg van licht. De maharadjah keerde zich nu tot Shah Soojah en bedankte hem in woorden, die zijne verrukking aan den dag legden. De beroofde man sprak echter geen woord en toen Runjet Singh hem daarna vroeg, op welke geldswaarde de steen werd geschat, zeide hij niets dan "djutie".

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het is niet mogelijk eene overzetting te geven van dit woord "djutie", daar het in de taal des lands eene onbepaalde beteekenis heeft en gebezigd wordt voor de geringste en verachtelijkste, zoowel als voor de kostbaarsten, vorstelijkste zaken. De meening van Shah Soojah was dat de Kooh-i-noer niets en alles waard was, al naar mate men het wilde beschouwen.

Runjet Singh verklaarde later zelf bij herhaling, dat hij getroffen was geweest door de waardige houding van den ongelukkigen vorst.

De Kooh-i-noer bleef eenigen tijd in het bezit van de erfgenamen van Runjet Singh. Toen echter in den laatsten oorlog tegen de Sikhs, de Punjaub door de Engelschen werd veroverd, was ook dit kleinood onder de schatten, welke den overwinnaars ten buit werden. De waarde moest onder de officieren en manschappen van het leger worden verdeeld, doch eenstemmig besloten dezen dit prachtig juweel aan de koningin ten geschenke aan te bieden. De Kooh-i-noer schitterde op de groote Londensche wereld-tentoonstelling van 1851. Ofschoon hij vroeger reeds geslepen was, had deze bewerking zeer gebrekkig plaats gehad, zoodat het wenschelijk geoordeeld werd den steen op nieuw te doen slijpen, en het bleek dat deze moeijelijke taak aan niemand kon worden toevertrouwd dan aan Hollandsche kunstenaars, en de bewerking werd dus verrigt door den heer Coster te Amsterdam. Het zoo even aangehaald uittreksel uit het verslag van de jury der Parijsche tentoonstelling heeft reeds doen zien hoe voortreffelijk die kunstbewerking werd uitgevoerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE VERVAARDIGING VAN SHAWLS.

Een der schoonste en kostbaarste gewrochten, die van de bedrevenheid en van het geduld van den Indiër getuigen, is de shawl of omslagdoek. Op vele plaatsen in Indie vindt men vrouwen, die zich met deze shawl-weverij onledig houden, doch haar werk is meestal grof, onoogelijk en slechts plaatselijk gewild. Men kan dus zeggen, dat Cashmire en Thibet de eenige gewesten zijn, waaruit de shawls, die zoozeer de bewondering van onze dames in Europa opwekken, afkomstig zijn. Welke vrouw heeft niet soms met een oog vol begeerte of wangunst deze sierlijke tooisels van haar geslacht opgenomen? En voor wie van haar was niet de keuze van eene Cashmire-shawl eene zaak van het grootste belang, waarbij beurtelings de goede smaak en de beurs ernstig om den voorrang dongen? Wij spreken hier slechts in het algemeen van alle Europesche dames en gewagen niet eens van de Parijsche vrouwen in het bijzonder, ofschoon wij weten, dat bij deze laatsten de Cashmire een voorwerp is van zoo veel gewigt, dat menig huwelijk daarom werd gesloten of verbroken en dat menige deugd onbestand bleek te zijn voor de schitterende tinten van zulk een kunstgewrocht.

Voor de oningewijde is de hoedanigheid der echte

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Cashmire-shawls zoo moeijelijk te onderscheiden en de prijs zoo moeijelijk te bepalen, dat onze lezeressen het ons zeker niet zullen ten kwade duiden, indien wij hier eene korte beschrijving van de shwals, van de vervaardiging en van den prijs geven.

De ruwe stof of paschm is het haar van eene geit, die in de bergachtige velden van Thibet haar voedsel vindt. Men bezigt echter niet al het haar, dat het dier oplevert; want slechts het onderliggende en fijne is voor het werk bruikbaar. Elke geit werpt nagenoeg een Ned. pond haar af, dat ongeveer *f* 2,50 kost. Men heeft veel geschreven over den invloed van het klimaat en andere plaatselijke omstandigheden, als de bijzondere oorzaken van de geschiktheid van deze paschm, en het is zeker dat de geiten, die in Cashmire worden opgebragt en daar in de dalen of op de bergen grazen, paschm geven van dezelfde voortreffelijkheid als die, welke in de gebergten van Thibet gevoed worden. Deze wol of dit haar heeft twee kleuren: wit en bruin; doch de eerste wordt het hoogst geschat. Alvorens men de wol tot draden spint, wordt zij gewasschen en doorkneed met fijne rijst en daarna gedroogd. Zoodra zij droog is wordt de rijst er uit verwijderd.

De shawl-handel is bijna geheel in handen van het gouvernement. Eenige bijzondere personen hebben de vergunning om shawls te vervaardigen, maar slechts onder zekere beperkingen. Er is altijd een groote voorraad paschm in de gouvernements-magazijnen voorhanden om aan de wevers te worden verkocht. Tot het spinnen van de paschm, die daarna geverwd wordt, worden vrouwen gebezigd. Het is zonderling dat de groene draad zelden in het land wordt vervaardigd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze draad wordt uit grof, goedkoop, ligt groen laken getrokken, waarvan jaarlijks groote hoeveelheden uit Engeland worden aangevoerd. Daarom is ook de groene verw niet zoo goed, evenmin als de zwarte. De roode, blaauwe en geele kleuren zijn de schoonste. De verwer bereidt den draad door dien eerst lang in koud water te laten leggen. Hij weet daaraan tot vierenzestig kleuren te geven, die alle goed stand houden en elk een bijzonderen naam hebben.

Een persoon van groot gewigt in deze industrie, is de teekenaar der patronen, vooral omdat het aantal van deze kunstenaars in Chasmire zeer klein is. Hun werk is nieuwe teekeningen te vinden, die den veranderlijken smaak van het publiek voldoen. Als de schets gemaakt is, wordt die aan een ander werkman in handen gesteld, die haar overbrengt met zwart krijt of Oost Indische inkt. Dan komt de schets weder in handen van den verwer, die aan de tallooze bloemen hare eigenaardige kleur geeft. Daarna begint het werk van den rekenaar. Deze heeft eene moeijelijke taak, waarbij meer dan werktuiglijke bedrevenheid vereischt wordt; want het getal draden voor elke kleur benoodigd moet worden geteld, en het getal rekenaars is bijna even zoo klein als dat der teekenaars. Hunne aanwijzigen voor de wevers worden op kleine stukken papier geschreven op de navolgende wijze: 1 wit, 3 rood, 1 geel, 2 licht blaauw, 2 donker blaauw, 1 rood enz.

Zoodra de draden aan de weefspoel zijn vastgehecht begint de wever van beide einden af te werken, zoodat het middelste gedeelte van de shawl het laatst wordt afgemaakt. Daar de shawls bij paren worden vervaardigd, is één patroon voldoende voor twee spoelen, ter-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijl een man overluid het getal der draden opleest, die gebruikt moeten worden.

Wanneer de rand van de shawl zeer klein is, wordt hij tegelijk met het middelste gedeelte geweven; doch breeder zijnde wordt hij op eene afzonderlijke weefspoel vervaardigd, en daarna door den rafugar of fijnwerker met zulk eene behendigheid aan den kant van de shawl vastgenaaid, dat deze vereeniging bijna niet merkbaar is.

Van shawls, die door bijzondere personen worden vervaardigd, moet eene zware belasting worden betaald; en zij mogen niet van de spoel worden genomen vóór dat ambtenaren van het gouvernement in dit opzigt zijn voldaan. Daarna wordt de shawl gestempeld, en de eigenaar kan daarmede doen wat hij verkiest. De shawls moeten soms worden gewasschen, en wanneer men ziet hoe de wasschers, die in het water staan, deze kostbare voorwerpen zorgeloos tegen de steenen slaan, welke aan de oevers van het meer liggen, dan zou men niet veronderstellen dat deze bewerking eene buitengewone handigheid vereischt. En echter genieten sommige van die wasschers een grooteren naam dan de andere werklieden, en beweert men zelfs, dat op sommige gedeelten van het meer dit wasschen beter geschiedt dan op andere. Dit moet welligt worden toegeschreven aan de bijzondere eigenschap der klei-aarde, die op de eene plaats eene betere kleur heeft dan op de andere.

De shawls zijn niet minder een voorwerp van weelde in Cashmire zelf dan zij dat zijn in andere landen, en worden in Azie en zelfs in Indie nog hooger geschat dan in Europa. Eene Europesche dame beschouwt zich gelukkig, indien zij met ééne van deze shawls

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kan pronken; maar personen van aanzien in Cashmire en Indie dingen om strijd naar de eer van het grootst getal van deze shawls te bezitten. Zij stellen er een genoegen in een groot aantal te kunnen laten zien, eene vertooning, die natuurlijk eene minder begunstigde mededingster tot in het stof vernedert.

De shawl van Cashmire is welligt het eenige kleedingstuk, dat door het dragen verbetert. Het is zeker dat een van deze fraaije gewrochten, hetwelk eenigen tijd gedragen en zelfs gewasschen is, helderder van kleur en buigzamer op het gevoel wordt dan eene nieuwe. Eene shawl kan vele jaren worden gedragen zonder iets van hare schoonheid te verliezen; en deze omstandigheid is oorzaak van de groote veranderlijkheid in den prijs en de waarde. Zoo als reeds is opgemerkt, verbeteren de shawls eenigzins door het dragen en zelfs door het wasschen; maar niettegenstaande dit, is de nieuwste shawl de duurste, zoodat dan ook vele dames uit ijdelheid de shawl ongewasschen blijven dragen als een onbetwistbaar bewijs van hare nieuwheid. De shawl krijgt door het gebruik eene zekere buigzaamheid, die ongetwijfeld het uiterlijke verbeterd. Het wasschen, ofschoon de schoonheid verhoogende, vermindert echter de waarde en daarom verkoopt de eigenaresse ze dikwijls vóór zij gewasschen zijn. Een groot getal gedragen en gewasschen shawls worden weder voor nieuw in den handel gebragt, en in andere landen verkocht aan hen, die geene genoegzame kennis hebben, om te onderscheiden of het aangekochte al dan niet nieuw is. Het grootst gedeelte, dat in den Punjaub zelf wordt te koop aangeboden, is gewasschen; en natuurlijk kan hetzelfde worden gezegd van de shawls, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door bijzondere personen naar Europa gezonden worden.

De grooten en vorsten van Cashmire, die niet verpligt zijn de bezigtigers te overtuigen, dat de shawls, die zij dragen, nieuw zijn, tooijen zich meestal op met doeken, die reeds gewasschen zijn. Hunne ijdelheid is niettemin gerust gesteld; want men weet zeer wel, dat zij bovendien in hunne kisten nog een groot aantal hebben, die nog ongewasschen zijn.

De stof en de kleuren zijn zoo voortreffelijk en lijden zoo weinig door den tijd, dat zelfs kenners niet altijd op het uiterlijke kunnen bepalen of de shawl reeds lang gedragen en dikwijls gewasschen is. In dat geval dient het patroon tot rigtsnoer; want afschoon de grondstof dezelfde blijft, oefent de mode ook op de shawls een grooten invloed uit. Vóór dat Cashmire aan Engeland cijnsbaar was geworden, zonden de Fransche generaals, die de sikhs aanvoerden, vele shawls naar Europa, wat nu natuurlijk grootendeels opgehouden heeft. De menigte shawls, die thans in Frankrijk en in andere landen van Europa worden ingevoerd, komen meest alle uit Engeland, alwaar het Indische bestuur tweemalen 's jaars groote openbare veilingen daarvan houdt. Men berekent dat door de vreemde agenten, die deze veilingen geregeld bijwonen, ruim de helft der geveilde shawls naar Frankrijk en een vierde naar Duitschland worden uitgevoerd. Elke veiling brengt ongeveer een millioen gulden op en de prijs der shawls verschilt van honderd tot zesduizend gulden.

Hetzelfde verschil in de prijzen bestaat natuurlijk ook in Cashmire zelf, en het zou dus vergeefsche moeite zijn, om daarvan eene juiste opgave te willen geven. Wij zullen echter trachten hier de geldswaarde op te

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geven van eenige soorten van shawls van de beste hoedanigheid. Deze shawls zijn bijna altijd van dezelfde grootte, namelijk van drie en eene halven kaz in de lengte en anderhalven in de breedte. Het zijn dus vooral de teekening en de kleur, die het onderscheid in den prijs veroorzaken.

De shala Hashiadar heeft eenen enkelen kleinen blaauwen of groenen rand en kost van zestig tot zeventig ropijen. De ropij is ook in Cashmire *f* 1.20 waard.

De shala Dohashiadar heeft een dubbelen rand gelijk aan den vorige, doch is van ruwe stof en kost van veertig tot zeventig ropijen.

De shala Katiashiadas heeft vier randen en kost van zestig tot tachtig ropijen.

De Hashiadar Khosar of Khalil Khani heeft twee randen en twee bloemen in het midden, soms ook eene bloem in elk der vier hoeken, en kost van veertig tot vijftig ropijen.

De Hashiadar Kingridar heeft een gewonen rand, en eenen tweeden eenigzins naar het midden, die naar de wallen van een Aziatisch fort met schietgaten gelijkt. Hieraan ontleent de shawl haren naam. De prijs loopt van honderd tot honderdvijftig ropijen.

De Dhourdar heeft eene versiering, die geheel om de shawl loopt, tusschen den rand en de midden-bloem. Hier hangt alles af van de teekening van dit sieraad. Eenige shawls van deze soort kosten slechts tweehonderd ropyen; doch de meesten loopen tot tweeduizend tweehonderd ropijen het paar, want zij worden dubbeld geweven.

De Mathandar heeft bloemen en versiersels tusschen den rand, die zeer klein is, en het veld. De prijs

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gaat van drie honderd tot achttien honderd ropijen het paar.

De Chanddar heeft een cirkelvormig versiersel of eene maan in het midden. De prijs loopt van vijf honderd tot vijftien honderd ropijen het paar.

De Chouthidar heeft vier halve manen en kost van drie honderd tot vijftien honderd ropijen per paar.

De Kunbuthadar heeft een groep bloemen in elken hoek en kost van twee honderd tot negen honderd ropijen het paar.

De Alfidar heeft groene takken, zonder eenige andere kleur, op een wit veld of witten grond. De prijs gaat van honderd vijftig tot elf honderd vijftig ropijen per paar.

De Kadar heeft groote bloemen, eenigzins in den vorm van den top van een pijnboom, met de einden steil naar boven, of soms ook naar beneden gebogen. De prijs is zeer verschillend.

De Dokadar heeft twee verdiepingen van deze bloemen en soms zelfs meer. In dit geval wordt de bloem steeds kleiner. De prijs zweeft tusschen honderd en achttien honderd ropijen het paar.

In het algemeen kan worden gezegd dat eene cashmire-shawl van de beste hoedanigheid, naarmate van de grootte, teekening, wol en kleur, van honderd twintig tot zeven duizend ropijen kost; doch die, welke eenen hoogeren dan de zoo evengenoemde prijs kosten, worden alleen vervaardigd wanneer zij uitdrukkelijk zijn besteld. De kostbaarste, van zeven duizend ropijen, heet Chaporast.

In 1821 berekende men dat in Cashmire ongeveer 30 000 weefstoelen werden gevonden. Dit getal is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sedert aanmerkelijk verminderd, en men gist dat er tegenwoordig slechts 19 000 stoelen in beweging zijn. Eenige stellen dit getal zelfs nog eenigzins lager.

Talrijk zijn de pogingen, welke door de Europesche nijverheid zijn aangewend, om zich dezen tak van bestaan eigen te maken, en herhaaldelijk zijn door de groote handelshuizen in Engeland en Frankrijk agenten afgezonden om zich in dit werk te bekwamen, ten einde de shawl-vervaardiging naar Europa over te brengen. Het lijdt geen twijfel, dat de nabootsing, zoowel in Frankrijk als in Engeland op eenen grooten schaal plaats vindt; maar ondanks de voortreffelijkheid van de Europeesche werktuigen boven het handenwerk der Indiërs, is men er echter nog niet in geslaagd het weefsel van Cashmire te overtreffen of zelfs te evenaren. De oppervlakkigste kenner zal onmiddellijk bij de beschouwing van het schoonste Europeesche gewrocht uitroepen: "de shawl is fraai, maar het is geene echte Cashmire-shawl." De kunstenaars in Cashmire zijn onuitputtelijk in luimige verhalen van Engelsche of Fransche reizigers, die opzettelijk waren gekomen, om de shawl-weverij te leeren, zelfs door middelen, welke niet altijd van veel kieschheid getuigden, maar waarmede zij toch niet konden slagen. Men heeft niet alleen getracht om deze nijverheid naar Europa te verplaatsen, maar zoowel in Engeland als in Frankrijk zijn herhaalde pogingen in het werk gesteld om de geit van Thibet naar die landen over te brengen en te doen voortteelen. Vooral Ternaux, de kundige vervaardiger der Fransche shawls, heeft daartoe vele moeiten en kosten aangewend; doch ook deze proeven zijn geheel mislukt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dat Cashmire zijne voortreffelijkheid behoudt in dezen tak van nijverheid, blijkt uit het verslag van de jury der Fransche tentoonstelling in 1855. Nooit waren er zooveel schoone gewrochten bij een geweest als bij die gelegenheid. En echter wees de jury de vier medailles der 1ste klasse toe aan de door den vorst van Cashmire en drie andere bewoners van dat land ingezonden shawls, terwijl door haar werd verklaard dat de shawl van den vorst Gulab Singh het schoonste was wat dezen tak van nijverheid opleverde.

De jury maakte in haar verslag onder anderen de volgende opmerkingen: "De weelde die al meer en meer in de middelklassen van Frankrijk doordringt, heeft het gebruik van de Indische shawls zeer vermeerderd. Men kan tegenwoordig dit gebruik op minstens 7 à 8 millioen franken begrooten, wanneer men daaronder namelijk ook eene zekere soort van shawls rekent van Cashemire-stof met de naald geborduurd en van andere stoffen met zijde geborduurd, welke alle mede van deze verwijderde streken komen, maar wier gebruik niet zoo aanmerkelijk is.

"Het fraaije artikel der Cashmire-shawls, maakt steeds vorderingen, niet zoo zeer met betrekking tot de vervaardiging als wel met opzigt tot de ongemeenheid der uitwerking op het gezigt.

"Tegenwoordig hebben de shawls van Cashmire eenen buitengewonen trap van schoonheid bereikt, en indien men eenige jaren terugtreedt, schijnt het artikel geheel van aanzien te zijn veranderd. De inwoners van Cashmire brengen alle dagen in hun werk nieuwe effecten, die den stempel van groote oorspronkelijkheid dragen. Wij zullen vooral die stukken vermelden, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

aangenaaid worden en een geheel bijzonder aanzien hebben en die op eene kleinere schakering van kleuren worden bewerkt, welke schakering geheel verschillend is van die, welke in de shawl zelve wordt gebezigd."

EINDE.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Lembaga Kebudajaan Indonesia
„Kon. Bataviaasch Genootschap
van Kunsten en Wetenschappen"
Perpustakaan
Merdeka [illegible]

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

